

PRINTED AT
THE 'VAVILLA' PRESS,
MADRAS—1926.

ప్రకాశి కుల విజృంభి

సహృదయులారా !

ఆంధ్ర, వాఙ్మయమునఁ జేరెన్నికగన్న శతకములను విషయములనుబట్టి విభాగములు గావించి సంపుటములుగఁ బ్రచురింపఁ జేయుచు యనేకశతకములను ముద్రితముద్రితముల నార్జించి శుద్ధప్రతులు పీఠికలు వ్రాయించి సిద్ధపఱచితిని. శ్రీయతగురుజాడ అప్పారావుగారిద్వారా మాయుడ్యముమును విని శ్రీవిజయనగర సంస్థానాధీశ్వరులగు మీఠా శ్రీరాజా శ్రీపూసపాటి విజయరామగజపతి మహారాజా మన్నెసుల్తాన్ బహదూర్ వారు కాగితములవ్యయము భరించి శతకసంపుటముల ప్రచురణమునకుఁ దోడుపడుదుమని నాద్దాన మొసరించి వచ్చు సర్వవిధములఁ బ్రోత్సహించి మాయుడ్యముముపై సానుభూతిఁ జూపిరి.

కాని, శతకకవులచరిత్రము వ్రాయుచు శ్రీమగురు సుబ్బారావుగారు మాయుడ్యనుండి శతకప్రతులు దీసికొని తిరుగ నొసంగక యెన్నిపర్యాయములడిగినను ఇదిగో అదిగో యని మాకీయకపోవుటచే సంకల్పించిన శతకసంపుటప్రచురణమునకు శ్రీవిజయనగర మహారాజావారి తోడ్పాటుపొందుటకు అంతరాయముకలిగినది. వ్యయప్రయాసములకు లోనై వ్రాయించినప్రతులు గైకొని పని

ముగిసినను తిరుగ నొసంగకపోవుటకేగాక వంగూరు
సుబ్బారావుగారు కీర్తిశేషులగుటకుఁ గూడ విచా
రించి మరల మొదలెత్తి చిరకాలముక్రిందట సంక
ల్పించిన శతకసంపుటవ్రకటన మిప్పటికి సాగించితిమి.
క్రమముగ వేలువేలుసంపుటములుగ భక్తి, శృం
గార, నీతి, మతవిషయశతకములతో నింకఁ గొన్ని
సంపుటములను బ్రచురింపనున్న మాయుద్యమమున
కాంధ్రమహాజనులతోఁ డ్పాటవసరము.

ఈసంపుటమునందు ముద్రితముద్రితశతకము
లు రమారమి 20 సమకూర్చితిమి. ఇందలి యముద్రి
తశతకము లన్నియుఁ బ్రచురణార్థము మాకొసం
గుటయేగాక శతకములనన్నింటిని సంస్కరించి విపు
లములగు పీఠికలువ్రాసి శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు తోడ్పడుటచే విప్పటి కీసర్వాంగ
సుందరమగు భక్తిరసశతక మొదటిసంపుటము ప్రచు
రింపఁ గలిగితిమి.

ఆంధ్రమహాజనుల యాదరణ ప్రోత్సాహములఁ
బట్టి కడమసంపుటములనుగూడఁ ద్వరలోఁ బ్రచు
రించుటకుఁ బ్రయత్నింప నున్నారము.

తండయార్పేట,
చెన్నపురి.
1-3-1926.

ఇట్లు,
వావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రులు
అండ్ సన్స్.

విషయసూచిక

	పుట.
1 వృషాధిపశతకము	8
2 చెన్నమల్లుసీసములు	31
3 సర్వేశ్వరశతకము	57
4 ఒంటిమిట్టరఘువీరశతకము	99
5 దేవకీనందనశతకము	181
6 నారాయణశతకము	159
7 దాశరథిశతకము	187
8 సింహాద్రినారసింహశతకము	215
9 కృష్ణశతకము	269
10 మాతృశతకము	291
11 ఉన్నవరాజగోపాలశతకము	319
12 మానసబోధశతకము	375
13 చిత్తబోధశతకము	403
14 ఆంధ్రనాయకశతకము	433
15 ప్రసన్నరాఘవశతకము	455
16 రామతారకశతకము	527
17 రామరాఘవశతకము	599
18 రామప్రభుశతకము	625
19 భద్రాద్రిరామశతకము	657
20 మారుతిశతకము	675

భక్తిరసశతకములు
మొదటిసంపుటము.

ప్రీతి క.

ఈనృపాధిపశతకమును వీరశైవమతస్థాపకుఁ
డగుబసవేశ్వరుని లీలల నభివర్ణించుచు నాంధ్రకవు
లలోఁ జేరెన్నికగన్న పాలకుటికి సోమనాథమహాకవి
గచించెను. ఇందు పర్ణింపఁబడిన బసవేశ్వరుఁడు సం
దీశ్వరునియంశమునలన నొకపుణ్యసంపతుల కుడ
యించి పసితనముననే సమస్తవిద్యాపారంగతుడై
యుపనయనాదిబ్రాహ్మ్యధర్మము లుల్లంఘించి సంగమే
శ్వరాలయమున నీశ్వరసాక్షాత్కారమునొంది వీర
శైవమతప్రచారము చేయ బయలువెడలి స్వప్రతిభా
తిశయములవలనకల్యాణపురరాజ్యము పరిపాలించు
బిజ్జలునివద్ద మంత్రిగాఁ బ్రవేశించి మతాభివృద్ధి
జేయసాగెను.

బిజ్జలుఁడు జైనుఁడగుటవలన బసవేశ్వరునకు
బిజ్జలునకుఁ ద్వారలో విరోధము పొసంగెను. పిదప
బసవేశ్వరుఁడు మతాభినివేశపరవశులగు జంగముల
సహాయముచే బిజ్జలుని జంపించి జైనుల నిర్హాల
ముగావింపఁజేసి వీరశైవమతము ప్రపంచమున
సాట బయలువెడలెను. బసవేశ్వరుని సమకాలికు
లలో అల్లమప్రభువు, చెన్నబసవన్న, మల్లికార్జునపం
డితారాధ్యులు మిగుల సుప్రసిద్ధులు. మల్లికార్జున
పండితారాధ్యులశిష్యుడే యీపాలకుటికి సోమ
నాథమహాకవి.

సోమనాథకవి యాంధ్రసంస్కృత కర్ణాట
భాషలలో నుత్తమగ్రంథములు పెక్కురచించెను.
అన్నియు మతవిషయికములే. ముఖ్యముగ బసవే
శ్వరుని లీలావతారాదులను బసవపురాణములోఁ
గొనియాడి దానితోఁ దనినినొంక పదప సీతక
మును రచించి తనయప్రతిమానభక్తిని లోకమునకుఁ
దెలుపుకొనెను. సోమనాథుఁ డీశతకమునఁ దనకవి
తను బెక్కు తెఱంగుల నలంకరించెను “బసవన్న దం
డనాయకునకు” అను సోమనాథుని పద్యపాదమువలన
బసవేశ్వరుఁడు రాజకీయముగఁ గూడ సుప్రసిద్ధుఁ
డనుట విశ్వసనీయము.

సోమనాథకవి కాకతీయరుద్రదేవునికాల
మున నుండెను. ఇతనినిఁ దరువాతిశైవకవులు దైవ
స్వరూపముగా భావించినటుల గ్రంథాదికమువలనఁ
దెలియుచున్నది. ఈశతకమువలన సోమనాథుని నిర
ర్గళకవితాధారయు సుప్రసిద్ధులగు వీరశైవమతనిర్వా
తలచరిత్రములు బసవేశ్వరుని దైవలీలలు కవికిఁగల
బహుభాషాపరిచయము సువ్యక్తము కాఁగలదు.
కవి క్రీ. శ. ౧౧౫౦. ప్రాంతమున గ్రంథరచన మొ
నరించుచు సుప్రసిద్ధుఁడైయుండెను. ఇతఁడు నిజాము
రాష్ట్రములోని ఓరుగల్లుచెంతగల పాలకురికిలో
స్థితి నొందెను. కాన నితఁడు నిజామురాష్ట్రకవి.

నందిగామ.

శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

పాలకురికి సోమనాథకవివిరచిత

వృషాధిపశతకము.

ఉ. శ్రీగురులింగమూర్తి సువిశేషమహోజ్జ్వల కీర్తి
సత్కియో, ద్యోగకళాప్రపూర్తి యవధూతపు
నర్భవజూర్తి పాలియా, భ్యగతసంశ్రితార్థికవిపండి
తగాయకచక్రవర్తి దే,వా! గతి నీవె మాకు
బసవా! బసవా! బసవా! వృషాధిపా. 1

చ. ప్రమథవిలోల భక్తపరిపాల ధురంధరశీల సంత
తా, స్తమితనమస్తచేహగుణజాల! సుఖప్రదలీల
లింగజం, గమమహిమూసుపాలగతకాలసమంచిత
నాదమూలదే,వ మముభరింపుమయ్యబసవా...

ఉ. అప్రతిమప్రతాప సముదంచిత నాదకళాకలాప
దీ, ప్రప్రమథస్వరూప శివభక్తగణాత్మగతవ్రదీప
ధూ, తప్రబలేక్షుచాప విగతప్రకటాఖిలపాప లిం
గత, త్వప్రద నీవె నిక్కు బసవా... 3

ఉ. భక్తిరసాభిషిక్త భవపాశవితానవిముక్త జంగ
మా, సక్తదయానుషక్త తనుసంగతసౌఖ్యవిరక్త

- నంతతో, ద్విక్త గుణానురక్త పరితోషితభక్త
శివైక్యయుక్త ప్రహ్లాదము నీవె దిక్కు బసవా.
- ఉ. శత్రుప్రతాలవిత్త గుణజైత్ర భవాబ్ధివహిత్ర
జంగమ, క్షేత్రనిత్రసుత్ర బుధగీతచరిత్ర శిలా
దపుత్త్రోస, త్పాత్ర విశుద్ధగాత్ర శివభక్తికళత్ర
శరణ్య మయ్య భా, స్వత్త్రిజగత్పవిత్ర బసవా...
- ఉ. త్త్వత్సదృశ సంచితనామక శివాత్మకదీక్షసత్ప్ర
సా, దాక్ష ప్రభావశిక్షితమహాప్రతిపక్ష మహే
క్ష భూరిక, ర్త్వత్సయదక్ష జంగమసమక్షమభక్తిప
రోక్ష లింగ త, త్త్వత్సమ నీవె దిక్కు బసవా...
- ఉ. అక్షయభక్తిపక్ష బసవాక్షర* సాతకకల్పసృక్ష
రు, ద్రాక్షవిభూతిపక్ష ఫలితార్థముముక్ష శివప్ర
యుక్తపా, లాక్ష గృహసమంతకటాక్ష శుభాశు
భపాశమోక్ష త, త్త్వత్సమ నీవె దిక్కు బసవా.
- ఉ. ఆర్యవితానవర్య భువనాధికశౌర్య యుదాత్తస
త్పదా, చార్య యవార్యవీర్య బుధసన్నతచర్య
విశేషభక్తితా, త్వర్య వివేకధుర్య పరిపాలితతుర్య
శరణ్యమూర్యదు, రావీర్య యనూనధైర్య బసవా.
- ఉ. తజ్జజితప్రతిజ్ఞ యుచితప్రమథానుగతజ్ఞ నమ్ర
దై, వజ్జకళావిధిజ్ఞ బలవచ్చివభక్తిమనోజ్ఞ ధూత

శా, స్త్రజ్ఞసునాదపూరితరసజ్ఞ తృణీకృతపంచయజ్ఞ
స, ర్వజ్ఞ శరణ్య మయ్య బసవా... 9

ఉ. క్షీణజనప్రమాణ యశీకృత్తకుయంత్రకఘోణ
జంగమ, ప్రాణ వినిర్జితప్రసవబాణ సమంచితభక్తి
యోగసం, శ్రాణ కళాప్రసీణ శివధర్మరహస్యధురీ
ణదత్తని, ర్వాణ శరణ్య మయ్య బసవా... 10

ఉ. గానరసప్రసీణగతకాలవితాన సమస్తభక్తస, న్దాన
మహాకులీన యసమానచరాచరరూపభేదసం, థా
నజితాభిమాన తనుధర్మవిహీన మహాప్రధాన దే,
వా ననుఁ గావుమయ్య బసవా... 11

ఉ. లింగమయాంతరంగ గురులింగపదాంబుజభృంగ
సత్ప్రసా, దాంగ ప్రసాపరిస్ఫురదపాంగ విముక్త
భుజంగ జంగమో, క్తుంగ జితాభిషంగ గతదు
ష్కృతభంగ మదీయలింగనీ, నంగడమేఁజుమయ్య
బసవా... 12

ఉ ఉత్తమభక్తివృత్త భజనోత్సుకచిత్త యుదాత్త
చిత్సుఖా, యత్త క్రియాప్రమత్తనిఖిలాగమవేత్త
గుణోపయుక్తస, ద్విత్య ప్రసాదభోగసముదీర్ణ
విశేషసుఖప్రమత్త భా, స్వత్తమ సీవే దిక్కు బస
వా... 13

ఉ. దేహజవైరివాహ శివదీపితదేహ సుఖప, వాహ

నిర్దోహవిసమ్రసంయమిసమూహ లసద్గుణగేహ
సంతతో, త్సాహ నిరీహ జంగమవితానదయావి
హితావగాహ ని, ర్వాహమ నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. న్యాసఫలానివాస దరహాసముఖప్రతిభాస దత్త
క్షై, లాస విశేషజంగమవిలాస శివైక్యసమాస
నిర్జితా, యాస సమస్తభక్తహృగయాంబుజనిత్య
నివాస ధిక్కుత, వ్యాస శరణ్యమయ్యబసవా...

ఉ. రాగపరోపభోగ గతభాగ విధూతభవాదిరోగ
ని, ర్యాగ మహానురాగ బహిరంతరనిష్ఠితయోగ
సత్కియో, ద్యోగ యుక్తయోగ శివయోగ
సమగ్రసుఖాతిభోగదే,వా గతినివే మాకు బస
వా...

16

ఉ. శీలతాలవాల యశిష్టప్రతికూల లాలితో,
తాల గుణానుకూల శిష్యర్థప్రతిపాల నిత్య
స, స్త్రీల యశోవిశాల చరణింగసుఖోనయకాల
జియ్య దే, వా లలిం బ్రోనమయ్య బసవా...

ఉ. కామితభక్తిభామ గతకామ మహాగణసార్వభౌ
మ ని, స్సీమ యశోభిగామ సవిశేషవిముక్తిల
లామ సద్గుణ, స్తోమ శివైక్యభామ సుఖదుఃఖవి
రామ ప్రమోదసీమ దే,వా మముః గావుమయ్య
బసవా...

18

ఉ. సాధితజన్మబాధ గతసర్వనిషేధ *హతాపరాధ
దు, రోబ్ధకళావిరోధ పరిహాసితశాంభవవేధ
వర్జిత, క్రోధ నిరాకృతాఖిలవిరోధ శివైక్యసుబోధ
యీభవ, వ్యాధికి నీవె మందు బసవా... 19

ఉ. శ్రీవిలసత్ప్రభావ + ప్రవిశిష్టపరాజితసర్వదైవ స,
ద్భావయుతస్వభావ శివతత్త్వవిశిష్టమహాసుభావ
యం, హోహవనదావ పాలితమహోద్ధతశైవ
విభుండ వీస దే, వా వరదానశీల బసవా... 20

ఉ. ఆద్య సమర్పితాఖిలపురాతనభక్తగణానువేద్య
సం, పాద్యగుణానవద్య యనుభావశివాంకితగద్య
పద్య ని, ర్భేద్య గణైకవేద్య యురరీకృతవాద్య
భవాదిరోగస, ద్వైద్య శరణ్య మయ్య బసవా.

ఉ. నాదకళావినోద యభినందితవేద హృతాపవాద
సం, పాదితభక్తిమోద బుధవందితపాద చిరప్ర
మోద యా, స్వాదితసుప్రసాద యవిషాద శిలా
దనుతావిభేద దే, వా దయఁ జూడు మయ్య
బసవా... 22

ఉ. కాయగుణావిధేయ జితకాయ వినమ్రజగన్ని
కాయయా, మ్నాయవచోఽప్రమేయయనమాన
సమంచితగేయ భక్తిధౌ, రేయ సదానపాయ

సుచరిత్రసహాయ జితాంతకాయ దే,వా యొడ
యండ వీవ బసవా... 23

ఉ. స్వీకృతభక్తలోక యవశీకృతకర్మశవాదదూక
యూ, రీకృతసద్వివేక యురరీకృతజంగమభక్తి
శూక దూ, రీకృతదుష్టపాక యధరీకృతవేదవిరు
ద్ధసౌద్ధచా, ర్వాక శరణ్యమయ్య బసవా... 24

ఉ. నిత్య యుదాత్తసత్య యతినిశ్చలజంగమభృత్య
సజ్జన, సుత్యకృపాకటాక్ష పరిశోభితచైత్య మహే
శభక్తిసం, గత్యభిరామసత్య గురుకార్యపరాయణ
కృత్య వర్జిత, వ్రాత్య శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. ధన్య మహావదాన్య గతదైన్య విధూతజఘన్య
భక్తీచై, తన్య గుణైకమాన్య హతఃకర్పకనైన్య
నిరస్తమాత్మకా, స్తన్య జితారిఘోరభవజన్య
శరణ్యము చిత్సుఖాత్తభా, వాన్య శరణ్య
మయ్య బసవా... 26

ఉ. చర్వితశృంగగర్వ గుణసంపదఖర్వ యపూర్వగీ
తగాం, ధర్వ దిగంతపూర్ణ సముదాతైయశరీకృత
కర్ణపర్వ యం, తర్వనివిష్టశర్వ విదితస్ఫుర
ణాంచిత *దర్వకాపుమో, పర్వఘనప్రపాద
బసవా... 27

* దర్వకోటమా పర్వఘనప్రపాద, పర్వఘనప్రపాద.

- ఉ. భ్యాత దయాభిజాత విపదంబుధిపోత యజాత
తత్త్వని, ర్ణేత విసీత భక్తిపరిణేత మనోరథదాత
జంగమ, స్తోత ముముక్షుగీత పరిశోభితనీతిన.
మేత సద్గుణ, వ్రాత శరణ్యమయ్య బసవా...28
- ఉ. మారమదాపహార సుకుమారశరీర గణప్రసా
దవి, స్తార వృషావతార సముదారవిహార †సమ
ద్దయాపరి, హ్మార శుభప్రకార యవికార మహా
జగదేకవీర దు, ర్వార శరణ్యమయ్య బసవా...
- ఉ. దేశికజన్మదేశ యవిదేశ యనావృతపాశ సంహృ
త, క్లేశ మహాప్రకాశ కృతకీర్తిషనాశ దయాని
వేశ నం, దీశనికాశ జంగమసమీహితకారిగు
ణావకాశ దే,వా శరణ్యమయ్య బసవా...30
- ఉ. ఉద్ధతభక్తప్రద వినుతోత్తమసిద్ధ పరీతజంగమ,
శ్రద్ధ సదాత్మశుద్ధ గుణరాజిసమృద్ధ విముక్తపా
శస,న్నద్ధ మహాప్రసిద్ధ యగుణత్రయబద్ధ శరణ్య
మయ్య భా, స్వద్ధతచిత్ప్రబుద్ధ బసవా... 31
- ఉ. సందితభక్తబృంద యవినాశిరదాంశుముఖార
వింద †సా, నంద విసీతికంద కరుణామకరంద

రసోపలాలిత, స్కంద యుదాత్తభక్తితరుకంద
యశోజితకుంద నాకరా, డ్వందిత సీవే దిక్కు
బసవా... 32

ఉ. లౌల్యపగాయణాత్మగుణలౌల్య యమూల్య సదో
పయుక్తని, ర్థాల్య విసీతికల్య యసమానదయా
రసకుల్య నిత్యనైర్దల్య యమూల్య దుష్టజనమా
నసశల్య పదాబ్జలబ్ధకై, వల్య శరణ్య మయ్య
బసవా... 33

చ. గురుపదపద్మసద్వయచికుంతితజంగమశీలభేల ను,
స్థిరమృదుపానమోద సముదీర్ణవిశేషమహత్వత
త్త్వని, ర్భరభుజశౌర్యధుర్యపరిరంభితభక్తికళత్ర
గోత్రమ, ద్వరద శరణ్య మయ్య బసవా... 34

చ. భువనహితార్థతీర్థ భవభూరుహశాతకుతారధా
ర గౌ, రవసముదాత్తవృత్త యనురాగరసా
మృతసారపూర శౌం, భవమయవేదబోధ శివభ
క్తవృద్ధబ్జవికాసభాస దే, వ వరద కామమయ్య
బసవా... 35

చ. వినుతదవీనగాన గుణవిశ్రుతభక్తవిధేయ కాయ
య, త్యనుపమగణ్యపుణ్య నయనాంచల*దూర
భవోపతాప స, ద్విసయవికాసభాస సముదీర్ణశి

* మారమదోపతాప...భావసముదీర్ణవికాశశివైకృతపాల.

వైకస్సుఖైకపాక దే, ప నను భరింపుమయ్య
బసవా... 36

ఉ. అంచితభక్తియుక్త యసహాయవిశ్మంఖలవీరపూ
ర ని, శ్చంచలశైవభావ శ్రితజంగమపాదకిరీట
కూట హృ, త్సంచితసత్త్వతత్త్వ దురితవ్రజ
శైలకదంబశంబ ని, ర్వంచక సీవేదిక్కు బసవా.

ఉ. నిర్గతధర్మకర్త యవిసీతపునర్భవయంత్రతంత్ర దు
ర్మార్గవిహీనయాన గుణమాన్య మహాపుష
*సామ్య సౌమ్యష, డ్వర్గవిరక్తసక్త మదడంబర
వర్జితవేషభూష సీ, వర్గము నేజుమయ్య
బసవా... 38

చ. సరసవచస్కు నిర్మలయశస్కు శివైక్యమనస్కు
భక్తహృ, త్సరసిజగేహ క్షప్తభవదాహ దయా
పరివాహ చిత్సుఖో, త్తరసిజశిల్ప భక్తపరతల్ప
మహాపుషకల్ప మన్తనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా... 39

చ. హరసమసౌఖ్య యాదిపుషభాఖ్య పురాతన
ముఖ్య తత్త్వవి, త్పరిషదుపాస్య వీతగుణదా
స్యత్రిలోకనమస్య తార్కికో, త్కరజయశౌండ
ద్భిర్భుజనండ మహాగుణపండ మన్తనో, వరద
శరణ్య మయ్య బసవా... 40

చ. వరగుణదీప్త భక్తజనవప్త తృణీకృతవిప్ర
తాత్త్వికాం, కురపదపద్మ భక్తిరసగుంభ నిరా
కృతదంభ సద్గుణ, స్ఫురితవిశిష్ట శాంతగుణశుష్ట
సిరస్తనికృష్ట మస్తనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా...

41

ఉ. లింగనిరూఢ సంచితవిలీఢ పరాక్రమగాఢ
మానసా, సంగిష్టపాంక నిర్గళితశంక నిరస్తక
శంక సంతతా, భంగురపుణ్య శీలమణిపణ్య త్రిలో
కవరేణ్య దేవ సీ, వంగడమేజుమయ్య బసవా.

చ. ఉరుతరభాగ్య సన్నహితయోగ్య జగత్త్రయ
మృగ్య పాపసం, హరణసమర్థ నమ్రచరితార్థ ల
సద్గుణసార్థభావభా, స్వరసయసాంద్ర కీర్తిజితచం
ద్ర వివర్జితతంద్ర మస్తనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా...

43

చ. విరచితశుద్ధసాళగన వీనమృదుస్వరమంద్రమధ్య
తా, రమచిరదేశిమార్గమధురస్వరగీతసుధాతరం
గిణీ, తరలతరంగజాలసముదంచితకేళివిలోల
సంగమే, శ్వర గతిసీవె నాకు బసవా...

44

చ. అసమసదాన్యమాన్య ప్రణతౌర్య యవార్యర
సజ్జ తజ్జ దు, రవ్యసనవిదూర శూర గణవంద్య
యనింద్య యమాధ్య యాధ్యభ, క్తిసుఖసమృద్ధ

వృద్ధ చిరదీప్తిపవిత్రచరిత్రసాత్ర నా, వసిః గని
ప్రోవుమయ్య బసవా... 45

చ. అసమశిలీముఖస్ఫురదహంకృతికర్తన కర్తకర్త
తా, భ్యసనధురీణవిభ్రమ గణాధిపపాదసరోజసం
తత, ప్రసృమరసౌరభోరుమకరందకసిక్తవనక్రి
యాకళా, వ్యసన శరణ్యమయ్య బసవా... 46

చ. అసదృశవిస్ఫురద్గుణదృగంచల కల్పితసృష్టిపాల
న, గ్రసరకళాకలాప ఘనకౌశలభేలన లింగమూ
ర్తిమా, నసకలనావశీకరణనైపుణ తత్పరశీల
జంగమ, శ్వసన శరణ్యమయ్య బసవా... 47

చ. ప్రమథగణాధినాథ సముపాసనభాసురపార్వతీ
మనో, రమరమణీయహృత్కమలరాజితనవ్యవ
తంగ సౌరభ, బ్రమరవిలోలతామధుకరాయితది
వ్యశరీర సత్ప్రభా, వమహిత సీవేదిక్కు బసవా.

ఉ. కందళితాత్మయంత్రితవికర్తనశీల మరీచిమన్తనో,
మందవిహారవిస్ఫురితమధ్యమయాన చిదంబరేం
దుని, వ్యందనుధారసానుభవ సంతతదివ్యశరీర
యోగిరా, డ్వందిత సీవేదిక్కు బసవా... 49

ఉ. ఖ్యాతయశశిప్రపూరితజగత్త్రితయాయ నమో
నమో మహా, పాతకసూతకఘ్నపదపద్మయగా
య నమోనమో సముద్భోతవృషాయ తేయను

చు నుత్సుకతకై బ్రణుతింతు సంయమి, వ్రాతశర
ణ్యమయ్య బసవా... 50

ఉ. ఆప్తగణప్రవిష్టసకలార్తిహరాయ నమోనమో
సుఖా, వాప్తికరస్థితాంచితకటాక్ష దయాయ
నమోనమో సముద్ధీప్తగుణాయ తే యనుచు దీన
గతికై బ్రణుతింతు నిన్ను ని, గౌర్వ్యప్తజగత్పరి
పంచ బసవా... 51

ఉ. కల్పితలింగజంగమసుఖస్ఫురణాయ నమోనమో
యసంకల్పవికల్పమార్గకథితప్రథితాయ నమో
నమో గుణా, కల్పవరాయ తే యనుచు గౌరవ
లీల నుతింతు నిన్ను న, స్వల్పతరప్రభాస బస
వా... 52

ఉ. తర్జితదుష్కృతాయ భవతాపనికృంతనకల్పమో
యభక్త్యర్జితమానసాయ సుగుణోత్తమరత్న
కరండకాయ తే, ఆర్జితసత్కియాయ సదయా
య నమోయని సన్నుతింతు నా, వర్జితభక్తలోక
బసవా... 53

ఉ. చూర్ణితమన్తథాయ పరిశోభితభస్మవిలేపనాయ
సం, పూర్ణమనోరథాయ గతపూర్వభవాశ్రిత
వర్తనాయ తే, వర్ణనిరాసకాయ సశివాయ నమో
యనిసంతతంబు ని, న్వర్ణనసేయువాడబసవా... 54

ఉ. హృన్నలినే స్తరామి భవదీయపదద్వితయంభవా
టన, స్విన్నతనుశ్రమాపహ మశేషజగత్ప్రణు
తం మదీశ నిష్పన్న దయానిధే యనుచు సం
స్కృతభాష నుతింతు సిన్నువి, ద్వన్నతనామ
ధేయ బసవా... 55

చ. పరమనె యన్నె యాండవనె పన్నగతానె యనా
ధనాధనే, పెరియవనే పులిందవనె పేరుడయా
నెపిరానెయప్పనే, తరిమురియయ్యనే యనుచు
ద్రావిడభాష నుతింతు మన్ననో, చర కరుణా
విధేయ బసవా... 56

చ. హసుళైయరెన్న రక్షిసువు దారయలెన్న వసీత
సెందు మ,న్నిసువుదు నిమ్మడింగెరగ నిమ్మప్రసా
దియె నిమ్మదాత్త వే, కసిగతి యంచుభక్తి నినుఁగ
న్నడభాష నుతింతు పద్మణ, శ్వసన పురాతనాత్మ
బసవా... 57

ఉ. దేవపరీతుష్టి చగురు దేవమణానుతరీతుష్టి చగో,
సానితరీతుష్టి చతుమచాచప్రసాదచుష్టి కృపా
కరా, హేవరదా యటంచునుతియించెద సిన్ను
ను నారెభాసదే, వా వినుతార్యలీల బసవా...

చ. అనయముఁ జేతులందు భవదంఘ్రే పరోజయు
గం నమామి నె, మృనమున సంస్తరామి యను

మాటల నికావరివస్కరోమ్యహా? మృనుచు'మణి
ప్రవాళమున నంకన సేయుదు భక్తలోక హృ,
ద్వసజవిహారలోల బసవా... 59

చ. అరళుగిరిప్రసాదముదయానె భవద్ధుణవర్ణసల్పి
నా,కొరువనినేస్తరామి సురయేశ్వరురేగణసర్య
యంచుని, ట్లరుదుమణిప్రవాళముననంకనసేయు
దు నిన్ను మస్తనో, వరకరుణావిధేయ బసవా.

ఉ. వాయుపువొందు యీవిగతవాన అమాపరహం
బభౌ మహా, న్యాయనిధేయమీశతరి యన్య
నతాణుకళాభిదంచువా,ద్దేయమణిప్రవాళమునఁ
దెల్లము నిన్ను నలంకరింతు దే,వా యమిబృంద
వంద్య బసవా... 61

చ. *బలుపొడతోలు చీతెయును పాచపెనల్ గిలు
పారుకన్ను వె,న్నెలతలఁజేదుకుత్తుకయు నిండిన
వేలుపుటేలు పల్లుపూ,సలు గలతేనిలెంక వని
జానుఁదెనుంగున విన్నవించెదన్, వలపు మదిన్
దలిర్ప బసవా... 62

చ. తిరువడి నెవ్వునంబునను దేవ హృదీశ్వర కింవరీ
యతా, బరికరితంబురాణి నినుబాహిరిఁబోలుట

శాసితాహతా, వరద నెగిల్లెయంచు నిను బ్రస్తుతి
సేయుదుఁ బెక్కుభాషలకా, వరదవివేకశీల
బసవా... 63

ఉ. హాడువెదా మహారసదినంఘ్రియుగభ్రమగొండు
సద్గుణా, హాడువదర్శనంబిడె సమగ్రనుతి త్వ
యిసత్క్రియక దగక, గూడ మణిప్రవాళ
మునఁ గోరి నునిండును సంచితార్థముల్, పాడిగ
నివ్వటిల్ల బసవా... 64

ఉ. రుద్ర గణాదిరుద్ర నినిరూపితలింగ సుఖాదిస
ద్రయ, చ్ఛిద్ర, దయాసముద్ర సవిశేషపరాక్రమ
వీరభద్ర య, తుద్రజనావలీభవనిపూదనరౌద్ర
సమస్తభక్తదే, గద్రుమ సీవె దిక్కు బసవా...

చ. ఇహపరసిద్ధ సిద్ధన్మృషభేశ్వర ఈశ్వరభక్త భక్త
హృద్ధహనవిలోక లోకహితకారణ కారణజన్మ
జన్మదో, పహరణపక్ష దక్షరిపురన్నిభ సన్నిభ
రూప రూపని, ర్వహన శరణ్య మయ్య బసవా.

ఉ. సన్నతజంగమాగమము స్వాతిజలంబులు భక్త
నిమ్మగం, జెన్నుగ సీదుచూడ్కు లనుచిప్పల
జొన్నలు ముత్తియంబులై, యున్న నొకయ్య
ముగ్గు నియమోన్నతి నిల్వినధన్యు నిన్ను శ,
శ్వన్నతులక భజింతు బసవా... 67

ఉ. బల్లహానొద్ద నున్న నినుఁ బట్టణవీధులఁ జల్లల
 వ్వుచో, గొల్లఁడఁ బడువాటి కడుఁగూర్చి మెయిన్
 బసవా యనన్ భుజిన్, దైశ్లఁగనీకపట్టిన యతి
 ధీరసర్వకలైకభావ ము, ద్వల్లభ సీవె దిక్కు
 బసవా...

68

ఉ. వేడినమిండజంగమము వెక్కనమందఁగఁ దత్స
 భాస్థలి, న్నాఁడట నారిఁ ల్వాలుప నైజపుమా
 నము దూలకుండఁగాఁ, బోడిమిఁ బట్టుపుట్టు
 ములు ప్రోవులు పెట్టినపుణ్యమూర్తి సీ,వాఁడఁ
 జుమయ్య జియ్య బసవా...

69

చ. అరయఁగసిద్ధరాము గజిశాద్రిపయిన్ బసవాఖ్య
 నిన్నుఁజేరరులున జంగమాజ్ఞ మెయి నారయ
 నప్పుడు భక్తి పెంపుసాం, పరుదుగఁ బార్వతీకు
 మౌదయాంబుజకర్ణిక నత్తమిల్లు భా,న్వరుఁ డగు
 సీవె దిక్కు బసవా...

70

ఉ. వర్ణవిహీనుఁ డంచు ద్విజవర్ణము దా గళమెత్తి
 పల్కుడున్, వర్ణములెల్లఁ జూడ శివనాగయ
 గారికరంబులందు స,ద్వర్ణుఁ డితండనా నమృత
 థారలు చూపినభక్తిరూఢ సీ,వర్ణము నేజు
 మయ్య బసవా...

71

ఉ. విజ్జలునర్థమంతయును ప్రీతిగ జంగమకోటి కిచ్చె
నా, నజ్జగతీశ్వరుం డడుగ నక్షయబండరు వాక్ష
ణంబులో, నిజ్జగమెల్లఁ జోద్యపడ నిచ్చినలింగస
దర్థ నమ్రవి, న్వజ్జన సీవె దిక్కు బసవా... 72

చ. ఉరుశివయోగనిద్రమయినున్న తటిఁ ఫణిహారియేఁ
గుడుఁ, మరచిచనంగ జంగమసమన్వితమై ము
నుబ్రాణమేగి యుద్ధరగతి వారు నచ్చుటయుఁ
దోడనెవచ్చిన జంగమాత్మ సీ, వరపుడ నేఁ జుమ
య్య బసవా... 73

ఉ. సంగయదేవుఁ డర్థి నొకజంగమమై చనుదెంచి
వేడను, ప్పొంగి లలాటలోచనము భోరున నద్ద
మువట్టి చూపుడుఁ, జెంగి యదృశ్యుఁ డైన
శివుఁ జేకొని యార్చిన యప్రతర్క్య సీ, వంగడ
మేఁజుమయ్య బసవా.... 74

ఉ. కర్ణవతంసమీక వెనఁగఁ సతిచెక్కిలి ప్రేయుఁ
డుఁ మహా, తూర్ణతఁ జెంది జంగమముదోష్ఠల
మెత్తిపసిండియాకు సం, పూర్ణనికృష్టభక్తిమేయిఁ
బొల్పుగ నిచ్చిన నిష్ప్రపంచ సీ, వర్ణము నేఁజు
మయ్య బసవా... 75

ఉ. శృంగిపురోగమాఖిలవిశేషవిషంబులు గూర్చి
మండుచుఁ, బొంగి భుగిల్లుభుగ్గు రనుభూరివిషా

గ్నినిపాదు లార్తులై, చెంగి చనన్ శివార్పితము
చేసి భుజించినను ప్రసాద సీ,వంగడ మేఁజుమయ్య
బసవా... 76

ఉ. చిత్తజవైరివిక్రమముఁ జెప్పకు చెప్పకు త్రావ
నోడి తాఁ,గుత్తుక నిల్పెనంచుఁ గడుఁక్రూరతరం
బగుకాలకూటమున్, గుత్తుకబంటి గ్రోలిన య
కుంతితవిక్రమ చక్రవర్తి భా,స్వత్తమ! సీవెదిక్కు
బసవా.... 77

ఉ. తంగెటిజున్ను ముంగిటినిధానము పండినకల్పవల్లి
ముం, గొంగునముత్తియం బనఁగఁ గూర్చిమనం
బునఁ దొంగలింపఁగా, జంగమకోటి కర్చనలు
సల్పుచు నున్నయగణ్యపుణ్య సీ,వంగడ మేఁజు
మయ్య బసవా... 78

ఉ. భీమగజంబు డీకొనిన బిట్టరఁజంపుఁడు బిజ్జలేం
దుఁడు,ద్దామతఁ దక్కి మ్రొక్కుటయుఁ దత్కరి
నెత్తినవిక్రమోద్ధతుం, డామడియాలుమాచ
నకు నగ్గల మైనమహానుభావ నా,స్వామివి సీవె
దిక్కు బసవా... 79

ఉ. శంక దలిర్ప నెంతయు వెసన్ బరదై వపతంగకో
ట్లకున్, బింకముతోడ ఫాలతటభీమవిలోచన
వహ్ని నేర్చునా, శంకరదాసిదేవునకు సద్భటుఁ

డంచు నుతించు నిన్ను నీ, వంకకుఁ ద్రిప్ప మయ్య
బసవా... 80

ఉ. ఏడెలు నూటంటు శ్రుతు లెన్నఁగ శ్రీగిరి
మీఁద నాటునూ, టేడెలు సంచరించు సకలే
శ్వరదేవరమాదిరాజు నా, నేడెలనూటుమన్న
భువి నిష్ఠురకాలమహోగదృష్టి క్రొవ్వాడుల
ణంపు మయ్య బసవా... 81

ఉ. సూత్రము దప్పి గొట్టె గుడిఁ జొచ్చిన మిండ
నిజంపి సాక్షిగా, నోత్రిపురాంతకా యనుచు
నోయని పిల్చిన యల్ల*సద్యశః, పాత్రుఁడు కిన్నర
య్యకును బ్రాణసఖుండగునిన్నుఁగొల్తు దే,వా
త్రిజగత్పవిత్ర బసవా... 82

ఉ. ఒక్కడె రుద్రుడన్న శ్రుతులొల్లక ప్రేలుపు
రాణభట్టులకొ, వక్కలు సేసి తత్తనుపువావిరిఁ
+బ్రువ్వలుగాఁగఁజూచునా, కక్కయగారిబిడ్డఁడ
నఁగా నుతికెక్కిననిన్నుఁ బూన్తు మ,ద్వాక్కలి
కాసమూహి బసవా... 83

ఉ. డంభమయాన్యదగ్ధనవిడంబనుఁ డష్టమదాపహారి
యా, శుంభదుదాత్తకీర్తి యగుచోడలదేవరబా
చిరాజు వి, స్రంభసఖుండ వీ వని ప్రశంస యొ

* నాదయా. + పురువుశబ్దమున కిది పూర్వరూపము.

నర్తు జగత్ప్రపూత వి, శ్వంభర శంభుమూర్తి బ
సవా... 84

ఉ. దీప్రము సీమహామహిమ దివ్యము సీమహాసీయ
విక్రమం, బప్రతిమంబు సీచరిత మాద్యము సీని
జరూప మంచు న,ల్లప్రభుఁ డర్థితోడ నుపలా
లన సేయఁగ నొప్పుచున్న దే,వా ప్రణుతింతు
నిన్ను బసవా... 85

ఉ. మేదురభక్తి సీశ్వరుఁడు మెచ్చఁగ జిహ్వాయెప్పల్లె
రంబుగా, నాదటఁ బ్రాచియంబలి సమర్పణచేసి
పొగడ్త కెక్కునా, మాదరచెన్నలింగము
కుమారుఁడ నిన్నుభజింతు సంతతా, స్వాదిత
సుప్రసాద బసవా... 86

ఉ. బల్లిదుండై గణాధిపుల పాదజలంబులు కట్టెమో
పువై, జల్లికడానిగావుడును జంగమకోటికి
బంచియిచ్చుచుక, మొల్లపుభక్తి జేర్కొనిన
మోళిగమారయ కూర్చిబంటు మ, ద్వల్లభ సీవె
క్కు బసవా... 87

ఉ. భీకరరుద్ర సేత్రశిఖఁ బెద్దఁగఁ జేయఁగ వీరభ
ద్రును, ద్రేకగజంబునా నితరదేవతలక బడఁదాఁ
కునుద్ధతుం,డాకలికేతబ్రహ్మయకునర్చిలి భృత్యుఁ

డ నిన్నుఁ గొల్తు దే, వా కరుణింపుమయ్య
బసవా... 88

చ. పసిగమెయిన్ * వృషాధిపుని ప్రాణము జంగమ
కోటి ప్రాణముల్, మసలక యెత్తుచున్ భువన
మాన్యచరిత్రతఁ దేజస్వల్లున, మృసిడిగ చౌడరా
యనికి మున్నిటిభృత్యుడ నిన్భజింతు న, న్వసిగొ
ని ప్రోవు మయ్య బసవా... 89

ఉ. ఎన్నఁగజంగమంబుఁ దనయింటికి నెప్పుడు వచ్చు
నట్లు దాఁ, గన్న మువెట్టి తెచ్చి యధికంబగు నర్థ
ము వానికిచ్చు నా, కన్నడబ్రహ్మ సంయమికి గాది
లిభృత్యుడ వైననిన్ను శ, శ్వన్నతులన్ భజిం
తు బసవా... 90

ఉ. ఆసురవృత్తిఁ జూపగుభయంపడి మ్రొక్కఁ బ్రసా
దవప్పి చే, భూసురు లిండులన్ని యును బొగ్గుల
ప్రోకలు సేయుధూతసం, త్రాసుల బిబ్బబాచ
యల దాసి యసన్ విలసిల్లు సద్గుణా, వాస శ
రణ్యమయ్య బసవా... 91

ఉ. సుంకపుఁదైఁడి భక్తులకుఁ జూటలు విడ్వఁ బసిం
డిక్రాంగులన్, శంకరు బూటవెట్టి నరనాయకు
చేతను మ్రొక్కుఁ గొన్నయా, సుంకరబంకిదేవు

నకు సూనుడ వై నప్రసాది దేవ సీవంకకుఁ ద్రి
వృమయ్య బసవా... 92

ఉ. దివ్యవిమానపంక్తి దివిఁ దేజరిలకొ రజతాద్రికికొ
జగ, త్రేవ్యముగాఁగ మున్ను దనచే మృతించొం
దు మృగాలిఁ బుచ్చున, భావ్యుడు తెన్లుబొమ్మ
యకుఁ బ్రాణసఖుండగు నిన్నుఁ గొల్తు దే, వావ్య
సనాదిదూర బసవా... 93

ఉ. చెన్నగు ప్రాణలింగరతిచేగ వ్రసాదము పుట్టిని
ల్లు న, త్యున్నత భక్తిసీమ శివయోగ సమగ్రత
కల్పియైన మా, యన్నకు నాదిచెన్న బసవన్నకుస
ద్గురుఁ డైననిన్ను శ, శ్వన్నతులకొ భజింతు
బసవా... 29

చ. అడరంగఁ గళ్లుచేసి రుచిరాన్నము లాదట నంది
యిచ్చుచోఁ, గడిగడి నందుకొంచు నతికాంక్ష
మెయికొ శివుఁ డారగింపఁ గా, నడిసనుభక్తుఁ డా
సురియ చొడయగారిప్రసాది దేవ సీ, వడుగఁ జు
మయ్య జియ్య బసవా... 95

ఉ. జంగమ *మారగింపక విషంబును మీకు నన
ర్హమందుఁ దా, ములగల నారగించిన సముద్ధత
భక్తియుతుండు సచ్చిసా, దాంగుండు శృంగి

బొప్పయకు నగ్గల మైనమహానుభావ నీ,వంగడ
మేఁ జుమయ్య బసవా... 96

చ. కొఱతను లేత పత్తిరియు గొడ్డనఁబాలును
రేయి జంగమం, బటిమటివేడినక బడసి యా
క్షణమాత్రన యిచ్చినట్టి యా, మొఱటదవంక
దేవునకు ముద్దుతనూజుడ వైననిన్ను నే,వఱలఁ
గఁ బ్రస్తుతింతు బసవా... 97

చ. అనయము భక్తులీడ్యకు లటంచును వేదములూ
ద్విజోత్తముల్, విన నుతియింపః గుక్కఁజదివిం
చినహాలినహల్లికల్లిదే, వునకు ననుంగువాడ వని
యుత్సుకతక నుతియింతు భక్తహృ, ద్వనజవి
హారలోల బసవా... 98

ఉ. భక్తునిమ్రంగఁ జంప మును భర్తనకుక జిరుతొం
డనంబికిక, యుక్తమెయంచు వారిపయి నొక్క
ట నుద్ధతి ఘంటప్రేసి యు, ద్రిక్తతనొప్పుగా న
లరు దిట్టహాలాయుధు కట్టనుంగ వ్ర, వ్యక్తమ
సీవెదిక్కు బసవా... 99

చ. ధరనురులింగమూర్తి భ్వజదండముగా మలగచ్చ
తోఁక(?)శ్రీ, కరముగ భక్తికిం బడగఁగా శివు
గర్భముఁ జొచ్చి పొల్చునూ,యరియమరాజు

గారి పరమాత్ముడ వైనమహానుభావ నీ, వరవు
డ నేజుమయ్య బసవా... 100

ఉ. దండితవాది యై శివుడె దైవము గాకని కన్ను
లిచ్చి తానిండుమనంబుతోడ నెడ నిద్దపుంగన్ను
లు దాల్చి పొల్చు మా, పండితమల్లికార్జునుడు
ప్రస్తుతి సేయఁగ నేర్చు నిన్ను నె, వ్వండు
నుతింప నేర్చు బసవా... 101

చ. వసుమతిఁ బేరుకొన్న నరువత్తురు మువ్వురి కూర్చి
బంట పో, డనులనుతుండ తేరసుల దక్కినభృ
త్తుండ వీరలాదిగా నెనఁగు మహానుభావులకు
నెల్ల ననర్గళమైనభక్తి, న్నసిగొని ప్రోవుమ
య్య బసవా... 102

చ. బసవనిధానమా బసవభవ్యనిధీ బసవావృతాం
బుధీ, బసవమహానిధీ బసవభర్తగిరీ బసవామర
ద్రుమా, బసవమహాబలీ బసవబండరువా బస
వోల్లసన్నణీ, వసిగని ప్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ. నాయొడయండ నావిభుడ నాహృదయేశ్వర
నామనోరమా, నాయిలువేల్పు నావరుడ నాగు
రులింగమ నాదుజంగమా, నాయధినాథ నావర
దనన్ను గృపామతిఁ బ్రోవుమయ్య దే, వా యమి
బృందవంద్య బసవా... 104

ఉ. నోరికి వచ్చినట్టు నిను నూలువిధంబులఁబ్రస్తుతిం
తు నే, నేరుతు నేరఁ బొమ్మనక నీపయి నొచ్చె
ములేనిమచ్చికన్, గారవమంద మత్ప్రిణుతిఁగై
కొనఁగాఁ దగు గౌరవంబునన్, వారనికూర్కిపే
ర్కి బసవా... 105

చ. బసవఁడు ప్రీతిఁ గైకొనియె భక్తిమెయిన్ రచి
యించె సోముఁడున్, బసవపురాణ మంచు ము
నుఁ బ్రస్తుతిసేయుదు రట్లుగాన నీ, యసమదయా
ధురీణతకు నంకిలిపాటు ఘటిల్లకుండ నన్, బస
వగొనిబ్రోవుమయ్య బసవా... 106.

చ. (?) సురవరమల్ల మల్లలిత సూత్రసుధాంబుధి ఖే
లఖేలసం, గరకలకంఠ కంఠమణి నాయకభీమ భు
జంగ జంగమ, స్థిరతరనాథ నాథకనిధీకృత
రూప విరూపసమ్మతా, వరకరుణాబ్ధి ప్రోవు
బసవా... 107

చ. సురవరపూజ్య పూజ్యగూణశోభిత శోభితరూప
రూపవి, స్ఫురతరశీల శీలగణపుంగవ పుంగవ
సత్త్వ సత్త్వసం, వరవరవాద వాదభయవర్జి
తపాపవిచార చార యీ, శ్వరసమ నీవె దిక్కు
బసవా బసవా బసవా వృషాధిపా. 108

చ. అకుటిల లింగజంగమ సమగ్రదయాకలితప్రసా
 ది పా, లకురికి పోమనాథుఁ డతిలౌల్యమునన్
 బసవన్నదండనా, యకునకు *నొప్ప నీశతక మ
 ర్పణచేసె †నలిన్ బఠంచువా, రికి వినువారికిన్
 గలుగు శ్రీయును నాయువు భుక్తి ముక్తి
 యున్.

109

వృషాధిపశతకము సంపూర్ణము.

—

పీఠిక.

చెన్నమల్లుసీసములను సుప్రసిద్ధకవియగు పాలకురికి సోమనాథమహాకవి రచించెను. ఈకవి సంస్కృతాంధ్రములలో నిరర్గళముగాఁ గవితజెప్పుటలో నేర్పరియేగాక శైవమత మాంధ్రదేశములలో వ్యాప్తికొదెచ్చిన వారిలో నొకఁడు. తొలుత సోమనాథుఁడు, ఉత్తమరాజువారను కౌండిన్యసగోత్రులగు సియోగులశాఖలోనివాఁడై వేదవేదాంగాదులు సమస్తశాస్త్రములు నభ్యసించి మతావేశపరచకుండై వీరశైవమునఁ బ్రవేశించి దీక్షధరించెను.

సోమనాథుఁడు బసవేశ్వరునకుఁ గొంచెమావల కాకతీయరాజ్యమును రుద్రదేవచక్రవర్తి పరిపాలించుకాలమున సుప్రసిద్ధుఁడై యుండెను. బసవేశ్వరుని దైవముగా భావించి యాతనిమహత్త్వమునకు ముగ్ధుఁడై బ్రాహ్మ్యమునువదలి శైవజంగమైనవారిలో బసవనిగుణకీర్తనలచేఁ గవితను బుసితముగావించినవారిలో సోమనాథుఁడే యాద్యుఁడు. బసవేశ్వరునిలీలలను వృషాధిపశతకమునందును బసవపురాణమునందును సోమనాథుఁడు ప్రశంసించియున్నాఁడు. ఇతఁడు పశ్చిమచాళుక్యులకడ నేనానిగానుండి యంత్యమున శ్రీశైలముఁజేరి గురుమల్లికార్జునపండితారాధ్యులవారిని బసవేశ్వరుని మేనల్లుడగు.

చెన్న బసవని స్తుతించుచు చెన్నమల్లు సీసపద్యములు గావించెనని ప్రజాముఖమున వినుచున్నారము.

సోమనాథుడు జీవసమాధి కేగుచు భూబలమున కేర్పఱచిన ముప్పదిరెండుమెట్లను దిగనెంచి యొక్కమెట్టు దిగునపు యొకపద్యముచొప్పున ముప్పదిరెండుపద్యములు రచించినటుల కైవులుకొందలు చెప్పుచున్నారు. సోమనాథకవి సిద్ధిపొందిన స్థలము పాలకురికి సిజామురాష్ట్రమున ఒరంగల్లునకు మూడామడలదూరములో నున్నది. సిద్ధిపొందిన చోట నొకశివాలయముగట్టి శివభక్తులు పూజాదికములు ఉత్సవములు నలుపుచున్నారు. సోమనాథుని చెన్నమల్లుసీసము లచటియుత్సవాదులలో నేటికిఁ బ్రచారములో నున్నవి.

ఈకవిజీవితమువృషాధిపశతకపీఠికలో వ్రాసితిమి. కవికాలము క్రీ. శ. ఇతనికైలి పాండిత్యము ధారాశుద్ధిప్రశంసనీయములు. చెన్నమల్లుసీసములు పూర్వముద్రితప్రతిలో దుష్టముగానుంటచే లిఖితప్రతుల సహాయమున సంస్కరించి నూతనపద్యములు చేర్చి సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగావించితిమి. ఫలశ్రుతినిగూర్చియుఁ బద్యానుక్రమణికను గూర్చియుఁ గలపద్యము లిందుఁ జేర్చితిమి.

సంకీర్ణము }
1-1-25 }

ఇట్లు భాషానేపథులు,

శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.
సాంబశివాయ నమః.

పాలకుటికి సోమనాథమహాకవిప్రణీత
చెన్నమల్లు సీసములు.

— భక్తఫలము. —

సీ. శ్రీగురులింగసంచితకృపాన్నతఃజేసి
కంటి జంగమపాదకమలసేవ
జంగమలింగప్రసన్నత్వమునఃజేసి
కంటిఁ బ్రసాదసుఖంబు నొందఁ
దత్ప్రసాదప్రబోధస్థైర్యమునఃజేసి
కంటి సర్వాంగప్రకాశభక్తి
భక్తిసాభాగ్యానుభవపూర్తిమైఁజేసి
కంటి జీవన్ముక్తి కడమలేక

ఆ. యింక నేమికోఁత యేల నీకాశింహ
బాడియాడి దైన్యపడి భజించి
మెచ్చి పొగడిరేని మీఁదనొందెడిఫలం
బెన్న నున్న దెట్లు చెన్నమల్లు,

1

సీ. *అకట నాప్రమథులరాయనియేగాక
నీ వున్నచోటు మున్నెవ్వఁడెఱుగు

* అకటాప్రమథుల.

పాటిగా నన్నేలు భక్తులారా యని
 కాక యెవ్వండు నీఘనత నెఱుగు
 తెలుపుమా శ్రీగురుదేవుడా యనికాక
 యిచట నీపేరు దానెవ్వఁ డెఱుగు
 లెస్సపోనాచరలింగమా యనికాక
 యిట్టివాఁ డనుచు నిన్నెవ్వఁ డెఱుగు

ఆ. వారినగరిలెంకవాఁడ నేగలిగితిఁ
 గాన నీకుఁ బ్రాపు గలిగెఁ గాక
 యితరు లెవ్వరెఱుంగ రిట్టిటింగియుఁ బెద్దఁ
 జేయవేల నన్ను చెన్నమల్లు.

22

సీ. ఆనందమలర లింగార్చన జేయక
 గుడుచుట పాపంబు గుడుచునట్లు
 అర్చకుండయ్యు లింగానర్పితము గోరి
 ముట్టుట యశ్యంబు ముట్టినట్లు
 లింగప్రసాదంబు జంగమనిముఖుడై
 కొనుట యేమేనియుఁ గొనినయట్లు
 జంగమహితఁడయ్యు సరిపాకభేదంబు
 నేయుట ద్రోహంబు నేసినట్లు

ఆ. అనుపురాతనోక్తి కావంతయును దొట్టు
 పడనిశుద్ధభక్తి పదము ప్రాణ

పదముగాఁ జరించు భక్తలింగంబులఁ

జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

3

నీ. మేరువ పోతుచో భేరుండ మనువాయ

సము బూనియే తనుచ్చాయ చేయు

రసము సంధిల్లుచో రజతాదిలోహప్ర

భావంబు లరసియే పసిడి చేయు

సూర్యుండు చ్ఛాపించుచో సగ్రజాంత్యజా

తుల నేరుపఱచియే వెలుగుఁ జేయు

సురపతివర్షంబుఁ గురియుచో సస్యతృ

ణాంతరం బరసియే యలరఁజేయు

ఆ. ప్రాణనాథ నాదుభక్తినిశ్చేషంబు

పట్టిచూడ నీసుఁ బాడియగునె

యిన్నియేల నీమహేశ్వరత్వము వెల్లి

చేసికొనఁగ నేల చెన్నమల్లు.

4

నీ. కాలఁ దన్నిననోర్తు కడగి యేనడుగులఁ

బడిన నెత్తవు పక్షపాతి దగునె

తాలపూజలుగొందు మేలిపుష్పంబులఁ

బూజింపనన్న వబోధ తగునె

కోరి ప్రసాదంబు గొందు నేముట్టుక

ర్పించినఁ గొన విట్టికించ తగునె

మేలవుఁగబ్బముల్ మెత్తునా సంస్తుతుల్

వినియును విన వవివేకి తగునె

ఆ. వారు నడచినట్లు వచ్చునే నడువనీ
పునిచినట్లు తప్పకుండఁ జూచి
కొందుగాని నాదుగుణవిశేషతకల్పి
యెన్నఁగలదె నీకుఁ జెన్నమల్లు.

5

సీ. *పూజింప నలయింపఁ బుణ్యపాపంబులు
వివరించిచూడ నీయవియె కావె
తలఁపింప మఱిపింపఁ దద్గుణదోషంబు
లరసిచూడంగ నీయవియె కావె
యాడింప నోడింప నాహెచ్చుకుందులు
తవణించిచూడ నీయవియె కావె
వలపింప సొలపింప నిలసుఖదుఃఖంబు
లవి యెన్నిచూడ నీయవియె కావె

ఆ. నామనోవిభుండ నాస్వామి సకలచై
తన్యకర్త సూత్రధారిచేతి
బొమ్మకున్నదయ్య యిమ్మహి నీయిచ్చ
చెప్పనేల వేయి చెన్నమల్లు.

6

సీ. నిలువవే ప్రాణంబు నీయందుఁ బెరసి సం
పూర్ణమై దేహంబు పొందు విడువ
సలుపవే మదినిచ్చ నిరతంబు నీభక్త
చిద్గోష్ఠి దవిలి దుశ్చింత లుడుగఁ

గొలుపవే సర్వాంగగుణములు నీభక్త
పదమందు లీనమై భ్రాంతి దక్క
మెలుపవేయింద్రియంబులుగూడ నీప్రసా
దంబును దవిలి *తత్పరత నిలువ

ఆ. ప్రాణనాథ భక్తపరతంత్ర మత్కాయ
సన్నిహితమహాప్రసాదమూర్తి
యిండు లేల నీకు నుండ నాయందిష్టు
చేసికొనవె చాలు చెన్నమల్లు.

7

సీ. భజించు కేవలభక్తిముక్తికిఁ దాన
యునికియు మనికినై తనరెనేని
చను శీలసంబంధసంపన్న తకుఁ దాన
గతియును మతియునై క్రాలెనేని
సంగతంబుగఁ బ్రాణలింగంబునకుఁ దాన
యొడలు ప్రాణంబు నైయుండెనేని
సంతతబాహ్యప్రసాదంబునకుఁ దాన
రూపును రుచియునై చూపునేని

ఆ. వేయియేల యతనివిమలానుభవసౌఖ్య
మున్నఁ జాలదెట్టు లెన్నఫలము
నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

8

సీ. నెపమునఁ బ్రాణంబు నీయండుఁ బ్రదిలిన
 యప్పుడె మృతినొందఁ డయ్యెనేని
 కలనై ననిలచిన నిలుకడ చలియింప
 నప్పుడ రూపకుం డయ్యెనేని
 యిందుకంతయు మతి నితరభావముసోక
 నప్పుడు కని వ్రాలఁ డయ్యెనేని
 అణుమాత్రమైన లింగానర్పితము సోక
 నచ్చోటఁ దెగఁజూడఁ డయ్యెనేని

ఆ. భక్తిమాటలాడ ఫలమేమి వెండియు
 మజ్జనంబు చేయ లజ్జగాదె
 యట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన
 సిద్ధి కేవలంబె చెన్నుమల్లు.

9

సీ. లింగ నీభక్తులలీల వీక్షింపుచో
 నొడలెల్ల కన్నులై యుండెనేని
 దేవ నీభక్తులఁ దివిరి కీర్తించుచో
 నొడలెల్ల జిహ్వలై యుండెనేని
 జియ్య నీభక్తాంఘ్రిసేవ యొనర్చుచో
 నొడలెల్ల చేతులై యుండెనేని
 ఆయ్య నీభక్తమాహాత్మ్య మాలించుచో
 నొడలెల్ల వీనులై యుండెనేని

తే. స్వామి భవదీయభక్తిప్రసాదముక్తి
 యుక్తి కొడలెల్ల నోళ్లునై యుండెనేని

అట్టిభక్తుల *లింగదివ్యాంఘ్రియుగళ
శేఖరులఁ + జేర్చి రక్షించు చెన్నమల్లు.

10

సీ. నీరూపు నీరేఖ నీయన్ను నీచెన్ను
నీవెంపు నీసొంపు నీచలంబు
నీమూర్తి నీస్ఫూర్తి నీశాంతి నీకాంతి
నీలాగు నీబాగు నీవిధంబు
నీబల్లి నీకల్లి నీయురుల్ నీసిరుల్
నీనెటి నీగుటి నీమెఱుంగు
నీనల్వు నీచెల్వు నీలలి నీలులి
నీరీతి నీభాతి నీస్థిరంబు

ఆ. తనువునందుఁ గుదురుకొని కనుఁగవవెల్లఁ
బాటి మదిఁ బెనంగి ప్రాణముగను
నీవయై చరించు నీమహాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

11

సీ. అతులితపరమశివాచారసారస
వ్యార్థంబు గతియును మతియునేని
రాజితగురులింగపూజనోత్సవమేళ
నంబు పదము పదార్థంబునేని
సంతతసముచితసత్కాయజంగమ
భక్తియు శ్రీయు సంపదయునేని

బాహ్యంతరార్పితగ్రాహ్యప్రసాదంబు
 లాయుష్యమును భవిష్యంబు నేని
 తే. భక్తిసద్దోష్ఠిముదితవిస్ఫారసుఖము
 భుక్తియును ముక్తియును నేని భక్తుఁ డతఁడు
 అట్టిభక్తులమహితదివ్యాంఘ్రియుగళ
 శేఖరులఁ జేర్పవే నన్నుఁ జెన్నవల్లు. 12

సీ. అవగుణంబులు తనయందుఁ బరీక్షించు
 కావనిపుచ్చు సద్భావకులను
 సద్గుణంబులు భక్తజనులఁ దనుష్ఠించి
 శరణనిమ్రొక్కెడు సజ్జనులను
 దొరకినయట్లు సంతోషించి విగతాంగ
 భోగులై చను మహాపూరుషులును
 సకలసుఖంబులు జంగమార్పణఁ జేసి
 పెండియుఁ దనియని పండితులను
 ఆ. దన్నుమఱచి భక్తతతిఁ గొనియాడు ని
 గర్వులను గుణోపకారమతుల
 శుద్ధభక్తిరతుల సిద్ధప్రసాదులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నవల్లు. 13

— మహేశ్వరస్థలము. —

సీ. సర్వేశుఁ డనఁజాల సర్వాత్ముఁ డనఁజాల
 సర్వగతుం డనఁజాలఁ జాల

హరుఁ డనఁజాల మూర్ధాంగుఁ డనఁజాలఁ
జర్తాస్తిధరుఁ డనఁజాలఁ జాల
శశిమాళి యనఁజాల సర్పాంగుఁ డనఁజాల
నీలగళుం డనఁజాలఁ జాలఁ
మూర్తి నాఁజాల నమూర్తియు ననఁజాల
సాధ్యపదం బనఁజాలఁ జాలఁ

౩. బ్రాణనాథునందు భక్తైక్యతనునందు
లింగమందు గురుశ్రజంగమందుఁ
గందునట్ల వినుతి గావించు నేవించు
నిన్ను మనిఁ దలంతు చెన్నమల్లు.

14

౪. కరమర్థి నీకు శృంగారంబుగాఁ బూజ
సేయుదుఁ గాని యాశింప ఫలము
వేడుకతోడుత విభవార్థముగ నుతుల్
సేయుదుఁ గాని యాశింప మెప్పు
తగిలి నీకు సుఖార్థముగఁ బదార్థార్థ
సేయుదుఁ గాని యాశింప రుచుల
లాలితంబుగ నీకు లీలార్థముగ భక్తి
సేయుదుఁ గాని యాశింప ముక్తి

తే. నీవు పూజాఫలార్థివే నిష్కలార్థి
నీవు కీర్తిప్రియుండవే నిష్క్రియుండ
సకలసుఖభోగి వీవె ప్రసాదముక్తి
సన్నిహితుండను నీబంటుఁ జెన్నమల్లు.

15

సీ. చూడ్కి నీలోఁ జూచి చూడంగవలవదే

వినికి నీవినికిగా వినంగవలదె

నెఱిదాకకటమున్న గుఱిచేయవలవదే

నడుపు నీవెంబడి నడువవలదె

రుచులు నీజిహ్వను రుచియింపవలవదే

చేత నీచేయి నీ జేయవలదె

తలఁపు నీలోనుండి తలఁపంగవలవదే

పలుకు నీముఖరుండుఁ బలుకవలదె

ఆ. యంత్రధారిచేతి జగత్రమున్నటుల నీ

వాడినట్లు దేహ మాడవలదె

అట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన

సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమట్లు

16

సీ. జైమినికృతపూర్వమీమాంసకులు చతు

ర్థ్యంతంబు దా దైవ మని గుఱించి

కర్త లేడని కర్త కర్తంబె యని 'స్వర్గ

కామో యజే'త్తను కర్తకాండ

భాట్టశాస్త్రంబను భాష్యంబుసేయు భ

ట్టాచార్యలింగమ ట్లంతరింపఁ

బొరి మహిమ్న మునముఖరయతి మోహయ

జగతా మనుచు నున్న శాస్త్రమతము

తే. నడచెఁ గావున తత్త్వమహత్త్వశక్తిఁ

దగిలి మీమాంసకులముక్కుఁ బగులఁ గోసి

నట్టిభక్తులవేదవేదాంతసార
శేఖరులఁ జేర్చవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

17

సీ. సంకీర్ణలొకాచారవర్జితుఁడేని
విధినిషేధక్రియావివశుఁ డెట్లు
విధినిషేధక్రియావిరహితవర్తులే
యుభయకర్తృఫలప్రయుక్తు లెట్లు
ఉభయకర్తృఫలోత్తరోద్యుక్తులేనియు
స్వర్గాదిలోకప్రచారు లెట్లు
స్వర్గాదిలోకప్రచారదూరగులేని
స్తన్యపానక్రియాసక్తు లెట్లు
అ. అట్లుగాన లొకాచారదూరులఁ
బరమభక్తిరతులఁ బాత్రయుతుల
నతుల తత్త్వయుతుల నట్టిమహాత్ములఁ
జేర్చవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

18

— ప్ర సా ద స్థ ల ము. ౧ —

సీ. కాయంబు నిందియొత్కరమును నర్పించి
సంధిల్లు కాయప్రసాది యేని
ప్రాణంబు సత్క్రియాపదమును నర్పించి
సాధించు ప్రాణప్రసాది యేని
శబ్దంబు దచ్చబ్దసౌఖ్యంబు నర్పించి
శబ్దించు వచనప్రసాది యేని

గమనంబు గమనసంగతియును నర్పించి
 చనవేర్చు గమనప్రసాది యేని
 తే. తలఁపులను జేష్టలను నర్పితంబుఁజేసి
 సంచరించు వ్యాపారప్రసాది యేని
 అట్టి సర్వసంపూర్ణమహాప్రసాద
 నన్నిహితులను జేర్చుమీ చెన్నమల్లు. 19

సీ. సన్మనోభావంబు సంధిల్లుటరిదియే
 తగిలి ప్రసాదమై తలఁపులడర
 భక్తిసుభాషల భాసిల్లుటరిదియే
 కలయ ప్రసాదమై పలుకులడర
 విమలభక్తక్రియాంగము చెల్లుటరిదియే
 వరలు ప్రసాదమై వ్యాప్తి దనర
 చిరతరాంతశ్శుద్ధి దొరకొను టరిదియే
 గూఢప్రసాదమై కోర్కులడర

ఆ. ఇంద్రియముల గెల్చుటల్లరిదియే సమ
 స్తాంగములు ప్రసాదమై చెలంగ
 అట్లుగాన సీమహాప్రసాదానూన
 సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు. 20

సీ. తఱితఱి దలఁచుచో మఱి యైనను ప్రబు
 ధతఁ బ్రసాదమై గాని తలఁపఁడేని
 గడగడ వణకుచోఁ దడఁబడియైనఁ జొ
 ప్పడఁ బ్రసాదమై గాని పలుకఁడేని

గ్రక్కునఁ బొందుచోఁ గలలోననైన ని
 మ్ములఁ బ్రసాదమెగాని ముట్టఁడేని
 సరినేగుచోఁ గాలుజాటియైనను లెస్స
 మీప్రసాదమెగాని ముట్టఁడేని

ఆ. సొలసి యింద్రియముల సొగియించుచోఁ బ్రాణ
 మరుగునప్పుడైన నవికలత్య
 సావధానియె నీయాప్రసాదిఁ గూడ (?)
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

21.

సీ. సర్వగతైకభాస్వత్తహలింగంబు
 నిత్యసర్వాంగసన్నిహితుఁ జేసి
 తనువునందున్న స్వతంత్రలింగంబు నె
 క్కొన మనోభావంబుకొనకుఁ దెచ్చి
 సన్ననోభావత జను నిష్టలింగంబు
 ప్రాణపదంబున భరితుఁ జేసి
 ప్రాణసంచితుఁ డగు ప్రాణలింగంబును
 దనలోన నిడుకొని తాను జూచి

ఆ. బయలు నొడల మనము ప్రాణభావంబున
 లోను వెలియుఁ దన్నుఁ దాను మఱచి
 లింగగతిఁ జరించి లింగలింగైక్యల
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

22.

సీ. కనువిచ్చుకనుదృష్టి కనుమూయఁ గనుఁగవ
 వెలుఁగుచు లింగంబు వేల్చబాఱు

దలఁచుతలంపున నిలుచునుఖంబున
 నెక్కొన లింగంబు పిక్కటిల్ల
 సోకుఁడుతనువున సొగయు ప్రాణంబునఁ
 బసిగొని లింగంబు ప్రజ్వరిల్లఁ
 బలుకుడుపలుకులఁ బలుక నీముఖమున
 బరిగొని లింగంబు భరితముగను

ఆ. తగిలి మిగిలి క్రియలఁ దానయై లింగంబు
 నిమ్ముకొని నిరంతరమ్ము నట్లు
 నుల్లసిల్లు లింగయోగానుభవులను
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

23

—ॐ ప్రాణలింగస్థలము. ॐ—

నీ. కాయంబునందు నిక బాయకుండినలీల
 ప్రాణంబునందునఁ బాయఁడేని
 వెలయ జాగ్రదవస్థఁ దలఁచిన యమ్మాడ్కి
 యలరు స్వప్నావస్థఁ దలఁచెనేని
 వెలుపలిదృష్టుల వీక్షించువిధమున
 భావంబునందునఁ బదిలుఁడేని
 బాహ్యర్పణంబునఁ బరవశుఁ డైనట్టి
 మానసార్పితసావధాని యేని

ఆ. నతనిఁ జెప్పనొప్పు ననిశంబు నతనిసాం
 గత్య మొప్పు నతనిగన్న నొప్పు

నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్చి బ్రోవు నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

24.

— శ రణ స్థ ల ము. —

సీ. చేసిన నుపచారి చేయమి సోమరి
ఫలము గోరక చేయు భక్తిపరుఁడు
పొగడినఁ బ్రాధుండు పొగడమి మూఁధుండు
నిరవెళ్లి పొగడఁ గవీశ్వరుండు
వలెనన్న సంసారి వలదన్న నిర్దోషి
వలదనర్పితమన్న బహుప్రసాది
తలఁచిన సువిధాని తలఁపమి యదైవ్వి
తన్ను మఱువఁ దలఁపఁ దత్త్వవిదుఁడు

ఆ. అట్లుగానఁ దద్జ్ఞులగుమహాభక్తుల
నరస లింగకవులసత్ప్రసాద
రతులఁ బరమతత్త్వయుతుల మహాత్ములఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

25.

సీ. ఏదెసఁ జూచిన నాదెస లింగంబు
దృక్కులవెంబడి తేజరిల్లు
ఎక్కడఁ జూచిన నక్కడ లింగంబు
మునుఁగుచు నిలుచుచు మూర్తిగొనక
ఎచ్చోటఁ జూచిన నచ్చోట లింగంబు
మనమునఁ జిట్టాడుచును బెనంగు

ఎమ్మైయిఁ బొందిన నమ్మైయి లింగంబు
దనువునందునఁ దొట్టుకొనుచుఁ దనరు

తే. తివిరి పలుకుల లింగంబు తీగసాగఁ
దొడరిపలుకుల లింగంబు ముడివడంగ
నతిశయిల్లెడు పరమలింగానుభవులఁ
జేర్చి రక్షింపవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

సీ. తనువెల్ల నీప్రసాదమె గాని పొందదే
పునరాగతము మాన్పు మనఁగనేల
మనుచు సద్భక్తుల మఱిగాని యెల్లదే
బ్రతికింపుమని దైన్యపడఁగనేల
ప్రాణముల్ నినుగాని భజియింపకుండదే
యపవర్గ మివ్వుని యడుగనేల
విషయముల్ నినుగాని వేధింపకుండవే
యవగుణంబులఁ జేర్చు మనఁగనేల

ఆ. యెటుక నిన్నెగాని యెటుగదే సద్భక్తి
యొసఁగు మొసఁగు మనుచుఁ గొసరనేల
కోర్కె నిన్నెగాని కోరదే మఱియొందు
విన్నపంబులేల చెన్నమల్లు.

సీ. కనుమూయఁ దెలుచు నీకన్నులవెంబడి
వినుచుండు వినఁడు నీ వీనులందు

స్వాదించు మోదించు నీడు నాలుకయందు
 గంధించు సొగయు నీఘ్రాణమందు
 స్పర్శించుఁ బాయు నీసర్వాంగములయందుఁ
 దలఁపించు తలఁచు నీతలఁపులందు
 గమనించు నిలుచు నీగమనాగమములందు
 భాషించు మాను నీభాషలందు

ఆ. నీడబోలు తాను నీడయై బాహ్యంత
 రప్రవర్తనముల సీత్రసాద
 సౌఖ్యమునను బొదలు ముఖ్యప్రసాదులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

28

సీ. నీవె కర్తవటన్న నిక్కంబు భక్తుండు
 తానన్న సుభయకర్తానుగతుండు
 నీకె యన్నను సదా నియతప్రసాదాంగి
 తనకన్న నింద్రియతత్పరుండు
 నిన్ను నెఱింగిన నేతైనశరణుండు
 తన్ను నెఱింగినఁ దామసుండు
 నీవు తానన్నను నిజము లింగై క్యుండు
 తాను నీవనిన నద్వైతవాది

ఆ. కాన కాయకర్తగతిమతిశబ్దచై
 తన్యభావములను దన్ను మఱచి
 లింగగతి చరించు లింగలింగై క్యులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

29

— విశ్వస్థలము. —

సీ. ధర 'నవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతం కర్త'
 యనుకర్తయోగంబు నపహసించి
 యేదియు లేక 'జ్ఞానాదేవ మోక్ష'మ౯
 జ్ఞానయోగంబు హాస్యంబుజేసి
 వదలక 'యాత్తనా మిద మగ్రజే'త్తను
 ధ్యానయోగంబును నాశ్రయించి
 * తగవెంచ 'బూజ్యా యథామవాయం'బను
 భక్తియోగంబుచే బాగుగాను

ఆ. జేవ పాదలు పరమశివయోగసుఖసుధా
 శరధి మఱచి తన్ను జగము మఱచి
 లింగగతిచరించు లింగలింగైక్యలఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 30

సీ. కరుగనబోసినకరణి సమస్తాంగ
 ములు నిండి సీలోన మూర్తిగొనఁగ
 గండరించిన భాతి గలయు ప్రాణంబున
 నెలకొని సీరూపు నిగ్గుదేర
 అచ్చునొత్తినయట్లు సంతరంగంబున
 నెలకొని శృంగార మెలమి మిగులఁ

* తగ 'నచ త్తాజ్యో యథాహృహం' అనుభక్తియో
 గంబు ముక్తికిఁ జేగఁగాక, తెవిరి.

జిత్తరించినభాతి చేష్టలు దవలిన
యాకారరేఖ సమంచితముగ

ఆ. మ్రానుజేవబలియు మాడ్కి సందడి తన్ను
నెఱుంగఁ దెలిపి లేక కఱకుపడక
నీవయై చరించు నీమహాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

81

సీ. భక్తస్థలంబునఁ బదమూఁడు మా హేళ
పదమున నైదు నేర్పడఁ బ్రసాద
పదమున మూఁడు మత్స్యానిలింగికి నాల్గు
శరణస్థలంబున నరయ నైదు
నైక్యస్థలంబున కలవడ రెండను
వట్టలవిజ్ఞానసరణి యొప్పి
ఁజీతినీ ముప్పదిరెండు సీసపద్యంబులు
సరసోక్తిగాఁ బాలకురికి సోమ

తే. నాథుఁ డననొప్పు నారాధ్యనవ్యమూర్తి
యఖిలవేదపురాణశాస్త్రార్థవిదుఁడు
వీరశైవసభామోగ్యవిదితముగను
జెన్నమల్లేశుబ్రీతిగాఁ జెప్పె నిట్లు.

82

సీ. నలి ప్రాణలింగంబునకు భూమి మోవని
కొలనిజలంబులు జలకమార్చి

పుట్టనిచెట్టునఁ బుట్టినకెంగమ్మి
 పుష్పంబుఁ గోయక పూజఁజేసి
 అడరి యుష్ణముగానియన్నిలోన దశాంగ
 మిడక ధూపపుఁదాపు లిచ్చపేర్చి
 తొడరి దీపముగానితునియలు ముడిపెట్టి
 నీలనెత్తకయ నివాళినిచ్చి

ఆ. రసముగాని యోగిరము గూడ పడ్డించి
 యర్పణంబు లోన నలరెనేని
 శీలవంతుఁ డతఁడు సిద్ధంబు నన్నట్టి
 శీలవంతుఁ జేర్చు చెన్నమల్లు.

సీ. శ్రీగురు నకట వాసిగఁ గాలదన్నిన
 మేరువానందంబుఁ జేరుపూజ
 నిలుపవే భజియించు నెపమున లింగని
 నీరూపు నతులితనిరవగుణము
 సర్వేశు కడునర్థి పర్వినచూడ్కిని
 సంకీర్ణజైమినిసాటికాయ
 తరితరి సన్ననోనిరతికాయమునందుఁ
 గనువిచ్చుడును సర్వగతమనంగ

తే. చెలఁగి నలి ప్రాణలింగంబుఁ జేసి ననుప
 నీవ కర్తవు తనువెల్ల నిర్మలముగ
 నేదెసను జూచి కనుమూయ మోద మెసఁగ
 ధర నవశ్యంబు కటవున వెఱపులేక.

- క. చెనమల్లేశ్వరు పేరిట
సునిశితముగఁ బాలకుఁటికి సోమేశుఁడు దా
ఘనభక్తి వెలయుఁ జెప్పెను
చెనమలు సీసంబు లనఁగఁ జెలఁగ ధరిత్రిన్.
- క. ఈసీసము లేవేళను
భానురముగఁ బతనసేయుభక్తుల కిలలో
వాసిగ భుక్తియు ముక్తియు
నానర్వేశ్వరుఁ డొసంగు ననవరతంబున్.
- క. పదమూఁడునైదుమూఁడును
పదపడి నాల్గైదు రెండుపద్దెంబులు దా
విదితభక్తాభిషట్ఫల (?)
మదివెలయుఁగవలయుఁ జెన్నమల్లుసీసంబుల్.

స మా ప్తి.

వీ రిక.

ఈశతకమును యథావాక్కుల అన్నమయ్య శా. శ. 1164 కు సరియగు (క్రీ. శ. 1242) శుభకృత్సం వత్సరమున రచించినటుల 130, 138, 142 పద్య ములంబట్టి తెలియుచున్నది. ఈతఁడు కాలమునుబట్టి తిక్కన సమకాలికుఁడుగాఁ జూపట్టుచున్నాఁడు.

ఈతఁడు వీరశైవుఁడు. దూదికొండ సోమేశ్వరా తాధ్యులవారిశిష్యుఁడు. అమోఘకవితాధారాసంపన్నుఁడు. గ్రంథమువలన నీతనికులగోత్రాదులను గురుతింపవీలుకలుగదు. ఈశతకము కవి తానుస్వయముగాఁ జెప్పకొన్నటుల (చూ. ప. 133) భక్తరంజనముగ, తత్త్వప్రకాశముగ, చిత్రార్థబంధురముగ, శ్రోత్రానందకరముగ నుండె ననుట కెట్టిసంశయము లేదు. కవిత నిర్దుష్టముగ నున్నది.

ఈతనిగుఱించి యాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తుదిత ప్రతి వీరికయందు,

“యథావాక్కుల అన్నమారాధ్యుఁ డాత్రేయ సగోత్రోద్భవుఁడు, యజుశ్శాఖాధ్యాయి, గోదావరీ తీరవాసి, రాజమహేంద్రవరమునకు సమీపమున నున్న పట్టెస మనుగ్రామమందు వెలసిన వీరభద్రేశ్వ

రస్వామి యీయనకు నిలువేలుపు. ఈ మహనీయుఁ
 డొకప్పుడు శ్రీశైలయాత్రకు వెడలి శ్రీమల్లికార్జున
 స్వామిని సేవించి తిరిగివచ్చుచుఁ బల్నాడుతాలూ
 కాలోజ్జెట్టిపాలెముదాపునఁ గృష్ణాతీరమందు విశ్వా
 మిత్రాశ్రమ మనఁబడు సత్రశాల యనుపుణ్యస్థలమున
 శ్రీమల్లికేశ్వరస్వామిని సేవించుచుఁ గొంతకాలముం
 డి యచ్చటనే యీసర్వేశ్వరశతకమును రచించెను.
 ఒక్కొక్కపద్య మొక్కొక్కతాటియాకుపై వ్రాసి
 యాయాకును గృష్ణలో వైచి యది ప్రవాహమున
 కెదురీదివచ్చెనా దానిని దీసి సూత్రమున నెక్కిం
 చెద. అట్లేయాకైన రాక క్రిందికిఁ గొట్టుకొనిపో
 యెనా యప్పుడే నాశిరము ఖండించికొనియెద నని
 శపథముచేసి మెడకుగండక తైరవైచుకొని యాకుల
 మీఁదఁ బద్యముల వ్రాసి నీళ్లలో విడిచిపెట్టుగా నవి
 తిరిగి వచ్చుచుండినవి. కొంతసేపటికి “తరులం బు
 వ్వలు పిందెలై యొదవి” అను 87-వ పద్య మెదు
 రుగారాక కొట్టికొనిపోవుటఁ జూచి కంతమును గత్తి
 రించికొనుట కుద్యమించుచుండఁగా నొక పనులకాఁ
 పరి “నా కొకతాటియాకు దొరకినది చూడుఁ” డని
 యిచ్చి యదృశ్యుడయ్యెను. కవి యాయాకును
 జూడఁగాదానిపై దాను వ్రాసినపద్యమునకు మాఱు
 గా వేటొక 88-వ పద్య ముండుటఁ జూచి యిది స

రేవశ్వరకృతమని గ్రహించి యాపద్యమును సూత్రమున కెక్కించి తాఁ జేసికొన్న నియమముప్రకారముననే శతకమునుఁ బూర్తిచేసి కొంతకాలమునకుఁ బదప నాసత్రశాలయందే సిద్ధిబొందె” నని గలదు.

ఇయ్యది శైవభక్తిరసోద్బోధకమయి హృదయంగమముగానున్నది. ఇం దచ్చటచ్చట ప్రాథములగు కల్పనలు గలవు. ఆంధ్రసాహిత్యభరిషత్తువారు ప్రకటించినప్రతియందు లోపము లనేకములున్నందున నిర్దుష్టముగ ఈశతకమును ప్రకటించినారము.

ఇట్లు,

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీ రస్తు.

యథావాక్కుల అన్నమయ్యకవివిరచిత
స ర్వే శ్వ ర శ త క ము.

శా. శ్రీకంఠం బరమేశు నవ్యయు నిజశ్రీపాదదివ్య
ప్రభా, సీతోత్సాహితదేవతానిటలదుర్మీత్యక్షర
ధ్యాంతుఁ జి,త్పాకామ్యాంగునపాంగమాత్ర
రచిత బ్రహ్మాండసంఘాతుజం,ద్రాకల్పం బ్రణ
తింతు నిన్ను మది నాష్లాడింతు సర్వేశ్వరా. 1

మ. ఒకమా టీసకలంబు సీమయముగా నూహించు
చు న్నెండి యొక్కొకమా టింతయు సీవు గా
వనుచు నే యుక్తిం బ్రశంసింప నేరక వేదం
బులు చిక్కువడ్డ వనినం బ్రవ్యక్త మై యుండు
భావకుఁడై సీనిజరూప మిట్టి దన నెవ్వం డోవు
సర్వేశ్వరా. 2

శా. జ్ఞానాతీతుఁడ వైనసీమహిమఁ బ్రజ్ఞం బూని
తర్కించు ట,జ్ఞానాంగం బగు నైననుం దమయ
థాశక్తిం బ్రశంసించి ది,వ్యానందస్థితిఁ బొందు
వారిఁ గని భక్త్యాపుత్తి నీ సైట్టివాఁ,డైనం

బ్రస్తుతిసేయుచుండుఁ దనచే నైనంత సర్వేశ్వరా. 3

మ. అమితాంభోజభవాండభాండనిలయం బైయుండు సీయంతరం, గముప ట్టెంతయొ దాని కింక బహిరంగం బెట్టిదో సూక్ష్మత, త్వము దా నంత కుమీఁద నేమివిధమో తా నిట్టి సీపెంపుమా, ర్గము నీకైన నచింత్య మెట్లొరుఁ డెఱుంగంజాలు సర్వేశ్వరా. 4

మ. ఇన విఘ్నేశ్వరమాతృకాద్రుహిణ బ్రాహ్మీ స్కంద దుర్గారమా, వనితాధీశ్వర భైరవుల్ బలిసీ భాస్వద్భక్తిసంయుక్తి సీ, కనిశంబుం బరివారభృత్యనికరం బై రన్న నిన్నింకఁ గొల్వనివారెవ్వరజాండభాండములలోఁ జల్లించ సర్వేశ్వరా.

శా. ఏపారంగ నజాండభాండనికరం బేరూపులోఁ బుట్టియు, దీపించు న్నటిరూపు లెల్ల సమనుష్ఠింబొంది యేరూపులో, లోపించుం గలయంగ నంతటికిఁ దా లోనై విజృంభించి యే, రూపం బవ్యయ మై వెలుంగు నది సీరూపంబు సర్వేశ్వరా. 6

మ. జలజాతప్రభవాండబుద్ధుడము లశ్రాంతంబు నుం బుట్టుచుం, గలయం గ్రాగుచునుండు

నీపురుషులలింగస్ఫారగర్భాభిలో, పలఁ దద్బుద్బుద
గర్భవాసులు హరి బ్రహ్మాదిదేవాలియుం, గలదే
వారికినీమహత్త్వమెటుఁగంగాశక్తిసర్వేశ్వరా.

మ. భవదున్మేషవిజృంభణంబు పరికింపంగ సరోజాత
సంభవుజన్మంబు భవన్నిమేష మమితబ్రహ్మాండక
ల్పాంతభై, రవసంక్షోభిత మన్నఁ దక్కిన భవ
త్ప్రారంభభూరిక్రియా, నివహం జెవ్వరు నేర్తు
రిట్టి దని వర్ణింపంగ సర్వేశ్వరా. 8

మ. పవనుం డై హిమధాముఁ డై యనలుఁ డై సా
నీయ మై యాత్మ యై, రవి యై యంబర మై
మహివలయ మై రమ్యాష్టమూర్తిక్రియకా,
భువనాండంబులు లక్షణాంగములుగాఁ బుట్టించు
నత్యద్భుతో, త్వవలీలావిభవంబుతోడ భవదా
జ్ఞాశక్తి సర్వేశ్వరా. 9.

మ. జలజాతప్రభవాండభాండములు దుశ్చారిత్రులం
బాత్రులం, జెలువై యుండ యథాప్రమాణము
లుగా శిక్షింప రక్షింప ని, శ్చలలీలం బ్రభవించు
రాజు భవదాజ్ఞాశక్తిఁగా కింతవ, నైలమిం జేకొని
నిర్వహింప మఱి రా జెవ్వండు సర్వేశ్వరా. 10

శా. జ్ఞానజ్యోతి విజృంభమాణముగ నోజక విష్ణువి
ధ్యాది దే, వానీకాత్మదశావళిం దవిలిసీ వారంగ

వారిం గళా,జ్ఞానప్రాధులఁజేయుటకై వెలయుఁగా
సర్వజ్ఞశబ్దంబు దా, నీనామాంకముగా విధించు
నిగమాసీకంబు సర్వేశ్వరా. 11

మ. సురల స్తర్మ్యసమూహిగా మనుజులకై శోభిల్లు
బృందారకో,త్కరముంగా ఘను నల్పు నల్పుని
ఘనుంగాఁ బుణ్యపాపాలిచే, దిరుగ నైచుచు
నీమహామహిమ ప్రీతిం బద్దబాండంబునం, దర
యక జీవుల నింద్రజాలములుగా నాడించు
సర్వేశ్వరా. 12

మ. ఘనుడై యేచి దళాననుండు బలిమిం గైలాస
వైలేంద్ర మె,త్తినఁ దద్దానవనాథుఁ ద్రొక్క
నతఁ డర్థి న్నొక్కినంగాచి స్రా,క్తన శౌర్యాధికుఁ
జేసె దుష్టు నణఁపంగా శిష్టు రక్షింప రం,జనతో
నెప్పుడు వేచియుండు భవదాజ్ఞాశక్తి సర్వే
శ్వరా. 13

మ. తమకం బెత్తిన నాత్మజం గడు మదాంధవ్యాప్తి
నేకాంతప,క్షమునం దెవ్వరుఁ గానకుండఁ గవ
యంగాఁ బోయి నీబాణఘా,తమునం బద్దభవుం
డు ద్రెళ్లె ననినం దాఁ దప్ప వర్తించి లో,కమునం
దెవ్వరి కింక నిన్ను నెఱుంగంగా వచ్చు సర్వే
శ్వరా. 14

మ. పలుజన్మంబులఁ గూడఁబడ్డ భవశుంభద్ధోరదు.
 మ్మర్తరా,నులుపైఁ గూలి సమస్తజీవులు వెసఁ
 శోపించుచు న్బెద్దదు,ర్బలు రై చిక్కిన దద్భవా.
 పహరణార్థం బొప్పఁ బద్ధోద్భవ, ప్రళయం.
 బొక్కొకమాటు సేయుదు తుదిఁ భావింప
 సర్వేశ్వరా. 15.

మ. నుమహాత్పద్మభవాండపంక్తుల లయతోభప్ర
 తాపంబుతో, నిమిషార్థంబునఁ గ్రాచి పెంపెసఁగు.
 నీనేత్రానలజ్యోతి య,య్యమమీనాంకజలంధర
 త్రిపురదైత్యాలి నిజృంభించి భ,స్మముగాఁ
 జేయుట నిశ్చయింప నిదిదా శౌర్యంబె సర్వే
 శ్వరా. 16

మ. అతిదక్షుం డగుదక్షుఁ డీజగములో యాగంబు
 సల్లక్షణ, స్థితిగాఁ జేయుచునుండి మిమ్ము మదిను.
 ద్దేశింపమిం జేసి తా,హతుఁ డయ్యెం దుది నట్టి
 కార్యములుఁ బొందెయుండునే కర్తస,మృతితోఁ
 జేయని దుర్మదుండు మనునే భావింప సర్వే
 శ్వరా. 17

మ. జగతీచక్రము పాదఘట్టన నదృశ్యం బై ప్రవ
 ర్తింపఁగా, గగనం బంతయు బాహుమండల
 సమగ్రవ్యాప్తులం దద్భుతం,బుగ ఘూర్ణిల్ల నఱాం.

త్యవేశల సముద్భూతాంగహారావళుల్, నిగు
డం బొంగి నటించు తాండవమహానృత్యంబు
సర్వేశ్వరా. 18

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాళి కెన్నఁ దుది నీవాదిం బ్ర
సాదింప న, ర్థము సిద్ధించుచు నుండుఁగాని సుర
మాత్రుం గోరిన స్వీరికా, ర్యము సిద్ధింప దనేక
మార్గములఁ బ్రారంభించిరే నిశ్చయా, ర్థముగా
నీవ సమ స్తకర్త వగుటం దర్శింప సర్వేశ్వరా.

మ. అమరంగా న్పుటభక్తినాటకము భాషాంగక్రి
యాంగాభిర, మ్యముగాఁ జూపినమెచ్చి మీరిల
బలే యన్నంతకన్ యోనిగే, హములన్ రూపు
లు వన్నుకొంచును నటుండై వచ్చి సుసారరం,
గములోనగ బహురూపమాడు వెలయంగా జీవి
సర్వేశ్వరా. 20

శా. శ్రీవత్సాంకు రమావిశేషతయు వాక్ప్రీనాభుచా
తుర్యమున్, దేవాధీశ్వరు వైభవోన్నతియు నా
తిగ్ధాంకు తేజంబు శ్రీ, దేవీనందనురూపవిభ్రమము
చింతింపంగ నీభక్తిస, ద్భావాత్తుం డగుపుణ్య
మూర్తికే దృణప్రాయంబు సర్వేశ్వరా. 21

మ. ఇల సద్భక్తులపాదధూళిపటలం బేమర్త్యఫాలం
బునం, జిలుకు న్వాఁ డపవర్గనాథుఁ డనినన్ సిద్ధం

బుగా వారిని, ర్మలహస్తార్పితభూతిః బ్రీతి నాస
లారం బూయు విశ్వాసికిఁ, ఫల మూహించి
విధించి యెవ్వరికిఁ జెప్ప న్నచ్చు సర్వేశ్వరా.

మ. పలుతీర్థంబులఁ గ్రంకుకంటె మహిలో భక్తాం
ఘ్రిపాసీయముల్, తలమీఁదం జిలికించుకొన్న
శుచితీర్థం బాడ భారంబు త, త్ఫల మత్యల్పము
భక్తపాదయుగళాంభ స్సర్పనిర్భర మై, యల
రుఁ శాశ్వతభుక్తిముక్తిఫలదం బైయుండు
సర్వేశ్వరా. 23

మ. రమణఁ భక్తసమగ్ర దర్శనము తీర్థశ్రేణి తద్దో
ష్ఠి తీ, ర్థముతద్ధిన్యదయావలోకనము తీర్థంబెన్నఁ
గా నిట్టి జం, గమతీర్థాంబుధి నోలలాడక వివేక
భ్రష్టులై పోయి లో, కములోఁ దీర్థములంచు
నేటులు సొఱంగు నేల సర్వేశ్వరా. 24

మ. కమనీయం బగుసర్వతీర్థములు లింగం బున్నచో
మూర్తిమం, తములై యొప్పుచునుండు లింగ
మును దాత్పర్యంబుతో భక్తగా, త్రములం
దెప్పుడు నుండుఁగాన మహిలోఁ దత్త్వార్థమూ
హింపఁ దీర్థములం దెల్లను దివ్యతీర్థము భవద్భ
క్తుండు సర్వేశ్వరా. 25

మ. ధరణిం దీర్థము లాడుకంటె నతిమోదం బొప్ప

యజ్ఞంబులం, బరగం జేయుటకంటె సువ్రతము
 లొప్పక వేదశాస్త్రార్థత, త్వరుడై యాదటఁ
 జల్పుకంటె మది నుత్సాహించి నీభక్తిమ, తుప్పరు
 షశ్రేష్ఠులఁ బూజసేయుట మహాపుణ్యంబు సర్వేశ్వ
 శ్వరా. 26

మ. భవదీయామలతత్త్వనిర్ణయకథా ప్రఖ్యాతసద్భ
 క్తపుం, గవగోష్ఠీ సుఖవార్ధిలోనఁ గడువేడ్కం
 దేలినం గాక యీ, భువిలోఁ దీర్థజలంబులం గడ
 గినం బోనేర్చునే ఘోరదు, ర్భవసంఘాకలితా
 త్తతామసమహాపంకంబు సర్వేశ్వరా. 27

మ. ధరణిం బ్రాక్షనభక్తనిర్మితమహాస్థానంబు లై
 యొప్పు శ్రీ, గిరిముఖ్యం బగు దివ్యతీర్థములు
 భక్తిం జూచిరే వారిదు, స్తరదోషంబులువాయు
 నన్న మఱిసాక్షాద్భక్తులం జూచినం, బరమార్థం
 బుగఁ బాయదే సరులపాపం బెల్ల సర్వేశ్వరా.

మ. కని సస్పృక్తుల కంత నంతఁగడువేడ్కఁ హృత్ప్ర
 ణామంబు సే, సినమాత్రం జెడు సర్వదోష
 ములు తచ్చీరిపాదము ల్లుట్టి మ్రొక్కిన సర్వాం
 గసమగ్రశుద్ధియగుభక్తి వారికిం బ్రీతిచే, సినఁ
 ద్వద్దివ్యదయావలోకనఘనశ్రీలొందుసర్వేశ్వరా.

మ. జలజాతప్రభవాద్యుతాదులు మదిం జర్పించి

చర్చించినీ, కలరూ పాగయ లేక చిక్కులబడం
గా నిన్ను హస్తార్పితా, మలకవ్యాప్తికి దెచ్చి
యేర్పటచి సంబంధించి చేకొన్న భ, క్తులశౌర్యం
బువమింప నెవ్వఁడు సమర్థుం డింక సర్వేశ్వరా.

మ. అమరక భ క్తగణాత్మమధ్యమము లింగావాస
మీలింగ మ, ధ్యమముం బద్ధభవాండభాండ
నిలయందై యుండుటక భ క్తత్వ, ప్తిమహాలింగ
ము తృప్తియై మహిమ నుద్దీపించుఁ దల్లింగత్వ,
ప్తిమహత్త్వంబున సీసమస్తమును దృప్తి బొం
దు సర్వేశ్వరా. 31

మ. అనురాగంబున నిన్నుఁజూచుఁ దలపోయక
జొక్కుఁ గాంక్షించు వర్ణనసేయం దమకెంచు
సిగ్గు విరియక బ్రార్థించు శోషించు నంతనెదక
ధ్యానము దాల్చుఁ దన్ను మఱచుం దా సీద
శావస్థలం, దనరంగా మది నిన్ను డక్కఁ గొను
సద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా. 32

మ. ఎలమిక భక్తుండు వక్రుడైనడిచెనే నేపారంగా
దానికిం, గలుపింపంగలహింపంగింకిరిపడంగాదెట్టి
చోనైనని, ర్తలగంగాపురులప్రవాహ మరయం
బ్రహ్మర్షిఁ దానెన్నివం, కలుగాఁ బాటిన దాని
నొండు వలుకంగాఁ జన్నె సర్వేశ్వరా. 33

మ. సికతాథామము నీకుఁ జేసి మదిలోఁ జెన్నొంది
 త్రీడించు బా,లకు లింద్రాధికు లన్న నీగుడు
 లతల్లా ఘేష్టకాష్టాదులక, సుకుమారంబుగ
 నెత్తి భూతలములో శోభిల్లువంశ ప్రదీ,పకు సౌ
 భాగ్యము మాన మెవ్వరికిఁ జెప్పవచ్చు సర్వే
 శ్వరా. 34

మ. భనదభ్యర్చనవేళలక భవుల సంపదాభ్యసంతు
 లక దీనమా, నవులక విద్విషులక భవాతురుల
 సన్నానించుటల్ సౌఖ్యము,ఖ్యవిహారేచ్ఛలు నీ
 మహత్త్వములు నిత్యానంద మూహించుచో,
 భువి నీభక్తుల కాత్మలో విరసము లుట్టించు
 సర్వేశ్వరా. 35

మ. కరుణం జేకొనిరేని రారవపదగ్రస్తాత్తు దేవేం
 ద్రుఁగాఁ, బరగం జేయుదు రాత్మలో నలిగిరే బర్జ
 న్యునారారవో, త్కరపంక ప్ర విలీనకీటకముఁగాఁ
 గల్పింతు రన్నట్టిచో, నరయక భక్తులశక్తియె
 ట్లు గుఱిసేయ వ్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 36

మ. రమణీయతీతిపాలుఁ డింద్రుని చతుర్థాసక్రమా
 యుష్యుఁ డా, యమరేంద్రుం డజునాడికాద్వయ
 మువాఁ డాబ్రహ్మ యుష్మన్నిమే, పమువాఁడం
 చును వీరినెల్ల నగు నీసాలోక్య సామీప్యస,త్త

మరాజ్యస్థితిపట్టభద్రుఁ డగుసద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా.
87

మ. ప్రకటింపంగ సమస్తపాతకములం బాపంగ నీహు
జయం, దొకపుష్పాంశము చాలు నన్న మహిలో
నూహింపఁగా నీపదార్చకు లేమార్గమునందు
శుద్ధులు మదిం జర్చింపఁ దద్దుర్లుణ, ప్రకరంబె
న్నెడివాఁడు లోకములలోఁబాపిష్ఠి సర్వేశ్వరా.

మ. తమతేజంబుఁ దృణీకరించుచు సముద్యతైజా
లై మీఁదిలో, కములందున్ జరియించు నీయ
చలభక్తశ్రేష్ఠులం జూచి నె,య్యమునం దారును
దద్విధంబునను ని న్నర్చింప నూహించి మ, ర్త్య
మునం బుట్టఁగ వాంఛసేయుదు రమర్త్యశ్రేణి
సర్వేశ్వరా.
89

మ. అమరక భక్తుల కెల్ల నీవ హృదయం బైయుం
డుట న్నారి సౌఖ్యము నీసౌఖ్యము వారికూ
ర్చియు సమగ్రం బైననీకూర్చి త,త్త్వముభావిం
పఁగ వారికోపము భవత్ప్రఖ్యాతరౌద్రప్రభావ
ముదా వారలవాక్యనిర్ణయము నీవాక్యంబు
సర్వేశ్వరా.
40

మ. అవనిం బెన్నిధి భాగ్యహీనునకుఁ బ్రత్యక్షంబు
గాకప్పు డొం,డవ భాండాకృతిఁ దాల్చి మాఁ

టువడి మాయావృత్తి నున్నట్లు దా, భవదీయ
ప్రతిబింబమూర్తి యగుసద్భక్తుండు సంసారదు
ర్వ్యవయసాయాత్ముల కెల్లఁ గేవలనరుండై తోఁ
చు సర్వేశ్వరా. 41

మ. ఊతివై శ్వేతమునీంద్రుఁ జంప నలుకం గీనాశుఁ
డేతెంచి నీ, యతికోపాజ్జ్వలనాహుతి న్నడిసె
దభ్యంబేకనిష్ఠాసమ, నివృతులంజేకొనిభక్తవత్సలుఁ
డవై నీవెప్పుడు న్లావఁగాఁ, బ్రతిపక్షావలి కెట్లు
వారిదెసఁ జేరన్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 42

శా. కింకం దన్ను నదల్చి చక్రమునఁ దాఁ గృష్ణం
డని నైచ్చినం, బొంకం బొప్పంగ దానిఁ దుత్తు
టుముగాఁ బోదట్టి యుప్పొంగె ని, శ్శంకాత్తుం
డు దధీచి శాశ్వతులు నీసద్భక్తు లూహింపఁగా,
సంకల్పప్రభవప్రతాపవనభాస్వద్దాససర్వేశ్వరా.

మ. ఘటదుగ్ధంబులు పేరుఁగాక వెలయంగా నెంత
తోడంటి న, న్నటదుగ్ధాంబుధి పేరునే జగము
లోనల్పుండు దుస్సంగతిం, జటులాత్తుం డగుఁగా
క యెయ్యెడల నీసద్భక్తుఁ డేకార్యము, త్కట
మై తాఁకిన నన్యచిత్తుఁ డగునే తర్కింప సర్వే
శ్వరా. 44

మ. సతివేడ్కం దనప్రాణవల్లభునితో సుయోగమర్థిం

మఁగా, కతనిం బ్రార్థనసేసి సొమ్ముగొనిపో నట్టా
డునే భక్తుఁడీ, ఊతి నీభక్తియ వేఁడుఁ గాక మ
టి నీశ్రీపాదము ల్లాల్చి కు, త్పితకామ్యార్థము
లాండు వేఁడుకొనునే చింతింప సర్వేశ్వరా. 45

మ. భ్రమరధ్యానము దాల్చి కీటకము సద్భావాది
సంయుక్తిఁ దా, భ్రమరం బై ఖగవీధి నాడు నని
నన్బాటించి నిన్నాత్మ నె, య్యముతో ధ్యానము
సేయుమర్హుఁడును నీయట్లే పరవ్యోమత, త్వ
మునం దవ్యయలీల నుండు టరుదే భావింప
సర్వేశ్వరా. 46

మ. అమరశ్రేణులకు న్నుధామయకళౌఘాత్మీయసా
రంబు ర, న్యముగాఁ గ్రోలఁగ నిచ్చి తా నొక
కళామాత్రంగుఁడై యున్నచం, ద్రమునింజూచి
జగమ్ము మ్రొక్కు గతినారక భక్తపూజానిధి,
క్రమభాగ్యకృతుఁ జూచి మ్రొక్కుదురు లోకం
బెల్ల సర్వేశ్వరా. 47

మ. చెదరంబాటు దశప్రభంజనములక శిక్ష ను
షుమ్నుంబునం, గుదియంబట్టి చలింపకుండ శశి
నర్ముం గట్టి భాస్వత్తన, పువనస్థానమునందు ని
న్నెలమి సంస్థాప్యంబు గాఁ జేసి తా, హృదయా
నందరసాబ్ధిఁదేలు శివయోగీంద్రుండు సర్వేశ్వరా.

మ. వెలి వీక్షించిన నీస్వరూపమె మహావిస్పష్ట మై
 యాత్మలో, పలభావించిన నీస్వరూపమె మహా
 ప్రవ్యక్త మై దృష్టులం, దలచం జేకొని యున్న
 నీయచలితధ్యానంబునం జేసి తా, గలనైన న్నివ
 యోగి తన్ను జగముం గానండు సర్వేశ్వరా. 49

మ. భవదాకారమె కాంచు నీస్తవకదంబశ్రేష్ఠసద్వా
 క్యముల్, చెవులార న్నిను నిన్నె చెప్పు మది
 దుశ్శీలేంద్రియాటోపదు, ర్వ్యవసాయాత్ములఁ
 గాంచుచో వినెడిచో వర్ణించుచోఁ జీకునుం,
 జెవిటి స్థూగయు నై చరించు మహి నీశీలుండు
 సర్వేశ్వరా. 50

మ. అతిలాలిత్యముగా నహన్నిశము నిన్నర్చింపఁగా
 వచ్చు ను, వ్రతుఁడై యుండఁగవచ్చు నెల్ల కళ
 లం బ్రౌఢుండు గావచ్చు వా, కృతి గా నైనను
 వచ్చుఁగాని మఱి నీభక్తుండు గారాదు ను, స్థితి
 గా నీదయలేనిమానవునకుం జింతింప సర్వే
 శ్వరా. 51

మ. భవికీ భక్తి మహత్త్వ మంకురితమై పాటిల్ల
 భక్తుండు బాంధవమాత్రుండుగుభక్తి పుష్పిత
 ముగాఁ దద్భక్తుఁడాత్మేశుడై, సవిశేషస్థితిఁదోఁ
 చు భక్తిరసఫలోత్సాహంబునుం బొందఁగా, నవి

కల్పస్థితి సంత భక్తుఁడును నీవైయుండు సర్వేశ్వరా.
52

మ. సుముఖుండై శివయోగి మోదము మదిన్ శోభిల్లఁ జేకొన్న భిక్షుము విప్రోత్తమకోటిభోజననదృశం బన్న సౌభాగ్యయోగమునం దారయనమ్మహామహుఁడు వేడ్కం గోరి యారోగిణం, బమరం జేసినపుణ్య మెట్లు గుఱిసేయ న్వచ్చు సర్వేశ్వరా.
53

శా. ఎచ్చో నీపదభక్తుఁ డుండు మది నింపెక్కం బ్రయత్నంబుతో, సచ్చో నీ వనిశంబు నుండుదుత్పదీయధ్యానచిన్తూర్తు లై, ఎచ్చో సన్తునులెల్ల నుండుదురు మంత్రాంగాక్షరాయుక్తులై, ఎచ్చో దీర్ఘము లెల్ల నుండు నిది వేదార్థంబు స...

శా. సత్యం బెప్పుడుఁ దప్పఁడేనియు దురాచారుండు గాఁడేని యశాచిత్త్యం బేమఱఁడేని దుర్జనుల గోష్ఠిం బొందఁడే భక్తసాం, గత్యం బాదటం బాయఁడేని మదన గ్రస్తుండు గాఁడేని నీ, భృత్యుండాతఁడు మూఁడులోకములలోఁ బెంపొందు సర్వేశ్వరా.
55

శా. పెంపం దల్లియగున్ రుజాపటలదుప్పీడావిధిఁ జోభ వా, రింపన్ వైద్యుఁడగుం గుమార్దవి

ధులం గ్రీడింపఁ బోకుండ శి,క్షింపఁ బల్లిదుఁ
డైనతండ్రి యగుచుఁ శ్రీమంతుఁగా నెంత
యుఁ, సంపద్యుద్ధి యొనర్ప దాతయగు నీసద్భక్తి
సర్వేశ్వరా. 56

మ. ఉరుసంసారగజేంద్రునర్పనశనవ్యూఢప్రతాపాగ్ర
కే, సరిదుష్పాపశరీరభాగవిప్లవైజప్రజచ్ఛేదవి
స్ఫురితక్రూరకుతారభారదురితప్రదూభతజిమ్మా
తదు, స్థరసంఘాతవిఘాతమారుతము నీ సద్భక్తి
సర్వేశ్వరా. 57

మ. అరివీరప్రకరంబు భీకరంబై తాఁకుచో సింహ
సిం, ధురళాద్ధూలవృక్షగర్భగాదిభయము ల్లోలెం
చుచో ఘోర (రిం) దు, స్థరసంసారవికార
వేదనలు మీఁదం బుచ్చిచో వజ్రపం, జరమై చే
కొని తన్ను నెత్తుకొను నీసద్భక్తి సర్వేశ్వరా.

మ. కమలాత్మం డుదయింపఁగా నవలనక్షత్రక్షపాధి
శతే, జము లెల్లం బెఱచి బాసి పోవుగతి నీసద్భక్తి
భావంబు చి, త్తములోనం బ్రభవింపఁగా నితర
మంత్రధ్యాన తద్దేవతా, క్రమమాయాపటలంబు
లన్నియును వీరకం గ్రాగు సర్వేశ్వరా. 59

మ. చటులప్రాయగుణేంద్రి, మాత్మలకు వాంఛావృ
త్తి నీభక్తిసం, స్ఫుటమై యుండదు భక్తితత్పరు

లకుం బొ ల్పొందఁగాఁ జిత్త ము, త్కటదుష్టేం
ద్రియవర్గతామసపరిగ్రస్తంబుగా దెట్లు చీఁకటి
కిం దిగ్గమరీచికింగలదె సాంగత్యంబుసర్వేశ్వరా.

మ. బలవంతుండును దుర్బలుండును మహాప్రాధుండు
మూఢుండునుం, గులహీనాత్మకుఁడున్ మహాకు
లజుఁడున్ గూరుండు శాంతాతిని, శ్చలచిత్తుం
డును నొక్కరూప మది నీసద్భక్తిచిత్తంబులో,
పల వర్ధిల్లిన మీఁద నేవిధమునన్ భావింప
సర్వేశ్వరా.

61

శా. కామోద్రేకవిజృంభణంబును సమగ్రక్రోధమున్
లోభమున్, వ్యామోహంబు మదంబు మచ్చర
ము దీప్తం బైనపంచేంద్రియోద్ధామాటోపము
గ్రాచి పెం పెసఁగు తత్త్వజ్ఞానికిం గాక తా సా
మాన్యాత్మలకేల నూలుకొను నీసద్భక్తి స...

మ. ఉరుపక్షంబులు వచ్చునంతకు నిరుద్యోగంబున
న్వృక్షకో, టరమధ్యంబున నుండుపక్షిగతి నిష్ఠం
గూరి (డి) నీభక్తి వి, స్తర మాత్మం బ్రభవించు
నంతకును నీసంసారకారాగ్రహం, తర గేహంబున
నుండి జీవుఁ డతివంతం బొందు సర్వేశ్వరా. 63

శా. లింగారాధన జంగమార్చనము లోలిన్ భక్తి
కంగంబు ప్రాణాంగవ్యాప్తియు నై స్ఫురించు

నిది తత్త్వార్థం బగుం గాన నా,యంగాభ్యర్చన
జంగమాహితకరుం డై చేసినందాశవ(?), శృంగా
రం బగు వానిభక్తి మదిఁ జర్పింపంగ సర్వే
శ్వరా. 64

మ. ధరణిం గర్మవిధానభక్తి విభవద్ధ్యానోత్తమజ్ఞాన
ముల్, వరుసం బేర్కొన నాల్లుయోగములు త
త్త్వం బెందునీభక్తి వి, స్థరబాహ్యక్రియ లెల్లఁ
బొల్లు లగుటం దద్భక్తియోగంబు తాఁ,బరగం
దక్కినమూఁడుయోగములకుం బ్రాణంబు సర్వే
శ్వరా. 65

మ. అమరంగా ధన మిచ్చి కాతురు మహీయఃప్రీతిఁ
బ్రాణంబుఁ బ్రాణము నర్థంబును నిచ్చి కాతు
రభిమానంబు నివ్వేషించి మా,నముఁ బ్రాణం
బును నర్థము న్నొసఁగి సంతానంబుగా నుత్తమో,
త్తమచారితులు భక్తిఁ గాతురు ప్రమోదం
బంది సర్వేశ్వరా. 66

మ. అనుబద్ధేంద్రియభూతవర్గము యమాద్యష్టాంగ
మంత్రోరుసా,ధన నుచ్చాటనసేసి పాపి గురు
సద్వాక్యప్రకాశోత్తమాం, జనదృష్టిం బరికించి
యేర్పఱిచి వాంఛం గోరి సాధించి చే,కొను
చిన్హుర్తికి గాని భక్తినిధి గీల్కో దెందు స...

మ. కనకం బందు ఘనీభవించిన కళంకం బెల్ల సువ్వ
క్తిగా, ననలాస్యంబునఁ గ్రాగిపోవుగతి జీవాత్మం
బ్రవేశించి చే, కొని వర్తించిన దుర్మలత్రయపరి
క్షోభంబు నీభక్తిచే, తను బాపంబడుఁ గాని వే
టొకటిచేతం బోదు సర్వేశ్వరా. 68

మ. అమరంగా గురుమంత్రకార్తుకమునం దాత్మాస్త్ర
మష్టాంగయో, గమహాముష్టివివేకియేయుటయుఁ
దత్కండం బజాడాదిత, త్వములెల్ల న్నడి
గ్రుచ్చి పాటి భవదుద్యత్సూక్ష్మకైవల్యల, త్వ
మునం దద్భుతశక్తితోడఁ గమియంగా నాటు
సర్వేశ్వరా. 69

మ. తనరం గాయపహిత్రమందు హృదయస్తంభాభి
సంస్థాన మై, చను నీధ్యానపటంబు నూల్కలిపి
భాస్వద్భక్తివాతాహతి, నిసుతజ్ఞానపథంబు చే
కొని సముద్వేగంబునక జీవుఁ డీ, ఘనసంసార
మహార్జవంబుఁ గడువంగాఁ బాటు సర్వేశ్వరా.

మ. అకలంకస్థిరభక్తి ము న్నొగయ నిన్నశ్రాంతముం
జూచి పా,యకపూజించు మహామహిమండుభవద
భ్యర్చుచుండగుంగాక దా, సకలేచ్ఛావిషయంబు
లం బొరయుచుం జాపల్యతం జేయునా, బకవే
షార్చన లేల నిన్ను సాగయింపం జాలు స...

మ. సమదో(రో)త్సాహసుఖాభిలాషలును నీసంసారమాయావినో, దములు స్వర్గఫలాపవర్గఫలచిత్తభ్రాంతులుం బ్రాజ్యరా, జ్యమహాకాంక్షలు నెన్ని చూడ నివి నీసద్భక్తి కత్యంతరా, యములై మాటికి మాటి కడ్డుపడుఁ గామ్యశ్రేణి సర్వేశ్వరా.

72

శా. మోహధ్వంతములో మునింగినమహామూఢుం డతిభ్రష్టుడై, సోహం బంచుఁ దొడంగి నీకుఁ గడు దూరాత్ముం డగుంగాని దుష్టాహంకారగుణంబు మానిమది సొంపారంగ సద్భక్తి దా, సోహం బన్న భవత్పదార్పకుఁడు నీవైయుండు సర్వేశ్వరా.

73

శా. చావంబుట్టుచుఁ బుట్టుఁ జచ్చుచు మహాచండాల సంసారపా, రావారంబునఁ గూలి తాఁ జెడుటకుం బ్రవృత్తిగా నాత్మలో, నేనం బొందక యేను నీ వనుట తా నేజ్ఞానమోశ్రీమహా, దేవాయితీకుతర్కముం గలదె చింతింపంగ సర్వేశ్వరా.

74

మ. రసికుండై భవదంప్రేపద్దయుగ మారాధించుచో దుర్తర, వ్యసనాటోపము చిక్కులంబొరయుచు వ్వర్తించుచున్నట్టిపా, లసుపూజావిభవం బదొ

ప్రసన్న మహిమ లక్ష్మీంప నారంభముం, గసప్తం
బెంచినచేనియట్లు దలఁపంగా మీఁద సర్వే...

మ. అమితోత్సాహము నంది నీకుఁ దనసర్వార్థంబు
లుం గూర్చి నే, మముతో నిచ్చుటకంటె శౌర్య
గుణసామర్థ్యంబునంజేసి ప్రాణము నీ కిచ్చుట
కంటె దుస్తరభవోన్మాదంబు మద్దించి చిత్తము
నీ కిచ్చుట పెక్కుభంగుల మహాదార్యంబు
సర్వేశ్వరా. 76.

మ. ఘనవైరిప్రకరంబుఁ దాఁకి యనిలో ఖండించు
కంటెకా మృగేం, ద్రుని జేపట్టుటకంటె దిగ్గజ
ముతో ద్రోపాడుకంటెకా మహా, శనిఁ దా
వ్రేయుటకంటె ఘోరభవదుశ్చారిత్రవారించిరం,
జనతోఁ జిత్తము శిక్షసేయుట మహాశౌర్యంబు
సర్వేశ్వరా. 77

మ. అమితామోదనవప్రసూనముల నిన్నర్పించుచో
గద్యపద్యము లూహించి నుతించుచో వివిధగీత
వ్రాతము ల్పాడుచో, నమృతాహారము లిచ్చుచో
నిపుణుఁడై యూటాడుచో నందుఁ జిత్తము సద్భ
క్తియై నీవు చేకొనుపదార్థంబెల్ల సర్వేశ్వరా. 78.

మ. కడుఁ జిత్రంబుగఁ జేయఁగా నొక సురంగం
బయ్యెనే ఖడ్గమం, దిడకున్నం జెడురూ పదేమి

కొఱ దానిం బెక్కుపాటింపఁగా, నొడ లెబ్బంగు
లనోపునే నియతితో నూహించి ని న్నాత్మలో,
నిడకున్నం జనురూపు లేనికొఱ తా నీక్షింప
సర్వేశ్వరా. 79

మ. జ్వరసంతాపనిశోషితాంగుఁడు సుధాసంకాశది
వ్యాన్నపా, నరసశ్రేణి భుజింప రోయుగతి నుత్తా
దేంద్రియధ్వాంతను, స్తరసంసారమదప్రమత్తుఁ
డు మహాసౌఖ్యోత్సవం బైనమీ, చరణారాధన
యందు బుద్ధి జానుపం జాలండు సర్వేశ్వరా.

మ. కలయం గాఢ్యముగంబుఁ గూర్చి తరునంగాఁ
బుట్టి తత్సాధనం, బుల రెంటికొ దహించుచువ
హ్నిగతిఁ దాఁ బొల్పొంపఁ గాయంబు సం,ధిల
సత్కర్తముతోమధింపఁగ భవచ్ఛిద్భక్తిసద్వహ్ని
యు, జ్వలమైకాయముఁ గర్తముం జెఱుచుఁ ద
త్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 81

మ. స్థిరబుద్ధిం దనసొమ్ము భక్తవరసుక్షేత్రంబునకొ
బీజమై, పరగంగా వెదవెట్టి మీఁద నతిసంప
న్నుం డగుంగాక దా, సరిషడ్వర్గముపాలుసేసి
భవమాయాగ్రస్తుఁడై యిచ్చ నె,వ్వరి వేడం
జనువాఁడొకో విషయదుర్వాప్తపారిసర్వేశ్వరా.

శా. కాయం బన్నది వారిబుద్ధుదసదృశం బందు

రూపింప లే, బ్రాయం బన్నది శౌరదాంబుదతటి
త్ప్రియంబు సంపత్సుఖ, శ్రేయం బన్నది మాయ
యిట్లైఁగియున్ శీఘ్రింబె నీధ్యాససం, స్థాయీ
భావనఁ బొందఁ డేమిటికయో సంసారి సర్వే...

మ. భవదీయస్థిరభక్తి లభియు భవద్భక్తైకగోష్ఠీమ
హేళా, త్వవలీలావిభవంబు నీయచలితధ్యానాను
మోదంబు లొ, నివి నిత్యస్థితు లారయంగ విధి దే
వేంద్రాదిభూతాఖిలో, త్వనభోగస్థితులెల్ల మిథ్య
లవి తత్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 84

మ. తనుయుక్తి శ్చవదంప్రిపంకరుహసద్భక్తుండు పా
పంబుచే, నీనఁ బుణ్యం బగు భక్తిహీనుఁడు శ్రుతు
ల్యేపట్టి పుణ్యంబుచే, నీనఁ బాపం బగు దీని కింత
యును జన్మింపంగఁ జండ్డిశ్వరుం, డును దత్తుండు
ను సాక్షు లెన్న నగరాటోదండ సర్వేశ్వరా.

శా. ప్రారంభించి చకోరపోతము మహీయజ్ఞోత్సన్న
యం దుత్సన, శ్రీరంజిల్లుచు సోలుచుండుగతి నా
చిత్తంబు నీదివ్యశృం, గారధ్యానమునం దహర్ని
శముఁ జొక్కండేయవే దేవ శ్రీ, గౌరీలోచననర్త
కీనటనరంగస్థాన సర్వేశ్వరా. 85

మ. తరులం బువ్వులు పిందెలై యొదవి తత్తజ్ఞా
తితోఁ బం డ్లగున్, హార మీసాదపయోజనా

జితములై యత్యద్భుతం బవ్విరుల్, కరులౌ నశ్వ
ములౌ ననర్థమణులౌఁ గర్పారమా హారమాఁ,
దరుణీరత్నములౌఁ బటీరతరులౌఁ దభ్యంబు సర్వే
శ్వరా. 87

మ. ఒకపుష్పంబు భవత్పదద్వయముపై నొప్పంగ
సద్భక్తిరం, జకుండై పెట్టిన పుణ్యమూర్తికిఁ బునర్జ
న్తంబు లే దన్నఁ బా, యక కాలత్రితయోపచా
రముల ని న్నర్పించుచున్ బెద్దనై, ప్రికుండై
యుండెడువాడు నీ వగుట దాఁజిత్రంబె సర్వే
శ్వరా. 88

శా. ఆనందంబును బొందినప్పుడును న (న్నాచారచ
ర్యాది) త్యాశ్చర్యకార్యార్థ భా, వాసీకంబులు
దోచునప్పుడును రోగాపాయ దుఃఖాతుర,
గ్లానింబొంది చరించునప్పుడును సత్కార్యంబున
న్నీవు నా, ధ్యానంబం దుదయింపుమయ్య దివిజేం
ద్రస్తుత్య సర్వేశ్వరా. 89

శా. నానాశాస్త్రసముచ్చయాగమపురాణప్రాధులై
తత్త్వవి, జ్ఞానధ్యానసమాధివిద్య లతివిస్పష్టంబు
గా నేర్పిరే, దా నీనేర్పుల నెల్లనొప్పదు భవత్స
ద్భక్తివిద్యాసమా, ధానప్రస్ఫుటశక్తి నీకరుణచే
తంగాని సర్వేశ్వరా. 90

మ. ప్రకటింపలగ మదీయచిత్త మది దాఁ బంచేంద్రి
యోవ్యుత్తమై, ప్రకటప్రాప్తిని పోలుఁగాని
మఱి నీపాదాబ్జసంసేచనం, బొకవేళకా భజియింప
నొల్లదు నిజం బూహింప నెట్లున్న నీ, గను దుర్గంధ
ముగాక సహృదగునే కన్తూరి సర్వేశ్వరా. 91

మ. మలినాంగుం డగుటేమికష్టము మనోమార్గంబు
నీభక్తిని, ర్మలసౌభాగ్యనిధానదీపశిఖయై రంజిల్లు
దే భూపణో, జ్వలదేహుం డగుటేమి తేజము మ
నోవ్యాసృత్తిదుర్తోహచం, చలదుష్కర్తతనంబు
వీడఁబడునే చర్చింప సర్వేశ్వరా. 92

మ. ఇల నాచిత్తము యోగసాధనలయం దీదాడఁ
గాఁ గొంతని, శ్చలతం జేరఁగవచ్చు లేక తన
వాంఛానృత్తి బోనిచ్చినం, బలువై నీదెసఁ జేర
దట్టి దకటా భావించినంగాక కే, వలసలబోధన
నేల నిల్చు ఋజువై వర్తిల్లి సర్వేశ్వరా. 93

మ. ఉదకం బింకిన లావు దూలివడిఁ దా నుష్ణింపఁగా
రొంపిలోఁ, గదలంజాలని మీను వాసగురియం
గ్రుఱ్ఱెక్కి పెన్నీటిలోఁ, బొదలం గన్నవిధంబు
నకా భవముతోఁ బొర్లాడుమర్త్యండు దా, హృద
యాబ్జంబున నిన్ను నిల్పఁ గనునే యింపొంద
సర్వేశ్వరా. 94

మ భవదీయాగ్ధనసేయవోః బ్రథమపుష్పం బెన్న
సత్యంబు రెం, డపపుష్పంబు దయాగుణం బతి
విశిష్టం బేకస్థానమో, స్వచసంపత్తి తృతీయపు
ష్ప దాది భాస్వచ్ఛక్తి సంయుక్తియో, గవిధానం
బవితేనిపూజలు మహిం గైకోపు సర్వేశ్వరా.

మ. అమరేంద్రాద్రిశరాసనంబు హరి దివ్యాస్త్రంబు
భూమండలం, బమరంగా రథ మర్కచంద్రులు
తదీయాంగంబు లై యొప్పుఁ జి, త్రమే నీకుం
బురలక్ష్య మేయునెడ నున్యద్భుతి నత్యల్పకా,
ర్యములం దైనను దా మహాఘనము నీయత్నంబు
సర్వేశ్వరా. 96

మ. దివిజేంద్రత్వముఁ బద్మజత్వము జగత్సేవ్యస్థిరా
నర్గలో, త్వచరూపం బగు కేశవత్వమును సీసద్భ
క్తి సంవృద్ధిలో, లవమాత్రస్థితు లెన్న భక్తిజని
తోల్లాసాపనోద్యత్సుఖో, ద్భవసౌభాగ్యపుమా
న మెవ్వరికిఁ జెప్ప న్నచ్చు సర్వేశ్వరా. 97

మ. పరమార్థంబుగ నామనంబున భవద్భక్తిప్రభావం
బు వి, స్తరమై పుట్టదు పుట్టినం బ్రబల దంతం
గొంతవర్ధిలైనే, విరసంబై యటమీఁదఁ జిక్కువ
డుఁ దా వేవేగ నెట్లన్న న, స్థిరుడంగాన జడుం
డఁగాన బకవేషింగాన సర్వేశ్వరా. 98

శా. శ్రీకంఠాయ నమోనమో సతసురజ్యేష్ఠాయ
 రుద్రాయ లింగ, గాకారాయ నమోనమో విగత
 సంసారాయ తారాగ్గచం, ద్రాకల్పాయ నమో
 నమో దురితసంహారాయ తే యంచు ని, న్నా
 కాంక్షం బలియించుమానవుండ నీవైయుండు
 సర్వేశ్వరా. 99

మ. భువనోత్పత్తి విధించుచో భవుడవై పొల్పొం
 దంగా దాని ను, తననలీలం బ్రభవించుచో
 మృడుడవై సర్వంబుఁ గల్పంతటై, రవసంతోభ
 నటించుచో హరుడవై త్రైగుణ్యశక్తిం దుదిగ్గ,
 శివనామాంకముఁ దాల్చు నీమహిమ దాఁ జిత్రం
 బు సర్వేశ్వరా. 100

మ. కులశైలంబులు పాదుపెల్లగిలి విక్రూలంబునం
 గూలినం, జలధు త్రేరల నాక్రమించి సముదం
 చద్భంగి నుప్పొంగినట్, జలజాతప్రియశీతభా
 నులు యథాసంచారము ల్దప్పినం, దలకం డుబ్బు
 డు చొప్పుఁ దప్పఁడు భవద్భక్తుండు సర్వే
 శ్వరా. 101

శా. శూలస్థాపితుఁ డైనమానవునకుఁ శూలంబు
 దుర్వారవా, త్యాగిం గంపము నొందకుండుట
 నుఖించై తోచు మాడ్కిఁ భవా, భీలత్వా

లలఁ గ్రాఁగుమానవునకున్ బిఁబాధరల్ హరివ,
స్త్రాలంకాగము లించుకించుక నుఖంబై తోచు
సర్వేశ్వరా. 102

శా. ఆకాశానిలచంద్రమూర్ధ్యపవమానాత్మాంబువిశ్వో
భరా, ప్రాకామ్యాంఘితమూర్తిభేదముల సీబ్ర
వ్విండనానాఘటా, సీకప్రాకటజీవితవహి నన్నిర్వా
ణకర్తాద్భుతా, స్తోకశ్రీకరమూర్తియై నెగడు
సీఘ్రాలంబు సర్వేశ్వరా. 103

మ. అతివాఙ్మానసమై యజాండనిలయంబై యాది
మధ్యాంతవ, ర్జితమై నిర్గుణనిష్కలంకపదమై
(శీలోత్తమాధ్యాత్మ) సిద్ధాంత మధ్యాత్మసం,
యుతమై కోటిరవిప్రకాశయుతమై యోంకార
మంత్రాదినం, స్తుతమై యెంచ నచింత్యమై
వెలుంగు సీమాత్మంబు సర్వేశ్వరా. 104

మ. అజుండై సృష్టియొనర్చు రాజసమునం దందంబు
గాఁదా నథో, శుజుండై వర్ధిలజేయు సాత్త్వి
కము సంప్రవృత్తిగా గోపతి, ధ్వజుండై సంహృ
తిసేయుఁ దామసమునం దత్సర్వముం గూడఁగా,
నిజవిస్ఫూర్తి వెలుంగుఁ దుర్య మగుచున్
సీయాజ్ఞ సర్వేశ్వరా. 105

మ. సకలాధీశ్వరపట్టభద్రుడవు భిక్షాగామి వత్సంత

శాం, తకళాత్తుండవు రౌద్రమూర్తి వతిసౌంద
ర్యాంబికాసంగమా, ధికలోలుండవు దివ్యయోగివి
మదిం దెల్లంబుగా నెట్టివా, రికిఁ దా శక్యమే నీని
జం బరసి చర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 106

మ. భవదుఃఖాన్లనయానపాత్రముపరబ్రహ్మబుయో
గీంద్రహృ, ద్భవనప్రస్ఫురితప్రదీపము లయ
ధ్వౌతార్కబింబం బతి, శ్రవణానందకరంబు
సన్తునిగణస్వాధ్యాయసారంబు మీ, శివనామాం
కము భక్తపుంగవసదాసేవ్యంబు సర్వేశ్వరా.

మ. అణిచూర్మ్యగ్గుణప్రసిద్ధులు త్రిలోకారాధ్యులు
ద్యద్వచో, మణికోటి ప్రతిమప్రభావటలులున్తాదేం
ద్రియధ్వౌతభీ, షణదైత్యేంద్రనినాశకారణమ
హాశౌర్యోన్నతుల్లోకర, క్షణవత్సుల్ వినుతింప
నీప్రమథసంఘాతంబు సర్వేశ్వరా. 108

మ. సకలాధీశ్వరులై గణాధిపతులై సర్వజ్ఞులై నిత్యు
లై, యకలంకాత్మకులై మహామహిములై యంభో
జగర్భాండర, క్షుకులై యుండుదు రెల్లవారును
భవత్సృష్టి నానాగణా, ధికలీలావిధి సంతరంగ
ముల వర్తింపంగ సర్వేశ్వరా. 109

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాద్యుతాదులకు నీమాజ్ఞాప్ర
భావం బలం, ఘృము నీకుఁ భవదీయభక్తము

హదాజ్ఞాపంబు నుద్యత్ప్రభా, వము లోకంబు
లలో నలంఘ్య మగుట న్వర్ణింపఁగా నీమహా,
త్వముకంటెం గడుఁ జెల్లు భక్తులమహత్త్వం
బెన్న సర్వేశ్వరా. 110

మ. శివసాహిత్యులసత్కరస్థలము కాశీక్షేత్ర మా
హస్తదే, శవిశాలోన్నతశాఖ లారయఁగఁ బంచ
క్రోశ మాపాణిసం, భవశోభాన్వితచిత్రరేఖలు
మహాభాగీరథీతీర్థముల్, శివలింగం బలవిశ్వనా
థుఁ డరయఁ సిద్ధంబు సర్వేశ్వరా. 111

మ. వరుసం బైకొని వచ్చుకర్తముల ము న్నారించి
మాయామః, జ్వరము ట్టూల్చి యపారఘోరత
రసంసారాబ్ధి లంఘించి భీ, కగసూక్ష్మాంగవిచిత్ర
కంచుకము నీకంబుచ్చిపోవైచి తా, బరమవ్యో
మము సొచ్చునీయచలసద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా.

మ. పరమార్థ బగుతత్త్వ మారయఁగ నీపాదాబ్జ
సద్భక్తుఁ డొక్కరుఁడుం దక్క సరోజజాత్యమ
రసంఘాతంబులో నెల్లఁదా, నెరయం గాచికొ
నంగఁజాలరు మహానిర్భీతుఁడుక లేఁడతి, స్ఫు
రణం గాలుఁడు దన్ను వేచి వడిఁ గొంపోనుండ
సర్వేశ్వరా. 112

మ. తనచారిత్రముతత్త్వవేత్త లగుభక్తశ్రేణి వర్ణిం

పఁగాఁ,దనచి త్తంబుభవత్పదస్మరణచేత న్నిన్ను మె
ప్పింపఁగా, ననుకూలస్ఫుటనిష్కలంకబహిరంగ
భ్యోతరంగస్థితి, నివసతిం బొందిన తజ్ఞఁ డీజగ
ములో నీ మెచ్చు సర్వేశ్వరా. 114

మ. ఊతి నత్యుగ్రతపంబునందు జతరాస్త్రిం గ్రాగఁ
గానేల మి,వృత్తిభక్తిఁ బూజనేయుమహాసీయ
త్పంబు తాఁ జాలదే, ప్రతిపక్షాలి నడంప రోగభ
వదుర్భారంబు వాసంప న, ద్భృతసౌభాగ్యముఁ
బెంప దివ్యసుఖముం బొందింప సర్వేశ్వరా. 115

మ. శివవాక్యస్ఫురితాక్షరద్యయ సకృజ్జిహ్వాప్రదేశా
త్తుఁడై, భవదుఃఖాంబుధి దాటు నన్న మఱి
దత్పంచాక్షరీమంత్ర ము,శ్శలీలం గడు శుద్ధుఁ
డై జపము వాంఛంజేయు భాస్వదుణార్ణవసౌ
భాగ్యముమాన మెవ్వఁకే గాన స్వచ్చు సర్వే
శ్వరా. 116

మ. అఱిషడ్వర్గబలంబులో మలసి మాయావృత్తి
నాయం దతి, స్మరణం జేసినవాడు మోహుఁ
డతనిక బోవ్రోచి నీభక్తితోఁ,బరగం గూర్చి
వివేక జేసి నెరయం బాటించి నాయం దధీ,శ్వరుఁ
డై యుండగదయ్య రాప్యకుధరవ్యాపార
సర్వేశ్వరా. 117

మ. అమలామ్నాయవిధిప్రబోధము లసంఖ్యాతంబు
 లైయుండు నా, గమమార్గోత్తమమంత్రతంత్రము
 లసంఖ్యాతంబు లైయుండుఁ ద, త్క్రమము ల్నా
 కని యేల సీపు మెఱయంగా నిన్ను సద్భక్తి
 యో, గమునం గొల్చి జయింపఁజేయు మీదె
 మత్కన్యంబు సర్వేశ్వరా. 118

శా. ఏదేశంబున నేదిశాముఖమునం దేయూర నే
 వాడ మీ, పాదాభ్యర్చనసేయునిర్మలుఁడు సద్భ
 క్తుం డొకం డుండెనా, యాదేశంబును నాదిశా
 ముఖమును న్నా యూరు నావాడ గంః గాదిస్సా
 ననదీప్రవాహఫలదంబై యుండు సర్వేశ్వరా.

మ. ఒసరం జిత్తము శుద్ధిలేనినరుఁ డుచ్చోగంబునం
 గోగి చే, సినపూజావిభవంబు సువ్రతములున్
 శీలంబులు స్తంత్రసా,ధనచాల్ తీర్థములందపం
 బులును మీఁదం జెట్టవాఁ డభ్యసిగి, విశవస్త్రాస్త్ర
 కళానిభంబు లగుఁ జర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 120

మ. క్రమసంయుక్తి మనంబు బుద్ధియు నహంకారం
 బుఁ జిత్తంబు నా, యమలాంతఃకరణంబు నక్షర
 చతుష్కావాప్తిగాఁ దీర్చి పం,చమవర్ణంబుగ
 నాత్మఁ గూర్చి కడువాంఛన్ యోగి పంచాక్షరీ,

సుమహాన్తంత్రముతోడ నై క్యపదవిఁ శోభిల్లు
సర్వేశ్వరా. 121

మ. భవదీయాననపంచకంబుపలనం బంచాక్షరశ్రేణి
యు, ద్భవమై తత్పదవర్ణపద్ధతుల శుంభత్పంచ
భూతంబులు, † ద్భవనంబై యఖిలంబుఁ బుట్టెను
లసత్పంచాక్షరీనుంత్ర మీ, భువనాండంబులఁ
దల్లియై శుభములం బొందించు సర్వేశ్వరా.

మ. పటుశాస్త్రామనృప్తి నివ్వధమునకా భావించి
వీక్షించి యు, ద్భటవృత్తికా భవదీయభక్తినికర
బ్రహ్మాండనుండైన నా, నట లోఁ గాచుకొనంగ
వచ్చు విదితోద్దండప్రతాపాత్కట, స్ఫుటకోపా
నలమూర్తియై యముఁడు కొంపోకుండ సర్వేశ్వ
శ్వరా. 123

మ. కలవారై మణిమంతులై రసికులై గంభీరులై
ధీరులై, ల. నావన్మథులై సముజ్జ్వలనచోలాలి
త్నులై నిశ్శ్యులై, బలవిభ్రాజితులై యశోభరితు
లై ఛాసిల్లుభాగ్యోదయుల్, తొలిజన్మంబులమిమ్ముఁ
గొల్చిన మహాత్ముల్ వారు సర్వేశ్వరా. 124

మ ఖిలులై యాచకులై విరుద్ధవిటాకారాంగులై
పంగులై, బలహీనాతురులై రుజాపటలతాపచ్ఛ

† ద్భవమై యాయఖిలంబు.

న్నులై ఖన్నులై, చలనాందోభితచిత్తులై మలి
నులై జాఘన్నులై శూన్యులై, యిలజన్మింపుడు
రాత్త ని న్నిడనివా రీక్షింప సర్వేశ్వరా. 125

శా. ఏయేవేళల నేవయస్సున నరుం డేఘామి నేయూ
రిలో, నేయేకర్తము నాచరించు నశుభంబేని
న్ముభంబేని దా, నాయావేళల నానయస్సున
నరుం డాఘామి నాయూరిలో, నాయూకర్త
ఫలంబుఁ జెల్లఁ గుడుచుక దా నొంద సర్వే
శ్వరా. 126

శా. ఆడం బోయినచోట బాలురు వినోదార్థంబు
పాషాణముల్, గూడంబెట్టి శివాలయం బనుచుఁ
బేర్కొన్నంతటంబేసి వా, రాడంబోయి సురాంగ
నాకలితదివ్యారామచింతామణి, క్షీడాశైలవిహా
రులై వెలయుటల్ గీర్తింతు సర్వేశ్వరా. 127

శా. కానీ దారసమన్వితుండు మిగులంగానీడు కంద
ర్పునిక, గోనీ మానవకోటిలో మరులు పైకో
నీడు మోహంబునుక, రానీ రాజిలగాజ్యవైభ
వము పైరానీడు గర్వంబునుక, లో నీవైనమ
హాత్ముఁ డన్యమునకుక బోనీడు సర్వేశ్వరా.

మ. తమలింగార్చనకంటె జంగమము సౌందర్యంబు
గాఁ గొల్పు టు, త్తమభక్తిస్థితి లింగజంగమ

ముల న్నామ్యంబుగాఁ జేత మ,ధ్యమభక్తస్థితి
లింగపూజ నధికుండై జంగమోపాసనా, యముఁ
డై యుండుట భక్తియం దది కనిష్ఠత్వంబు సర్వే
శ్వరా. 129

శా. శాకాబ్జంబులు వార్ధిషట్కపురజిత్సంఖ్యం బ్రవ
ర్తింప ను, శ్లోకానందకరంబుగా మహిమతో
శోభిల్ల సర్వేశ్వర, ప్రాకామ్యప్రపమౌష్య జెప్పె
శుభఃప్రత్యక్ష క్షరంబునకా, శ్రీకంఠార్పితమై
వసుంధరపయిం జెన్నొంద సర్వేశ్వరా. 130

మ. అభిరమ్యంబుగ దూదికొండ మహనీయారాధ్య
పోమేశ్వర, ప్రభుకారుణ్యవసంతసంజనిత (మత్స్య
ద్య) మద్వాక్యప్రసూనావళి, నిర్భవం బొప్పంగఁ
గూర్చియెంతయు లసద్విఖ్యాతి సంపత్తుఖ, ప్ర
భవంబైన భవత్పద్మయము నారాధింతు సర్వే
శ్వరా. 131

శా. ఏ నిన్నే శరణందు బాంధవులు గానీ యెల్ల
వారుం బగే, కానీ మృత్యువు తల్లక్రిందువడనీ
కాలుండు గీవెట్టనీ, నానాకర్తృచయంబు గింజా
కొననీ నాకేమి నేరాజ నిం, తే నీచాటున దాఁ
గియున్నవుడు బీతే యింక సర్వేశ్వరా. 132

శా. ధాత్రిన్భక్తజనానురంజనముగాఁదత్త్వప్రకాశం

బుగాఁ, జిత్రాధాంచితశబ్దబంధురముగా సేవ్యం
బుగా సజ్జనశ్రోత్రానందముగా శుభాంచితము
గా శోధించి సర్వేశ్వరస్తోత్రం బన్నయచెప్పె
నిజ్జగములో శోభిల్ల సర్వేశ్వరా. 133

శా.బాలుం డాడెడుమాటలెల్ల నువమింపం దం
క్రికి బ్రాధభా,వాలాపంబులకంటె మించుగతి
నే నజ్ఞానభావంబునం, దాలోచించి రచించినట్టి
కృతి యింపారంగ నీకు న్నహః,లాలిత్యస్తుతికంటె
నైశానుగదా జ్ఞాఘ్యంబు సర్వేశ్వరా. 134

మ. పరమార్థంబుగఁ దత్త్వము న్నెఱుంగ నొప్పం
దీర్చి చెందంబు నీ, కరుణాస్థానముఁ జేర్చలేక తన
వంకం బాటిపోనిచ్చిరే, నరకాభిం బడవైచుఁ ద
త్త్వములోనం గానఁ దత్త్వక్షమం, బరయం జి
త్తము శూకలాశ్వము నిభంబై యుండు సర్వే
శ్వరా. 135

మ. భవదంఘ్రి ద్వితయార్చనంబును బవత్ప్రఖ్యా
తసద్భక్తపుం, గవగోష్ఠీచిభవంబు నీనిమలసూక్ష్మ
ధ్యానయోగంబునా, నివిసంపూర్ణసుఖంబు లెన్న
మఱి నే వేంద్రానిభూతాఖిలో, త్వచసంబంధములె
ల్ల దుష్టి నతులు తథ్యం బెన్న సర్వేశ్వరా. 136

మ. సమయోద్దిష్టసహస్రపంకరుహపూజాపూరణార్థం

బునే, త్రము విష్ణుండు నుభక్తియేర్పడభుత్వా
దంబు ల్బింపించి, త్రము నీచేఁ గొని దైత్యకోటి
ననిలో ఖండించె దా నీపద, త్తమతా సేవ సమస్త
దేవతలకు స్సత్త్వంబు సర్వేశ్వరా. 187

మ. అమర న్నైదపురాణశాస్త్రములు మున్నా కాంక్ష
దత్త్వప్రభే, దము లూహింపఁగ నేరనన్నవఁటియా
తత్త్వంబు లెట్లున్న ను, త్తమసంతోష మెకోరు (ని
న్నెపుడును) నేని నరుడుత్సాహించినీ (భక్తిను)
భక్తస, త్తమసంతోష మొనర్చునే నతఁడుతత్త్వ
జ్ఞుండు సర్వేశ్వరా. 188

మ. అమితోద్యద్భవదీయతత్త్వము మహీయస్తోత్ర
వాణీవిలా, సములై యొప్పు సమస్తవేదములు
శాస్త్రశ్రేణియుకా దివ్యవి, భ్రమవాదంబులు నె
న్నిచూడ నివి నీపంచాక్షరీమంత్రభా, వములై
యుండు సమస్తలక్షణముల న్వర్జింప సర్వే
శ్వరా. 189

శా. సంక్షిప్తాకలితాక్షరత్రయము భాస్వన్నాదబిందు
క్రమా, లంకారద్వితయంబుతోఁ గలిసి లీలకా
దివ్యయోగింద్రహృత్పంకోద్భూతములందురూ
ఢమగుమం బంచాక్షరీమంత్రమ, యోంకారా
త్తక మా లసన్తునిగణం బూహింప సర్వేశ్వరా.

- మ. అమలజ్ఞానవికాసభాసురత నయ్యిష్టాంగపూ
జావిధి, క్రమయోగంబుల నిన్ను నెల్లపుడు జోకం
గొల్పఁగా నేల ని, క్కము నీశక్తులగోష్ఠి చాలుఁ
గడువీకకఁ ఘోరసంసారదుఃఖము లెల్లం బెడ
వాపి నిన్ను వెలయంగాఁ జూపు సర్వేశ్వరా. 141
- మ. జయశక్తి న్రవిచంద్రతారకముగాఁ జల్పెన్
యథావాక్కులా, న్వయసంజాతుఁడు నన్నమా
ద్యుఁ డవని న్వర్ణించి నీసత్కథా, క్రియసంబోధ
ననీదుభక్తినిమహానిర్ణీతవిశ్రాంతిగా, భయవిభ్రా
తులులేఁయీశతకముం బ్రఖ్యాతి సర్వేశ్వరా

సర్వేశ్వరశతకము సంపూర్ణము.

తొలి పలుకు.

ఆంధ్ర భాషయందుఁ బ్రాచీన గ్రంథములు పెక్కులు నామమాత్రావశిష్టము లైనవి. కొన్ని మాఱుమూలల నణఁగిపోయినవి. ఈశతక రాజము నట్లే ఇంతవఱకు మాఱుమూలఁ బట్టియుండినది. ఇదియు సమగ్రముగాఁ దోచదు. ప్రాచ్యలిఖితపుస్తక భాండాగారమున రెండుమాతృకలుగలవు. వానిలో నొకట దాదాపు 110 పద్యములును మఱియొకట 40 పద్యములునుగలవు. వానిలో నీశతకకర్తవిషయముకానరాదు. ఈక్రిందనుసహరింపఁబడిన పద్యగద్యముల వలన దీనికర్త కొడుకగు త్రిపురాంతకుఁడుగాఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

*“మ. అతులప్రక్రియమీఱురాయకవియ్యల్లాఱు సత్పుత్రుఁడం, చితభక్తిం ద్రిపురాంతకుండు విరచించెన్ గ్రాతపద్యంబులన్, శతకంబొక్కటి దీని నీవు కొని యాచంద్రార్కమున్ నిల్పు ప, ర్వతకన్యాసుత! యొంటిమిట్టరఘువీరా! జానకీనాయకా! ”

*“గద్యము. ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరశతక నిర్దేశకర్త

* ఈపద్యము తంజావూరు పుస్తకభాండాగారమున నున్న మాతృకలో గలదు.

జగదేకఖ్యాతిధుర్యాయుల్లాజు తిప్పయమనీషి పర్వతాభిభ
నపాత్ర.....” రామాభ్యుదయము

ఈకవి రామాభ్యుదయకర్త యగు రామభీ
ద్రకవికి ముత్యత్రయని వీరేశలింగముపంతులుగారి
వ్రాసియున్నారు. అది సరియని తోడదు తిప్పయవ
నీషిపర్వతాభిభాను లన్నదములు కానచ్చును. ఇట్లే
యినచో రామభద్రకవి కీతఁడు వెత్తాతయగున
ఈతఁడు శ్రీకృష్ణదేవరాయల కించుకపూర్వఁడగును

ఈత్రిపుగాంతకుఁడు కర్ణాటరాజుల యాస్థే
నమున సత్కారము లొందినటుల ఆకర్ణాటక మం
లాధిపతిచే నాస్థానమధ్యంబులో నాకావ్యం
లు మెచ్చఁజేసితిని అను శతకస్థపద్యములవలనఁ దె
యుచున్నది. ఇతఁ డేన్మపునిచే సత్కరింపఁబడెన
తెలియరాదు. కవి శ్రీ ౧౪౦౦ ప్రాంతమున నుం
యుండును. ఎఱ్ఱాప్రగడ వ్రాసిన నృసింహపురాణవ
లోని పద్యమునందలి భావము నీ కవి సంగ్రహిం
యున్నాఁడు.

చ. మృగమడచందనాద్యమపమేయసుభోచితసారవస్తువుల్
తగఁ గఫవాతవైత్యకలితంబగు కీడులప్రోకయైన యా
యగుణశరీరముం గదిసినంతన దుష్టతఁ బొందు మేలుఁ గీ
డుగ నొనరించు నీముఱికిడొక్క మనంబున నమ్మఁబాడిర
(చూడుము ప ౩2 పద్యము

శ్రీరామస్తుత్యాత్మకము లైన యిందలిపద్యములు మిగులరసవంతములు. ఎల్లకడల వ్యాపించి ప్రసిద్ధి కెక్కినవి. శ్రీకృష్ణరాయల యాస్థానమునఁ బ్రసిద్ధుఁ డగు రామభద్రకవి ప్రశంసించుట యీశతకప్రఖ్యాతిని వెలయించుచున్నది. నేఁజివ్యాకరణములకు సరిపడనిప్రయోగములు కొన్ని యిందుఁ గలవు. భారతభాగవతములయందలి పద్యములరచనముతో సరివచ్చినపద్యములు కొన్ని యిందుఁ గలవు. ఇంకను దీనియందలి గుణవిశేషములఁ జదువరులే తెలియఁగలరు. ఇట్లనేకప్రాచీనగ్రంథములను వ్యయప్రయాసములను లెక్కింపక ముద్రించి విద్యాభిమానులకు సులభసాధ్యములుగఁ జేయు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారెంతయుఁ బ్రశంసార్హులు.

గన్నవరపు సుబ్బరామయ్య.

శ్రీ రస్తు.

అయ్యల్రాజు త్రిపురాంతకకవివిరచిత
ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము.

శా. శ్రీకల్యాణగుణాభిరామ విబుధశ్రేణీకిరీటద్యుతి,
వ్యాకీర్ణాంఘ్రిసరోరుహద్వయసహస్రాక్షస్తుతా!
యచ్యుతా, నాకుం బ్రావును దావు నీవె యగు
చుక నన్నేలుమీ రామభద్రా కారుణ్యసము
ద్రధీర రఘువీరా జానకీనాయకా! 1

శా. ఆకర్ణాటకమండలాధిపతిచే నాస్థానమధ్యంబులో,
నాకావ్యంబులు మెచ్చు జేసితివి నానారాజులుం
జూడఁగా, నీకుం బద్యము లిచ్చుచో నివుడు
వాణీదేవి నాజిహ్వాకుక, రాకుం డెట్లు వసింఁచు
గాక ర... 2

శా. నీకేలక దృణ మందివైవ నదియుక నిర్ఘాతపాత
క్రియక, గాకాకారవికారదానవుని లోకా
లోకపర్యంత మీ, లోకంబుల్ పదునాల్గు త్రిప్పి
నది కాలు న్నోపఁగానీక యశా, రా కాకుల్ స్థకులా
గ్రగణ్య ర... 3

మ. సకృపాలోకన నందగోపునితనూజాతుండవై గొ
ల్లవై, సకలక్షోణులు నేలినాడ వంట మించం
గశ్యపబ్రహ్మ గ,న్న కుమారుం డన మిన్నుముట్టి
కుటుచై నాడేలయాలీల నే,రక దానంబులు
వేడుకొంటి ర...

4

మ. సకలామ్నాయములక బఠించుఫల మబ్జాతాతు
నామంబులం, దొక పేదైన బఠింపఁ గల్గు నటు
వంటుత్కృష్టపుణ్యప్రస,ర్తననామంబులు చక్ర
పాణికి సహస్రంబుల్ సహస్రాభ మ,ర్కకులా
నీశుభనామ మార ర...

5

శా.కొంకక గారణ మేమి ధర్మములు పెక్కుల్
చేసి మర్త్యుండు నీ,వంకక జిత్రము నిల్పలేక
పెఱివ్రోవల్ త్రొక్కినక సర్వముక, బొంకై
(పోవు)తూలు కురంగనేత్ర తగునోముల్ వేయు
నుక నోచి తా,ఱంకాడంగఁ దొడంగినట్లు ర.

శా.అగౌరీశ్వరకీర్తనీయుడగుని న్నర్చింపఁగాలేనివా,
రోగుల్లాక నిజానయోగు లయినక యోగ్యాను
సంధానులే, మాగుర్వాజ్ఞ యథార్థ మాడితిని
నీమంత్రంబె మంత్రంబురా, రాగద్వేషవిదూర
ధీర ర...

7

మ. జగముల్ మూడు సృజింపఁ బ్రోవఁ బిదపక సు

హారముక జేయఁగాఁ, ద్రిగుణాకారముఁ దాల్చి
నట్టివరమూర్తి వాసుదే వాచ్యుతా, నిగమన్తు
త్య పవిత్రగాత్ర సృహరీ సీలాభ్రవర్ణా మహేశా,
రగతల్పా జనకల్పభూజ ర...

8

శా.సీచారిత్రము చెప్ప నద్భుతమగుక సీనామసంకీ
ర్తనం, బాచండాలున కైన మోక్షమొసఁగుక
హత్యాదిదోషంబులక, వేచించుక విదళించు
దుంచు దునుముక వేటాడు నంటంబడుక,
రాచుం ద్రోచు నడంచు నొంచు ర...

9

శా.తేజం బొప్పుగ సీవె కావె మొదలక ద్రేతా
యుగాంత్యంబునక, రాజై పుట్టితి వింక సీకలి
యుగాంత్యంబుందునకరాతవై, వాసిందోలివిరో
ధులం దునుమ దేవా సీవ యొండెప్పు డా,రా
జుక రాతును సీవె కావె గ...

10

శా.గాజంబూస సురేంద్రసీలమణిఁగాఁ గల్పించు
చందంబునక, బాజంజర్తముమీఁది(బే)జేగడ
పొఱల్ బంగారు చేసేగతిక, నాజన్మంబు బవి
త్రభాజనముగా నన్నేలరా యేలరా, రాజీవాక్ష
కృపాకటాక్ష ర...

11

శా.నాజన్మాంతరవాసనావశమునక నాపాలిభాగ్యం
బునక, నాబాధ్యంబులు పోవుకాలముతటిక

నాపుణ్యపాకంబునక, ఈజన్మంబున నిన్నుఁ గొ
ల్వఁ గలిగెక హీనుండఁ గా నింక నే, రాజక
నాకెదు రెవ్వ రుర్వి ర... 12

శా. నేటం దీతె ననేకజన్మములనుండేనన్ను వెంటా
డుచుక, వాటంబై చనుదెంచుసాపములు శ్రీవ
త్సాంక నీవంక నీ, పాటల్ పాఠము సేయువారికి
మఱిక బాపంబులం బాపుఁ గ, ర్ణాటాధీశ్వర
యొంటిమిట్ట ర... 13

మ. పటునిర్ఘాతకతోరనాదము ఘనబ్రహ్మాండభాండం
బు బి, క్కటిలం జేయుచు వచ్చునప్పు డితరుల్
గాండీవినామంబు లె, న్నుట మే లందురు వైష్ణ
వుల్ తలఁప రన్యుం గోర యెంతంతదు, ధ్నుట
ముల్ వచ్చిన నిన్నె కాక ర... 14

మ. కొడుకు ల్బ్రాహ్మణులు కూతు రీశ్వరశిరఃకూటం
బుపైఁ గాపురం, బుడురాజుం దినరాజుఁ గన్ను
లహిరా జాయ్యాలమంచంబు నీ, పడఁతుల్
శ్రీయు ధరిత్రియుక సవతు చెప్పక పేరు? నీ
స్థూ లా, రడిమర్త్యు ల్లనలేరుకాక ర... 15

నీమూఱంగ నమోఘమై నిగుడునీవాలమ్ము
ధీర రఘు దా, కెడునంచుక మెడయొడ్డినక

మ. జగముల్ గీల్కొన్న కారుణ్య మే, ర్పడ మున్నే

సినయమ్ము వేతెయొకనారాచమ్మునం ద్రుంచి వే,
ర్పడి తౌరా విలుకాండ్రలోన ర... 16

మ. చెడుగఁ గప్పుడ దుష్టచిత్తుడఁ బరస్త్రిలోలుఁ
డఁ బాలుడఁ, జడుడఁ మూఢుడఁ గొండె
కాడను దురాచారిన్ని షేఢాత్ముడఁ, గడుసఁ
గాకరిఁ గల్లగుల్లఁ గపటిఁ గర్వి న్ననుం గావు
మూఁటి యున్నాడను నీవె దిక్కు- రఘు...

మ. అడిగేవిద్యకు లోను చేసితివి నన్నావంతయుఁ
వంతలే, కడియాసల్ గొనుచుం దురాత్మకుల నే
నర్థింపుచున్నాడ నెన్నడు రక్షించెదు నీవు
నన్ను బలె నెన్నంబేసవా యేలయా, అడిఁ బెట్టే
వు రమావిహార ర... 18

మ. ప్రణతింపఁ మృతదేహుఁ జూచి బ్రదికింపఁ
బ్రహ్మదుద్రల్ మరు,ద్గణనాథాదులు నోప రద్భు
తము గాఁగ న్నీదుభృత్యుండు ల,త్తణుప్రాణం
బులు దెచ్చెఁ జచ్చిసతఱిఁ సంచీవనీప్రక్రియఁ,
రణభూభాగములోనఁ దానె ర... 19

శా. ఏతాత్పర్యముగల్గి కొల్చెదవురా యే నేలనిన్నెం
తురా, నీతో నాకుఁ బనేమిరా యనక మన్నింపం
దగుఁ నన్ను నీ, చేతఁ మోక్షముగన్న వారి వి
ననా చిత్రంబుగా నిర్జరా, రతిఁ తాటిఁగిరాతుఁ
దొల్లి ర... 20

శా.దాతల్ త్రాతలు దల్లిదండ్రులు మఱిఁ దైవంబు
లావుల్ చెలుల్, భారత లక్ష్మీనవారు చుట్ట
ములు మీపాదాలమీఁ దాన నా,దాతల్ త్రా
తలు తల్లిదండ్రులు మఱిఁ దైవంబు లావుల్
చెలుల్, భారతల్ సర్వము నీవె కావె ర... 21

మ. శ్రుతిపాథోధి మధించి శాస్త్రమహిమ లోఢించి
యష్టాదశ,స్త్రుతులాలించి మహేతిహాసకథలుం
జింతించి తారొక్కన,మృతమై సన్తును లాచరిం
చినమహామార్గంబు నీసేవదు,ర్తు లీమార్గముఁ
గానలేరు ర... 22

మ. మతి నూహింపరు కొంద టీసుకృత మేమార్గం
బునందున్న దు,గ్రతపోభ్యాసము సామగాన
మును దీర్ఘస్నానముఁ దానముఁ,గ్రతుసంభా
నము నేల నేలఁ దులసి గర్వయ్యెనో యూర
నీ,ప్రతిమ లేవొ నమస్కరింప ర... 23

మ.సుతు లంచుఁ హితు లంచు బంధుజను లంచు
స్థల్లులు స్థంధ్రులుఁ, సతులుఁ బౌరులు నంచు
నెంచుకొనుచుఁసంసారమోహాబ్ధిలో,గతజన్తం
బులఁ దేలుచుఁ మునుఁగుచుఁ గల్పించి యే
నిన్ననా,రతముం గొల్పనిమోస గల్గె ర....

మ. ఊతిలోఁ దామును బ్రహ్మసృష్టికిఁ బునస్సృష్టిఁ

వినిర్మించియున్, గ్రతువిఘ్నం బొనరించుదాన
పులవీగం దోలఁగాలేక నాఁడతిబాలున్ నినుఁ
దోడు తోడుకొని పోఁడా గాధిసూనుండు నీ,
వ్రతివీరాగ్రణి యెవ్వఁ డింక ర... 25

మ. ఊతిలో నల్పులమీఁదఁ జెప్పినకృతుల్ చీ! చీ!
నిరర్థంబులై, మతికిం బాత్రము గావు మేఁడ మెడ
చన్నుల్ నేతివీతాకులున్, వితతప్రాధిమ నీకుఁ
జెప్పినకృతుల్ వేదాలు శాస్త్రాలు భా,రతరామా
యణముల్ తలంప ర... 26

శా. సంతానంబును బారిజాతకమహీజాతంబు మందా
రమున్, జింతారత్నముఁ గామధేనువు సుధాసిం
ధూత్తనంబున్ మదిన్, జింతింపన్ సరిగావు నీకు
విజయశ్రీధామ యోరామ య, శ్రాంతత్యాగ
వివేకపాక ర... 27

శా. ఏదై వాలవరాలకంటె సులభంబెవ్వనికైనన్ దు
దిన్, నీదాతృత్వము చెప్పఁ గ్రొత్త శరణంబే
గాతు వింతేల నీ, పాదాంభోజరజంబు తాతిక
యినన్ బ్రాణంబు లీజాలు నొ,రా దిక్కురితకీ
ర్తిహార ర... 28

శా. విందున్ వేసపురాణశాస్త్రముల గోవిందున్
ముకుందున్ హరిన్, విందున్ వేల్పునునైన భ

క్తుసులభుక్ విశ్వంభరుక్ సచ్చిదా,నందుక్
నందుడు కన్న చిన్ని శిశువుక్ నాపాలిపాలి
బా,ఱందోలేనరసింహు నిన్ను ర... 29

శా.సందిక్ బూసలలోన నీకవచరక్షామంత్రరాజం
బుఁ బా,పొందక్ వ్రాసి ధరించినాతడు రిపు
వ్యూహంబులో నైన నే,కందుం బొందక వజ్ర
పంజగములోఁ గాఁపున్న చందానఁ బా,ఱందో
లుక్ బగవారినార ర... 30

మ. వృథగా దెవ్వఁడు నిన్నుఁగొల్చినఁ గృపక్ వీక్షిం
చి వాఁడేమనో, రథముల్ పేడిన నల్లె సేయు
దువుగా రక్షావిధేయుండవై, కథ గా దీవచనం
బు నిక్కమటులం గాదేని మున్నేల సా,రథివై
తర్జనుతేరుఁ దోల ర... 31

మ. ఘనసారంబును లోనికిం గొనిన శ్రీగంధంబుఁ
వైఁబూసినక్,దినముక్ మర్దనజేసినక్ గడిగినక్
దృష్టంబులోనక్ దొలం,గనిదుర్గంధము వైజ
మీముఱికిడొక్కల్ నమ్మి ని న్గొల్వనే,రనిమూ
ధాత్తుల నేమి చెప్ప ర... 32

మ. ఇనుమా తాశ్రితు నిల్ప వాడ వినుమా తేమా
టయుక్ సాయకం, బినుమా తాహవభూమిఁ
బూన నిదిగా కింకొండు మేలంచు నీ,వినుమా

ఊదురితాంధకారపటలం జేరితి వీక్షింతు పు, గ్ర
నిశాటాంతక రామభద్ర ర... 33

మ. మును నా కెన్నఁడు వేదశాస్త్రపఠనంబుల్ రిత్త
తీర్థాటనం, బును దానంబును జేయఁబోను సతతం
బుకొనిన్ను సేవించి కీ, ర్తన చేసేమతి లేదు డా
నమున కర్థంబల్ప మింకెట్లు బో, రన నాదుష్కృ
తముల్ తొలంగు ర... 34

మ. మును నా కెన్నఁడు దోసముల్ గలవు నామ్రో
లక భయంబందకే, మనినకొ గాలునిపోటుబం
టులిక నన్నా పేరు నాపేరు పె, ట్టినవానికొ బర
లోకదూరుడని పట్టదెట్లు పొండంచుబో, రన
రమ్మా యిపు డడ్డగింప ర... 35

మ. అనఘం బైనదశాశ్వమేధకృతపుణ్యస్ఫూర్తి నీ
కొక్కనూ, టు సమస్కారము సేయఁ గల్గునని
విందుకొ యాగధర్తంబులుకొ, గొనసాగుం జన
నంబు లొక్కమఱి నీకుకొ మ్రొక్కనేనికొ బున,
ర్జననం జేది తలంచిమాడ ర... 36

మ. దనుజారిజ్వలనాంతకా సురసముద్రస్వామివా
యుత్రిలో, చనమిత్రాభవనూర్యసోమధరణీ
జాతాంబుజాతద్విష, జ్జననాంగీరసశుక్రభానుతన
యస్వర్భానుకేతుప్రవ, ర్తనముల్ నీవిభవం
బురొర ర... 37

మ. కనుఁగొన్నప్పుడె గుప్పఁడే కుజమలకా గాలుం
డుకాలుండు పొం,డనుచుకొరౌవనారకాగ్ను
లబడక హత్తించి యయ్యగ్నులకా, మునుఁ
గంజాలఁ బరేతరాజునకు నన్నొప్పింపఁగాఁబోకు
ము, గ్రనిశాటాంతక రామభద్ర ర... 33

మ. నిను సేవించెదనంచుఁ గోరుకొని యుండేవా
నికికా బూర్వక,ర్త నిమిత్తంబు(నఁ గల్గుకష్టములు
వేమాయింప)నీవడ్డమా, నని చెప్పంబడు ద్రౌపదిం
గరిని బ్రహ్మాదుకృష్ణులమున్నుబో,రన రక్షిం
చుట కల్గొ లేదొ గ... 39

మ. అనిశంబుకా నినుఁ గొల్చుమానవులు ప్రాణాం
తంబునకా రోగబా,ధనిమిత్తంబున రామరామ
యనుచుకా వాక్రువ్వ లేకుండినకా, జననాథా
గ్రణి నీవు వారిరసనాస్థానంబున న్నిల్చి బో,రన
రామా యనిపింతు వార ర... 40

మ. ఇనవంశోత్తమ వేదశాస్త్రములలో నేవింటి
నేవింటివా,మను నీకుం బ్రతిగాఁడు నీకుఁ గల
బంటు న్నన్ను రక్షింపు కా, లునిబాట్లకా విదళిం
పఁగావలయు నాలోనుండుమీ మెండుమీ,అ
నమోఘాస్త్రమువిల్లుఁ బూని ర... 41

మ. జననాథాగ్రణి నిన్నుఁ గొల్చునతఁ డాచండా
లుఁడైనకా బున,ర్జననం బొందక ముక్తిఁ గాంచు

నొసరన్ సద్భక్తుడైనన్ దుదిన్, జనుఁ జండాలు
కులంబులొన నుదయించం గోరి నీనామకీ, ర్తన
సేయన్ నిరసించెనేని ర... 42

మ. జనకుం దెవ్వఁడు నీకు నీకడుపులో సర్వంబు
నుండంగ నీ,యునికిస్థానము దుగ్ధవార్ధి నడుమన్
యోగీంద్రహృదేహ యే,మని వర్ణింపుదు నీమ
హత్త్వముల సర్వాశ్చర్యముల్ పుణ్యవ, ర్తన
రాజన్య యశోవిహార ర... 43

మ. జనకుం డా జనకుండు నీసతికిఁ గౌసర్య యహ
ల్యఘ,మోచన నిన్ గాంచినతల్లి పంక్తిరథుఁడా
సర్వేశ మీతండ్రి యే, మినిమిత్తంబున నుద్భ
వించితి¹వా నమ్మేనెట్లునీపుట్టువు, గ్రనిశాటాంతక
రామభద్ర ర.... 44

మ. హనుమంతుం డొకయభి దాఁటు నని యేలా
ప్రస్తుతుల్ సేయఁగా, దనుజారాతి భవత్పదా
బ్జములు హృత్పద్మంబునన్నిల్పనా,ఘనపుణ్యండు
భవాంబురాసులు తృణీకారంబుగా దాఁటు భో,
రన దానింతయుఁ గొంకులేక ర... 45

శా. నీపావోదక మతులం దదుముకొంటిన్ గొం
టి నాలొనికిన్, నీపల్లెంబు ప్రసాదముం గుడిచి.

తిన్ సీపేరునుం బెట్టితిన్, సీపెన్దుద్రలుదాల్చి
 తిన్ భుజములన్ సీవింక న న్నేగతిన్, బ్రాహ్మప్రొ
 చెదొకాని పూని ర...

46

మ. తపముల్ చేసినఁ బోనిపాపములు మంత్రంబుల్
 సమర్థంబుగా, జపముల్ చేసినఁ బోనిదోషము
 నదీస్నానంబునం బోనిఘో, రపుకర్తంబులు వా
 యు నొక్కమఱి శ్రీరామా యనేమాట కర్ణపు
 టం బించుక పోకెనేని ర...

47

శా. కంపింతున్ మును దండధారికిని మత్కాయంబు
 వీక్షించి శం,కింపన్ గారణ మేమి నాకింక నినున్
 గీర్తింపుచున్నాడ బల్, దుంపల్ గట్టినఘోర
 పాపములసంధు ల్లోసివేసేతటిన్, అంపం బైనది
 సీచరిత్ర ర...

48

శా. సీమంత్రంబు సదా సదాశివుండు పత్నీయుక్తుఁ
 దైకాశిలో, నేమంబొప్ప జపించునంచు ¹శ్రుతుల
 నిన్ నిన్నెవర్ణింపఁగా, నేమా నిన్ను నుతించు
 వార మయినన్ నేనేర్చిన ట్లెన్నెదన్, రామా
 రాఘవ రామభద్ర ర...

49

శా. సీమంత్రంబు జపించుమానవులకున్ నిశ్చేయ
 మానర్థముల్, హేమంబు ల్గొడుగుల్ తురంగ

1 శ్రుతులు నిన్నెన్ని.

ములు మత్తేభంబు లాందోళికల్, గ్రామంబుల్
నగరంబులున్ విభవమున్ రాజ్యంబులున్ రత్న
ముల్, రామారత్నము లేమిలెక్క ర... 50

శా. గోమేధాధ్వరమశ్వమేధశతముల్ గోదానభూ
దానముల్, హేమాద్రుల్ తిలపర్వతంబులునుప
ర్ణేభాశ్వదానంబులున్, సీమంత్రం బగునక్షరద్వ
యము¹ నే సీపుణ్యముంబోలవో, రామారాఘవ
రామభద్ర ర... 51

శా. గోమాంసాశని మద్యపాని సగరిన్ గొండీడు
చండాలుడున్, హేమస్తేయుడు సోదరీరతు
డుఁగూడేకాదశిన్ భుక్తిగాం, చేమూఢాత్మడు
లోనుగాఁగలుగుదుశ్శీలాత్తు లైనన్ దుశిన్,
రామా యన్నను ముక్తి గాంతుర... 52

శా. ఏమీ పాతకులార మాపురికి రా రీపుట్టునం
దున్నత, శ్రీమై బోయెద రెందుకన్న జమునిన్
గ్రేగన్నులన్ జూచుచున్, రామయ్యా యిక
నందు పల్కి యపవర్గస్వర్గముం జొత్తురో, రామ
య్యా! నినుఁ గొల్చువారు ర... 53

శా. స్వామిద్రోహిని తమ్ముడెట్లు ఘనరాజ్యంబెల్ల
సీవిచ్చుట, ట్లామాటల్ విని కాదె నిన్ను నడి

గేయాసక్తి నాకున్న దొం, దేమిట వల్లలు వేస
రింప కింక నీ వీరాదె నీసీమలో, గ్రామం బొక్కటి
చాలు నాకు ర... 54

శా.మామాయంచును మామాయంచు నెవుడు
మాయల్లుఁ డుద్యద్ధతిక, హేమాద్రిప్రతిమాన
మైన హరువిల్లేనిల్లు మోపెట్టఁగా, సామర్థ్యం
బున ¹మేటి యీతఁ డనుచుక సత్వంబె వర్ణిం
పుదుక, రామా రాఘవ రామభద్ర ర... 55

మ. కమరం గ్రాగినలోభివానితలుపున్నక గుక్క
మాంసంబు మ, ద్యముతో వండుకొతిన్నమాలఁ
డయినక దత్పవకర్తంబులక, యమకూపంబుల
లోపలం బడఁడు జిహ్వగ్రంబునక రామమం,
త్రముఁ బేర్కొన్నను నార ధీర ర... 56

మ. యమకూపంబులలోపలం బడి మహాహైన్యంబు
నుక బొందకుం,డ ముదంబౌరంగ నన్నుఁ బ్రోచి
కరుణక సాయుజ్య మిమ్మీ తుదిక, క్రిమిరూపుం
దనరూపుగాఁ బెనిచి రక్షింపక విచారించునా,
భ్రమరంబుంబలెః బాపదూర ర... 57

మ. మమకారంబున సార్వకాలమును సీమంత్రంబు
వాక్రుచ్చుడెం,దము నాకుంగలుగంగని వ్యటుల

1 వీడు మేటి యని సీతత్వంబు వర్ణించు నో.

నైనఁ మృత్యువక్త్రమ్ము దూ, ఆము నిన్నుఁ
మతి దూఱి మంత నపవర్గస్వర్గమార్గము దూ,
రము గాకుండును మాకుఁ జేర ర... 55

మ. తమగర్వంబున వారు మూఢులగుచుఁ దైవంబు
మంత్రంబు తం, త్రములఁ వీడఁగ నాడుచుఁ
దిరుగు నిర్భాగ్యుల్ మహారాజులై, మము నూ
రింపఁగ నేము నిన్నైఁటిఁగి నీమంత్రం బెఱింగిఁ
దరి, ద్రమతిఁ వేడఁగఁజోపుటల్లు ర... 59

మ. హిమభామప్రతిమానకాంతియుతులై యింద్రాది
దిక్పాలకుల్, తములఁ స్తోత్రముసేయ నుం
డుదును నీదాసానుదాసుల్ సుర, ప్రమదాపల్లవ
పాటలాధరసుధాపానాదికేలీవిహా, రములఁ
మీఱుచు మీరుచూడ ర... 60

శా. మిమ్ముం గొల్వఁ దలంచి పాపముల నెఱ్ఱింజోఁ
వినా నింక నే, నెఱ్ఱిఁ సౌఖ్యముఁ బొందువాడ
నగుచుఁ నీమూర్తి భావించెదఁ, రమ్మా వీని
తలంపు మేలని కృపఁ రక్షింప నాలోనికిఁ,
రమ్మా నన్నుఁ గృతార్థుఁజేయ ర... 61

మ. ప్రమదారత్న మహాల్య గౌతమునిశాపప్రాప్తిః
బాహురూ, పముతోఁ బెక్కుయుగంబు లుం
డఁగ హరబ్రహ్మాదులుం బాపలే, నిమనఃపా

పముఁ బాపనోపినదికా నీపాదరేణుప్రకా, రము
నేనేమని సన్నుతింతు ర...

62

శా.నాయజ్ఞానముఁ బాపుమంచు మదిలో నానాప్ర
కారంబులకొ, గూయం గూయ నదేమిరా యన
పు నీకుకొ మ్రొక్కనా కుక్కనా, భీయం చేటికి
రోతగించెదవు నీచిత్తంబు రాకుండినకొ, బ్రాయ
శ్చిత్తము నాకు నెద్ది ర...

63

మ. నియమంబొప్ప ననేకజన్మములనుండికొ దాచు
కొన్నట్టిసం, చయబోషంబులు మాటమాత్ర
మునఁ గొంచుం బోవుచోరత్వ మె,న్నియుపా
యంబుల నభ్యసించినవియో నీనామముల్
వేయు నా,రయలీల నివరించుటెట్లు ర...

64

శా.తాద్యోదయ యొంటిమిట్టరఘునాథా! నీకు
నే బద్యముల్, నూలుకొ జెప్పెద నూరఁ జేరు
వెలయకొ నూత్నంబుగా నంత నా, నోరుం
బావన మకాను నీ కరుణఁ గాంతుకొ భక్తిసన్నం
దలుకొ, రారమ్మందురు గారవించి ర...

65

శా.చీరకొ దీయకు చన్నగుబ్బలపయకొ జీకాకుగా
గాకుగా, జేరకొ దీయకు మందబోయఁ డిదె వచ్చే
ప్రాద్దు రావద్దురా, జారల్ మేనుల జారలం గవ

యు కృష్ణా వకపత్నీవ్రత, ప్రారంభం బిపు డేల
నీకు ర... 86

మ. తిరునామంబు ధరింపఁడేని నొసలకొ దిక్కురితం
బైననీ, వరనామంబుఁ దలంపఁడేని మదిలో
వాంచించి నీపాదపం, కరుహశ్రీతులనీనలోద
కముఁ ద్రాఁగఁడేని వాఁ డేటినే, ర్పరి వైకుంఠ
పురంబుఁజేర ర... 87

మ. శరణం బన్నను మాటమాత్రమున విశ్వద్రోహి
తోఁబుట్టుకుకొ, గరుణాపూర్ణవిలోకనం బొదవ
లంకారాజ్యసింహాసన, స్థిరపట్టం బొనరించినాఁడ
వట యేదేవుండు నీసాటి యు, ర్వరలోనకొ భ
వరోగదూర ర... 88

మ. పరనారీకుచకుంభపాలికలపైఁ బాదాబ్జయుగ్మం
బుపైఁ, గరమూలంబులపైఁగపోలతటిపైఁగంతం
బుపైఁ గొప్పుపైఁ, బరువుల్ వాతెడునాతలం
పులుమిముకొ భావింపఁగాఁజేసిన, ర్వరసాధీశ్వర
నన్నుఁ బోవు ర... 89

మ. నరకుల్ గ్రాఁగినయిన్నకంబముల నంటంగట్టఁగాఁ
గొట్టఁగాఁ, బొరలం బొర్లఁగఁ గక్కుతొలఁ
గొని వీపు ల్లోయఁగావ్రేయఁగా, నరకావాసుల
లోన నుండుదురు నీనామంబు వర్జించిదు, ర్తరణం
బుల్లని చన్నవారు ర... 90

మ. పురసంహారునిచాపమున్ జివుకుదంబున్ ద్రుంచి
 పోవై చినన్, వరశూదగ్ర భుజిండు పోవిడుచునే
 భంజించుఁ గాకంచు ని, ఘ్రముల్ పల్కిన భార్గ
 వున్ నిజబలాటోపంబు వారించి ని, ర్భరశాంతం
 బునఁ గాచితౌర ర...

71

మ. స్తరసంహారుడు గౌరి బొత్తున భుజింపన్ బిల్వ
 నే రాను శ్రీ, హరినామంబులు వేయు నెన్నె
 దను నిత్యం బైననో మన్న నో, యరవిందానన వే
 యునేమిటికి రామా యన్ననుం జాలు మం, త్రర
 హస్యంబుఁ దలంతు నేను ర...

72

శా. బాలత్వంబునఁ గొంతకాలము వృథాపాపంబు
 దుర్బుద్ధి నై, చాలం జవ్వనమందు గర్వమతి నై సం
 సారి నై దుష్కియా, జాలభ్రాంతిఁ జరింతుఁ
 గాని నీనుఁ గాంతుం గొల్వలేదయ్య హే, రాశం
 బైనది చింత వంత ర...

73

శా. సాలగ్రామశిలాశిలోచ్చయగయాస్థానప్రయాగ
 స్థలుల్, పోలన్ జూచెన నంచుఁ బోవఁ దలఁ
 తున్ బోలేను మీదాసులన్, బోలే నన్నను
 బుద్ధిపుట్ట దిఁక నేఁ బుణ్యాత్మఁ డౌ టెట్లు హే,
 రాశం బైనది చింత వంత ర...

74

మ. కొలువంజాలక మాన, నీనుతులు పెక్కుల్

సేయుటల్ మాననిక, దలఁపక జాలకమాననిక
గలసి నీదాసాదివర్గంబుతో, నిలువంజాలకమా
ననేగడపటక నీనామముల్ విన్నవా,రలకుక
గల్గును మోక్షలక్షి ర... 75

మ. తలఁపక జిత్రము మీమహత్త్వములు మీదా
నుల్ మహాభాగ్యవం, తులు త్రైలోక్యమునక
బదస్థులు ధ్రువుండుండుక నభోమండలిక, బలి
పాతాళమునక విభీషణుండు భూభాగంబునక
బద్దజ,ప్రలయం బైనను బోవ రౌర ర... 76

మ. చెలఁగక మర్త్యులువేగి లేచి తమచేసే వెల్లఁ
బాపంబు లీ,కలుషంబుల్ బెడబాయు పేదిగతి
యింకక ద్రోవ యొండెద్ది శు,ర్వులగుంటం బ
డఁబోకయుండ దయనేర్పుక బుద్ధియుక గల్గు
వా,రలు నీసేవకు రౌట లెస్స ర... 77

మ. కలకాలంబువ్రతంబులుక దపములుక గావించి
యన్యు ల్తుదిక, గలకాలంబును బోలె నిర్జ
రపురీకాంతాకుచాలింగనం, బులఁ గొన్నాళ్లును
ఖించి క్రవ్వులు నిలం బుట్టేదిసే మెచ్చ ని,ర్తలము
క్తుల్ నినుఁ గొల్చి కాంతు ర... 78

మ. నిలువెల్లక బులకాంకురంబు లొదవక నీపాద
తీర్థంబుతో, దులసీవర్ణమొకించుకంతఁ గొనినక

దోషాలు ఖండింపఁగాఁ, బొలపాకుల్ దినఁ గాన
నంబులఁబడక బోనేల మోక్షంబుకూ, రలను న్నా
రల నేల గల్లు ర... 79

మ. చెలువం బొప్ప సువర్ణముద్రలితరుల్ చెల్లించు
టేక్రాత్తకా, కలసీముద్రలు చూడఁ జెల్లుబడి
చక్రాలంచు వేయించుమం, డలనాథాగ్రణి క్రొ
త్త సీబలిమి నానావర్ణపుం దోలుము, ద్రలు చె
ల్లించితి విందు నందు ర... 80

మ. ప్రళయాపాదితకాలమృత్యు¹నిభ యారాకాసి
రాగా వా,దులు వారింపఁగ²నోప నిక నెటుచొ
త్తుక నొత్తుఁ గాకన్న సం, చలితుక గౌళికుఁ
గాచి తొటకను శస్త్రజ్వాలచేఁ ద్రుంచిదో, ర్బల
శక్తిక విలసిల్లి తార ర... 81

మ. చిలుకక ముద్దులు చిల్కఁ బల్కుతటి రాజీ
వాక్షి యొక్కర్తు ని,చ్చలు నోరాఘవ రామరా
మయనినక సాలోక్యసామీప్యముల్, కొలఁదు
శ్రీఃగ నిచ్చినాడవట నీకుక బిడ్డపే రిడ్డవా,
రలపుణ్యంబున కెద్ది మేర ర... 82

మ. ఇల నిన్నుక దొలుబామునం దలపనై తీజన్య
మందైన నా, తలఁపు శ్రీపదపంకజంబులపయిక

దాపింతు నే నిక ని, డ్డలలోఁ జెట్టులలోన
సంబువులఁ బుట్టం బుట్టఁగా నోపఁగ, ర్తలతాబం
ధముఁ బావుమయ్యర...

83

మ. ఇల నీమీఁదను జాల భక్తిగలవాఁ డేచెట్టవాఁ
డైన నే, ఖలుఁడైనన్ మది నుత్తమోత్తముఁ
డగున్ గాదన్నఁ గొంగీడ్చెదన్, దెలుప న్నిల్చిన
నాఁడుకొన్న పరవాదిన్ గెల్చెదన్ వేదశాస్త్ర
లసద్వాక్యనుతప్రతాప ర...

84

శా. దేవా! నాదోఁవిన్నపంబు గల దేదీ యంటివా
వింటివా, త్రోవన్ దండధరుండు దుర్గతులకై
త్రోవన్ విచారించునో, యేవిఘ్నం బొనరించు
నో యెఱుంగరా దా ముక్తికిన్ బోవుచో, రావే
వెంబడి నింత సంత ర...

85

శా. గోవం దొల్తజన్మకాలముల నీకుం బంటఁ
గా నైతిఁ గాం, చీ వక్రంబులెకాక నాకు నివి
లక్షింపంగ జన్మంబులా, చావుం బుట్టువు మా
న్పుకోవలయు నీజన్మాన నీవాఁడనై, రావా నామ
ది కింకనైన ర...

86

శా. చావు ల్పర్యులకెల్లఁ గల్గుటలు నిస్సందేహము
ర్థేహముల్, చేవ ల్లగ్నిననాఁడె శ్రీగిరి గయా
శ్రీ వేంకటాచార్యుల, గ్రావప్రాంతములందు జేర

వలె జేరంబోవ కేలబ్బు నా, ర్యావాణీస్తుత మో
 కులక్షీ ర... 87

శా. త్రోవక మానవుఁ డొంటిఁ బోవుతఱి నీస్తో
 త్రంబు వాక్రుచ్చినక, నీవుం దమ్ముఁడుఁ దోడు
 వత్తురఁట కా నెయ్యంబు తియ్యంబుగా, నీవం
 టావుఁడు నిన్నుఁ బోలుహితుఁడుకొ నీవంటిభ
 క్తప్రియ, ప్రావీణ్యండును లేడు చూడ ర...

మ. నవసీతంబుల కేల పాతెదవురా నాయన్న రా
 యెన్నరా, యివి దూత్యంబులు గాఁగ గోపికలు
 నీయింటకొ బదార్థంబు లె, య్యవి లేవంచు
 వచించునమ్మకడ కొయ్యం జేరు నీచేయు మా, రవి
 నోదంబులు నేఁ దలంతు ర... 89

మ. వివిధ బ్రహ్మలయంత్యకాలముల నేపినిల్వ వావే
 శలక, ధ్రువుఁడుండుండు విభీషణుండు బలియుం
 డుకొ వారు నీదాసులై, నవిశేషంబునఁ గాక త
 కొగ్గురుల కుండంబోలునే యింద్రు, ద్రవిరించి
 స్తుతశౌర్యసార ర... 90

మ. చెవి నీనామము విందునో యని కడుకొ శంకించి
 కర్ణంబులకొ, రవము ప్రితినఘంట లంట నిడి ఘం
 టాకర్ణుఁ డేలేరఁగా, నవి చూచే వర మిచ్చినాఁ
 డవటనీయంఘ్రిద్వయీసేవక, ప్రవరుకొ గాచుట
 యేమిలెక్క ర... 91

మ. రవిసూనుక బరిమార్చి యింద్రసుతునిక రక్షిం
చినాఁ డందునో, రవిసూనుం గృహ నేలి యిం
ద్రసుతుఁ బోరం ద్రుంచినాఁ డందునో, యివి నీ
యందును రెండునుంగలవు నీకేడిష్టమకానోకదా,
రవివంశాగ్రణి తెల్పవయ్య ర... 92

శా. దోషంబు ల్కులపర్వతంబులకొలందుల్ గల్లినక
గల్గనీ, మీసంకీర్తనశబ్దమాత్రమున భస్తీభూత
ముం జేయఁగా, త్రాసు లోక్కిటిసహస్రముల్
గలిగి యెత్తకరానికార్పాసపుక, రాసు లోన్కి
కిన నిష్పవోలె ర... 93

మ. కనుమాలం బగుదేహి పుట్టువుల సీకష్టంబులం
బాసి దీ, ప్యసుకాయం బొనరింతు వెవ్వఁడునినుక
వాక్రుచ్చినక యోగిమా, నసగేహంబులనుండి
లోహము సువర్ణచ్ఛాయగాఁ జేయఁగా, రసవా
దంబులు నేర్చి తొర ర... 94

మ. పనులం గాచినగొల్లవాడ వనుచుక భావించు
నెంతుక మదిక, ముసలిప్రాయమువాడ వైతి
వనుచుక మూర్తిత్రయాకారునిక, పనుభాధీ
శ్వరు నెంతు నిక్క మెఱుంగక సర్వాపరాధిక
గృహ, రసపాథోనిధి కావుమయ్య ర... 95

మ. పిసిడిం జూచి మహాప్రదాత యనుచుక బీభ

తృకుత్సాంగునికొ, ప్రసవాస్త్రప్రతిమానరూపుఁ
డనుచుకొ బందకొ బ్రియంబంద శ, త్రుసమూ
హంతకుఁ డంచు నెవ్వడు నరస్తోత్రంబుఁ గావిం
చు నీ, రసుఁడకొ నిన్ను నుతింప నేర ర... 96

మ. బహురూపాలు ధరించుకొంచును గ్రియాభా
షాంగము ల్లుట్టఁగా, బహుకాలంబులనుండి
యాడితి నెకకొ బ్రాల్తాలి నట్లయ్యెడికొ, దహలం
బెట్టక చాల్పురే యనుము సీత్యాగంబు నేనొ
ల్ల నా, గ్రహవై లేయమదాపహార ర... 97

శా.మోక్షాపేక్ష జనించె నాకు నిది యేమోకాని
యీజన్మనుం, దక్షిణోదయ ముక్తి కె స్వచ్ఛాడ
యం డాపుణ్యనిం జెప్పెదో, దక్షాస్తుత నీవె
కర్తవయినకొ దక్కేల నీవే ననుకొ, రక్షింతో
యెఱుంగంగఁ జెప్పు ర... 98

మ. అక్షీణప్రతిమానదానవిభవాహంకార పారీణ
యో, రక్షోదైత్యమదాపహారవిబుధత్రైలోక్య
సంరక్షకా, దక్షధ్వంసవధూటికావినుత నీదాసా
నుదాసుండ నకొ, రక్షింపంగదవయ్య నీవు ర...

మ. చదువు ల్దొంగిలి సోమకానురుఁడు భాషార్త
కూపెట్టఁగా, నుదధుల్ సొచ్చిన వానిఁబట్టుటకు
నుద్యోగించి మత్స్యంబవై, యదరంటకొ రిపుఁ

ద్రుంచి వేదములు తేవా దేవ శాండిల్యనా, రడ
కౌండిన్యనుతప్రతాప ర... 100

*మ. దనుజాధీశులు నిర్జరాధిపతులుకొదామందలుకొ
మందరకొ, ఘనసత్స్వంబుననెత్తివైచి జలధికొ గ.
ర్వంబుతోఁ ద్రచ్చుచో, మునుంగం బారక
యుండఁ గచ్చపమవై మున్నీటిలో నుండు వ, ర్త
నమే నాత్మఁ దలంచుచుండ ర... 101

మ. ధర కల్పాంతమునకొగరంగఁబడి పాతాళంబులో
1 నంటినకొ, దొరయకొ దొల్లిటియట్లకా నిలుప
నుద్యోగించి క్రొడంబవై, పారి నబ్బూతల మె
త్తిసట్టిఘనదర్పుకొ నిన్ను భావించు ని, ర్భరకారు
ణ్యనిరూఢ చిత్త ర... 102

మ. వడుగా నీవడుగ నై టుంగ విట నల్పం బైనవా
సంబు న, న్నడుగకొవచ్చితి వన్నఁ గన్గొని బలీం
ద్రా నాకు నీవిచ్చుమూఁ, డడుగు ల్కూడుజగంబు
లంచుఁ గొనవా 2 యాద్యంతముల్ మాట మా,
ర్పడ నాడే 3 మతికాడ వార ర... 103

*మ. అమరుల్ రాక్షసనాయకుల్ కడఁకతో నశ్యంతగర్వంబు
నకొ, దమసత్స్వంబున మందరాచలముచేఁ ద్రచ్చంగ సం
భోధిలో, రమణకొ దర్శిరి మోచి కాచినజగత్ప్రజుండ
కూర్తావతా, రమనంగా మఱి నీవె కావె ర...

1 కొచ్చినకొ. 2 యశ్యంతముకొ. 3 ముడికాడవెదు.

శా.వతాఁగాక మురాంతకుండు గలఁడా యెందైన
నిందైన నీ,†చేతల్తానుమటంచుఁదండ్రీసుతునిన్
స్తంభంబులోఁ జూపరా, చూతా మన్న నృసిం
హరూపమున నచ్చో నుండవా చెండవా,రాతిం
బోలినదైత్యుమేను ర... 104

మ. సమరక్షోణులఁ బొటఁబొటఁగ జరాసంధాదు
లన్ ద్రుంచి చం, డమదాభీలుని ధేనుకానురుని
చట్ట ల్చీరి ముష్టిప్రహా, రములన్ ముష్టికు నా
వ్రలంబదనుజున్ మ్రుందించి తౌ రేవతీ, రమ
ణాకారముఁ దాల్చి యకార ర... 105

మ. నిను నారాయణమూర్తిఁ గాఁ దలఁచుచున్
నీదండ నాదండకా,చనవాచంయము లెల్లఁ జేరి
కొలువన్ తారిం గృపన్ జూచుటల్, వనధిం గ
ట్టుట రాచణుం దునుముటల్ వర్ణింతు రామావ
తా, రనిరూఢాకృతి నిన్ను నోర ర... 106

మ. అమరారాతిచఢూటికారమణుల న్నశ్వత్థనారా
యణ,ద్రుమముం గొఁగిటచేర్వఁజేసి వ్రతముల్తా
లించి బుద్ధావతా, రమునన్ రుద్రసహాయమై
త్రిపురముల్ మగ్గించి తౌ రార ధీ,రమునిస్తుత్య
యశోవిహార ర... 107

మ, కలికాలాంతమునకై గిరతజనముల్ గర్వింపి
 చంచత్కిరా, తులనెల్లకై విదళింపుచుకై గృత
 యుగద్యోతంబుఁ గావింప నిం, పలరకై గల్కివి
 గాఁగనున్న హరిని న్నశ్రాంతముంగొల్చువా,రలు
 పుణ్యాత్మ లగణ్యశూర రఘువీరా జానకీనా
 యకా.

108.

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

దేవకీనందనశతకము రచనాక్రమము కవితా
ధారఁ బట్టిచూడఁ బూర్వకవికృతమని తోచును.
ఇందలి పద్యములు శ్రీకృష్ణభగవానుని లీలావిహారా
దికములను గొండాడుచు విష్ణుమహిమాదికము
లఁ బ్రశంసించుచు మృదుమధురపదగోంఘనము
లతో నుకుమారములగు సమాసములతో నలరారు
చున్నవి. ఇందలి కృష్ణలీలావర్ణనములలోని పద్య
ములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము ననుసరించి వ్రాయఁ
బడినవి విశేషించి కలవు. దృష్టాంతమున కొకదానిని
జూపుచున్నారము.

ఉర్వాశోపిమహీధరోలఘుతరోదోర్భ్యాంధృతోలీలయా
లేన త్వం దివి భూతలేచ సతతం గోవర్ధనోద్ధారకః
త్వాం త్రైలోక్యధరం పహామి కుచయో రగ్రే న తద్దణ్యతే
కింవా కేశవ భాషణేన బహునా! పుణ్యైర్యశో లభ్యతే.

ఈశ్లోకము ననుసరించి వ్రాయఁబడిన పద్య
మీశతకమున 15-వ సంఖ్యలో నున్నది. ఇటులే
కొన్ని పద్యములు భక్తిరసప్రతిపాదకములగు శ్లోక
ములకు ఛాయలుగాఁ గానుపించుచున్నవి. ఇం
దలి ప్రతిపద్యము కదళీపాకములో నుకుమార

సమాసకల్పితమై యుంటచేఁ బఠనయోగ్యముగ నున్నది. శతకమున 100 పద్యములు మాత్రమే కలవు. ఘోశ్రుతి తెలుపుపద్యము కందపద్యముగ నున్నది. కవిత్రయముగల పద్యము స్తుతివిషయిక పద్యములు లోపించి యుండునని తోచుచున్నది. శతకమువలన మాత్రము గ్రంథకర్తను నిరూపింప వీలు చిక్కదుగాన, సాధనాంతరము లన్నేషించి గ్రంథకర్తనామము కాలము తెలిసికొనఁ బ్రయత్నింపవలయు.

జక్కనకవి విక్రమార్కచరిత్రమునఁ గృతి పతివంశావతారముఁ జెప్పుకొనుచుఁ గృతిపతితండ్రి యగు జన్నమంత్రి నీవిధముగాఁ బ్రశంసించి యున్నాడు.

సీ. పరమహృద్యంబైన పద్యశతంబున
దేవకీతనయు విధేయుఁడేసి

... ..

హరితమునివంశరత్నరత్నాకరేంద్ర
చంద్రుడై యొప్పు సింహజన్నమంత్రి.

దీనివలన దేవకీతనయశతకము రచించినది హరితనగోత్రుడగు జన్నమంత్రియనియు నతఁడు దేవరాయ మహారాయల యాస్థానమున మంత్రిగ

నున్నటులఁ దెలియుటచే క్రీ. శ. ౧౪౨౨-౧౪౪౦ లోగనుండియుండుననియుఁ దలంప వీలుకలుగుచు న్నది. ఇతరాధారములు లభించువఱకు దేవకీనందన శతకమురచనా కాలము 'గ్రంథకర్తృనామము పై నిర్ణయముతో సరిపుచ్చుకొనవచ్చును. ఈశతక మున వ్యాకరణదోషములు గనుపట్టుచున్నవి.

అయినను అప్పకవివంటి లాక్షణికుఁడు ఇం దలి పద్యములు ఉదాహరణమునకుఁ దీసికొనుట వలన నీశతకప్రశస్తి యప్పకాకాలమునకే నూప్ర సిద్ధముగా నుండె ననుటకు సంశయము లేదు. లిఖిత ప్రతి యొకదానిలో నీశతకము కవిరాక్షసుఁడు వ్రాసినటులఁగలదు. కవిరాక్షసుఁడేజన్మ య్యకవియో యాచిరుదనామ మెవరిదో యెఱుంగ వీలుకాదు. మఱియు నాపద్య మొకప్రతియందే గానవచ్చుట వలన నెంతవఱకు విశ్వసనీయమో యెఱుంగనయితి గాదు.

ఈ శతకమును నిర్దుష్టముగా ముద్రించి యాంధ్రదేశీయుల కందించిన పావిళ్లవారి ప్రయత్న ము ప్రశంసాపాత్రము.

నందిగామ }
1-1-25 }

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ కృష్ణాయ నమః.

వెన్నెలకంటి జన్మయ్యమంత్రకృత

దేవకీ నందన శతకము

శా. శ్రీకైవల్యరమాధినాథ నిను నర్థిం గీర్తనల్ జే
సి కా,దా కంజాతభవేంద్రనారదశుకవ్యాసాంబ
రీషార్జునుల్, సీకారుణ్యముఁ గాంచుటల్ వసుమ
తిన్ నేనెంతధన్యుండనో, నాకున్ జేకురె నట్టి
భాగ్యములు కృష్ణా దేవకీనందనా. 1

శా. శ్రీవైకుంఠనివాస గోత్రధర లక్ష్మీనాథ గోపా
ల లీ,లావిర్భావ పతంగవాహ యదువంశాంభో
ధిచంద్రోదయా, నీవే దిక్కని యున్నవాడను
దయన్ వీక్షించి రక్షించవే, నావిజ్ఞాపన మాల
కించు మది కృ... 2

శా. శ్రీరామావసుధాకళత్రములపైఁ జెన్నొందుపా
దాబ్జముల్, గారామారంగఁ జూచి శేషఫణి
దాఁ గౌతూహలంబొప్పుఁగా, క్షీరాంభోనిధిఁ బ
వ్వలించి యమరుల్ సేవింపఁగా నొప్పుని, న్నా
రాధింతు మదీయచిత్తమునఁ గృ... 3

శా. నీడల్ దేతెడుచెక్కుటద్దములతో నిద్దంపుఁ
గెమ్మోవితో, కూడీకూడనిచిన్ని కూఁకటులతో
గోపార్భకశ్రేణితో, వ్రీడాశూన్యకటీరమండల
ముతో వేడ్కొ వినోదించుచు, న్నాఁడాశైశవ
మూర్తి నేఁ దలఁతుఁ గృ... 4

శా. అందెల్ చిన్నిపసిండిగజ్జియలుమ్రోయక మేఖ
లాఘుంటికల్, క్రందైమ్రోయఁగ రానిరేక నుదు
టక గంపింప గోపార్భకుల్, వందారుల్ గన
వెన్న ముద్దలకునై వర్తించుమీబాల్యపుం, జందం
బా దివిజుల్ నుతించుటలు కృష్ణ దేవకీసం
దనా. 5

శా. వేదోద్ధారకుఁగా నుధావ్రభవుఁగా విశ్వంభరా
వాహుఁగా, వాదావిర్భవుఁగాఁద్రయీవటువుఁ
గా వర్ధిష్ఠతాయుష్యుఁగాఁ, గోదండాశుగపా
ణిఁగా బలునిఁగా ఘోరవ్రతచ్ఛేదిఁగా, నాదిబ్ర
హ్మముఁగాఁ దలంతు మదిఁ గృ... 6

మ. అమరుత్సాగ్రక్కులచే మునుల్ నుతులచే నార్యు
ల్లహానిష్ఠచే, సమరోత్సాహజనుల్ పునశ్చరణ
చే సాధుల్ దయాబోధచే, నమితోదారకశా
ఘ్యులర్పణలచే నధ్యాత్మ లై క్యంబుచే, సమతం
గాంచిరి మీపదాబ్జములు కృ... 7

మ. జపముల్ సేయంగ నేర నీమమున నిచ్చల్పాజ
సేయంగలే, నుపవాసవ్రతభక్తిచో ప్పెట్టుగ
వేదోక్తక్రమస్థుండఁగా, నపరాధంబులు నాయె
డం దఱచు నే నజ్ఞాని నెబ్బంగులకా, జపలుం డం
చు నుపేక్ష సేయకుము కృ... 8

మ. సుకరంబై సురసేవ్యమై సులభమై సువ్యక్తమై
యుక్తమై, ప్రకటంబై పరమార్థమై ప్రమదమై
ప్రద్యోతమై పథ్యమై, యకలంకామృతమై య
మోఘతరమై యానందమైయందమై, సకలంబుకా
భరియించు మీమహిమ కృ... 9

శా. కొండల్పొంటికవీశ్వరుల్ శతకముల్లూర్పంగఁ
గోటానకో, ట్లుండక నీవును జెప్పఁబూనితి వడే
మో యంటివా వింటివా, వండేనేర్పులఁ బెక్కు
రీతుల రుచుల్ వర్తింపవే శ కముల్, దండికా
వామన వాలకింపు మదిఁ గృ... 10

శా. చన్నే నిన్నును బాలుఁగాఁదలఁచి యిచ్చుంబూత
నాకాంతదాఁ, జన్నుల్నిండఁగఁ జేదఁబూసికొని
యాచన్బాలు నీకిచ్చినం, జన్నుంబాలకు లో
నుగాక యసురకాసాధించియాయంతికికా, సన్నకా
ముక్తి యొసంగి తీవు భరి! కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. విలసిల్లకా పదియాఱువేలసతులకా వీక్షించి వా

రిండ్లలో, పలవర్తించుచు నుండి వీటఁ గలగో
 పస్త్రీలనెల్లఁ గడుం, బలిమిఁ బట్టి రమించినాఁ
 డవు భళి ప్రాజ్ఞుండ వీవోదు భూ,స్థలి నీవేకడ శౌం
 టదేవరవు కృ.... 12

మ. పాలుపొందక నడిరేయిఁ గుక్కుటరవంబులో
 చూపి గోపాలకా, వళి విభ్రాంతులఁ జేసి మంద
 లకు నై వారేగఁ దత్కామినీ, కలనాయత్ను
 ము తామ్రచూడగతులం గావించి నీకీర్తి ర,చ్చ
 ల కెక్కెం గడుగొయ్యదేవరవు కృ... 13

మ. అనిరుద్ధాచ్యుత యీశ కేశవ ముకుందాధోక్ష
 జోపేంద్రవా, మన దామోదర చక్రపాణి
 హలి రామా శౌరి శార్దూ జనా, ర్దన పీతాంబర
 భక్తవత్సల నమో దైత్యారి వైకుంఠవా, స నృ
 సింహంబుజనాభ ప్రోవు ననుఁ గృ... 14

మ. ఇల గోవర్ధన మెత్తితీ వనుచు బ్రహ్మాండ్రాదు
 లెంతో నినుం, బలుమాటున్ను తులొప్పజేసెదరు
 పద్మాక్షా కుచాగ్రంబునం, జాలక న్నెత్తినరాధ
 నెన్న రిదిగో సొంపొంద సత్కీర్తి ని,శ్చలపుణ్యం
 బునఁ గాక చొప్పడునె కృ... 15

శా. మాళిం బింఛపుదండ యొప్పుగ నటంపంగొను
 శృంగారపుక, శ్రీ లెంచంగను పిల్లఁగ్రోవిరవ

ముఖ జేకోల ముం జెక్కుచుకొ, గేలకొ మొచ్చొ
నరింపఁ గోపకులతోఁ గ్రీడారసస్ఫూర్తిసీ, వాలం
గాచువిధంబు నేఁ దలఁతుఁ గృ... 16

శా. పెచ్చుల్ ప్రేలుచుఁ బిల్లఁగ్రోవిరవముకొ బెం
పొందఁగాఁజొక్కుచుకొ, నిచ్చల్ నిన్ను భజింప
గోపగణముకొ నిత్యోత్సవక్రీడమై, నిచ్చల్
మచ్చికముచ్చటచ్చుపడఁగా హెచ్చించి కీర్తించి
సీ, సచ్చారిత్రము విన్నఁ బుణ్యమగుఁ గృష్ణా
దేవకీసందనా. 17

మ. లలనాకుంచితవేణియుం దడవ మొల్లల్ జాఱ
కస్తూరికా, తిలకంబుం గఱఁగంగ లేతనగవుకొ
దీపింప నెమ్మోమునకొ, దళుకుల్ చూపెడి
చూపు లుల్లసీల నానారీతులకొ వేణుపుష్కల
నాదంబుల పెంపుఁ జూపుదువు కృ... 18

మ. కలకాంచీమణికింకిణీమధురనిశ్వాణంబు మంజీర
మం, జలరావంబును గొంతకొంత వినవ
చ్చెకొ బట్టలేనైతి నం, కిలీ నిద్రించుట మోస
పుచ్చె హితవాగ్దేయుండు నేడంచు ని, చ్చలు
వీశౌర్యము లెంచు గోపతతి కృ... 19

మ. కలనైనకొ నగియైనఁ గోప మెసుగంగా నైనమీ
నామ నిర్మలవర్ణద్వయ మెవ్వరేదలఁచినం బా

పాఘము ల్వాయు ను,జ్వలభాన్వప్రతిమానచం
డకిరణవ్రాతాహతిం జీకటుల్, చలనం బంది
తొలంగుచందమునఁ గృ... 20

మ. నిను నెవ్వఁడు దలంచు నీమహిమ వర్ణింపంగ
నెవ్వఁడు నేర్పునఁబూనున్ నినుగొల్పునట్టిఘ
నుఁ డాపుణ్యాత్మ లోకైకమా,న్యూనిఁగా ధన్యు
నిఁగా వివేకనిధిఁగా నుద్యద్ధుణాంభోధిఁగా, నని
శంబుం గొనియాడఁ గోరుదురు కృ... 21.

శా. శీలంబున్ గులమున్ వివేకనిధి లక్ష్మీకాంతవక్ష
స్థలిన్, హాలిం బాయకయుండు కాముకుండవై
హంకారవృత్తిన్ సదా,స్త్రీలోలుండన రాధతోఁ
బెనఁగుట చ్చిత్రంబులు న్నార నీ,జాలం బేమని
సన్నుతించెదను కృ... 22

శా. శ్రీలక్ష్మీధవ రుక్మిణిం గలసి కూర్చిన్ మిత్రవిందా
నునం,దాలోలాటులఁ గూడి జాంబవతి సత్యా
లక్ష్మణాభద్రలన్,కాళిందిన్ మరుకేళిఁ దేల్చితివి
శృంగారాంగగోపాంగనా,జాలంబున్ దనియిం
తు వార తుదఁ గృష్ణా దేవకీసందనా. 23

శా. మద్దు ల్లాల్పినలాగొ వేగ మనిలో మన్నించి
గాండీవికిన్, బుద్ధుల్ నెప్పినలాగొ మోదరస
ముప్పొంగన్ యశోదమ్మకున్, ముద్దుల్లా నటి

- యిందులాగో వరుసకొ మువ్వేళలకొ వేడుకకొ,
చద్దు లైక్కి రహించులాగో ధరంగు... 24
- మ. చరణాబ్జంబులు వీడ్వడకొ నిలిచి యోజకొ
ధట్టిలోఁ బిల్లగ్రోల్, కర మొప్పారంగ నుంచి
యింపొదవఁ జంకకొ గోల నందిచ్చి బల్వరుగో
పాలురుజుట్టునుంగొలువ వేల్పుల్ గ్రుక్కి భుక్తిం
గఁగా, నరయం జల్ది భుజింపవే యడవిఁ గృ... 25
- మ. మెటుఁగు ధైటుమహేంద్రనీలనిభ మామేనకొ
సమీపాటగో, ఖరనిర్ధూతధరాపరాగలవమం క్తు
ల్లప్పఁగానొక్కచే, బురిగోలొక్కటఁబాలకుండఁ
గొనుచుం బొల్పొంద గోధుగ్జనాం, తరవధిష్ఠుండ
వైననికొ గొలుతుఁ గృ... 26
- శా. ఆధివ్యాధిహరంబు జన్తమరణవ్యాపారదుష్క-
ర్తదు, రోబ్ధావ్యాప్తినివారణంబు సతతస్ఫూర్తజ్జ
గద్రక్షణో, నైథాయుక్తము భక్తవాంఛితఫలా
సీకప్రథానైకదీ, తాధారేయము సీమహామహి-
మ కృ... 27
- శా. హాలాహః శిరోధిమాళినయనో ద్యద్భీమధూమ
ధ్వజ, జ్వాలాశీలకరాళదూక్షవిషనిశ్చాన్వసోష్ణకృ
ష్ణానదాం, భోలీలాస్పదకాళియస్ఫుటనటదోభగా
గ్రమధ్యంబునకొ, హళికొ దాండవమాడు నికొ
దలఁతు గృ... 28

మ. తినదే చెట్టున నాకు మేఁక గుహ గొందిం
బాము నిద్రింపదే, వనవాసంబునఁ బక్షులున్
మృగములున్ వర్తింపవే నీటిలో, మునుకల్ వే
యవెమత్స్యకచ్ఛపములున్ మోక్షార్థమాముక్తి
కిన్, మనసే మూలము నీదుభక్తులకు కృష్ణా దేవ
కీనందనా. 29

శా. వింటిం గొంతగ మీమహత్త్వమును నుర్విన్
దర్శనప్రాప్తిచే, ఘంటాకర్ణుని నుగ్ర సేనతనయుం
గైవల్యతేజంబు నిన్నంటంజేయవెమాటమాత్ర
మున నిట్లాశ్చర్యమున్ బొందఁగా, నంటం బొం
దనివేల్పు నిన్ గొలుతుఁ గృ... 30

మ. విలసత్కవ్యకళాధురీణతలు తద్విజ్ఞాను లైన
ట్టివే, తలకుం గా కవి యేల మూఘులకు గాథల్
జెందు భాగీరథీ, నళితాంభోరుహపండమండితమ
రందగ్రాసమాధుర్యవాంఛలు జోతీగల కేల
తేట్లగతి కృ... 31

మ. చతురంభోధిపరీతభూవలయరాజానేకకోటిరరం,
జితమాణిక్యవిరాజమానపదరాజీవుండు ధర్మాత్త
జుం, డతికారుణ్యముచేత మత్స్యపతికొ ల్వాసిం
పడే నీదుశా, శ్వేతకారుణ్యముగల్గునంతకును కృ.
మ. శుకమద్ధాతమకన్వాకుత్సజమదగ్నోద్దండకళాండి

ఘృశౌ, నకపారాశరకశ్యపత్రిఘటజాహ్నేంద్ర
ప్రభూతత్రియం, బకకంబోద్భవనారదాదిముని
హృత్పంకేజసౌమ్యత్విపా, సకృపాసాగర సీకు
మ్రొక్కెదను కృ... 33

మ. వివిధోగ్రస్థవనప్రచండబలవిద్యేషావసీనాయశో,
త్సవభంజీకృతశాలి యద్భునుడు దోస్సశువుండు
మత్స్యావసీ, ధవుగేహంబున నాట్యతాళధరియై
తా నిల్వడే సస్తుని, స్తవ సీసత్కృప గల్లునంత
కును కృ... 34

మ. బలభేది న్నలయించి ఖాండవవనిక భస్మంబు
గావించి ము, న్నైలమిన్ దైత్యులద్రుంచి యెక్క
టిశివున్నిర్జించి కౌరవ్యులన్, బలి గావించి కిరీటి
బోయలకు గోపస్త్రీల నొప్పింపఁడే, యల సీతే
జము సీవు నైకొనిన గృష్ణా దేవకీనందనా. 35

మ. ఇలఁ దద్వైరిన్మపాలఫాలఫలక (?) ప్రత్యగ్రరక్త
చ్ఛటా, కలితోదారగదావిజృంభణభుజాగర్వం
డు భీముండు కు, క్కలకుం జాపఁడె యేక
చక్రపురిభిక్షావేళయుష్మత్సము, జ్వలకారుణ్యము.
గల్లునంతకును కృ... 36

మ. అతెసౌందర్య సమగ్రధైర్య ఘనశౌర్యహృర్తి
యున్ కీర్తియు, న్నతులప్రాభవరేఖయున్ గలిగి

చోద్యంబెన్నఁగా ఘోటక, ప్రతలిం దిద్దఁడె
నిత్యమున్ నకులుఁ డేపారంగ నీసత్కృపన్,
సతమై రాజ్యము గల్లునంతకును గృ... 37

మ. బకదై తేయమహాబలున్ సమరభూభాగంబునన్
వాయువు, త్రకుఁ డీల్లించిన నేకచక్రపురివారల్
మెచ్చి యింటింట వం,టకము ల్బెట్టిరిగాని భిక్ష
యనుమాటన్ మాన్పలేరైరి యం,తకు వారల్
గొఱఁతేమి చాటుటకుఁ గృ... 38

మ. గహనావాసములోన నన్నలకుఁ దా గారాబు
తమ్ముండునై, విహరించేతటి భావికాలగతి నన్వే
షించుచున్ శౌర్యసం, గ్రహఁడైయావులఁగాచె
మశ్శ్యపురిలోఁ గర్తానుగుణ్యక్రియ, న్నహదేవుం
డత్తిధైర్యమార్గమునఁ గృ... 39

మ. వినుతానేకతురంగవారణరథోర్వి నాథదీప్యన్నికే,
తనచక్రధ్వజచామరద్రధిమతోఁ దధ్యాత్తుఁడౌ
నానుయో, ఫనుఁ డేకాకియుఁ బాదచారియు
నునై దర్పంబు వోనాడి పో, యెను మిష్టైట్టుఁ
దలంచి చూడకయ కృ... 40

తా. రక్షింపం దగువీరుఁ డెవ్వఁ డగు నీరాజుల్
వృథాతేజులే, మోక్షశ్రీయొసఁగన్ విభుం డెవఁడు
శ్రీమోహకృతిన్ దేవతల్, రక్షోధ్యక్ష శుభప్ర

థానగరిమన్ రాజిల్లురాజేంద్రులున్, సాక్షాద్భూ
త్వాము నీవె ధన్యులకుఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 41
మ. కొలిచేదిన్ వగలేకన్మేయడిగితే కోపించు టీలే
కనే, చెలువం బెచ్చుట కోటనే విభవముల్
చేకూరుటల్ రూకనే, బలవంతుం డగుమూఁకనే
సతిచెడున్ ప్రాణేశువైఁగోకనే, జలదశ్యామలశం
ఖచక్రధర కృ... 42

మ. బలశౌర్యోన్నతి శత్రులం గెలిచి సప్తద్వీపవిశ్వం
భరా, స్థలి నేలించి సమస్తవైభవములన్ దీపించి
దిక్పాలకా, వలి కీర్తింప మెలంగునైషధుఁడు దా
వర్తింపఁడే తొల్లి పం, టలవాఁడై ఋతుపర్ణుచెంగ
టను కృ... 43

మ. ధరలో గోళకుఁ డైనపాండునికళత్రం బందు
వేర్వేట నే, పురకున్ బుట్టినపాండునందనులు
దివ్యు లైచ్చ వర్తింపఁ, దచ్చరితం బంతయు భార
తం బని ప్రశస్తం బయ్యె నీనామసం, స్తరణప్రా
ధిమఁ గాదె యాఘనత కృ... 44

మ. క్రతువుల్ నూటొనరించి యింద్రపదవి న్ద్రవ్వించి
యింద్రాణికై, ధృతిఁదూలన్ మరుఁడేఁచఁగా న
హుషః డడ్డేవేంద్రభోగానుసం, గతిగాఁ గోరిన
కుంభసంభవుఁడు గిన్నన్ దిట్టినన్ జెందఁడే, సత
తంబున్ పెనుబాముచందమును గృ... 45

మ. ఘనులకొనీచుల నీచులకొఘనుల సత్తాగాధ్యులకొ
దుష్కియా, జనితోద్యోగుల నర్థవంతులను
భిక్షాయుక్తులకొభిక్షులకొ,ధనికవ్రాతముగా నొన
ర్చుచును నిత్యంబుకొమహాగారుడం,బనినందించు
వినోదరాయ హరి కృ... 46

శా.శ్రీలక్ష్మీధవ వాసుదేవ వరరాజీవాక్ష పద్మాసన,
వ్యాళాధీశ్వర శర్వషణ్ముఖ శుకాద్యస్తోత్రసత్పా
త్ర గో,పాలానీకముఖాబ్జభాస్కర కృపాపాథో
ధి నకొ గావు మూర్ధాలంకార మయూరపింఛ
ధర కృష్ణా దేవకీనందనా. 47

మ. పతులు న్నేవురు నెన్నఁగాఁ గలిగి భూపాలాం
గనానీకములొ,సతతంబుకొ గనుసన్నలకొమెలఁగు
వైశ్వర్యంబుతో నుండి తా, నతిభక్తింజని యా
నుధేష్టకును జేయం బూనదే ద్రావదీ,సతియాశ్చ
ర్యము నీవిలాసములు కృ... 48

శా.మీసామర్థ్యము గల్గునంతకును నెమ్మి కొబాండు
నూనుండు నా,యాసం బొంది మహాద్భుతంబుగ
విరాటాధీశుపట్టంబులో, గ్రాసోపాయము లేక
భిక్ష మడుగకొ గాషాయముంబూని స,న్యాసం
బుకొ ధరియింపఁడే యచటకొ గృ... 49

మ. విరటుం గొల్చినవాఁడునొక్కఁడెలఁ బృథ్వీనాథు

లకా గూల్చి సం, గరభూమికా ఘనవైరివీరతతుల
నూరించుచుకొనుచి యి, ధరకు న్నగ్రజు రాజుఁ
జేసియు తుదికా దా నీకృపంబాయఁడే, సరిపోదే
భువి నింద్రనూనుధృతి కృ... 50

౪. అమరు ల్బద్ధజువ్రాతదాఁటియిపుడొక్కబ్బంబు
పెద్దయ్యెదు, ర్దమదోర్దండపటుప్రతాపనిజసంరం
భామరానీకవి, క్రమదుర్వారగజానురప్రళయమిం
కం జేయుఫాలాతునికా, సమరక్షోణి జయించె
నర్జునుడు కృ... 51

౫. అకూరాత్మకు లై నపాండవుల బాహుశక్తియుకా
థాత్రి నిర్వక్త్రంబయ్యెడునట్లుజేతు ననుచుకా
వాత్సల్య మింపొంద నా, శక్రాత్తోద్భవు తేరివై
దురమునకా సారథ్యముం జేసితా, చక్రీ నీముని
శోలకుకా జయము కృ... 52

౬. గంభీరంబుగ రాయబారగరిమకా గొంతేయుకా
ర్యార్థమై, శుంభల్లీలల థార్తరాష్ట్రసభలో
సొంపార తద్వాక్యము, ల్సంభాషింపంగ వా రవ
జ్ఞు దలచుకా సర్వంబు నీవైనచో, శంఖుండే యె
ఱుంగుకా భవన్తహిమ కృష్ణా దేవకీనందనా. 53

౭. ఏలావిద్యలు సొంపు రూపవిభవం బేలా కులీన
త్వముకా, శీలత్వంబును నేల యేటికి వచశ్రీ

యేల బాహుబలం, బేలా చాతురి మీకృపాగ
రిమ నిక్షేపంబు లేకుండినన్, జాలిం బొందినఁ
గల్గునే సిరులు కృ... 54

శా.సర్వజ్ఞుండును సర్వలోకగురుఁడున్ సర్వసహా
నాథుఁడున్, సర్వేశుండును సర్వసాధకుఁడునా
సర్వేశ సీమూర్తిదా, సర్వంబు న్లగించుపెంచు
నణఁచున్ సుదేహమేలాస్త్పతుల్, 'సర్వవిష్ణు
మయంజగ' త్తనఁగ కృ... 55

మ. పుడమిన్ బెద్దలబోటివారి నడుగం బోరాదె
చోద్యంబు పా,ల్కుడలిన్ గల్గినముద్దరాలు గలు
గంగాఁ బూర్వకాలంబునన్, పొడవెల్లన్ గడు
తగ్గి దానవునితో బొంకైనమాటాడి మూఁడ
డుగు తేలను వేడఁగాఁ జనవు కృ... 56

శా.రంగత్ప్రేధిమ భార్గవుం గెలిచి కౌరవ్యుల్ భ
యం బంద వీ,రాంగంబుం ధరియించి జీవము
సతంబై యుండ వర్తించు నా,గాంగేయుండు
శిఖిండిచేతఁ దెగె నీకారుణ్యముం దప్పియుం,డం
గా మృత్యువుఘాటి కోపుదురె కృ... 57

శా.అకూరస్థితి నుండఁగా వలయురాజాస్థానమ.
ధ్యంబునన్, వక్రింపం బనిలేదు ధర్మమునకై వ
ర్తింపఁగాఁ బోయినన్, శుక్రాచార్యుని కన్నుఁ

బో నడచవే సూటిక గుళాగ్రంబునక, జక్రి
నీకరపంకజాతమున గృ... 58

మ. వరసౌందర్యవివేకధైర్యసయధీ వాత్సల్యభారే
యుఁ డీ, సరణీనాయకరత్న మంచు మహితార్థం
బాశ్రితశ్రేణికిక, స్థిర సామ్రాజ్యవిభుత్వ మాధుః
పునికిక దేజంబు గా నిచ్చి తా, సరణికి మీకృ
ప గల్గువాఁ డగుట కృష్ణా దేవకీనందనా. 59

శా. ధారాపూర్వముగాఁగ సంయమికి సప్తద్వీపము
ల్ నూన్పుత, ప్రారంభంబున నిచ్చి చేతిపడియా
టక లేక వర్తింపఁడే, శారీరార్థముగొంచు భి
క్షుము హరిశ్చంద్రుండు యాగాదిసం, చారుం
డిందు మనంఁడె తొల్లి హరి కృ... 60

మ. పటుబాహుబలసత్త్వవైఖరుల దిక్పాలుల్ బ్రశం
సించునం, తటివాఁడయ్యుద్రిశంకునందనుఁడుకాం
తారత్నముకవిక్రయిం, చుటలుక నీమహిమం
బుచేతఁ గద యిట్లాశ్చర్యమే మర్హ్య లెం, తటి
వారైసను నేమిచేసెదరు కృ... 61

మ. తనశౌర్యోన్నతి యుగ్ర సాధనముగా దాతొయ
ణీశుక శివుక, దనరక మెచ్చుఁగఁజేసి లోకము
జయస్తంభంబుగా వించియుక, మును దాఁ జేసిన
కర్తవ్యార్థిఘనమై ముంపం గడుంబాలుచే, జనఁడే
దుర్జతి విక్రమార్కుఁ డిల కృ... 62

మ. తెగువన్నిర్జరులకొ జయించుచు వదోద్రేకం
బునకొ గానలో, మృగనేత్రకొ ధరణీతనూజ న
సురు లైచ్చుంగఁ దాఁ దెచ్చి నె,వ్వగలం బెట్టి
విధిప్రయత్నమున నిర్వంశంబుగా రాముచే, జగ
తిం గూలఁడె యాదశాసనుఁడు కృ... 63

మ. పరనారీహరణం బొనర్చినమహాపాపాత్ముఁడారం
వణుం, దరయన్నాతనితమ్ముడై నదనుజుండత్యంత
సన్నతీతో, శరణన్నం దయఁ జూచి యగ్రజుని
రాజ్యం బిచ్చి రక్షింప వా, సగణికొ నీపదభక్తి
యే ఘనము కృ... 64

మ. వెఱచైనకొ మఱచైనఁ గార్యముతటికొ వేసా
రుచున్నైన యా, దరమొప్పైనను మాయనైన
సృపతుల్ దండింపఁగా నైననుకొ, బరిహాసంబున
నైన మిమ్ము నుడువకొ బ్రాపించుపుణ్యాత్మకుల్,
నరకావాసముఁ జేర రాఘనులు కృష్ణా దేవకీ
నందనా. 65

మ. నొసటకొ గన్నులఁ గట్టి వేల్పు సతి నెంతోభక్తి
తోఁ జూడఁగా, నిసుమంతైన భయంబులేక తల
మీఁ దెక్కె న్నదట్లుండ నీ, నసుధకొ భర్తలు
స్త్రీల కెవ్వరయనకొ పశ్యాత్తులై మట్టులే, కన మి
య్యశ్చిం దల కెక్క కుండుదురెక్క... 66

మ. కరితో దోమ మృగేంద్రతో నరుడు బంగారంబు
తోఁగంచుభా, స్కరుతో విణ్ణురుబుద్ధకల్పకము
తోఁ గానుంగు రత్నాకరే, శ్వరుతో నూషరస
ల్వలంబు నురుశేషస్వామితో మిడ్డయుక్, సరి
యైనన్ సరి మీకు దైనములు కృ... 67

మ. నుతలోకప్రతిస్పృష్ట నిర్మలకళానూత్నాబ్జగర్భుక్
మహా, ప్రతిభుక్ గౌశికుఁ గుక్కుమాంసము భు
జింపఁజేసి మాలాతనిక్, బలిమాలింపవె చండ
చండతరశుంభత్త వ్రంబు పల్తాటు నా, శతఁ బొం
దింపవె దేవ దేవమయ కృ... 68

మ. వరభోగాధ్వరదానధర్మగుణముల్ వర్జించి తృ
ష్ణారతిక్, నరులత్యంతము మూఢలోభమతులై
నారీరతిం గూర్చుగాఁ, దరముం గానిధనంబు త
స్కరవదుల్ ధాత్రీశులుం జేకొనుక్, సరభువ్రాత
ము జేర్చుతేనెక్రియఁ గృ... 69

మ. ఖలవాక్యప్రతిపాలకుల్ పరధనాకాంతుల్ పర
స్త్రీరతుల్, కులధర్మైఘనిబద్ధచిత్తులు నయాకూ
పారపారంగతుల్, కలుషుల్ రాజులువారిసేవకు
లకెల్లం గల్లు నత్యంతని, శ్చలసౌఖ్యంబులు ని స్థ
జింపఁగను కృ... 70

శా. బొంకు ల్లక్షులు నిత్యసంభరితసంభోగారతుల్

దుర్మదా, హంకారంబులు కోట్లసంఖ్యయగుమో
హంబా యనంతంబు దుష్పంకాభార మపారమి
న్ని గలభూపవ్రాతసర్పాళిని, శృంగం బ్రజ్జులు
చేరఁ బోవుదురె కృష్ణా దేవకీనందనా. 71

శా. చీమల్ పుట్టులు పెట్టుచుండ నవి విస్తీర్ణంబు
గావించినక, పాముల్ జేరినరీతి లోభిజనసంప
న్నార్థరాసుల్ వృథా, భూమిపాలుర పాలుగాక
చనునా పుణ్యంబులే లొల్లరో, సామాన్యంబు
ధనాధినాథులకుఁ గృ... 72

మ. అదనం బ్రొద్దుటినీడచందమున నిచ్చల్ స్రుక్కి
దుష్టాత్తును, పదపెంపైధరనిల్వడించుకయుసాభా
గ్యవ్రభాభాసియై, పాదలుక మాపటినీడకై వడి
భవత్సుజావిధేయజ్ఞుడై, సదయుం డైనను లేమి
జేకురునె కృ... 73

శా. కీడుక మేలును వచ్చుఁ గర్తవశతక క్రిడాగ
తిక జోకలై, యోడల్ వచ్చును బండ్లు నొ
క్కెడధరన్నొక్కప్పుడుక బండ్లపై, నోడల్నాఁ
గద దేశకాలగతి శీతోష్ణంబు లీరీతి నే, జాడక
వచ్చును దుఃఖసౌఖ్యములు కృ... 74

శా. అంతశ్శత్రుల గెల్వలేరు మమతాహంకారము
ల్లానలే, రంతే మూర్ఖము వీడలేరు భవదీయాంఘ్రి

దవ్యూచింతనా, చింతారత్నముఁ గానలే రిల
ను దుశ్చిత్తుల్వృథా వేదవేదాంతంబుల్ చదు
వంగ నేమి యగుఁ గృ... 75

శా. నానావేదపురాణశాస్త్రముల నానందింపఁగా
విత్యమిం, పానార్యుల్వినుతింప ధార్మికరహస్యం
బుల్విన న్వచ్చునా, నా నామాంకభవద్వివేకుల
కుము న్నాశ్చర్యమే సత్వరాజ్ఞానాధిక్యముగాని
ముక్తిగని కృ... 76

శా. గట్రాలక బలుకానలక గుహల గంగాసింధు
దేశంబులక, వట్రాతావుల దేహమెల్లఁ జెద
రక వర్తించినక మేరువుక, చుట్రా యేఁబది
మాడ్లుమెట్టినమనశ్శుద్ధుండు గాకుండినక, చట్రా
వానిప్రయాసమంతయును గృష్ణా దేవకీనందనా.

శా. గంగాజన్మపదాబ్జమందు సభిషేకంబు ల్పదా
గాంచెదక, అంగారార్చనచేసి పారణము
నక నర్పితు సంభోధరా, శృంగారాధిపకా
స్తుభాభరణ యేశ్వంగారముల్ జేతు మీ, కంగీ
కారము గాంగ నాతరమె కృ... 78

మ. అతిమోహంధులఁ బాపకర్తుల మహాహంకా
రులక దోషదూషితులక గర్వితదుర్విచారులఁ
బ్రశంసింపం † బ్రశంసింపఁగా, నితిపర్యాప్తిదినంబు

† బ్రహ్మచర్యవ, స్థితపర్యాప్తిదినంబు లేని.

లొంది త్రిజగద్విఖ్యాతయుష్మత్సము, న్న తసేవా
భిముఖుండనైతి నిట కృ... 79

మ. పలుమాటలకై ఇహభోగకాంక్షసఫలక పాండి
త్యముల్ సేయువా, రలయజ్ఞానము నూన్వఁగాఁ
గలరె యెట్టైనక బ్రకాశించుకో, మలదీపాళి
తొలంగఁ ద్రోయునె భవన్తాయాంధకారంబు
నుజ్జ్వలితానందమయస్వరూపయుత కృ... 80

శా. డిర్విం బాటమహానదీజలము లాయూరూరునం
దెల్లఁ గూ, డురుఘోషంబున వగకలై కలియఁగా
యోగ్గంబువైనట్లు మీ, స్వరణం నానుడువుక
సదాశుభములై సంపూజ్యముల్ గా భవ, చ్చర
ణంబుల్ మది నిల్చి కొల్పెదను కృ... 81

శా. బాలక్రీడలఁ గొన్ని నాళ్లు పిదపక భామాకు
చాలింగనా, లోలాభ్యున్నతిఁ గొన్ని నాళ్లు మఱి
యిల్లుక ముంగిలిం గొన్ని నా, ల్ఫీలీలక విహ
రించితిక సుఖఫలం బెందేనియుక లేదుగా, చా
లక నీపదభక్తిఁ జేసెదను కృ... 82

మ. మతిలోమిచ్చుఁడలంచుపుణ్యఁడిలఁదామాయక
స్వదారాదుల, నైతలం బొర్లఁడు భాగ్య
వంతుఁ డగుతీవిక, దివ్యమృష్టాన్నసం, గతిలోనా
డుజనుండు భిక్షుము నొసంగక నేర్చునే శూల

భృచ్చతురాస్యప్రముఖామరప్రణత కృష్ణాదేవ
కీనందనా. 83

శా. అన్నంబైనను దక్రమైన దగుతోయంబైన
నభ్యగతుల్, దన్నాశించిన నేమియు నిడక
యేధర్మంబునుం జేయ కే, మన్న న్నారకయందు
జీవశంక మర్థశ్రేణి యిద్ధాత్రిలో, చన్న న్నేమగు
నేమగుక గలుగఁ గృ... 84

శా. ప్రారబ్ధానుభవంబు దీట కపవర్గప్రాప్తిలేదం
దుగా, కీశ్రేష్ఠు లనంతకోటులికి నై తే వారి
కర్మంబులుక, ప్రారబ్ధంబులు గావె ముందటకు
నొభాంజ్ఞ నైరించి నా, ప్రారబ్ధంబులఁ దీర్పవే
కరుణఁ గృ... 85

శా. శ్రీజన్మప్రభుశావిశేషుఁ డగురాజేంద్రుండు ధీపా
లనా, జాబాగ్రత్వనిదానకీర్తియుత రతాలక్ష
ణాధీశుడై, రాజల్లుక బహుకష్టుడైన ధరసా
మ్రాజ్యంబు బాలింపుచో, నైజంబై తగునా
విశేషములు కృ... 86

మ. సమదేవ్యుల సంగ రాంగణమునక సాధించి సా
మ్రాజ్యసౌఖ్యముఁ దాఁగించి సహించి చొప్పడు
వివేకప్రాజ్ఞులొంచుభూ, రమణశ్రేష్ఠుఁడు తావకా
నుచరుడై రాణించు శిక్షించు దుష్టమతి శ్రష్ట
మదాంధశత్రువుల కృ... 87

మ. విగతక్లేశులు వీతకిల్బిషమయుల్ విజ్ఞానవిద్యా
నిధుల్, విగమార్థజ్ఞులు నిశ్చలవ్రతయుతుల్
నిర్వాజనిష్ఠాయతుల్, సుగుణుల్ సూన్యతవర్త
నుల్ శుభకరుల్ శుద్ధాంతరంగుల్ శుభుల్,
జగతీమండలి నీదు సేవకులు కృ... 83

శా. దీనుల్లనిన నీదురక్షణగుణాధిక్యంబు రాణించు
నా, దీను డెవ్వఁడు లేఁడు నీదుకరుణాదృష్టిక
గృతార్థుల్ జూమి, నేనే దీనుఁడ నన్ను బ్రోవు
శరణంటిం ద్వన్తుభోదీర్ఘను, జ్ఞాన శ్రీకరమూర్తి
నమ్మితిని కృష్ణా దేవకీనందనా. 89

శ్లో. పాత్రాపాత్రవివేకము ల్పనుసె పాపం బెచ్చె
ధర్మంబునుకా, మిత్రఘ్నత్వము కల్లలాడుటయు
స్వామిద్రోహముం గొండెముకా, థాత్రిం బూ
జ్యములయ్యె సజ్జనులచందం బెట్లు గఱించెదో,
సత్రాజితనయామనోరమణ కృ... 90

మ. అరయకా *శంతనుపుత్రువై విదురువై సకూరు
వైఁ గుబ్జవై, నరువై ద్రౌపదివైఁ గుచేలకునివై
నందవ్రజస్త్రీలవైఁ, బరంగం గల్లు భవశ్శుపార
సము నావైఁ గొంత భానిమ్ము మీ, చరణాబ్జంబుల
నమ్మినాఁడ హరి కృ... 91

మ. అనుకూలాన్నిత యైనభార్యయును భర్తార్థంబు
నై నట్టినం, దనులున్ సజ్జను లైనసోదరులు నె
న్నంగల్గు సంపత్క్రియా, ఘనుడైనట్టి సహాను
భావుడై భవత్కారుణ్యదృష్టాలభా, జనుఁ డప్పు
ణ్యుని జూచినన్ శుభము కృ... 92

మ. శరణాగత్యనురక్తి? భక్తి జనరక్షాసత్కృపాసే
వ్యస,త్కరుణాపూరనుధారసంబు గలశృంగారం
రంబు మీమూర్తియుం, నరణోపాయ మెటుంగ
లేని కలుషాధారున్ ననుం దావక, స్మరణా
ధీశునిఁ జేయు మ్రొక్కెదను కృ... 93

మ. ప్రలయాభీలక రాశిదావదహనప్రజ్వాల మజ్జో
దరా ! జ్వలానాకారము దాల్చు దానియెదు
టన్ సంతప్తసంతాపవాం, ఛలు దివ్య ల్లనులుం
గృహస్యులగుచుం జల్లార్పఁగాలేక ని,చ్చలునీపా
దములే భజించెదరు కృ... 94

మ. మొఱయాంకింపవో మానమున్నిలువవో ముల్లో
క మేలింపవో, ముఱఁదీ యందును వెంటనేతిరు
గవో మన్నింపవో యందుమో, కరినో ద్రాపదినో
సురాధిపతినో గాండీవినో యెవ్వఁడన్, ధరనిన్
గొల్చినవారిలో నొకఁడ కృష్ణా దేవకీనందనా. .

మ. కుటిలారాతినిశాటకోటికదలీకూటాటవీభంజనో,

దృఢమత్తద్విపకేళిలోలము సముత్పాద్యోగ్యదై
త్యాంగనా, స్ఫుటముక్తామణిరత్న హరితిలకా
పుంజాదిలూనక్రియా, చటులజ్వాలము నీనుదర్శ
నము కృ... 96

మ. కులిశానేకసహస్రకోటినిశిత క్రూరోరుధారాము
ఖా, కలితార్చిఃప్రభవ ప్రభావ త్రిజగత్కల్యాణ
సంధాయియై, విలసిల్లున్ భవదీయచక్ర మఖి
లోర్విభారనిర్వాపణో, జ్వలినిర్వాహపరాక్రమ
క్రమణ కృ... 97

మ. అతికాకోలకరాళకాళియ కఠోంశీనిసావిర్భవ,
క్షుతినోనాటిన నాటిపాటు తలఁపన్ శంకించి
యుంకించె దా, సతతోద్వర్తులవర్ణ సర్వభయ
దాంచత్పింఛచూడావతం, సతయుం గారుడకేత
నోద్ధృతియు కృ... 98

శా. సక్రోదగ్రతః బ్రాణవాయుపులు మేనన్నిల్వంగా
నోపవో, చక్రీనన్ దయ గాపు మన్న కరుణన్
జాజ్వల్యచక్రంబుచే, నక్రంబుం దెగఁ జూచి
కాచితిగదా నాగంబు వేగంబునన్, శక్రాద్యా
మరవందితాంఘ్రియుగ కృ... 99

మ. కరి నేలింది హుళక్కి ద్రౌపదికి కోకల్ మెచ్చి యి
చ్చింది ద, బృహ కాకాసురునిం గటాక్షమునఁ

జేపట్టిం దబద్ధం బహూ, శరణన్నౌ బగవాని
తమ్మునికి రాజ్యం బిచ్చుట ల్కల్లయి, త్తటి నన్నే
లిన నిక్క మీకథలు కృష్ణా దేవకీనందనా. 100

క. ఈకృష్ణశతక మెప్పుడు

పైకొని విన్నట్టివారు వ్రాసినవారల్

చేకొని పఠించువారలు

శ్రీకృష్ణనికరుణ కలిగి చెలంగుదు రెలమిన్. 101

*మ. సదయస్ఫూర్తికళల్ ఘటించు కవిరక్షశ్రేష్ఠుఁ

డుత్సహియై, పదివేల్పుద్యములందు నూటపదిస

త్పద్యంబులప్పించె నీ, పదనీరేజములందు దివ్యత

టినీపాథఃప్రపూర్ణాభిము, ఖ్యదయన్ గాంచిన

దౌట మీకరుణ కృష్ణా దేవకీనందనా.

దే వ కీ న న ద న శ త క ము

స ం పూ ర్ణ ము.

ప్రీతిక.

ఈనారాయణశతకము గేయముగఁ బూర్వకవి యెవరో రచించెను. ఇందలిగేయము పదలాలి త్యముతోఁ గూడికొని చదువుకు ననుకూలమగు మృదుశైలిలోఁ బండితపామరరంజకముగా నున్నది. ఇందలి రచనసందర్భము, కవితాప్రాధి, విషయసంగ్రహణముఁ బరిశీలించ నీ గ్రంథకర్త సంస్కృతాంధ్రములలో విద్వాంసుఁడనియు శిశుబాలబోధకై వేదాంతభావములను బదములలో నిముడ్చ సంకల్పించి యీపాత్రమును రచించెనని తోచుచున్నది. “నూత్నములో మోక్ష” మన్నటుల ఈశతకము మిగులఁ జిన్నదైనను అద్వైతసంప్రదాయానుకూలము లగు తత్త్వరహస్యములను సుబోధముగ నెఱింగించుచున్నది.

మొదట మానవుఁడు యుక్తాయుక్తజ్ఞాన శూన్యుడై స్వేచ్ఛగ సంచరించి విషయాదిసౌఖ్యములనుభవించి వినుఁగొంది తత్త్వవిచారమునకుఁ దొరకొనుట సహజముగాన, కవియుఁ దొలుత స్వేచ్ఛావర్తనను దానఁగలకష్టములు దెలిపి పిదప నీశ్వరతత్త్వనిరూపణ మొనరించు బ్రపంచసృష్టి నెఱుంగఁ

జేసెను. తగువాత క్రమముగ నిందు మానవజన్మనందర్భము, బాల్యకౌమారయావనాద్యవస్థలు, పిదప గురూపదేశమువలన మోక్షధర్మములు గ్రహించు విధము, మనోహరముగ వర్ణింపబడెను.

ఇందు భగవద్గీతాది వేదాంతగ్రంథములలోఁ బ్రతిపాదింపబడిన తత్త్వరహస్యములు సుబోధములగు తేటతెలుఁగుమాటలతో వివరింపబడుటచే వేదాంతశాస్త్రానుభవము స్వయంకృషితో నార్జింప నెంచిన స్త్రీబాలుర కిది యనుకూలముగ విషయ ప్రవేశమునకు సులభమార్గముఁ జూపుచున్నది.

చిదచిదీశ్వరభావములు, మాయాస్వరూపము, దృద్ధ్యశ్యములు, ప్రకృతిస్వరూపము, తత్త్వములు, పంచీకరణము, గురుశిష్యధర్మములు లోనగుమహత్తరవిషయము లింత సులభమగుకైలిలో గేయముగ వ్రాసి ప్రాకృతజనులు తరించు త్రోవఁ జూపినగ్రంథకర్త ప్రశంసాపాత్రుఁడు.

శతకమువ్రాసిన కవిపేరుగాని కాలముగాని గుఱుతింప నాధారములు కానరావు.

నందిగామ.

1-1-25.

ఇట్లు భాషానేపథులు,

శ్రీనాధ్రిరమణకవులు,

శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

నారాయణశతకము.

శ్లో. నమోఽనారాయణపాదపంకజం
పదామి నారాయణనామ నిర్మలమ్,
భజామి నారాయణతత్త్వ మవ్యయం
కరోమి నారాయణపూజనం సదా.

శ్లో. ఆలోఽద్య సర్వశాస్త్రాణి
విచార్య చ పునఃపునః,
ఇద మేకం తు నిష్పన్నం
భ్యామే న్నారాయణం సదా.

శ్రీరమాహృదయేశ్వరా
భక్తజనచిత్తజలరుహభాస్కరా
కారుణ్యరత్నాకరా
నీవే గతి కావవే నారాయణా.

1

పాపకర్తములఁ జేసి
నరకకూపములఁ బడఁజాల నెఁకను
నీపాదభక్తి యొసఁగి
యొక్కదరిఁ జూపవే నా...

దానధర్మములఁ జేయ

నేర నీదాసులను బొగడనేర

నానేరములఁ దలఁపక

దయచేసి నన్నేలు నా....

3

ఆన యించుక లేకను

దుర్భాష లాదు నాజిహ్వామందు

నీనామచతురతరి

దృఢముగా నిలుపవలె నా...

4

ఒకటి పరిశుద్ధి లేక

నాజన్మ మకట వ్యర్థం బాయెను

అకలంక మగుమార్గమున్

జూపవే సకలేశ నా...

5

వేగి లేచినది మొదలు

సంసారసాగరంబున నీడుచు

నీగుణము లొకవేళను

తలఁపఁగదె మేలనుచు నా...

6

లోకవార్తలకు మరిగి

కరమొప్పు మీకథల విననేరను

ఏకరణి భవజలనిధి

తుదముట్ట నీడుదును నా...

7

ఇల మనుజుజన్మ మెత్తి

సుజ్ఞాన మించుకంతయు లేకను

- కలక జెందెడుచిత్తమున్
 స్వచ్ఛంబుగాఁ జేయు నా... 8
- ఎంతపాపాత్ముఁ డైన
 మిముఁ దలచి కృతకృత్యుఁ డౌను పుడమి
 నింతపరుసము పోకిరి
 లోహంబు హేమమా నా... 9
- కామాంధకారమునను
 పెక్కుదుష్కర్తములఁ జేసి నేను
 నీమటుఁగుఁ జొచ్చినాను
 నామీఁద నెనరుంచు నా... 10
- సమయ మయినపుడు మిమ్ముఁ
 దలచుటకు శక్తి గలుగునొ కలుగదో
 స్మరణతోఁ దలఁతు నిపుడె
 నాహృదయకమలమున నా... 11
- ఆటలన్నియు అంకులు
 నే నాడు మాటలన్నియు బొంకులు
 పాటింప నింతకైన
 నున్నదే పాపంబు నా... 12
- వావి దప్పినవాడను
 దుష్క్రియావర్తనుడ నగుదు నేను
 పాపనునిగాఁ జేయవే
 నను పతితపాపనుడ నా... 13

దేహమే దృఢ మనుచును

తెలిసి నే మోహబద్ధుడ నగుచును
సాహసంబునఁ జేసితి

నే గురుద్రోహంబు నా...

14

ఎన్ని జన్మము లాయెనో

నేటి కెందెందు జన్మించినానో
నన్ను దరిజేర్పఁ గదవే

యికనైన నాతండ్రి నా...

15

యమకింకరులఁ దలఁచిన

నాగుండె ఝల్లుమని యనుచున్నది
యమునిబాధల మాన్పను

మాయప్ప వైద్యుడవు నా...

16

అరయ కామక్రోధముల్

లోభంబు మోహమదమత్సరములు
తఱుగ వెప్పుడు మనసున

నిన్నైపుడు దలఁచెదను నారాయణా.

17

అశాపిశాచి బట్టి

వైరాగ్యవాసనలఁ జేరనియదు
గాసి పెట్టుచు నున్నది

నే నేమి నేనెదను నారాయణా.

18

కాపత్రయంబు జెంది

చాలపరితాప మొందెను చిత్తము

నీపాదముల నమ్మిన

చల్లనై నిలువఁగల నారాయణా.

19

చింతాపరంపరలచేఁ

జిత్తంబు చీకాకుపడుచున్నది

సంతోషమునఁ గూర్పవే

దివ్యప్రసాదమును నా...

20

ప్రాయమెల్లను బోయెను

ఆశ లేడఁబాయఁజాలక యున్నవి

మాయాప్రపంచ మేల

చేసెదవు మాయయ్య నా...

21

శరణుఁ జొచ్చినవాడను

నేఁ జేయుదురితముల నపహరించి

పరమపద మొసఁగఁగదవే

యిడనై నఁ బరమాత్మ నా...

22

సంకల్పములు పుట్టిన

కర్తవాసనల గృథముగఁ జేయవు

సంకటము నొందించకే

నను సత్యసంకల్ప నా...

23

ఒకవేళ నున్నబుద్ధి

యొకవేళ నుండ దిఁక నేమిసేతు

విశదంబుగాఁ జేయవే

నీవు నాచిత్తమున నా...

24

నెట్టుకొని సకలజీవ

కోటులను నోట భక్షించినాను

పొట్టకొట్టకై నీచుల

సేవించి రట్టయితి నా...

26

నేను బుట్టినది మొదలు

అహరనిద్రలక జనె గాలము

పూని యెప్పుడు సేయుదు

నీపదధ్యానంబు నా...

26

ప్రాధ్దు బోవక యున్నను

వేనరక పొరుగిండ్ల తిరుగు గానీ

బుద్ధిమూలిన చిత్తము

నీయందు పొందదే నా...

27

ఎన్నివిధములఁ జూచిన

నిత్యమును హృదయమున మిము మఱువక

యున్నంతకన్న సుఖము

వేటొక్క టున్నదే నా...

28

లాభలోభముల విడిచి

యిహపరము లనుఫల మ్హాసింపక

నీభక్తు లైనవారు

ధన్యులై నెగడెదరు నా...

29

ముందు నీసృష్టి లేక

సచ్చిదానందస్వరూపంబును

పొంది భేదము నొందక

బ్రహ్మమై యుందువట నా...

30

కాలత్రయాబాధ్యమై

మఱి నిరాకారమై యుండుకతన

జాలఁగాఁ దత్త్వజ్ఞులు

తెలియుదురు సత్తనుచు నా...

31

జ్ఞానస్వరూపమునను

నాజడమై జడపదార్థములనెల్లఁ

గానఁగాఁ జేయుకతనఁ

జిత్తండు ఘనులు నిను నా...

32

సుఖదుఃఖముల రెంటిని

వేటగుచు సుఖరూప మైనకతన

నఖల వేదాంతవిదులు

ఆనంద మండు నిను నా...

33

గుణ మొకటి యైనలేని

సీయందు గుణమయంబైన మాయ

గణుతింపఁ గనుపట్టెడు

దర్పణము కై వడిని నా...

34

అందు ప్రతిబింబించిన

చిత్సదానందసముదాయ మెల్లఁ

జెందు నీశ్వరభావము

త్రిగుణసంక్లిష్టమయి నా...

35

సత్త్వంబు రజము తమము

ననుమూడు సంజ్ఞలను క్రమముతోడ

తత్త్వజ్ఞు లేర్పరింప

తద్గుణత్రయములను నా...

36

ప్రకృతిసీయిందు లీన

మయియుండి వికృతి జెందిన పేర్లను

సకలప్రపంచ మిటులఁ

గనుపట్టె నకలంక నారాయణా.

37

మీరు సంకల్పించిన

యట్టిప్రకారమును జెందు మాయ

ఆయాధి వివరించెన

నవ్విధం బప్పయ్య నారాయణా.

38

పంచభూతములు మనసు

బుద్ధియును ప్రకటాహంకారంబును

నెంచంగ నాయెమాయ

యిదిగా ప్రపంచంబు నారాయణా.

39

భూతపంచకతత్త్వనం

భూతమునఁ బుట్టె నంతఃకరణము

ఖ్యాతిగా నందుఁ దోచె

చిత్తు జీవాత్మాయె నారాయణా.

40

వెన మనోబుద్ధిచిత్త

హంకారవృత్తు లంతఃకరణము

ప్రచురించు నవి నాలుగు

తత్త్వరూపము లాయె నా...

41

భౌతికరజోగుణమును

నేకమై ప్రాణంబుఁ బుట్టించెను

వానిభేదములచేత

పంచభావము లాయె నా.....

42

అలరు ప్రాణ మపానము

వ్యానం బుదాన యానోదానముల్

తలఁప నీసంజ్ఞ లమఱి

వాయుతత్త్వము లొప్పు నా...

43

ప్రత్యేక భూతసత్త్వ

గుణములను పరఁగ బుద్ధీంద్రియములు

సత్త్వమున జనియించెను

తత్త్వపంచక మగుచు నా...

44

చెవులు చర్మము కన్నులు

జిహ్వా నాసికము పేరులచేతను

తగిలి బుద్ధీంద్రియముల

విషయసంతతి దెలియు నా...

45

భౌతికతమోగుణమున

విషయములు తఱచుగా జనియించెను

శబ్దకస్పర్శరూప

రసగంధనామములు నా...

46

తాదృశరజోగుణమున

జనియించె నరకకర్తేంద్రియములు

విదుతత్త్వము లగుచును

కర్తనిష్ఠాదులకు నా...

47

వాక్పాణిపాదసాయూ

పథలను వానిపేళ్లమరుచుండు

పక్వహృదయులకుఁ దెలియు

నీవిధము పరమాత్మ నా....

48

పలుకు పనులును నడుచును

మలమూత్రముల విడుచు నీయయిదును

వెలయ కర్తేంద్రియముల

విషయములు నలినాక్ష నా...

49

పరఁగఁ జంద్రుండు బ్రహ్మ

క్షేత్రజ్ఞఁ డిరవాండు రుద్రుండును

వరమానసాదులకును

అధిపతులు వివరింప నా...

50

అరయ దిక్కులు వాయువు

సూర్యుండును వరుణుండు నశ్వినులును

పరగ శ్రోత్రాదులకును

అధిపతులు పరికింప నా...

51

అనలుఁ డింద్రుండు విష్ణువు

మృత్యువును అలప్రజాపతియుఁ గూడి

యొసర వాగాదులకును

అధిపతులు పరికింప నారాయణా.

52

పంచీకృతం బాయెను

ఆభూతపంచకము ప్రబలి సృష్టి

పంచీకృతముచేతను

స్థూలరూపము లాయె నా...

53

పదియింద్రియములు మనసు

బుద్ధియును ప్రాణంబు లైదు గూడి

పదియేడు తత్త్వములును

సూక్ష్మరూపము లాయె నా...

54

స్థూలసూక్ష్మములు రెండు

కలుగుటకు మూల షగు నజ్ఞానము

లీలకారణ మాయెను

జీవులకు నాలోల నా..

55

ఈమూఁడు దేహములకు

విశ్వంబు నెల్లప్రకటం బాయెను

నామరూపములచేత

లోకైకనాయకుఁడ నా...

56

కొన్ని మ్రానున బుట్టును

గుడ్డలోఁ గొన్ని తనువులు బుట్టును

గొన్ని ధరణిని బుట్టును

చమటలను గొన్ని హరి నా...

57

ఈచతుర్విధభూతము

లందుఁ గడు హెచ్చుమానవజన్తము

నీచ మని చూడరాదు

తథ్యమే నిర్ణయము నా...

58

ఈజన్తమందె కాని

ముక్తి మఱి యేజన్తమందు లేదు

చేజేతఁ దనుఁ దెలియక

మానవుఁడు చెడిపోవు నా...

59

చేతనాచేతనములు

బుట్టుచును రోతలకు లోనగుచును

ఆతంక పడుచుండును

కర్తముల చేతనుఁడు నా...

60

సకలయోనులఁ బుట్టుచు

పలుమాటలు స్వర్గనరకములఁ బడుచు

నొకట నూటఁ గానక

పరితాప మొందితిని నా...

61

వెలయ యెనుబడినాలుగు

లక్షయోనులయందుఁ బుట్టి గిట్టి

అలసి మూర్ఖులఁ జెందుచు

బహుదుఃఖములచేత నా...

62

క్రమముతో మనుజగర్భ

మునఁ బడుచుఁ గర్తవశగతుఁ డగుచును

అమితముగ నచ్చోటను

గర్భనరకమునఁ బడు నా...

63.

ఈశ్వరాజ్ఞను బుట్టిన

తెలివితే హృదయమునఁ దలపోయుచు

విశ్వమున తనుబొందిన

పాపెల్ల వేర్వేలు నా...

64.

చాలు ఛీ యిక జన్మము

ఇక పుట్టు చాలు శ్రీహరి భజించి

మేలుఁ జెందెద ననుచును

జింతించు నాలోన నా...

65.

ప్రసవకాలమునఁ దల్లి

గర్భమునఁ బాదుకొని నిలువలేక

వసుధపయి నూడి వడిన

తెలివితే వాపోవు నా...

66

చనుబాలు గుడిచి ప్రాణ

ధారణను నిక మూత్రమలములోను

మునిఁగి తేలుచు నుండును

దుర్గంధమునఁ దేలు నా...

67.

బాలత్వమున బిత్తరై

నలుగడలఁ బారాడు సిగ్గు లేక

పాలుపడి యౌవనమున

విషయానుభవ మొందు నా...

68.

ముదిమి వచ్చినవెనుకను

సంసారమోహంబు మానకుండ

తుద నేగు కర్తృగతులు

బొందుటకు ముదమేమి నా...

69

అజ్ఞాన లక్షణములు

ఇటువంటి వని విచారించి నరుండు

సుజ్ఞానమునకుఁ దగిన

మార్గంబు చూడవలె నా...

70

వేదాంత వేది యైన

సద్గురుని పాదపద్మములు జేంది

ఆదయానిధిఁగూడచే

సద్బోధ మందవలె నా...

71

ఏవిద్య కైన గురువు

లేకున్న నావిద్య పట్టుపడదు

కావునను అభ్యాసము

గురుశిక్ష కావలెను నా...

72

గురుముఖంబున విద్యలు

ఎన్ని గైకొనిన భావజ్ఞానము

చిరతరాధ్యాత్మవిద్య

నభ్యసించఁగలేదు నా...

73

అనపేక్షకుండు సదయుండు

వేదాంతనిపుణుఁ డయ్యాచార్కుండు

- దొరకు టపరూప మపుడు
గుటులైన గుటి యొప్పు నా... 74
- అట్టిసద్గురుని వెదకి
దర్శించి యామహాత్ముని పదములు
పట్టి కృతకృత్యుఁ డాను
సాధకుఁడు గట్టిగా నా... 75
- మొగి సాధనములు నాల్గు
గలనరుఁడు ముఖ్యాధికారి యగును
తగినయుపదేశమునకు
యోగసాధకులలో నా... 76
- ఇది నిత్య మిది యనిత్యం
బనుచుఁ దనమది వివేకించు టొకటి
అదను నిహవరసుఖములు
కోరనిది యిది యొకటి నా... 77
- ముదముతో శమదమాది
షట్కసంపద గలిగియుండు టొకటి
విదితముగ ముక్తిఁ బొందఁ
గాఁజేంచు టది యొకటి నా... 78
- ఈనాల్గు సాధనముల
నధికారి యై నిజాచార్యుఁ జేరి
నానాప్రకారములను
శుశ్రూష నడుపవలె నా... 79

ఉల్లమునఁ గాపట్యము

లవమైన నుండనీయక నిరతము

తల్లి దండ్రీయు దైవము

గురు వనుచుఁ దలఁపవలె నా...

80

తనువు ధనమును సంపద

గురునిపొ మ్మని సమర్పణము చేసి

యెనసి తత్పరతంత్రుడై

నిత్యమును మెలఁగవలె నా...

81

ఏనిష్ఠ గురునిష్ఠకుఁ

దీటుగా దీప్రపంచంబునందు

మానసము దృఢముఁజేసి

యలరవలె మానియై నా...

82

ఇట్టి శిష్యుని పాత్రత

వీక్షించి హృదయమున కారుణ్యము

నెట్టుకొని బ్రహ్మవిద్య

గురుఁ డొసఁగు నెయ్యముగ నా...

83

బ్రహ్మంబు గలుగఁగానే

ఏతత్ప్రపంచంబుఁ గలిగియుండు

బ్రహ్మంబు లేకున్నను

లేదీప్రపంచంబు నా...

84

ఈవిధంబున నూక్తుల

బ్రహ్మసద్భావంబుఁ గలుగఁజేసి

భావగోచరముఁ జేయు

చిత్స్వరూపములెల్ల నా....

85

ఆబ్రహ్మమందె పుట్టు

విశ్వంబు నాబ్రహ్మమందె యుండు

ఆబ్రహ్మమందె యణంగు

నదె చూడు మని చూపు నా...

86

అది సచ్చిదానందము

అది శుద్ధ మది బుద్ధ మది యుక్తము

అది సత్య మది నిత్యము

అది విమల మని తెలుపు నా...

87

అదె బ్రహ్మ మదె విష్ణువు

అదె రుద్రుఁ డదియె సర్వేశ్వరుండు

అదె పరంబోధితి యనుచు

బోధించు విదితముగ నా...

88

భావింప వశము గాదు

ఇట్టి దని పలుక శక్యంబు గాదు

భావంబు నిలుపుచోట

అది తాను పరమాను నా...

89

అది మాయతోఁ గూడఁగ

శివుఁ డాయె నదియె విద్యను గూడఁగ

విదితముగ జీవుఁ డాయె

నని తెలుపు వేర్వేరి నా...

90

శివుఁడు కారణశరీరి

కార్యంబు జీవుఁ డాలక్షణములు

ద్వివిధముగఁ దెలియు మనుచు

బోధించు వివరముగ నా...

91

అరయ నిరుపదినాలుగు

తత్త్వంబు లై యుండు నంద మగుచు

కరతలామలకముగను

బోధించు క్రమమునను నా...

92

కారణము కార్య మగుచు

వ్యవహారకారణాఖ్యత నుండును

ఆరూఢి బ్రహ్మాండము

పిండాండ మని తెలుపు నా...

93

అయిదుభూతములు నింది

యములు పది యంతరంగములు నాల్గు

విదువిషయములు తత్త్వ

సంఘాత మని తెలుపు నా...

94

స్థూలసూక్ష్మకృతులును

కారణముతో మూఁడుతెఱఁగులగును

నీల మగు నందు నమరు

అని తెలుపు లాలించి నా...

95

వెలసి పంచీకృతములు

అగుభూతములకుఁ బుట్టినది తనువు

- స్థూలంబు నది యనుచును
బోధించు దయతోడ నా... 96
- విడు నయిదింద్రియములు
ప్రాణంబు లయిదు మనసును బుద్ధియు
పాదుకొని సూక్ష్మమందు
బోధించు ప్రకటముగ నా... 97
- గాఢ మగు నజ్ఞానము
ఈరీతిఁ గారణశరీర మగును
మూఢులకు వశముగాదు
తెలియనిను మోదమున నా... 98
- ఈమూఢు తనువులందు
తానుండి యీతనువు తా మనుచును
వ్యామోహపడుచుండును
జీవుండు వరుసతో నా... 99
- కలలేక నిద్రించును
కలఁ గాంచి కడు మేలుకొనుచుండును
కలకాల మీజీవుండు
త్రివిధములఁ గలిగియును నా... 100
- ప్రాజ్ఞతై జనవిశ్వులు
తానె యీ పర్యాయముగ జీవుండు
ప్రజ్ఞఁగోల్పడి పొందును
సంసారబంధంబు నా... 101

మూడవస్థలకు సాక్షి

నైనట్టిమూలంబు తాఁ దెలిసినఁ
జూడు మని సన్మార్గము

తేటఁగాఁ జూపుచును నా...

102

సీవు దేహంబు గావు

ప్రాణంబు సీవుగా దింద్రియములు
సీవు గాదని తెలుపును

వేదాంత నియమమున నా...

103

అనిలతప్తంబు గాదు

జలమునను మునిగి తడిజెందఁబోదు

అనిలశుష్కంబు గాదు

నిరుపమం బని తెలుపు నా...

104

కామహంకార మిపుడు

చిత్తంబుగా వీవె బుద్ధి సీవు

కావుమనసును సత్యము

సాక్షి వగు గట్టిగా నా...

105

దేహధర్మములు సీకు

తోచుటంతేగాని నిత్యముగను

మోహంబు మాను మనుచు

బోధించు ముఖ్యముగ నా...

106

ఎన్ని దేహములు జెడిన

సీవు చెడని యేకస్వరూపుడ వగుచు

చెన్నలరి యుండు విలను

తత్త్వప్రసిద్ధముగ నా...

107

అన్ని వేదాంతవాక్య

ములలో మహావాక్యములు నాలుగు

నన్ను నీశ్వరునిగాను

వర్ణించు నిక్కముగ నా...

108

ఉభయదృశ్యోపాధులు

కడద్రోసి పోక యయ్యాత్మ మిగులు

అభయముగ నిటు లెప్పుడు

చింతింపు మని తెలుపు నా...

109

జీవశివతారతమ్య

మున నైక్యసిద్ధి కానేర దనుచు

భావ సంశయము దీర్చు

కార్యార్థ పటిమచే నా...

110

నిర్వికారుడవు నీవు

నీయందె నిజమైనచందమునను

దోచుప్రకృతివికారము

లని తెలుపు ప్రాధిచే నా...

111

సద్గురుం డీరితిగా

బోధించు సరళితో వాచ్యార్థము

హృద్గతము జేసి యుండి

జగతి జీవింపుదును నా...

112

అనిచింతనము జేయుచు

చిత్తమున తనివిఁ జెందుచు నెప్పుడు
కనుదమ్ములను ముడుచుచు

భ్యానంబుగాఁ జేయు నా...

113

అపగతాఘకృత్యుడై

యీరీతి నభ్యాస మొనరించుచు

అశరోక్షసిద్ధి నొందు

బ్రహ్మంబు తానగుచు నా...

114

కందళితహృదయుఁ డగుచు

సచ్చిదానందస్వరూపుఁ డగుచు

సందర్శితాత్మఁ డగుచు

నుండు నవికారతను నా...

115

అవ్యయానందపూజ్య

రాజ్యసింహాసనాసీనుఁ డగుచు

భవ్యాత్ముడై వెలసెను

పూజ్యసుఖావ్యుడై నా...

116

సీవు సకలంబుగాని

యున్నదే సేకన్న వేటొక్కటి

జీవుఁ డని వర్ణించుట

వ్యవహారసిద్ధికిని నా....

117

చిలుకపలుకులు పలికితి

నాకేమి తెలియుఁ దత్త్వరహస్యము

వలదు నను నేర మెంచ

సాధులకు నలినాక్ష నా...

118

శరణు భక్తార్తిహారి

గురురూప శరణు సజ్జనరక్షక

శరణు దురితౌఘనాశ

శరణి వుడు కరుణించు నా...

119

శ్లో. కామేన వాచా మన సేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్వభావాత్,
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

నారాయణశతకము సంపూర్ణము.

సీ రీ క.

ఈశతకమును కంచెర్ల గోపమంత్రి రచించి భద్రాచలరాములవారి కంకితము గావించెను ఇతఁ డాత్రేయగోత్రుఁడు. లింగమంత్రికుమారుఁడు. ఆది శాఖాబ్రాహ్మణుఁడు. భట్టరాచార్యులశిష్యుఁడనియుఁ దిరుమంత్రము పఠించుచుంటిననియు నూర్ధ్వపుండ్రముఁ బెట్టితినినియుఁ గవి చెప్పికొనియుండుటచే గోపమంత్రి వైష్ణవత్వము నొందినవాడని నువ్వు మగును. ఇందుల కనుకూలముగ ముకుందమాల, యామునాచార్యస్తోత్రము లోనగువైష్ణవగ్రంథము లలోని భావము లిందలిపద్యములలోఁ గానవచ్చు చున్నవి.

కంచెర్ల గోపమంత్రియే రామదాసు. గోప మంత్రి దానరాధేయులని ప్రశస్తిపహించిన అక్క న్నమాదన్న గారలకు మేనల్లుఁడై తానిషా యని వ్యవహరింపఁబడు ఆబూల్ హసన్ కుతుబుషా గోల కొండ రాజ్యముపాలించుతఱి భద్రాచలస్రాంతము నకు తాహసీలుదారుగా నియోగింపఁబడెను. దొరతన మువారి ధనమును దేవాలయనిర్మాణమునకు వ్యయముచేసి శిక్షితుఁడగుటయు శ్రీరామానుగ్రహము వలన బంధముక్తుఁడగుటయు నాబాలవృద్ధ మెఱింగిన సుప్రసిద్ధకథయే.

రామభక్తివిశేషముచే రామదాసుడని పేరొందిన కంచర్లగోపన్నయే యీదాశరథీశతకమును రచించినటులు జనులు చెప్పుకొనుచున్నారు. కంచర్లగోపన్నయే రామదాసనువిషయములో సందేహములేదు ఇతడు కంభముమెట్టు చెంతగల నేలకొండపల్లి నివాసియని కొండలు పనుకొండ చెంతగల కంచర్లనివాసి యని మఱికొండలు చెప్పికొనుచున్నారు. నేలకొండపల్లి నివాసి యనుప్రవాదము చిరకాలశ్రుతము గ్రంథస్థమునై యున్నది. తానీషాశ్రీ. శ. 1658-1487 వఱకు రాజ్యమేలియుంటచే రామదా సాకాలమునం దుండెననుట నిర్వివాదాంశము.

దాశరథీశతక కర్త తొల్లి ప్రబంధమువ్రాసి వరాంకితముగావించితి నని పశ్చాత్తాపపడుచున్నాడు. ఆగ్రంథ మేదో తెలియరాదు. రామునియందు హృదయము సర్వవిధముల లీనముగావించి తాదాత్మ్యమున నీశతకము వ్రాసినటులఁ దోచుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరథారాశోభితములై శ్రుక్తిరసమును వర్షించుచున్నవి. తెలుఁగుభాషలో నిట్టిభక్తిరస ముద్బోధించుశతకము లరుదుగా నున్నవి. రామదాసు శతకమువ్రాయుచు గోదావరితీరమునఁ గూర్చుండి తాటాకుపై నొక్కొకపద్యము

వ్రాసి గోదావరిలో విడువసాగెననియు నేటి కెదు
రీడివచ్చిన పద్యములనే సమకూర్చెనని ప్రజలు
చెప్పుకొనుకథ శతకస్థపద్యములన్నియు నన్నిరత్న
ములని తెలుపుటకు బర్యాయపదము.

నేలకొండపల్లి రామదాసు నివాసమని విని మే
మట రామదాసునిగూర్చి వారివంశీయులను గూర్చి
విచారింపఁగా నచటివారు గృహస్థలముమాత్రము
చూపి యావంశము నశించినటులఁ జెప్పియున్నారు.
కంచర్ల శరభకవి యథ్యాత్మరామాయణములోని

తే. “కొండపల్లిని గొందలు గొల్లపూడి

గొంద టుండిరి తంజాపు రందుఁ గొంద

తెలమి పసియించి ప్రబలిరి చెలువు మిగుల

మీటి కంచర్లవంశంబువారు ధరణి.”

అను పద్యమువలన కంచర్లవారు నేలకొండపల్లె
పూర్వము నివసించి రనుట విశ్వాసార్హమే. నూలు
సంవత్సరములకుఁ బైకాలమునందున్న తిరుక్కడ
యూరి కృష్ణదాసు రామదాసుచరిత్రమును వ్రా
యుచు నందు రామదాసుఁ డక్కన్నమాదన్నల మేన
ల్లుడని చెప్పి

తొహరా. శ్రీమించిన నెలకొండపల్లెలో

శిష్టజనులు పొగడఁగనూ

కామాంబకు గోపన్న జనించెను
 కమలాక్షుని వరముననూ
 ఆత్రేయసగోత్రంబున కంచె
 గ్లాంధ్రులవంశమునకై
 పుత్రుఁ డగుచు లింగనమంత్రికిఁ దాఁ
 బుట్టెను గోపన్ననగక.

అవి వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందలి వంశానుక్రమణిక
 దాశరథీశతకములోని కంచర్ల గోపన్నవంశానుక్ర
 మణికకు సర్వవిధముల సరిపోవుచున్నది. నూటయి
 రువదిసంవత్సరములనుండి గ్రంథస్థమైయున్న కంచర్ల
 గోపన్న రామదాసు నొక్కఁడే యనుప్రవాదము
 రామదాసుఁడు నేలకొండపల్లి వాస్తవ్యుఁడను ప్రవా
 దము గ్రంథస్థములై యుండుటవలన సత్యదూరము
 లని తలంప వీలుపడదు.

రామదాసు దాశరథీశతకమునేగాక కొన్ని గేయ
 ములుగూడ రచించెను. అవి మనోహరమగు ధార
 తో భక్తిరసమును వర్షించుచు నాంధ్రదేశమునం
 దలి యాబాలగోపాలముచేఁ బఠింపబడుచున్నవి.
 అన్నిటికంటె రామదాసకృతమగు దాశరథీశతకప్ర
 శస్తి యాంధ్రలోకమున నిండియున్నది.

శ్రీ రస్తు.
భద్రాచలరామదాసకవికృత
దాశరథీశతకము.

ఉ. శ్రీరఘురామ చారుతులసీదశదామ శమక్షమా
దిశ్శం, గారగుణాభిరామ త్రిజగన్నుతశౌర్యర
మాలలామ దు, ర్వారకబంధరాక్షసవిరామ జగ
జ్జనకల్పమార్ణవో, త్తారకనామ భద్రగిరిదాశరథీ
కరుణాపయోనిధీ. 1

ఉ. రామ విశాలవిక్రమపరాజితభార్గవరామ సద్గుణ,
స్తోమ పరాంగనావిముఖసువ్రతకామ విసీలసీరద,
శ్యామ కకుత్స్థపంశకలశాంబుధిసోమ సురారి
దోర్బలో, ద్దామవిరామ భద్రగిరిదాశరథీ కరు
ణాపయోనిధీ. 2

చ. అగణితసత్యభాష శరణాగతపోష దయాలస
ర్ఘురీ, విగతసమస్తదోష పృథివీసురతోష త్రిలో
కపూతకృ, ద్దగనధునీమరందవదకంజవిశేష మణి
ప్రభాధగ, ద్దగితవిభూష భద్రగిరి దా... 3

ఉ. రంగదరాతిభంగఖగరాజతురంగ విపత్పరంపరో,
త్తుంగతమఃపతంగ పరితోషితరంగ దయాంతరంగ
స, త్సుంగ ధరాత్తజాహృదయసారసభృంగ నిశా
చరాజ్జమా, తంగ శుభాంగ భద్రగిరి దా... 4

ఉ. శ్రీద సనందనాదిమునిసేవితపాద దిగంతకీర్తిసం,
పాద సమస్తభూతపరిపాలవినోద విషాదవల్లికా,
చ్చేద ధరాధినాథకులసింధునుభామయపాద నృ
త్తగీ, తాదివినోద భద్రగిరి దా... 5

ఉ. ఆర్యుల కెల్ల మ్రొక్కి వినతాంగుడనై రఘునా
థభట్టరా, చార్యుల కంజ లెత్తి కవిసత్తములన్వి
నుతించి కార్యసౌ, కర్య మెలర్ప నొక్కశతకం
బొనఁగూర్చి రచింతు నేడు తా, త్వర్యమునకా
గ్రహింపు మిది దా... 6

చ. మనకొని రే గుబండ్లకును మాక్తికము ల్వెలపా
సినట్లు దు,ర్వ్యసనముఁజెంది కాన్యముదు రాత్తుల
కిచ్చితి మోసనుయ్యె నా, రసనకుఁ బూతవృత్తి
నుకరంబుగ చేకులునట్లు వాక్సుథా, రసములు
చిల్కఁ బద్యముఖరంగమునందు నటంపవయ్య
సం, తనమును జెంది భద్రగిరి దా... 7

ఉ. శ్రీరమణీయహార యతశీకుసుమాభశరీర భక్త
మం, దార వికారదూర పరతత్త్వవిహార త్రిలో
కచేతనో, ధూర దురంతపాతకవితానవిదూర ఖ
రాదిదైత్యకాం, తారకుతార భద్రగిరి దా... 8

చ. దురితలతాలవిత్ర ఖరదూషణకాననవీతిహౌ
త్ర భూ, భరణకళావిచిత్ర భవబంధవిమోచన

మాత్ర చారువి, స్ఫురదరవిందనేత్ర ఘనపుణ్య
చరిత్ర విసీలభూరికం, ధరసమగాత్ర భద్ర
గిరిదా... 9

చ. కనకవిశాలచేల భవకాననశాతకుతారధార స,
జ్జనపరిపాలశీల దివిజస్తుతసద్గుణకాండకాండసం,
జనితపరాక్రమక్రమవిశారద శారద కందకుంద
చం, దనఘనసారసారయశ దా... 10

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయధికి శీతమయాఖండ వైనసీ
పవి, త్రోరుపదాబ్జము ల్వీకసితోత్పలచంపకవృ
త్తమాధురీ, పూరితవాక్స్పసూనములఁ బూజ
లొనర్చెఁ బజ్జిత్తగింపుమీ, తారకనామ భద్ర
గిరి దా... 11

చ. గురుతరమైనకావ్యరసగుంఫన కబ్బురమంది ము
ష్కరుల్, సరసులమాడ్కి సంతసిలఁజాలుదు
రోటు శశాంకచంద్రికాం, కురముల కిందుకాంత
మణికోటి ప్రవించినభంగి వింధ్యభూ, ధరమున
జాటునే శిలల దా... 12

చ. తరణికులేశ నానుడులఁ దప్పును గల్గిన సీదనా
మస, ద్విరచిత మైనకావ్యము పవిత్రముగాదె
వియన్నదీజలం, బరుగుచు వంకయైన మలినా
కృతిఁబాటినఁ దన్నహత్త్వముం, దరమె గణించ
నెవ్వరికి దా... 13

చ. అజునకుఁ దండ్రీవయ్య సనకాదులకుంబరతత్త్వ
మయ్య స, ద్విజమునికోటికెల్లఁ గులదేవత
వయ్య దినేశవంశభూ, భుజులకు మేటివయ్యఁ
బరిపూర్ణఁడవై వెలుగొందుపక్షిరా, ధ్వజ నినుఁ
బ్రస్తుతించెదను దా...

14

ఉ. పండితరక్షకుం డఖిలసాపవిమోచనుఁ డబ్జసంభ
వా, ఖండలపూజితుండు దశకంఠవిలుంతనచండ
కాండకో, దండకలాప్రవీణుఁ డనుతావకకీర్తివ
ధూటి కిత్తుఁ బూ, దండలుగాఁగ నాకవిత
దాశరథీ కరునాపయోనిధీ.

15

ఉ. ముప్పనఁ గాలకింకరులు ముంగిట వచ్చినవేళ
రోగముల్, గొప్పరమైనచోఁ గఘము కుత్తుక
నిండినవేళ బాంధవుల్, గప్పినవేళ మీస్త్వరణ
గల్గునో గల్గదొ నాటి కిప్పుడే, తప్పకచేతు
మీభజన దా...

16

చ. 'పరమదయానిధే పతితపావననామ హరే' య
టంచు నుస్థిరమతులై సదా భజనసేయుమహా
త్ములపాదధూళి నా, శిరమునఁ దాల్తు మీరటకుఁ
జేరకుఁ డంచు యముండు కింకరో, త్కరముల
కానఁబెట్టు నట దా...

17

ఉ. దారుణపాతకాబ్ధికి సదా బడబాగ్నిభవాకులా

ర్తివి, ప్రారదవానలార్చికి సుధారసవృష్టి దురంత
దుర్మతా, చారభయంకరాటవికిఁ జండకతోరకు
తారధార నీ; తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధి. 18

చ. హరునకు నన్విభీషణున కద్రిజకుం దిరుమంత్ర
రాజ మై, కరికి నహల్యకుఁ ద్రుపదకన్యకు నార్తి
హరించుచుట్టమై, పరగినచుట్టి నీపతితపావననా
మము జిహ్వపై నిరంతరము నటింపఁ జేయు
మిక దా... 19

ఉ. శ్రీరమ నీత గాఁగ నిజసేవకబృందము వీరవై
ష్ణవా, చారజనంబు గాఁగ విరజానది గౌతమిగా
వికుంతము, న్నారయ భద్రశైలశిఖరాగ్రము
గాఁగ వసించి చేతనో, ధారకుఁ దై నవిష్ణుఁ
డవు దా... 20

ఉ. కంటి నదీతటంబుఁ బొడగంటిని భద్రనగాధివా
సముం, గంటి నిలాతనూజ నురుకార్తుకమార్గణ
శంఖచక్రముల్, గంటిని మిమ్ము లత్కణునిఁ గంటిఁ
గృతార్థుడ వైతి నోజగ, త్కంటకదైత్యనిర్ద
ళన దా... 21

చ. హలికునకుఁ హలార్గముల నర్థము సేకుట
భంగి దప్పిచే, నలమటఁ జెందువానికి నురాప

గలో జల మబ్బినట్లు దు, ర్తలినమనోవికారినగు.
మర్త్యుని న న్నొడఁగూర్చి నీపయిం, దలఁపు
ఘటింపఁజేసితివి దా... 22

ఉ. కొంజక తర్కవాద మనుగుద్దలిచే బరతత్త్వ
భూస్థలిక, రంజిలఁ ద్రవ్వి కిన్లోననిరామనిధాన
ము నేడు భక్తిసి, ద్ధాంజనమందు హస్తగతమ
య్యెభలీయనఁగా మదీయహృ, త్కంజమునక
నసింపుమిక దా... 23.

ఉ. రాముఁడు ఘోరపాతకవిరాముఁడు సద్గుణకల్ప
వల్లికా, రాముఁడు షడ్వికారజయరాముఁడు సా
ధుజనావనవ్రతో, ద్ధాముఁడు రాముఁడే పరమ
దైవముమాకని మీయడుంగుగెం, దాసురలే
భజించెదను దా... 24.

ఉ. చక్కెరమాని వేముఁ దినఁజాలినకైవడి మాన
వాధముల్, పెక్కురు బక్కదై వముల వేమటు
గొల్చెదరట్లు కాదయా, మ్రొక్కిన నీక మ్రొక్క
వలె మోక్ష మొసంగిన నీవ యీవలెం, దక్కి
నమాట లేమిటికి దా... 25.

ఉ. రా కలుషంబులెల్ల బయలం బడఁ ద్రోచినమా
కవాటమై, దీకొని ప్రోచు నిక్కమని ధీయుతు
లెన్నఁ దదీయవర్ణముల్, గైకొని భక్తిచేనుడు

వఁ గానరు గాక విపత్పరంపరల్, దాకొనునే
జగజ్జనుల దా... 26

ఉ. రామ హరే కకుత్స్థకులరామ హరే రఘు
రామ రామ శ్రీ, రామ హరే యటంచు మదిరం
జిల భేకగళంబులీల నీ, నామము సంస్కరించినజ
నంబు భవం బెడఁ బాసి తత్పరం, ధామనివాసు
లౌదు రట దా... 27

ఉ. చక్కెరలప్పకుఁ మిగుల జవ్వనికెంజిగురాకు
మోవికిం, జొక్కపుజుంటి తేనియకుఁ జొక్కిలు
చుం గనలేదు గాక నే, డక్కట రామనామమ
ధురామృత మానుటకంటె సౌఖ్యమా, తక్కిన
మాధురీమహిమ దా... 28

ఉ. అండజవాహ నిన్ను హృదయంబున నమ్మినవారి
పాపముల్, కొండలవంటివైన వెనుకూలి నశిం
పక యున్నె సంతతా, ఖండలవై భవోన్నతులు
గల్గక మానునె మోక్షలక్ష్మికై, దండ యొసంగ
కున్నె తుద దా... 29

ఉ. చిక్కనిపాలపై మిసిమిఁజెందినమీఁగడ పంచదా
రతో, మెక్కినభంగి నీనిమలమేచకరూపసుధార
సంబు నా, మక్కువపల్లెరంబున సమాఘాతదాస్య
మనేటిదోయిటఁ, దక్కె నటంచు జుట్టెదను
దా... 30

చ. నిరులిడ సీత వీడ లెగఁజిమ్ముటకున్ హనుమం
తుఁ డార్తిపో, దరుఁడు సుమిత్రసూతి దురితం
బులు మానుప రామనామముం, గరుణ దలిర్ప
మానవులఁగావఁగఁబన్నినవజ్రపంజరో, త్కరము
గదా భవన్తహిమ దా... 31

చ. హలికులిశాంకుశధ్వజ శరాసనశంఖుథాంగకల్ప
కో, జ్వలజలజాతరేఖలను సాంకములై కనుపట్టు
చున్న మీ, కలితపదాంబుజద్వయము గౌతమ
పత్ని కొసంగినట్లు నా, తలఁపున జేర్చి కానఁ గదె
దా... 32

చ. జలసిద్ధిలోన దూఁటి కులశైలముమీటి ధరిత్రిఁ
గొమ్మనం, దలవడ మాటి రక్కసునియంగము
గీటి బలీంద్రునిక రసా, తలమున మాటి పార్థివ
కదంబముఁ గూల్చినమేటి రామ నా, తలఁపున
నాటి రాఁగదవె దా... 33

ఉ. భండనభీముఁ డార్తజనబాంధవుఁ డుజ్జ్వలబాణ
తూణకో, దండకశాస్త్రచండభుజతాండవ కీర్తికి
రామమూర్తికి, రెండవసాటిదైవ మింక లే
డనుచున్ గడగట్టి బేరికా, డాండడడాండడాం
డనినదంబు లజాండము నిండ మత్తవే, దండము
నెక్కి చాటెదను దా... 34

చ. అపనిజకన్నుదోయితొగలందు వెలింగెడుసోమ
జానకీ, కువలయనేత్రగబ్బిచనుఁగొండల నుండు
ఘనంబ మైథిలీ, నవనవయావనం బనువనంబున
కుక్కు మదదంతి వీవె కా, తవిలి భజింతు నెల్ల
పుడు దా... 35

చ. ఖరకరవంశజా విను మఖండితభూతపిశాచడా
కినీ, జ్వరపరితాపసర్పభయవారక మైనభవత్ప
దాబ్జవి, స్ఫురదురువజ్రపంజరముఁ జొచ్చితి
నీయెడ దీనమానవో, ధరబిరుదాంక మేమటకు
దాశరథీ కరునాపయోనిధి. 36

ఉ. జుట్టెద మీకథామృతము జుట్టెద మీపదకంజ
తోయమున్, జుట్టెద రామనామమున జొబ్బి
లుచున్న సుధారసంబు నే, జుట్టెద జుట్టిజుట్టిగరు
చుల్ గనువారిపదంబుఁ గూర్చవే, తట్టులతోడి
పొత్తిడక దా... 37

ఉ. ఘోరకృతాంతవీరభటకోటికి గుండెదిగుల్దరి
ద్రతా, కారపిశాచనంహరణకార్యవినోది వికుం
తమందిర, ద్వారకవాటభేది నిజదాసజనావళి
కెల్లప్రాద్దు నీ, తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధి. 38

ఉ. విన్నప మాలకిందు రఘువీర నహిప్రతి లోకమం
దునా, కన్నదురాత్ముడుం బరమకారుణికోత్తమ

వేల్పులందు నీ, కన్న మహాత్ముడుం బలిత కల్పష
 దూరుడు లేడు గాన వి, ద్వన్నుత నీవె నాకు
 గతి దాశరథీ కరుణాపయోనిధీ. 39

ఉ. పెంపను దల్లివై కలుషబృందసమాగమ మొంద
 కుండ ర, క్షింపను దండ్రీవై మెయి వసించుదశేం
 ద్రియరోగముల్ నివా, రింపను వెజ్జ వై కృప
 గుఱించి పరంబుఁ దిరంబు గాఁగ స, త్సంపద
 లీయ నీవె గతి దాశరథీ కరుణాపయోనిధీ. 40

ఉ. కుక్షీ నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి చరాచరజం
 తుఱోటిసం, రక్షణ సేయుతండ్రీవి పరంపర సీతన
 యుండనైన నా, పక్షము సీవు గావలదె పాపము
 లేన్ని యొనర్చినకౌజగ, ద్రక్షకకర్తవీవెకదదా...

ఉ. గద్దరియోగి హృత్కమల గంధరసానుభవంబుఁ
 జెందువె, న్నిగ్దపుగండు దేఱి ధరణీసుతకౌఁగి
 లిపంజరంబునకొ, ముద్దులుగుల్కురాచిలుకముక్తి
 నిధానమ రామరాఁగదే, తద్దయు నేడు నాకడకు
 దా... 42

ఉ. కలియుగమర్త్యఱోటి నినుఁ గన్దొనరానివిధంబొ
 భక్తవ, త్సలత వహింపవో చటులసాంద్రవిపద్ధ
 శవార్ధి గ్రంకుచోఁ, బిలిచిన బల్కవంతమఱపే
 నరు లిట్లనరాదుగాక నీ, తలఁపున లేదె సీతచెఱ
 దా... 43

చ. జనవర మీకథాళి విన సైఁపక కర్ణములందు
ఘంటికా, నినదవినోదముల్ సలుపుసీచునకున్
వర మిచ్చినావు ని, న్ననయము నమ్మికొల్పినను
హస్తల కేమియొసంగెదో సనం, దననుత మా
కొసంగు మది దా... 44

ఉ. పాపము లొందువేళరణపన్నగభూతభయజ్వరా
దులం, దాపద నొందువేళ భరతాగ్రజ మిమ్ము
భజించువారికిం, బ్రావుగ సీవుఁ దమ్ముఁ డిరుపక్కి
యలం జని తద్విపత్తిసం, తాపము మాన్పి కా
తురంట దా... 45

చ. అగణితజన్మకర్తదురితాంబుధిలో బహుదుఃఖివీ
చికల్, దెగిపడ నీచ లేక జగతీధవ నీవదభక్తి
నావచే, దగిలి తరింపఁ గోరితిఁ బదంపడి నాదు
భయంబు మాన్పవే, తగ దని చిత్తమం దిడక
దా... 46

ఉ. నే నొనరించుపాపము లనేకము లైనను నాదుజి
హ్వాకుం, బాసక మయ్యె మీపరమపావననా
మము దొంటిచిల్క రా,మా ననుఁగావు మన్నఁ
దుదిమాటకు సద్గతిఁజెందెఁగావునన్, దానిధరిం
పఁ గోరెదను దా... 47

చ. పరధనముల్ హరించి పరభామల నంటి పరాన్న
మబ్బినన్, మురిపమకాని మీఁదనగుమోగు మె

ఱుంగదు మానసంబుదు, స్తర మిది కాలకింకరగ
దాహతిపా ల్పడనీక మమ్ము నే, తటి దరిఁ జేర్చి
కాచెదవా దా... 48

ఉ. చేసితి ఘోరకృత్యములు చేసితి భాగవతాపచా
రముల్, చేసితి నన్యదైవములఁ జేరి భజించిన
వారిపాండు నే, జేసిననేరముల్ దలంచి చిక్కు
లఁ బెట్టకు మయ్య యయ్య నీ, దాసుడనయ్య
భద్రగిరిదా... 49

చ. పరులధనంబుఁ జూచి పరభామలఁ జూచిహరిం
పఁ గోరుమ, ద్దురుతరమానసం బనెడు దొంగను
బట్టి నిరూఢదాస్య వి,స్ఫురితవివేకపాశములఁ
జుట్టి భవచ్ఛరణం బనేమరు, త్తరువునఁ గట్టివే
యఁగదె దా... 50

చ. సలలితరామనామాజపసార మెఱుంగను కాశికా
పురీ, నిలయుండఁ గాను మీచరణసీరజరేణుమ
హాప్రభావముం, దెలియ నహల్య గాను జగతీ
వర నీ దగుసత్యవాక్యముం, దలఁపఁగ రావణా
నుగునితమ్ముండఁ గాను భవద్విలాసముల్, తలంచి
నుతింప నాతరమె దా... 51

ఉ. పాతకు లైనమీకృపకుఁ బాత్రులుకారె తలంచి
మాడఁ జ, ట్రాతికిఁ గల్గె బావన మరాతికిరాజ్య

సుఖంబు గల్గెదు, ద్వానికిఁ బుణ్య మధ్యే గపిజాతి
మహాత్మ్యమునొందెఁగావునక, దాతప యెట్టి
వారలకు దా... 52

ఉ. మామకపాతకవ్రజము మాన్ప నగణ్యము చిత్ర
గుప్తుఁడే, మేమని వ్రాయునో శమనుఁడేమి
విధించునో కాలకింకర, స్తోమ మొనర్చుటేమొ
వినఁజొప్పడ దింతకుమున్నే దీనచింతామణి
యెట్లు గాచెదవో దా... 53

ఉ. దాసినచుట్టమా శబరి దాని సయామణి నేలి
నావు నీ, దాసునిదాసుఁడా గుహఁడుకావకదా
స్యమొసంగినావునే, జేసినపాపమావినతి సేసినఁ
గావపు కాపు మయ్య నీ, దాసులలోన నే నొ
కడ దా... 54

ఉ. దీక్ష వహించి నాకొలఁది దీనుల నెందఱిఁ గాచి
తో జగ, ద్రక్షక'తోల్లి యాద్రుపదరాజతనూజ
తలంచినంతనే, సాక్షయ మైనట్లొలిడి తక్క
ట నామొఱచి చిత్తగించి ప్రత్యక్షము గావ వేమి
టికి దా... 55

ఉ. నీలఘనాభమూర్తి పగునిన్నుఁ గనుంగొనఁగోరి
వేడినక, జాలము సేసి దాఁగెదవుసంస్తుతికెక్కి
నరామనామ మే, మూలను దాఁచుకోఁగలవు

ముక్తికి బ్రాపది పాపమూలకు, ద్వాలము గాదె
మాయెడలదా ... 56

చ. వలదు పరాకు భక్తజనవత్సల సీచరితంబు వస్తు
కా, వలదు పరాకుసీబిరుదు వజ్రమువంటిది కావ
కూరకే, వలదు పరాకు నాదురితవార్ధికిఁ దెప్ప
వుగా మనంబులోఁ, దలఁతుమెకా నిరంతరము
దా... 57

ఉ. తప్పు లెఱుంగలేక దురితంబులు నేసితి నంటి నీ
వు మా, యప్పువు గావుమంటి నిక నన్యులకున్
నుదురంట నంటి నీ, కొప్పిద మైనదాసజనులొ
ప్పినబంటుకు బంట నంటి నా, తప్పులకెల్ల నీవె
గతి దా... 58

చ. ఇతఁడు దుఃఖాత్మఁడంచుజనులెన్నఁగనాటడిఁగొం
టి నేనెపో, పతితుఁడనంటి నోపరమపావనమూ
ర్తివి నీవు గల్గినే, నితరుల వేఁడ నంటి నిహ మి
చ్చిన నిమ్ము పరం బొసంగుమీ, యతులిత రామ
నామమధురాక్షరపాళి నిరంతరంబు హృ, ద్గత
మని నమ్మి కొల్చెదను దా... 59

ఉ. అంచిత మైనసీదుకరుణామృతపారము నాదుపై
నిఁ బ్రో, ఊంచినఁ జాలు దాన నిరసించెద నా
దురితంబు లెల్లఁ దూ,లించెద వైరివర్గ మెడలిం

చెదఁ గోర్కుల నీదుబంటనై, దంచెదఁ గాల
కింకరుల దా... 60

చ. జలనిధు లేడు నొక్కమొగి జక్కికించెచ్చె శరం
బు తాతి నిం, పలరంగజేసె నాతిగఁ బదాబ్జప
రాగము నీచరిత్రమున్, జలబభవాదినిర్జరులు
సన్నతి సేయఁగ లేరు గావునం, దలఁప నగణ్య
మయ్య యిది దా... 61

ఉ. కోతికి శక్యమా యసురకోటుల గెల్వను గెల్వె
బో నిజం, బాతనిమేన శీతకరుఁ డౌట దవానలుఁ
డెట్టివిత మా, సీతపతివ్రతామహిమ సేవకు
భాగ్యము మీకటాక్షమున్, ధాతకు శక్యమా
పొగడ దా... 62

ఉ. భూపలలామ రామ రఘుపుంగవ రామ త్రిలోక
రాజ్యసం, స్థాపన రామ మోక్షఫలదాయక
రామ మదీయపాపముల్, పాపఁగదయ్య రామ
నినుఁ బ్రస్తుతి సేసెదనయ్య రామ సీతాపతి
రామ భద్రగిరి దా... 63

ఉ. సీసహజంబు సాత్త్వికము నీవిడిపట్టు నుధాప
యోధి ప, ద్వాసనుఁ డాత్మజుండు కమలాలయ
నీప్రియురాలు నీకు సిం, హాసన మిద్ధరిత్రి గొడు
గాకస మక్షులు చంద్రభాస్కరుల్, నీనుమతల్ప

మాదిఫణి నీవె సమస్తముఁగొల్పినట్టి నీ, దాను
భాగ్య మెట్టిదయ దా... 64

చ. చరణము సోఁకినట్టిశిల జవ్వనిరూ పగు టొక్క
వెంత ను, స్థిరముగ నీటిపై గిరులు దేలిన దొక్క
టివింతగాని మీ, స్వరణ దనర్చు మానవులు
సద్గతి జెందిన దెంతవెంత? యీ, ధరను ధరాత్త
జారము దా... 65

ఉ. దైవము తల్లి దండ్రీ తగుదాత గురుండు సఖు
డు నిన్నె కా, భావనసేయుచున్న తఱి బాపము
లెల్ల మనోవికారదు, రాభిమతు జేయుచున్న
కృపావతి వైనను గావు మీజగ, త్పాప
మూర్తి భద్రగిరి దా... 66

ఉ. వాసవరాజ్యభోగనుఖవార్ధిని దేలుప్రభుత్వ వ
బ్ధినక, ఆసకు మేర లేదు కనకాద్రిసమా
ధనంబుఁ గూర్చినం, గానును వెంటరాదు క
కానకచేసినపుణ్యపాపముల్, వీరపావనీవు ప
వేలకుఁజాలుభవంబునొల్ల నీ, దానునిగాఁగ నే
కొను దా... 67

ఉ. సూరిజనుల్ దయాపరులు నూన్పుతవాదులలు
మానవుల్, వీరపతివ్రతాంగనలువిశ్రులుగోవుల
వేదముల్ మహి, భారముఁ దాల్చుగా జనుల

పావన మైనపరోపకారస, త్కార మెటుంగలే
రకట దా... 68

ఉ. వారిచరావతారమున వారిధిలోఁ జొరఁబాటి
క్రోధవి, స్తారగుఁ డైనయానిగమతస్కరవీరని
శాచరేంద్రునిం, జేరి వధించి వేదముల చి క్కె
డలించి విరించికిన్ మహేళా, దారతనిచ్చి తీవెకద
దా... 69

చ. కర మనురక్తి మంథరముఁ గవ్వముగానహిరాజు
ద్రాడుగా, దొరఁకొని దేవదానవులు దుగ్ధపయో
ధిమధించుచున్నచో, ధరము చలింప లోకములు
తల్లడ మంచఁగఁ గూర్తమై ధరా, ధరము ధరించి
తీవె కద దా... 70

ఉ. ధారుణి. జాఁవఁ జుట్టినవిధంబునఁ గైకొని హే
మనేత్రుఁడ, వ్వారిధిలోన దాఁగినను వానివధించి
పరాహమూర్తి వై, ధారుణిఁ దొంటికైవడిని
దక్షిణశృంగమునకొ ధరించి వి, స్తార మొనర్చి
తీవెకద దా... 71

చ. పెటపెట నుక్కుఁగంబమునభీకరదంతనఖాంకుర
ప్రభా, పటలముఁ గప్ప నుప్పతిలి భండనవీధి నృ
సింహభీకర, స్ఫుటపటుశక్తి హేమకళిపుకొ విద
లించి సుగారిపట్టి నం, తటఁ గృపఁ జూచి తీవెకద
దా... 72

- చ. పదయుగళంబు భూగగనభాగములకొవెస నూని
విక్రమా, స్పద మగునబ్బలీండు నొకపాద
మునం దలక్రింద నొత్తి మే, లొదవ జగత్త్ర
యంబుఁ బురుహూతునకియ్య వటుండవైనచి,
త్సదమలమూర్తి వీవెకద దా... 73
- చ. ఇరువది యొక్కమాలు ధరణీశుల నెల్ల వధించి
తత్కళే, బరరుధిర ప్రవాహమునఁ బైత్తుకతర్పణ
మొప్పుఁ జేసి భూ, సురవరకోటికికొ ముదము
సొప్పడ భార్గవరామమూర్తి వై, ధరణి నొసంగి
తీవెకద దా... 74
- చ. దురమునఁ దాటకం దునిమి ధూర్జటివిల్ దును
మాడి సీతనుం, బరిణయ మంది తండ్రి పనువకొ
ఘనకాననభూమి కేగిదు, స్తరపటుచండకాండక
లిశాహతిరావణకుంభకర్ణభూ, ధరములఁ గూల్చి
తీవెకద దా... 75
- చ. అనుపమయాదవాన్వయసుధాబ్ధిసుధానిధి కృష్ణ
మూర్తి నీ, కనుజుండు గా జనించి కుజనావళీ
నెల్ల నణించి రోహిణీ, తనయుఁ డనంగబాహు
బలదర్పమునకొ బలరామమూర్తివై, తనరినవేల్
వీవెకద దా... 76
- చ. సురలు నుతింపఁగాఁ ద్రిపురసుందరులకొ ప
యింప బుద్ధరూ, పరయఁగఁ దాల్చితీన త్రిపుర

సురకోటి దహించునప్పుడా, హరునకుఁ దోడుగా
వరశరాసనబాణముఖోగ్రసాధనో, త్కర మొన
రించి తీవెకద దా... 77

ఉ. సంకరదుర్గమై దురితసంకుల మైనజగంబుఁ జూచి
స, ర్వంకషలీల ను త్తమతురంగము నెక్కి కరాసిఁ
బూని వీ,రాంకవిలాస మొప్పు *గలికాకృతి సజ్జన
కోటికిన్ నిదా, తంక మొనర్చె దీవెకద దా. 78

చ. మనమున నూహపోహలు మర్వకమున్నై కఫా
దిరోగముల్, దనువుననంటి మేనివిగి రప్పక
మున్నై నరుండు మోక్షసా,ధన మొనరింపఁగావ
లయుఁద త్వనిచారముమానియుండుట, ల్లనువు
నకున్ విరోధ మిది దా... 79

చ. ముదమున కాటపట్టు భవమోహమదద్విర
దాంకుశంబు సం, పదలకొటారు కోరుకులపంట
పరంబున కాది వైరుల, న్నదేన జయిండుత్రోవ
విపదబ్ధికి నావగదా సదా భవ, త్సదమలనామ
సంస్తరణ దా... 80

చ. దురితలతానుసారిభవదుగిభకదంబము రామనా
మభీ, కరతరహేతిచేఁ దెగి వకావకలై చనకుండ
నేర్చునే, తరికొని మండుచుండుశిఖఁ దార్కొ

* కలికాకృతి యనుటకు కలికాకృతి యనెను.

నినకా శలభాదికీటకా, త్కరము విలీనమై చన
దె దా... 81

చ. హరిపదభక్తినింద్రియజయాన్వితుఁడు త్రముఁడిం
ద్రియంబుల, స్తరుగక నిల్పనూఁదినను మధ్యముఁ
డింద్రియపారవశ్యుఁడై, పరఁగినచో నికృష్టుఁ
డని పల్కుఁగ దుర్జతి నైననన్ను నా, దరమున
నెట్లు కాచెదనొ దా... 82

చ. వనకరి చిక్కె మైనసకు వాచవికిం జెడిపోయె
మీను తా, వినికికిఁ జిక్కెఁ జిల్వ కనువేఁదులుఁ
జెందను లేళ్లు తావిలో, మనికి నశించెఁ దేఱిత
రమా యిరుమూఁటిని గెల్వ నైదుసా, ధన
ముల నీవె కావఁ దగు దా... 83

చ. కరములుమీకు మ్రొక్కులిడఁ గన్నులుమిమ్మునె
చూడ జిహ్వామీ, స్తరణఁదనర్ప నీనులు భవత్క
థలకా వినుచుండి నాస మీ, యలుతను బెట్టు
పూసరుల కాసకొనం బరమార్థసాధనో, త్కర
మది చేయవే కృపను దా... 84

చ. చిరతరభక్తి నొక్కతులసీదళ మర్పణసేయు
వాఁడు భే, చరగరుడోరగప్రముఖసంఘములో
వెలుగుకా సదాభవ, త్స్ఫురదరవిందపాదములఁ
బూజ లొనర్చినవారికెల్లఁ ద, త్వర మఱచేతి
ధాత్రిగద దా... 85

ఉ. భానుఁడు తూర్పునందుఁ గనుపట్టినఁ బావకచంద్ర
తేజముల్, హీనతఁ జెందినట్లు జగదేకవిరాజిత
మైననీపద, ధ్యానము సేయుచున్నఁ బరదైవ
మరిచు లడంగ కుండునే, దానవగర్వనిర్దళన
దా... 86

ఉ. నీమహనీయతత్త్వరస నిర్ణయబోధకథామృతా
బ్ధిలోఁ, దామును గ్రుంకులాడక వృథా తను
కష్టముఁజెంది మానవుం, డీమహి లోకతీర్థముల
నెల్ల మునింగిన దుర్వికారహృత్తామసపంక
ముల్ విడునె దా... 87

ఉ. కాంచనవస్తుసంకలితకల్కష మగ్నిపుటంబు వెట్టి
వా, రించినరీతి నాత్మ నిగిడించినదుష్కరదుర్మల
త్రయం, బంచితభక్తియోగదహనార్పిదగుల్బక
పాయునే కన, త్కాంచనకుండలాభరణ దా...

ఉ. నీసతి పెక్కుకల్లు లిడ నేర్పరి లోక మకల్మ
పంబు గా, నీసుత సేయు పాపనము నిర్మితకా
ర్యధురీణదత్తుఁడై, నీసుతుఁ డిచ్చునాయువులు
నిన్ను భజించినఁ గల్గకుండునే, దాసుల కీప్సితా
ర్థములు దా... 88

ఉ. వారిజపత్రమం దిడినవారివిధంబునవర్తనీయమం,
దారయ రొంపిలోనఁ దను పంటనికుమ్మరపుష్ప
రీతి సం, సారమునకా మెలంగుదు విచారగుండై

పరమొందుగాదె స, త్కార మెఱింగి మాన
వుడు దా... 90

ఉ. ఎక్కడితల్లివంద్రి సుతు లెక్కడివారు కళత్ర
బాంధవం, బెక్కడ జీవుఁ డెట్టితను వెత్తినఁ
బుట్టుదుఁ బోవుచున్నవాఁ, దొక్కడె పాపపు
ణ్యఫలమొందిన నొక్కడె కానరాఁడు వే, తొ
క్కడు వెంటనంటిభవమొల్లనయా కృపఁజూడవ
య్య నీ, తక్కరిమాయలం దిడక దా.... 91

చ. దొగసినకాయముల్ ముదిమితోఁచినఁజూచిప్ర
భుత్వముల్సిరుల్, మెఱుపులుగాఁగఁజూచి మఱి
మేసినిలోఁదమతోడివారుముం, దరుగుటఁజూచి
చూచితెగునాయువెఱుంగకమోహపాశము, ల్ల
రుగనివారి కేమిగతి దా... 92

చ. సిరిగలనాఁడు మైమఱచి చిక్కిననాఁడు తలంచి
పుణ్యముల్, పారిబారిఁ జేయనైతి ననిపొక్కినఁ
గల్లునె గాలిచిచ్చువై, గెలిచినవేళఁ దప్పిగొని
కీడ్పడువేళ జలంబుఁ గోరి త, త్తరమునఁ ద్రవ్వి
నం గలదె దా... 93

ఉ. జీవన మింకఁ బంకమునఁ జిక్కినమీను చలింప
కెంతయుం, దావున నిల్చి జీవనమె తద్దయుఁ
గోరువిధంబు చొప్పుడం, దావలమైనఁ గాని

గుటి దప్పనివాఁడు తరించువాఁడయా, తావక
భక్తియోగమున దా... 94

చ. సరసునిమానసంబు సురసజ్జఁడెటుంగునుముష్క-
రాధముం, డెఱిగి గ్రహించువాఁడె కొల నేక
నివాసముగాఁగ దద్దురం, బరయఁగ నేర్పు నెట్లు
వికచాబ్జమరందరనైకి సౌరభో, త్కరముమిలించ
మొందుక్రియ దా... 95

ఉ. నోచినతల్లిదండ్రీకి దనూభవుఁ డొక్కఁడె
చాలుమేటి చే, చాచనివాఁడు వేటొకఁడు
చాచిన లేదన కిచ్చువాఁడు నో, రాచి నిజంబ
కానిపలు కాడనివాఁడు రణంబులోన మేక,
దాచనివాఁడు భద్రగిరి దా... 96

ఉ. శ్రీయుత జానకీరమణ చిన్మయరూప రమేశరామ
నా, రాయణ పాహిపాహి యని ప్రస్తుతఁజేసితి
నామనంబునం, బాయక కిల్బిషప్రజవిపాటనమం
దఁగజేసి సత్కథా,దాయిఫలంబు నాకియవెదా.

ఉ. ఎంతటిపుణ్యమో శబరియెంగిలిఁ గొంటివి వింత
గాదె నీ,మంతనమెట్టిదో యుడుతమైని గరాగ్రన
భాంకురంబులక, సంతసమందఁజేసితివిసత్కులజన్మ
ము లేమి లెక్కవే, దాంతముగాదెనీమహిమ దా.

ఉ. బొంకనివాఁడెయోగ్యుఁడరిబృందములెత్తినచో
టుఁ జివ్వకుక, జంకనివాఁడె జోదు రభసంబున

నర్థిక్రంబు సాచినం, గొంకనివాడె దాత మిముఁ
గొల్చి భజించినవాడెపో నిరా, తంకమనస్కుఁ
డెన్నఁగను దా... 99

చ. భ్రమరము కీటకంబుఁగొని పాల్పడిఁగూర్చుకొనోప
కారియై, భ్రమరముగా నొనర్చునని పల్కుటఁజేసి
భవాదిదుఃఖసం, తమిసమెడల్చిభక్తిసహితంబుగ
జీవునివిశ్వరూపత, త్వమునధరించుటేమరుదుదా.

చ. తరువులుపూచి కాయలగుఁ దత్కుసుమంబులు
పూజగా భవ, చ్చరణము సోకి దాసులకు సార
ములౌ ధనధాన్యరాసులై, కరిభటఘోటకాం
బర నికాయము లై విరజానదీపము, తరణ
మొనర్చుఁ జిత్ర మిది దా... 101

ఉ. పట్టితిభట్టరార్యగురుపాదములిమ్మెయినూర్ధ్వపుం
ద్రముం, బెట్టితిమంత్రరాజమొడిఁ బెట్టితినయ్య
మకింకరాలికిం, గట్టితిబొమ్మ మీచరణకంజములం
దుఁదలంపు వెట్టిపో, దట్టితి బాపపుంజములదా.

ఉ. అల్లన లింగమఁత్రిసుతుఁ డత్రిజగోత్రజుఁ డాది
శాఖ కం, చెల్లకులోద్భవుండనఁబ్రసిద్ధుఁడనై భవ
దంకితంబుగా, నెల్లకపుల్ నుతింపరచియించితిగో
పకవీంద్రుడ౯ జగ, ద్వల్లభ నీకు దానుఁడను దా.

దాశరథీశతకము సంపూర్ణము.

వీ తిక.

ఈనరసింహశతకము రచించినకవి గోగులపాటి కూర్మనాథుడు. ఇతడు విశాఖపట్టణమండలనివాసి. *లక్ష్మీనరసింహసంవాదము (పద్యకావ్యము) మృత్యుంజయవిలాసము (యక్షగానము) అను రెండుపాత్రము లీకవి రచించినవి మేము చూచితిమి. కవిత్రీ. శ. 1750 ప్రాంతమునందుండి యుండును. ఇతని యితరగ్రంథములవలన నితడు ఆపస్తంబుడగు ముద్గలగోత్రుడనియు నాటవేలనియోగియనియుఁ బెద్దింటి సంపత్కుమారవేంకటాచార్యులశిష్యుడని తెలియును.

ఆంధ్ర దేశములో సింహాచలము సుప్రసిద్ధమగు నృసింహక్షేత్రము. తురకదండు ఆంధ్ర దేశమునకు దాడివెడలి మార్గమధ్యమున నున్న గ్రామములఁ గాల్చుచు జనులఁ బీడించుచు సతులమానభంగము గావించుచు పొట్నూరు, భీమసింగి, జామి, చోడవరము లోనగు గ్రామములలోని దేవాలయముల రూపుమాపి సింహాచలము ముట్టడించెను. ఆలయమండపములలో గోహత్యగావించి బ్రాహ్మణాదులఁ బరాభవించి సతులయభిమానధనములు చూఱగొని తురక లెన్నియో దుండగములకుఁ బాల్పడిరి.

* దీనినే చోరసంవాదమని చెప్పుదురు.

కూర్మనాథుఁ డానమయమున భర్తసంరక్షణా
 ర్థము లేమ్మని సింహాద్రినారసింహస్వామిని చుటుకు
 పలుకులతోఁ బ్రోత్సహించి, నిందించి, కటూక్తులాడి
 ఆలయము ముం దేకపాదమున నిలిచి యటువది
 యెనిమిదిపద్యములను రచించెను. తురక లీపేదబా
 పని లక్ష్యపెట్టక దురంతములు గావింపసాగిరి. కూ
 ర్మనాథుని పలుకు వాఁడికి నొచ్చి నృసింహస్వామి
 *కందిరీగల తెట్టెను లేవఁగా నది తురకలఁ గుట్టి
 నానావస్థలఁబెట్టి దిక్కుచెడి తలకొకదిక్కై నిలువ
 నీడలేక యననులు పాటిపోయిరి.

జనపరంపరచెప్పుకొను నీకథవిశ్వాసపాత్ర మను
 టకు అటువదియెనిమిదవపద్యము మొదలు “నీదు
 కరుణఁగంటి మిప్పుడు” “జయమయ్యె యవనరా
 ట్సంతమసముబాసె” అని నృసింహుని కవి సంకల్ప
 సిద్ధుడై ప్రశంసించుటయే దృష్టాంతము కాఁగలదు.

కూర్మనాథుకవి మృదుపదగుంభితము. ఇతని
 నుడి పొందికలో శిలలకైన జీవశక్తి గలిగించు నొక
 యమోఘశక్తి గలదు. లోపముల నెత్తిపొడిచి
 యచేతనమగు శిలావిగ్రహముచే బనిగొన్న యీ
 కవిశక్తి ప్రశంసార్హము. కార్యాంతమున భగవం

* ఈయంశము తెలుపుపద్యము లీతకమున నుదాహ
 రింపఁబడియున్నవి. చూ. ప.

తుని గట్టునచోహతిచే నొప్పించితినని కవి పరిత
పించు దీనవాక్యములు హృదయదారణములు.
ఏతదుత్తమశతకరచనమూలమున నీకవికీర్తి యా
చంద్రతారమై వెలుగుచున్నది.

ఈశతకము యుక్తియుక్తములగు సామెతలతో
మృదుమధురములగు మాట పొందికలతో శతక
వాఙ్మయమునకు భూషణప్రాయముగనున్నది. ఆంధ్ర
దేశమును యవనదళములు ముట్టడించి చేసినకల్లో
లములకు, దేశీయులు లంచగొండులై వారిధాటి
కవకాశము లొసంగి యాత్మహత్యాసమమగు నాత్మ
వంచనమునకుఁ బాలుపడినందులకీశతకము తార్కా
ణము కాగలదు.

ఇట్టి నిష్లవపరిస్థితులలో రచింపఁబడిన వెంకటా
చలవిహారశతకము, మట్టపల్లి నృసింహశతకము లో
నగునవి చూచుట కాంధ్రప్రపంచ మాతురపడు
చున్నది. వావిళ్లవా రాగ్రంథముల లోకమున
కొసంగఁ బ్రార్థితులు.

నందిగామ }
1-1-25 }

ఇట్లు,
భాషానేపథులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

సింహాద్రి

నారసింహశతకము.

సీ. శ్రీమద్రమారమణీమణీరమణీయ
సరసచిత్తాబ్జబంధర పరాకు
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గచాపాదిభా
సురదివ్యసాధనకర పరాకు
ప్రహ్లాదనారదవ్యాసశుకాదిక
భక్తసంరక్షణపర పరాకు
బహుతరబ్రహ్మాండభాండపరంపరా
భరణలీలాధురంధర పరాకు

తే. నీకు సాష్టాంగవిసతు లనేకగతులఁ
జేసి విన్నప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు
చెనఁటి వీఁ డని మదిలోనఁ గినుక మాని
వైరిహరరంహ సింహాద్రినారసింహ.

1

సీ. అవధారు దేవ చిత్తావధానతఁ గొను
వనజబాదులు సేయు సంసరములు
సెలవె రాత్రిందివస్థితిగతు లైలుపఁగా
సోమపద్మాస్తు లిచ్చో నిలిచిరి

మందారతదనూనమాల్యము ల్లోని యింద్రుఁ
 డేతెంచె నిందుల కేమియాజ్ఞ
 గంధర్వకిన్నరు ల్కరగతవీణు లై
 తడవాయె వచ్చిరి దర్శనేచ్చ
 తే. ననుచు జయవిజయులు దెల్పు హాయి యనుచు
 నిందిరను గూడి యుంటి నీ వింటికన్న
 గుడి పదిలమంచు యవనులఁ గొట్టవయ్య, వైరి.

సీ. చటులపోమకహరస్ఫుటతరాటోపంబు
 కుంభినీభరణ విజృంభణంబు
 ఖలహిరణ్యాక్షశిక్షణరూక్షదక్షత
 తుభితహిరణ్యరక్షోభిదాత్మ
 బలిమహావైభవభంజనమహిమంబు
 నుర్వీశగర్వాంతకోర్వతిశయ
 మతిదుష్టదశకంఠహరణబాహశక్తి
 ప్రబలప్రలంబదారణవిధంబు

తే. పురవధూప్రతభంగవిస్ఫురణసరణి
 భువనములు బ్రోవఁ గావించి జవనయవన
 సేన నణఁచుట కిటు జాగు సేయఁదగునె, వైరి.

సీ. *మొఱవవోయెనొ వక్రముఖనక్రహరమహా
 సంపర్కనిర్వక్రచక్రధార

వాసి దప్పెనొ హతోద్భాసినుమాలిమ

హనుగళార్థబాణాసనంబు

పదను వాసెనొ మధుప్రముఖేంద్రగివురాజు

బృందాంతకారకనందకంబు

కడిమి దప్పెనొ సౌంభకమథనప్రనిధాన

చండమై తగుగదాదండపతిమ

తే. జబ్బుపడి యుంటి వేల మాయబ్బు యొక్క

దెబ్బ దీయక తురకలయుబ్బు చెడదు

గొబ్బునఁ జెలంగు మిఁకనైననిబ్బరముగ, వైరి.

సీ. చుట్ట బెట్టెను మహారట్టజంబులతోడ

నిఖిలరాజ్యము పఠానీలపౌఞ్జు

మట్టి మల్లాడెను మదసామజంబులఁ

బురజనపదములు తురకబలము

కొట్టి కొల్లలు పెట్టె గురుప్రమానినీ

ఘనగోగణంబుల ఖానసమితి

పట్టిపల్లార్చిరి బహుదుర్గవర్గముల్

సరభసౌధత్యపాశ్చాత్యచయము

తే. మించి భూస్థలి నిటు లాక్రమించి రాఁగ

నలుక రా దేమి నగరివారలను దోచఁ

బొంచియుంటివి యవనుల ద్రుండుమిఁకను, వైరి.

సీ. మొగిసి రక్కసుని బొండుగఁ జించునీగోళ్లు

చిటిలెనో సిరికుచళిఖరి దాఁకి

యరులపై భగభగలాడుకోపజ్వాల

లాఁచెనో శ్రీకటాక్షామృతమునఁ

బరవీరగర్భము ల్పగిలించుబొబ్బ ప

ల్కదొ రమానందగద్గదికచేత

ఖలుల దంఢింపగాఁ గఠిన మానీగుండె

కరఁగెనో శ్రీలక్ష్మీ సరసకేళి

తే. నహహ నీధీకరోద్వృత్తి నల్పు లనక

యవనరాజుల నడఁచి ప్రేయంగ వలయు

పిన్నపామునకైనను పెద్దదెబ్బ, వైరి.

6

సీ. పొవలలో డాఁగెనో పొట్నూరులో నున్న

రమణీయకోదండరామమూర్తి

యెక్కడి కేఁగెనో యెఱుంగంగ రాదుగా

పటుభీనుసింగి గోపాలమూర్తి

సాధ్వపోద్వృత్తి నెచ్చటి కేఁగి యుండునో

జామిజనార్దనస్వామిమూర్తి

యెన్ని పాట్లను బడుచున్నాఁడో చోడవ

రంబులోఁ గేశవరాయమూర్తి

తే. నిబిడయవనులభయశంక నీవు నింకఁ

బరుల కగపడకుండుమీ ప్రక్క నున్న

గాయమిప్పటికిని మానదాయె నయయొ, వైరి.

సీ. పాశ్చాత్యుల నమాజుపై బుద్ధివుట్టెనో
 మానులజపముపై మనసు రోసి
 యవనులకందూరియం దిచ్చ చెందెనో
 విప్రయజ్ఞములపై విసువు బుట్టి
 ఖానజాతినలాముపై నింపు బుట్టెనో
 దేవతాప్రణతిపై భావ మెడలి
 తురకలయీదునందు ముదంబు గల్గెనో
 భక్తనిత్యోత్సవవత మాని

తే. వాండ్లు దుర్మార్గు లయ్యయో వ్రతము చెడ్డ
 సుఖము దక్కదు వడి ఢిల్లి చొరంగదోలు
 పారసీకాధిపుల పటాపంచలుగను, వైరి. ౪

సీ. నీకొండపై నెక్కి నియతు లాభక్తులఁ
 గొట్టి నానావస్థ బెట్టకుండ
 గాంగధారాతీరకలితమండపముల
 మద్యపానము జేసి మలయకుండ
 నీవంటశాలలో నిశ్చంకతో మాంస
 ఖండము లైండుగా పండకుండ
 నీగుడిఁ జొచ్చి దుర్మీతిఁ గామాంధులై
 పరపధూటుల భంగపటుపకుండఁ

తే. బారుపంబునఁ దురకల బాఱు దటుము
 వేటకాఁ డిల మెత్త నావేళ లేడి
 మూండుకాళ్లను నడుచునిర్మూలితాంహ, వైరి.

సీ. నెల వైన బైరవుం డలుకచే వైరుల
 నెత్తి బల్లదచేత మొత్తలేడె
 యాజ్ఞ యిచ్చిన వీర హనుమంతుఁ డహితుల
 ఘనవాలమున నేలఁ గలుపలేడె
 యంపించితేఁ ద్రిపురాంతకుం డరిసేన
 ఘోరశూలమునఁ గ్రుమ్మలేడె
 కనుసన్నఁ జేసిన వినతాతనూజుండు
 విమతుల నెగిరి పో విసరలేడె

తే. యింత తాలిమి చేయుదే యిప్పటికిని
 మట్టుకొని వచ్చె శత్రుసమాజ మెల్ల
 ప్రజల రక్షింపు యవనేశుబలముఁ గూల్ప, వైరి.

సీ. యవనేశుధాటికి నడలి సర్వస్వము
 విడిచి మందిరములు వెడలువారు
 వెడలియు దలఁ దాఁచ వెర వేమి గానక
 నడవుల నిడుమలఁ బడెడువారుఁ
 బడియు నెచ్చట కూడఁ బట్టఁ గానక తమ
 శిశువులతో వెతఁ జెందువారుఁ
 జెంది డెందము గుండఁ గాందిశీకత నభి
 మానార్థులై భేద మానువారు

తే. వైరి యొక్కొక్క భార్యతో నవనిప్రజలు
 అప్తమహిమలపై పదియాలువేల
 సతులతో నీవు వలస కెచ్చటి కరిగెదు, వైరి.

సీ. దర్పణాకృతి తథ త్తథలాడుకంబాలు
 డంబై చెలంగు జేడాపెరుంగు
 చెప్పఁ జూపఁగ రానియొప్పున నుప్పురం
 బప్పలిం చెడువంక కొప్పుచొప్పు
 చిత్రవిచిత్ర మాచిత్రంపుబొమ్మలఁ
 గులుకు చక్కనిగుళ్లు గోపురములు
 నమ్మతోపమాన మై యలరారుగాంగథా
 రాముఖ్యసకలధారాజలంబు

తే. నెంత ముచ్చటపడి సృజించి నావొ
 యిల్లు చెడఁగొట్టుకొనకు న న్నేలినయ్య
 ఘనతురుష్కులఁ బడఁగొట్ట మనసుబెట్టు, వైరి.

సీ. యవనధాటికి భయ మందియే కాఁబోలు
 నక్కజంబుగఁ గొండ యెక్కినావు
 ఖానుల కడలియే కాఁబోలు సంపూర్ణ
 పారువంబునఁ గత్తి బట్ట వైతి
 వఖిల పాశ్చాత్యుల నలమ లేకయపోలు
 తాపసగతి జడఁ దాల్చినావు
 మ్లేచ్చనాయకబలాలికి జంకి కాఁబోలు
 మిక్కిలిగంధంబు మెత్తినావు

తే. గట్టిగా నీవు తురకలు ముట్టకుండ
 నవవరాహాకృతి ధరించినావు సామి
 వలదు నిందలఁ బడ తురుష్కులవధింపు, వైరి.

- సీ. పటుతరస్తంభంబు పటపట బ్రద్దలు
 గా జనించిన నీయఖండవహిమ
 చటులతరంబుగా బెటపెట దంష్ట్రలు
 కొలుకుచు వచ్చునీఘోరవృత్తి
 స్ఫుటతరోద్భటచృత్తిఁ జిటచిటధ్వని మీరు
 నీనిటలాక్షవహ్నిక్రమంబు
 కుటిలనఖంబుల సొటసొట నెత్తురు
 సింద రక్కసిరొమ్ముఁ జూచుకినుక
- తే. యెందుబోయెనొ నేడు మహిజనంబు
 గుండ యాధ్యత్యమున వచ్చుఘోరయవన
 బృందములయందుఁ జొపుతద్భీకరగతి, వైరి. 14
- సీ. నట్టువల్ ద్రొక్కఁగా నవయామునీయకూ
 లంబు గాదు రణస్థలంబుగాని
 కొట్టి తోలఁగ నీకు గోవుషభంబుల
 బాజుగాదు గుతాల పౌజుగాని
 పట్టిచూడఁగ నీకు పసిగాఁపుఁజెలులపా
 లిండ్లుగావు ఫిరంగిగుండ్లు గాని
 ముట్టి ముక్కలు సేయ ముదిచినయర్జున
 తరులు గా వరివీరతరులుగాని
- తే. యవనబలములతోడఁ బోరాడలేవు
 శూరుఁ డౌజరాసంధుండు చుట్టుకొనిన
 నాటితీ రయ్యె మే ల్నీకు నవ్వుగాదు, వైరి.

స్త్రీ. కాంతలఁ జెఱఁబట్టఁ గనుగొను చుంటివి
 పాంచాలివెత యెట్లు పాపినావా
 గోవధ సేయఁ గన్గొనుచుంటి విష్ణుడు
 కరుణతోఁ గరి నెట్లు కాచినావా
 ద్విజులు బాధలుపడఁ దిలకించు చుంటివి
 భువిఁ గుచేలుని నెట్లు ప్రోచినావా
 సత్పరిభురాజ్యనాశన మొందఁ గంటివి
 భ్రువుని కె ట్లిచ్చితో దొడ్డపదవి

తే. దుష్టశిక్షణ మొనరించి శిష్టరక్షఁ
 జేయకుండిన పూర్వప్రసిద్ధి జెడును
 ఆర్తరక్షణబిరుదంబు హానిఁ జెందు, వైరి. 16

స్త్రీ. సముదగ్ర మగుసముద్రముజొచ్చి యీదుటో
 కొండ నెత్తినిఁ బెట్టుకొంటయొక్కొ
 ధారుణీస్థలి ద్రవ్వి తల నెత్తుకొంటయో
 గొబ్బున సింగంపుబొబ్బ యిడుటో
 యడు గిడి త్రైలోక్యమాక్రమించుటయొక్కొ
 వేయిచేతులవాని వేయుటొక్కొ
 యొకశరాగ్రమున నుదధి నింకించుటో
 కరిపురంబెల్ల బెగల్చుటొక్కొ

తే. కరుణ జగములఁ బ్రోచుటో తురగమెక్కి
 ఘనరిపులఁ గొట్టుటో తురుష్కపథ యెంత
 కొండయెక్కెదుబ్రతిమాలుకొనినకొలది, వైరి.

సీ. కుటుపాలు ప్రొద్దునఁ గ్రోలక నొకక్షణ

మైన దాళపుగదా యాఁకటికిని

బాగుగా మెఱు మలాకీగంధ మలఁదక

నింపు పుట్టదుగదా యెప్పటికిని

తనువునిండఁగ భగద్ధగితపట్టాంబరం

బవధరింపక మాన వహరహంబు

నాటపాటలు మొద లగువినోదంబుల

సుబుసుపుచ్చుచుఁ గాని యుండలేవు

తే. భక్తు లెల్లరు దుర్తార్థపరతురుష్క

రాజిచే బొంది రిదె పడరానిపాట్లు

భోగరాగంబు లిఁక నీకుఁ బొసఁగుపాట్లు, వైరి.

సీ. పుట్టినప్పుడు వీఁకఁ బోకార్చితివి భలీ

పూతనాభ్యోపేతయాతుధానిఁ

బుడమిపై కడుతప్పుటడు గిడునప్పుడు

బండిరక్కసుమేను చెండినావు

ఆటప్రాయమునఁ దృణావర్తబకధేను

కాదిదైత్యకులంబు నణఁచినావు

యావనంబున నృశంసావతంసకకంస

విధ్వంసనదిరంస వెలసినావు

తే. భూసురులఁ బ్రోవవేమి మహాసురారి

యిప్పు డేటికిఁ ద్రుంప వేండ్లగన వైన

బుద్ధి దిగసన వచ్చెనో పో మతేమి, వైరి. 19

సీ. ఎలమితో సోమయాజుల పెద్దఝారీలు

గుడిగుడిలుగఁ జేసికొనెడువారు

యజ్ఞవాటికలలో నగ్ని హోత్రంబుల

ధూపపానము జేసి త్రుళ్లువారు

యాగపాత్రలుదెచ్చి హాసుగా వడి లుడి

కీచిప్పలుగఁ జేసి కేరువారు

స్రక్కువముఖ్యదారుమయోపకరణముల్

గొని వంటపొయి నిడుకొనెడువారు

తే. నగుచు యవనులు విశ్రులఁ దెగడు చుండ

సవనభోక్తవు నీ విట్లు వైఁపఁ దగునె

తినఁ దినఁగ గారెలైనను కనరువేయు, వైరి. 20

సీ. చింపికుళాయైన శిరమునఁ గాలిచి

దివ్యకిరీటంబు దీసి దాచు

వనమాలికయ చాలు వక్షంబున ధరింపఁ

గొస్తుభరత్నంబు గట్టిసేయు

పూఁడ కుండఁగఁ జెవిపుడ కైన నిడుకొని

మకరకుండలములు మాటుసేయు

కటి ధగద్దగిత మాకనకచేలం జేల

మొలచుట్టు మొకపాటిముతుకగుడ్డ

తే. దొడ్డసరకులు తురకలు దోచుకొనినఁ

గట్ట మా కానివేళ జగత్కుటుంబి

వీవు వేషంబు చెడిన నీ కెట్లు గడచు, వైరి. 21

- సీ. నామొ తొలింపవు నారదగానంబు
 వినుచుంటివో వేడ్క వీను లలరఁ
 గరుణఁ జూడవు మమ్ముఁ గమలామహాదేవి
 కన్నులు మూసెనొ కౌతుకమున
 మముఁ బ్రోవ రా వేమి కమలభవాదులు
 భక్తితోఁ బాదముల్ పట్టుకొనిరొ
 ఆదరకలన మాటాడవు భూసీశ
 లలరఁగా ముచ్చట లాడుచుండ్రొ
- తే. యిట్టు లున్న ననాథల కేది దిక్కు
 సమయమా యిది కేళికాసౌఖ్యమునకు
 దుష్టుల వధించి ప్రోవు సాధువులనెల్ల, వైరి. 22
- సీ. పాలీయ వచ్చిన భామినిప్రాణంబు
 లపహరించి చెలంగినట్లు గాదు
 యాగోత్సవంబున కతిమోదమునఁ బిల్వ
 నవుడు మామను ద్రుంచినట్లు గాదు
 చేతగా కొకనరుచేతఁ జొట్టంబుల
 నందఱఁ జంపించినట్లు గాదు
 తుంగఁ గల్పించి యుత్తంగవంశద్రోహ
 మాచరించి చెలంగునట్లు గాదు
- తే. పరబలం బిది నీప్రజ్ఞ పనికిరాదు
 తె మ్మికను మీన మేషము ల్లెక్కయిడక
 చొరవతురకలఁ గొట్టఁగాఁ జొక్క తెదురె, వైరి.

సీ. అవని మూఁ డడుగు లి మ్మని వేడ నిచ్చిన
బలి నణంచిన దేమిప్రాభవంబు
ఇనకుమారుని మది కిచ్చకంబుగఁ బొంచి
వాలినిఁ జంపు పేవీలు నీకుఁ
గడుకాలయవనున కడలి యాముచుకుందు
పాలి కేతెంచు టెపారుపంబు
భువి జరాసంధుతోఁ బోరాడఁగా లేక
ద్వారకఁ జేరు టేధైర్యవృత్తి

తే. యకార నిజ మాడ నిష్ఠురం చౌ నటండ్లు
కాక రోపంబు గలిగినఁ గతినయవన
సేన నిర్జించి యాయాంధ్రసృష్టి నిల్పు వైరి.

సీ. నీరుహుక్కా పకడోరె గడ్దాయని
యాహితాగ్నుల నెత్తు లణఁచకుండ
పాముధోనేకు తుం పాని లారే యని
తివిరి శ్రోత్రియుల మర్దింపకుండ
ఘానులారే అరే గాంధూ యనుచు శిష్ట
తతులపైఁ బడి వడిఁ దన్నకుండ
కులితీ పకాపురే జలిదీ యటంచు మా
ధ్వల మెడ వడిఁ బట్టి త్రోయకుండ

తే. బహులహాలామదావిలపరుషయవన
రాజి నిర్జింపు నీవంటిప్రభువు గల్గ
బ్రహ్మణుల కిన్నిపాట్లు రారాదు గాచె, వైరి.

సీ. అగ్రజపీడితుం డైనవిభీషణు

తీని ముక్త దయఁ జూచినావుగావో
అలమునిభీతుఁ డౌనంబరిషునియార్త

నాదంబు మున్ను విన్నావు గావో
బహుబాధితుం డైనప్రహ్లాదునకును ము

న్నీవు ప్రత్యక్షమైనావు గావో
ద్రువముఖ్యులైనభక్తుల నెల్ల మున్ను సం
తసమున రక్షించినావు గావో

తే. నాటిమది లేదొ కరుణ న న్ననవు వినవు

రావు బ్రోవవు వేగఁ బురాణపురుష

తాతతాతవు ముది మది దప్పినావో, వైరి. 26

సీ. గ్రామంబు లన్నియుఁ గాల్చి దీపారాధ

నలు చేసి రౌర యానందముగను

వడి సాధుజనులసర్వస్వమ్ముఁ గొని శత

గోపంబు బెట్టిరి గురుతరముగ

పటఘటాదులు పోవఁ బ్రతిమాలువారి కే

మియ్యక ఘంట వాయించి రహహ

పెద్దలకడ దుడ్డుపెట్టి ప్రసాదంబు

వడ్డించి తగ పరవశులఁజేసి

తే. రవుర యవనార్చకులు నీకు నావు లైరి

భూసురులు సేయుపూజలు పొసఁగ వొక్కొక్క

అకట యిది యేమి పాపమునకు వెలువవు, వైరి.

- సీ. వాసవ పిడుగులవానకు వెఱవపు
కడుభిరంగీగుండ్ల కడల నేల
వెఱవపు భీష్మాదిభీష్మబాణాళికి
బాణాల కేటికి భయపడంగ
దవవహ్ని దిగమ్రుంగితివి గాని జంకపు
భయ మేల యాయరబ్బులకు నీకు
గణియింప కధికరాక్షసుల శిక్షించితే
మైచ్చుల నణచు బేలెక్క నీకు
తే. నీకలిమి నీ వెఱుంగవుగాక లోక
కర్త వగునీ కొకయసాధ్యకార్య మేది
పామరులు నవ్వకుండఁగఁ బరుల దఱుము, వైరి.
- సీ. సమధికప్రేమచే శబరి యెంగిలిజేసి
యొసఁగినపం ద్లెల్ల మెసఁగి మెసఁగి
చెలఁగి కుచేలుండు జీర్ణచేలంబునఁ
బొదవుముక్కటుకులు బొక్కిబొక్కి
వనములోఁ బాంచాలి పండిన శాకభాం
డములోనిబలుసాకు నవలి నమలి
పొంచి యాదుగ్గనబోయనిపోతిలో
కొట్టగింజలు కొన్ని కొటికి కొటికి
తే. పొంది తిప్పుడు భక్తుల పుణ్యమునను
భోగ మోయప్ప యీతిప్ప బోర్లపడిన
ఁజేమితినియెద వరుల యుద్వృత్తినడపు, వైరి.

సీ. తను దానె కౌగిలించెను నిన్ను రుక్మిణి
 యలసత్యయును పొలయలుక మానె
 క్షణమైనఁ బాయదు జాంబవతీదేవి
 మేనుమే న్గదియించె మిత్రవింద
 భద్రయు భవదూరు భద్రపీఠిక నెక్కె
 వదలకుండె నుదంత వామకరము
 కాళింది నిజపాదకమల మొత్తుచు నుండె
 లక్షణ మెయిలీఁగెలాగు బెనఁగె

తే. రాఁగ నోపవొ పాశ్చాత్యరాడ్బలంబు
 సాధుతలఁ గొట్టి దోచగా చకితులయిరి
 తుది పనికవచ్చెలే నీకు తురకగుడ్డు, వైరి. 30

సీ. తపనీయకశివుండు దండించు తరువాత

కాని ప్రహ్లాదునిఁ గావలేదు
 కురురాజు పాంచాలికొప్పుపట్టిడిపిం
 చినవెన్నఁగాని రక్షింపలేదు

కరిరాజు మొసలిచేఁ గడుకష్టపడినపి

వృటగాని వేంచేసి మనుపలేదు
 పాండవు ల్బాధలఁ బడినయనంతరం
 బునఁగాని సిరు లిచ్చి ప్రోవలేదు

తే. భక్తు లిప్పుడు కొన్ని యాపదలఁ బడక
 ముందు పోషింపవట్లయకా కొందఱికిని
 మును శిశువు నేడిపింపక ముద్దు రాదు, వైరి. 31

- సీ. జడవిప్పి జులపాలు సవరింపు మిరువంక
 బలుకిటికీదారుపాగజుట్టు
 బొట్టు నెన్నుదుటివై బొత్తిగా దుడుచుకో
 పోగు లూడ్పుము చెవు లూడవిడువు
 వడిగ నంగీ యిజా ర్థిడుగు దట్టి జుట్టు
 కైజారుదోపు డాల్కుత్తిఁ బట్టు
 భీబినాంచారిని బిలిపింపు వేగమే
 తుద కభ్యసంపుమీ తురకభాష
- తే. శక్తి లేకున్న నిట్టివేషంబు పూను
 మన్న సరి లోకవంద్యుడ వైననీవు
 నీచులకును సలాం సేయ నే సహింప, వైరి. ౩౨
- సీ. గోవర్ధననగంబు గొడుగుగాఁబట్టిన
 నాఁడు కేలున నొప్పి నాఁట నొక్కొ
 సరిచెబ్బ లాడుచో జాంబవంతునిగ్రద్దు
 కోరెక్కలో గుట్టు పోరె నొక్కొ
 నరునిసారథి వైననాఁడు భీష్మునిచేతి
 కఱకుటమ్ముల తొమ్ము కవిసె నొక్కొ
 దుగ్గన బోయనితూపు నాఁటినప్రక్క
 గాయ మిప్పటికిఁ బోదాయె నొక్కొ
- తే. యొక్కట యవనరాత్మన జక్కుజేసి
 యొక్కణఁప నెందుచేత నీవోపలేవు
 వేదపుం డెల్ల బయలను బెట్టవలయు, వైరి. ౩౩

సీ. కనిపించుకోవుగా ఖలులు మార్గస్థులఁ
 గొంకక ముక్కులుఁ గోయునపుడు
 ఆలకింపవు గదా యయ్యయో ప్రజఘోష
 ధూర్తులు వడినిట్లు దోచునపుడు
 జాలిగాదాయెగా చటులతురుష్కులు
 భామినులను చెఱల్పట్టునపుడు
 అలుక రాదాయెగా యవనులు సత్ప్రభు
 వసుమతి ముట్టుకోవచ్చునపుడు

తే. మంకుతనమేమి మాతండ్రి మఱచినాఁడ
 మానునే గొల్లపాల్ ద్రావ మందబుద్ధి
 దేవకీదేవిపాల్ ద్రావఁ దెలివిరాదె, వైరి.

సీ. అల విప్రభార్యయా నదితిపాల్ ద్రావుట
 బలి యాచనావృత్తి పాదుకొనియె
 శ్రుతియకన్యయా కౌసల్యపాల్ ద్రావ
 రావణాదులఁ ద్రుంచి ప్రబలినావు
 గొల్లయా నందుని కులసతిపాల్ ద్రావఁ
 బనులఁ గాచెడుబుద్ధి పట్టువడియె
 నిసుమంతవిసపురక్కసిపాలు చవి చూడఁ
 గాబోలు మాపట్ల కఠినవృత్తి

తే. పాలకాగ్రణి యైనగోపాలబాల
 పాలబుద్ధులు మాని మాపాలగలిగి
 పాలన మొనర్పవయ్య కృపాలవాల, వైరి.

- సీ. జేగీ అరే అరబ్బి పడోరే యని
 బోడిసన్యాసులఁ బొడుచువారు
 మత్తభో మూపరు మాటీ యనుచు వైష్ణ
 వులబొట్లు దుడుచఁగ బోవువారు
 పత్తరుకాయకు బదియారే చోడు
 దేవనిశైవులఁ దిట్టువారు
 కాలటీకాతూ నికాల్దే వటంచు మా
 భ్వలఁ బ్రల్లదము లాడి త్రోయువారు
- తే. వైరి యవనులు మిమ్ము ని ట్లడలఁజేయ
 నట్టివాండ్రకు ద్విజులెంతయాగగ గుడి
 మ్రింగువానికి లింగ మూర్చిండి వడెము, వైరి.
- సీ. విషవహ్నిఁ బ్రజకెల్ల వెతఁజేయు కాళియు
 పడగలు వడిఁ ద్రొక్కుపటిమ యేది
 వడిగ బిడొజుండు పిడుగులు వర్షింప
 శైలమె త్తిననాఁటి శక్తి యేది
 దుర్యోధనాదులు దొరకించుకొనువేళ
 విశ్వరూపముఁ జూపువెంతయేది
 మురసరకాది ముష్కర దుష్కరాదుల
 మర్దించి చెలఁగు సీమహిమ యేది
- తే. యిట్లు ఖలులేచ దీనుల నెన్నఁటికిని
 గరుణఁజూచెదు కలవాఁడుగాదెదీయు
 దనుక బీదలప్రాణముల్ తాళుటెట్లు, వైరి. 87

సీ. ఆభీరగృహముల నారఁ గాఁగినపాల
 మీఁగడ ల్వడి దిగమ్రొంగఁగలవు
 తల్లియిచ్చిన చల్లి తగ బ్రహ్మవచ్చిన
 వెనుకఁ జూడక వేగ విసరఁగలవు
 రాధికామధురాధరామృతధారలు
 గుటుకుగుటుక్కునఁ గ్రోలఁగలవు
 భక్తులెల్లను దిరుపణ్ణారము లొసంగఁ
 జేలఁగి లోలోన భక్షింపఁగలవు

తే. గాని యవనులపై వడి బూనలేవు
 కబళ మన నోరుఁ దెఱుతువు కల్లె మన్న
 మోము ద్రిప్పహయగ్రీవమూర్తినహహ, వైరి.

సీ. అల విభీషణుపల్కు లాదరించినవాఁడె
 యతిదుష్టుఁడౌ రావణాసురుండు
 వసుదేవముఖ్యులవరబోధ వినియెనే
 దుండగీడైన కంసుండు నాఁడు
 విదురాదిబుధుల వివేకము లైలినే
 శ్రోథాత్ముఁడైన దుర్భోధనుండు
 భీష్మాదు లెంతచెప్పిన నిచ్చుగించెనే
 బాలికుఁ డగు శిశుపాలకుండు

తే. కొట్టకుండఁగ ధూర్తుల వట్టిశాంతి
 తాలిమేటికి తురకలు తరిమి రాఁగ
 నొదిగిచూచెదు కలిబోయ నుట్లదిక్కు, వైరి.

- సీ. నిదురించినావా నిర్జిద్రభద్రాకార
కలితభోగింద్రభోగంబుమీఁద
శయనించినావా శైశవమూర్తితోఁ బయః
పాథోధి పటువటపత్రసీమఁ
బవళించినావా శ్రీభామినీదోర్మాల
కూలంకషస్తనకుంభయుగళిఁ
బడక గావించితో భక్తసమ్రాజ్యన
స్సంకల్పితానల్పశయ్యయందు
తే. నిబిడ పాశ్చాత్యభీతులై నిఖిలజనులు
కదసి మొఱవెట్ట నీకెట్లు నిదురవట్టె
లెమ్ము నాసామి జాగేమి చిమ్ము రివుల, వైరి..
- సీ. నినుఁబూజఁ గావింప ఘనవిప్రు లేటికి
గొదువ గాకుండ సయ్యదులె కలరు
వినుతింప శాస్త్రజ్ఞవిద్వాంసు లేటికి
వీలుగామించు మాల్వీలె కలరు
ఆత్మకీర్తనఁజేయ హరిభక్తు లేటికిఁ
గేకలు వేయ పకీర్లు కలరు
పూతాత్ము లగు ననుష్ఠాతలు సీకేల
తఱుచుగా పీరుజాదాలె కలరు
తే. వట్టియాసల నిటు మెడ వట్టి త్రోయ
చూరు వట్టుకొ వ్రేల్లాడినార మిట్టి
ముచ్చటకె నీవు పశ్చిమముఖుడ వౌట, వైరి..

సీ. జయవిజయీభవ జగదవనాసక్త
 జయవిజయీభవ శౌర్యయుక్త
 జయవిజయీభవ శాశ్వతకళ్యాణ
 జయవిజయీభవ నయధురీణ
 జయవిజయీభవ సర్వంకషప్రజ్ఞ
 జయవిజయీభవ సన్తనోజ్ఞ
 జయవిజయీభవ సాధుజనాధార
 జయవిజయీభవ భయవిదూర

తే. యనుచు జయవాక్యముల జను ల్వినుతిసేయఁ
 జక్రహస్తుఁడవై రిపుక్షయ మొనర్చి
 ధరణిఁ బాలింపు మాచంద్రతారకముగ, వైరి.

సీ. చాటక పోఁ జుమి చాలఁ బ్రోవకయున్న
 నాఁటివ్రేవల్లెలో తోటిమాట
 ప్రకటింతుఁ జుమి మమ్ము రక్షింపకుండినఁ
 దగఁ గొల్లచెలుల వస్త్రములమాట
 దాచను జుమి మమ్ము దరిజేర్పకుండినఁ
 గొంకక మధురలో కుబ్జమాట
 బైటఁ బెట్టెద జుమి పాలింపకుండినఁ
 గాలయవనునాఁటి కానిమాట

తే. మర్తమెఱిగినవారితో మానువాడు
 బైసి బోగొట్టుకోకు మాపాలఁ గలిగి
 సాధురక్షణ దుష్టశిక్షణ మొనర్పు, వైరి.

సీ. ఖలవధార్థమునందు నిలయ మొందితి వంటి
 నలవెన్నదొంగిలి తనుట లేదు
 లక్ష్మీయకా రుక్మిణీలలనఁ గూడితి వంటి
 నలరాథ మరఁగితి వనుట లేదు
 అవనిఁ బాలింపఁగా నవతరించితి వంటి
 పశుపాలకుండ వని పలుకలేదు
 దుష్టులౌ రాజదైత్యుల హరించితి వంటి
 నల నరసారథి వనుట లేదు

తే. ఆయ్యయెడ గాడ నామాట లనకమున్నె
 ఖలుల వధియించి నీసిగ్గు నిలుపుకొమ్ము
 పరులు నవ్వఁగ నవకీర్తిపాలుగాక, వైరి. 44

సీ. గ్రామదాహకకర్తగతి మానుపు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించె దీవు
 పథికులఁ దోపించు పగ మానుపు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 చెఱలు జూఱలువట్టు సేఁగి మాన్పు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 బహుసస్యనాశనార్భటి మానుపు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు

తే. వేడుకొనుకొద్ది లావాయె వెట్టివాండ
 యోడ ముంచకు మనురీతి యొనరె మాకు
 బుద్ధిదెచ్చుకొ యవనుల పొంకమణుచు, వైరి.

- సీ. మామిడిచిగురుసొం పేమిలక్ష్యం బన
 కరచరణాంబుజకాంతి వెలుంగఁ
 గలకలనవ్వు చక్కనిముద్దునెమ్మోము
 పద్మసౌభాగ్యంబుఁ బరిహసింపఁ
 వెలివచ్చిరేకుల వెలవెలఁ బోఁజేయు
 సోగకన్నులచూపు చోద్యపలుప
 నిద్దంపు నునుఁజెక్కుటద్దంబులందుల
 మొలకనవ్వులతేట ముద్దుఁగులుక
 తే. నవుడు బుట్టిన పసిబిడ్డఁ డనఁగఁ బాల
 కడలిమఱ్ఱొకువైఁ బండి కరుణ జగముఁ
 బ్రోతునట మమ్ముఁ గావవిప్పు డదియేమి, వైరి.
- సీ. వుడమిపై నడుగిడి నడువనేరనివారి
 తీవ్రతఁ బరువు లెత్తించినావు
 వైమోఁదిదుప్పటి బరు వనువారిచే
 మించెనమూట మోయించినావు
 గడపదాఁటని కులగాంతామణుల పృథ్వి
 నెల్లెడఁ గలయఁ ద్రిప్పించినావు
 వద్రసోపేతాన్న సంభోక్తజనపరం
 పరఁ బలుసాకుపాల్పఱచినావు
 తే. భరిర యఘటనఘటనప్రభావ మెల్ల
 దీనజనులందె చూపితి దెలసి వచ్చె
 నయ్య సామెల్లనింటనే యన్నమాట, వైరి. 47

స్త్రీ. భవదీయముఖభవ బ్రాహ్మణోత్తములకా?

యవనులచేత నాయాసపడుట

భవదీయబాహుసంభవ రాజవరులకా?

మైచ్చనాథుల గెల్వలేక యుంట

భవదూరుసంభవ బహువైశ్యకోటికా?

తురకలచే నిట్లు దోపుఁ బడుట

భవదీయపాదసంభవ శూద్రజనులకా?

విమతులౌ తురకల వెట్టిచేత

తే. మాకుఁ జెప్పకు మెట్లైన మంచిదిగద

లోకకర్తకు నపకీర్తి నీకు వచ్చు

వలదునాయన్న యింకనైనఖలులనణఁచు, వైరి. 48

స్త్రీ. రాఘవమముబ్రోవ రావయ్య ఖగయాన

రాకున్న మీదశరథునియాన

శీఘ్రంబు మమ్ము రక్షింపు శేషశయాన

జాగు చేసినను గౌసల్యయాన

మది కఠినత మాని మనువుము మాయాన

మనుపకున్న వసిష్ఠమౌనియాన

పాలింపు మమ్ము నీపరమసత్కృపయాన

పాలింపకున్న శ్రీభామయాన

తే. యాన బూన సమర్థుడ వఖిలజగము

నానదప్పక పోషింపుమా నతారి

తగవు దప్పి నటంపఁగా ధర్మమగునె, వైరి. 49

సీ. అరులఁ గొట్టక సింహగిరి గుహఁదాఁగిన

నవని నిక బిఱికివాఁ డందురయ్య

సీవు రక్షింపక నీలాద్రి కేగిన

నవనిని న్నొండివాఁ డందురయ్య

పోషింపఁగాలేక శేషాద్రి కేగిన

నతిలోభి వనుచు ని న్నందురయ్య

తగనాదరింప కంతర్వేది కేగిన

నత్యుగ్రుడంచు ని న్నందురయ్య

తే. నాథ! యిటు లోకనటనం బొనర్చునీకు

నహహ నిందలు వచ్చును నదియు విడిచి

యొడ్డుకొనఁబోకు వెసఁబ్రోవు ముర్విజనుల, వైరి.

సీ. అరిపై న్యధూళి సూర్యాక్రాంతమై మించె

నిఁకనేమి దయఁ జూచె దీవు మమ్ము

పరభేరిభాంకృతు ల్పగలించె దిశల నిం

కేమినామొఱ వినియెదవు సీవు

ధరశత్రుహరిఖురదళితమయ్యె నిఁకేమి

వచ్చెదవయ్య ప్రావంగ మమ్ము

వైరితేజము శిఖివారగా నింకేమి

మొగమునఁ జూచెదు జగతిజనులు

తే. సీవయికి వచ్చునప్పుడు సీవెటుంగ

వేమి మసలకు మింక దిక్కేది మాకు

జాగరూకుడవై రిపుక్షయ మొనర్పు, వైరి. 51

సీ. ప్రజలెల్ల విసికిరి పాశ్చాత్యరాట్పుమూ

భీతులై మిమ్ములఁ బిలిచి పిలిచి

జనులు వేసారిరి సమదతురుష్కుల

వెతలచే మిమ్ముల వేడి వేడి

నరులెల్ల స్రుక్కిరి నానాయవనహృత

ముఖ్యాద్ధులై మిమ్ముమ్రొక్కి మ్రొక్కి

ప్రాణిసంతతి భంగపడియె ఖానులు సేయు

దరిలేని వెత మిమ్ముఁ దలఁచి తలఁచి

తే. యిందుఁగలఁడందులే డనుసందియంబుఁ

జెందవల వన వేదవాగ్భృంపమెల్ల

నెందు కెదకినఁ గానరావేమి యిపుడు, వైరి. 52

సీ. బహుఫణాదీప్తుఁడౌ ఫణిరాజుపైఁ బండి

గాలివారక యుండఁ గాచెదీపు

వరగరుద్విస్ఫురద్గరుడునిపైఁ జెంది

చిరసుఖగతుల రక్షించెదీపు

వేత్రాధిగతజగద్వితతివిష్వక్సేను

దరిఁజేర్చి బలయుక్తిఁ దనిపెదీపు

ఘనభుజాబలవంతు హనుమంతునెడఁజేరి

యెలమి బ్రహ్మానంద మిచ్చెదీపు

తే. పాసఁగ నీరీతిఁ దలపోయ పొడుగుచేతి

వాని పణ్యార మాయెగా దీనపాల

పృథుబిరుదలీల యేమూలఁ బెట్టినావు, వైరి.

నీ. మామొఖాసాకు గ్రామంఽలి మ్మనలేదు
 కొంపలు గాల్చింపకూడ దంటి
 గరిహయాదుల మేము గాంఽపఁగాలేదు
 గోవధ మాన్పించి బ్రోవు మంటి
 మాకు మిమ్ములను సామ్రాజ్య మిమ్మనలేదు
 జనులను దోఁపింప జనదటంటి
 స్వామి మాకొఱకేమి కామింపఁగాలేదు
 ఊతిలోనఁ బ్రజల రక్షింపుమంటి

తే. జెలఁగి నీపద సేవలు జేయుమాకు
 వేఱెఁకరికలేనికి వెన్నగలుగ
 నహహ నేటికి నేటికి సంగలార్ప, వైరి.

5

నీ. భక్తసంరక్ష కృపాపర జలజాక్ష
 నరహరి గోవింద హరి ముకుంద
 సంసారతారక సజ్జనాధారక
 సత్యసంకల్ప శేషాహితల్ప
 నీలాంబుదశ్యామ నిఖిలదైవలలామ
 సర్వపాపవినాశ జగదధీశ
 శ్రీరమానాయక శ్రీతఫలదాయక
 శృంగారదరహాస చిద్విలాస

తే. భవదచలపాదగతులైరి యవను యయొ
 అలుక మానక తరుమువాం ద్రంద సికయు
 నందకుండినఁ గాల్చుట్టుకొందురయ్య, వైరి.

5

- శ్రీ. దశకంతకంతమర్దనదుర్దమాటోప
రామనామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
తతమేఘనాదభేదకమోదలక్ష్మణ
ప్రకటనామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
ఖర హిరణ్యాక్షశిక్షకరూక్ష నిజనృహ
ర్యక్షనామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
కుంభినీభరణ విజృంభణ శ్రీకూర్మ
రమ్య నామకమా ఫిరంగిదెబ్బ
తే. తగిలివచ్చియుఁ జావక ధరణి దిరిగె
యవనబలము నుదర్శనాహతమహేశ్వర
రాహువన నట్లుగాకుండ రహిజయింపు, వైరి.
- శ్రీ. గ్రామముల్ నిర్ధామథామము లాయెను
సస్యంబులెల్ల నాశనముజెందె
దొడ్లలో శాకముల్ దుంపశుద్ధిగబోయె
దోచిరి సర్వంబు గోచిదక్క
చెట్టొక్కపిట్టయై చెదరిరి దిక్కుల
బలువెతఁ బడరానిపాట్లు బడిరి
యన్నమందఱకును నమృతోపమంబయ్యె
వరుసగా నటమీఁద వానలేదు
తే. ప్రజలపసతీత నికమొద ల్పదిలమయ్యె
దరిదరికివచ్చె నిదె మెండుతురక దండు
చిత్తమునఁ జూచుకోవయ్య శీఘ్రబుద్ధి, వైరి.

- నీ శ్రీదేవి మఱి తను జేరరానీయని
 భూదేవి వదలక పొదివె ననంగ
 మోక్ష ధనంబని మునులు మహాపేక్ష
 చేతినిక్షేపంబు జేసి రనంగ
 భక్తాగ్రగణ్యుడౌ బలిపూజ సేయఁగా
 బలిసద్గముననుండి వెలసె ననంగ
 బ్రహ్మాది హృదయసారసములతోడ దాఁ
 గుడుమూత లాడుచుండెడు ననంగ
 తే. ధరణి గుప్తములైన పాదములతోడఁ
 బాఱిసోలేవుగద యేది బ్రతుకుత్రోవ
 పౌరుషముచాలదుతురుష్కబలముద్రుంప, వైరి.
- నీ. నిఖిలవిశ్వంబును నీయందణఁగియుండు
 విశ్వంబులో నీవు వెలసినావు
 విశ్వరూపకుండవు విశ్వమయుండవు
 విశ్వసాక్షివి విశ్వవిభుండ వీవు
 విశ్వసర్వస్థితివిదశనకరుండవు
 విశ్వంబునకు నీకు వేఱు లేదు
 కినుక విశ్వద్రోహ మొనరించు దుష్టుల -
 శిక్షించి ప్రజల రక్షింపవేమి
 తే. యంతబతిమాల మాకేల యెట్టులైనఁ
 గాని శుభకంద కందకు లేని దూల
 బచ్చలికి నేలగల్గునో పరమపురుష, వైరి.

సీ. ఉరమున శ్రీదేవి యొఱపైనమెఱుపుగా

గంభీరవాగ్ధార గర్జితముగ

హారమాక్తికళ లల వడగండ్లుగా

భ్రూలత హరిచాపలీల మెఱయ

ఠోరిక భక్తమయూరముల్ నటియింప

దీనచాతకపంక్తి తృప్తి జెందఁ

దనువనప్రభ దశదిశల్ నిండఁగా

పృథివీస్థలిని కృపావృష్టి నించి

తే. సత్ప్రజాసస్య సంరక్షసలుప నిదియె

సమయ మోహయ్య యింక మాను జాగునేయ

నన్నుఁ గన్నయ్య రక్షింపు నల్లనయ్య, వైరి. 60

సీ. నిడుదకడానిశా ల్నడుమున బిగియించి

తీరైన గండపెండేర మూని

రమణీయమణిశిరస్త్రాణ మాదలఁ బూని

స్ఫుటవజ్రమయమైనజోడు దొడఁగి

తూణంబు లిరువంక తోరణంబుగఁ గట్టి

విలసితశరమైన విల్లుబట్టి

పరవైరిహరమైన తరవారి ధరియించి

దాపల చికిలికటారి చెక్కి

తే. రామవేషంబుతో సుమిత్రాసుతుండు

నీవు రణరంగమున నిల్చి నిబిడశత్రు

జాలముల నేల పాల్సేయులీల నెఱపు, వైరి. 61

- సీ. గాఢేయయజ్ఞవిఘ్నకరాసురావళి
 జక్కుఁజేసినయట్టి శౌర్యనిధివి
 పరవీరభీకర పరశురాముని పరా
 క్రమము బెండుగఁజేయు ఘనభుజుఁడవు
 పదునాల్గువేల దుర్బదరాక్షసులతోడ
 ఖరుని మర్దించిన పరబలుఁడవు
 బంతులాడినరీతి పంక్తికంఠనితల
 బ్బండించు చండప్రచండరుచివి
 తే. నీకు నాకదాడ్డకార్యంబె నీచయవన
 సేన నిర్జించుపని ప్రజ లేచికొనిన
 కర్తమున నీదుచిత్తంబు కరఁగదాయె, వైరి. 62
- సీ. కోటిసూర్యోజ్జ్వలతోక్కిరమణులతో
 రమణీయ మణికుండలములతోడ
 శంఖ చక్ర గదా సి శార్ఙ్గాయుధములతోఁ
 బ్రస్తుతప్రభ కౌస్తుభంబుతోడ
 వలిపెబంగరువల్వ వలెవాటునీటుతోఁ
 బొక్కిలితామరపువ్వుతోడ
 గంగను గన్న చక్కనిపదాబ్జములతో
 మిసిమి చామనిచాయ మేనితోడఁ
 తే. బక్తిగుఱ్ఱంబుమీఁదను నెక్కి నాదు
 మ్రొక్కుఁగైకొని శౌర్యంబు పిక్కటిల్ల
 నొక్కట యవనరాట్సేన జక్కుసేయు, వైరి.

సీ. దండంబు నీకు నుద్దండతేజశ్చండ
 జోహారు భక్తదుర్లోహ నాశ
 మ్రొక్కెద గొను జలముక్కాయరుక్కాంత
 వందనం బిదె చిదానంద కంద
 నుతిజేతు శతధృతిస్తుతియుతోన్నతచర్య
 ప్రణతి జేసెద మునిప్రణత చరణ
 సాష్టాంగ మిదె నీకు సాష్టాపదాంబర
 కేలుమోడ్చెద జగత్కేలిలోల

తే. వలదు వలదు పరాకు భావమున నీకు
 దీనజనముల కృపజ్యోవ దిక్కునీవ
 దుష్టుల వధించి పోషింపు శిష్టజనుల, వైరి 64

సీ. గరుడాచలంబువై కడఁకతో వసియించి
 సత్యభామాతటిచ్చాయ నలరి
 వరచాప మనియెడిహరిచాప మమరించి
 వివిధభక్తులఁ గృపావృష్టి ముంచి
 అమర మయూరవారము మోద మందించి
 దీనచాతకముల దృష్టి నించి
 క్షత్రకన్యాకామసస్యము ల్పండించి
 జగములు చల్లనై నెగడఁజేసి

తే. నవఘనస్ఫూర్తిచే ముర నరక ధేను
 ఖర దవానల మార్చిన కడఁక నివుడు
 రివుల శిక్షించి రక్షించు పృథివి జనుల, వైరి.

సీ. నీపాదరజమున నిమిషంబులోపల

బాపురే సతియయ్యె చాపతాయి

నీబాహుబలమున నిలనక వెళ్లున

ముక్కంటిచాపంబు ముక్క లయ్యె

నీయాజ్ఞచే గిరుల్ నీటఁ దెప్పునఁ దేలే

కడఁక సముద్రంబు గట్టువడియె

నీప్రతాపాగ్నిచే నిఖిలరాక్షసకోటి

మాడి దోమలపోల్కి వ. డసిపోయె

తే. బాగులే యిట్టినెరవై సప్రాపు గల్గి

యల్పులకు లొంగి తిరుగ లేమయ్య మేము

కర్తమా మాకు గజమెక్కి కంత దూర, వైరి.

సీ. మున్ను తాటకప్రాణము ల్గొన్న బాణంబు

మెఱసి నుబాహు దున్నిన విశిఖము

మించి విరాధు ఖండించిన ప్రసరంబు

ఖరదూషణాది సంహరణశరము

మాయలమారీచు మద మణించిన తూపు

ఘోరకబంధునిఁ గూల్చుచిలుకు

వాలిని బలశాలిఁ గూల నేసినకోల

జలధి నింకించిన సాయకంబు

తే. రావణాది మహాసురరాజి నణఁచు

చండకాండంబు లేమాయెఁ జటుల యవన

ఖండనముసేయ నయ్యంబకములఁ బఱపు, వైరి.

సీ. ఖల పిరణ్యాక్ష ముఖ్యులనెల్ల ఖండించి
 దేవతాతతిఁ బ్రోచు దివ్యమహిమ
 రావణ కుంభకర్ణ ప్రముఖుల నెల్లఁ
 గొట్టి మానులఁ బ్రోచు దిట్టతనము
 శిశుపాలకాది దుశ్శీలురఁ బరిమార్చి
 క్షితి దీనజనుల రక్షించు కడఁక
 కంసాది దుష్ట విధ్వంసనం బొనరించి
 ధరణి పాలించు నుదార కరుణ

తే. వినుటయేకాని కన్నులఁ గనుటలేదు
 కంటి మిప్పుడు యవనుల గర్వ మణఁచి
 ప్రజల రక్షించు నీదుప్రభావమెల్ల, వైరి. 68

సీ. కారుణ్యదృష్టిచేఁ గనిమమ్ము రక్షింప
 నీరజేక్షణ నేడు నీవుబంప
 బారసీకుల దండుఁజైఁ గొండలో నుండి
 గండుతుమ్మెదలు నుద్దండ లీలఁ
 గల్పంతమున మిన్ను గప్పి భీకరమైన
 కాటుమేఘంబులు గవిసినట్లు
 దాఁకి భోరున రక్తధారలు గురియఁగా
 గఱచి నెత్తురుపీల్చి కండలెల్ల

గీ. నూడిపడ నుక్కుమూతుల వాఁడి మెఱసి
 చించి చెండాడి వధియింఁచె జిత్రముగను
 నొక్కొకని చుట్టుముట్టిబల్ మిక్కుటముగ, వైరి.

సీసపద్యగీతము.

అరులఁ బరిమార్చి వైశాఖపురసమీప
గిరిబిలంబున డాఁగె బంభరములెల్ల
అదిమొదల్ తుమ్మెదలమెట్ట యండ్లు దాని
వైరి హర...

7

సీ. జయమాయె యవనరాట్నంతమసము బాసె

భవదీయభాస్వత్ప్రభాబలమున
భువనజాతంబులు పొలుపుచేఁ జెన్నొందె
దిక్ష్పక్రములు చాల తెలివి నొందె
కమలజాదులనుతు ల్లణన సేయని నీవు
లీల నామనవి చెల్లించినావు
బ్రహ్మాండభాండ సంభరణలీలాఘను

నిల నిన్ను మెచ్చి యేమియ్యఁగలను
తే. తోచనిక నెట్టు లిదె నాకు దోచినట్టు
తులసిదళ మొక్కటిత్తు సంతోష మొందు
మదియె యగణితపూజగా నవధరింపు, వైరి. 7

సీ. అపరాధి నపరాధి నార్తరక్షణభక్ష

యపరాధి నపరాధి సంబుజాక్ష
యపరాధి నపరాధి నద్భుతగుణధుర్య
యపరాధి నపరాధి నధికశౌర్య
యపరాధి నపరాధి సంభోధిగంభీర
యపరాధి నపరాధి నత్యుదార

- యపరాధి నపరాధి నానందపరిపూర్ణ
 యపరాధి నపరాధి నభ్రవర్ణ
 తే. నేర్చియైనను మిక్కిలి నేరకైన
 నిష్ఠురోక్తులు పల్కితి నిన్ను నాదు
 తప్పు నైరించి దానుని దయదలంపు, వైరి. 72
- సీ. వీరాధివీరుడ వై రాజిలెడునిన్ను
 బిఱికివాఁడంటిని భీతిలేక
 జగదేకవితరణాశ్రయమూర్తి వగునిన్ను
 బహులోభి ననుచును పలికినాఁడ
 పరిపూర్ణ కరుణాస్వభావుండ వగునిన్ను
 నిర్దయుం డంచు నిందించినాఁడ
 నద్భుతానందకళ్యాణగుణుండ వౌ
 నినుఁ గూర్చి పలికితి నిర్గుణుఁ డని
- తే. యలుక జనియించి దుష్టుల నణఁచుకొఱకుఁ
 బడుచుఁడనమున నిటులంటి భక్తవరద
 మదపరాధసహస్రముల్ మది తీమింపు, వైరి.
- సీ. పరమమోహాంధుడఁ బాపస్వభావుండ
 దుశ్శీలపరుడను దుర్మదుండ
 దుష్కామయుక్తుండ దుత్సార్గసక్తుండఁ
 గ్రోథాంతరంగుడ కుటిలమతిని
 లోభిని యింద్రియలోలుండఁ జవలుండ
 దంభవృత్తుండ మాత్సర్యయుతుండ

దుష్టుండ దుస్సంగదూష్యుండ శమదమ

హినుండ శౌర్యవిధానపరుండ

తే. నైన శరణొందితిని నన్ను నావరింపు

సజ్జనునకైన మిగుల దుర్జనునకైన

సౌఖ్య మొసంగదె కల్పవృక్షంబు నీడ, వైరి. 7.

నీ. తేనమో రక్షితదేవతాయ నురేంద్ర

సేవితాయ మునీంద్రభావితాయ

తేనమో నిత్యసుధీరతాయ నుమేరు

ధీరతాయ యశుభవారణాయ

తేనమో నిర్జితదీనతాయ భృతాప్త

మానవాయ దళితదానవాయ

తేనమో జ్ఞానసుధీహితాయ స్మరాయు

తాకృతాయ బుధోరరీకృతాయ

తే. పాహి మాం పాహి మా మన్యథాహి నా

శరణ మరుణాబ్జదృక్కోణకరుణ యనుచు

వందనము చేసికొలుతు భావముననిన్ను, వైరి.

నీ. స్నాన సంధ్యాద్యనుష్ఠాన శక్తుండఁగాను

పరమ యోగాభ్యాసపరుండఁగాను

విమల దివ్యక్షేత్ర గమనదక్షుండఁగాను

ఘన వరదాన సంగతుండఁగాను

భవనీయ పదపద్మ భక్తియుక్తుండఁగాను

నిరుపమజ్ఞాన మానితుండఁగాను

- పరమోపకార సంభరిత చిత్తుడఁగాను
 శమదమ సత్యనిశ్చలుడఁగాను
 తే. వినుము దీనావన యనాథజనుడనయ్య
 నేను మిక్కిలి తెలియఁగా నేరనయ్య
 దేస నిర్దేతుకృప నన్నుఁ బ్రోవవయ్య, వైరి.76.
- సీ. ధరణి గుప్తంబైన చరణయుగ్మముతోడ
 నలరారు పక్కగాయంబుతోడ
 రమణీయమైన వరాహాననముతోడ
 ఘనతలఫాలలోచనముతోడ
 నిగనిగలాడుబల్ని డుదకీల్బడతోడ
 నన్యగోక్షీరవర్ణంబుతోడ
 మ్రైనిండ నలఁదిన మంచిగంధముతోడ
 నమితభక్తానుగ్రహంబుతోడ
- తే. నఖిలలోకావనము నేయ నవతరించి
 యున్న మిమ్ముల వినుతింప నోపలేరు
 హిమకర కిరీట ముఖులు నేనెంతవాడ, వైరి.77.
- సీ. సోమకాభిఖ్యరక్షోనేత ధృతిచేత
 నామ్నాయజాతము లపహరించి
 మధ్యేనదీనాథమగుఁడై డాఁగిన
 తత్ఫలు దునిమి వేదములు మఱల
 ధాత కొసంగఁగాఁ దలఁచి నీ వలమత్సర్య
 మూర్తివౌటను దపస్కుర్తివేళఁ

- దొడరి ధీవరులు సద్గుణజాలముల నెంచి
 నిలుపుదు రాత్తమందిరము లందుఁ
 తే. గాన నినుభక్తిరసపూరకలితలలిత
 మామకీనమనస్సరోమహితుఁ జేతు
 శీఘ్ర మిష్టమొసంగ వేంచేయుమయ్య, వైరి.
- నీ. చలువగాఁ బన్నీట జలకంబు లొనరించి
 విలువలేని కడానివలువ గట్టి
 కలికిమానికములఁ గులుకుగద్దియ నిల్చి
 తిలకంబు నొసటఁ జెన్నలర దిద్ది
 కలపంబు మైనిండ నలఁది బల్కగరాల
 తళతళలాడుసాములు ధరించి
 యలరు నెత్తావిదండలు వీలుగా వేసి
 కలిత రసాన్న మింపాలయఁ బెట్టి
- తే. విడె మొసంగి పదముపడుదు వేడ్కతోడఁ
 బవ్వలింపుము మన్ననఃపద్మశయ్య
 నల రిపుల నెల్లమర్దించి యలసినావు, వైరి ?
- నీ. భువనము ల్కుక్షిలోఁ బూని రక్షించి తా
 భువనంబులో నిక్కముగఁ జరింతు
 పరమాణురూప విభ్రాజమానుడవయ్య
 తామేటిరూపంబు దాల్చినేర్తు
 వసమ వైరాగ్యమాననుడవయ్య వినోద
 గతితోన మందరాగము ధరింతు

- వతినిర్భరాత్మఁడవై వెలిఁగియు నీ వ
 నంతరూపంబు భరింతు వెప్పు
 లే. డనుచు లోకోపకారార్థ మవతరించి
 మించి యాక్రీయ లొనరించి మిగులఁ జెలఁగు
 కూర్మనాయక నన్నేలుకొనగదయ్య, వైరి. 80
- సీ. అతితిగ్గురుచి మండలాక్షియుగ్దచ్చాయ
 వలయాద్రిదావాగ్నివలె వెలుంగ
 రిక్కింప తనురుహశ్రేణి గాడినయఖం
 డాలిసూచ్యగ్రముక్తాంచితముగ
 గురుదిశాభేదక ఘుర్గురధ్వని త్తయ
 స్తనయిత్ను గర్జకుం జదువు చెప్ప
 పదఘట్టనలఁజిమ్ము ప్రళయోదకము నభ
 స్థలము నామ్రేడితార్క్షముగఁ జేయ
 లే. కిటితనువుతో హిరణ్యాక్షు గీటణంచి
 త్తమధరించితి చర్వణసమయ లగ్న
 మేఘశకలంబుగతి దంష్ట్రమీఁద నడర, వైరి.
- సీ. నతి జేతు నిదె నీకు నాసికానిస్సృత
 జంఝానిలోద్ధూత శైలజాత
 మందనం బిదె నీకు బ్రహ్మాద శుక పరా
 శర ధీర హృదయగహ్వర విహార
 సాష్టాంగ మిదె నీకు స్వర్భానుహిమథామ
 జేతృప్రతాప నృసింహరూప

మొక్కెద నిదె నీకు క్రూరసంహారక
సాగరపూర కోదారకరుణ

తే. పాలన మొనర్పు నఖరకుద్దాల దళిత
కనకకశ్యప ముఖ్యదానవ విదళన

జాతకీలాల పరితృప్తభూతనివహ, వైరి. 82

సీ. దేవతాతతికోర్కి దీర్ఘగా సమకట్టి
జనకతార్ధికి గశ్యపునకు బుట్టి

యుదుటుగా నుదుట మృదూర్ధ్వపుండ్రముఁబెట్టి
కింశుకదండంబుఁగేలఁ బట్టి

పసపునిగ్గులుదేరు పచ్చగోచియుఁ గట్టి
మధ్యస్థలంబున మౌంజిఁ జుట్టి

వర్ణసీయద్విజవర్ణి వై పొడకట్టి

బాలార్కశత శతాభగనుపట్టి

తే. ధరణి గగనము రెండుపాదములు మట్టి
మణి తృతీయాంఘ్రి నబ్బలి మట్టినట్టి

నామనప్రేమ నామనస్సును నుండు, వైరి. 83

సీ. కార్తవీర్యార్జున కరచయారణ్యంబు
దారుణాగ్రకుఠారధారఁ దునిమి

చిరతరక్షత్రియ క్షేత్రముల్ సొంపుగా
భీమేశుహలములఁ బెగడ దున్ని

తన్నప్రపమస్తకతతులు గుట్టలు వైచి
మిగులచిత్రంబుగా మెట్లుగట్టి

తత్తను కీలాల ధారాసరిత్తుల

నవనవంబులుగఁ గాలువలు దిద్ది

తే. ఘనయశస్సుఁ మవని యాకసము సింధఁ
బ్రబలఁజేసితి వాభలీ పాదుకొనియె
భావిహలమూర్తి పరశురామావతార, వైరి.

సీ. మనువంశభూషణ నుహిమచేఁ జెన్నొంది

ఘనకళాసాంగత్యకలనఁ జెంది

సకలసాయకవర్ణసంగతి నింపొంది

సద్గుణరీతి ప్రశస్తి నొంది

యత్రాసుటల నీలాత్మతఁ జెలువొంది

నిర్దోషగతులచే నెరవుఁజెంది

సకలజగన్నుతసంపదఁ జెన్నొంది

సుకుమారరత్నసంశుద్ధి నొంది

తే. సరస దశరథపత్ని కౌసల్యగర్భ

మనెడుగనియందు హరినీల మన జనించి

రామసంజ్ఞమెలంగు నిక బ్రస్తుతింతు, వైరి. 85

సీ. ఫణిరాజశయ్యపై బవ్వళించెడునీవు

పండితి కౌసల్య పక్కలోన

బ్రహ్మాండగోళముల్ బ్రాంకియాడెడునీవు

రహి బ్రాంకితివి దశరథునియింట

బహు వేదశాస్త్రప్రభావుండవో నీవు

నవ్యక్తవాక్యము లాడినావు

- సకలచరాచర సంచారి వగునీవు
మహిఁ దప్పుటడుగుల మసలినావు
తే. తల్లిభాగ్యముననొ తండ్రితపము గతినొ
పురజనంబుల తొల్లిటి పుణ్యముననొ
భూవ్రతంబుననో యిట్లు బుట్టితీవు, వైరి. 86
- సీ. చిటుతకూఁకిటి ఘటించిన రావిరేకము
త్యములు నెన్నొ సటిపై దుముకుచుండ
నిద్దంపు చెవులఁ జెందిన పెద్దమగతాల
మద్దికాయల జతముద్దుగులుకఁ
బులిగోరునాఁటిన బలుపద్ధరాగంబు
హార మక్కున తళుక్కునుచు మెఱయఁ
గంకణధ్వని మొలఘంటల రొదయు కిం
కిణి రావములును నేకీభవింప
తే. భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న బాలకేళిఁ
దనరు నినుఁగన్న తలిదండ్రు లనఘులెన్న
చిన్నిరామన్న నన్ను రక్షింపుమన్న, వైరి. 87
- సీ. రత్నకీలిత తనుత్రాణంబు ధరియించి
కస్తూరికాతిలకంబు దిద్ది
బాణాసన సబాణతూణీరమును దాల్చి
యందంపు జాబరాగంద మలఁది
మొసలివా నెఱబాకు మొల జక్కఁగాఁ జెక్కి
కలికిబంగరురంగు కాసెగట్టి

- భీకరంబుగ గండపెండేరములు బూని
 నవరత్నమయభూషణములు దాల్చి
- తే. వీర శృంగార రసములు వెలయ నీవు
 కాశికునితోడ జనుట తాటకవధంబు
 సలుప జానకిఁ బెండ్లాడనలఁచియె కద, వైరి. 88
- శిల డాసినప్పుడె చికురభావము దోఁచె
 బదపద్మకలిత షట్పదము లనఁగ
 నడుగిడినప్పుడె యాననం బేర్పడె
 నఖతారగతి నిశానాథుఁ డనఁగ
 నంజవేయఁ గుచద్యయము గనుపట్టెను
 రతియుక్తకోకదంపతు లనఁ దగి
 కలయఁ గుమ్మరువేళఁగాంత యయ్యెదనూజ
 నాసఁగ నల్లునిఁ జూచు నుర్వి యనఁగ
- తే. నంత గౌతమునతివ యహల్య యగుచు
 నతిధిసత్కారములు సల్పెనట త్వదంఘ్రి
 రజము నుతిసేయదరమెశ్రీరామచంద్ర, వైరి. 89
- జనకరాజన్య సంసన్తధ్యముననుండి
 గొబ్బునలేచి వే నిబ్బరముగ
 మణిలసత్కంకణమంజుధ్వనులచేత
 రాజన్యమనములు రగులఁజేసి
 సామిలంబుగ కంతసరములు దాలించి
 యీశ్వరచాపంబు నెత్తి హస్త

హస్తాగ్రమున బిస మవలీలఁ గొనులీలఁ
 గొని నారి దివియ ఘెల్లనను విటిగె
 తే. విటిగె రాఘవ తద్ధ్వని దరులు గిరులు
 విటిగె నృపతులమనసులు విటిగె రిపుల
 నడుము ఘెల్లన సీభుజౌన్న త్యగరిమ, వైరి. 90

సీ. కనకశలాకశృంగారతరంగంబు
 రాజమరాలి సామ్రాజ్యలక్ష్మి
 మదనబాణము నవమాలిక మాణిక్య
 వల్లరీచంచలవల్లి చంద్ర
 కళ ధగద్ధగిత నక్షత్రంబు నవరత్న
 మంజరీ కందర్పమదగజంబు
 లావణ్యసరసి విలాసవేటిక మనో
 జవనవాటిక ఘనసారఘటిక

తే. జాతరూపసమేత భూజాత జనక
 జాత దృగ్జాత నవవనజాత సీత
 బరిణయంబగు సీమూర్తి ప్రస్తుతింతు, వైరి. 91

సీ. కళ్యాణవేదిక కౌతుకంబులు దాల్చి
 యందంపుమైగండ మలఁది ప్రేమ
 తేరవైచి బాసవాలైరవలు దీవింప
 లోలోనఁ జూచుమేల్జూపుసాగసు
 తోరంపుముత్యాలు దోసిల్ల గీలించి
 తలఁబ్రాలుబోయు చిత్తరపుకోపు

- మంగళసూత్రసంబంధ వేదాన్యోన్య
 పులకితస్విన్నాంగముల మెఱుంగు
 తే. చెట్టపట్టులతో నల నీత నీవు
 గురువులకు వందనము సేయు కూర్మిభక్తి
 రంగుమీఱంగ మిథిలాపురంబునందు
 జూచుపుణ్యాత్మ లేనోము నోచినారో
 భద్రయుతకీర్తి శ్రీరామభద్రమూర్తి, వైరి. 92
- సీ. తన్ములు నీవు నందమ్ములతోఁ బెండ్లి
 కొడుకులై సతులతోఁ గూడి చనుచు
 బరళురాముని భంగపఱచి యయోధ్యాపు
 రంబు వైభవము మీఱంగఁ జేరి
 కోరిక ప్తీఱఁగా కొన్నాళ్లు వసియింప
 దశరథేశుఁడు మీకు ధర్మనియతి
 యుపరాజ్యపట్టణోద్యోగంబు గావింప
 కడు జూడఁజాలక కైక మిమ్ము
 తే. సకలలోకైకనిందకు జడియ కకట
 యడవులకు నేగు మనగ నోరాడె నెట్లు
 కైక నననేల నీదుసంకల్ప మిట్లు, వైరి. 93
- సీ. అంటినగందెడు నడుగుదమ్ములతోడ
 నడవి జానకి యెట్లు నడచెనయ్య
 పుడమి యేలుట మాని జడదారు లగుమిమ్ము
 తల్లి గన్గొని యెట్లు తాళెనయ్య

యనుఁగుదమ్ముఁడు సుమిత్రాత్మజుం డొక్కఁడె
 మిముగొల్చి వెతమాని మెలఁగెనయ్య
 నీదుపావలు రాజ్యనేతలుగాఁ గొల్చె
 భరతుఁ డక్కట యెంతభక్తుఁడయ్యెఁ
 తే.జిత్రకూటాద్రిఁ గడుతప్పుజేసినట్టి
 చెడుగుకాకము మఱల రక్షించినావు
 రామ నీవెంతకరుణాంబురాశివయ్య. వైరి, 94
 నీ. దండకారణ్య దైత్యావళిఁ బరిమార్చి
 సాపరాధు పిరాధురూపు మాపి
 మును హేతిఁజుప్పనాతిని విరూపిని జేసి
 ఖరకృత్యు ఖరదైత్యు గం డణంచి
 మాయాతిసీచుని మారీచుఁ బరిమార్చి
 దుర్బదాంధుని గబంధుని వధించి
 తతవక్రశీలము ల్లాశముల్ ఖండిరేచి
 వాలిమహాశాలిఁ గూలనేసి
 తే. తొడరి సుగ్రీవహనుమదాదులను గూడి
 వనధి గర్వ మడంచి రావణుని ద్రుంచి
 ఘనవిజయ మొందు వీరరాఘవుఁడ వీవు, వైరి.
 నీ. శాశ్వతంబుగ విభీషణునకు లంక ని
 శ్చలకృప నొసఁగుటఁ దలఁచుకొన్న
 జేఱబడ్డ సుర సిద్ధ గరుడ గంధర్వకాం
 తల విడిపించుటఁ దలఁచుకొన్న

- నిఖిలలోకంబులు నిష్కంఠకములుగా
 నలర బ్రోచినవితఁదలఁచుకొన్నఁ
 గొలిచినవారికి గొంగు బంగారమై
 తగు కోర్కు లిచ్చుటఁ దలఁచుకొన్న
 తే. ముదముగాని; ధరాసుత ముద్దరాలి
 బరమపావని వినరాని పలుకులాడి
 యగ్ని చొఱఁజేయుటకెమాకునలుకపుట్టె,వైరి.
- సీ. అభినవా యోధ్యపురాంతరిపురమునందు
 మిసిమిబంగరురంగు మేడలోన
 జిలుగుమేల్రతనాల సింహాసనముమీఁద
 వామాంకమున సీత ప్రేమ గులుక
 హనుమంతుఁ డగ్రంబునందు భక్తి జెలంగ
 చత్రంబు వెరుక లక్ష్మణుఁడు బట్ట
 భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వస్థులై వీవ
 వాయవ్యశతి జాంబవద్విభీష
- తే. జేన జాంగదముఖులు పెంపెసఁగ మధ్య
 నీలజలరుహ రుచిమీరు నిన్ను రాము
 రమ్యగుణధాము పట్టాభిరాము గొల్తు, వైరి.
- సీ. మానితమూర్తియై మహిమచే జెన్నొంది
 కామపాలాభిఖ్య గరిమజెంది
 పంకజాతంబుల బరిమార్చు కళమించి
 యరిభయంకరగతి నధిగమించి

- శుభకరధవళాంగశోభచేదనరారి
 రేవతీరమణాంకరీతి మీఱి
 నద్బలభద్రప్రశస్తిచే జెన్నొంది
 ఘనతర రామాకృతిని జెలంగి
- తే. చంద్రుడన భూజనాహ్లాదసరణి మీరు
 నిన్ను గొనియాడ దగమె వాజ్ఞేతకైన
 నతులసంకర్షణస్వరూపాభిరామ, వైరి.
- సీ. సీమహామహిమ వర్ణింపఁగాఁ దరమానె
 ఫణిపతికైన వాక్పతికి వైన
 సకలలోకంబులు జనసంబు నొందింప
 రక్షింప శిక్షింప రాజనీన
 యఖిల జగత్కంట కాశ్మిని సుగ్రుత
 త్రిపురరాక్షసుల వర్ధించుకొఱకుఁ
 దద్వధూనికరవ్రతంబులు భంగించి
 దుష్టసంశ్చయ శిష్టరక్ష
- తే. చేయఁగా బుద్ధమూర్తిప్రసిద్ధిగన్న
 యతులకారుణ్యమూర్తి నిన్ను భినుతింతు
 సీమదంబులవై భక్తి నిలుపఁజేయు, వైరి.
- సీ. ఆయాగె నెమ్మోము నాయ్యాగ మాభలీ
 నిక్కు వీనులు ముక్కు చక్కదనము
 బొరకై జామోరయల్లాచ్చ సుధతి
 సేబానురొమ్మలో జిగిచెడంగు

అన్నన్నచిత్రతరాంఘ్రి ధారాగతి
వాహువా సుందర బాహులీల

ఆహా సమస్తశుభావర్తవిస్ఫూర్తి
బాపురే విఫులమా పీపుకోపు

తే. అనుచు సకలజనుల్ చోద్య మంది పొగడ
ఘనతరాశ్వంబువై నెక్కి కలికిమూర్తి
వగుచు పాశ్చాత్యపరులను నడచెదీపు, వై రి.

సీ. దేవకీసతి వసుదేవనందనుడవై
నందయశోద లానందమొంద
సమదాత్మపూజనా శకట తృణావర్త
ధేనుక ముష్టికాదికుల ద్రుంచి
గొల్లచేడలఁగ్వులుల్లంబుల హరించి
మామకంసునిద్రుంచి మధుర నలరి
రుక్తిణీముఖ్య సరోజేక్షణలఁ గూడి
ద్వారక వసియించి ధర్మసరణి

తే. పాండవులఁ బ్రోచి కౌరవబలము నడచి
భక్తరక్షణశిక్షచే బ్రబలినట్టి
కృష్ణ గోవింద మాధవ కేశవ హరి, వై రి. 101

సీ. మాణిక్యపీఠి కామధ్యపద్మస్థితు
రవికోటితేజోవిరాజమానుఁ
గందర్పశతకోటిసుందరాకారుని
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గధరుని

శ్రీ భూమి యువతి సంశోభిపార్శ్వద్వయుఁ
సంచితపుండరీకాయతాము

శ్రీ వత్సకౌస్తుభ శ్రీ హరియుతపతముఁ
గటిలసన్ననికాంతి కనకచేలు

తే. మకుటకుండలకేయూరమహితకంక
ణాంగుళీయకముఖ్యభూషాంగు విశ్వ
నిలయు నారాయణస్వామి నిన్నుఁగొల్తు, వైరి.

సీ. తిరుమలపెద్దింటి ధీర సంపత్కుమా
రార్య సద్వేంకటాచార్యశిష్యు
సురుచిరావస్తంబనూత్ర మాద్వల్యస
గోత్ర గోఁగులపాటికులజగౌర
మాంబికాశ్రితబుచ్చనామాత్యవరపుత్రు
కూర్మదాసాఖ్యునక గూర్తి సీదు
చరణదాస్య మొసంగి సంతరించితి భలీ
యేరచించినయట్టి యీశతకము

తే వినిన జదివిన వ్రాసిన వివిధజనుల
కాయు రారోగ్య మైశ్వర్య మతిశుభంబు
కరుణ దయచేసి పాలింపు కమలనాభ
వైరి హరరంహ సింహాద్రి నారసింహ.

108

సింహాద్రి నారసింహశతకము

సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

ఈ కృష్ణశతకమును భారద్వాజ గోత్రుడును. గంగాంబ కుమారుడునగు నృసింహకవి రచించినటులఁ జివరపద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. కవి కాలము స్థలము నెఱుంగఁదగు నాధారములు ఇందు లేవు.

శ్రీకృష్ణుని బాల్యక్రీడలు ఈ శతకమున సులభ శైలిలో వర్ణింపఁబడియుంటచేతను సుబోధముగ నుంటవలనను జనసామాన్య మీశతకమును గౌరవ భావముతోఁ బఠించుచున్నది. వీధిబడులలో నీశతకము పఠనీయగ్రంథమైయుంటచే నిందలిపద్యములు చాలవఱకుఁ జిరపరిచితములై.

మొన్నటివఱకీ శతకము ఉలిపిరికాగితములపై తప్పులతడికగా ముద్రింపఁబడి యగ్రాహ్యముగ నుండెను. నూతన సంస్కరణములతో వావిళ్లవారీ పుస్తకము ముద్రించి విద్యార్థిబృందమునకుఁ బరమోపకారము గావించిరి. ఈ శతకమున వ్యాకరణదోషములు చాలగలవు. ఐనను శ్రీబాలవృద్ధాదు లీశతకమును బ్రేమించుచునేయున్నారు.

నందిగామ.

1-1-25.

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,

శ్రీ పా ద్రి ర మణ క వు లు,

శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.
నృసింహకవికృత
కృష్ణ శతకము.

- క. శ్రీరుక్మిణీశ కేశవ
నారదసంగీతలోల నరసఖ శౌరీ
ద్వారకనిలయ జనార్దన
కారుణ్యముతోడ చుప్పుఁ గావుము కృష్ణా. 1
- క. నీవే తల్లివి తండ్రివి
నీవే నాతోడునీడ నీవే సఖఁ డా
నీవే గురుఁడవు చైవము
నీవే నాపతియు గతియు నిజముగఁ గృష్ణా. 2
- క. నారాయణ పరమేశ్వర
ధారాధరనీలదేహ దానవవైరీ
క్షీరాబ్ధిశయన యదుకుల
వీరా నను గావు కరుణ వెలయఁగఁ... 3
- క. హరి యను రెండక్షరములు
హరియించును పాతకంబు లంబుజనాభా
హరి నీనామమహత్త్వము
హరిహరి పొగడంగ వశమె హరి శ్రీ... 4
- క. క్రూరాత్మఁ డజామీళుఁడు
నారాయణ యనుచు నాత్మనందను బిలువక

ఏరీలి నేలుకొంటివి

ఏరీ నీసాటివేల్పు లెందును కృష్ణా. 5

శ. చిలుక నొకరమణి ముద్దులు

చిలుకను శ్రీరామ యనుచు శ్రీపతివేరుం

బిలిచిన మోక్షము లిస్తివి

అలరంగ మిముఁ దలఁచుజనుల కరుదా... 6

శ. అక్షరవరద మాధవ

చక్రాయుధ ఖడ్గపాణి శార్ఙ్గ ముకుందా

శక్రాదిదివిజసన్నత

శుక్రాచ్చిత నన్నుఁ గరుణఁ జూడుము... 7

శ. నందునిముద్దులపట్టిని

మందరగిరిధరుని హరిని మాధవు విష్ణు

సుందరరూపుని మునిగణ

వందితు మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 8

శ. ఓకారుణ్యపయోనిధి

నా కాథారంబ వగుచు నయముగఁ బ్రోవ

నా కేల యితరచింతలు

నాకాధిపవిసుత లోకనాయక.... 9

శ. వేదంబులు గన నేరని

యాదిపరబ్రహ్మమూర్తి యనఘ మురారీ

నాదిక్కుఁజూచి గావుము

నీదిక్కే నమ్మినాను నిజముగఁ గృష్ణా. 10

- క. పదునాలుగు భువనంబులు
కురుదుగ నీకుఁజీ నిల్పుకొని నేర్పరి వై
విదితంబుగ నాదేవకి
యుదరములో నెట్టు లొదిగియుంటివి... 11
- క. అష్టమి రోహిణిప్రాద్ధున
సప్తమగర్భమునఁ బుట్టి యాదేవకికిం
దుష్టుని గంసు నధింపవె
సృష్టిప్రతిపాదనంబు సేయఁగఁ... 12
- క. అల్ల జగన్నాథుకు రే
పల్లియ క్రీడార్థ మయ్యెఁ బరమాత్మనకున్
గొల్లసతి యాయశోదయుఁ
దల్లియు వై చన్ను గుడిపెఁ దనరఁగఁ... 13
- క. అందెలు గజ్జెలు మ్రోయఁగఁ
జిందులు ద్రొక్కుచును వేడ్క చెలు వారంగా
నందునిసతి యాగోపిక
ముందర నాడుదువు మిగుల మురియుచు... 14
- క. హరిచందనంబు మేనను
గర మొప్పెడు హస్తములను గంకణరవముల్
ఉరమున రత్నము మెఱయఁగఁ
బరగితి వా నీవు బాలప్రాయము కృష్ణా. 15
- క. పాణితలంబున వెన్నయు
వేణీమూలంబునందు వెలయఁగ బింఛం

- బాణీముత్యము ముక్కున
జూడడనై దాల్తు శేషశాయివి... 16
- క. మడుగుకుఁ జని కాళింగుని
పడగలపై భరతశాస్త్రపద్ధతి వెలయం
గడు వేడుకతో నాడెడు
నడుగులు నే మదిని దాల్తు చచ్చుత... 17
- క. బృందావనమున బ్రహ్మ
నందార్భకమూర్తి వేణునాదము సీవుక
మందారమూలముగ గో
విందా పూరింతు వార వేడుక... 18
- క. వారిజనేత్రలు యమునా
వారిని జలకంబు లాడవచ్చిన సీవుం
జీరెలు మ్రుచ్చిలి యి స్తివి
నేరువురా యిదియు నీకు నీతియె... 19
- క. దేవేంద్రుఁ డలుకతోడను
వావిరిగా తాల్లవాన వడిఁ గురియింపక
గోవర్ధనగిరి యెత్తితి
గోవుల గోపకులఁ గాచుకొంటకై కృష్ణా. 20
- క. అండజవాహన విను బ్ర
హ్మాండంబుల బంతులట్ల యాడెడుసీవుక
గొండల నెత్తితి వందురు
కొండికపనిగాక దొడ్డకొండా... 21

క. అంసాలంబితకుండల

కంసాంతక నీవు ద్వారకాపురిలోన

సంసారిరీతి నుంటివి

*సంసాదితవైరి సత్ప్రశంసిత...

22

క. పదియాఱువేలనూర్వురు

నుదతులు నెరమండ్రు నీకు సాంపుగ భార్యల్

విదితంబుగ బహుయావుల

వదలక భోగింతు వార వడి శ్రీ...

23

క. అంగనపనుపున ధోవతి

కొంగున కటుకులను ముడిచికొని వచ్చినయా

సంగతి వివ్రున కిస్తివి

రంగుగ సంపదలు లోకరక్షక...

24

క. హా వసుదేవకుమారక

కాపుము నామాన మనుచుఁ గామిని పేడ

ఆవరణాక్షికి నిస్తివి

శ్రీవర యక్షయ మటందుఁ జీరెలు కృష్ణా. 25

క. శుభ్ర, మగుపాంచజన్యము

†నభ్రంకషమగుదు మ్రోవ నాహవధూమిక

విభ్రమవై దనుజసుతౌ

గర్భంబులు వగులఁ జేయు ఘనుఁడా... 26

* అనురాదినరేంద్రవైరియచ్చుత-ముద్రితప్రతిపాతము.

† అభ్రంబులపగిది-ముద్రితప్రతి.

క. జయమును విజయున కీయవె

హయముల ములుగోల మోపి యదలించిమహః

రయమున రొప్పవె తేదను

ధయమున రిపు సేన విఱిగి పాటంగఁ... 27

కి. దుర్జను లగుచృపసంఘము

నిర్జింపఁగ వలసి నీవు నిఖిలాధారా

దుర్జనుల సంహరింపను

నర్జునునకు నీవు సాగఁజైతివి... 28

క. శక్రసుతుఁ గాచుకొఱకై

చక్రముఁ జేపట్టి శ్రీమూఁ జంపఁగ చను నీ

విక్రమ మేమని పొగడుదు

నక్రగ్రహ హాసం లోకనాయక... 29

క. దివిజేంద్రసుతుని జంపియు

రవిసుతు రక్షించినావు రఘురాముడ వై

దివిజేంద్రసుతుని గాచియు

రవిసుతుఁ బరిమార్చి తొర రణమునఁ గృష్ణా. 30

క. దుర్భరబాణము రాఁగా

గర్భములో నుండి యభవ కావు మటన్నె

నిర్భరకృప రక్షించితి

యర్భకు నభిమన్యుసుతుని నచ్యుత... 31

క. గిరులందు మేరు వౌదువు

సురలందును నింద్రుఁ డౌదు చుక్కలలోనక

బరమాత్మ చంద్రుఁ డౌదువు

నరులందును నృపతి వాదు నయముగ... 32

క. చుక్కల నెన్నగవచ్చును

గ్రమ్మన భూరేణువులను గణతింప నగున్

జొక్కపునీగుణజాలము

నక్కజమగు లెక్క పెట్టు నజానకుం.... 33

క. కుటీని నిఖిలజగంబులు

నిక్షేపము జేసి ప్రళయనీరధినడుచున్

రక్షక పటపత్తమువై

పక్షతః బవళించునట్టిధన్యుడ... 34

క. విశ్వోత్పిత్తికి బ్రహ్మపు

విశ్వము రక్షింపఁ దలచి విష్ణుండ వెన్నున్

విశ్వముః జెటుపను హరుండవు

విశ్వాత్మక నీవె యగుచు వెలయుదుఁ గృష్ణా. 35

క. అగణితవైభవ కేశవ

నగధర వనమాలి యాదినారాయణ యో

భగవంతుండ శ్రీమంతుండ

జగదీశ్వర శరణు శరణు శరణము... 36

క. మగమీనమవై జలనిధిఁ

బగతుని సోమకునిఁ జంపి పద్మభవునకున్

నిగమములు దెచ్చి యిస్తివి

సుగుణాకర మేలు భక్తగుభకర... 37

- క. అందలు సురలును దనుజులు
 పొందుగ ఊరాభిఁ దరువ పొలుపుగ నీవున్
 అందం బగు కూర్చుంటై
 మందరగిరి నెత్తితొర మాధవ... 38
- క. ఆదిపరాహము నయ్యును
 నాదనుజుహిరణ్యనేత్ర హతుఁ జేసి తగన్
 మోదమున సురలు పొగడంగ
 మేదిని నడి గొడుగు నెత్తి మెఱసితి... 39
- క. కెరలియఱచేతఁ గంబము
 నరుదుగ నేయుటయు వెడలి యసురేశ్వరునిన్
 బురమునఁ జేరి వధించితి
 నరహరి యాపావతార నగధరకృష్ణా. 40
- క. వడుగఁడవై మూఁడడుగులు
 నడిగితి వా భళిర భళిర యఖిలజగంబుల్
 దొడిగితిని నీదుమేనను
 గడుచిత్రము నీచరిత్ర ఘనుఁడవు... 41
- క. ఇరుదొకమాటు నృపతుల
 శిరములు ఖండించి తొర చే గొడ్డఁటన్
 ధరఁ గశ్యపునకు నిచ్చియు
 బరగఁగ జమదగ్ని రామభద్రుఁడ... 42
- క. దశకంఠుని బరిమార్చియుఁ
 గుళలముతో నీతఁ దెచ్చికొనుచు నయోధ్యన్

విశద మగుకీర్తి నేలిన

దశరథరామావతార ధన్యుడ...

43

క. ఘను లగుధేనుకముష్టిక

దనుజులఁ జెండాడి తొర తగ భుజశక్తి

అనఘాత్తరేవతీపతి

యనఁగా బలరామమూర్తి వైతివి...

44

క. త్రిపురాది దైత్యభార్యల

నిపుణతతో వ్రతముఁ జేసి నిలిపితి కీర్తుల్

కృపగలరాజపు భళిరే

కపటపుబుద్ధావతారఘనుడవు కృష్ణా.

45

క. బలుపు గలతేజి నెక్కియు

నిలపై ధర్మంబు నిలుప హీనులఁ ద్రుంప

గలియుగము తుదను వేడుకఁ

గలికివిగా నున్న లోకకర్తవు...

46

క. వనజాక్షుభక్తవత్సల

ఘను లగుశ్రైమూర్తులందుఁ గరుణానిధి వై

విను సీసద్గుణజాలము

సనకాదిముసీందు లెన్నఁజాలరు...

47

క. అపరాధసహస్రంబులు

నపరిమితము లైనయఘము లనిశము నేను

గపటాత్ముడనై చేసితి

జపలుని ననుఁ గావు శేషశాయివి...

48

- క. నరపశువ మూఢచిత్తుడ
దురితారంభుడను మిగులదోషకుడను నే
గురు తెఱుగ నెంతవాడను
హరి నీవే ప్రాపు దాపు వౌదువు... 49
- క. పరనారీముఖపద్మము
గురుతుగఁగుచకుంభ ములనుగొప్పునునడుమున్
అరయఁగఁ గనిమోహింతురు
నిరతిము నిను భక్తి గొల్వ నేరరు కృష్ణా. 50
- క. పంచేంద్రియమార్గంబులఁ
గొంచెపుబుద్ధిని జరించి కొన్నిదినంబుల్
యిందుక సజ్జనసంగతి
నెంచుచు మి మైఱిగినాడ నిప్పుడ... 51
- క. కష్ట ననాచారుని గడు
దుష్టచరిత్రుడను చాల దుర్బుద్ధిని నే
నిష్టతనుఁ గొల్వ నేరను
గమ్మని నను గావు కావు కరుణను... 52
- క. కుంభేంద్రవరద కేశవ
జంభాసురవైరి దివిజసన్నతచరితా
యంభోజనేత్ర జలనిధి
గంధీరుడ నన్నుఁ గావు కరుణను... 53
- క. దిక్కెవ్వరు ప్రహ్లాదుకు
దిక్కెవ్వరు పాండవులకు దీనుల కెపుడున్

- దిక్కెవ్వ రయ్యహల్యకు
దిక్కెవ్వరు నీవు నాకు ది క్కుగు... 54
- క. హరి నీవె దిక్కునాకును
సింతో నేతెంచి మకరి శిక్షించి దయం
బరమేష్ఠి సురలు మోగడంగం
గరిం గాచినరీతి నన్నుం గావుము కృష్ణా. 55
- క. పురుషోత్తమః లక్ష్మీపతి
సరసిజగద్భాది మానిసన్నతచరితా
మురభంజన సురరంజన
వరదుండ వగు నాకు భక్తవత్సల... 56
- క. క్రతువులు దీర్ఘాటనములు
వ్రతములు దానములు నేయవలెనా లక్ష్మీ
పతి హిముం దలంచినవానికి
నతులితపుణ్యములు గలుగు టరుదా... 57
- క. స్తంభమున వెడలి దానవ
డింభకు రక్షించినట్టితీసిని వెలయన్
అంభోజనేత్ర జలనిధి
గంభీరుండ నన్నుం గావు కరుణను... 58
- క. శతకోటిభానులేజుండ
యతులితసద్గుణగణాధ్య యంబుజనాభా
రతినాభజనక లక్ష్మీ
పతి హిత నను గావు భక్తవత్సల... 59

- క. మందుడ నే దురితాత్ముడ
నింగల కొడిగట్టిపట్టి నీచుని నన్నున్
సందేహింపక కావుము
నందునివరపుత్త్ర నిన్ను నమ్మితిఁ గృష్ణా. 60
- క. గజరాజవరద కేశవ
త్రిజగత్కల్యాణమూర్తి దేవ మురారి
భుజగేంద్రశయన మాధవ
విజయార్చిత నన్నుఁ గావు వేగమ... 61
- క. దుర్బలినై బలుకష్టపుఁ
గర్తంబులు జేసికట్టికష్టుని నన్నున్
నిర్మలుఁ జేయఁగనలె ని
మృత్యుడ వని నమ్మినాడఁ గదరా... 62
- క. దుర్వారచక్రధరశర
శర్వాణీప్రణుతనామ జగదాధారా
నిర్వాణనాథ మాధవ
సర్వాత్మక నన్నుఁ గావు సరసతఁ... 63
- క. సుత్రామనుత జనార్దన
సత్రాజితనయనాథ సౌందర్యకళా
చిత్రావతార దేశికి
పుత్రా నను గావు నీకుఁ బుణ్యము... 64
- క. బల మెవ్వఁడు కరిఁ బ్రోవను
బల మెవ్వఁడు పాండుసుతులభార్యను గావన్

- బల మెవ్వఁడు సుగ్రీవుకు
బల మెవ్వఁడు సీపు నాకు బలమా కృష్ణా. 65
- క. పరుసము సోకిన నినుమును
పరుసతో బంగార మైన వడువున జిహ్వాన్
హరి సీనామము సోకిన
సురవందిత నేను నట్లు సుభుండఁ... 66
- క. ఒకసారి సీదనామము
ప్రకటముగాఁ దలఁచువారిపాపము లెల్లన్
వికలము లై తొలఁగుటకును
సకలాత్మ యజామిభుండు సాక్షియె... 67
- క. హరిసర్వంబునఁ గలఁ డని
గరిమతో దైత్యజు డు పలుకఁ గంబములోనన్
ఇర వొంద వెనలి చీరవె
శరణన్నవిభీషణుండు సాక్షియె... 68
- క. భద్రార్చితసేజచరణ సు
భద్రాగ్రజ సర్వలోకపాలన హరిశ్రీ
భద్రానుజ కేశవ వర
భద్రాధిప నన్నుఁ బ్రోవు భయహర... 69
- క. ఎటువలెఁ గరిమొఱ వింటివా
యెటువలెఁ బ్రహ్లాదు కథయ మిచ్చితోకరుణన్
అటువలె నను రక్షింపుము
కటకట నిను నమ్మినాడఁ గావుము కృష్ణా. 70

క. తటవిట లేటికి జేసెదు

కటకట పరమాత్మ దుష్టఘంటాఽర్జుణ

ఎటువలెఁ బుణ్యనిఁ జేసితి

రటువలె రక్షింపుమయ్య యచ్యుత... 71

క. తురగాధ్వరంబుఁ జేసిన

పురుషులకును వేతె పదవి పుట్టుట యేమో

హరి మిముఁ దలఁచినవారికి

నరుదా కై వల్యపదవి యచ్యుత... 72

క. ఓభవబంధవిమోచన

యోభరతాగ్రజ మురారి యోరఘురామా

యోభ క్తకామధేనువ

యోభయహర నన్నుఁ గావు మోహరి... 73

క. ఓతండ్రి కనకకళ్యపు

ఘాతకునై యతనిసుతుని గరుణను గాచెన్

శ్రీతి సురకోటిఁ బొగడఁగ

నాతండ్రి నిన్ను నేను నమ్మితి... 74

క. ఓపుండరీకలోచన

యోపురుషోత్తమ ముకుంద యోగోవిందా

యోపురసంహరమిత్రుఁడ

యోపుణ్ణుఁడ నన్నుఁ బ్రోవు మోహరి కృష్ణా-

క. ఏవిభుఁడు భూరరణమున

రావణు వధియించి లంక రాజుగ నిలిపెన్

- దీనించి యావిధీషణు
నావిభునే దలంతు కేను ఆచ్యుత... 76
- క. గ్రహభయదోషము బొందదు
బహుపీడలు చేర వెఱచు బాయును నఖముల్
ఇహపరఫలదాయక విను
తహతహ లెక్కడివి నిన్ను దలంచెన... 77
- క. గంగ మొదలైన నదులను
మంగళముగ జేయునట్టి మజ్జనములకున్
సంగతి గలిగినఫలములు
రంగుగ మిము దలంచునాటిరావుర... 78
- క. ఆదండకావనంబున
గోదండము గాచెనట్టి కోమలమూర్తి
నాదండ దాపు గమ్మి
వేదండము గాచినట్టి వేల్పుడ... 79
- క. చూపుము నీరూపంబును
బాపము దుష్కృతములెల్ల బంకజనాభా
సాపుము నాకును దయతో
శ్రీపతి నిను నమ్మినాడ సిద్ధము కృష్ణా. 80
- క. నీనామము భవహరణము
నీనామము సర్వ సౌఖ్యనివహకరంబున్
నీనామ మమృతపూర్ణము
నీనామము నే దలంతు నిత్యుడ... 81

క. పరులను నడిగిన జనులకుఁ

గుఱుచ నుమీ యగునటంచు గుఱుతుగనీవుకా

గుఱుచువు నై బలిచే మును

ధరఁ బాదత్రయముఁ గొంటి దద్దయు... 82

క. పాలును వెన్నయు ముచ్చిలి

ఱోలను మీతల్లి గట్ట రోషముతోడకా

లీలావినోది వైతివి

బాలుఁడవా బ్రహ్మకన్నఁ బ్రభుఁడవు... 83

క. ఏఘడియను నీనామము?

లఘుమతితోఁ దలఁపఁగలనె లక్ష్మీరమణా

అఘములు వాపుము దయతో

రఘురాముఁడ వైన లోకరక్షక... 84

క. అప్పా యిత్తును దయతో

నప్పాలను నతిరసంబు లనుభవశాలికా

అప్పా ననుఁ గనుఁగొననే

యప్పా ననుఁ బ్రోవు వేంకటప్పా కృష్ణా. 85

క. కొంచెవువాఁ డని మదిలో

నుంచకుమీ వాసుదేవ గోవింద హరీ

యంచితముగ నీకరుణకుఁ

గొంచెము నధికంబు గలదె కొంతయుఁ... 86

క. వావిరి నీభక్తులకుకా

గావరమున నెగ్గు సేయు గర్వాంధులకుకా

- దేవ వధించుట వింటిని
 సేవల్లను భావ్య మయ్యె నిజముగఁ... 87
- క. అయ్యా పంచేంద్రియములు
 డియ్యాలలు డొచినట్టు లూరక నేను
 నీయాజ్ఞఁ దలఁగ నేరను
 కుయ్యాలింపుము మహాత్మ గుఱుతుగఁ... 88
- క. కంటికి రెప్పవిధింబున
 బంటుగదా యనుచునన్నుఁ బాయక యెపుడు
 గంటుండ వెఱవ నేలా
 కంటక మగుపాదములను గడచితఁ... 89
- క. యమునకు నెఁక నే వెఱువను
 కమలాక్ష జగన్నివాస కామితఫలదా
 విమల మగు నీదునామము
 నమరఁగ దలఁచెదను నేను నమరఁగఁ గృష్ణా. 90
- క. దండమయా విశ్వంభర
 దండమయా పుండరీకదళనేత్ర హరి
 దండమయా కరుణానిధి
 దండమయా నీకు నిపుడు దండము... 91
- క. నారాయణ లక్ష్మీపతి
 నారాయణ వాసుదేవ సంపకుమారా
 నారాయణ నిను నమ్మితి
 నారాయణ నన్నుఁ బ్రోవు నగధర... 92

క. తిరుమణి దురితవిదూరము

తిరుమణి సౌభాగ్యకరము త్రిజగములందున్

తిరుమణి పెట్టినమనుజుఁడు

పరమపవిత్రుండు భాగ్యవంతుఁడు... 93

క. శ్రీలక్ష్మీ నా కాయణ

వాలాయము నిన్నుఁ దలఁతు వంద్యచరిత్రా

ఏలుము నను నీబంటుగఁ

జాలా నిను నమ్మినాను సరసుఁడ... 94

క. శ్రీధర మాధవ యశ్యుత

భూధర పురుషహితవినుత పురుషోత్తమ నీ

పాదయుగళంబు నెప్పుడు

మోదముతో నమ్మినాఁడ ముద్దులకృష్ణా... 95

క. శిరమున రత్న కిరీటము

కరమున నవశంఖచక్ర ఘనభరూషణముల్

ఉరమున వజ్రపు పతకము

సిరినాయక యమరవినుత శ్రీహరి... 96

క. అందెలఁ బాదము లందును

సుందరముగ నిల్వినావు పొంపమరంగా

మందరధర మునిసన్నుత

సందునివరపుత్ర నిన్ను నమ్మితిఁ... 97

క. కందర్పకోటిసుందర

మందరధర భానుతేజ మంజులదేహః

నుందరవిగ్రహ మునిగణ
చండిత మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 98

ఓపాలదొంగ మురహర
పాపాలను బాటఁదోలు ప్రభుఁడవు నీవే
గోపాలమూర్తిదయతో
నాపాలిటఁ గలిగి బ్రోవు నమ్మితిఁ... 99

అనుదినము గృష్ణశతకము
వినినఁ బఠించినను ముక్తి వేడు : గలుగుకొ
ధనధాన్యము గోగణములు
తనయులు సభివృద్ధిబొందుఁనద్దయుఁ గృష్ణ! 100

భారద్వాజసగోత్రుడ
గౌరవమున గంగమాంబకరుణాసుతుఁడకొ
పేరు నృసింహహృదయుఁడకొ
శ్రీరమయుత నన్నుఁ గావు పృష్టిని కృష్ణ! 101

శ్రీ కృష్ణ శతకము

సంపూర్ణము.

- క. తిరుమణి దురితవిదూరము
 తిరుమణి సౌఖ్యకరము త్రిజగములందున్
 తిరుమణి పెట్టిరమనుజుండు
 పరమపవిత్రుండు భాగ్యవంతుండు...
- క. శ్రీలక్ష్మీ నా కాయణ
 వాలాయము నిన్నుఁ దలఁతు పంవ్యచరిత్రా
 ఏలుము నను నీబంటుగఁ
 జాలా నిను నమ్మినాను సకసుండ...
- క. శ్రీధర మాధవ యశ్యుత
 భూధర పురుషహితవినుత పురుషోత్తమ నీ
 పాపయుగశంబు నెప్పుడు
 మోదముతో నమ్మినాఁడ ముద్దులకృష్ణా...
- క. శిరమున రత్న కిరీటము
 కరమున నవశంఖచక్ర ఘోరభూషణముల్
 ఉరమున వజ్రపు పతకము
 సిరినాయక యమరవినుత శ్రీహరి...
- క. ఆందెలఁ బాదము లందును
 నుండరముగ నిల్వినావు పొంపమరంగా
 మండరధర మునిసన్నుత
 నందునివరపుత్ర నిన్ను నమ్మితిఁ...
- క. కందర్పకోటిసుందర
 మందరదర భానుతేజ మంజులదేహః

నుందరవిగ్రహ మునిగణ

నందిత నిముః దలఁతు భక్తవత్సల... 93

క. ఓపాలదొంగ మురహర

పాపాలను బాఱఁదోలు ప్రభుఁడవు నీవే

గోపాలమూర్తివయితో

నాపాలిటఁ గలిగి బ్రోవు నమ్మితఁ... 94

క. అనుదినము గృష్ణశతకము

నినినఁ బఠించినను ముక్తి పేరు : గలుగుకొ

ధనధాన్యము గోగణములు

తనయులు నభివృద్ధిచొందుఁగర్హముఁ గృష్ణా. 100

క. భారద్వాజసరోత్తర

గౌరవమున గంగచూంబకరుణాసుతుఁడక

పేరు వృసింహహృదయఁడక

శ్రీరమయుత నన్నుఁ గావు పుష్టిచి కృష్ణా! 101

శ్రీ కృష్ణ శతకము

సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

తెలుగుభాషలోఁ బేరెన్నికఁగన్న శతకము లలో మాతృశతక మొకటిగా నెన్నఁచగియున్నది. ఇందు గర్భభారణమునకు ముందునుండి పుత్రువాంఛతో సత్తులువ్విభులూరుచిథము గర్భభారముచేఁ గృశించుచు సత్పుత్రునకై జననిపొందునాందోళనము కుమారుని శ్రేయోపాధ్యక్షులకు విద్యావిశేషాదులకుఁ దల్లి యానందించుచిథము రమణీయముగ, మనోహరముగ, స్వభావానుకూలముగ రసవత్తరముగ వర్ణింపఁబడినది. తనకుమారుడు విద్యావివేకఞ్జాలయై న జకీయకార్యములతోఁ బేరెన్నికఁగని నంత తల్లిభారముతీజుని నాఁబోలు. ఈకవికొడుకు శోడలు కలిసిమెలసి యుందుఁపుడు మనుషుడు కలిగినపుడు మాతృదేవిపొందు సంతోషపారవశ్యము లీగ్రంథమున సజీవముగఁ జిత్రించియున్నాఁడు

మాతృలీలలను, శతకకర్తయగు నీకవి చక్కఁగ హృదయగతము గావించుకొని భక్తిరసావృతమగు నిరర్గళకవితతో “మాతృదేవోభవ” యను వేదవాణిని ముక్తకంఠముతో గానముగావించి మాతృఞాముక్తుఁ డయ్యెను. అంధ్రవాఙ్మయమునఁగల శతక సమూహమునం దిట్టి ప్రేమస్వరూప మనఁదగు మాతృదేవతను స్మరించుగ్రంథములు చాలయరుదుగానున్నవి. ఈశతకము మాతూరి అప్పాపుమొదలారిచే

రచింపఁబడినటులఁ బూర్వము ద్రణమువలనఁ దెలియుచున్నది. అంతియగాక కవి తననామము అప్పాపు అని నూఱవపద్యములోఁ జెప్పికొనినాఁడు. ఈశతకములోఁ బలుతావుల మీనాక్షీస్మరణము (చూ. ప. 14, 30, 70, 86, 93) చేసియుంటవలనను, మాతృశతకము పూర్వము ద్రణము గావించిన కవికుమారునినామము మీనాక్షీదాసు వియుంటవలనను కవి మీనాక్షీభక్తుడనియు మధురామండలనివాసియనియు నూహచేయ నవకాశము చిక్కుచున్నది. శతకమునుండి కవిచరిత్ర మింత కెక్కుడు తెలియరాదు.

ఈశతకరచయితయగు అప్పాపు మొదలారి ద్రవిడదేశముచేరిన యాంధ్రుఁడని కవితనుబట్టి యూహ చేయవచ్చును. ఈశతకము ప్రథమముద్రణము కవికుమారుఁడు క్రీ. శ. 1861లో నొనర్చియుంటవలన నిది యిప్పటికి రమారమి డెబ్బదిసంవత్సరములనాఁడు రచింపఁబడినటులఁ దోచుచున్నది. ఉపజ్ఞాకల్పితమగు నిట్టియుత్తమశతకమును పునర్ముద్రణ మొనర్చి యాంధ్రలోకమున కొసంగిన బ్రహ్మశ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారి యుద్యమము ప్రశంసాపాత్రము. కవితలో నటనట వ్యాకరణదోషములు గానవచ్చుచున్నవి.

శ్రీ ర మ్మ.

అప్పాపుమొదలి విరచిత

మాతృ శ త క ము.

ఉ. శ్రీపతియైనఁ గాని విధుశేఖరుడైన త్రిశూల
పాణియై, నా పరమేష్ఠియైన గణనాయకుడైన
రమామృదానులై, నా పలుకుం బొలంతి యయి
నా పరిరక్షణకార్యసత్కియో, దీపనబోధనోక్తు
లను దెల్పును తల్లినిఁ బోల చెప్పరున్. 1

చ. జలరుహనేత్రుడైనయల చక్కనిదేవునిబొడ్డుత
మ్మిలో, పలను జనించి వాగ్వనితపాలితిపెన్నిధి
యో యనంగఁ బెం, పలరిన బ్రహ్మసృష్టికిని
నాదిమకారణమై త్రయీపుయో, క్తులఁ గొని
యాడినాద్యయగుతోయ్యలఁ ద... 2

చ. చిత్తుతతనంబునక జెలులఁ జేరి విహారము సల్పు
వేళ నా, దరమునఁ గొయ్యబొమ్మను మునం
బునఁ బుత్తునిగాఁ దలంచి తా, బరవశ మొంది
వేడుక నెపం బిడి లాలనఁ జేసి మిక్కిలిక, మురి
పముఁ గాంచి మోహమున నూల్కొనుత... 3

ఉ. బాలలఁ గూడి బొమ్మ నొడివైఁ గడుఁ బ్రేమ
చెలంగ నెల్పితా, నోలలు పాడుచుకా బొడలి
యగ్గిడి కేలను మేను దుప్పుచోఁ, జాల మనం
బుతో నిటులఁ జక్కనిపట్టిని గాన నెప్పుడో,
కాల మటుంచు నెంచు మదిఁ గల్గినతల్లినిఁ బోల
చెప్పరున్. 4

చ. ఇలఁ గలదేవతాతతుల నెల్ల మనంబున నెంచి
నామముల్, పలుమటు నోటఁ బల్కుచును
బావ్యతిగేహముఁ జొచ్చి శాంభవీ, లలితకుమా
రసంభవఫలప్రద మైనవివాహ మింకఁ గా, వలె
నని మ్రొక్కి వేడు సుతవాంఛకుఁ ద... 5

చ. చిలుకలు లేనిపంజరము శీతమయూఖుఁడు లేని
రాత్రి చెం, గలువలు లేని పెంగొలను గాదె
పరేహసుఖప్రదాననిర్మలగుణశాలి నాఁదగుకు
మారకునిం గన లేనిదానిమే, ల్పెలువ మ దేల
యంచు మదిఁ జింతిలు త... 6

చ. సుతులను గన్న యట్టి నెఱసుందరులం గని భాగ్య
భోగసం, గతమతులార నందనులు గల్గుటకుకా
దిట మార నేమి నోఁ, చితిరొ తపంబు లేమి
మఱి చేసితిరో యని పుత్రవాంఛలోఁ, గుతుక
మెలర్చుగా నడుగుకోమలిఁ ద... 7

చ. పొరుగిరుగిండ్ల భామినులు పుత్రులు గల్లులు
కాత్త తత్త్వసుస్థిరమతి జేయుసాధనముఁ జెప్పిన
యట్లుపవాసదేవతా, చరణయుగార్చనప్రభృతి
సత్కృతు లెల్లను దానొనర్చుచో, జిలుకల
మీఁదియాశ మది జేడ్పడుత...

8

చ. తనయునిమీఁదిబాళి మదిఁ దాఁకినచో నుప
వాస మీశ్వరా, ధృవమును నోము లాది య
గుసత్క్రియ లెల్లను జేయుచో నెదం, బెనఁగిన
ప్రేమమై నొగిం దపింపఁగ నోర్పుచు సౌఖ్య మేమి
నె, ధృవమున నాస పాల్పడని మానినిఁ బ...

9

ఉ. నేతువులో మునుంగు నతిశేముషి వీనుల నచ్చ
దానసు, ప్రీతులఁ జేయు దేవతలఁ బెర్కొను
నైదువరాండ్రకెల్లనయ్యే తనివారువాయనము
లిచ్చుఁ బురాణము లాలకించు దా, నేతటి నో
మునోఁచుఁ దనయేచ్ఛను దల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్.

10

ఉ. మోద మెలర్పఁగా దనయమోహముచేతను
బిప్పలద్రునా, గాది ప్రతిష్ఠలెల్ల జనులందఱు
సంతస మండఁ జేయుచో, బేదటికం బదెంత మఱి
బిడ్డలు గల్గినఁ జాలు నంచు నా, పాదన జేయు
చో నెపుడుఁ బల్కెడుత...

11

చ. ఇలఁ బెఱవారి నందనుల నెత్తుచు ముద్దిడుచోఁ
బెనంగి యన్నులఁ గని బిడ్డలెన్నటికినో కన నోఁ
తు నటంచు బల్కి లే, మొలకమెఱుంగునవ్వు
లకు మోదముఁ జెందుచు నిష్టదైవమున్, దలఁ
చుచు బుత్త్రవాంఛ మతిఁ దాఁకినత... 12

చ. తనయులబాలి మ్రుగ్గు లిడుఁ దాలిమి మీఱఁగ
నెవ్వ రేమిచె, ప్పిన నది సేయుచుండు నిల వేల్పు
లకున్ మఱి మీఁదు గట్టు దా, ననయము గర్భ
హేతువివిధౌపధముల్ పచరించు ధర్మచింతన
నొకకాలమైన మదిఁ దప్పనిత... 13

చ. అనయము నందనేచ్చ హృదయంబున మల్లడి
సేయ మీనలో, చన నిలయంబులో నిలిచి ష
ణ్ముఖుని జెలువారఁ గన్నయో, జనని దయానిధి
నుతులఁ జయ్యన ని వ్వుని నెత్తి మీఱఁగా,
మునుకొని సాగిలం బడుచు మ్రొక్కెడుత... 14

చ. మునుకొని తాను బెద్దలకు మ్రొక్కిన వారును
ప్రేమఁ బుత్తులం, గనుఁగొని సర్వకాలము సుఖం
బున నుండుదు వీ వటంచు దీ, వన లిడునంతలో
నన సువర్ణమహీధర మెక్కినట్లు నె, వ్వునమునఁ
జాల సంతసిలుమానినిఁ ద... 15

చ. ఎఱుకులసానిగదై విన నెంచుమనోరథ ముప్పు

తిల్లఁగాఁ, గరగతలేఖ లూర్జితముగాఁ గని పెద్ద
లు నీకుఁ బుత్రులే, పురుగుల రన్నమాత్రమున
నూరట దోచ నుతేచ్చ లోనము, ప్పిరి గొన
సంతసిల్లి మది తేచ్చెడు త... 16

చ. నెల నిలిచెంగదే యనుచు నీరజపాణులు పల్కు
సంతలో, పల నిధిగన్నయ ట్లుదరభాగములో
పలఁ బిండ ముష్ణముకొ, దొలగెడురీతి భోజన
విధుల్ మఱి గోరుచుఁ బుత్రమోహ మ, త్యు
చుతరభంగిఁ గొల్కువగ నుండెడుతల్లెనిఁ బోల
రెవ్వరున్. 17

ఉ. వేవిభు లోఁకిరింతలు ను విన్నదనఁబును దోచ
డస్సి గ, రాభవకాశ్చకావశుభక్రమ మొప్పు
గ మంత్రతంత్రసం, భావన మీట మాంత్రికుల
భావనఁ జేయుచుఁ బుత్రవృద్ధికొ, దైవముతో
డు గావలె సదా యనుత... 18

చ. నెల నిలువకొ వనోరథము నివ్వటింగను బైఁడి
రక్షరే, కులు మెడగట్టు మోమునను గోరిక
మీర విధూనిఁ బెట్టు దా, నలయక గాలి
పోకెడు నటంచు నుతేచ్చను నాడునాటి కీ,
చెలువున నుత్తమక్తియలు చేసెడుత... 19

చ. చెలు లిటు రమ్మటంచుఁ దనుఁ జీటిన వేసట గర్భ

గోళసం, కలితసుతావనేచ్ఛఁ జరఁగా మఱి యూ
హాదొలంగు దేహలీ, స్థలీ నెగదాటనేర నని
తగ్గులు విఱ్ఱులు చూచి తిన్నఁగాఁ, గలక దలఁగి
తా నడచుకామినిఁ ద...

20

ఉ. మాసములెల్లఁ బూర్ణమయి మానవతీమణి గర్భ
వేదనా, యాసముతోడ నుండు తఱి నంగన
పుత్తునిఁ గాంచె నన్నుఁ దా, నాసడి విన్నమా
త్రమున నావచనం బమృతప్రవాహధా, రాసమ
మైనచో మనము రంజిలుత...

21

చ. విసుకుచు బిడ్డనుం గనినవేదనఁ గుందుచు నున్న
యప్పు దా, నిరువును దెచ్చి పొత్తులను నించి
నచోఁ దనకష్టరీతులక, మసలక తత్సుతానవి
మర్కః ఘనంబుగఁ జిందు ద్రోక్కఁ దా, మసమునఁ
బోచు నేర్పు గలనూనినిఁ ద...

22

చ. చిటుత జనించునంతఁ దనచిత్తము సార్థక మై
చెలంగిన, ట్లురులరభాగ్యమబ్బినటు లుర్వి సమ
స్తము నేలినట్లు పెం, దురమున గెల్చుచో విజ
యతూణము లెల్లెడ నాటినట్లు ల, బ్బురముగ
సంతసిల్లువిరిజోడిని దల్లిని బోల రెవ్వరున్. 23

చ. పురిటిలు సొచ్చి యున్నతఱిఁ బుత్తునకున్ వివి
ధోపచారముల్, మొఱవడి చేయువారలను

మిక్కిలి ప్రాప్తన చేసి దేవతా, తరుణులయట్లు
చూచునెఱతాలిసి మీఱఁగ నిట్లు లభ్యకా,
తురమున నేమిచెప్పవలెఁ దొయ్యలిఁ ద... 24

చ. తన కుపచారముల్ జరుపుతామరసాక్షులఁ జూచి
బిడ్డ కిం, పొనరఁగ బోరుమాన్చి చెలు వొండఁ
గ ను గ్గిడనమ్మ మీరలే, దినదిన మండు బల్కి
తనదేహసుఖం బినుమంతయైన కోరని తనయా
వనక్రియలరంజిలుత... 25

చ. ప్రసదము మీఱఁ గన్నయల బాలునకై యొక
వేళఁ బట్టిదో, ప మొనరువృష్టి పోకుగ్రహసం
సరణంబును గాలి నుట్టుదో, షము మొదలైన
దోషములు సంధిలకుండఁగ సంతలోన జే, గము
నను రక్షరేకు మొలఁ గట్టెడుత... 26

చ. పురుడు చనంగ జాతకపుఁబొంక మెఱింగిరయట్టి
పెద్ద లా, దరమున దీర్ఘకాలము మువంబున
మీనవిలోచనాతివి, స్ఫురకరుణావిశేషమున
శోభిలుచుం భవదాత్తజుండు బ, ల్వరలు నటన్న
మాట విన వాంఛిలుత... 27

చ. నెలపురు షిఁగుదాఁక బలునే ర్పలకారను మూల
యింటిలో, పలఁ బరు లెవ్వరేని తనపట్టినిఁ జూ
చిన దృష్టిదాఁకు ని, మ్ముల నని దాచి గాలితె

అముంగలఁ దా నొనరించి పెంపుటిం, తుల ప
యిఁ గాఁపుగా నిడినతొయ్యలిఁ ద... 28

ఉ. కారము నూరిపోయఁ నెడ గాసిలసీయదు బోరు
బెట్టినక, గూరిమితోడ నెత్తుకొని గుబ్బల
పా లిడు బోలఁ బాడు స, త్కారము మీఱు
చోఁ గనురు దాఁకె నటం చని కుందుఁ బుత్రలీ,
లారతి నాటనాట నిటుల న్నడిఁ ద... 29

చ. తనపొరుగిండ్లభామినులు తారసిలంగను దృష్టి
తాఁకునో, యని మిహిరాదిక గ్రహచయాభిమతు
ల్పచరించి మీనలో, చనను దలంచి నందనుని
సంగతిఁ బాయక ప్రోవవచ్చు యో, జననియటంచు
నంజలులు సల్పెడు తల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 30

చ. పెనకువమీఱునంతఁ దనబిడ్డపయిం గలయట్టి
బాళిచే, తను మలమూత్రము ల్గడు ముదంబున
నెచ్చెయిఁ బూసినట్టి చం, దనహిమనీరసౌరభము
దారిఁ దలంచు నిజాన్వయాభిచం, ద్రునిఁ గని
నట్లు బొంగు భళిరే యల త... 31

ఛ. అనుదిన మాత్మసంభవున కాముద ముగ్గిడు నం
తమీఁద లో, చనములు ముక్కుపెందొడలు
చంకలుకాళ్లును చేతు లాదిగాఁ, గను సమమొం

దఁగా నిలిరి చక్కనివాఁ డగునట్లు చేయునే,
ర్వున సలరారుచున్న ననబోణినిఁ ద... 32

చ. పిడికిలి వట్టువేళఁ దనుఁ జేర్కొని నవ్వెడువేళ
నోరలం, బడియెడువేళ నూకురులు పల్కెడివే
ళను దోఁగులాడుటన్, దడఁబడువేళఁ జూడఁ
గని తప్పుటడుం గిడువేళఁ బ్రేమ బల్, గడలు
కొనంగ సంతసిలుకామినిఁ ద... 33

ఉ. బాలుని పృథ్వికై యొరులుపల్కినయట్టుల నెంత
ద్రవ్య మై, నా లనమాత్రమంచుఁ దననాథున
కున్ దెలియంగఁ బల్కుచున్, లీల ఘటించి
నందనుని లీలకు న్నది సొక్కి యోగులం, బో
లినయట్టు లుండు ననబోణినిఁ ద... 34

చ. మన మతిప్రీతి నొంద నొకమంచిముహూర్తముఁ
జూచినంతఁదా, ననువమరంగ రంగలరుచన్నము
ముట్టఁగఁ జేసి బిడ్డఁ డిం, పెనయఁగ నాకటం
బొదలి యెన్నఁడు బువ్వదినంగ నేర్చునో, యని
మది నూహపాల్పడినయంగనఁ ద... 35

చ. చెలు లుదకంబు దేరఁ దనచేతను నూనియఁ
దోఁగ నంటుచోఁ, దల జలకంబు లార్చి బలు
తాలిమితోఁ దడియొత్తి మోమునన్, దిలకము
చుక్కబొట్టువలె దీరిచి సంతసమంద నాత్మలో,

పల నలరారుచున్నయలభామినిఁ దల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 36

ఉ. ఇంతులఁ జూచి మీనుతుల కేపస రుగ్గడినారు
మీరు గోరంత యెటుంగఁ బల్కుగదరమ్మ
యటంచుఁ జికిత్స దోచ నిం, తంతనరానియా
షధము లారయుచున్ గడుబ్రోచుచున్నధ,
న్వంతరియో యనంగఁ జెలువారెడుత... 37

ఉ. భావ మెలర్ప మూలికల భావనచేసినయట్టిబంగ
రుం, దీవెల నూకచిట్టుడుగు దీసి మరీచిఘ్నతో
చితంబుగాఁ, ద్రావంగఁ జేసి వేడి జలధారల
మేను గడింగి నిద్దురం, బోవంగ బోలఁ బాడు
చును బొంగెడుత... 38

ఉ. క్షీరము శర్కరాన్నమును జిక్కనిగట్టిపెరుంగు
పాయసం, బారయ బొజ్జ నిండునటు లామె
తగాఁ దినిపించి బిడ్డఁ డే, మో రహి లేక ముట్టఁ
డని మో మఱి వాంచుచు“ముద్దులయ్యగా,
రార”యటంచుఁ బిల్చుచును రాజిలుత... 39

చ. చిటుతను జంకఁ బెట్టుకొని చిత్రముఁ జూపుచు
వెండిగిన్నెలో, మెఱయుచు నున్నబువ్వఁ దిను
మీ తినకున్నను బూచివాని వే, గిర మిదె

పిల్లు నంచు నళికించుచుఁ గాకికి వేతు నంచుఁ
దా, బిరబిర చేతిముద్దఁ దినిపించెడుత... 40

చ. అరమర మానుచుకొ గురుపదార్థము లెస్వి
భుజించితేని పా, లరుగవు బిడ్డ కంచు విహితా
శనముం గబళించుచోఁ బా, త్వరుని మునీంద్రు
లట్లు సుతతత్పరవృత్తు లనంతపథ్యవి, స్ఫురణఁ
జెలంగుచున్నయిలనుందరి ద... 41

ఉ. ఆకొని పోరువెట్టునెడ నారయ నడ్డముగాఁ
దనూజునిం, జేకొని క్రుచ్చి ముద్దిడుచుఁ జెక్కిలి
దువ్వుచుఁ బొయిద్రావరా, రా కనతండ్రి యం
చని మనంబునఁ గుందుచు బొజ్జనిండ ర, తొక
లితోక్తిఁ జన్గుడుపుకామినిఁ ద... 42

చ. తడఁబడునట్లు ముంగిటను వప్పుటడుం గిడువేళ
నజ్జితక, బడు ననుచింతయు న్నడువఁ బాల్పడె
నన్న కుతూహలంబు చే, డృఢ నొకటైన మైరుఱచి
బాలునకుకొ దనవ్రే లొసంగి నే, ర్పడరంగ
ప్రిప్సవో శుభముఁ బల్కెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 43

చ. తనసరిబాలురం గలసి దవ్వుల కాటల కేగి
యున్నచోఁ, దనయుఁ డిదేమొ లేఁ డనుచుఁ
దత్తఱ మొందుచు నావ తాగిన, క్లుప్తయము

నాత్మఁ గుందుచుఁ దదాగమనాభిముఖాభిలాష
పై, కొని కనినంత సంతసిలుకొమలిఁ ద... 44

చ. చిటుతలతోడ నాటలకుఁ జేతులు బాచుచు
నందుగొందులం, బరుగులు పారుచున్న పశుబాధ
ఘటించు నటంచు సాధ్వసా, తురమున రాణి
వాస మటు ద్రోసి బహిష్ఠలి కేఁగి యంత నా,
బురుకనిఁ గేల నందికొని పోయెడుత... 45

చ. కడువడి నెందఱిఁ గనినఁగాని తనూజులు చెంతఁ
జేరి పైఁ, బడి మురివంపుఁబెంపు నెఱబాధలు
పెట్టిరఁగాని వేసటం, బడక నితోఁధికం బయిన
బాలురఁ గన్వలె నంఁగు బాలిలోఁ, బొడమి
చరించుచుండువిరిబోణినిఁ ద... 46

చ. విన వినఁ బాలు గాఱునెఱవేడుక మీఱఁగ
ముద్దుముద్దుగాఁ, దనయుఁడు పల్కు చున్న విని
తాఁగనకం బొడిఁ గట్టినట్లు నె, మ్మనమున సంత
సిల్లుచును మాటికి మాటికి దృష్టి దీయుచోఁ,
జను గుడిపించి మై నిపురుచక్కని త... 47

చ. గునగున నేగుదెంచి తనకు న్నటి పప్పు లొసంగు
మంచుఁ బ్రక్కిన నెఱముద్దుమాటలకుఁ గేవలము
న్నది సొక్కి తద్వచో, జనితనుధారసానుభవ

సంగతి నాఁకలి నొప్పి దప్పు లెంచని తనుజెప్పి
తార్థఫలశాలినిఁ ద... 48

చ. పెరచిటుత స్తథింపఁ గని పెంచినయాబిడ చాడి
చెప్పినన్, మఱి విని సీతనూభవునిమంచికి సీమది
మెచ్చుబోలు మా, బురుకని గొట్టిసాఁ దనుచు
బొంకి నిజాలయసీమఁ జేరి య, బుర్రముగ
బుద్ధి జెప్పు సిరిబోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 49

చ. తనయునికొంపఁచేతలకుఁ దండ్రి యహెఱా
బెదరించుచున్న లే, దనుచు నిజాత్మనాయకు
నియాజ్ఞ దొలంగఁగ రా దటన్నవా, గ్ధన మటు
డించి నందనుని దండనపా ల్పడసీక యడ్డముం,
జని కరుణింపఁ జేయునెఱజాణు ద... 50

చ. తలఁపున నున్నభావ మొకదారిఁ జెలంగఁగ
వచ్చి రానిమా, టలు మఱి పల్కువేళఁ గడు
తాయి జెలంగెడుశౌరిసత్కథా, కలితవినోదము
ల్ వినెడుకై వడిగా వడి నాలకించుచో, ఫల
మొనఁగూడె నంచు నుతిఁ బల్కెడుత... 51

చ. తనతనుజాతుఁ యొక్కతఱిఁ దప్పిదముల్ ఘటి
యింప భర్త నె, మృనమున సుతసించుటకు మంచి
విగా వినిపించు మంచిగాఁ, బను లొనరింప నంద

ఱును “బాలుడు యోగ్యుఁ” డటన్నమాటఁ
దా,విని మది సంతసిల్లునలివేణినిఁ ద... 52

చ. తినుకుచు బువ్వఁ బెట్టు మని తేపకుఁ బాతర
లాడుఁ బెట్టినక, గనుఁగొని పాలుపోయు మను
గ్రక్కునఁ బోసిన “వెన్న గావలెం, జనని”య
టంచుఁ దా నగడు జేసినఁ గోపములేక తన్ననం,
బనువడఁ జేసి సంతసిలునంగనఁ ద... 53

చ. కలకొలఁదిం దనూజునకుఁ గా నొనరించినయట్టి
భూషణం, బులు ధరియించుచో నెదుటఁ బుత్తు
నకుం దనదృష్టి తాఁకి మై, చెలువు దొలంగునో
యనుచుఁ జేరువవారలమీఁద దృష్టి నె, కొ
లువుచు సంతసిల్లునుమకోమలిఁ ద... 54

చ. అలసట వేసటల్ నలవ కాఁకలిదప్పుల మీఁది
యాశమై, తొలఁగుచు రాత్రులుం బగలు తోడి
చెలు ల్పది మెచ్చుఁ దత్తనూ,విలసనకార్యకర్తపద
విం బడి “నర్తవి నోద మంతకుం, గలదె” య
టంచు సంతసిలుకామినిఁ ద... 55

చ. సరసవివేకము ల్దనరుజాడగలుంగను బిడ్డ నొక్క
స, ధ్గురునకు నొప్పగింపు మని కోరిక మీఱ
నిజేఱుతో మనో, హరగతి మీఱఁ బల్కి తన

యా నిను నీ వెపుడో పురాణవై, ఖరు లెఱిగిం
తు వంచుఁ గుఱుకంపడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

ఉ. శ్రీలు చెలంగఁగాఁ జదువు చెప్పెడువేళఁ బరా
కు మాని మా, బాలున కిట్టె విద్య బహుభం
గుల నేన్ను మఱుచు పెక్కుచం,దాల నొసంగు
వస్తుసముదాయము నాఁకుఁ డెటుంగనీక బ,ల్తా
లిమి మీఱ నట్టినుకుమారిని ద... 57

చ. చదివితెవేసి నీ కిపుడు జానుఫలంబులు దెచ్చి
యిత్తు స,వ్వనమున మంచిదోవతులు మాడ లొ
సంగుదు నంచుఁ బల్కి మే, ల్పొదలంగ బుజ్జగిం
చుచును బొంకముగా బడిఁ జేరఁ బంపి తాఁ,
బదపడి త్రోవలో నిలుచుఁ బల్కలుత... 58

చ. చిటుతను ద్రోవబాలకులు చిన్నతనంబునఁ గొట్ట
కుండ భూ,సురునకు దిట్టముం బలుచుచో నిలు
చేరను బ్రొద్దుపోవఁగా, నరయుచు బిడ్డఁ డా
కొనియె నంచు మదిన్ దిగులొంపి పిల్వఁగాఁ
బలుచుఁ దనంతటన్ బడికిఁ బల్కలు త... 59

చ. పెనకువ మీఱ భోజనము పెట్టు మటంచనిరాఁ
గుమారునిన్, గని చిటునవ్వు మోవిపయిఁ
గ్రమ్మగ నీ విపు దేమిసేర్చితో, వినవలె నంచు

గోరుచును వేమలు లాలనసేసి వేడుకన్, దిను
మసి బువ్వఁ బెట్టుయుపతీమణిఁ ద... 60

చ. మఱి బడిఁ జేరఁ బోవు నెడ మార్గములోపల
ముల్లు నాఁటునో, మెఱపడి గోవు లేమయిన
మీఁదికిఁ జేర్చడి వచ్చునో యటం, చటిమురి
కొందఱిం బనిచి యాదటఁ దానును బోవ నెంచు
వాం, ఛరహి చెలంగ నెల్లపుడుఁ జయ్యనఁ ద...

చ. కొడు కెటువంటివాఁ డయినఁ గుంభినిలో నద
లింపరానిదుం, దుడుకయి యున్న నన్యాలకు దొడ్డ
టికం బెఱిగించుచున్ మదిన్, జిడజిడ మాని
సంతసము చిప్పిలఁ గంటికి తెప్పచాడ్పునన్,
దొడఁబడి ప్రోచుచున్న యలతోయ్యలిఁ దల్లినిఁ
బోల రెవ్వరున్. 62

చ. సదమలరీతు లుల్లసిల సార మెఱింగెడిరీతిఁజక్కఁ
గాఁ, జదివెతి వేని భూజనులు సన్నతి చేసెద
రింతె కాక సం, పద లెడఁగూడు నీ కనుచు
బాలునకు న్నటిబుద్ధి చెప్పచో, మది ముద మంది
యొప్పెసఁగుమానినిఁ ద... 63

చ. తనయుఁడు సర్వవిద్యలను దద్దరఁ గాంచి పఠించు
చున్నచో, విని పరితోషనీరనిధి వెల్లువగాఁ
బయిఁ బాఠినట్లు నె, మ్మనమున సంతసిల్లుచుఁ

గుమారునిఁ గన్న ఫలంబుఁ గంటిఁగా, యని తల
పోయు చుండుకనకాంగినిఁ ద... 64

చ. వెడవెడ నింక భోజనపువేళ గతించిన బిడ్డఁడే
మొకో, బడి విడి రాఁడు నేఁ డనుచుఁ బాతర
లాడుచు నుండునంతలోఁ, గడఁ జనుదేర నెత్తు
కొని కౌఁగిటఁ జేరిచి చుంచు దువ్వి మై, బడ
లిక దీట సంతసిలుభామినిఁ ద... 65

చ. తనయునిముద్దుమాటలకుఁ దా ముదమందుచుఁ
దేటసీట మ, జ్జన మొనరించి మోమునను జాఁ
దిడి సన్నపుఁజేలఁగట్టి బల్, పెనఁకువ వడ్రసా
న్నములు పెట్టి భుజించిన “ముద్ద ముట్టలే”,
దని వెఱవారితోఁ బలుకు లాడెడుత... 66

చ. పలుమటు తాను నందనుఁడు పాఠకళాలకుఁ బో
నినాఁడు “నా, పలుకు వినంగదయ్య మృదుభా
షణ లాడఁగదయ్య సత్యముకొ, బలుకఁగదయ్య
నీ కెపుడు భాగ్యము గల్గు” నటంచు ప్రేమతోఁ,
దెలుపుచు బుద్ధిఁ జెప్పుయువలీమణిఁ ద... 67

చ. సరసులు మెచ్చఁగా గణితశాస్త్రము నేరిచి సంత
ఖ్య లెల్ల ను, స్థిరమతితోడఁ జెప్పుటకుఁ దెల్పి
వహించినయట్టిమంచిలే, కరి యగుఁ గాక నాను

తశిఖామణి యంచుఁ బరాపరేశు సద్గురునిఁ దలం
చుచో నెదను గోరెడుత... 68

. విమలవిచారశీలుఁడయి విశ్రుతకీర్తి దిశల్ ఘటి
ల్ల మా, ఘము మొదలై నకావ్యరసకల్పనలు న్నటి
శాస్త్రము ల్పూరా,ణములు నలంకృతు ల్పనము
నక బెనుపారఁగ నెన్నఁ డింక నా, కొమరుఁడు
నేర్చునో యనుచుఁ గోరెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 69

చ. స్వరము లలంకృతుల్ కృతులు సయ్యన ముష్ప
దిరెండురాగముల్, మెఱయఁగఁ దాళమానల
యమిశ్రసమంచితఖండజాతిను, స్థిరఘనతాపసం
గతులు లేటపడ న్నటి పాడనేర్చునా, వరసుతుఁ
డెన్నఁ డింక నని వాంఛిలుత... 70

చ. పాలు పలరారఁగాఁ జదివి పూర్ణతఁ గాంచి వ
యోవిలాసముల్, వెలయుచునున్న నందనునివే
డుకఁ గన్గొని పెండ్లిచేయఁగా, వలె నని భర్త
తో వినయవాక్యములం దగువేళఁ దిన్నఁగాఁ,
దెలుపుచు సంతసిల్లెడుసతీమణిఁ ద... 71

చ. కులమును రూపముం జెలువుఁ గోమలతం దలి
దండ్రులన్నద, మ్ములుఁ గలదానిఁగా సుగుణము
ల్లదానినిఁగా దలంచి వై, దలి నటు పెండ్లిచేసి

యలదంపతులం గని మూడులోకముల్, చెలు
పుగ నేలినట్లు విలసిల్లెడుత... 72

చ. చెలువము మీటుచున్న తనచిన్ని కుమారునిఁ
జూచి మంత్రవా, దులు కలుషం బొనర్తు రని
తోడనె పెద్దల నాశ్రయించి ని, ర్తులు డగున
ట్లు చేయ హరిమంత్రములకు బలియింపఁ బూన్చి
వా, రల కుపయుక్తే జేయ నలరారెడుత... 73

చ. కొమరుడు రాజకార్యములకు జని క్రవ్వుట
నింటఁ జేర రాఁ, దమక మెలర్పఁగాఁ బనులు
తాల్చిఘటించినఁగాని వందిత, క్రమ మిగురొత్త
నందఱిని గా దని తాఁ దని వార నంద నాభిమత
ము మీఁ బోజనముఁ బెట్టెడిత... 74

చ. కర మరుదార రాజహితకార్యములకు సవరించి
రా సభాంతరమునఁ జేయుసత్కీయలు దా విని
తత్కమసీయకల్పనా, పరవశయై సదా “త్రిపుర
భంజన సేమ” మొసంగు మంచు మీ, సర మల
రార దీననలు సల్పెడుతల్లినఁ బోల రెవ్వకున్.

ఉ. భూరివివేకుండై సుజనపోషకుండై యభిమా
నుండై సదా, చారవిహారుండై పరమసాత్త్వి
కుండై గుణవంతుడయ్య నేఁ, గోరినయట్లు

పట్టి తనకుం బ్రభవిల్లెగదా యటంచు దా, నూ
రక సంతసిల్లి మది నుబ్బెడు త...

76

చ. చతురతఁ గాంచుచో విమలసాత్త్వికశాస్త్రము
లెల్ల నేర్చి ను, వ్రతుఁ డయి సత్యసంధుఁ డయి
రాజసభాంతరపూజనీయుడై, సుతుఁ డుద
యించె నంచు మదిఁ జొక్కి ప్రహర్షణ ముప్ప
తిల్ల లోఁ, గుతుకము మీటు చున్నయలకో
మలిఁ ద...

77

ఉ. శ్రీలలరారుసంతతసుశీలుఁడు భూతదయాపరుం
డు వా, చాలుఁ డనన్యచారుజలజాతముఖిహృ
దయానుకూలుఁ డీ, బాలకుఁ డంచు సజ్జనులు
పల్కినఁ దద్వచనంబు వీనులం, గ్రోలుచు సంత
సిల్లునుమకోమలిఁ ద...

78

ఉ. దానధురాయశోవినయధైర్యనిరంతర సాహసక్రి
యా, మానజనోపకారఘనమాన్యరతుండయి
మీనలోచనా, ధ్యానమనస్కుఁడై సకలధర్మ
విశారదుఁ డై నసూనుని, దాను చలంచి సంత
సిలుతెన్వినఁ ద...

79

చ. పరనిరతోపకారమృదుభాషణభూషణుఁ డాశ్రి
తావన, స్థిరగుణశాలి నీతిపథజీవనజీవనుఁ డుత్త
మాధమాం, తరము లెటుంగుమేటి తలిదండ్రు

లకు స్తవ దాటఁ దన్నచో, నరసి మనంబులోన
ముద మందెడుత... 80

చ. కలుపుదనంబుతోడఁ దనుఁ గన్న కుమారుడు
సంతసిల్లి కో, డలికి నలంకరించుచు నొడంబడి
బుద్ధులు చెప్పుచుకొ దనూ, జలవలెఁ బ్రేమ మీఱ
మఱి చూచుచు భూజను లాడు మంచిన, లుక్కు
లకుఁ బ్రమోద మొందును మహోమలిన ద... 81

చ. కొమరుని దేహపోషణకుఁ గోడలితో దమయంతి
సత్కథా, క్రమము లతాంగి చంద్రవతికార్య
ము జానకివర్తనంబుచం, దము ననసూయనర్చిలి
మొదల్ జగతిం గ... మేల్పతివ్రతా, త్వము
లేటిఁగించుచుండెడునువానిని దల్లిని బోల
రెవ్వరుక్. 82

చ. తనవలె నన్న పాదములఁ దన్నునొ తప్పదొ ప్రేమ
మీఱ నం, దనుని చటంచు సందియము తన్నె
డఁబాదుచుఁ గోడ లంత భో, జన మిడువేళఁ
దాను బతిసౌఖ్యమాచరణంబు ముక్తిసా, ధన
మని తెల్పుధర్మ గుణవాయిని ద... 83

ఉ. మాతఫలోష్ణనూన్న ఘృతసూపసమంచదపూపష
ద్రసో, వేతము నాంగ భోజనము వెట్టి కుమా
రున కోలి ఘర్మనం, జాతశరీరబాధ దిగ జా

ఱుట కై దయఁ దాశవృంశముం, జేలి కొనుగు
దివ్యగుణశీలను చ... 84

చ. కొడుకును గోడ లొంటిపడి కొంకుచు నైగలు
నారజంపుటా, గడములు వింతవింత నెఱగారవ
ముల్ గిలిగింత లాడుమే, ల్పడిసడిసన్నలుం గు
సగుసల్ జరిగించుట చూచి యాత్మలోఁ, బుడ
మి సమస్త మేలుగతిఁ బొంగెడుత... 85

చ. తనయుఁడు పుత్రులం గనువిధంబు ఘటించుట
కై రమేళు నీ, శుని సిరి మీనలోచనను జూ
క్కము మీఱి భజించు నెన్నఁ డే, మనుమని
నెత్తి ముద్దిడుదు మక్కువతోడ నటంచుఁ గో
డలిం, గని ముద మందుచో మిగులఁ గాంక్షి
లుత... 86

చ. కర మనురక్తి నందనులు గల్గటకై తనముద్దు
కోడలిం, గురుతరభక్తిదేవతలకుం బ్రణమిల్లఁగ్
జేయు వేంకటే, శ్వరునకు మీఁదుగట్టుమని చా
టును నోములు నోచ ద్రవ్యము, త్కరముగ
నిచ్చుచోఁ గరుణ గల్గినత... 87

చ. అనయము కీర్తిహాని నుజనాదరణీయము గాదు
సిగ్గుఁబా, టెనయఁగఁ జేయు లోకు లతిహీనత
గా మతి నెంతు రెందుదు, ర్జనసహవాస మేరికినిఁ

జౌక ఘటించుఁ దలంచినకా నుమా, విను మని
బుద్ధి జెప్పుఁగునవేణినిఁ దల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

చ. ధన మొనగూర్చు సద్గుణవితాన మొనర్చు ధరి
త్రిలోపలకా, ఘనత ఘటించు రాజగురుకార్య
సమున్నతిఁ జేయుఁ గీర్తికాం, తను గొని తెచ్చు
ముక్తిపథతత్త్వము లెల్ల నెటుంగఁ జేయు స,
జ్ఞనసహవాస మంచు నుడి సల్పెడుత... 89

చ. ఆనయము రాజకార్యములయందుఁ బ్రవర్తన
సేయువేళ భూ, జనులకుఁ గీడు పన్ను నెడ సడ్డ
ఘటించుగ నీకు లోకనిం, దన కెడగానినిర్మల
విధంబు సమస్తము నీకుఁ గీర్తిసా, ధన మని తె
ల్పుసద్గుణమతల్లిని ద... 90

చ. తలఁప నగణ్యుడై బుధవితానము వర్ణనచేయ
సత్క్రియా, కలనఁ జెలంగి సద్గుణము గల్గిననుం
దనుఁ గన్నతల్లితం, ద్రులగుణమెల్లఁ బాయ
భళిరే యనిపల్కుదు రంఁకుఁ బట్టికిం, దెలుపుచు
సంతసిల్లుయుపతీమణిఁ ద... 91

ఉ. శిష్టులు మెచ్చు సజ్జనులు చేకొనుసట్లు దలంచి

జ్ఞానవా, సిద్ధముఖప్రబంధములు చెప్పుచు సత్త్వపురాణమర్చనా, భీష్టవిధుల్ పఠించుటకుఁ బెద్దలఁ జూపుచుఁ బుత్రవంశసం, తుష్టిచెలంగుచున్న యలతోయ్యలిఁ ద...

92

ఉ. గోడలు గర్భమాట తనకు న్నదీ దోచినయంత బ్రేమ గొం, డాడ సుపుత్రునిం బడయునట్లు ఘటింపు మటంచు శూలి పూ, బోడిని మందగామినినిఁ బుష్పసుగంధిని మీనలోచనక, వేడుకమీఱ వేడునలివేణినిఁ ద...

93

చ. మనుమఁ డటంచుఁ బిల్వ సుకుమారునిఁ గోడలు గన్నమాటఁ దా, విని యనివార దానముల వేలముగా నొనరింపఁజేసి చ, య్యన శుభవాద్యముల్ మొరయునట్లు ఘటించె గదా యటంచుఁ గన్గొని ముదమందునట్టి యలకోమలిఁ ద...

చ. కలిమి బలంబు భోగము సుఖంబు జయంబు యశస్వమృద్ధియుం, గలుగఁగఁ గోరుచుం దనదుకాయము డస్సిన శక్తిలేమిడిక, బలము దొలంగి యుండినను బాయనికూర్చి తురంగలింప ని,

ర్కలమతిఁ బుత్రవత్సలత రంజిలుతల్లినిఁబోల రె
వ్వరున్. 95

చ. సరవిఁ గుమారవాంఛ కోనసాగుటకై పడువేన్
లింతనో, రరుచివిచేష్ట గాసి మొదలైనప్రయాస
ములెల్లఁ జూడఁగా, హరిహరపంకజాసనముఖా
మరు లైననుగాని యిట్టిదు, స్మరతరభాధ లో
రువరు గావునఁ ద... 96

చ. కడువడి మీఱ నందనునిగర్భములో భరియించి
యింటిలో, నడిచెడివేళఁ దాఁ బనులునాణెము
గా నొనరించువేళ నిం, పడరఁగఁ గూరుచుండు
నెడనైన ప్రయాసము లోర్చెఁ గాన నీ, పుడ
మిని లోకమాత యనఁ బోలినత.... 97

చ. ప్రసవము నొందునాఁడు పడుబాములు చూచి
నఁ బ్రాణహానియై, యెసఁగినఁగాని లోనఁ గన
ఁజంతయు లేకయె పుత్రవాంఛలో, మసలెడుఁ
గాన నింకిట సమానదయారసపూర్ణు లెవ్వ రీ;
వసుమతిలోన దివ్యగుణవార్ధినిఁ ద... 98

ఉ. నేరువు విద్యయుం గలిమి నీతివివేకము గల్గున
ట్లుగా, సారెకుఁ దెల్పుచో జగతి సౌఖ్యము

గల్గ ఘటింపఁ జేయుచో, నారయఁ బ్రేమఁ దా
నహరహంబును గంటికి తెప్పచాడ్పుమం, దార
మురీతిఁ బ్రోచుగుణధన్యను ద... 99

ఉ. శ్రీ వెలయంగ లోకు లిది చిత్రమటంచు మదిం
దలంప న, ప్పా వతిభక్తితో జననిపైఁ గలప్రేమ
దురంగలించి రాఁ, గా వగ మీఱ మాతృశతకం
బొనగూరిచెఁ గానఁ జొచినం, బూవిలుకానిఁ
గన్నసిరిఁ బోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 100

మాతృశతకము సంపూర్ణము.

సీ రీ క.

ఈశతకము రచించిన కవినామము ఇందుఁ గాన
రాదు. ఇంకను నీశతకమునఁ గొన్ని పద్యము లున్న
గాని యష్టోత్తరశతపద్యసంఖ్య పూర్తిగాదుగాన
ననుపలభ్యములగు పద్యములలోఁ గవిచరిత్రపద్య
మిమిడియుండు నేమో!! ఎవరేని మాతృకగలవా రీ
ప్రతిలో లేనిపద్యములఁ బంపుదురేని వందనీయులు.

శతకకర్తయగు కవినివాసము ఉన్న వ కొండ
వీటిలోని యొకపూర్వగ్రామము. ఇది గుంటూ
రునకుఁ దూర్పున రెండామడఁ దూరములోనున్నది.
ఈశతకము రచించిన కవి పద్మావతీపరిణయమును పద్య
కావ్యమునుగూడ రచించెను. అందుఁ బద్మావతిని
వేంకటేశ్వరుఁడు పెండ్లాడినకథ చెప్పఁబడినది. పద్మా
వతీపరిణయకృత్యాదికమువలన నీశతకకర్త ఉన్నవ
యోగానందకవి యని తెలియును. ఇక్కవి ఆపస్తంబ
సూత్రుఁడు గార్వ్యగోత్రుఁడు. ఆటవేలనియోగి
బ్రాహ్మణుఁడు. యోగానందకవి జీవితచరిత్రము సంగ్ర
హముగాఁ బద్మావతీపరిణయపీఠికలోఁ గలదు. దాని
వలన నీకవి రమారమి నూటయేఁబదిసంవత్సరముల
క్రింద నున్నటుల నెఱుంగ నగును. కవిజీవితమందలి
విశేషములు కొండవీటిసీమలోఁ గృషిచేసి విచా
రింపవలసియున్నది.

ఇందలి పద్యములు ధారాళోభితములై భక్తిరసమున కాటవట్టుగా నున్నవి. ఇందలి కవిత మృదుమధురముగాని వ్యాకరణము దోషములు ఛందోలోపములు నందందు గానవచ్చుటచే నిది ప్రథమవ్రయత్నమేమో యని తోచుచున్నది.

ఈ రాజగోసాలశతకములోని కొన్ని పద్యములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతములోని శ్లోకముల కాంధ్రీకరణములుగ నున్నవి. కొలదిగా సామాన్యనీతులుగ వ్యవహారాదర్శములుగా నున్నవి. ఇందలి కృష్ణుని శృంగారలీలావిహారములను వివరించు పద్యము లిప్పటి నాగరికులకుఁ గొంచెము పెగటు గలిగించినను భగవద్వర్ణనము లగుటచేఁ బఠనీయములే యని మాతలంపు.

నందిగామ. }
1-1-25

ఇట్లు భాషానేపథులు,
శ్రీమద్విరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

ఉన్న వ యోగానందకవిచిరచిత

రాజగోపాలశతకము.

—

స్త్రీ. శ్రీకరనిలయమై చెన్నొంది యుత్కృత్యై
పామృతదృష్టిచే నంకురించి
సత్పదసందర్భసరసవాఙ్మహనీయ
శాఖోపశాఖలఞ్ఛాయఁ బరగి
పరమసుగంధకృష్ణహలమానమంజరీ
పరిఘల్లసుమములఁ బరిమళించి
యలరుచు నుంచెడు నస్తనహాభాగ
ధేయసారస్వతదివిజతరువు
నందు సత్ఫల ముదయంబు నొందుకొఱకు
సముచితంబుగ నీసశతము రచింతు
సురుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
రాజగోపాల రాధామనోజఘ్నేల.

I

స్త్రీ. బృందావనంబులో బిజ్జీకవతులవైఁ
గూర్చిచే మరుకేలిఁ గూడికూడి

కరుణతోఁ గుబ్బను గైకొని రతిలీల
 నలవరించినభంగి జలపుమెఱసి
 నవరసాలంకారకవివరప్రోక్షప్ర
 బంధాభినుతిచేతఁ బరిధవిల్లి
 కృపఁ జూచి నావంటికించిడ్లుఁ డొనరించు
 శతకముఁ గొమ్ము శాశ్వతముగాను
 నిన్ను వర్ణింప శేషాహిసీరజాత
 సంభవభవాదులకు వైన శక్యమగునె
 సురుచిరాకార...

సీ. దండము పద్మగర్భాండభాండోదర
 పుండరీకాక్ష వేదండవరద
 దండము కాళియకుండలిరాట్పణా
 మండలకృతచిత్రతాండవపద
 దండము మదగజశుండాభదోద్దండ
 చండపరాక్రమాఖండలనుత
 దండము రక్షితపాండవ వాహీకృ
 తాండజరాజ విఖండితాఘ
 దండ మంభోధిభయదప్రచండకాండ
 దండ మతులితశార్ఙ్గకోదండభరణ
 సురుచిరాకార...

సీ. వందన మిందిరాచుంగరీహృదయార
 విందానుషంగులింద నీకు
 వందన మమృతాశిసందోహానన్నత
 నుందరధరణ ఇోవింద నీకు
 వందన ముజ్జ్వల నందికహతదైత్య
 బృంద త్రయీమూలకంద నీకు
 వందన మాత్మజకందర్ప చేశీ
 వందన సుతముచకుంద నీకు
 ననుచు సర్వక్షీపూర్వకమున నచించు
 మనుజులకు ముక్తి కరతలామలక మగును
 సురుచిరాకార...

4

సీ. యదుకులవాధి రాకాప్యతకిరణాయ
 భవహరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 గగనధునీజన్మకాంతచరణాయ
 యగధరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 కమనీయమకారలీగానప్రవీణాయ
 భద్రగుణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 కస్తురీతిలకాయ కౌస్తుభాభరణాయ
 భర్తచేలాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 పంకరుహలోచనాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 భక్తసంరక్షణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 సురుచిరాకార...

5

సీ. అక్షీణరణచంగరక్షోనివహభంగ
 పక్షిరాజతురంగ బహుపరాకు
 ఘోరారిధర చక్రధారాదళితనక్ర
 భాగావనీచక్ర బహుపరాకు
 తాండవస్ఫుటలీల ఖండితార్జునసాల
 పాండవపరిపాల బహుపరాకు
 వరభుజంగమతల్ప గురువిక్రమానల్ప
 పరమార్థి జనకల్ప బహుపరాకు
 భక్తయోగీశహృద్వాస బహుపరాకు
 భానుకోటిప్రభాభాస బహుపరాకు
 సురుచిరాకార...

సీ. రుక్మిణీహృదయసరోరుహభృంగాయ
 భామామనఃపద్మభాస్కరాయ
 జాంబవతీచిత్తపద్మసంచరణాయ
 తారుణ్యమిత్రవిందాధవాయ
 భద్రాహృదంతరఫలదాయకాయ సు
 దంతామనోహరస్వాంతజాయ
 వరకళిందాత్మజాసరసప్రియాయ ని
 రంతరలక్షణారంజనాయ
 రాధికాదృక్పక్షకోరతారావరాయ
 దివ్యకల్యాణవిభవాయ తే నమోఽస్తు
 సురుచిరాకార...

స్త్రీ. భవదీయసత్కథాఫణితపద్యంబులో

నొరగులు మిక్కిలి యుండెనేని

ఇటుదండంబు వేడెత్తిన గుఱ్ఱెనఁ

గుంటువోయినఁ గడుఁ గుటుచ యైన

మధురంబుగాక నెమ్మది విచారించినఁ

దిక్త మకానా యని ధీరు లైన

సుకపు లాదరణతోఁ జూతురు గావునఁ

దప్పు లుండిన నైన నొప్పుచేసి

కైకొనుము నీకటాక్షవీక్షణము గలిగి

భవ్యకరుణావిధేయ సద్భక్తగేయ

సురుచిరాకార...

8

స్త్రీ. నీనామపఠనంబు నెమ్మిజేసియెకదా

యాకిరాతుఁడు దా మహర్షి యయ్యె

నీపాదరేణువు నెఱయ పోకినఁ గదా

పాపాణ మప్పుడె పడఁతి యయ్యె

నీతరుణాంఘ్రిసంజాత యకాటనె కదా

జాహ్నవి లోకప్రశస్త యయ్యె

నీమంత్ర మెడలోన నిల్పుటనే గౌరి

సర్వమంగళయన జగతిఁ బరగె

నొర భవదీయదివ్యనామామృతంబుఁ

గ్రోలునరుఁ డేల యితరంబుఁ గోర నేర్పు

సురుచిరాకార...

9

నీ. మకరిచే గడుడస్సి మది నిల్చి వేడిన
 గజరాజుఁ గాచినఘనుడ వీవు
 హాకృష్ట! యన్నంత నక్షయపటములు
 ద్రావది కొసఁగినదాత వీవు
 అడుకులు దెచ్చిన యాశుచేలునకు సౌ
 భాగ్యమిచ్చిన జగత్ప్రభుఁడ వీవు
 గంధ మర్చించునక్రాంగిఁ గుబ్జను జూచి
 రమ్యాంగిఁ గాఁ జేయురాజ వీవు
 అహహ నీమహనీయదయార్ద్రచిత్త
 పృత్తి వర్ణింప నలవియే విధికి నైన
 సురుచిరాకార...

నీ. శరధిఁ జొచ్చి బిరానఁ దిరిగి యిట్టట్టుపా
 రలి నోరుదెఱచి కెరలి జలములు
 గళగళఁ ద్రాగి వెక్కసమైన నుమియుచు
 గమఠఝషములఁ గర్కటకములను
 జట్టి వట్టాడుచుఁ జటులకోపాటోప
 మున సోమకాసురుఁ గీసిసి పట్టి
 కులిశసన్నిభ దంష్ట్రములఁ జక్కుచక్కు7
 నటికి విక్రమమున మెఱసి వేద
 ములను గొనివచ్చి ప్రియమున నలువ కి
 నట్టిమత్స్యవతార మేమని నుతింతు
 సురుచిరాకార...

పాలమున్నీటిలోపల సురాసురులు గుం

పులుగూఁడి మందరభూధరంబుఁ

గవ్వముఁ గావించి కాకోడరాధీశు

నాఁకత్రాడుగఁ జేసి యబ్ధిలోనఁ

జేకొనితరువంగ కైలంబు గలఁగిన

సురలమొఱు విని యాదరణతోడ

నంబుధిలోఁ జొచ్చినప్పుడు జలజంతు

జాలంబు భయమున సంచలింపఁ

గూర్తరూపంబుఁ దాల్చి యాకొండ నెత్తి

నట్టిసీవేష మెచ్చ బ్రహ్మకు నశంబె

సురుచిరాకార...

12

పన్నపుఁబదములు నున్ననిగొరిజలు

చిన్నికన్నులు విలసిల్లు చెవులు

వెడఁదఱొప్పును గొప్పవెన్నును గుఱుచవా

లము కఱవయినరోమములు కొద్ది

నడుమును బటు వైనయొడలు నున్నతఘోణ

మును గడునిశితదశనయుగమును

గిటగిట గీటించు ఘటఘటాన్భటముల

నడరి మహార్థ సమంధుఁ జొచ్చి

హేమనయనానురుని జంపి భూమి సస్య

రదమునను నానినట్టివరాహరూప

సురుచిరాకార...

13

సీ. చిడిముడి హేమకళిపుండేడిరాచక్రి
 స్తంభంబులో నని చఱచినపుడు
 పటపట స్తంభంబు పగిలి భీకరకరా
 శముఖము నిశితనఖములుఁ గ్రకచ
 కఠినదంష్ట్రలుచిటు కన్నులు కొద్దినె
 న్నడుమును జొక్కపునిడుదవాల
 మలర నృసింహమై వెలసి కీలార్చి వి
 పక్షుని వెనుక లేబరముఁ జించి
 రక్తధారలు గురియ నాగ్రహము మెఱసి
 నట్టిసీశౌర్య మెన్నఁగా నజనివశమె?
 సురుచిరాకార...

14

సీ. చిటుతపాదములును జిన్నా రిబొజ్జయుఁ
 గుటుచకరమ్ములు గులుకుమోము
 నిద్దంపుఁజెక్కులు కొద్దియంగుళములు
 కరకమండలము వ్యాఘ్రజినంబు
 నారముంజియు గోచి యాతపత్రంబును
 యజ్ఞోపవీతంబు నక్షమాల
 యును ధరియించి వామనుడ వై బలిని బ
 దత్రయభూమిని దాన మడిగి
 యవని దివి రెండుపదముల నాక్రమించి
 యొక్కపాదంబుఁ దలమీఁదఁ ద్రొక్కి తొర
 సురుచిరాకార...

15

సీ. భార్గవరామరూపము ధరించి కరము
 న ధనువుఁ బట్టి దొనలు వహించి
 గండ్రగొడ్డలఁ బూని కదిసి రాజులమీఁద
 శరవృష్టిఁ గురియుచు నటకునపుడు
 కూలుతేరులు ధరవ్రాలు ఘోటకములు
 పడియున్న కరులు కబంధములును
 తెగిపడ్డతలలు విఱిగిపడ్డరాజులు
 నైనయాహవభూమియందు నిలిచి
 కార్తవీర్యుని భుజములగర్వ మణించి
 విజయ మొనరించే తొ జగద్విచితముగను
 సురుచిరాకార...

16

సీ. దశరథసుతుఁడ తై తాటకఁ దునిమి ను
 బాహుని ద్రుంచి తాపసునిజన్మ
 మును గాచి యాశంకరునివిల్లు విఱిచి నీ
 తను బెండ్లియాడి మోదమునఁ జెలఁగి
 తండ్రివాక్యమునిల్పి దండకాటవిఁ జొచ్చి
 మాయామృగముఁ జంపి జాయఁ బొసి
 వాలినిగూల్చి భాస్వత్తనూజునిగూడి
 సామీరిచే నీతనేమ మరసి
 వనధి బంధించి రావణవధ మొనర్చి
 యవనిజను గూడుకొన్న రామావతార
 సురుచిరాకార...

17

సీ. కలువపూవన్నియచెలుపుచల్లడము జొ
 క్కపునీలిధట్టి నిగన్నిగప్ర
 భలు గుల్కునల్లనిపట్టుదుప్పటి నీల
 వణికిరిటము వృగవిదలిలకము
 ధరియించి రాజసత్వము మీఱి కంసుని
 సభఁ జొచ్చి భుజములు చఱచి మల్ల
 రంగంబులో నిల్చి పొంగుచు ముష్టికా
 నురుని జయించి కంసుని వధించి
 నట్టి నీబలభద్రరామావతార
 మహిమ వర్ణింపఁగా నొనె మర్త్యులకును
 నురుచిరాకార...

18

సీ. వెలయఁ బురత్రయముల రాక్షసులు నిజ
 భార్యాపతిప్రతాప్తాభవమున
 విజయులై వెలిగి దీక్షజల బాధింప నా
 యమరులు మొఱవెట్ట నాదరమున
 విని వారి కభయంబు మునుకొని యొసఁగుచు
 బుద్ధదూపముఁ దాల్చి పొందు మీఱ
 వరదితిజాంగనావ్రతభంగ మొనరించి
 శివునివిల్కానిఁగాఁ జేసి నీవు
 శరముఖంబున నిలిచి తిత్తురనివాస
 పుణ్యజనులను ద్రుంచికె ముదముతోడ
 నురుచిరాకార...

19

శ్రీ. కడునొప్పు గొరిజలు వెడఁదటొమ్మును జిటు
 కొద్దివాలము వెన్ను కుటుచంఠనము
 కళలు గుల్కెడుమోము గలపంచకల్యాణి
 హయముకుఁ జికిలికల్లియము పసిఁడి
 పల్లము ముత్యపుజిల్లుల యంకవ
 న్నియలును గై సేసి హెయలు మీఱఁ
 బెనువిల్లు తరకసంబును పజ్రపుంబాకుఁ
 గట్టి యుత్తమశుకంగంబు నెక్కి
 యవనిఁ దరిగెడునీదుకల్కాక్రమకార
 విభవ మెన్నంగ చగునె చూవిధికి నైన
 నురుచిరాకాశ...

20

శ్రీ. 1 చోటవై జలనిధి చొచ్చున కూర్చమై
 కొండ వీపున బానుకొనిన ఘోణి
 వై నేలత్రవ్విన వరపుసింహంబ వై
 భయపెట్టినను పొట్టిబ్రహ్మచారి
 వై దానమడిగిన మేదిసీసురుఁడ వై
 రాజులఁ గొట్టినరాజచయ్యు
 నడవులుదిరిగిన హలముమోచిన బుద్ధ
 కలికి రూపములచే వెలసియుండి
 నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటివచ్చి
 పట్టి సాధింతు నీబంటుపఁత మిటుల, నురు...

సీ. పాలకడలి వటపత్రశయనుండ వై
 యోగనిద్రాముద్ర నొందియుండి
 నను శేషఫణిరాజఘనఫణామండల
 సింహాసనంబునఁ జేలఁగియున్న
 గరుడవాహన మెక్కి మురియుచు లోకముల్
 దిరుగంగఁ బోయిన వరముసీంద్ర
 హృదయాంతరంబుల నొదిగి తారుండిన
 సూర్యమండలమునఁ బొచ్చియున్న
 నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటి వచ్చి
 పట్టి సాధింతు నీబంటుపంత మిటుల
 సురుచిరాకార...

22

సీ. తల్లిదయాహీనతను జన్నియనివార్త
 యెఱిగి పార్గింటను బెరుగుటయును
 దానవిచనుబాలు త్రావి జీవించుట
 దొంగిలి వెన్నలు మ్రొంగుటయును
 జాల రోసి యశోద తోలఁ గట్టిననుద్ధి
 మద్దులు గూల్చినవెద్దటికము
 గొల్లభామలకట్టుకోఁక లెత్తుకపోయి
 పొన్న మ్రా నెక్కినపిన్న తనము
 పనులకాపరి వైనట్టిపలుచదనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

23

సీ. సలలితంబుగ మూడునెలలబాలుండవై
 బండిఁ దన్ని నయట్టిదుండగంబు
 వలనొప్ప నేడాదివాడవై యాత్మణా
 వర్తునిఁ జంపినధూర్తతనము
 క్రేపులఁ గాచుచోఁ గినిసి బకాసురుఁ
 బట్టిత్రుంచినయట్టిదిట్టతనము
 ఆటలాడుచును వత్సానురు నదరంట
 నెలగోలఁ గొట్టినబలిమి కలిమి
 ఖరదనుజుఁ గూల్చినట్టియాచుటుకుండనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

24.

సీ. గోవుల మనుజుల బ్రోవ గోవర్ధన
 గిరిఁ గేల నెత్తినబరవసంబు
 సొంపు మీఱఁగ నాయశోదకు ముఖమున
 లోకముల్ చూపినభీకరంబు
 బలియుండ వై గోపభామిసీమణులను
 దుడుకుపనుల్ సేయుపడుచుండనము
 పరమేష్ఠి దాచిన బాలవత్సములను
 బ్రతికల్పనముచేయు చతురతయును
 దగిలి కార్చిచ్చు మ్రింగిన తెగువతనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

25

సీ. ధట్టించి మల్లయుద్ధమునఁ జాణూరునిఁ
 బట్టిత్రుంచిన యట్టిదిట్టతనము
 అపకీర్తికోడక యవలీలగా మేన
 మామను జంపిన తామసంబు
 అవిసీతుఁ డగుకాలయవనుని ధాటికి
 వెఱచి పోయినయట్టి పిఱికితనము
 రూఢిగా బావయకా రుక్తకు ననయుని
 మూతి గొరిగినట్టి ములుచదనము
 అత్త యగురాధ నంటినయపయశంబు
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

సీ. పాండవు ల్పంపినపని కియ్యకొనిపోయి
 దూతకృత్యము చేయుకౌతుకంబు
 విహితబాంధవులను విడిచి విదురునింట
 విం దారగించిన పాండికయును
 గర్జదుర్భోధనుల్ దుర్నీతు లై పట్ట
 విశ్వరూపముఁ జూపు విభ్రమంబుఁ
 జుల్కదనం బని చూడక విజయుని
 సారథి వైనట్టి పౌరుషంబు
 ఘోటకాసురుఁ దునిసిన పాటవంబు
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

సీ. ఎలమి సత్రాజిత్తునిల్లుఁ జూడఁగఁబోయి
 యలశ మంతకమణి కానవడుట
 మణి వ్రసేనుండు ప్రేమను గొనిపోవఁగా
 నీవు మానవులచే నిందపడుట
 జాడపట్టుకపోయి జాంబవతుం డున్న
 గుహఁ జొచ్చి యతనిమార్కొని నిలుచుట
 ఆభల్లుకేశ్వరుం డాత్మజాతను మణిఁ
 దెచ్చియిచ్చిన బ్రీతిఁ బుచ్చుకొనుట
 తెలిసి యపవాద మెల్లను దీర్చుకొనుట
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

28

సీ. కేళికిఁ గలియక చాఁగ గోపించిన
 యాలికి మ్రొక్కిన దేలుఁదనము
 వెలదిమాటలు విని యలకల్పవృక్షంబు
 నిలకుఁ దెచ్చినయట్టిబలిమికలిమి
 నరకాసురుని జూచి వెఱచి యాసత్యకుఁ
 జేసాచి విల్లిచ్చుకోఁచదనము
 కారియఁ బడియున్న కన్యకాపొడశ
 సాహస్రములమీఁద మోహపడుట
 గొల్లయిల్లాండ్రమానముల్ కొల్లగొనుట
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

29

సీ. ముద్దులుగుల్కునెమ్మోము నిద్దపుడభృక్
 జెక్కులసౌబగు నాసికము వెడఁద
 కన్నులు జిగినొప్పుకర్ణము లాజాను
 దీర్ఘబాహువులు విస్తీర్ణవక్ష
 మును సోయగవుమేను తనుమధ్యమును చిన్న
 బొజ్జయు నునుగాంతిపొడముతోడలు
 చెలువంపుజంఘలు చిటుతపాదములును
 గలిగి యొప్పులకుప్పకరణి దేజ
 రిల్లు నినుఁ గన్నతల్లి నారీమతల్లి
 దేవకీదేవి భాగ్యంబు దెలియ వశమె
 నురుచిరాకార...

30

సీ. లలితముక్తామణిలాలాటికద్యుతుల్
 నిటలంబుమీఁదను నృత్యమాడఁ
 గాంచనరత్న సంగతరశనాఘంటి
 కానినాదము ఘల్లుఘల్లు మనఁగఁ
 గరయుగమంజుల కంకణరోచులు
 గగనభూభాగముల్ గప్పకొనఁగ
 వెలయంగఁ గరమున వెన్నముద్ద ధరించి
 కొత్తకంబళము నొక్కింత దాచి
 కొనుచు దోఁగాడునిన్నుఁ గన్గొను యశోద
 పూజ్యఫల మింత యని చెప్పఁబోల దొర
 నురుచిరాకార...

31

సీ. భగభగద్యుతులతోఁ దనరుముత్తియముల
 రావిరేక నుదుట తీవీ జూప
 రత్న సంఘటిత మై రంజిల్లుమద్దికా
 యలజోడు చెక్కు లలంకరింపఁ
 బులిగోరు నేవళమునఁ గల్గునునుకాంతి
 గరిమ యురంబునఁ గప్పుకొనఁగ
 మణిమయమంజులమంజీరనినదంబు
 కడఁగి యొక్కొకసారి ఘల్లుమనఁగ
 తప్పు టడుగు లిడుచు నాడ నొప్పు నిన్నుఁ
 గన్నతల్లియు భాగ్యము నెన్నవళమె?
 సురుచిరాకార...

32

సీ. ఆణిముత్తియముల నమరినకుల్లాయి
 శిరమున నొకవితచెలుపు మెఱయఁ
 దళతళ మనువైడితల్కులకుబుసంబు
 కమనీయతనునీలకాంతు లీనఁ
 బదయుగంబున నున్న పసిడిగజ్జలు సారె
 కును ఝణంఝణ ఝణంఝణ యనంగ
 ముంగిటఁ దిరుగంగ ముద్దులమాటలు
 విని నందుఁ డానందమునఁ జెలంగి
 యయ్య రావోయి యటుపోకు మనుచునిన్నుఁ
 గొంగిలింపినతండ్రిది గాక ఫలము
 సురుచిరాకార...

33

సీ. బెడఁ గైనయట్టిచల్లడము ధరించి పైఁ
 దళుకుబంగరువన్నెచట్టి గట్టి
 చెలువార సందిట నెలవ.కజాళివా
 తాయెతుల్ గట్టి కాశేయశాటి
 వల్లెవాటుగ వేసి వాసిండుకస్తూరి
 తిలకంబు నుదుటను దీర్చి శిరము
 మూర్కొని చెక్కిళ్లు ముద్దాడుచును దండ్రి
 రావోయి యనుచు గారాబమునను
 నిన్నుఁ జంకిటు లిడుకొని యాన్నయాయ
 శోదసాభాగ్య మొనని స్తుతి యొనర్తు
 సురుచిరాకార...

34

సీ. అమ్మ! ఏమిర యాచవార్తణి? గిన్నెదే;
 ఏలరా చషకంబు? పాలు ద్రావ;
 నివుడు దుగ్ధములులే; వెప్పుడుగల్లును?
 తాత్రికామునందు; రాత్ర మెపుడు?
 సంధికారపువేళ; ననినఁ గన్నులుమూసి
 యిదె నిశివచ్చెనే యిమ్ము పాన
 పాత్రంబు దెమ్మని బలిమి యశోదమ్మ
 వైటకొం గీడ్చినబాల్యచేష్ట
 లన్నియును జూపరులకుఁ జోద్యంబు లగుచు
 నేత్రపర్యంబు లా నీవిచిత్రమహిమ
 సురుచిరాకార...

35

సీ. వెలువకదినమును బొరుగిండ్లఁ జొరబడి
 మీఁగడల్ వెన్నలు మెసవి మెసవి
 యుట్లమీఁదటిపాలచట్లు చేయందక
 తగురంధ్రమొసరించి త్రావి త్రావి
 పెరుగుకుండలలోర నురువడి చేవెట్టి
 సాంపుగా నొకకొంత జుట్టిజుట్టి
 యొరులు చూడకయుండ నరిగి యెప్పటియట్లు
 తోఁబాలురతోడ నాటలాడి
 కేరి నవ్వుచుఁ దల్లకొఁగిట వసించి
 తొర నీచాఽమహిమ యేమని నుతింతు
 నురుచిరాకార...

36

సీ ఏమిరా కృష్ణ! మఁ న్నేఁటికిఁ దిన్నావు?
 అమ్మ! నేఁ దినలేదు అయ్యతోడు
 చిన్నవాండ్రందలు చెప్పిరి గదవోయి
 నీవు వారలమాట నిజము జేసి
 విందువా నేనంతవెట్టినా శిశువునా!
 ఆకొంటినా! చూడవమ్మ నోటి
 వాసన యనుచును వక్త్రంబుఁ దెరిచి లో
 నాయశోదకును బ్రహ్మాండభాండ
 పంక్తులెల్లను దొంతులపగిదిగాను
 బెంపుచేసిననిన్ను వర్ణింపఁ దరమె!
 నురుచిరాకార...

37

సీ. తనరంగ నాయశోదాదేవి యొకనాఁడు
 దధి కుంభమున నించి తరుచుచుండఁ
 జని సీవు పెరుగుతె మృదుచుఁ గవ్వముఁ బట్టు
 కొన్న యాకుండలో గుమ్మఁ డనెడు
 బూచి యున్నాఁడురా పొ మ్మని బెదరింప
 గుమ్మణ్ణిచూపవే యమ్మ యనుచుఁ
 గరమునఁ జేలంబుఁ గట్టిగఁ బట్ట నా
 ఘుమ్మనునాదమే గుమ్మఁడనిన
 నవ్వు మోమునఁ జిల్కఁ జిన్నా రిబొజ్జ
 గదల గంతులు వేసినఘనుడ వహహ
 నురుచిరాకార...

38

సీ. అమ్మ! మీఁగడపాలు తెమ్ము లే లేమ్మని
 పాణిపంకజమునఁ బై టఁబట్టి
 తిగించినమోమునొద్దికచూచి ముద్దాడి
 గిలిగింత లిడుచుఁ గొంగిటను జేర్చి
 ఔసుర కృష్ణ! నీ వాఁకలి గొన్నావు
 బువ్వపెట్టెద నని యవ్వధూటి
 మీఁగడపాలతో మేళగించినయోగి
 రముఁ దపనీయపాత్రముననునిచి
 చేతి కందీయ మెనుగినకాతుకంబుఁ
 దలచి వర్ణింప నెవ్వరి కలవియగునె, నురుచి...

శ్రీ. గోపబాలురతోడఁ గూడి నిత్యంబును
 వత్సంబులను గాయ నుత్సహించి
 నునుబట్టుపచ్చడమును మేనఁ గీలించి
 కనకచేలము బిగికాసెఁ గట్టి
 పదముల రంజిల్లఁ బాదుకల్ ధరియించి
 కరమున సెలగోల నెఱయఁ బట్టి
 క్రేపుల నదలించి కేరుచుఁ జెలికాండ్రుఁ
 జేరుచుఁ జిటునవ్వు చిల్కుమోము
 పూర్ణచంద్రనిరీతిని బొలుపుమిగిలి
 వెలయునీగోపవేషము చెలువుఁ దలఁతు
 నురుచిరాకార...

40

శ్రీ. మాళిపైఁ జాట్టినమాయూరబర్హంబు
 బలభేదికార్దుకప్రభలు గాఁగ
 భువనమోహన మైనమురళీనినాదంబు
 పటుతరస్తనితశబ్దంబు గాఁగ
 ఘనతరోరఃకనత్కొన్తుభమణికాంతి
 లాలితచంచలాలతిక గాఁగఁ
 గమనీయదృక్కోణకరుణారసంబులు
 రాజితవర్షనీరములు గాఁగఁ
 బ్రావృడంబుదతుల్యవిగ్రహము సొంపు
 లలర బృందావనంబున వెలసి తొర
 నురుచిరాకార...

41

సీ. ఏకాంతి గని గోవు లిది కళిందాత్మజా
 జల మనుశంకచే జనును ద్రావ
 సేదీ ప్తి నీక్షించి యిది వలాహక మని
 మత్తమయూరముల్ నృత్తమాడు
 నేరుచి జూచి యాభీరకాంతలు తనూ
 లదళంబు లివియని చిదుముఁ దలఁతు
 శ్రేణోభఁ గనుఁగొని యిలలోన శిశువులు
 సరసజంబూఫలేచ్చను జెలంగి
 రట్టి భవదీయమూర్తిమహాప్రభావ
 వితరులను భ్రాంతి నొందించు తెంతయరుదు
 నురుచిరాకార...

42

సీ. ఆదీతదుగ్ధమై యభినవనవనీత
 సంస్నిగ్ధమై ఘనసదృశ మగుచుఁ
 గోమలతాపింఛగుచ్చసమాన మై
 ముగ్ధమై దధికణదిగ్ధ మగుచు
 నమలకేకింద్రబర్హాలాంఛితము నయి
 వాసవోపలసువిలాస మగుచు
 నలరుయుష్మద్విగ్రహము భక్తజనమనో
 వాంఛితంబును దీర్పు నంచితముగ
 భువనమోహనరూప విస్ఫురితశార్ద
 చాప యదుకులభూషణ చక్రహస్త
 నురుచిరాకార...

43

సీ. తతగోఖురోద్ధూతధరణీపరాగంబు
 గప్పినకుంతలాగ్రంబుతోడ
 సంచరణాయానజనితఘర్తాంబుకం
 దళశోభితామలాననముతోడ
 నధరబింబాసక్తపృథులవేణువృన్ద
 నవ్యమాధుర్యగానంబుతోడ
 భద్రదంతావళప్రతిమానయానంబు
 తోడ గోపాలురతోడఁ గూడి
 సంజకడ నీవు రాజూచి సంభ్రమమున
 ఘోషకాంతలు సేపొందుఁ గోరి రా
 నురుచిరాకార...

44

శ్రీ. ఒకనాఁడు గోపియాధంబుతోఁ గూడి
 కడిమిమైఁ జని కుప్పిగంతు లిడుచు
 నొకసారి గుమిగూడి యుల్లాసమునఁ బూని
 జోడుదాఁగిలిమూతలాడుకొనుచు
 నొకవేళ ముదమున నుప్పొంగి కొలఁకుల
 సారెకు జలకేళి నలుపుకొనుచు
 నొకమాటు నవకుసుమోదయవరములఁ
 మువ్వుల నొండొరుల్ రున్వీకొనుచు
 జెలఁగి యిచ్చావిహారంబుఁ జేయునీడు
 శైశవక్రీడ లేమనిచెప్పవార
 నురుచిరాకార...

45

సీ. ఏరుచి వదనపంకేరుహాసంగిభృం

గనివహవ్యామోహకరముఁ దాల్చు

నేబెడం గమలము ఘేందుమండలమున

సలలితలాంఛనశంకఁ జూపు

నేకాంతి కుంతలానీకసూర్యాత్మజా

రమణీయకుల్యాభ్రమము వహించు

నేఛవి దృశ్యమాణేందీవరేక్షణా

చిత్తజబాణ మై చెలువు నెఱపు

నట్టికస్తూరితిలకముఁ బెట్టి నుదుట

సతుల వలపించుటకు నెఱజాణ వీవె, నురుచి...

సీ. ఏరవం బభినవాభీరకామినులను

వశలఁగ మోహప్రవశలఁ జేయు

నేనినాదము నూరిమకానిసంఘములకు

శ్రాన్యమై చిరకాలభవ్య మొనఁగు

నేభవిని గోమృగగోపతండంబులకు మనో

హరముగాఁ దాపాపహరము చేయు

నేశబ్ద మనురకులేశవినాశన

కరముగా హృదయభీకరముఁ జూపు

నార! నీకేలఁ బట్టినచారువంశ

నాశనినదంబు లంతపిన్నాణ మయ్యె

నురుచిరాకార...

సీ. శుండంబు నవసీతసుందరగంధవా
 హాలంకృతంబుగా నలరుచుండ
 మాటలు తస్కరకోటియు క్తివ్యాజ
 పాటచంబున మీటి తేటపడంగ
 గన్నులు కుహనాప్రకారభాషారములై
 జారవిలాససంచరతఁ దెలుపఁ
 దరుణాంఘ్రిపంకజద్వంద్వంబు సారెకుఁ
 బటుతరతాండవభ్రమము నెఱప
 సొబగు మీఱిననినుఁ జూచునుదతు తెల్లఁ
 బంచశసాయకంబులపాలు గారె
 సురుచిరాకార...

48

సీ. ఎవ్వనిమృదుభాష లిందుబింబాననా
 శ్రవణరంధ్రములకుఁ జవులు గఱపు
 నెవ్వనిక్రేంగంట నెసఁగినచూడ్కులు
 కామినీహృదయముల్ గఱఁగఁజేయు
 నెవ్వనిమోవి వైనవృథాభామాజన
 పరలోచనోత్సవకరము నెఱపు
 నెవ్వనిసుందర మిటుకోవండుని
 భంగి నింతులనెల్ల భ్రమయఁ జేయు
 నట్టిసీమోహనాకార మవనిలోన
 పలవుఁ బుట్టింపదే పతివ్రతబుడైన
 సురుచిరాకార...

49

సీ. పంతగింపుచు గోపబాలురతోఁగూడి

కందుకక్రీడలఁ జెందుచున్న

తటి నొక్కఘోషనుందరి పొడచూపినఁ

గడువేగ నాకాంతఁ గదియఁ బోయి

యిదె బంతివచ్చె నోయెలనాఁగ నీవైఁట

కొంగుఁ జూపు మటంచుఁ గుదియఁ బట్టి

కుచములపై నఖిలకంబులు నిల్పి

యరసిన బంతి లేదంచు మరలి

మొలకనవ్వులు మోముపైఁ జిలుక వచ్చు

నట్టిసీచతురత్వ మేమని వచింతు

నురుచిరాకార...

50

సీ. మందకుఁ జనుచున్న మందయానను జూచి

వెనుకొనిపోయి వేవేగఁ గదిసి

పెండ్లికూతుర నీదుపెనిమిటివే రేమె

చెప్పమా యని కేలు చేతఁ బట్టి

నలుదిక్కు లీక్షించి బలిమిఁ గొంగిటఁ జేర్చి

ఘనమాలతీకుడుంగమున నునిచి

కరములఁ బాలిండ్లు గదియించి బిరబిర

పలుచనికెమ్మోవిఁ బంట నొక్కి

మాకుకేలిని గూడినచేరజంపు

చర్యఁ దలపోయ జనుల కాశ్చర్య మయ్యె

నురుచిరాకార...

51

సీ. పొదుగూరఁ జల్లమ్మఁబోయినగొల్లయి
 ల్లాండ్రను ద్రోవలో నడ్డగించి
 వనితలారా మీకు వల్లభు లెవ్వార
 లెందుండుదురు మీర లేకతమునఁ
 జిక్కితి రిక నేమిచేతురు నాతోడ
 మదనకేళికి రండు ముదముతోడ
 ననుచు జంకించి యవ్వరహసయనలఁ
 బొదరిండ్లలోఁ దాల్చి భూసత్వ
 శాలి వై యందటికి నన్ని చందములను
 నల్లపని చేసి విడిచినబల్లిదుండవు
 నురుచిరాకార...

52

సీ. కౌతుకంబున ఘోషకాంతలు యమునాన
 దీజలకేళిని దేలుచున్న
 సమయంబుఁ జూచి వేచని వారవస్త్రంబు
 లన్నియు గొనిపోయి పొన్న యెక్క
 నతివ లంఘకవిహీనాంగలై లజ్జించి
 యతనుమంధిరముల హస్త మిడుచు
 వలువ లివ్వుని వేడ వనితలారా చేతు
 లెత్తి మ్రొక్కినఁ జీర లిత్తు ననుచు
 కీరవాణులచేత మ్రొక్కించుకొనుట
 యెంత వింతని నే విన్నవెందు నార
 నురుచిరాకార....

58

సీ. కుసుమాపచయకాంక్ష గోపిక ల్వనవాటి
 కేగినజాడల నెఱిగి వెంట
 బడిపోయి వనములోఁ బడఁతులఁ గనుఁగొని
 యింతులార! సుమము లిచట లేవు
 ముందట మల్లెలు మొల్లలు గల వని
 తప్పుమాటలు కొన్ని చెప్పి పొదలు
 చొరఁ దీసి బలిమిచేఁ బరిరంభణము చేసి
 యధరబింబామృతం బాని యాని
 సురతకేళిని వేర్వేఱఁ జొక్కఁ జేసి
 తార నీ వెంతనేర్పరి వని వచింతు
 సురుచిరాకార...

54

సీ. పా లమ్మఁజనుగొల్లపడఁతులవెనువెంట
 నరిగి కాననభూమి నడ్డగించి
 బలిమిచే నొకయంతిపాలిండ్లు చెనకుదు
 మురియుదు నొకకాంతమోవి నొక్కి
 సుందరి నొక్కర్తుఁ జూచి చెక్కిలి మీటి
 కామిని నొక్కర్తుఁ గొఁగిలించి
 ముదముతో వారిని మోహవశలనుఁ గా
 వించి కంతునికేళి వేడ్క లలర
 నందఱికి నన్ని రూపులై పొందినట్టి
 నీదుచాతుర్యమహిమ వర్ణింప వశమె
 సురుచిరాకార...

55

సీ. బృందావనమున నాభీరకాంతలనెల్ల
 దినదినంబును బల్కి నొనరఁగూడి
 మాపటివేళల నేపార నిండ్లకుఁ
 జని పురుషులు లేనిసదసములను
 జొచ్చి కన్యలఁ జూచి మచ్చిక నచ్చిక
 బుచ్చిక ల్లావించి పొందుగాను
 సరసంబు లాడుచుఁ జక్కిలిగింతలు
 పెట్టుచు వారలగుట్టు లరసి
 పాన్పుమీఁదటఁ గ్రుంగిలఁబడిఁగఁ దిగిచి
 ప్రథమసురతలఁబుఁ గావించుప్రాధ వార
 సురుచిరాకార...

56

సీ. నందునిపోదరి సుందరీమణి రాధ
 యొకనాఁడు నీపొబ గొనరఁ జూచి
 రార కృష్ణా యని గారవంబునఁ బిల్వఁ
 జని నీవు ప్రేమ నవ్వనరుహాక్షి
 మిసమిస మనుమేసిపసఁ జూచి సిబ్బెపు
 గబ్బిగుబ్బలపోయగంబుఁ గాంచి
 తత్తరంబునను మేనత్తని తలఁచక
 చేరి కౌఁగిటిలోనఁ జేర్చి కూర్చి
 నతనుకేలిని దేల్చినవిరతచరిత
 మెంత వింతని సారె వర్ణింతు నహహ
 సురుచిరాకార...

57

సీ. రాధావధూతి నిరంతరప్రేమాతి
 శయభవదర్పితస్వాంత యగుచు
 దధిరి క్తమైనట్టిపులుకుంభంబున
 మంథదండంబుఁ బల్కారు పూని
 తటచఁగ నీవును దత్కుచ స్తంభచం
 చలలోలదృష్టిచే నలరి ధేను
 దుగ్ధదోహనముకై తొడరి యాఁబోతును
 బిదుకంగఁ బోవుట విదిత మయ్యె
 నార విహ్వలచిత్తులై యలరినట్టి
 యుభయమోహంబు లెంతనియభినుతెంతు
 నురుచిరాకార...

సీ. యమునాతటంబున నమరంగ నొకరాత్రి
 నవ్యమాధుర్యగానంబు సేయ
 విని గోపకాంతలు విహ్వలస్వాంతలై
 పతులను సుతులను బరగ విడిచి
 వచ్చి భవన్ముఖపనజంబుఁ బొడగాంచి
 విరహఃగ్నితప్తలై. వేడుకొనినఁ
 గరుణించి యాఘోషకామినీజనముల
 కన్నిరూపములఁ బ్రియం బొసర్చి
 రాచకేళిని దేల్చినప్రాభవంబుఁ
 జూచి వర్ణింపఁగాఁ దమ్మిచూలివశమె
 నురుచిరాకార...

సీ. ముదముతో రుక్మిణి గదిసి వీడె మొసంగఁ
 దగ సత్యభామ గంధంబుఁ బూయ
 జాంబవతీకన్య చామరంబులు వీవ
 విత్రవించి విపంచి మేళవింప
 భద్ర దా శ్రీపాదపద్మంబు లొత్తంగఁ
 బరగ నుదంత దర్పణముఁ జూపఁ
 గాళింది నవపుష్పమాలిక లొసంగంగ
 లక్షణ శయ్య నలంకరింప
 శ్రీలు కొలువున్న వేళఁ జిత్తభవుని
 బలెను శృంగారరసము నీకలరె నార
 సురుచిరాకార...

60.

సీ. బాణునిపీఠలోపల ననిరుద్ధుండు
 రుద్ధుడై పడియున్న రోష మొదపి
 చని వానివాకిట నొనరంగఁ గావున్న
 వారుని బాణాహతి నురువడించి
 యారక్కసునితోడ నడరి కయ్యముచేసి
 చతురంగబలములఁ జదియఁగొట్టి
 సాహసంబున ఘనచక్ర ధారను బాణ
 దనుజునిబాహువుల్ దునిమి వైచి
 విజయశంఖంబుఁ బూరించువేళఁ జూడ
 వీరరస మెల్ల నీయందె వెలసె నార
 సురుచిరాకార...

61.

సీ. ధరణిలో నొకవిప్రవరుడు కుచేలుండు
 నిరుపేద యెయిండి నెమ్మి నొక్క
 నాడు భవద్ధర్మనముఁ గోరి తెనజీర్ణ
 పటముకొంగునఁ గొణిదెఁ డటుకు ల
 కొనివచ్చి నినుఁ గాంచి యొనర దీవించి
 నేమితెచ్చితి వని ప్రేమతోడ
 నరసి యాపృథుకముల్ కరమున నిడుకొని
 భక్షణం బొనరింపఁ దత్క్షణమున
 వితతసామ్రాజ్యవిభవసంగతునిఁ జేసి
 నట్టికరుణారసంబు నీ కమరె నార
 మరుచిరాకార...

సీ. బలభేది యలుకతోఁ బటుతరమేఘజా
 లములను విడిచి శిలాప్రయుక్త
 వర్షంబుఁ గురియింప వల్లవజనమును
 గోవులు భీతి నాకులత నొంద
 వీక్షించి మీరేల వెఱచెద రని వారి
 నందఱ నాపులమందఁ దోలు
 కొనుచు రమ్మని పోయి గోవర్ధనాచలం
 బిరవుగా నొకకేల నెత్తిపట్టి
 సర్వజీవుల నెల్ల రక్షణముచేసి
 నట్టియద్భుతరసము నీ కలరె నార
 మరుచిరాకార...

సీ. రుక్మిణికొఱకు నై రూఢిగా భీష్మక
 నగరంబుఁ జొచ్చి యాఖగకులేంద్రుఁ
 డమరనాథుని గెల్చి యమృతంబుఁ గైకొన్న
 కరణి చైద్యాదుల నురువడించి
 వుప్పుగంధిని గొనిపోవఁగ రుక్మకుఁ
 డదె పోకు మని వెంటనంటి వాడి
 నారసంబుల నేయ నవ్వి యాతనిఁ బట్టి
 బాప రమ్మని శితభల్లములను
 దలయు మూతియు రేవు లై తనర గొరిగి
 నట్టిహాస్యరసంబు నీ కలరె నార
 నురుచిరాకార...

84

సీ. మధురాపురంబు నెమ్మది నేలుచుండంగఁ
 జతురంగబలసముచ్చయము తోడ
 నడరి జరాసంధుఁ డతికోపఘూర్ణిత
 హృదయుఁ డై దాడిగాఁ బొదివి నిన్నుఁ
 గదనంబునకుఁ బిల్వ మదిలోన నూహించి
 నగరంబు వెడలి కాననముఁ జొచ్చి
 కొండఁ బ్రాకినఁ జూచి ఘోరదావానలం
 బిడిన నందుండక కడురయమున
 ద్వారకాపుర మిరవుగాఁ జేరి యుండి
 నట్టిభయరస మవ్వేళ కలరె నార!
 నురుచిరాకార...

85

సీ. ధరణిఁ జొండ్రకుఁ డనునరపాలకుఁడు భవ
 చ్ఛిహ్నుము ట్టొల్చి ప్రసిద్ధముగను
 వాగుదేవుఁడ నేను వసుధలో నాకంటె
 విక్రమశాలి యేవీరుఁ డనుచు
 దూత సంపిన విని తొడిబడ వానిపైఁ
 జని రోషమున ఘోరసంగరమునఁ
 బటుశరవహ్నిచే బలముల సమయించి
 కరితురంగములఁ జీకాకుచేసి
 యతనితలఁద్రుంచి వైచినయట్టితఱిసి
 జెలఁగి బీభత్సరసము నీ కలరె నార !
 సురుచిరాకార...

66

సీ. కౌరవపాండవుల్ ఘోరయుద్ధముఁ జేయు
 తఱి నరసారథిత్వము వహించి
 యరదంబుఁ గడవంగ నురవడి భీష్ముండు
 విజయునిపై బాణవిసరములను
 జొనిపి గర్వము మీఱి సునిశితశరము నీ
 యురము నాటించినఁ గెరలి నీవు
 ధరణిపైఁ గుప్పించి యురికి చక్రము చేతఁ
 బట్టి యామిన్నే టవట్టిమీఁద
 నరుగఁ బొద్దుండు మన్నింపు మని మరల్చు
 నపుడు రౌద్రరసంబు నీకలరె నార !
 సురుచిరాకార...

67

సీ. ధర్మపుత్రుడు మహాధర్మరముఁ జేసెడువేడ్కఁ
 బూని నానాదేశభూపతులను
 బిలిపించి హితబంధువులను రావించి పే
 రోలగం బుండెడువేళయందుఁ
 బటుమదాంధుడు శిశుపాలుండు నినుఁ జూచి
 పూర్వవైరముఁ సలపాసి కొన్ని
 ప్రల్లదంబులు వల్కుఁ బ్రతిభావలాడక
 యూరకుండితి వేమికారణంబొ
 కాని తెలియదు లోకప్రకాశ మైన
 శాంతరస ముప్పతిల్లె నీసమ్ముఖమున
 సురుచిరాకార...

68

సీ. సతులు శృంగారంబు దితిజులు వీరంబు
 భూసురు ల్కరుణ యద్భుతము జనులు
 హాస్యంబు రుక్మకుం డలజరాసంధుండు
 భయము పొంద్రకుండు బీభత్సరసము
 రౌద్రంబు భీష్ముండు రమణీయశాంతంబు
 శిశుపాలుఁ డెఱుంగంగఁ జేయునట్టి
 నవరసాలంకారభవదీయనామంబు
 పగ నైన వగ నైన బాంధవమున
 నైన భీతిని నైన యిం పొసఁగఁ దలఁచు
 నరుల కంటనినందురు దురితచయము
 సురుచిరాకార...

69

సీ. న్యాయమూర్తముఁ బట్టి నరులను వేధింప
రాజు గాఁడతఁడు తరాజు కాని
సతిభక్తి విడిచి సంపద నొందుజవరాలు .
అలు గాఁడది నీచురాలు గాని
చల్లదండ్రులమాట దాటిన సుతుఁడు దా
సుత్తుఁడు గాఁడతఁడు కుత్సితఁడు గాని
అతిభిభాగవతుల నర్చింపలేనిల్లు
యిల్లు గా ఁడది వట్టిపాల్లు గాని
పరమధర్మజ్ఞుడే రాజు భక్తిగలది
యాలు సుగుణుండె కొడుకు పూజార్హ మిల్లు
సురుచిరాకార... 70

సీ. కరణంబు కావులు గలహిందుమండిరా
యూనుగా దది లత్తుకొరు గాని
అర్థులు వేడిన నడియాస వెట్టెనా
దాతగాఁడతఁడు ప్రేత గాని
ధనమిచ్చుదాతపద్యము చదువఁడ యేని
పంది గాఁడతఁడు పంది గాని
సురుచిరసచ్చబ్దకుద్ధి లేకుండెనా
నుకవి కాఁడతఁడు, కుకవి గాని
వైర ముడిగిన దూరిడువాఁడె దాత
చదువు గలవాఁడె భట్టు వాగ్మరియె నుకవి
సురుచిరాకార... 71

వివయంబు గలకాంత విడిచి చర్చించెనా
 విభుడు గాఁ డతఁడు రాసభుడు గాని
 గురుమంత్ర మెవలోన గుప్తంబు సేయఁడే
 వరుడు కాఁ డతఁడు వానరుడు గాని
 ప్రేమతోఁ జన్నిచ్చి పెంచకయుండెనా
 తల్లి గా వది మాటుతల్లి గాని
 ప్రభువు చెప్పినయట్టి పనికి మాతాడెనా
 భటుడు గాఁ డతఁడు దుష్టటుడు గాని
 గుణము గలవాడె పతి మంత్రగోప్త జనుడు
 పెంచినది మాత పనులు కావించ బంటు
 నురుచిరాకార...

72

ఆమయఘ్నం బైనయావధజ్ఞుడు గాని
 వెజ్ఞు గాఁ డాతఁడు జజ్ఞు గాని
 చతురపాయంబులసరణిఁ దెలియనిమంత్రి
 మంత్రి గాఁ డతఁడు దుర్మంత్రి గాని
 విదితనానాశాస్త్రవేది గానిబుధుండు.
 బుధుడు గాఁ డతఁడు బుద్బుధుడు గాని
 శమవమానుష్ఠానసమితిఁ దాల్చక యున్న
 దపసి గాఁ డతఁడు కుతపసిగాని
¹ప్రాజ్ఞుడే. వెజ్ఞు సదుపాయవరుడె సచివుఁ
 డథవేదియె సూరి బ్రహ్మజ్ఞుడే. ముని, నురుచి...

1 కాస్త్రీవెద్యుండు.

సీ. ప్రియముతో రమ్మని విలిచిపెట్టనికూడు
 కూడు గా దది. పుట్టగూడు గాని
 భోగదానములనుఁ బొందరానిధనంబు
 ధనము గా దది వన్నెధనము గాని
 సత్యవాక్యము నిల్పఁ జాలనిరజుజిహ్వా
 జిహ్వా గా దది గోధిజిహ్వా గాని
 మహల కుపకారంబు పట్టిసేయని బ్రతుకు
 బ్రతుకు గా దది రోతబ్రతుకుగాని
 ఓయగలది భోజ్య మక్కరధనము ధనము
 నిలుకడది నాల్గు యుపకృతినియతి బ్రతుకు
 నురుచిరాకార...

74

సీ. సరసాన్నములఁ దృప్తిసలుపఁజాలని పెండ్లి
 పెండ్లి గా దది దూబపెండ్లి గాని
 అఁసి తారతమ్యము లెఱుంగని పెద్ద
 పెద్ద కాఁ దాతఁడు గ్రద్ద గాని
 వినయమ్ము లేక వేవే లొసంగిన యీవి
 యీవి గా దది మంటిదీవి గాని
 బంధువుల సమ్మతపడనట్టిశుభము దా
 శుభము గా దది విపన్నిభము గాని
 తృప్తిఁ బొందినదే పెండ్లి తీర్చె పెద్ద
 తనదునినయమె యీవి బాంధవమె శుభము
 నురుచిరాకార...

75

శ్రీ. కల వెంతగల్గిన వారకాంతలమాట
 మాట గా దది నీళ్లమాట గాని
 కుల మెంతగల్గినఁ గులహీనుతోఁ జెల్లి
 చెల్లి గా దది పాముచెల్లి గాని
 నెల వెంతకల్గిన నీచులతోఁ బొందు
 పొందు గా దది పెట్టుమందు గాని
 ధన మెంత గల్గినఁ దా విజాతులసేవ
 సేవ గా దది చెడుత్రోవ గాని
 మానినిది మాట సుగుణిది మంచితనము
 ఘనునితోఁ బొత్తు సత్కులజునిది సేవ
 నురుచిరాకార...

76

శ్రీ. పరగ శ్రీవైష్ణవార్పణము సేయనికల్లి
 కల్లి గా దది పెద్దకొల్లి గాని
 పరమభాగవతసుస్పర్శఁ జెందని నోము
 నోము గా దది పెనుగోము గాని
 హరిదాసచరణానుసరము గానిజలంబు
 జలము గా దదియె కజ్జలము గాని
 కమలాక్షభక్తసంగతిఁ గోరనిత్రిదండి
 దండి గాఁ డతఁడు త్రిదండి గాని
 వైష్ణవార్పణసిరి భాగవతమె నోము
 ముక్తసంగుఁడె యతి తీర్థములె పదములు
 నురుచిరాకార...

77

సీ. స్థిరబుద్ధితో నినుఁ జింతసేయనిదినము
 దినము గా దదియె దుర్దినము గాని
 వితతమా నీకథ ల్వివరముండిన చెవుల్
 చెవులు గా వవి కొండగవులు గాని
 భవదీయనామము ల్పలుకకుండిననోరు
 నోరు గా దది డక్కతీరు గాని
 పొంపుగా నీమూర్తి పొబగుఁ గాననికనుల్
 కనులు గా వవి నీటిదొనలు గాని
 చింతగలదియె తిథి విన్కిఁ జెంగు శ్రుతులు
 పఠనగలదియె నోరు మాపరయ కనులు
 నురుచి కాకార....

76

సీ. సతతంబు నీప్రదక్షిణము సేయనికాళ్లు
 కాళ్లు గా వవి మరగాళ్లు గాని
 అనయము నీపదార్చనము సేయనికరము
 కరము గా దది దర్శికరము గాని
 భవదలంకృతసుమధ్రమతఁ జెందనిముక్కు
 ముక్కు గా దది పందిముక్కు గాని
 చేరి యుష్మత్కథల్ చింతసేయనిబుద్ధి
 బుద్ధి గా దది పాపవృద్ధి గాని
 వలగొనిన వంఘ్రులును పూజగలవి చేతు
 లలరువాసనఁగొన నాస మతిశయమతి
 నురుచి కాకార....

77

మంత్రప్రభూత్వాహ మహితశక్తిత్రయం
 బును రజస్వత్వితమోగుణంబు
 లును దానధర్మపరోపకారంబులు :
 వరభవిష్యద్భూత వర్తమాన
 ములు లయస్థితి జన్తములు శైత్యమాంశ్యనా
 రభ్యాది లక్షణత్రయము లేటిఁగి
 సరసవేదపురాణ శాస్త్రేతిహాసాది :
 విద్యాచతుష్టయ విభజ మరసి
 నడచుకొను మానవేశుండు పుడమిలోను
 బ్రణుతి గాంచును దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార....

80

ఘనమనోవాక్కాయకర్తంబులను ధర్మ
 కామార్థమోక్షము లే్పిమ నెఱిఁగి
 రథగజాశ్వపదాతిరమణీయచతురంగ
 బలసమేతుః డగుచు బ్రహ్మచారి
 భిక్షువానప్రస్థపితృమాతృబంధుగృ
 హస్థులఁ గరుణచే నరసికొనుచుఁ
 దగ సామఋగ్యజురధర్మణవేత్త రా
 భూసురోత్తములను బూజచేసి
 వెలయు నరపాలచంద్రుఁ డీయిలను మిగులఁ
 బ్రణుతి కెక్కును దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార....

81

సీ. అరయఁ బ్రభాతమధ్యాహ్న సాయంకాల
 ములను సంధ్యాదికములను కిర్చి
 ఖనతరాహచనీయగార్హ పత్యసుదక్షి
 ణాగ్ని హోమాశ్రులకు హవ్యము లానంగి
 యంకుకాభరణగంధాదిచతుర్విధ
 శృంగారములఁ గడు రంగు మీఱి
 ధరణి గృతత్రేతద్వాపరకలియుగ
 ధర్మప్రసర్తనఁ దవరఁ బ్రజలఁ
 గరుణ నేలినరాజశేఖరుడె జగతిఁ
 బరిధవిల్లును దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

సీ. భూజల తేజోనభోవాయుపంచక
 భూతాత్మకుడ చని బుద్ధి నెఱిఁగి
 యలరుప్రాణాపానవ్యానాదిప్రాణవా
 యువు లున్న తావుల యుక్తిఁ దెలిసి
 రూఢి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబు
 లేనింటియందలి యెఱుక గలిగి
 త్వక్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వాఘ్రానిర్మల
 పంచేంద్రియంబులఁ బదిలుఁ డగుచు
 వెలయ భూపాలముఖ్యుఁ డీవిశ్వమునను
 బ్రస్తుతికి నెక్కు దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

శ్రీ. మాఘరఘువంశకుమారసంభవమేఘ
 సుదేశభారవిసముదయార్థ
 మెఱిగి భాట్టప్రభాకరతర్కమీమాంస
 వేదాంతవైశేషికాదికములు
 దెలిసి వ్యాకరణజ్యోతిషకల్పశిక్షాని
 రుక్తఘండస్సుల యుక్తికలిగి
 యాజనాభ్యాపకాధ్యయనదానప్రతి
 గ్రహయజనాఖ్యషట్కర్తనికతు
 లైనవిప్రుల నరసినమానవేశుఁ
 డతులగతి నొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నుదుచిరాకార...

84

శ్రీ. ఘనహరిశ్చంద్రసగరపురూరచనల
 పురుకుత్సకార్తవీర్యులచరిత్ర
 మెఱిగి పౌరాణికపరిహాసవిద్వాంస
 భటకవిసప్తాంగభరితుఁ డగుచు
 ధనధాన్యవస్తువాహనమిత్రసంతాన
 బాంధవాన్యప్తసంపదలు గలిగి
 నిధితటాకారామనిర్జరాలయకృతి
 భూసురస్థాపనపుత్రులనెఱు
 సత్తసంతానములను బ్రశస్త్యుఁడైన
 ప్రభువునకుఁ జెల్లుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నుదుచిరాకార...

85

సీ. భోజనవస్త్రతాంబూలగంధప్రియ

కామిసీసంగీతకనకభూష

ణాదుల మృదుశయ్యలనఁ దగునష్టభో

గము లనుభవింపుచుఁ గటుకమాయ

తిక్తామృతమధురవార్ధిజముఖ్యషడ్రస

ముల నెఱుఁగుచు భక్త్యభోజ్యలేహ్య
పానీయచోష్యసుపంచవిధాహార

ముల నతిథులఁ దృప్తి బొందుజేసి

చెలఁగి విహరించుచునుజుడే ఊతితలమున

బ్రతిభఁ గాంచును దా సభాపతి యనంగ

నురుచిరాకార...

సీ. వీర బీభత్సశృంగారకరుణాద్భుత

శాంతాదినవరసస్వాంతుఁ డగుచుఁ

గులయాపయకాఽనస్థలధనవిద్యాప్ర

భృత్యష్టమదములఁ బెనఁగుగొనక

నిధిజలపామాణనిక్షేపకక్షోణి

కాగామిసిద్ధస్వాస్థ్యంబు లనెడి

యష్టభోగములతో వైనగృహరామ

క్షేత్రముల్ భూసురశ్రేణి కొనుగు

పురుషసింహుండు వెలయు నీపుడమిలోన

వితతయశుఁ డనఁ దా సభాపతి యనంగ

నురుచిరాకార...

శ్రీ. శాల్మలిష్టక్షకుశక్రౌంచపుష్కర
 శాకజంబూద్వీపసరణి విజయ
 శాసనంబులు నిల్పి చంద్రసూర్యాంగార
 కాదిగ్రహబలవిహారుఁ డగుచు
 సంస్కృతమగధవై శాచికప్రాకృతా
 పభ్రంశకాద్యష్టభాష లెఱిగి
 శబ్దవిరోధదుస్సంధిపునరుక్తి ఛం
 దోభంగముఖదశదోషరహితు
 లైవకవిరాజులను బ్రీతి నరసికొనినఁ
 బ్రాజ్ఞుఁడై యొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
 మరుచిరాకార...

88

శ్రీ. అంగలాటదశార్ఙ్గ కాంగకాంభోజకే
 కయఘూర్జరకిరాతగౌళసావ్య
 బాస్తికశాల్మలబార్బరనేపాళ
 పాంచాలమలయాళపాండ్యమత్స్య
 సారాష్ట్రకోసలసౌవీరబెంకణ
 కొంకణగాంధారకురుయుగంధ
 రాంధ్రకలింగమహారాష్ట్రమౌళవ
 ప్రముఖఛప్పర్షదేశములభాష
 లెఱిగి ధర్మప్రవర్తనఁ దిరుగురాజు
 భాసిలుచు నుండుఁ దా సభాపతి యనంగ
 మరుచిరాకార...

89

సీ. కేశవ మాధవ కృష్ణ హృషీకేశ
 వామ నాచ్యుత హరి వాసుదేవ
 దామోద రానిరుద్ధ జనార్దన సృసింహ
 ప్రద్యుమ్న గోవింద పద్మనాభ
 నారాయణోపేంద్ర ధీర మధుసూదన
 శ్రీధ రాధోక్షజ శ్రీశ విష్ణు
 సత్పుండరీకాక్ష సంకర్షణ త్రిని
 క్రమ యనునామముల్ క్రమముతోడ
 నేనరుండైనఁ బఠింప నిహపరముల
 సౌఖ్య మొసఁగుదు వఁట యెంతసదయమతివి
 మరుచిరాకార...

90

సీ. ధరలోన నేజాతినరుడైన శంఖచ
 క్రాంకితుఁడై భక్తి నలరెనేని
 చిద్రోధ్యవుండ్రంబుఁ జెన్నుమీఱి ధరించి
 దాసనామంబునఁ దనరెనేని
 మదిని అష్టాక్షరీమంత్రజపం బొన
 రించి వనమాల వహించు నేని
 సద్గురుకృపచేతఁ జరమార్థనిభవంబుఁ
 దెలిసి పరతంత్రుఁడై నిలిచెనేని
 యతనికలుషము లెల్లను హతముచేసి
 పరమపద మిత్తు వఁట యెంత సరసమతివి
 మరుచిరాకార....

91

ప్రహ్లాద నారద బలి భీష్మ రుక్మాంగ

దాద్యున పుండరీ కాంబరీష
సనకసనందన శౌనక వ్యాస ప

రాశర ధ్రువ బాహరాయణ గుహ
విదుర విభీషణ వినతాతనూభవ

గజరాజ వాల్మీకి భుజగనాథ
పవనతనూజ యుద్ధవ వసిష్ఠాదిభా

గవతోత్తములు సీదుకరుణఁ బడసి
తావకీయాంఘ్రి సేవలఁ దగిలి జన్మ
రహితు లై కాంచి రఁట భవన్తహితపదవి
సురుచిరాకార...

92.

హలకులిశాంకుశ జలజశంఖరథాంగ

కల్పకరేఖాప్రకాశితములు
అభినవవికసనహల్లకదళనిభ

పరిపూర్ణ శోణభాభాసురములు
హరజటాజూటసృత్యత్తరంగోజ్జ్వల

గంగానదీజన్మకారణములు
అఖిలమహాసీంద్రహృదంతర రంగస్థ
లస్ఫురన్నాట్యవిలాసములును
భద్రకరములు భవదీయపదయుగములు
నాచునోవీధి నిలుపవే నలిననాభ
సురుచిరాకార...

93.

సీ. సకలయోనుఁ యందు జన్మించి జన్మించి
 దినమును బొట్టుకై తిరిగి తిరిగి
 యున్నత్తప్పత్తిచే నుప్పొంగి యుప్పొంగి
 పంచేంద్రియవ్యాప్తి బరగి పరగి
 కలుషజాలంబులు గావించి కావించి
 మొగివి సంసారాబ్ధి మునిగి మునిగి
 తనుజరాభారంబు దాలించి తాలించి
 నరవిఁ గొన్నాళ్లకుఁ జచ్చి చచ్చి
 మరలఁ బుట్టంగలేక నీచగణయుగళ
 సేవఁ గోరితి ననుదయఁ గావనలయు
 మరుచిరాకార...

సీ. మర్యాదరహితుండ మదనపరవశుండ
 వంచనావరుండను గొంచెగాండ
 గతినహృదయుండ దుష్కర్తుండ నీచుండ
 గురుపాతకుండ గృతఘ్నుండను దురభి
 మానిని లోభిని మత్సరయుతుండను
 దుర్లబుండను గురుద్రోహి నైన
 నావంటియజ్ఞాను నేవిధంబున నీచు
 దయకుఁ తాత్రునిగాఁగ్గఁ దలచకున్న
 బలితపాపనబిరుదు యేవట్ల నీకు
 నిలువఁజోవదు మమ్మి భూతలమునందు
 మరుచిరాకార...

సీ. పుత్రమిత్రకళత్రపూరితసంసార
 జలధికి నావ మీచరణసేవ
 బహుజన్త సంచితపటుభూరపాతక
 సముదయాభావ మీచరణసేవ
 బధిరాంధశాబకపశుపక్షినుజ్ఞాన
 జననప్రభావ మీచరణసేవ
 శాశ్వతమహనీయసాయుజ్యపదవికి
 జక్కునిత్రోవ మీచరణసేవ
 యనుచు పేదాంతసిద్ధ మై యలరుచుండం
 గాన భవదంఘ్రి సేవయ కలుగఁజేయు
 మురుచిరాకాగ...

96

కఠినతరాజ్ఞానఘనతిమిరావ్యమ
 కిరణముల్ మీనామకీర్తనములు
 చటులదురింద్రియసర్పసముచ్చయ
 కేకులు మీనామకీర్తనములు
 కలుషేఘదుర్గమకాననదావాగ్ని
 కీలలు మీనామకీర్తనములు
 మహితారిషడ్వర్గమదగజసంచయ
 కేసరుల్ మీనామకీర్తనములు
 గాన మామకవృదయరంగస్థలమున
 నర్తనక్రీడ నల్పు మనాథనాథ
 మురుచిరాకార...

97

సీ. జపహోమసంధ్యాదిసత్క్రియల్ జేసిన
 నుపవాసములఁ గార్భ్య మొందియున్న
 బుణ్యస్థలంబులు పోయి సేవించిన
 మానక దానముల్ పోయి సేయఁ
 గాశీప్రయాగగంగానదీస్థలముల
 సకలధర్మంబులు సలుపు చున్న
 సారె భనుఃకోటి స్నానంబు చేసిన
 భక్తి నీయెడ లేక ముక్తి లేదు
 కాన నీపదపంకజధ్యానపరుని
 గా నొనర్పుము కరుణించి కమలనాభ
 సురుచిరాకార...

సీ. అల యజామీశునికలుషంబు లేడలించి
 యెలమితో సాయుజ్య మీయ లేదె ?
 అపకార మొనరించినట్టికాకాసురుఁ
 గృవతోడఁ జూచి రక్షింపలేదె ?
 పగవానితమ్ముని మృగధరార్కస్థాయి
 గా లంకఁ బట్టంబు గట్టలేదె ?
 సభలోన నపరాధశతము పల్కినయట్టి
 శిశుపాలు నాత్మలోఁ జొనుపలేదె
 నీదయారస మొరులు వర్ణింపఁ గలరె
 నన్ను గరుణింపు మిదె నీకు విన్న పంబు
 సురుచిరాకార...

సీ. జపహోమసత్క్రియల్ సలువంగ నోప నే
 నుపవాసములఁ గ్రుచ్చి యుండ నోప
 పుణ్యస్థలంబులు పోయి చూడఁగ నోప
 స్నానసంధ్యావిధుల్ పూన నోప
 కాశి గంగావ్రయాగములకుఁ బో నోప
 సకలధర్మంబులు జరుప నోప
 అఖిలవ్రతంబుల నాచరింపఁగ నోప
 నిరతాన్నదానంబు నెఱుప నోపఁ
 గనుక నీదాససఖ్యంబుఁ గలుగఁజేసి
 నీదునామంబు జిహ్వాను బాదుకొలుపు
 సురుచిరాకార...

100

సీ. నాలుక కేశవనామము నొడుపుము
 చిత్తమా హరిమీదఁ జింత నిలుపు
 పాణియుగంబ శ్రీపతిపూజ సేయుము
 కర్ణద్వయము విష్ణుకథలు వినుము
 పదయుగ శ్రీధరభవనంబు పలగొను
 నయనయుగ్మము యదునాథుఁ జూడు
 నాసాపుటము జగన్నాయకశ్రీపాద
 తులసి నాభూజించు మలర ననుచు
 నవయవంబుల మనవిగా నడుగుకొంటి
 విన్నపము తెంతచేసియు వేడుకొంటి
 సురుచిరాకార...

101

శ్రీ. శ్రీరాజగోపాలశేఖరవరమహేశా
 న్నతగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
 స్వంసహచక్రసంచరద్భారతీ
 నాట్యరంగంబు ఉన్నవపురంబు
 కామితాఖిలవస్తుకల్పనారుచిరాభి
 నవగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
 సలితనిర్మలసలిలధారాపూర
 సలినాకరంబు ఉన్నవపురంబు
 నవనిధిశ్రీకరంబు ఉన్నవపురంబు
 నరసఖిష్టావరంబు ఉన్నవపురంబు
 సురుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
 రాజగోపాల రాధామనోజఘేల.

శ. శ్రీ. రమణీకుచకుంభిత
 ట్టిరవ్యకురంగమదపటీరసుగంధ
 వ్యారోపితవక్షస్థల
 గోపతపరిపాలరాజగోపాలహరి!

రాజగోపాలశతకము

సంపూర్ణము.

సీ రీ క.

ఈ మానసబోధశతకమును తాడేపల్లి పానకాల
 కాయడను కవి రచించెను. కవి కాలము కులము
 గోత్రాదికము లెటుంగుటకుఁ దగిన యాధారము
 లేకతకముచందుఁ గనఁబడవు. చిత్తబోధ శతకమునఁ
 గల విశ్రుఁడనను విశేషమువలనఁ గవి బ్రాహ్మణుఁ
 డని నిశ్చయింప వీలుచిక్కినది. పానకాలు కవి పై
 రెండుశతకములే గాక పార్థసారథిశతకము రామ
 శతకము లక్ష్మీదేవిశతకము నృసింహస్వామిశతకము
 సుక్తిణీపతిశతకము నేత్రదర్పణమను వైద్యశాస్త్రము
 రచించెను. నేత్రదర్పణములోనిదగు

“శ్రీ. శ్రీవత్సగోత్రుఁ డంచితపటుశాస్త్ర సం

ఖ్యాతనీ దేవమలాగ్రగణ్యుఁ

డగు తాడేపల్లి...

పానకాలాయుఁ డనువాఁడ...”

అను పద్యమువలన నిక్కవి శ్రీవత్సగోత్రుఁడనియు
 నాటువేలనియోగియనియుఁ దెలియును. నేత్రదర్ప
 ణములోని

“శ్రీ. గీ. నీటుగానెన్నఁదగుఁ గొండవీటిసీమ. ...

వ. అట్టిసీమాప్రదేశంబునను దగ్భాగంబున...కృష్ణా
తీరంబున...

కం. పదపడి ముదమలరు తాడేపల్లిధరిత్రికా."

అను పద్యములవలన తాడేపల్లి పానకాలుకవి బెజ్జ
వాడకుఁ జెంతగల తాడేపల్లినివాసి. పానకాలుకవి
మానసబోధశతకము వ్రాసి హరికి సమర్పించెను.
కాసులపురుషోత్తముఁడు తానొక మానసబోధశత
కము రచించెను. అది ప్రకృత మనుపలభ్యమగుటవ
లన నీకవి దానిని దొంగలించి మార్చికొనియుండునని
శతకకవితరిత్రకారులు వావిడిచియున్నారు. పానకాల
కవి చౌర్య మొనరించెననుటకుఁ దగినన్నిదృష్టాంత
ములు సంపాదించక పురుషోత్తమకవి శతకము కాన
రానంతన నిటులనెంచుట ప్రమాదమనఁదగును. నూ
టయిరువది సంవత్సరములనాఁటి రామదాసుచరిత్ర
ములో నీమానసబోధశతకములోని పద్యము లుద
హరింపఁబడుటవలన నీపానకాలుకవి నూటయేబది
సంవత్సరముల కించుక బైకాలమువాడనితోచును.
ఇతనిగ్రంథములు లక్షణగ్రంథములలో నుదాహ
రింపఁబడక పోవుటవలన నంతకుఁ బైవాడనితెలుప
వీలులేదు,

మానసబోధశతకము కేవలభగవచ్చింతనముతో
 భక్తిరసప్రతిపాదకముగ నున్నది. ఈశతకము మాన-
 సరాజయోగ సంధాయకమని కవి చెప్పినమాట
 సత్యము. శ్రీమహాత్ముని లీలావతారముల నభివర్ణించు-
 చు మనమునందుఁ జొన్నుటయే యైహికములను
 దరించువిధమని కవిమృదుమధుర కవితాస్నిగ్ధమగు
 సుమమారవచనములతో నుడివి పామరజనుల భగ-
 వచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుచున్నాఁడు. ఇందలిప-
 ద్యము లైహికబంధములు నిస్సారములనియుఁ గళే-
 బరము మలమూత్రస్విన్నము గావున దానిచై మమ-
 కారము బెట్టుకొనరాదనియు జన్మబంధదూరమగు
 పరమాత్ముని సన్నిధిజేరుటకుఁ బ్రయత్నించుమనియు
 బోధించుచున్నవి. ప్రజాసామాన్యమునం దీశతకము
 మిగుల వ్యాప్తి నొందియుంటయే దీని యుత్కృష్టత
 కొక దృష్టాంతము.

చిత్తబోధశతక మనునది యొకటి యొకపేరు
 తోఁ గానపచ్చుచున్నది. దానిచైలియు ధారయు
 విషయ సమీకరణము మానసబోధశతకమునకు
 మిగుల చేరువలో నున్నది. ఈశతకనిర్మాతయగు

పానకాలురాయడే బాల్యావస్థలో చిత్తబోధశతక
మువ్రాసి తృప్తికరముగ నుండమిచ్చే బ్రాధవయ
స్సులో మానసబోధశతకము వ్రాసినేమో యని
తోచుచున్నది. కవి వృత్తము దెలుపుపద్యము ఇం
చుకమార్పుతో రెండుపాత్రములలో నొకేవిధము
గా నుంటయ్యఁగూడ శతకద్వయ మేకకర్తృక మన
పాహసము కలిగించుచున్నది.

నందిగామ. }

1-1-25 }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,

శ్రీ పా ద్రి ర మ ణ క వు లు

శ్రీ రస్తు.

తాడేపల్లి పానకాలరాయ కవికృత

మానసబోధశతకము.

ఉ. శ్రీరమణీమణీహృదయసేవితముల్ నవపుల్లహల్ల
క, శ్రీరమణీయసుందరవిశేషవిలాసము లబ్ధసుంభ
వో, దారకిరీటరత్నలలితద్యుతిపూర్ణములన్ దాప
గా, సారతరంబు లంచు మనసా హరిపాదము
లాశ్రయింపుమా. 1

ఉ. చండిగఁ జట్టుతాతని యథావిధి నంగనగా నొ
నర్చెను, దండతఁ గొండచిల్వను ముదంబునఁ
జేసెను నివృదేహిఁగాఁ, బండితులైనవారి నెడఁ
బాయక బ్రహ్మపదంబుఁ జేర్చెనీ, చండితనంబు
మాని మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా. 2

చ. సనకసనందనాదిమునిసత్తము లుత్తమభక్తియుక్తి
సా, ధనమున నంబుజాక్షునిపదంబుల సేవ యొ
నర్చి ధన్యులై, మనుట యెఱింగి యింకఁ గొఱ
మాలినవారల వేడవల నీ, పనవరతానురక్తి
మనసా హరి... 3

ఉ. సారము లేనిసంసరణసాగర మీఁదఁగ లేకఁ
జాల వే, సారుచుఁ గర్తబంధములఁ జచ్చుచుఁ
బుట్టుచు సారెసారెకున్, దారుణకాలకింకరుల
దండనకోరువలేవుగాన వి, స్తారసుఖింబు గల్గు
మనసా హరి...

4

చ. పరిపరికర్తబంధములఁ బౌయక పుట్టుచుగిట్టుచున్
మహా, దురితకళంకపంకమునఁ దూఁగుచు సంసర
ణానుబంధ దు, స్తరజలధిన్ మునింగి జడతన్
బరతత్త్వముగానలేక వా, సరములు బుచ్చకింక
మనసా హరి...

5

చ. తను పతిచంచలంబు ధన ధాన్యములూ సట యా
ధనం బహూ, కనుఁగొనుచుండ వేగ చనుఁ గా
వున భ్రాంతినిఁ బొంది దుష్టన, ర్తనమున సంచరిం
పకు వృథా కని కానిమఱుగు జొచ్చె ద, చ్చ
న విక నెల్ల మాని మనసా హరి...

6

చ. అతిమలినంబు లైనవిషయంబులఁ జిక్కి సదాని
జాత్మసం, గతి పరిపంథిబంధురవి కారములఁ గడు
స్రక్కి సర్వకా, మితములు దక్కి చక్కనగుమే
లుపదంబుఁ దలంపలేక నీ, చతఁ బడనేల నీవు మ
నసా హరి...

7

చ. మలినపుఁగొంప రోగముల మ్రగ్గెడు సేవపుగంప
జంతుసం, చలనముఁ బొందుదుంప భవసాగర
మీఁదఁగనీనికంప యె, మ్ములు పలలంబు తోలు
సరముల్ మలమొప్పుఁదలంప మేను ని, శ్చలమ
ని నమ్మఁబోకు మనసా హరి...

8

చ. అనుఁగులు నాలుబిడ్డలును నన్నలుఁ దమ్ములు నా
దియైనవా, రను వగువేళ వెంటఁ బడి యంత
ముసం దొక్కరైన దోడుగా, వెనుకొని రాదు
వారికయి వెట్టిగఁ బండ్లిగిలింప నేల నీ, యను
చితవృత్తి మాని మనసా హరి...

9

చ. వెనిచినవాని నమ్మి వెనువెంటనె దిద్దుపాఁచెలు
వానిచే, తన మృతిఁబొందునట్లు నుమి తప్పక కా
లము నిత్యమంచు నీ, వనిశము నమ్మి యుంటి
నకటా యింక నేనునుకొందు నింక నీ, వనుషమ
వృత్తి గల్గి మనసా హరి...

10

చ. ఋతుమతి నాతి యంటు చెడ నె గ్గగుతద్రుధి
రంబు శుక్లసం, గతిఁ గని దేహ మయ్యె నది గ
న్ద్రొన దుర్మలమూత్రమాంసశో,ణితక్రిమిజాలనం
కుల మనిత్య మసౌఖ్యము గానఁ గాయమే, సత
మని నమ్మ కీపు మనసా హరి...

11

చ. తరువులు కొమ్మలున్ విరులుఁ దద్దయుఁ బూచి

యడంగునట్లుగా, సిరు లిల వచ్చుచుం జనుచుఁ
జిక్కులు బెట్టెడి నట్టిదానికే, పరులను వేడు
చుం దిరిగి ప్రాయము రిత్తయైనర్పి వెన్న వా,
చఱచిన లేదు ముక్తి మనసా హరి... 12

చ. పరుసము పోకఁగా నినుము భాసురకాంచన మై
నభంగి శ్రీ, హరిపదసేవచే భవభయంబు లడంగి
వినిష్కలంక మా, పరమపదంబు గల్గు నని
పాయక కొల్చి తరించి రాద్య లా, సరణిని భ
క్తి గల్గి మనసా హరి... 13

ఉ. పెట్టనికోట ఘోరభవభీరులకుఁ బరమార్థదేహి
కిం, గట్టనియిల్లు పూర్వకృతకర్మలతల్ దెగఁగోసి
వేయఁ జే, పట్టనిమేలివాలునొకపట్టుదలంపఁగ
మోక్షసంపదల్, అట్టై కొనంగవచ్చు మనసా
హరి... 14

చ. అమితజపోపవాసనిగమాగమసంస్తుతికంటె నిత్య
సం, యమనియమాదియోగవిహితాచరణంబు
లకంటె సాధుసం, గమముఖదానధర్మములకంటె
మహోత్తమసౌఖ్యభాగధే, యము లనుచుం
దలంచి మనసా హరి... 15

చ. విరివిగ రేవెలుంగుదొరవెన్నెలల న్నెల వచ్చు
చుం జనుకొ, గరులుహరుల్ సిరుల్ విరులు కామి

నులుక నిజదేహగేహముల్, స్థిరములుగావు
వానిభ్రమఁ జెంది తుదిం జెడిపోవ కిప్పుడే, యట
మర లేక నీవు మనసా హరి... 16

చ. పుడమిని నీరుబుగ్గ చెడిపోయెడి నంచు జడుండు
లోహపుం, గడియము వేయఁబూనుగతిగా నిజ
చేహము నిల్వఁ గోరి యా, గడమునఁ బ్రాణ
రోధమునఁ గాంత యొనర్పరుయోగులెప్పుడా,
సడి విడనాడి నీవు మనసా హరి... 17

చ. తనుఁ బెనుబాము పట్టుకొనఁ దద్వదనంబుననుం
డి యీగలం, గని తిన నేగుకప్పగతిఁ గాల
భుజంగము తన్ను మ్రింగఁగా, ఘనవిషయాళి
గోరెడుజగం బిది నిత్యము కాని దంచు నీ, వని
శముఁ గాంచి నేడు మనసా హరి... 18

చ. నిరుపమపద్మపత్రమున నీరము లంటకనుండుమా
డ్కిఁ గు, మ్మరపురు వొండు నంటనిక్రమంబున
బూడిద గచ్చకాయనుక, దొరయనిరితి నాత్మ
విదు దుర్భవబంధము లంట వండ్రు నీ, నరసినితాం
తభక్తి మనసా హరి... 19

ఉ. ఎక్కడియర్థచింతనము లెక్కడిసంగ్రహజైకసా
ధనం, బెక్కడిరక్షణక్షమత లెక్కడిహమ్మమ
తాభిమానముల్, కక్కన మింత యేల యొ

కకార్యముదెల్పెద నిత్యసౌఖ్యముం, జక్కగణిం
పు సీవు మనసా హరి... 20

చ. మనుజుఁ డపథ్యవస్తువుల మానక కొన్న నజ్జిర్ణ
బాధ సం, జననమునొందునంచు మది సంశయ
మొందెడుఁగాని దుర్భవం, బనియెడు పెద్దరోగ
మున కాత్త దలంకఁడహెచ్చా విచిత్ర మా,యను
వుఁ దలంచి సీవు మనసా హరి... 21

చ. విటులవృథాభిలాషలను వేడుక దెల్పుచుఁ జిత్త
మర్థసం, ఘటనమునందుఁ జేర్చుగణికానతిరీతిని
తొక్కిక్రియా, పటిమను సర్వకార్యములపారము
దంబున నిర్వహింపుచుకా, జటులతరాత్తబోధ
మనసా హరి... 22

చ. సరమలవేదశాస్త్రము లసంఖ్యలు నేర్చి తదంత
రార్థస, త్వద మెఱుంగంగలేనియెడఁ బ్రాణము
వాసి వునశ్శరీరివై, యుదయమునొంది యాచదు
వులొప్పుగ సీకుఁ బరింపఁ గష్టమకా, నది యిదియం
చునేడు మనసా హరి... 23

చ. ఇలఁ గలప్రాణికోటులకు నెక్కుడు మానవులందు
విప్రుల, త్యలఘులు వారికంటె నిగమార్థవిదుల్
ఘను లట్టివారిలో, జలరుహనాభుపాదజలజా
ర్చకు లుత్తము లండ్లు గాన ని, శ్చలమున భ
క్తిగల్గి మనసా హరి... 24

చ. తొలుతను మాతృగర్భమునఁ దోచినతత్త్వవి
చారబుద్ధినే, యలయక చేసి యెల్లవిషయంబుల
రోసి నిజాత్మశత్రులం, దొలఁగఁగఁ ద్రోసి దుర్భవ
ము తొలఁగ మోక్షపదంబుజేరి యిం,పలర ను
ఖంచెదీవు మనసా హరి... 25

చ. నిలయము కాలఁగా జడుఁడు నీటికి నై యిలు
ద్రవ్వినట్లు నీ, విల నవసానవేళఁ బరమేశ్వరుఁ
గొల్పితరింతు నంచు నా, సలఁబడ నేల నేఁడె హరి
నర్వశరణ్య రమేశ పాహి మాం, జలజదళాక్ష
యంచు మనసా హరి... 26

ఉ. అద్దమున వృనుష్యుడు నిజాస్యముఁ దాఁ గనుఁ
గొన్నమాడ్కి లో, నిద్దపుదృష్టిఁ జూడఁగ విని
ర్తలబ్రహ్మము గానవచ్చు దా, నెద్దియు బొంద
కుండు జగమెల్లను తా నయి వెల్లుచుండునీ,
వద్దరిఁ గాంచఁ గల్గు మనసా హరి... 27

చ. ఇటు నటు పాలుద్రావి పరువెత్తుటకంటెను ని
ల్చి నీరు గ్రోలుట కడు మేలు మే లనెడులోక
హితోక్తిగణించి చాల మి, క్కుట మగుకర్తబం
ధముల గాసిల కచ్యుతుఁ జేరు మంటి వే, నట
బడఁకొకనైన మనసా హరి... 28

ఉ. ఏనుఁగు నెక్కిదొడ్డి జొర నేల తలంచితేవే జ

గత్రయా, నూనపదక్రమోద్యత మహోజ్జ్వల
విక్రమకేళికామసం, థాను జగద్విథాను ఫణి
తల్పశయానునిఁ గొల్చి యన్యవాం, ఛానుభవం
బిఁకేల మనసా హరి...

29

చ. సకలచరాచరావనవిచారుని దివ్యపదాబ్జసేవచే
బ్రకటితమోక్షసంపదలు బాటిలు టాత్త నెఱింగి
నీదుబూ, టకములు బుగ్గిగాను చకటా వికటం
పుశిఖంపివృత్తిరో, యక నెలకొంటివేల మనసా
హరి...

30

చ. గుఱుతుగ నేటియొడ్డు తెగి కూలెడువృక్షము
భంగి దేహ మీ, ధరణినిఁ గూలునేడనొ య
థావిధి నేడొనరించజూచె దీ,వరయక చన్న వా
రినిధ్రువంబుగఁ జూడఁగలేవొ కాలని, స్వరణము
సేయనేల మనసా హరి...

31

ఉ. ఇచ్చె ధ్రువంబుగా ధ్రువున కెన్న మహోన్న
తలోకపాలనం, బిచ్చె విభీషణాదుల కహీనసుఖా
స్పదరాజ్యభోగ మం, దిచ్చె పరార్థముకొ శబరి
కచ్చెఁ గుచేలున కిష్టసంపదల్, సచ్చరితుం డతండు
మనసా హరి...

32

చ. వరసతిఁ గోరి కీచకుండు ప్రాణముఁ బాసె పరా
న్నభాదియై, దురమునఁగా ర్తవీర్యుఁ డతిదుర్బలుఁ

దై పడె నన్యవస్తు వా, దరమునఁ గోరి మున్ను
శతధన్యుఁడు కూలెనటందు రాద్యు లా, సరణినిఁ
గోరఁబోక మనసా హరి...

33

చ. నలువ లొసంగి వాయకుఁడు వాసిగ లేప మొ
సంగి కుబ్జ దా, నలరు లొసంగి మాలికుఁడునన్న
మొసంగి ధరాసురాంగనల్, ఫలము లొసంగి
యాశబరి పాయనిసద్గతిఁ గాంచి రట్లు సొం, పల
రంగ సేవఁ జేసి మనసా హరి...

34

ఉ. కన్నులు లేనివాఁ డడవిఁ గాడ్పడి పంగునిఁ ద్రో
పఁ జూపఁ గై, కొన్న తెఱంగునకా జడతఁ గోరి
పరేతరు లైనవారి నీ, వెన్నిక జేసి కొల్వ ఫలమే
మిక మాటలు వేయునేల త, తన్నునిధిఁ జేరవ
చ్చు మనసా హరి...

35

చ. పతిని నహల్య పాసి సురపాలునిఁ బొంది దురం
తపాపనం, గతినొకతాయయయ్యె వ్రజకాంత
లుకాంతులఁ బాసిఞ్చాంతలై, సతతము శౌరితో
రతులు సల్పి మనోరథసిద్ధిఁ గాంచి రా, చతురతఁ
గాంచి నీవు మనసా హరి...

36

ఉ. కన్నపుదొంగ వాక్కు మది కాయము లేకము
జేసి యర్థనం, పన్నతఁ గాంచు నవ్విధము బల్కిడి
నారసి పొంచిమంచిసౌ, భ్యోన్నత మాచదార్థము

ను నొప్పుగ జేకొనవచ్చు మృత్యు వా, సన్నము
గాకమున్నె మనసా హరి... 37

చ. వృకదనుజుండు శంకరుని వేదనఁ బెట్టుగ వేగ
వచ్చి యా, వికలత మాన్చి ప్రోచె సురవిద్విషు
రామధుకైటభాదు లో, ర్వక యలయింప బ్రహ్మ
ను సురక్షితుఁ జేసినదేవు గొల్వఁ దో, చక
చెడనేల సీవు మనసా హరి... 38

చ. తననిజనాథుని న్వదలి తప్పక దర్పకుబారి గొట్టె
యై, కనుఁగొని జారులం గలసి కామిని దుష్కు
శయైనభంగినిక, వనరుహనాథుని న్వదలి వారక
యన్యులఁ గోరుచుకొ దురా, శను బడనేల సీవు
మనసా హరి... 39

చ. కనికని నూతిలోఁ బడెడికప్పునికైవడి ఘోర
దుర్భవం, బునఁ బడి చచ్చుచుకొ మఱులఁ బుట్టు
చు నాత్మసుభోపభోగతక, మనుకు వవేక్ష చేసి
పలుమాటను వేదనఁ బొంద నేల యొ, య్యన
దరిజేరవచ్చు మనసా హరి... 40

చ. అమరనదిక సరస్వతి మహాంబుధి నర్మదఁ గృష్ణ
వేణి గౌ, తమి యమునక సువర్ణముఖ ద్వార
వతిం బదరిక గయా వ్రయా, గములను గ్రుంకఁ
గల్గుగతిఁ గాంచును శ్రీహరినామ మొక్కమా,
టమరంగఁ బల్కెనేని మనసా హరి... 41

ఉ. వెన్న కరంబునం గలుగ వెట్టిగ నేతికి నేగినట్లు
లో, నన్నెలకొన్న వెన్నుని గనంగ నపేక్షయొకిం
తలేక యా, పన్నత నన్యులం గొలిచి పందలఁగూ
డక జ్ఞానదృష్టి భా, స్వస్థలినాక్షుఁ గోరి మన
సా హరి...

42

ఉ. బూరుగుమ్రాను గాంచి భ్రమఁబొంది నశించుకు
కంబుమాడ్కి సం, సార మపార మంచుఁ గనఁజూ
లక నీచులఁ గోరి కొల్చి నే, నూటక మోసపో
యి తయయో యని నంతల నొండనేల వే, సార
క ముం దెటింగి మనసా హరి...

43

చ. మొదలను గర్భవేదనల మూర్ఛిలుదుగిఖముపుట్టి
భూమిపై, మెదలఁగ బాల్యదుఃఖ మటమీఁద
వయస్సున కామదుగిఖ మ, య్యదనున సంస్కృతిం
బొరలు నంతట పృథ్వుపుచేత దుగిఖమా, నది
దలపోసి చూచి మనసా హరి...

44

ఉ. ఎందఱు దేవతల్ చనిరొ యెందఱు తాపమలట్టై
ప్రహ్లాదై, రెందఱు రాజు లేగిరొ మఁతెందఱు
యోగులు జోగులై రొగో, విందునిపాదవద్దము
లు వీడనిభక్తి భజింప నేర కా, చందము నొం
దకిపు మనసా హరి...

45

ఉ. గోవు లనేకవర్ణములఁ గ్రువ్వుటఁ బా లొకటైన

సంగి నా, నావిధభూషణంబుల ఘనస్థితి గాం
చుకొనానిమాడ్కి లో, కావలిలోనఁ బానును
నచాకృతి లోకము లయ్యు సంతరా, త్తావహుః
వచ్చుతుండు మనసా హరి...

46

చ. క్షురుఁడవు నక్షరుఁడవు నసంగివి శ్రీమహిళాను
వంగి నీ, శ్వరుఁడవు సత్తపోనిధివి శాంతుఁడ
వుకా భయదోగ్రకృష్ణకేసరివి భవన్తహత్వము
నిజమ్ముగ నెవ్వరికేనిఁ గాంచఁగా, నరుదుగఁ
దోచు నంచు మనసా హరి...

47

చ. శ్రుతముగ బుద్ధ్యహంకరణచిత్తములార వినుం
డు మీను నే, హితముగఁ జెప్పెదకా మన కధీశుఁ
డు నల్వర కాదిమూల మ, చ్యుతుఁ డతిమాయ
నుం డతనిసాంపుగఁ బట్టెదఁ దోడుగండు మీ,
కతిసుఖ మబ్బు నంచు మనసా హరి...

48

చ. శరమున నొంచినకా బగవశమ్మునఁ గొట్టినతోలఁ
గట్టినకా, దఱపులఁ గావ బంపినను దప్పక వా
కిటఁ గాపువెట్టినకా, మలువక ప్రోచువానినిను
మంచిగ వేడిన నన్ను బ్రోతువే, సరిసరి యంచుఁ
గూర్చి మనసా హరి...

49

ఉ. భక్తినిఁ గొల్వలేడు సదుపాయ మెటుంగని
వాడు సంతతా, సక్తిని నేడు వీడు నను సారె

కు దూఱుచు వేడినాఁ డభి, వ్యక్తుఁ డటం
కు నెంచక యవారిత మాదయ నన్నుఁ బ్రోవను
వ్యక్తుఁడ వీవ యంచు మనసా హరి... 50

ఉ. నేరము లెన్న నేల కరుణింపుము నే నిను వెం
బండించి వే, సారుచు వేడినకొనినపు సామియొ
కానాకవేళనైననా, కోరికదీఱఁ గన్పడవు కూరిన
జేయ విఁ కేమిసేతు న, య్యా రఘువరస్య
యంచు మనసా హరి... 51

చ. సరసిజనః ఘవాద్యమరసంఘము లాత్మల సీమహా
త్వముకొ, దరి గననేర రట్టినినుఁ దప్పకగొల్పి
తరించువార మం, చరయసుధాభిరేణుగణమచ్చ
టఁ గ్రొలవె యేనుఁగీఁగ లా, సరణి నటంచు
నెంచి మనసా హరి.... 52

ఉ. చక్కనివాఁడు సర్వగుణసంపదలుం గలవాఁడు
భక్తిచే, జక్కెడువాఁడు లోకములచి క్కెడ
లింపెడువాఁడు దీనులకొ, మిక్కిలిఁ బ్రోచువాఁ
డు కననేర్చినఁ గన్పడువాఁడు గాన నీ, వక్కఱ
పాటుతోడ మనసా హరి... 53

ఉ. వేడెద నిన్ను వీడకయె వేదవలకొ గృహింపి
నాడ నీ, వాడ నెవఱ్ఱు లెన్ని నను వంచన జేసి
తివేని నింక ది, క్కెడ దయాపయ్యాధి పనియెన్ని

తి నాదుమొత్తాలకించు మె, గ్గాడకు మంచు
మొక్కి మనసా హరి...

54

చ. ఆతులితఃర్ణిచర్యల గృహస్థ మనీషులఁగాననాంత
రస్థితమితవృత్తులం నతివిశేషవిధంబుల ముక్తిగల్గు
నే, వితతదయాపయోధి యగువిష్ణునిఁ గోరి భ
జించువారి కా,యతముగఁ గల్గినట్లు మనసాహరి.

ఉ. తమ్ములమీరుసౌరుకనుదమ్ములు పోమునిఁగేరు
మోముకుం,దమ్ములచాలుఁబోలురదనమ్ములు నద్ద
పుమేను పద్మరా,గమ్ములడాలు నేలుపదకంజము
లుం గలతప్పికంటి సౌ,ఖ్యమ్ము లొసంగు నీకు
మనసా హరి...

55

చ. గరళముఁబ్రామి చన్దుడుపుకామిని కిచ్చెనుమోక్ష
మాసభాంతరమున నెగ్గులాడినఁబదంపడి వానికి
నైక్యమిచ్చె భీ,కరగతిఁ బట్టి మ్రింగుభుజగంబున
కిచ్చెను మర్త్యరూప మా,చరితము తెన్నఁగల్గు
మనసా హరి...

57

ఉ. హెచ్చగుగట్టుమోసి యలయింపక ప్రాణులఁ
బ్రోచినాఁడుతా,నిచ్చనుగొల్చుపాండవుల కేర్పడ
రాజ్య మొసంగినాఁడు కా,ర్పిచ్చును బట్టి మ్రింగి
నిజసేవకులకా బ్రతికించినాఁడు నీ వచ్చపుభక్తి
గల్గి మనసా హరి...

58

ఉ. ఎన్నిక సంపదల్లిలిగి యెగ్గని చూడక గొల్లయిం
డలో, వెన్నయు జాన్ను పా త్పెరుగు వేమఱు
దొంగిలితిన్న చిన్ని నీ, చిన్నెల నెన్న - జోద్యమగు
జెల్లుగ నీవిట రాగదన్న మా, యన్న యిదేమి
యంచు మనసా హరి...

59

ఉ. నందునిమందయందు ప్రజనందనులందఱు గొల్వ
గోపికా, బృందవిపంచికారవము లింపానరింపగ
నుందరాకృతిం, జెంది కళింగజాతటము చెంతను
తాండవకేళి సల్పునీ, చందము లెంతు నంచు మ
నసా హరి...

60

చ. ఎఱుంగవు ముక్తిమార్గ మిది యెక్కడికర్తము
దాఁపురించె జే, బెఱుగనిబొట్టై తా మగని కిం
పుగ బెండ్లి యొనర్చినట్లుదు, మ్మర మగుకా
మ్యకర్తములఁ గాలము బుచ్చెదవేల బాపురే,
సరసముగాదు నీకు మనసా హరి...

61

చ. పరుసము లాడఁబోకు పరభామలఁ గోరకు దుష్ట
వృత్తిచే, విరుగకు యాచకావళిని దిట్టను రచ్చ
లపక్షపాతముల్, నెఱుపకు సాధుసంఘముల నింద
లొనర్పకు కామమోహము, స్మరముల జెంద కీవు
మనసా హరి...

62

చ. పాలుపుగఁ గోటివిద్యలును చొట్టకుఁ బట్టెడు

కూటికే కదా, ములనుజయించి పెంపుగనుటెన్నఁ
టికైనను గాటికే గదా, కలిమి నిజం బటంచుఁ
గడఁగానక నిక్కెడ వాయు రర్థముల్, జలముల
మీఁదివ్రాత మనసా హరి...

63

ఉ. కూరిమితోడ నైనఁ దగుకోరిక నైనను ప్రాణభీతి
చే, దూఱుచునైన వైరమునఁ దూఱుచు నైనను
భక్తి నైనవే, మాఱు హరిం దలంప ననమానను
ఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన వె, సారక నీవు నేఁడు
మనసా హరి...

64

ఉ. కోఁతుల నేలినాఁడ వని కోవిదు లెన్నఁగ వింటి
నేనయో, కోఁతిగ నుంటి న శ్చటుల గొబ్బున
సేవకుఁగా నొనర్చి సు, ప్రీతిగఁ బ్రోవు మంటి నిరు
పేదలఁ బ్రోదిగ సాకుటెల్లఁబ్ర, ఖ్యాతియ కాదె
యంచు మనసా హరి...

65

చ. ఉడుతకుఁ గల్గె ముక్తిపద మూసరవెల్లికి సౌఖ్య
మబ్బె నె, క్కుడుగతి పక్షికబ్బె ధరఁ గోమలిరూ
పముఁ జెందెతొయిమేల్, నడసెను పాయకుండు
భవబాధలఁ బాసె నిషాదుఁ డామహా, జడధిశ
యానునాజ్ఞ మనసా హరి...

66

ఉ. ఇల్లని నూతిలోఁ బడితి యేవఁగఁగానక తల్లడిల్లినా,
తల్లివి తండ్రి వీవ యని తప్పక నక దరిజేర్చు

మంటిసి, వెల్లజగంబు లేలుకొనునేలికవై ననుబ్రో
వకున్న నే, నల్ల రిఁ జేతు నంచు మనసా హరి...

ఉ. నీసతి యిచ్చుభాగ్యములు నీసుతుఁ డిచ్చుఁ జిరా
యుసంపదల్, నీసుత జేయు పాపము నీవు జగం
బులఁ బ్రోతువౌ భరీ, నీసరిదైవము ల్లలరె నిచ్చు
భజించినవారి కేటి దా, యాస మటంచు నీవుమ
నసా హరి...

68

చ గరుడునిమూపున న్నిలిచి ఖడ్గశరాసవశంఖచక్ర
ముల్, కరముల నుల్లసిల్ల మృదుకాంచనచేలము
కాంతులీన నుం, వరమణిఘాషణావళు లుదారకి
రీటుముఁ దాల్చి వచ్చి నీ, సరసను నిల్చి ప్రోచు
మనసా హరి...

69

ఉ. దాఁకొని జన్మకర్తవ్యరితాపములం గృశియించి ది
క్కు నీ, చే కరుణింపవే మనుపవే యని వేడితి
నన్ను బ్రోవవే, యాఁకటిబాధచే దనయుఁ డన్న
ముఁ దెమ్మనిపోరుచేసినకొ, సాఁకదె తల్లియంచు
మనసా హరి...

70

చ. భవదుదరప్రభూతమగుపద్మభవాండమునం దనె
కజం, తువు లుదయింపఁ జేసి కృపతోడను బ్రోవ
ననేకభంగులకొ, భువిజనియించు విశ్వవిఘ్నాఘ్నే
నిత్యుని నిన్నుఁ గూర్చి నుం, స్తవ మొనరితు నం
చు మనసా హరి...

71

ఉ. ఆకొని సత్త్వముం దొఱగి యట్టిటుఁగుమ్మరలే
నికాలమం, దాకొని కుంభమంభవిశితస్పృహవీడని
గంధసింధురా, నేకపవైరిమాడ్కిగను సేహ్యపుసు
సరణానుబద్ధుఁడై, యాకమలాత్ముఁగోరు మనసా
హరి...

72

ఉ. పొక్కిటఁ దమ్మిలో నలుప పుట్టువుగూర్చినవాఁ
డు ఫాలచం, దెక్కుడుకంటివేల్పు జనియింపఁ
గఁ జేసి యతండు దాల్పుఁ బెం, పెక్కిన మెట్టు
దమ్మిఁ జెదలేటివధూటినిఁ గన్న మేటి నీ, యక్క
ట లెల్ల దీర్పు మనసా హరి...

73

చ. పలను మృగంబు నోదమున వారణ ముచ్చున
నంబుజంబు భూ, తలమునఁ జిక్కిన ట్లనితరస్థితి
నిర్మలభక్తిసూత్రధా, రుల కనువొంద లభ్యుఁ
డగు రూఢిగ నీశ్వరుఁడంచు నెప్పుడొ, జ్జలు
పరికింతు రట్లు మనసా హరి....

74

చ. సలలితశంఖచక్రజలజాభయహస్తము లొప్పువా
ని ను, జ్వలదురురత్నకీలితనువర్ణకిరీటశిరంబు
వానిఁ గో, మలతులసివిభానురరమాయుతవ
క్షుమువాని. గొల్చినం, జలనము లేనిముక్తిమన
సా హరి...

75

చ. హరచతురాస్యషడ్భుజ సహస్రము భేదముఖాది

దేవతా, వరులు సమస్తవేదములు వర్ణన సేయఁ
గ లేరు నిన్నయో, నరుఁడను జ్ఞానహీనుఁడను
నాథుఁడ వెన్నఁగ నాకు శక్యమే, శరధిశయాన
యంచు మనసా హరి...

76

ఉ. సాపము లెల్లఁ దీటు భవబాధలు గొందులఁదూ
టు ఘోరసం, తాపదవాగ్ను లాటు విషదంబు
ధులింకఁగఁబాటు మోక్షము, దీపితవృత్తిఁదేటు
మనదీనత మాస్పృడివారు లేరు నీ, యాపదలె
ల్లఁ దీటు మనసా హరి...

77

చ. తిరుమలలోఁ బ్రభాతవిధిఁ దీజిచి నీలగిరికొ భు
జించి కే, సరిగిరిఁ జందనం బలఁది చల్లనిదాహ
ము మంగళాద్రిలో, గురురుచిఁ ద్రావిరంగపురిఁ
గోమలితోఁ బఠించినట్టియా, సరసుని జేరె
దీవు మనసా హరి...

78

ఉ. శ్రీకరముల్ సుధీజవసశీకరముల్ రిపులోకభేద
ద, ద్వీకరముల్ శ్రుతిప్రకరవేద్యలసత్పరతత్త్వ
నిత్యల, క్షీకరముల్ సతీపతి శచీపతి వాక్పతి
యోగ్యభోగ్యభా, గ్యాకరముల్ దలంప మన
సా హరి...

79

చ. తొలిచదువుల్యడింగొనుచుఁ దోయధిజౌచ్చిన
పోమకాసురుక, బలిమిగ మీనరూపమునఁ బట్టి

వధించి రయంబునకొ శ్రుతుల్, నలువ కొసంగి
లోకముల నర్తిలి బ్రోచిన మత్స్యమూర్తిసాం,
పలరంగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 80

చ. పలగిరి కవ్వ మంబునిధి కుంభము పాములతేఱ
డు త్రాడుగాఁ, దలపడి దేవదానవులు తత్పర
తకొ మధియింప భార మ, గ్గలమయి క్రుంగు
శైలము సుఖస్థితఁ దాల్చిన కూర్మమూర్తి ని,
శ్వలముగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 81

ఉ. పుత్తడికంటిరక్కనుండు బొత్తిగ నీధరఁ జాచ
జుట్టిన, క్షైత్తుక తా రసాతలికి నేగఁగ వాని
వరాహరూప మై, కుత్తుకఁద్రుంచి భూతలముఁ
గొమ్మునఁ దాల్చినదంష్ట్రీ సత్కృపా, యత్తత ని
న్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 82

ఉ. సర్వమయిండు విష్ణుఁ డని చాఁటిన యాపసిబా
లుఁ గావఁగా, శర్వముఖామరు ల్వాగడ స్తం
భమునకొ బ్రభవించి నిష్ఠురా, ఖర్వరఖాలి దా
నవుని గర్భము కీరిన శ్రీనృసింహుఁడే, సర్వఫ
లంబు లిచ్చు మనసా హరి... 83

చ. బలి బలిమికొ దివౌకనులఁ బాఱగఁదోల జగం
బు లెల్ల రం, జిలువటువేష మూని బలిఁ జేరి
పదత్రయభూమిదానముకొ, వలనుగ వేడి తత్ప

దవి వజ్రి కొసంగినయాత్రివిక్రముం, డలయక
నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 84

చ. ఇరువదియొక్కకయ్యముల నిట్టులఁ గంటకులైన
రాజులకా, దఱులఁగఁ గూల్చి తద్రుధిరధారల
నేలు లొనర్చి పైతృకా, చరణము సల్పి కాశ్వ
తయశస్కురుఁడౌ భృగురామమూర్తి ని, స్మరసి
కృతార్థుఁడేయు మనసా హరి... 85

చ. రవికులమందు బుట్టి బలురక్కసి తాటకఁ గొ
ట్టి మోనిరా, ట్పవనము చక్కఁబెట్టి గురుసమ్మ
తఁ గానను ముట్టి వార్ధి దోర్జవమునఁ గట్టి రా
వణు ధరం బడఁ గొట్టిసరామమూర్తి ని, స్మరి
రథలీల నేలు మనసా హరి... 86

చ. కలవసుదేవరోహిణుల కద్భుతలీల జనించి మిం
చిచే, హలములలాస్త్రశస్త్రముఖరాయుధముల్
ధరియించి ముష్టికా, దుల వధియించి భూభర
ముఁదీర్చిన శ్రీబలరామమూర్తి తా, సలలిత లీల
నేలు మనసా హరి... 87

చ. ఘనతరబోధలం ద్రిపురకాండలనిష్ఠలు మాన్ని
పార్యతీ, శునకు శతాంగశస్త్రశరశూలధనుః
ప్రముఖోగ్రదివ్యసా, ధనము లొసంగియున్ ద్రి

పురదైత్యులఁద్రుంచినబౌద్ధమూర్తి నిన్ననవరతం
బుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 88

ఉ. మిత్రుల మంచు దేవత లమేయసుఖస్థితి నిచ్చి
యుండఁగా, శత్రుల మంచు రాక్షసులు సంగర
భూములయందుఁ జావఁగా, శత్రులు మిత్రులుం
గలరె సర్వసముం డురగేంద్రశాయి తచ్చాత్మ
నిఁ జేయు మంచు మనసా హరి... 89

చ. తెలియక పాపకర్తములఁ దెంపునఁ జేసితి మంద
బుద్ధినై, మెలఁగితి కాలుఁ డేమిమిడిమేల మొన
ర్చునో యంచు భీతిచే, నిలిచితి నాకు దిక్కు
నుచు నీవె మతెవ్వరు లేరు బ్రోవవే, జలనిధికా
యి యంచు మనసా హరి... 90

చ. చిలుకకు రామరామ యని చెప్పినవేశ్య తరించె
ముద్దుచే, దలపడి పుత్రువే రిడుట ధన్యతఁగాం
చె నజామిళుండు వే, రెలుఁగున బోయ చక్రీ
స్తరియింప భవాంబుధి దాఁచె నట్లు నిమ్మలుష
తఁ గాంచె దీప్త మనసా హరి... 91

ఉ. గాలము మ్రింగినట్టిర్లుషకంబు తుదిం జెడిపోయి
నట్లు నీ, వేల భ్రమించి సంసరణ హేయసుఖంబు
లఁగోరె నక్కటా, కాలుఁడు పోరఁజొచ్చె

గడకాలము దాఁకొనవచ్చెఁగాన దోహళి నడం
చి వేగ మనసా హరి... 92

చ. హరి భజియింతు నే నహరహంబు హరి స్తుతి
యింతు భక్తిచే, హరికి సవర్య సేతు హరి కం
జలు లిత్తు మనోహరంబుగా, హరి సరియైనదై
వత మఁజాండమున న్నహి యంచు నెంచ శ్రీ
హరిపురిఁ జేరవచ్చు మనసా హరి... 93

చ. బలిమిగ సూహలుకొ మ్మిగుల ప్రాధి గలంగి చె
లంగి జీవితా, శలు దలపోయుచుక వసలఁజా
లక నంబుధిమధ్య మీనముం, బలె నిగళాంత
రాధిగతి బాధల నొంది కృశింప నేల నుజ్జ్వలత
రభక్తి గల్గి మనసా హరి... 94

చ. కరివరు నేలినాఁడు మునికాంతవిపద్ధశ మాన్ని
నాఁడు దు, ర్భరశరవహ్నిఁ గ్రాగ చుదరఘ్ని
బాలునిఁ బ్రోచినాఁడు త, త్తపడి వేడ త
త్తణమె ద్రౌపది మానము గాచినాఁడు ని, న్న
అమఱచేయఁబోడు మనసా హరి... 95

చ. తల్లికిఁ గల్గినట్టిదయ దాదికిఁ గల్గునె యెన్ని
చూడ నీ, చిల్లరవేల్పులు న్నేనరు జిల్కఁగ బ్రో
చుట కల్గగాదె నే, జెల్ల జగత్కుటుంబి వెడ

చేయక తొల్లిటివారియట్ల నే, యల్లనఁ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి...

96

ఉ. ఊడుగవిత్తు లత్తరువు నొయ్యనఁ జేరినరీతి వా
హీనుల్, వీడక వార్ధిఁజొచ్చిన ప్రవీణత నుత్త
మసాధ్యవల్లభుక, గూడఁగ నేఁగుమాడ్కి లత
కూనమహీజముఁబ్రాఁకినట్లు మా, రాడకఁగోర్కు
లూర మనసా హరి...

97

ఉ. శ్రీదము లాశ్రితావనవిశేషనినోదము లాగ
మాంతస, మోదము లబ్జజాద్యమరముఖ్యమనగి
మలార్చనాంతరా, వ్లోదము లార్తరక్షణమహ
త్త్వపటుత్త్వసమస్తశిష్టక, ప్రోదములొదలంప
మనసా హరి...

98

ఉ. వీదయ నీదయాభిమత మొదుకు నావయి యా
దిరాదయా, నాదయ నీపదాశ్రయము నమ్మితి
దబ్బరమాట గాదయా, నీదయ నే నకించనుడ
నీవు ప్రపూర్ణుడ వంచు భక్తర,క్షా దయ ప్రోవు
మంచు మనసా హరి...

99

ఉ. పూర్వభవంబునందనరుపుణ్యగతిక లభించి నీ
మహా, ఖర్వచరిత్రము ల్నుడువఁ గల్గెను పెన్ని
ధిఁ గన్న పేదవాఁ, డుర్వి సుఖించినట్లు ముద

మొప్పు గృతార్థుడ నైతి నోవిహం, గార్వ ర
మేళ యంచు మనసా హరి... 100

ఉ. సాయక తాదెపల్లికులసావనుడై విలసిల్లు పాన
కాల్, రాయనిచే బ్రణీత మయి రంజిలు మా
నసరాజయోగసం, ధాయకవంద్యసంస్తవశతం
బనిశంబుఁ బరించి మోక్షసం, ధాయతఁ బొం
దెదీవు మనసా హరి... 101

ఉ. మంగళ మబ్జజాసహిత మన్తథకోటిస్వరూపనుం
దరా, మంగళ మార్యలోకహిత మంగళ మగ్ని
రపిందులోచనా, మంగళ మభ్రకేశసుత మంగళ
మాహావరంగభీమ దై, త్యాంగవిభంగయంచు
మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా! 102

మా న స బో ధ శ త క ము

సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

ఈ చిత్రబోధశతకము, మానసబోధశతకము నొక్కడే రచించినటులు దోచుచున్నది. విషయమునందు రచనమునందుఁ బదముల గూర్చునంత దీరెడుశతకములందు సాష్ఠ్యముంటయేగాక పంశవృత్తము దెలుపుపద్యము మంగళపద్యము ఇంచుఁగూర్పులతో సమముగా నున్నది. కాని చిత్రబోధశతకము మానసబోధశతక మంత ప్రాథముగా నుండుకపోవుటచే చిత్రబోధశతకము ప్రథమస్థయత్నుమని యూహించ నవకాశము కలుగుచున్నది.

శతకము రచించినకవి తాదేపల్లి పానకాలరా యుడు. ఇతఁడు నియోగిబ్రాహ్మణుడు. మంగళగిరి పొన్నూరుక్షేత్రములను పలుమాట వర్ణించుట బట్టియు శ్రీ కాకుళక్షేత్రమాహాత్మ్యము వాకొనుట బట్టియు నితఁ ధారములఁబట్టియుఁగృష్ణాతీరమునం దలి తాదేపల్లి నివాసియేమో యని నిర్ణయింప వచ్చును.

కవి యీ శతకమును “సకలపురాణసంగ్రహ”మని చెప్పికొనినాఁడు. విశేషముగాఁ బద్యములలో నిష్ఠు మహిమానుభావమును చెలువు పురాణాంశములే కలవు. ప్రతిపద్యము కసాత్పద్యమై సుబోధకమగు భక్తిరసమున కాటపట్టుగ నుంటచే జదువుటకు జవులూగుదుండె ననుటకు సందియములేదు.

హృదయమును విహితములనుండియు విషయాదులనుండియు నుత్పలించి భగవచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుట శీశతకము ముముక్షువులకుఁ దోడ్పడఁ గలదు. కవిజీవితము మానసబోధశతకమునఁ చెలు పఁబడియున్నది.

నందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు, భాషానేపథులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

తాడేపల్లి పానకాలరాయకృత

చిత్తబోధ శతకము

ఉ. శ్రీరమణీయలైభవవిశేషములై సవకాదియోగి
వృష్టాత్తుతరమ్ములై గగనశైవలినీజనవప్రచర్ధనా
గారములై జగత్త్రితయగణ్యములై బుధబోక
జీవనా, భారములైన శ్రీహరిపదమ్ములు కోరిభజి
చు చిత్తమా. 1

చ. హృదులి శాంకుశ ధ్వజ శరాసన తోరణ శం
ఖ చక్ర, కోమలజలజాత మత్స్య యవ మంజుల
రేఖల నుండరమ్ములై, జలజభవాభవావ్యమర
సంఘము సంతతభక్తియుక్తినా, దలల ధరించు
శ్రీహరి... 2

ఉ. నందనునందసేవిత సనందనచందితనుందరాంగ
గో, వింద ముకుంద భాస్వదరవిందవళాంబుక కం
దవర్ణ, శ్రీమందిర విశ్వతుంద ధృతమంగర వం
దసమయ్య వేదవి, ద్వందిత యంచు శ్రీహరి... 3

ఉ. తమ్ముల దమ్ములంచు విదితమ్ముగ లాలనసేయు
చుం బ్రవా, శమ్ములడాలు డీలుపదులక్షణకాం

తులమించిపడ్డరా, గమ్ముల ప్రస్తరమ్ములన గ్రమ్మిన
విమ్ములనొంచిహల్లకా, ర్థమ్ములబోలు శ్రీహరి...

౧. యమున సుకాలియోరగవిశాలఫణాంతరసీమః
జేరిదిం, ధిమికిటదింధిమింధిమిత తెయ్యని తాండవ
కేళిసల్పు నీ, యమలినకోమలాంఘ్రియుగమ
ల్లనఁ జూపఁగదయ్య మ్రొక్కెదన్, దమిగొని
యంచు శ్రీహరి...

ఉ. దండము పాండుతుండరథ దండము పాండవరా
జ్యదాయకా, దండము చండికేశనుత దండము
కంజభవాండ నాయకా, దండ మఖండతత్త్వమ
యదండము కుండలి రాజతల్పకా, దండ మటంచు
శ్రీహరి...

ఉ. దేవ మహానుభావ వసుదేవతనూభవ వాసుదేవ
రా, జీవభవాదిదేవగణసేవిత మాధవ సర్వలోక
సం, భావిత నీగుణత్రయము బ్రస్తుతఃకేసవ
శంకునాత్మబో, థావశవృత్తి శ్రీహరి...

చ. ఉరమున లక్ష్మీ నాభినలినోద్భవఁ డంగములంచు
దేవతల్, కరముల శంఖచక్రములు కంఠమున
న్నణిహారకాంతులున్, శిరమున రాజరత్నరుచి
చిత్రకిరీటము గల్గువేల్పు సా, దరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి...

ఉ. చల్లనివాడు కుందరదనమ్ములవాడు చమస్తలోక
ముల్, చల్లంగనేలువాడు రిపుసంఘములన్బాటి
యించువాడువ్రే, పల్లెప్రజాంగనామణులభావజ
కేళినిఁ దేల్చువాడు నీ, తల్లడమార్పు శ్రీహరి.

చ. సిరిఁజెలువొందుపెన్నురము, చిందముచందము
నొందుకంతము, వైరదరవిందనేత్రములు చర్మకు
సింగివేబోలు కన్బొమ్మల్, నురుచిరకుంభబృంద
ముల సొంపగుపల్లవగల్లుదై చమా, వరమునఁబ్రో
చు శ్రీహరి...

10

ఉ. లొకి మింతెచాలు నతిలొల్యమున న్నతిదూలు
నీశ్వరా, లోకనసేయమేలు ప్రవిలుబ్ధపహులు
కూలుమోక్షముకొ, గైకొనవీలు ముక్తచవి
యములన్నిరసింపఁజాలు మే, భాకృతి నేలు
శ్రీహరి.

11

చ. క్రమమున చర్మలోకముల గల్పనఁజేసెడి చో
విధాతయై, సమతను సర్వరక్షణము చల్పెడు
కాలం నందు విష్ణుడై, యమరిచప్యతిసర్వవి
లయం బొనరించెడువేళ రుద్రుడై, కమిఁజెలు
వొందు శ్రీహరి...

12

ఉ. సోహమువీడు భాగవత శూరులఁగూడుతదియ
భక్తిదా, సోహమటంచు వేడు పరిశుద్ధిగ విష్ణు

ని బాడుమింక సం, దేహము లేదు చూడు హరి
దీనులపాలిటివాడు సంతతో, త్యాహృనేడు
శ్రీహరి...

13

చ. నిరులుచెలంగు లోనిరిపుచ్చేష్ట లణంగు మహా
గ్రకాలకింకరభయము ల్దొలంగు సుకరమ్ముగ
సంపర లింపెసంగు దు, ర్భరభయము ల్దొలంగువి
వరమ్ముగ ముక్తి గలుంగు కిల్ల హో, త్కరములు
దుంగు శ్రీహరి...

14

ఉ సారెకుసారెకు దనుజసంహరుడివ్యక్తభామృతం
బు వే, సారక క్రోలుచు స్నినుచు సంతత మ
ద్యుతదివ్యమంగళా, కారము భారణావళలఁ గ
ట్టిగనాత్తనుజేర్చి భక్తి బో, భారతగల్గి శ్రీహరి...

చ. నిరుపమ నిత్య నిర్విషయ నిర్గుణ నిర్మల నిర్వికల్ప
వి, ర్జర నిగమాంగ నిర్తమ నిరంజన నిశ్చల నిర్వి
కార ని, ర్భరణ నిరావలంబ నిరుపద్రవ నీనుగుణ
మ్ము లెంతు స, త్వరముగ నందు శ్రీహరి...

15

చ. బలి జన కాంబరీష భ్రువ పార్థ విభీషణ భీష్మ
దాభిప్రీతి, ప్పల హనుమ త్పరాశర సువర్ణగ
జేంద్ర వసిష్ఠ వత్సదే, వల శుక నారదప్రముఖ
భాగవతోత్తములం దలంచినం, దలంగక మెచ్చు
శ్రీహరి...

17

చ. కరివరుదైన్యమున్ హరిణిగండము ద్రాపది భంగ
ముత్తరీ, దరశిశుబాధ కుబ్జమదితాపము నిపు
నిపుత్తచింత భూ, భవము శృపాలకోటిచెఱ
బాపినదైవము నేడు నిన్ను సత్త్వరముగఁ బ్రో
చు శ్రీహరి... 18

చ. కరివరునిన్ జలగ్రహము గట్టిగఁబట్టిన డస్సి వే
యి సత్త్వరములు కుయ్యివంగ విసే సత్త్వమయ
త్వములేమి వేలుపుల్, వెలుగువడంగ నమ్మతుని
వేడిన సక్రము ద్రుంఁ హస్తి నా, దరమున బ్రో
చు శ్రీహరి... 19

చ. వలలు నిషాదుఁడేసిగఁబెప్పియుం గ్రమ్మఁ బ్ర
సూతివేదనన్, కళవళచందుచున్ హరిణికామిని
యోహరియోరమేశ్వరా, యయముఁ బాపవే
యనుచు వేడ నయావృత్తవృష్టిముష్టిచే, పలం
గక ప్రోచు శ్రీహరి... 20

చ. పదపడి కౌరవు స్సభకు బల్లిని ద్రాపది నీడ్చి
తెచ్చి దు, ర్తదమున వల్ని లొల్వింగ రమావర
నాదురవస్థఁ బాపవే, యదురక కాపవే యెవంగ
నకుయచేలము లిచ్చిప్రోచు న, ప్రదుఁ డగు
నట్టి శ్రీహరి... 21

చ. తరలనిద్రాణిబాణశిఖ దారొనియేచఁగఁదా

శబ్దాలనో, మురహారకృష్ణ యోభువనమోహన
కావవే యంచు వేడ ను, త్తరజతరస్థబాలుని
మువంబునఁ బ్రోచిన శౌరి నిన్ను స, త్వరముగ
నేలు శ్రీహరి.... 22

ఉ. కామముఁ జెంది శూర్పణఖ కంసునిదాసిగఁ బుట్టి
కుబ్జయై, యామధురాపురికా మధుమదాంతకుఁ
బొంది పరించె నింక నీ, కేమిటి కీచిచార మెవ రె
ట్టులఁగోరిన నట్లు ప్రోచు శ్రీ, థాముఁడు గాన
శ్రీహరి... 23

చ. పదున కుశస్థలీపురనివాసుఁడు విప్రుఁడు పుత్రు లీ
త్రినకా, నరునిప్రతిజ్ఞ దూలెనని వంశకుమారుని
వేడినంతనే, కగుణు దత్తనూజశతకంబు సజి
వముఁ జేసి తెచ్చి స, త్వరముగ నిచ్చె శ్రీహరి.

ఉ. ఆలమునందుఁ దొల్లి దెగటారిన దైత్యులు వ్యా
పరంబునం, దోలిఁ బ్రలంబ కంఠ నరకొరగ కౌరవ
సాల్వ చేది భూ,పాలక దంతవక్త్రముర పాండ్ర
కులక బడఁగూల్చిమాన్చె ను,త్తాలభరంబు శ్రీ.

చ. సురవదులం జయించి బలశోభితుఁడై నరకాసురుం
డు భూ, వరులను బట్టి యాఁకగొని వంచనసే
యఁగ కావవే హరి, శరణుని వేడి వారి చెఱ

సయ్యనః బాపినదేవదేవుః చా, పరమునః ప్రోచు
శ్రీహరి... 26

చ. విను మొకరక్కసుండు తనవీనుల కెయ్యెడః ప్లు
నామముల్, వినఁబడకుండుఁగా కనుచువిక్కుచు
నెప్పుడు పెండువీనులకా, ఘనముగ బంటగంట
లొసంగట్టినవాని నెఱింగి సత్కృపం, దనియంగ
ప్రోచు శ్రీహరి... 27

చ. తొలుత మహాపదధులయి తూలిగయాఖ్యుఁడు
దాచదానవుం, కలగ్గుగువుం బురందరుఁడు హా
టకగర్భుఁడు వీరవృత్తిచే, వెలుపడి కావవేయను
చు వేడినఁ దప్పఁతుమింపిపోవెఁగొం, పదవణ
గించి శ్రీహరి... 28

చ. చెలిమినిచూడవుల్ భయముచేతను గంసుండు
భక్తితో మునుల్, పువున గోపకామినులు వై
రమామానక పెక్కురక్కసుల్, తలపడి శౌరిని
దగిల్చి ధన్యతఁ గాంచిరి గాదె నీవిదే, తఁగని
ప్రేమ శ్రీహరి... 29

ఉ. తన్నిను బట్టికొట్టినను ద్రాటనుగట్టిన తాఁగవ్వి
నకా, మిన్నకదుండగీ దనిన మిండఁ దన న్నట
మాయువన్న సెం, పన్నులగా నొనర్చినఁబాళు
డు వెన్నుఁడుగాన నన్యచిం, త న్నొగిలేవు
శ్రీహరి... 30

చ. తలఁప నహల్యఁ దార కురుదార దళాననదార
ద్రాపదీ, లలనను నమ్మహాత్ముఁడు విలాసయశః
పరిపూతగాత్ర లై, వెలయఁగఁజేసినాఁ డనుచు
వింటివి సుశయ మెందుకింక పం,తలఁ బడసేల
శ్రీహరి...

31

చ. అడవుల నొక్కలుబ్ధకుఁ డహర్నిశలం దతిక్రూర
కృత్యముల్, నడుపుచు రామరామయని నర్చిల్ల
బల్కుటచేతఁ బూతుండై, పడి జడదారియై
కడకు వాసిక నెక్కుట వింటి వీవయో, తడఁబడ
సేల శ్రీహరి...

32

ఉ. నింగికి నేగి దైత్యుల ననిందెగటార్ప సురాలిమె
చ్చిళి, ట్వాంగుండఁ వేడినట్టుఁ నిజాయువుఁ
చెల్ప నతండు ధాత్రి దీ, తం గమలాక్షుసంస్త
రణస్పృముహూర్తములోఁ దరించెఁ దద్భంగిని
నీవు శ్రీహరి...

33

ఉ. భూసురదాసిగర్భమునఁ బుట్టి సదా హరిభక్తుఁ
డౌటచే, భూసురస్మృతి నారదుఁడు బాగుగ దేవ
ఋషిత్య మొంది చే, వాసుదేవుర్త్యలోకముల
సందటికి న్దురుఁ డయ్యెఁ గాన నీ, దాసి నటంచు
శ్రీహరి...

34

ఉ. హేయపుబానిసెం గలసి హీనుఁ డజామిళభూ

నురుండు లే, బ్రాయమునందు సంతగని ప్రాణ
ముః బాసెడివేళః బుత్తునా, రాయణ యందుః
దానుడువ నచ్యుతలోకముగల్గెదత్తథా, భ్యా
యిని యకాదు శ్రీహరి... 35

చ. పరువడికోసలాత్మజయుః బగక్రీరథుః డరయంగ
చేవకీ, వరవసుచేవులై పొడవిః వారిజనేత్రుని
కాంచి మించి ర, చ్చురితములెంచి ఘోరభవసం
ఘముల న్నిరసించి ముక్తి స, త్వరగతిః గాంచి
శ్రీహరి... 36

ఉ. పొందుగద్రోజుః కన్వయవిభుండునుభార్యధరా
భిధానయుక్, సంవయశోదలై పొడవి సంవను
గా గని వెంచి ముక్తులై, కందురుగాదె భావ
వెటులై నను కతుకుః దంచు నమ్మి యే, తం
కర లేక శ్రీహరి... 37

చ. అలర నుమిత్రదోహిణిసమాఖ్య వహించి జనిం
చి కాంక్షచే, హలధరుఁగాంచికాంచెనఖిలామరు
లందంగలేనిసౌఖ్యమున్, దలంగక తచ్చురితము
యథానిధిగా నుడువం నీకుః వత్సలము గలుం
గు శ్రీహరి... 38

చ. నయమును బాసి పూతనయు నందునివందిరమం
దువెన్నునిన్, రయమున నొంపబట్టంగను సంజ

నందత్కుచ దుగ్ధగత్తముల్, ప్రియమునఁ గ్రోలి
కూల్చి దయపెంపున నైక్య మొసంగె నేమివి,
తయై తలపోసి శ్రీహరి... 39

చ. మదమునఁ గాలనేమి హనుమంతునిచే హతుఁ
డౌచుదేవిగాఁ, బదపడి కంఠుండై పొడను పం
జనాభునిఁ జేరె మాయురే! యదనున భక్తినైన
బగనైనను బన్నగతల్పుఁ గోర భక్తదమగుఁ
గాన శ్రీహరి... 40

ఉ. *థాతృశిరోవిఖండనకృతంబున ద్రౌపదిగా నొ
నర్చి యా, నాతిఁ దుష్టిదీక్షగ రక్షింపలి కౌరవనే
ననిచ్చి బల్, జాతరజేసి రుద్రగతజాడ్యముఁబా
షితి పేర హేజగ, త్రాత యటంచు శ్రీహరి...

చ. చతురతగాధినందనుని జన్మము గాచె నహల్య
శాపమా, తతమునఁ బాపె నాజటలతన్నికి మో
క్షమొసంగె నత్యుచం, చితముగసర్వలోకములఁ
జేకొని యేలినదేవదేవుఁ డు, ధృతినినుఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 42

ఉ. కోరిక దీక్ష నొక్కపరి కోమలసౌరభపుష్పదామ
ముల్, గూరుప మాలికు న్ననిచెఁ గొంగుపసిం

* ఈకథ పురాణాంతరములవలన చెల్లెనొనలయము.

బాఁతాదులలో మృగ్యము.

పిగమోక్షమిచ్చి య, య్యారె! నిరంతరాచ్ఛకు
లు నైనచునుత్తులకేమిలోపమా, భారుణి నందు
శ్రీహరి...

43

చి. కలిమి కుచేలు: జేచ్చె ప్రజకాంతలకిచ్చెను భో
గభాగ్యముల్, వలువ లొనంగ ద్రావడికి వైభ
వమూచుచెట్లేకేచ్చె దో, స్థల మలపాండవేయు
లను గ డ్యమొసంగిన కౌరికీకరే, వలంగకప్రో
దు శ్రీహరి...

44

చి. శ్రీపులంబావల న్దుహను గీష్పతిదాచ గణించి
ప్రోవడే, బాచనిబాణవహ్ని వశిబాలు: నేచు:
గ నాచికాచడే, పావగతి న్దతానులగు బ్రాహ్మణ
పుత్తుల నుద్ధరించడే, దాచుకమేల? శ్రీహరి...

చి. ప్రత మొనరించి సాత్రజితి వాసిగనిచ్చినభర్తృ
వాసము, స్థతిసురమాని యమ్ముతరి తత్పతితుల్య
చివ్వు: లేనిచో, వెతంచడి సత్య రుక్మిణిని పేడం
గ. చత్తులలోన భీష్మక, ఊతిపతిపుత్రి యొక్క
తులసీదళ ముంచిన తుల్యుడౌ జగ, తృతినినుం
ప్రోదు శ్రీహరి...

45

చి. పరివిగ రంగమందిరము పేంకటశైలము తోత
శైల పుష్కరబహరీ వనమ్ములను గండకి నైమిశ
నీలశైలముల్, హరినిజమూర్తులౌ నెనిమి దార

య నేంగంగలేవు ముందునా, దరియెటు లంచు
శ్రీహరి...

47

చ. పారిపారి వైడిపువ్వులను పూజలుచేసిన భూమి
పాలునికొ, విరివిగమంటి పువ్వులను వేడ్కనొ
నర్చినకుంభకారునికొ, సరసతమల్లెపూవుల నొసం
గిన భూసురమర్మనికొ మహా, నరమునఁ బోవు
శ్రీహరి...

48

ఉ. పొందున మేనమామ తనపుత్రికనిచ్చె నటంచు
మాని గో, విందునకీయకున్న వెనువెంటనె సా
క్షిగఁ గాశినుండి పే, రొందగ వచ్చి పెండ్లి నిగ
మోక్షుని పొన్నరిలో నొనర్చి త, ద్వందితుడైన
శ్రీహరి...

49

చ. విరిసరు లీయఁగైకొనుచు వింతనెటుల్ సరులం
దుఁగాంచిభూ,వరుఁ డలుగకొ దదర్చకునివాక్య
ము నిక్కముగా శిరోజముల్, విరివిగఁ జూపి
యా బెడఁద వీడఁగఁజేసెను మున్ను కాకుళాం
తరమున నట్టి శ్రీహరి...

50

ఉ. తేనె ఘృతంబు సాలు గడుతిర్థము నాల్గయుగ
క్రమంబులం, దానును శంఖచక్రముఖరాయుధ
ముల్ స్వకరాంబుజంబుల, న్బానుచు సాధునం

గములః బ్రోదిగ సాకుచు మంగళాచలా, సాస
కుండై న శ్రీహరి...

51

ఉ. పొంగుచు నొక్కవిప్ర కులపుంగవుఁ బంగజకేళి
బేల్చువా, రాంగన వీరిన న్యగమునంతటి కుం
దినవేషధారియై, బంగదుగిన్నెఁ దా నొసంగి
బాగుగఁ బ్రోచినరంగఁడార్యహృ, స్సంగతుఁడం
చు శ్రీహరి...

52

ఉ. పాతకురాల నోపతితపావన నీమహనీయరూప
ముల్, ప్రీతిగఁజూపుమంచు మొఱుఁబెట్టుఁగ నీల
ధరాధరంబునక, ఖ్యాతిగఁ జేచ్చి దాని గతకల్మ
షురాలినిజేసికొ జగ.త్రాతవటంచు శ్రీహరి...

ఉ. కోరితి నీవదాబ్జము లకుంఠితభక్తిని బూజసే
యఁగాఁ, జేరితి నీమహేశాన్నతవిచిత్రచరిత్రము
లాలకింపఁగా, దూరతిఁ గావలెక దురితదూర
దయామృతదృష్టిఁజూడు నా, దారితి నంచు శ్రీ
హరి...

54

ఉ. నీగుణముల్ నుతింపఁగ ఫణింద్రుడు చాలఁడు
నీచరిత్రము, ల్బాగుగఁ గార్తవీర్యుఁ డొగ్గివ్రా
యఁగనేరఁడు నీదుసాయగం, బాగిరిభేది నిక్క
ముగ నారయనోపఁ డజాండపాలనో, ద్భాగుఁడ
నంచు శ్రీహరి...

55

ఉ. నీకు నమస్కరించెదను నిర్మలిభక్తిని నిన్నుఁ గొ
 ల్చెదకా, నీకథ లాలపించెదను నీవదభక్తులనేను
 జేసెదకా, నా కిటువేల్పువీన నిను నమ్మితి నన్నుఁ
 గృతార్థుఁడేయఁగా, వాకొనుమంచు శ్రీహరి

సి. నీవు నమస్తలొకముల నెమ్మి సృజించితి వందు
 లొన న, న్నే వసుధ స్తనుమ్యునిగ నేటికొనచ్చితి
 వట్లుగాక నా, నావిధదుష్కృతములఁ బెనుగొ
 నఁజేసితి వేమిసేతు నీ, భావన కంచు శ్రీహరి...

సి. నిక్కము దాతపీఠ కరుణింపఁగఁ బాత్రము నేన
 నుమ్ము వే, తొక్కటేవేడ నీదుపదయుగ్మముచి
 న్విడరానిభక్తియే, తక్కఁగొరంగఁగోరితి కృత
 జ్ఞుడవై పయసేయకుందువే, తక్కువ యంచు
 శ్రీహరి...

58

ఉ. ఆక్కట జన్మవేదనల నాఱడిబొందితినయ్యెనీకు
 నే, మ్రొక్కెదనయ్య నేనిటులమోసముపుచ్చు
 పెటుంగనయ్య నా, దిక్కిటుచూడుమయ్య మది
 దీరతఁబాపఁగదయ్య నీకు నే, వక్కెదనయ్య
 శ్రీహరి...

59

ఉ. మన్ననఁ గుంభకారకుఁడు మంచుటమ్ము లొన
 ర్చినట్లు భా, స్వస్తిగమోక్తి లోకమునసంఖ్యముఁ
 గల్పనఁజేసిప్రొదు సం, పన్నుఁడనీవు నన్నొకవివ

న్నుని మన్ననసేయరాదె విద్యన్నతయంచు
శ్రీహరి... 60

ఉ. మానసమా! పృథావిపయమగ్నత సంకగనేల
పూర్వకై, కానక మేఘ సూతం బడుకై వడి గన్న
కై నీ ప్రచారముల్, మానుము మాధవు
న్దొలుప మంచునుఖంబు ఘటిల్లు గాన విద్యా
నయపుత్రి శ్రీహరి... 61

ఉ. ఉత్తమధర్మముల్ నడుపనోప వనుత్తమధర్మ
కర్మముల్, మొత్తముగానొనర్చెదవు మోసము
వచ్చు బెలుంగవైతివే, యెత్తునమోక్షమందె
దవా! యెండుకు జాగింక నీదుపుత్రిత,ద్ధత్తము
చేసి శ్రీహరి... 62

ఉ. ఎత్తగరానిజన్మముల నెన్నింటిద్రోచితి వన్ని
యెత్తినే, దుత్తలమంచి కుంచి యిపు డోరువం
జాలక నిన్ను వేడ నన్నిత్తటి నిర్నిమిత్తముగ
నేటికి యేచెదవయ్య మాన్పు నా,తత్తటమంచు
శ్రీహరి... 63

ఉ. దాకొనుపుణ్యపాపములఁ దప్పక మానవలోక
మందు దుర్వ్యాకులవృత్తిఁ బుట్టి యపవర్గముఁ
గానక గోరుచుట్టుపై, రోకలివడ్డరితి నెదరో
యక సంస్మృతిఁ జిక్కి యింక నెం,దాఁకఁ జరింతు
శ్రీహరి... 64

ఉ. ప్రాయము కాయముకొ సతమె భక్తిః బలింపిన
వారిః బ్రౌవ నా, రాయణుడుకొ వదీయ మగు
రాజ్యము లుండంగ భూరదుర్గతి, న్భూయక గూ
లు మానవుల బాధలు చూడ సహా విచిత్ర
మా, దాయములేదు శ్రీహరి...

65

ఉ. ఆర్వురుచక్రవర్తులు పదార్వురురాజులు రాజ్య
మేలిరి, యుర్విగలంతకాల మిటులుండిరె నీబ్రతు
కెంతలోని ది, సర్వులు పర్వనేల మురభంజను
సేవయె ముక్తికర్వుకా, వర్వుగ నెంచి శ్రీహరి.

ఉ. వేమరు మాధవున్దలపవే యని సీచెవిజాఱి
చెప్పఁగా, నేమటుపాటుఁజెంది వినవేమిపురా
ప్రతకర్త మయ్యయో!, పామరప్రత్తి మైమటచి
బాములకేయొడిగట్టుకొంటి వీ, తామసమేల
శ్రీహరి...

67

చ. వ్రకటితవేదశాస్త్రముల భాసిలుత త్వ మెటుంగ
లేక యీ, వికటతమంబులంబగిలి వెక్కిరిచేష్టల
పిట్టనీగుడుకొ, సకలము నాది నే ననుచు సంస్మ
తిఁజిక్కి చరించువారితోఁ, చకవికలేక శ్రీహరి.

ఉ. ఆతతముక్తిమార్గము నయం బుపదేశముఁజేసిఁ
చూడఁగాఁ, గోలికి రత్నహారములు గొంకక
వేసినమాడ్కిఁ దోచె నీ, నీలికి నేమనందు

నిఁక నేర్పరివై భయభక్తితో ముని, భాస్వతము
లైన శ్రీహరి... 69

జి. సీరము వృక్షమూలమున నించిన జల్లఁదనంబు
కొమ్మలం, జేరినమాడ్కి విష్ణునకుఁ జేయుచున్న
సర్వదేశతల్, భూరితలేష్టభోగపరిపూర్ణతః గాం
తురు నీకుఁగల్గు విస్తారసుఖము శ్రీహరి... 70

చ. శిరమునఁగల్గు రత్నరుచిరోజ్జ్వలచూరము వెట్టి
వాడు దా, నరయఁగలేసమాడ్కి భవదంతరు
త్తనుగాననైతి వస్థిరముసుమి యొకల్ తెలేవి
దెచ్చుక యంతటనైనభక్తితత్పరశకుటుల్లు శ్రీ
హరి.... 71

చ. పనుపడ నాకికక్రియలు పాయక సల్పఁగవచ్చు
నంటివా, విను మొకనీతిదెల్పెదను విప్రగవా
మరభూతకోటికిఁ, గొనకొనియెగు సేయక య
కుంతితవృత్తిని జిడ్డు నాలుక, న్దనరనినీతి శ్రీహరి.

చ. కలఁగనిలేచి తద్విధము గాననికై వడి దైవ
మాయచే, నలపడిదేహధారులయి తప్పుడుమో
హముఁజెంది తత్త్వము, లైలియక మోసపోయె
గతిం జరియింపక మోక్షకాంక్షచే, నలవు
వహించి శ్రీహరి... 72

చ. ఎన్ని కఁజేసినిన్నిటుల నెన్నివిధంబుల బోధఁజేసి

నకా, జెన్నలరంగ హీనునకుఁజేసినమేల్ చెడు
నట్లు గన్పడెకా, గన్నడఁబుద్ధిలోఁగలపె కాలముఁ
బచ్చక నింకపైన విద్యన్నుతుఁడైన శ్రీహరి.

ఉ. అంధతమంబులోపలఁ బదార్థగవేషణమెల్ల నైం
ధన, గ్రంథి జలంబులోనిడుటగావున నార్జ
నావనైకహృద్బంధుఁడుసంహృతోగ్రభవబంధుఁ
డు లౌకికగాధమానుమీ, దంధనలేల శ్రీహరి.

ఉ. గానము మేళవించి మరుగాళ్ల నటించు మనుష్యుఁ
డౌదల, మ్బానినదొంతులకొమఱపుఁ బొందనిడెం
దముభంగి సంసృతి, వ్రానక సర్వకర్తము లమంద
ముగా నొనరించుచో సదా, ధ్యానముగల్గి శ్రీ
హరి...

76

ఉ. తరణిమస్కృతుల్ సలుపు ధన్యులఁగన్దొనివాన
రంబు ద, త్సరణినొనర్చుచందమున పాథుల హే
ళనఁజేయకెంతయుకా, పరమపదాధినాథు పద
భక్తులఁగూడి విశిష్టవర్తివై, తరలనిభక్తి శ్రీహరి.

ఉ. బట్టలఁగొట్టిచిట్టెలుక పట్టెడుపొట్టకుఁ గాంచ
నట్టులి, ట్టట్టుమెలంగి మోక్షగతులారయ నేరని
చెట్టవైతి వీ, వెట్టులఁట్టుబట్టెదవా? ఏటికిబు
ట్టంగ గిట్టఁగా నయో, దట్టపుభక్తి శ్రీహరి...

ఉ. తఁతువునకాగృహంబు బలితమ్ముగఁజేయుదు సం

దుఃఖిన్కి తా, రెంతయులేకబున్నీవురు వేర్వడ
నంతమునొందినట్లు వి, భ్రాంతివహించి సంస్కృతిపి
బాల్పడి గోల్పడ నేలకల్లయా, ధావంతమణం
చు శ్రీహరి...

79

ద. చిరిగినచీరమాని మటుచీరధరించినమాడ్కి మా
టికిక, విరివిగదేహమున్నిడచి వేటొకదేహము
లోనఁ జొచ్చు తా, దరలనిమాయలోనఁబడి త
ల్లడపాటునఁ దన్నుకొడుచుక, దరిగన వే
ల శ్రీహరి...

80

ఉ. కూసముగప్ప నేర్పునను గొబ్బుననూడ్చెడి చి
ల్వపోలికక, వేసటసేయు జన్మపరివేదన వీడు
నుపాయమార్గ ము, ల్లాసమున న్లనుంగొనినలక్ష
ణవంతులఁ గూడి నిర్దలో, ధ్యానురవృత్తి
శ్రీహరి...

81

ఉ. అన్నముఠాత్రి యందమృతమాఫలమందలయం
దుపావకం, బెన్నసమిత్తులందునరులేర్పడఁగాంచి
నభంగిబుద్ధిచే, గ్రన్నన మోక్షము న్నడయఁగా
నగుఁగావున భక్తి చేత వి, ద్వన్నుతుండైన
శ్రీహరి...

82

చ. నిరతము నీరుపక్కియలు నీరములందుమునింగి
యీల్లు నే, గుఱుతుగ మేడిపండ్లఁ గ్రిమికోటు

లు పుట్టుచులోనఁజిక్కునే, విరివిగ సంస్కృతికాబో
రలి వెల్వడుమార్గమెఱుంగవన్న నీ, తరమె
తరింప శ్రీహరి...

83

ఉ. మాయురే! డెందమా హరికి మార్పడియన్యుల
గోవుటందమా, పాయకగంగచేరువను బాలి
యొనర్పఁగబూనుటందమా, కాయము నమ్మి కా
లగతికాననిచందమదేల ముక్తిసం, ధాయకుఁ
డైన శ్రీహరి...

84

ఉ. మధ్య సుమీ జరామరణమేదురమైనయొడల్
దురంతశా, స్త్రాధ్యయనమ్ములెల్లను మహాఫలద
మ్ములుకావునుమ్మి యీ, మధ్యమలోక మింతటిది
మర్వకుమస్తదుదీరిత మ్మిదే, తథ్యమువేగ శ్రీ
హరి....

85

ఉ. జారుని దుష్టవర్తనుని సజ్జనదూరు నసత్యవాది
నిక, బోరుని లుబ్ధ నిర్దయుని జూదరి బ్రాహ్మణ
వృత్తిఘాతుకుక, స్మారుని ధర్మదూషకుని గూ
డక నిత్యము సర్వకల్మషో, తారములైన శ్రీహరి.

ఉ. భూసురవృత్తిపోషకుల భూతదయాళుల పుణ్య
వర్తనా, భ్యాసుల మాతృభక్తిపరిపాలననిష్ఠుల
నాత్మతత్త్వవి, న్యాసుల సత్యభాషుల ననంతుని

దాసులు గూడి నిర్తలో, ద్భాసురలీలశ్రీహరిప
దమ్ములుకోరిభజించుచిత్తమా. 87

—ॐ దశావతారవర్ణనము. ॐ—

ఉ. అండజ కూర్త నూకరమ్మగాధిపమబ్జకుకారి థాది
మా, త్తండకులాచ్యుతాగ్రజపురాసురభేదక
తాదిచర్యలక, తాండవచండిమక వితిజదర్ప
ము లార్పగనేచ్చదంట నీ, దండంగలండు శ్రీ
హరి... 88

ఉ. నీరజసంభవుండలిసి నిద్దురఁబోయినరాత్రి చోరుఁ
డై, యారసి వేదముల్గొనుచు సంబుధిఁజొచ్చిన
పోమకాసురు, న్నారకత్రుంచి వేదములు నల్వకొ
సంగినమత్స్యమూర్తి మ, ద్భారముఁ బూను
శ్రీహరి... 89

చ. కడువడి మందరా చలము కన్వముగా ఫణిరాజు
త్రాడుగా, జడధిమదింప సంబుధిని శైలముగ్రుంగఁ
గ దేవదానవుల్, తడఁబడివేడ గూర్తమయి త
ద్గిరిఁదాల్చినశౌరి నిన్న హేళా, తడయకప్రోచు
శ్రీహరి... 90

ఉ. ఈశీతిఁ జుట్టిపట్టుకొని హెచ్చిరసాతలచారి
యైన హే, మాతుని బట్టికొట్టి సకలామరులెన్నఁ
గ భూమికొఱవై, దడుతఁదాల్చినట్టి క్రతుదంష్ట్రీ

దయామతి నిన్ను బ్రోచునే, తక్షణమందు శ్రీహరి.

చ. హరిగిరినిందుఁజూపుమన హంకృతి స్తంభముఁజర్ప
నందుభీ, కరనరసింహుడై వెడలి గ్రక్కున రక్కు
ను డొక్కఁజించిని, ర్భరముగఁ దత్సతున్నెనగు
బాయకప్రోచుమహానుభావుడి, త్తటినిను బ్రో
చు శ్రీహరి... 92

చ. సురలను బాఱదోలి బలిసుస్థిరతఁ బువనంబులేల
నుం, దరవటువేషియై ధర పదత్రయదానము
వేడి తద్బలిం, గరుణగలంచి వజ్రికి జగత్రయ
మిచ్చివశౌరి నిన్ను నా, దరమునఁబ్రోచు శ్రీ
హరి... 93

ఉ. కంటకులై నరాజులను గట్టిగనాలములందు గం
ద్రగొ, ద్దంటను జక్కడంచి ప్రకటంబుగఁ ద
ద్రుధిరప్రపంతు లై, దింటను బైతృకంబు లొగి
వీటిచి భార్గవరాముడైన బ, ల్దంటనెటింగి శ్రీ
హరి... 94

చ. తరణికులంబున న్బొడమి తాపసి జన్మముగాచి
తాటక న్బొరిగొని శంభువి ట్టునిమి భూమినుత
న్వరియించికానల, న్దిరిగి పడంతికైయని నెదిర్చి
నరావణకుంభకన్జుల, న్దటిగినబోదు శ్రీహరి...

చ. హలధరమూ ర్తియై హరికేనగ్రజుడై జనియించి

ముష్టికా, దులపధియించి రేనతిని దొయ్యలైగ
వరియించి థాత్రికా, నలజడిమాన్ని లోకము
నన్నిటిఁ గాచిననీరి నీదుకొం, దలము నఱుం
శ్రీహరి...

చ. నలుపవరమ్మునక జలమునం ద్రిపురానుదు లె
లోకముల్, గలఁచిన పౌధశాస్త్రములు కల్ప
జేసి తవంగనామనగి, స్థలనమొనర్చివారి నడఁచ
ద్రిపురారికి సాయకాకృతిక, వలఁకొనున
శ్రీహరి...

చ. గుఱ్ఱమునెక్కి క్రూరులగు ఘూర్జరబంధులపా
నీకులక, గొఱ్ఱలకైవడిన్నటికి ఘోరతరప్ర
ప్రతాపియై, మొఱ్ఱలడంచి చేతల మ్రొక్కు
లు గైకొను సామిగల్గనీ, తఱ్ఱలవీడి శ్రీహరి.

చ. అరయఁగ బిందుమాదపుప్రయాగరమాధవు
తుమాధవుక, వరదునివద్దనాభుని జనార్ద
రంగని . వేంకటాధిపుక, బరమపదార్థసిద్ధిక
ప్రార్థనజేసి తదీయభక్తిత, త్వరతను జెంది
హరి...

చ. పాలుననెయ్యి కాష్టములఁ బావకుండశ్శమునఁ
లోహముక, బూలను విత్తనం బలరుపా
విష్ణునియందు నీజగ, జ్జాలమునుండు విష్ణు

త్రిశక్తియుతుండగుఁగానఁ దత్త్వబో, థాలి
తోఁటి శ్రీహరి... 100

చ. పన్నగవైరివాహనము పన్నగరాజఫణాతపత్రి
యై, పన్నగభూషణాద్యమరపాలురుగొల్వంగ
నుప్రసన్నుడై, కన్నులఁగానుపించె నదె కాంక్ష
యుఁగాంచి ప్రసన్నవృత్తి నే, తన్నిగమోక్షి
శ్రీహరి... 101

ఉ. థాతలిఖించు ఫాలలిపి తాపసులెన్ని నవేదకా
స్త్రవి, ఖ్యాతము మత్పురాకృతశుభాధికపుణ్య
ము లొక్కటాటని, స్త్రీతటిగొల్వంగల్గె ఫలి
యించెను నాతపమంచు నుద్భవో, త్పాతమడం
చు శ్రీహరి... 102

ఉ. అంగములోవెలుంగు విమలాంగుడటం చెఱు
గంగఁజాలకి, బృంగిమెలంగి లొంగి పటుభంగుల
బాముల బ్రుంగనేల శ్రీ, రంగని యంతరంగబహి
రంగముల న్నగకున్న నెట్లు త, త్సంగతిగల్గు
శ్రీహరి... 103

చ. సురుచిరగోపవేష మధునూదన మాధవ రాధి
కామనో, హర సురభూరుహాపహ మహాసురపీ
ఠ మదాపహర సుం, దరతర హేమచేల శుక
నారదవంద్య జగన్నివాస మం, దరధరయంచు
శ్రీహరి... 104

చ. మునుకొనినీయను గ్రహముపొందునన ర్తకుభం?
హంగుగా, నెనుబడినాల్గులక్ష లిల నేర్పడువేష
ము లేనుదాల్చితిక, గనుఁగొనిమెచ్చితేని మది
కాంక్షలొసంగుము మెచ్చకున్న, వద్దనుమవియం
చు శ్రీహరి...

105

చ. పుడమిని తాడెవల్లె కులముఖ్యుడ విప్రుడపావ
కాలురా, యుడ భవదంకితమ్ముగళతోత్పలచంపక
వృత్తముల్ ముదం, బడర రచించినాడను దయా
మతిఁ గైకొని ధన్యుఁ జేయవే తడయక యంచు
శ్రీహరి...

106

చ. సకలపురాణసారరససంగ్రహ మీశతకంబుగాపు
నక, బ్రకటముగావినక జదువ వ్రాయగవా
నలు తత్త్వవేత్తలై, ప్రకృతినిదాటిబ్రహ్మమయ
భావముగాంచుట కేమివిత సా, ధకమిదెయం
చు శ్రీహరి...

107

చ. మంగళ మద్రిజాభినుత మంగళ మంబుదనీలవి
గ్రహః, మంగళ మంబుజాక్ష హరి మంగళ మా
శ్రితకల్పభూరుహః, మంగళమచ్యుతా యని ర
మారమణీశుని కానతిచ్చినం, తంగరుణించు శ్రీ
హరిపదమ్ములు కోరిభజించు చిత్తమా.

108

చిత్తబోధశతకము సమాప్తము.

పీఠిక.

ఆంధ్రనాయకశతకమును కాసుల పురుషోత్తమ కవి రచించెను. ఇతఁడు బందరు సమీపమునందున్న శ్రీకాకుళమునందలి ఆంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీశతకమును రచించెను పురుషోత్తమకవి భట్టురాజు కులమువాఁడనుటకు శతకములోని “రట్టుసేయుదుఁ గనుము నాబట్టుతనము” అనుపద్యభాగము నహాయము చేయుచున్నది. ఈకవినివాసము శ్రీకాకుళముచెంతఁ గల పెదప్రోలు. ఇతఁడు కాశ్యపగోత్రుఁడు. అప్పలరాజు రమణాంబల కుమారుఁడు. అద్దంకి తిరుమలాచార్యులశిష్యుఁడు. ఈయంశమికవిరచించిన హంసలదీవి గోపాలశతకములోని యీక్రిందిపద్యమువలనఁ దెలియును.

సీ. కాశ్యపగోత్రుఁడఁ గాసులవంశచం

ద్రముఁడ నప్పలరాజు రమణమాంబ

కూర్చితనూజుండ గురువులొనద్దంకి

తిరుమలాచార్య శ్రీచరణపద్మ

భవ్యతీర్థమరందపానద్విరేఫాయ

మానమానసుఁడను మాన్యహితుఁడ

పురుషోత్తమాఖ్యుఁడ పూదండవలె నీకు

శతకంబుఁ గూర్చితి కాశ్వతముగ

లే. చిత్తగింపుము మీపాదసేవకుఁడను

భావజవిలాస హంసలదీనివాస

లలితకృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార

పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవ.

దేవరకోట సాస్థానములో సుప్రసిద్ధమైయున్న ఆంధ్రనాయకాలయము పూజాపురస్తారకూష్యమై హీనదశయందున్నపుడు పురుషోత్తమకవి మిగులఁ బరితపించి సుప్రసిద్ధుఁడు ప్రత్యక్షరూపుఁడగు దేవున కిట్టి విపరీతస్థితి చేకూరుటకుఁ గినిసి నిత్యోత్సవములు చేయించికొనక చేతఁగానివానివలె నూరకుంటఁ బ్రతిష్ఠగాదనియుఁ బూర్వకీర్తి నిలుపుకొమ్మనియు నిం దాస్తుతులతో నీశతకమును ఆంధ్రనాయకుని హార్చి రచించెను. ఇతఁడు మానసబోధశతకము. హంసల దీని గోపాలశతకము భక్తకల్పద్రుమశతకము ప్రకృతాంధ్రనాయకశతకము వ్రాసినాఁడు. “మానసా హరిపాదము లాశ్రయింపవే”యని యీకవి మానస బోధశతకము రచించితి నని చెప్పుకొనుచున్నాఁడు. ప్రకృతము మానసబోధశతకమొకటి తాడేపల్లి పానకాలరాయకవికృతము కనఁబడుచున్నది. పాన కాలరాయకవి చిత్తబోధశతకము వ్రాసెనుగదా! ఇక మానసబోధశతకమేల వ్రాయవలసివచ్చెను? పురుషోత్తమకృతికే యెవరేని కర్తృత్వము మార్చి

రా యని మేమూహించుచున్నారము. లేక పురుషో
త్తముని మానసబోధశతక మంతరించినదేమో!
నిశ్చయ మెఱుంగరాదు.

కానుల పురుషోత్తమకవి దేవరకొట (చల్లపల్లి)
సంస్థానమునకు శ్రీ. శ 1791-లోఁ బట్టాభిషిక్తులైన
శ్రీమంతు రాజా అంకినేడు బహద్దరువారి యాస్థాన
కవి. కవిమునిమనుమ లిపుడున్నా రుగావున నీకవినూ
ట సాతికసంవత్సరములక్రిందట జీవించియుండును.

పురుషోత్తమకవికవిత మృదుమధురముగా శ్రావ్య
ముగా సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగా నుండు
ను. ప్రవాహపాతమున నాలయముచెడి పూజా
పురస్కారము లంతరింప నాంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీ
కవి శతకమువ్రాసి ప్రభువగు అంకినేడుగారికిఁ బ్రస్తు
తాహములుగల్గించి యాలయ పునర్నిర్మాణమునకుఁ
ప్రేరేపెను. కవులకవితాసహాయమునఁ జేయరాని
పనులుండవనుట కిదియొక నిదర్శనము.

నందిగారు. }
1-1-25 }

ఇట్లు, భాషనేపథలు,
శ్రీ మత్త్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

కానుల పురుషోత్తమకవివరచిత

ఆంధ్ర నాయకశతకము.

శ్రీ. శ్రీమదనంతలక్ష్మీయుతోరస్థుల!

చతురాననాండపూరితపించు!

దరచక్రఖడ్గదాశరాసహస్ర!

నిఖిలవేదాంతవర్ణితచరిత్ర!

సకలపాపననదీజనకపాదాంభోజ!

రమణీయఖగకులోత్తమతురంగ!

మణిసౌధవత్సరామండలోరగతల్ప!

వరకల్పకోద్యానవనవిహార!

గీ. భానుసితభానునేత్ర! సౌభాగ్యగాత్ర!

యోగిహృద్యేయ! భువనైకభాగధేయ!

చిత్రచిత్రప్రభావ! దాక్షిణ్యభావ!

హతవిమతజీవ! శ్రీకాకుళాంధ్రవేవ!.

1

శ్రీ. వైజయంతీదామ! వర్ణితసుత్రామ!

శోభననామ! లోకాభిరామ!

మహాయశ్యామ! వికుంతపట్టణధామ!

శ్రుతిహితనామ! వైచిత్రలలామ!

కృతదైత్యసంగ్రామ! గీతార్థపరిణామ!
 యదుకులాంబుధిసోమ! యథువిరామ!
 సంగరజితభౌమ! రంగద్ధూనిస్తోమ!
 త్రిభువనక్షేమ వర్ధిష్ఠుకామ!

గీ. దాసులము గామ నీపేరుఁ దలఁచుకోమ!
 కొసరితిమి ప్రేమ కోరినకోర్కూలీమ. చిత్ర.

సీ. మాచుషహర్యక్ష! మార్తాండసోమాక్ష!
 త్రిభువనాధ్యక్ష! కౌంతేయపక్ష!
 మహనకోటివిలాస, మంజులదరహాస!
 శ్రీహృన్నినాప! కౌశేయవాస!
 శార్ఙ్గకోదండ! పిచండభృతాజాండ!
 వినుతవేదండ! రవిప్రచండ!
 దీనశరణ్య! విద్విచ్ఛేదనైపుణ్య!
 భక్తానుగణ్య! దిక్పభువరేణ్య!

గీ. సిద్ధసంకల్ప! యవికల్ప! శేషతల్ప!
 నిష్కళంక! నిరాతంక! నిరుపమాంక!. చిత్ర.

సీ. గోవింద! ముచికుంధసేవితపాదార
 వింద! నిత్యానంద! విశ్వతుంద!
 శ్రీమంత! విజయలక్ష్మీకాంత! నిర్మల
 స్వాంత! భక్తోద్యానవననసంత!

యథునాశ! కోటిసూర్యప్రకాశ! పరేశ!

విజితాశ! సన్ననోంబుజనివేశ!

సద్గుణగేహ! వాసనీలసమదేహ!

బంధురోత్సాహ! సుపద్మవాహ!

గీ. పండితస్తోత్రచారిత్ర! పద్మనేత్ర!

వంధురమంజులభాష! సమస్తహామ! చిత్ర.

శ్రీ కాకుళము పుక్తలోకచింతామణి

శ్రీ కాకుళము సుక్ష్మతాకరంబు

శ్రీ కాకుళము విరాలోక వైకుంఠంబు

శ్రీ కాకుళము వుత్త్యసేవితంబు

శ్రీ కాకుళము పేడిసిద్ధాంతమహిమంబు

శ్రీ కాకుళము హతవాక్యకులంబు

శ్రీ కాకుళము మహాక్షేత్రవతంసంబు

శ్రీ కాకుళము సర్వసిద్ధికరము

గీ. తెలియ శ్రీ కాకుళంబు నీదివ్యదేశ

మాంధ్రనాయక! నీవె శ్రీ హరివి నెజము. చిత్ర.

శ్రీ. ఇంద్రనీలచ్ఛాయ లీనునెమ్మేనివైః

గవకాంబరప్రభ గ్రందుకొనంగ

బర్హనుధాంశుశోభాసముజ్జ్వలపక్ష

మున నూర్ధ్వపుండ్రము ముద్దుగుల్మ

నెగుభుజంబుల పగధగితాంకద్యుతుల్

మూర్ధంత్ర కిరీటమున జనింప

వర్ణితోరస్థలివై జయంతిక కౌస్తు

భాంతరశ్రీ దేవియంద మమర

గీ. రమ్మ దర్శన మిమ్ము ఘోరములఁ జిమ్ము
మభయ మిమ్ము భవ తత్త్వ మానతిమ్ము. చిత్ర.

సీ. కలిగినప్పుడె కన్న తలదండ్రు లెన్న నే
నిసువు మాటాడంగ నేర్చె జగతి
బయలిజగంబు లంబకు నిజోదరమునం

దేబిడ్డ చూపించె నిద్ధరిల్లిఁ

దొడలపై ముద్దుగా నిడుకొన్న జనని కే

పసిపిల్ల కొండంతబరువు దోచెఁ

దల్లిచెంగటనుండి యిల్లిల్లుఁ జొచ్చి యే

కుట్టఁ డింతుల బల్కి గూడ నేర్చె

గీ. నాబుడుత వీవెరా యబ్బ! యబ్బురంపు
కతలమాఁవి నీ వెటుగనివి గలవె? చిత్ర. 7

సీ. వరమిచ్చినట్టిశంకరుని కెగ్గు దలంచు

భస్తాసురునిపేరుఁ బాపినావు

తనయిల్లుఁ గాచునుగ్రుని బోరుటకుఁ బిల్చు

బాణుచేతులు తెగఁ బఱికినావు

తొలుమిమ్ము లజుని మ్రుచ్చిలి గొన్న సోమకుఁ

జంపి విద్యలు ధాత కంపినావు

బలిమి దైత్యులు సుధాకలశము న్నొన వారి

పంచించి సురలకుఁ బంచినావు

గీ. నిఖిలదైవతకార్యముల్ నిర్వహించు
నీకు నిజకార్యము భరంబె నిర్వహింపఁ. చిత్ర. 8

శ్రీ. అచటలే వని కదా యజ్ఞచేతః జజ్ఞచేఁ గ్రు

ద్ధత సఖాస్తంభంబు దానవేంద్రుః
డచటలేవని కదా యస్త్రరాజం బేసె
గురుసుతుం డు త్తరొదకమునందు
నచట లేవని కదా యతికోపి చనిచెఁ బాం

డవు లున్నవనికే గౌరవకులేంద్రుః
డచట లేవనికదా యాత్మీయసభను ద్రా
పదివల్వి లూడ్చె సర్పధ్వజుండు

గీ. లేక యచ్చోటులను గల్గలేదె ముందు
కలవు కేవల మిచ్చోటుఁ గల్గు టరుదె!. చి. 9

శ్రీ. అంచితాఖండదీపారాధనలచేత

దీపించు నెప్పుడు దేవళంబు
అగరుసాంబ్రాణిధూపార్పణంబులచేత
భవనం బదెప్పుడుఁ బరిమళించు
నతిస్పృత్యగీతవాద్యస్వరంబులచేత
నెప్పుడుఁ గోవెల యెఱుఁగెనుగు
నఖిలోపచారసమర్పణంబులచేత

మొఱయు నెప్పుడుఁ దిరుమేను కళల

గీ. నిపు డొకించుక లోభిత్వ మెవసినట్లు
నోచుదున్నాడ విట్టియద్భుతము గలదె!. చి

సీ. భక్తి జేసిన శిలాప్రతిమమాత్రమే గాని
హరి యిందుఁ గలుగునా యనెడువారు
స్వామి యిందుండిన సత్యంబుఁ జూపక
యిందునే యని పల్కుచుండువారు
బుద్ధావతారంబుఁ బూనినాఁ డఖిలంబుఁ
గని కనని ట్లుండు ననెడువారు
దేవతామహిమంబుఁ దెలియునో యేమేమి
నడువ నున్నదో యని నుడువ్రువారు

గీ. నీకు నిత్యోపచారముల్ లేక యున్న
లోకు లిట్లాడుకొండు పరా కీదేమి? చిత్ర. :

సీ. ధరనూటయెనివి:దితిరుపతులందు శ్రీ
కాకుళం బరయఁ బ్రఖ్యాత మేని
యాంధ్రనాయకుండవం చఖిలదేశంబుల
సన్నుఁ గీర్తింపుటే నిజమ యేని
వైఖానసోక్తికి వంచన రాకుండ
నెటులు చూపినమాట నిజమ యేని
వైకుంఠుండవు స్వయంవృత్తిగా నర్చావ
తార మొందినమాట తథ్యమేని

గీ. వివిధపూజోత్సవములు నిర్విఘ్నములుగఁ
జేసికొనకున్న నీకుఁ బ్రసిద్ధి గలదె. చిత్ర.

సీ. మానితంబుగ గరుత్మద్ధ్వజారోహణం
బెప్పు డొనర్తువో నెప్పుమయ్య !

గరిమతో నీ తిరుక్కళ్యాణసంభ్రమం

బెప్పుడెప్పుడో వేగ చెప్పమయ్య !

రమతో మహాన్నతరథ మేక్కి తిరువీధు

లెప్పుడేతెంతువో చెప్పమయ్య !

ధరణి నభ్యాగతదాసప్రజాబృంద

మెప్పుడు బలియునో చెప్ప మయ్య!

గీ. వత్సరోత్సవవిక్షణవాంఛ జనుః

కెప్పుడు ఫలియించునో యాన తీగజయ్య! చిత్ర.

సీ. తగునట్లు తిరుమేను తా నామతింపుదు

మిన్నపీతాంబరం బుచ్చ జనుడుః

గమలతోఁ బుట్టినకొస్తుభం బవిపోవఁ

దక్కు సొమ్మది నీకుఁనక్కె ననుచు

లలితరత్నద్యుతి మొలచినట్లు కిరీట

ముత్తమాంగముఁ బాయ కున్న వనుచు

మండితమాణిక్యకుండలంబులు కిర్ణ

యుగలితోఁ బుట్టిన ట్లున్న వనుచు

గీ. నిందుకొన్నావు గడియించు నేరుపరివె

ప్రావలువ బ్రాగువాణముల్ బ్రాతియేమి? చిత్ర.

సీ. వంచన గాదె దివ్యక్షేత్రవతులలో

మంత్రార్థకృత్యము ల్తానియున్న?

నపకీర్తి గాదె లోకాలోకములయందు

వత్సరోత్సవములు వదలియున్న?

నగుబాటు గాదె యన్యమతస్థజనులలో

నిజదాసకోటి మన్నింపకున్న ?

బరిపాటి గాదె యల్పజ్ఞానమతులలో

దేవతామహిమంబుఁ దెలుపకున్న ?

గీ. నేటిదా నీప్రతిష్ఠ! వర్ణించి చూడఁ

బాడి దప్పిన బలునిం దపాలు గావె ? చిత్ర. 15

సీ. తిరునాళ్ళతఱి వచ్చెఁ బరవరివిధముల

నెలమి సామగ్రిఁ జేయింప వేమి ?

సేవకు లందందు సేవింప భావింప

దిరువీధుల రథంబుఁ ద్రిప్పవేమి ?

వృజి మెల్లఁ దొలంగు నిజ మంచుఁ బ్రజ లెంచు

పరమప్రసాదంబుఁ బంచ వేమి ?

దివ్యదేశం బది తీర్థంబు సార్థంబు

చక్రతీర్థము కృప సలుప వేమి ?

గీ. హతము గావించి సేయస్వయంబు లెత్తి

కీర్తినిండఁగ వర్ణించి గేలిపఱతు. చిత్ర. 16

సీ. చెల్లింపఁ దగునె వ్రేపల్లెలోఁ గలవెట్టి

గొల్లయిల్లాండ్రను గొల్లగొనఁగ ?

మెక్కఁగఁ దగునె మున్నెక్కిండ్లలో నుట్ల

కెక్కిపాల్వెన్నలు దొక్కనిండ ?

ముచ్చిలఁ దగునె మఱుచ్చి జలక మాదు

మచ్చెకంటులకోక లిద్దకముగ ?

మొక్కంగడగునె ముందొక్కపువ్వునకుఁదాఁ
గక్కసించిన యాలి కక్కజముగ?

గీ. నిట్టి నగుబాటుపనుల నీ వెన్ని కలుగఁ
జేసినాఁడవు మంచిప్రసిద్ధకుఁడవె. చిత్ర. 17

సీ. అబ్బుకోఁ గలవా కాయక్లేశ మొనరించు
దేవాసురు లటుఁడ దివ్యరమను
దోమకోఁ గలవా చేసాచి లోకము చాచి
బలిమహాదాతవైభవము లెల్ల
రాఁదీయఁ గలవా సత్రాజితుఁ డీకున్న
మణిశమంతక మొక మమతఁ గొల్పి
నాటించఁ గలవా. సన్న కసన్న నె వనంబు
పెట్టు మ్రాస్తేకలించి పెరటిలోనఁ

గీ. దెచ్చుకొని వేమి వస్త్రాన్న దీపధూన
గంధతాంబూలములకైన గడన దెలిసె. చిత్ర.

సీ. తలను బించెపుడండ ధరియించవలెఁ గాని
మణికిరీటముఁ బెట్టి మనుజపతివె!
గళమున వనమాలికలు పూనవలెఁ గాని
హారము లేవయ దేశాధిపతివె!
కరమున మురళి చక్కఁగఁ బూనవలెఁ గాని
శాతాసిఁ బూసంగ క్షత్రియుఁడవె!
తనువు గోక్షీరవాసన గుప్పవలెఁగాని
చందనం బలఁద రాజవె తలంప!

- గీ. నెల్లలోక మెఱింగినగొల్లవాఁడ
వేది కులమింత రాజస మేమి నీకు? చిత్ర. 19
- సీ. కన్నవారల మున్ను గారాగృహంబున
విడిచి పాటితివి నీ కడిమి యేమి?
పగవాఁడు పురిటిలోఁ బట్టి నెత్తుకపోవఁ
దమకించుచున్న నీధైర్య మేమి?
ముద్దుమన్నని గోప్యముగ నొందు బంధింపఁ
దెలియన ట్లున్న నీ తెగువ యేమి?
పైరిథాటికి నోడి పనధిమధ్యమునందు
నిలు గట్టుకొన్న నీబలిమియేమి?
- గీ. విఱిగి తిరి గెన్నఁడెన్నఁదో? తఱి యెఱింగి
యొరుల నడఁచితి వదియేమి భరము నీకు? చిత్ర.
- సీ. భిల్లాంగనాదంతపీడితఫలభుక్తి
హేయంబు దోచలే దింత నీకు
సంక్రందనాత్మజస్యందనసారభ్య
మెరునుగాఁ దోచలే దింత నీకు
గోపాలకానేకగోవత్ససానం
బెగ్గుగాఁ దోచలే దింత నీకు
వ్రజబాలికాము క్తవస్త్రాపహరణము
హీనమై తోచలే దింత నీకు
- గీ. నుచ్చసీచంబు లెటుగక యిచ్చఁజేయు
చేష్ట లివి భక్తహితమతిఁ జేసి తండ్రు. చిత్ర.

సీ. విమతభూపతు లెట్లు విముఖులై పాటిరో
రాజవీరం బెక్కరానినీకుఁ

గుంభిసీధపు లెట్లు కూతుండ్ర నిచ్చిరో
కుల మొల్లకయె నీకు గోపకునకు
సుందరీమణు లెట్లు చూచి మోహించిరో
కప్పగు మైచాయ గలుగునీకు
దాసజనం బెట్లు దాస్యంబు సలిపిరో
తిరియువానిని మాటుతిరియునీకు

గీ. మమత నీలీల లటు సూచి బ్రమసిరేమొ
తగుదువే యిట్టిభువనతకు దంధరూప. చిత్ర. 22

సీ. విక్రమాక్రమితభూచక్రంబై హేమాక్షుఁ
బొం గణంచుటలు కోణంగితనము
కరగతామృతకుంభగర్వితాసురకోటిఁ
దూలఁగొట్టుటలు గయ్యాళితనము
కుచపూర్ణవిషదుగ్ధకుటిలయా పూతన
పేరుమాయించుట పిల్లతనము
కంసపురీష్యురగమనానరోధి యా
మదకరి నీడ్చుట మకురుతనము

గీ. వడిగలతనంబులా యివి? గడన యేమి
కొద్దిపను లివి నీ కిది పెద్దతనమే? చిత్ర. 23

సీ. కెరలి కంఠుడు నిన్ను నటుకఁ గాచిన వాని
బారి సోదరిఁ ద్రోచి పాటినావు

సరిపోర నరకు నొంచగలేక చేతివి

ల్లాలిచే నిడి దండ నలరినావు

తెగడి బంధువు లాజి దిట్టికొట్టంగ నోర్చి

వైదర్భిఁ జేపట్టి వచ్చినావు

దర్పకోద్ధతి కెంతో తత్తరపడి నిజ

స్త్రీపదాబ్జములఁ జే మోపినావు

గీ. సీపరాక్రమ మిట్టిది నిఖిలజగము

రాజ్ఞ మోఱక నిల్చుట యద్భుతంబు. చిత్ర. 24

సీ. ప్రేషల్లలో గొల్ల వెలదులు గొట్టరా

దొడిదొడి యిల్లుల దూఱలేదో!

రాసకేళికయందు రమణులాయెందఱో

చుట్టిపట్టినఁ బాఱజూడలేదో!

పదియాఱువేలభూషకుమారికలు తేరి

పాఱ జూచిన మతి బ్రమయలేదో!

ప్రణయవాదంబున భార్యలా యెనమండ్రు

గసరివేసినఁ గూర్చి గొసరలేదో!

గీ. తలిరుజోడులయెదుటఁ దత్తరము గలుగ

సీవు పరరాజముఖమున నిలువఁ గలవె? చిత్ర.

సీ. ఆలు నిర్వాహకుఁడు భూదేవియై

యఖిలభారకుఁ డనునాఖ్యఁ దెచ్చె

నిష్టసంపన్నురా లింవిర భార్యయై

కామితార్థదుఁ డన్న ఘనతఁదెచ్చె:

- గమలగర్భుడు సృష్టికర్త తనూజుడై
 బహుకుటుంబము డన్న బలిమి దెచ్చె
 గలుషవిధ్వంసిని గంగ కుమార్తెయై
 పతితపాపము డన్న ప్రతిభ దెచ్చె
- గీ. నాంధ్ర బిడ్డలు దెచ్చు ప్రఖ్యాతి గాని
 మొదటి నుండియు నీవు దామోదరుడవె. చిత్ర.
- సీ. కడలికాయనిముద్దుకన్నియః బెండ్లాడి
 యూచఁగా నిల్లట ముండు దేమి?
 సహజ నొక్కరైను పండపాండవునకు
 బెండ్లి జేసితి వీవు పెద్దవేమి?
 చిరకలిప్రాధను జిన్న బిడ్డని కీవు
 గూర్చితి వారీతి గూడునేమి?
 యుగములనాటి పెన్నగునను ముసలన్న
 కొగి జేసితివి తగుం దగు మతేమి?
- గీ. తెలియ నవ్యక్తుడవు గావు తెలిసికొన్న
 నిట్టివాడని తెలియలే దెవ్వరికిని, చిత్ర.
- సీ. నీశ్శేష్ఠపుత్రుఁ డెన్ని కనురానియశాశ్వ
 తవుఁ బనుల్నేయు సంతతము జగతి
 వేరొక ముద్దుకుమారుఁ డందఱిమోహ
 లతలస్త్రీపురుషుల లంకెఁ బెట్టు
 నీతలోదరి లోకమాత పక్షాపక్ష
 దృష్టిఁ జంచలవృత్తిఁ దిరుగుచుండు

- నీ వసన్యకృతాదినివిడమాయావిధా
 నులఁ జేయు దెవ్వరిఁ దొలఁగనీక
 గీ. నొకరికంటె గుణాధికు లొకరు మీరు
 ఇంతచక్కన దెలిసె మీయింటివరుస. చిత్ర. 23
 సీ. సకలంబు నీవయై యొకమట్టియాకుపై
 నిచ్చుఁ బరుండునాఁ డెంత గలవా!
 తన బిడ్డఁ డని యశోదాదేవి పొత్తుల
 నిడుక ముద్దాడునాఁ డెంత గలవా!
 తక్కులమారత్త దక్కించుకొనఁగ ని
 న్నెత్తుక పెంచునాఁ డెంత గలవా!
 భయలేశ మెఱుంగక బల్పముపడగపై
 గంతులు వైచునాఁ డెంత గలవా!
 గీ. పరువు గలవాఁడ వేమి ప్రాబల్కులందుఁ
 దెలియ వరిముక్కుముల్లంతగలవాలేవా! చిత్ర.
 సీ. కల్లరు ల్లాని ప్రేపల్లెవా రందఱు
 హర్షింప నచట నీయాట సాగె
 మధురాపురీవరమనుజు లామోదించి
 మన్నింప నచట నీమాట సాగె
 ద్వారకాపట్టణధన్యులు నినుఁ గోరి
 కొల్వఁగా నచట నీకొల్వు సాగెఁ
 గరిపుకధర్మజుం దురురాజసభ నిన్ను
 ధూషింప నచట నీముర్వుసాగె

గీ. నెలుకమాలినవారు నీపరువు దలఁతు
రేమి నీపాంకములు సాగు నేమి యచట? చిత్ర.

శ్లో. దూడలలోఁ బెజమాడ మేయఁగ జూచి

యట్టై పట్టుక చావఁగొట్టవలెనె
పొడవరావేగ నాఁబోతుకొమ్ములు పట్టి
విడువక దానిపే రుడుపవలెనె
ముక్కుతోఁ జెనకినకొక్కెఱాయవిఁ బట్టి
వెరవాప్పుఁగా మెడ విలువవలెనె
తన్నుఁబోతని మృగాభయ ముండు నెంచక
తోడరి గార్దభమును ద్రుంపవలెనె

గీ. యేమి ఘనకార్యములు చేసి తిద్ధతి
నెన్నటికి నీ వాచర్చిన విజ్ఞిపనులె చిత్ర. 81

శ్లో. కవ్వడి కెంత చక్కఁగబోధ చేసిన

నితరహింసాకర్త విష్టపటుప
రాయబారం బెంతరసికత నడపిన
ననికి భారతుల నాయత్తపటుప
విశ్వరూపం బెంత విమలతఁ జూపిన
నోర్వనికురురాజు నులుకుపటుప
విలుఁ బట్ట నని మొంతొ చెలిమిఁగ బలికిన
నవల నుయోధను నాసపటుప

గీ. బోరు చంపక చుట్టముల్ పోర నీల్లఁ
జూచుచుంటివి యేనాటిచుట్ట మీఱ. చిత్ర.

- సీ. శ్రీమద్వికుఠపురీవరేశ్వరః వయ్య
 గొల్లపల్లెల నుండఁ గోరుటేమి
 యక్షిణలక్ష్మీకటాక్షవీక్షుండ వయ్యఁ
 ద్రోవలే కింటింటఁ దోచనేమి
 భూరిచతుర్దశభువనావనుండ వయ్యఁ
 గడువేడ్కఁ దొట్టులఁ గాయనేమి
 సస్తునిదేవతాసంభావితుండ వయ్య
 నాలగాపరులతో నాడ నేమి?
- గీ. గొప్పలో గొప్పవాడవు కొలదిలోనఁ
 గొలదివాడవు నిన్నెట్లు గొలువవచ్చు? చిత్ర.
- సీ. దుర్యోధనుం డవధ్యుండ వంచు మానెఁ గా
 కలుక బంధింపఁగాఁ దలచ లేదె?
 గోపాలుడవు పూజఁగొందువేరాయని
 సభ నిన్నుఁ దిట్టడే చైద్యుఁ డెదిరి?
 నీలాంఛనంబులఁ బోలుచిహ్నాలు దాల్చి
 తానె నీ వనఁడె యుద్ధతినిఁ బొండ్రు?
 డెవ్వరుఁ బట్టలే రేను బట్టెద నంచు
 యవనుండు దలుమఁడే యాహవమున
- గీ. నృపులు కొందఱు వెఱచిరే నీకు మున్ను
 ప్రాముల కాసపడరేని భండనమున. చి. 34
- సీ. రాజు లేవ్వరుఁ బట్టిభోజన మిడకున్న
 దాసునింట భుజించి తనియలేదో?

బంధువు లెవ్వరు గంధ మీకుండిన
మువ్వంగలది పూయ మురియలేదో?
దొర లెవ్వరును బూలసరము లీకుండిన
దెలిసి మాల్చికు డీగ నలరలేదో?
ప్రభువు లెవ్వరు వస్త్రబహుళాన మీకున్న
దెచ్చియిచ్చునచాకి మెచ్చలేదో?

గీ. పాటి సేయంగ నేనాజు బంధుగండవా?
మున్నె నీవన దెలిసిన దెన్న నేమి?, చిత్ర. 85

సీ. నాగలి రోక లన్నకు నిచ్చి శంఖాది
పంచాయుధము వీవు పట్టినావు
తాటిచెక్కెంబు కోల్తలపెద్ద కెత్తించి
గరుడధ్వజం వీవు గట్టినావు
వెలరాని కజ్జివోనివలువ జ్యేష్ఠున కిచ్చి
కనకాంబరం వీవు గట్టినావు
మద్య మగ్రజానకు మత్తిల ద్రావించి
జిన్ను బాల్ పెరుగీవు జాణ్ణినావు

గీ. తగవరివె యన్న వస్తుల ధర్తమీవె
తీర్పవలెగాని మఱియొండుతీర్పుగలఁడో, చిత్ర.

సీ. అప్పునంబులు గొను నఖిలవిత్తంకలే
శ్వరులచే వేంకటాచలనివాసుఁ
డరుదుగా నలువదా అవసరంబులు మహా
భోగంబు గొనునీలభూ ద్రవరుడు

సానకంబాలు సాంబాలు భక్తుల కీచ్చి
 యెసంగును మంగళాద్రీశ్వరుండు
 పుట్టకొలంది మైపూతగాఁ గొను మంచి
 గంధంబు సింహనగప్రభుండు

గీ. సాటిసాములరీతి నిచ్చోట నీవు
 మూర్తిమంతంబుఁ జూపక కీర్తి గలదె?, చిత్ర. 27

సీ. బొచ్చెచ్చేపకు నైన మచ్చరం బున్నది
 తాఁజేటి కైన సత్త్వంబు గలదు
 డీకొన్న నడవిపందికిఁ గల్గు రోసంబు
 తెఱనోటినరుఁ డైనఁ దెగువ సేయుఁ
 బొట్టివానికి నైన దిట్టతనం బుండు
 బాఁపని కైన దర్పంబు గలదు
 మంచురాజున కైన శూరత్వ మున్నది
 ముసలికి నైనఁ జేపుష్టి గలదు

గీ. సిద్ధ మాభీరుడవు నీవె బుద్ధి నెంచ
 గల్గివై యేమి సేయంగఁ గలవాకాని?, చిత్ర.

సీ. మును నందగోపత్యములఁ గాయునప్పుడు
 ననునయించిరె కంజజాదిసురలు ?
 విటచోరచేష్టల వ్రేపల్లెఁ దిరుగునీ
 దగుమ్రాల నచ్చర లాడినారె ?
 పరరథాశ్వముల సంగరవీధిఁ దోలునాఁ
 డెంచి దిక్పతులు భావించినారె?

మగఁడేశుదాడికి మధుర వీడిననాఁడు

చేవర్షు లెల్లఁ గీర్తించినారె?

గీ. యల్పునిగ నెంచినారె లోకైకనాథ

నాథునిగ నెంచినారె మున్నరచేఁ జెపుమ?, చిత్ర.

సీ. పూతనాకుచకుంభపూర్ణవిషస్త్రస్త్ర

పాయువై బ్రదికినభాగ్యమేమి?

కాళియాశీవిషగ్రనదప్రమాదంబు

గడచి జీవించిన ఘనతయేమి?

చామూరమల్లదోస్తంభ ఘట్టిన కోర్చి

లబ్ధజయుడ వైన లాభ మేమి?

సాశ్వరాజామోఘశక్తిప్రయోగంబు

మరలించుకొనిన సామర్థ్యమేమి?

గీ. బడుగుదాసరివలె నన్నవస్త్రములకుఁ

బరుల కాశించి యిచట నీపంతమేమి?, చిత్ర.

సీ. పట్టి గొల్లది రోటఁ గట్ట నోపిననీకు

రోసంబు లేదన్న నీను గలదె?

జాచోరాదిచేష్టలఁ బ్రవర్తిల్లునీ

కపకీర్తి యన్న భయంబు గలదె?

భార్యచే నన్నులు బడ్డవానికి నీకు

లజ్జ లేదని యన్న లాఘవంబె?

కుడంబులేదని కొసరి మెక్కిన నీకు

హీనత లెంచిన న్యూన మగునె?

గీ. కోరి దానులు నిన్నెంత దూలుచున్నఁ
బంత మున్నదె నీ కిసుమంత యైన ? , చిత్ర. 41

సీ. కడు దొంగతనమునఁ గని తల్లి వైచినఁ
దనబిడ్డనిగఁ బెంచె నిను యశోద
జనని గర్భము దించుకొనిన వేటొకతల్లి
కడుపుఁజేసికొనంగఁ గలిగె నన్న
తండ్రివివాహయత్నము సేయ నొల్లక
తగులుక వచ్చె నీధర్మపత్ని
యన్న రాజాజుకీనున్న నీపోదరి
యింటికి జోగిరా నంటుకొనియె

గీ. నిట్టిసీసంప్రదాయంబుగుట్టు బెట్టు
రట్టు సేయుదుఁ గనుము నాభట్టుతనము, చిత్ర.

సీ. పక్షంబు గల దండ్రు పాండుపుత్రులయందుఁ
బాండవుల్ పడినట్టిపాటు లేమి!
పూర్వజన్మమునందుఁ బూజించె గజ మండ్రు
గజరాజు పొందినగాసి యేమి!
యలకుచేలునకు బాల్యస్నేహితుండ వండ్రు
నెఱిఁ గుచేలుడు పడ్డనెవ్వ లేమి!
ప్రహ్లాదుఁ డాజన్మభక్తియుక్తుం డండ్రు
ప్రహ్లాదుఁ డొందినబాధ లేమి!

గీ. యెంత యాలస్యమున వారి నేలినాడ
విట్టిదే నీదయారసం బెంచి చూడ, చిత్ర. 42

- సీ. అనఘమా విప్రసత్తాన్న మెంగిలిఁ జేసి
 తీవె ముక్త గ్రతుభోక్త నేనె యనుచు
 సవతితల్లికొమాళ్ళ సమయించి తందఱిఁ
 దఱుగని రాక్షసాంతకుడ ననుచు
 బంధువు లన్యోన్యవై కానుహతులుగా
 నడచితి భూభారహారి ననుచు
 బలిమి సన్యస్త్రీలఁ బట్టితి వెందఱి
 స్థలద్బ్రహ్మచర్యమతి ననుచు
- గీ. లోకమున నడ్డ మెచ్చును లేక యునికి
 హద్దు లేకిట్లు నడచితి నళుకుమాలి, చిత్ర. 44
- సీ. ఆదియోగ్యంతరంగాలానబంధంబు
 వదలించుకొన నీకు పశముగాదా!
 వేదాంతసకృదచుంబితులమంత్రావర్ణ
 నల గుహనుండి కా నలవిగాదా!
 నిమిషార్థనిమిషాదినిత్యవేళాచక్ర
 గతి నిరోధించి కా గ్రమము గాదా!
 నక్రకంటకపంకవత్సూరజనమనః
 కాపథంబులను గా ల్తోపరాదా!
- గీ. యేమి యాలస్య మిది నీకు నేల సకల
 జంతుసంతానరక్షావిచక్షణునకు, చిత్ర. 45
- *సీ. కఠినస్తనంబుల ఘట్టించి దట్టించి
 జడలచే మోచి నున్దొడల నదిమి

పలుగంటలు చేసి గోరుల నాటి దొమ్మిగా

యువతీసహస్రంబు లుపరతాది

బంధనంబుల నిన్నుఁ బైకొని తమిరేచి

రమియింప నిదురింప రాక నాఁటి

బడలిక దీఱ నావంగరాని సుఖనిద్రఁ

బనలించెయున్నట్టి భావ మిచటఁ

గీ. దోచుచున్నది సంపుల్లతోయజాక్ష!

మేల్ బభా! యింక జా గేమి మేలుకొనవె, చిత్త.

సీ. నీబొడ్డుదమ్మిలోనికీ జొచ్చి చూచిన

నలువకు నీలోతు చెలియకున్నె?

బహుసహస్రాంగనాగృహముల నినుఁ గన్న

మునిరాజు నీమాయఁ గనకయున్నె?

నీవిశ్వరూప మెన్నికఁ జేసి పొడఁగన్న

నరుడు నీయురువుదా నెఱుంగకున్నె?

తనమనఃపీఠి ని న్ననిశ మారాధించు

హరుడు భవ తత్త్వ మరయకున్నె?

గీ. గరువ మేటికి నీమర్త మెఱుంగ రనుచుఁ

చెలిసిన మహాత్ములకు వైనఁ చెలియకున్నె?, చిత్త.

సీ. పురుషాకృతిగ నిన్ను గుఱుతుఁబట్టంగరాదు

స్త్రీమూర్తి వనుచును జెప్పరాదు

పరగ నభ్రంసకభావ మెన్నంగరాదు

రూపంబు గల్గు టెఱుంగరాదు

గుణవంతుడ వటంచు గనుతింపగారాదు
మర్యాద దెలియ నేరుతికిరాదు
కులజుడ వనుచు నిక్కువముఁ జెప్పగరాదు
స్థల మెక్కడనొ కాని తెలియరాదు

గీ. వస్తునిద్రేశ మొకంప వగము గాని
నిన్ను వర్ణింపరాదయా నిశ్చయము, చిత్ర.

సీ. నమ్ముదు రేరితి నారదు నాత్మజు

మానినిఁ జేసినమాయవాని?

దలఁతు రేరితి నలోలలకయ్యనలు నో?

బొడ్డుదమ్మినిఁ గన్న పురుషమణిని ?

భూషింతు రేరితి పుష్పబాణిరోధి

విషయభ్రమతుఁ జేయవేరగాని ?

భాషింతు రేరితి బ్రహ్మవిమళకవ

ర్యంతంబు గలిగినవింతవాని?

గీ. నిన్నెఱిఁ గెఱింగి యందఱు సన్నుతింతు

రెవ్వరికి సీవు కావలె నెంచిచూడ!, చిత్ర. 49

సీ. ఎక్కడ నీకన్న దిక్కు లేనట్లు ని

న్నర్చింతు రబ్బగర్భాదిసురలు

మఱి యెందు గతిలేనిమాడ్కి మహామును

ల్నీయందె లక్ష్యముల్ నీలుపుకొందు

నిలు దరణోపాయ మెందుర లేనట్లు

సజ్జనుల్ నీకథల్ చదువుకొందు

పగతుర మెయ్యెడ బ్రతికెద మన్నట్లు

దునిసిరి నీచేత దనుజు లెల్లఁ

గీ. దత్తమరసిన శుద్ధబుద్ధస్వరూప

మింత యధికార మెన్నటిదేమి చెపుమ?, చిత్ర.

సీ. ఆడించెదవు బొమ్మలాటవాఁడునుబోలె

సర్వచరాచరజంతువులను

గనుకట్టుఁ గట్టెదు గారడీఁడునుబోలె

మిథ్యాప్రపంచంబు తథ్యముగను

వేర్వేఱఁ దోతువు వేషధారియుఁబోలె

బహువిధ దేవతాభద్రకళలఁ

దెలివి మాన్పుదువు జక్కులవానిచందానఁ

బ్రజల సంపద్రంగఁల్లిఁ జేర్చి

గీ. ఇట్టివేకద నీవిద్య లెన్నియైన

నింక నేమిట ఘనుడవో యెఱుంగరాదు, చిత్ర.

సీ. కూరిమి నల తగ తెగొట్టునన్నా న్నీతో

ముచ్చటించెద వేమి పుణ్యమూర్తి

సాటిగా వెలిగొండపీటిజంగముచెల్కిఁ

బచరింతు వేనాటిబాంధవుండు

వెలిపాపపాన్పుపై వేడ్కతోఁ బవళింతు

వదియేమి భోగిభోగాంతరంబు

పొరుగిండ్ల కేప్రాద్దుఁ బో రాఁ దలఁచునింతిఁ

బాయ కుండెద వేమిభాగ్యలక్ష్మీ

గీ. మంచినహవాసములు గల్గె నెంచి చూడ
నీకె తగ నట్టివారితో నెనరు నెఱవ, చిత్ర. 52

సీ. అఖిలపోషకుండవ న్నాఖ్యమాత్రమెకాని
కర్తవు నీవె భోక్తవును నీవె
యక్షరుండ వనుప్రఖ్యాతిమాత్రమెకాని
చర్చింప వేటొందు సాక్షిగలఁడె
సుగుణాభివని నిన్ను స్తుతి యొనర్చుటెకాని
నిర్గుణుం డెవ్వఁడు నీకు మించ
విశ్వాత్ముండ వటంచు వినులించుటయెకాని
చొచ్చి నిన్నె వ్నఁడు చూచినాఁడు

గీ. వినికిడియెగాని నిన్ను నీ విశ్వములను
మొదలెఱుంగుదురే నిజంబునకుఁ బిల్వ, చిత్ర.

సీ. ఒకగుణంబున నీవె సకలప్రపంచంబుఁ
గల్పించితి వభూతకల్పనముగ
వేటొకగుణముచే విశ్వవిశ్వప్రాణ
రక్షణం బొనరింతు వక్షయముగ
మఱియొందు గుణముచే మండలంబులు గూడఁ
జెఱిపి వేయుదువు నిశ్శేషముగను
నిర్గుణంబున నీవె నిరవకాశంబుగాఁ
బట్టకయుందువు బయలు మెఱసి

గీ. గుణ మొకటిగాదు తెలిసిన గుణము లేదు
చేరి నినుఁ గొల్వరాదు వచింపరాదు, చిత్ర. 53

సీ. జీవిని జీవి భక్షింపఁ జేసితి వింతె

కొనిపెట్టినావె చేతనుల కెల్లఁ?

జేసినంత భుజింపఁ జేసినా వింతెకా

కెక్కువ లెవ్వరి కిచ్చినావు?

కర్మసూత్రంబునఁ గట్టి త్రిప్పెదవుగా

కిచ్చు నొక్కనిఁ బోవ నిచ్చినావె?

వెను బృథక్ప్రకృతుల వేఱుఁ బెట్టితివి గా

కందటి కై కమత్య మిడినావె?

గీ. తెలిసె నీ రక్షకత్వంబు దేవదేవ!

వేతె గతిలేక నిన్ను సేవింపవలసె, చిత్ర. 55

సీ. నీరుపట్టుగ నుంట నారాయణుండ వండ్రు

నారాయణాభ్యాధికార మేమి?

బలిసి యంతట నీవె గలుగ విష్ణుండ వందు

రావిష్ణునామప్రభావ మేమి?

ముగురు నీవై వెలుంగఁగఁ గేశవుండ వండ్రు

కేశవాభిభ్యాప్రకాశ మేమి?

సిరికి మగండవై మెఱయ శ్రీపతి వండ్రు

శ్రీపతినామప్రసిద్ధి యేమి?

గీ. పెట్టుపేరు లనేకముల్ పుట్టుపేరు

గుఱుతెఱింగిన నీమూల మెఱుంగవచ్చు, చిత్ర.

సీ. వేడవి చూడక విపినవహ్నిజ్వాలఁ

ద్రావెదో తేనియఁ ద్రావినట్లు

భారమం చనక గోవర్ధనపర్వతం
 బెత్తెదో పూబంత యెత్తినట్లు
 విషపుంజ మనక నాభీలాజగరజిహ్వాః
 జింపెదో ప్రాబట్టఁ జింపినట్లు
 వెస ససాధ్యుం డని వెటువక నరకుని
 నజకెదో పార్యేట నటికెనట్లు

గీ. భక్తసంరక్షణత్వరాపరవశతను
 జేసినావేమొ యూరక సేయఁగలవె?, చిత్ర. 67

సీ. వత్సాపహరణగర్వము మాని యజుఁడు దా
 నపరాధి ననుచు సాష్టాంగ మెఱుంగె
 భవుఁడు బాణున కాజి బాసటయై వచ్చి
 భక్తునిఁ బట్టిచ్చి ప్రణామిఁజేసె
 వచ్చి శిలాశృష్టి వర్షించి లజ్జించి
 తప్పుఁ జేసితి నందు దండ మిడియె
 సమవర్తి త్తి నంజలిఁ జేసి యాత్మలో
 కస్థితు గురుపుత్రుఁ గాను కిచ్చె

గీ. ఊఁజి బుట్టుకమాలినగొల్లవాని
 నిన్ను నావేల్పు లోడింప నేర రేమి?, చిత్ర. 68

సీ. కొనముట్ట హెచ్చుతగ్గుల ప్రా తనుద్ధుల
 తాతపుస్తక మొకఁ దాతతాయి
 ముచ్చిలి నీటిలోఁ జొచ్చి దాఁగిన వాని
 పావన మేమి! వెంబడిగఁ బెద్ద

కోటమీనంబ వై యాటొండుసంద్రము
 వ్నిముసంబులో నీడి నెమకి వాని
 దొక్క వ్రక్కలు గాఁ గలుక్కున బరిఁ గోసి
 కడలేనినుడువు లెక్కటికి నోట

గీ. మాట వెళ్లనివానికి మగుడ నిచ్చి
 యింతపనిని నవతార మెత్తి తీవు, చిత్ర. 59

సీ. అభిషయఃపాత్ర మద్రిరాణ్డంఠాన
 మహిరాజగుణము దా రమరఁ గూర్చి
 యమృతాభిలాష దేవాసురుల్ మథియింప
 గిరి ముగ్ధఁ గచ్చపాకృతి వహించి
 నిర్వహించుట గాని సర్వకాశ్యపులలోఁ
 బజ్జీభేదముఁ జేసి పల్క తాన
 కొల్పి దైత్యులనోరుఁ గొట్టి యాదిత్యుల
 కమృతాన్న మిడితి వాయమరులందుఁ

గీ. బక్షపాతివి గావె? యభక్తిఁ బడిరి
 నమ్ముదురె యానిశాటు లెన్నటికి నిన్ను?, చిత్ర.

సీ. ఉక్కునఁ బసిడికకరక్కునుఁ దొక్కఁడు ప
 ల్లిక్కు లోరిచి బొల్లిపక్కిమావు
 నెక్కు రొలెక్కడఁ జిక్కెడు నంచునీ
 యిక్కున లరయంగఁ గిక్కురించి
 నక్కితి విలక్రిందఁ జొక్కవుఁ బందివై
 కొక్కురింపుచు నాతఁ డక్కడికిని

మొక్కరింపంగ జొరం బొక్క లేకట వాని

చొక్క గలుక్కునఁ జెక్కిపట్టి

గీ. నొక్కి పుడ మింతసిటిపై కెక్కఁ దీయ

మక్కువ దనర్ప నది యేమి రక్కఁపు?, చిత్ర.

సీ. అయవారు చదివించినట్లుగాఁ జదువక

మఱికొట్టి తిట్టఁగ వెఱపుఁ గొనక

తనయుఁ డెంతో పరధ్యానంబుగా నున్నఁ

దండ్రి వల్లని చెప్పఁ దగఁడె ధాత్రి

నీకుఁ గోపం బేమి నృహరిరూపంబున

స్తంభంబులోఁ బుట్టి చటులనేత్ర

దంష్ట్రానఖప్రభవహాసకీలఁ బోలి

భగ్గు రసంగఁ బైఁ బడి పిరణ్య

గీ. కళిపుఁ దునుమాడి స్రవ్లోదుఁ గరుణ నేలి

తందఱి కసహ్య మయ్యె ని న్నపుడె కనఁగ, చిత్ర.

సీ. కళ్యపుఁ డదితి ని న్నన్న వారలు గారె

పెంచిరే మరుగుజ్జుబిడ్డ వనుచుఁ

గుండిక దండంబు గోఁచితో వచ్చిన

కపటవటుండు నిక్కముగ భూమి

నురుండు గాఁ డని యాత్మ గురుఁ డీయ వలదనఁ

గరుణించి బలిదాత కామితార్థ

మొసఁగంగ నభివృద్ధి నొంది మే లోర్వక

ధర్మంబు నాల్గుపాదముల జరుపు

గీ. నట్టిదాతను దిగఁ ద్రొక్కి యతనిసిరులు
దెచ్చి కులగోత్రభేది కీ నిచ్చకంబొ, చిత్ర. 43

సీ. జపతపోనిష్ఠుఁ డౌ జయవగ్ని కుదయించి

కరము దారుణవృత్తిఁ గత్తి గట్టి
కినుక రాజద్రోహమునకు శంకింపక
సకలభూపతులగొంతుకలు గోసి
కార్తవీర్యార్జునుకరసహస్రం బొందు
తఱి గండ్ర గొడ్డంట నఱికి వైచి
వసుధపై రక్తప్రవాహంబు లొనరించి
తజ్జలంబులఁ బితృతర్పణములు

గీ. నేసి యిల విభులకు ధారఁ బోసినట్టి
కీర్తియే కాని బ్రాహ్మణకృత్య మగునె?, చిత్ర.

సీ. తా వచ్చెద నటంచు ధైర్యలక్ష్మీ మహిజ

వెంట రా నడవికి వెడలినావు
సుగ్రీవుఁ డున్నచో సొమ్ముఁ దా నిడ నీత
యాజాడ నతనిపాం దఱికినావు
ముందు జానకి లంక మూర్ఛించి చొచ్చి నిక
దెచ్చినరిపుల సాధించినావు
వైదేహి భవదంకవసతిఁ గూర్చున్నచో
భువనసామ్రాజ్యముల్ పొందినావు

గీ. గట్టిగా మైథిలినిఁ జెట్టఁ బట్టి నట్టి
పౌరుషము లబ్బె నేనాటిపూరుషుండవొ, చిత్ర.

- సీ. ధర్మవిఘాత మిద్ధర నీ వానర్చిన
 మూఁడులోకంబులు మ్రోసె నపుడె
 జనకునికూఁతు నిచ్చను జెండ్లియాడంగ
 నరనాథుకోటులు నవ్వె నపుడె
 పుణ్యజనంబులు బోరి బాధింపంగ
 సుర లద్భుతము నొంది చూచి రపుడె
 సుతతాశ్రితవిభీషణు రాజు జేయంగ
 నల రవీందులు సాక్షి నిలిచి రపుడె
- గీ మంచినడవడి నడిచినా వెంచిమాడఁ
 గీర్తి గలమూర్తివే యిట్టివార్త లరయ, చిత్ర.
- సీ. సన్తుని నధ్వరసాఫల్యుఁ గావింప
 జానకీపరిణయోత్సవము గలిగె
 రవినందనునిఁ గీశరాజ్యాధిపతిఁ జేయ
 సేతుబంధనకీర్తిఁ జెందఁగలిగె
 బహుదేవతాస్త్రీల బందిగంబులఁ బాపఁ
 జెఱ నున్నవై దేహిఁ జెందఁ గలిగె
 నలవిభీషణుని లంకాధినాథునిఁ జేయ
 నెలమి నయోధ్య నీ వేలఁ గలిగె
- గీ నబ్బె నీకుఁ బరోపకారైకఫలము
 లంతియే కాక నీచేత నైన దేమి?, చిత్ర. 67
- సీ. ఒకపినతల్లి మే లోర్వలే కనిచిన
 వివినంబులకుఁ బోవువెట్టి గలఁడె!

తండ్రి మృతుం డైనఁ దనరాజ్య మత్తటి
నేల రాకుండనిబేం గలఁడె?

యనుజుండు వలదన నాలిమాటలు విని
చెడుగిట్టిఁ బట్టఁ బోవెడఁగు గలఁడె?
పరదేశముననుండి బలవద్విరోధంబు
బలిపించుకొన్న వెంగలియుఁ గలఁడె?

గీ. నీవు సేసినపను లిట్టి సేరుపరివె
జగదుపద్రవమెట్లు పోఁ జటచినావొ, చిత్ర. 68

సీ. నినుఁ గోరి కన్నతండ్రిని నీనిమి త్తమై
చింతించి మృతిఁ బొందఁ జేసినావు
నిను వని నేనింప ననుజు నాఁకటి కేమి
యొసఁగ కీవే పండ్లు మెఱుగినావు
నినుఁ గవు ల్లాల్చి తల్పినకార్య మీదేర్పఁ
బిదప వారలఁ జెట్లఁ బెట్టినావు
నినుఁ బాయ కడవికిఁ జనుదేర నిల్లాలి
నొరుపంచఁ గొన్నాళ్లు లుంచినావు

గీ. రాజకళఁ జూచి ని న్నొకరాజు వనిన
మానుషంబేది? యిదియంత మాయగాని, చిత్ర.

సీ. కులగురుద్వేషి నొజ్జలుగ వెన్నొని కాచి
నిమరమంత్రము తేర్చినావు
పూర్వదేవతలు కాపుర మున్నపురియందు
పంచించి యగ్నిఁ బెట్టించినావు

- తాతలతరమునఁ ద్రవ్వించినపయోధి
 పేరుగాఁ గొంత పూడ్చించినావు
 మోసమా టెఱుంగక మోహించి వచ్చిన
 యెలనాగముక్కుఁ గోయింప నావు
- గీ. బళిర ! నీవంటిభార్తిమఁ బ్రస్తుతింపఁ
 గొదవ లింకేమి కైవట్ల మెదుటవచ్చు, చిత్ర.
- సీ. శౌర్య మెక్కించి విశ్వామిత్రుఁ డూరకఁ
 దొడరింపఁ దాటకఁ దునిపినావు
 వైదేహి వాక్యనిష్ఠుంధంబుఁ ద్రోయలే
 కటిముఱి మారీచు సజికినావు
 వెనుకంజ వైచిన విడువక పైకిరా
 నరుదుగా ఖరుతలఁ దరిగినావు
 మొట్టో యనుచు దేవమునులు వారెన్నాల్గొ
 యనుసరింప వశాన్యుఁ దునిపినావు
- గీ. కాని రోసంబు గలదె నిక్కముగ నీకు?
 మనను మెత్తనివాడ వేమనఁగ వచ్చు?, చిత్ర.
- సీ. కొంచెవుంబని దాసి సింహుకదండింపఁ
 బగంబట్టి యది యెన్ని పాట్లు వెట్టె
 బలిమిని బట్టి శూర్పూఖ నాసికఁ గోయ
 నది నీకుఁ బిదప నెం తలఁతఁ దెచ్చె
 జిన్నతనంబును జెనకే పోఁ దోలిన
 మారీచుఁ దొనరించె మాయ లెన్ని

నిరపరాధునివాలి నురుశరాహతిఁ కూల్ప
వానియిల్లా లెంత వగచి తిట్టె

గీ. స్వామివై యేమి యెఱుంగవు స్వల్పకార్య
కారణంబున నెన్నెన్నికతలు పుట్టె, చిత్ర.

సీ. నీపేరు వినుటకే యోపక చెవి గంటఁ

గట్టుకున్నాతనిఁ గావనేమి?

కలన నీతోఁ గత్తిఁ గట్టుకపోరాడు

వాని సోదరునిఁ బ్రోవఁగఁ బనేమి?

బాధింపఁ దగుమహాపాతకుం డటు చేరి

నీవాఁడ నంటె మన్నింప నేమి?

మాయవేసముల నీమర్త మారయుచున్న

విమతదూతలఁ బట్టి విడువనేమి?

గీ. పతితశరణాగతావనప్రకటదీక్ష

లోకముల కబ్బురంబుగ నీకె కలదొ?, చిత్ర.

సీ. పఱపిన శస్త్రంబె బహుముఖంబుల దైత్య

వాహినీమర్తము ల్వచ్చి వెడల

ముందు దూసిన బాణమునకన్న సరిమించి

వెనుకమ్ము దైత్యుల విఱుగఁ బొడువ

నేసినమార్గణం బెదు రెక్కి యితరాస్త్ర

మడఁచి క్రవ్యాదుల మగుడఁ జేయ

నిగిడించినశరంబె నిర్జరారులఁ ద్రుంచి

తోడిదొడి దనకుఁ దా దొనకుఁ జేరఁ

గీ. దొలంగి రసుకులు కొంత నీబలిమి దెలిసె
ముష్టి నీదెంత నీయస్త్రములదె వింత, చిత్ర. 74

శ్రీ. అడవిలోఁ చెరువల్ల నుడుగక తినుచున్న
యాదుదాని వధించు టర్వమగునె?
చిక్కినవారికిఁ జేతు లెంతయుఁ బాచు
మొండివాని వధింప ముఖ్యమగునె?
యెక్కడెక్కడ నైన నేటుక తినుకాకి
కన్నబోఁ బొడుచుట ఘనగుణంబె?
కడు వ్రేటుఁ బడి గడ్డి కఱచినమారీచుఁ
దఱిమి బాధించుట నెఱతనంబె?

గీ. యెవ్వ రేరాజు లొనరించి రిట్టిపనులు?
చేతివి యింక నెద్దేని సేయఁగలవు!, చిత్ర. 75

శ్రీ. రాజకార్యపరుండు తేజోబలాధికుఁ
దాంబసేయుఁడు భృత్యుఁ డగుటఁజేసి
యమితశౌర్యుఁడు ప్లవంగమకులేశుఁ డినజుఁ
డఱలేనిస్త్రీహితుఁ డగుటఁజేసి
విమతమర్మజ్ఞుండు విశ్వాసభరితాత్ముఁ
డల విభీషణుఁ డాత్ముఁ డగుటఁజేసి
సుమనస్కు లమనస్కు లమృతవాక్యంబులఁ
బొసఁగ నాశీర్వాచింపుటనుజేసి

గీ. లంక సాధించితివి గాని లావుచేత
నిర్జరారుల గెలువంగ నీతరంబె?, చిత్ర. 76

సీ. నడువఁజాల దని జానకి నెత్తుకొని ముందు
నడచువిరాధుని నటకుటెమి?

చనవున వై దేహీచను బిడ్డవలె నోటఁ
బట్టినయైంద్రి క న్నొట్టుటెమి?

సీత సంతోషింపఁ జిత్ర వేషముఁ దాల్చి
తిరుగుమారీచుని నటకుటెమి?

తల్లినివలెఁ దెచ్చి ధరణీజను నశోక
వని నిల్ప రావణుఁ దునుముటెమి?

గీ. కోప మిటులేమి? వారు మహాపరాధు
లైనముక్తిప్రసాదార్హు లగుటయేమి?, చిత్ర.77

సీ. పరరాజ్యకాంక్షలోఁ బట్టకుండెన వైన
సుగ్రీవునగరంబుఁ జూడరాదె?

పరధనంబున కాస పడకయుండెద వైన
నాలంక నొకతాయి యంటరాదె?

పరయోషపై నిచ్చు బ్రాయకుండెద వైన
నలశూర్పణఖముక్కు నిలుపరాదె?

పరదానవులఁ ద్రుంపఁ బంతగించెద వైన
మూల దైత్యులఁ దోలి పుచ్చరాదె?

గీ. చేసిన ప్రతిజ్ఞలో నొండు వీస మైనఁ
దప్పవోకుండ నడచినథార్కికుడవా!, చిత్ర.78

సీ. నిర్దయాత్ములె కాని నిత్యాగ్ని హోతా
కర్తవైష్ణికు లై నఘనులు గారె?

శుచిశూన్యులే కాని శ్రుత్వాదిపాతక
ప్రకటవేదార్థభాధకులు గారె?
సత్యహీనులే కాని చంద్రశేఖరసాద
పద్మపూజానందపదులు గారె?
మాయీకులే కాని చుంత్రప్రయోగోప
సంహరణక్రియాచణులు గారె?

గీ. కులము బ్రాహ్మణ్య మగు దైత్యకులము నెట్లు
గూల్చితివి బ్రహ్మహత్యకుఁగొంక కహహ!, చిత్ర.

శ్రీ. ఒక్కవ్రేటునఁ గూలునోవాలి బలశాలి
చెట్టుమాటొగ్గి వేసితివి గాని
మొససి నీలునె పజ్జీముఖుడు తన్నాభికా
మృతకుంభ మగలఁ గొట్టితివి గాని
కుంభకర్ణుడు రణక్షోణిలోఁ దీటునే
తీరిని నిద్ర నెదిర్చె గాని
చిక్కునే యింద్రజిత్తుక్కున పోదరుం
డశననిద్రలు మాని యడఁచె గాని

గీ. యింద తాయంబు లెటుఁగుదు వందువలన
మడిసి రనురులు నీచేత మడియువారె?, చిత్ర. 80

శ్రీ. మొసలిఁ బెట్టినకన్తి మొట్టిఁబెట్టినహన్తి
రక్కడించితి నన్నరమ్యమేమి?
తులువ పల్వరిలోన వలువ విప్పఁగఁ జాన
సిగ్గుఁ గాచితి నన్నపగ్గె యేమి!

బలువు శాపముచేత బండపాటిననాతి

ఱంకు బాపితి నన్న బింకమేమి?

పెద్దమోదినభీతి బెగడివచ్చిన కోతి

కండఁ జేసితి నన్నయందమేమి?

గీ. భవభయంబున నిన్నెంత ప్రస్తుతింపఁ

గరుణఁ జేపట్టలేని నీఘనత యేమి?, చిత్ర. 81

సీ. నీచువాసనచేత నీటిలో నుండుట

యెక్కు వప్పులను తాయెత్తుకొనుట

కడుపాఁకటికి దుంగకాయలు మెక్కుట

యని నోరు దెఱచి పెల్లఱచుచుంట్

సిరి గల్గి బిచ్చపుఁజిప్పఁ జేపట్టుట

చేక త్రి పరరాజుచేతి కిడుట

పట్టణప్రజకుఁ జెప్పక పాటిపోవుట

కలుద్రావి నిను నీవె తెలియకుంట్

గీ. మ్రానువైయుంట్ గుఱ్ఱపుమనిసివంట్

పుడమినాడిక సేయక విడువ నిన్ను, చిత్ర. 82

సీ. ఖరు నాజిలోఁ బొచ్చి శర ముచ్చి పో నేయ

వెనుకకు లంఘించి వెఱచె ననిరి

యనిఁ బాటునో కోతి యని మ్రానిమాటున

నేయ వాలినిఁ బొంచి యేసె ననిరి

గరుడధ్వజుం డన్న గుఱుతుఁ దెల్పుట కున్న

బలభీతి శస్త్రాహి బద్ధుఁ డనిరి

- బలినిఁ జంపంగరానివరమున యాచింప
 వృత్తి నాతని భిక్ష మెత్తె ననిరి
- గీ. యశ మదెంతొ ప్రయాసలభ్యంబె కాని
 యెంతలో వచ్చునపకీర్తి యెటుంగ వేమి!, చిత్ర.
- సీ. ఘోరకబంధుపీఠ్ఠోరుదొర్దండముల్
 దరిగి వచ్చిన మాట తథ్య మేని
 పక్షికంతాత్మజఫణిరాజబంధమో
 చనుడవై వచ్చుట సత్య మేని
 మైరావణాభేద్యకారాగ్రహముఁ గూల్చి
 బ్రదికి వచ్చినపల్కుభద్ర మేని
 మారీచుడు స్తరమాయాశ్రమతఁ బాసి
 విజయ మొందినసుద్ది నిజమ యేని
- గీ. కలితరాజోపచారభోగములఁ గీర్తి
 శాలివై యిందు మెఱయుట సాక్షి జగతి, చిత్ర.
- సీ. నీశాంతి యంభోధినిర్భరాంబువులు బా
 ణముఖంబునకుఁ దెచ్చునాఁడె తెలిసె
 నీకోప మరిరావణైకానుజన్తునా
 నగరి రాజుగఁ జేయునాఁడె తెలిసె
 నీకీర్తి కపటదుర్మితఁడౌ భ్రాంతుడౌ
 నపుతప్పఁ గాచిననాఁడె తెలిసె
 నీయభిజ్ఞత యవినిందిత నీతస్వ
 నగ్నినిఁ జూరు మన్నయపుడె తెలిసె

- గీ. నెంచరానిగుణాధ్యుడ వీవె యనుచుఁ
దెలిపి మ్రొక్కెద నితర మౌ దిక్కు లేక, చిత్ర.
- సీ. జనకువాక్యమున రాజ్యవిసర్జనమే కాని
యడరుశౌర్య మొకింత విడిచినావె?
దీక్ష నాభరణము ల్దివియునూత్రమే కాని
వర ధనుర్బాణము ల్వీగలినావె?
వ్రత మని కాంచనాంబరముఁ గట్టవు గాని
బిగువు వజ్రంగిమై విడచినావె?
వ్రతినఁ బదార్థమే వితర మొల్లవు గాని
యభిమానధనముపై నలిగినావె?
- గీ. నిఖిలరక్షోవిదారణనిర్భయైక
వేషధారివి నీ మునివృత్తి యేమి?, చిత్ర. 86
- సీ. వెలుపింపఁగలవా చేవిలు నీ కొసంగి తా
విగతరోషం దైనవిప్రవరునిఁ
గట్టింపఁ గలవా సాగరముపై నేతువు
మలలః గోతులమూఁక లలరఁ బట్టి
ఘనత నీఁ గలవా యన్నను గొట్టి తమ్మున
కారాజ్య మాచంద్ర తారకముగ
వేంచేయుఁ గలవా విస్వీధి దేరఁగ నున్న
పుష్పకం బెక్కి నీపురికిమరల
- గీ. జగతి నిటు సంతతోహ్లాహచరణమునకు
యొక్తిసేయుదు వోహె నీశక్తి దెలిసె, చిత్ర.

సీ. నిన్నెదుర్కొనరాని నెఱమునఁ గోపించి
 కోపితహితు నూతుఁ గొట్టవలెనె?
 సంబంధినోటఁ గొంచవుమాట రా వాని
 కరిపురం బలుకఁ బెకల్పవలెనె?
 నిను జూచి వేడ్క నొందిన గర్వముగ నెంచి
 నిండిపాతెడు నేటు నిలువవలెనె?
 చెలికానివలె నొద్దఁ జేరి మొత్తుకొనంగ
 గినుకఁ బ్రలంబునిఁ దునుమవలెనె?

గీ. ఎంతరోషంబు గలవాఁడ వేషిసీవు
 తెలివికాఁడవె బలరామ ! తెలిసె నిందు, చిత్ర.

సీ. పరపురుషాకృతి గుఱుతుగాఁ జూడక
 త్రిపురవతివ్రతాతిలకములను
 విటపయుక్తి భ్రమించి విఫలభ్రమతఁజేసి
 తత్సతీపతుల దుద్దాంతబలుల
 హతము నేయించితి నల మహానటునిచే
 రథరథాంగాశ్వసారథిశరాది
 గుణనిషంగాస్త్రము లోడ్చినట్లుండునే
 సమకూర్చి యసురుల సంహరించి

గీ. సాహసుఁడ వైతి నిన్నుంచి శంకమండు
 త్రిపురసంహరుఁడనునాఖ్యఁదెచ్చుకొనియె, చిత్ర.

సీ. సకలవర్ణంబులు సుకళంబులు నేసి
 యఖిల ధర్మములు శూన్యములు నేసి

భూతలంబును బాపభూయిష్టముగఁ జేసి

పరగఁ బ్రపంచంబు ప్రప్టు సేసి

కలి విజృంభించినకడపటనా నీవు

తురగవాహనుఁడవై దోర్విరాజి

ఖడ్గచంచద్ధారఁ గలుషాత్కుల వధించి

శిష్టసంరక్షణ సేయు టెల్ల

గీ. ననిశము చరాచరాదిజీవావనైక

జాగరూకుఁడవా నీవు జాగు దెలిసె, చిత్ర. 90

సీ. భువనమోహన ! కృష్ణమూర్తివి నీవేని

నాలీల లిచ్చట నాడవలదె?

బలసముజ్జ్వల కామపాలుఁడ వీవేని

దీపించి యాబల్కి జూపవలదె?

వీరనృసింహావతారుఁడ వీవేనిఁ

దత్తేజ మింతైనఁ దాల్పవలదె?

సత్యవిక్రమ ! గామచంద్రుఁడ వీవేని

నాపారుష మొకింత చూపవలదె?

గీ. యెంచ దేవర దైవమో యీవెకాని

చూపఱకు నీదుమహిమను జూపవలదె?, చిత్ర.

సీ. ఆలగాపరివాఁడ వనక ని న్నఖిలవే

దాంతమార్గవిహారి వందు నేమి?

హలముఁ బట్టినవాఁడ వనక ని న్నహువిధా

జాండనిర్వాహుఁడ వందు నేమి?

యల్లసారథివాడ వనక నిన్ను సమస్త
సాస్త్రప్రపూర్ణుడ వందు నేమి?
యడవి ద్రిష్టరివాడ వనక ని న్నకలలో
కాపన్ని వారుడ వందు నేమి?

గీ. పుడమి నీదగుకొంచెవునడత లెంచ
కభినుతింతునె లోకైకవిభుడ వనుచు, చిత్ర.

సీ. మామయింటికి బోవ మంచితీర్థము పుట్ట
దతఁ డంత కారువాడతఁడె నుమ్ము
పునుకకంచము తోలుపుట్టంబు గలమిత్రుఁ
డెందు నన్నముఁ బెట్టు నేమి గప్పు
మాటమాత్రం బైన మగువ నోరాపదు
కొడుకుపెట్టునె తలగొట్లమారి
యన్నది మేషాండ మున్న దిచ్చేదొక్క
తొట్టిగొడ్డది నీకుఁ దోలు నేమి

గీ. ఎవ్వరింటికి బోయిన నేమిఫలము
ఉన్నచోనుండి సిరులఁ బెంపొందుమయ్య, చిత్ర.

సీ. దుర్జనభంజనోద్యుక్తసుదర్శన
ధారివే నీవు యథార్థముగను
శాస్త్రవభ యదసిస్వనపాంచజన్యభూ
షితకరాంబుజుడవే సిద్ధముగను
మత్తారిభేదనాయ త్తకౌమోదకి
నిజకరభరితమే నిశ్చయముగ

ఘోరవిద్విద్రుక్తభారద్వీనందక
 సంధానపాణివే సత్యముగను
 గీ. సన్నుతామోఘబాణైకశార్ఙ్గచక్ర

శయుడవే నమ్మవచ్చునే స్వామి! నిన్ను, చిత్ర.
 సీ. ఇల్లు రత్నాకరం బెన్నాళ్ళకును జాలు
 జీవనం బొరుల యాచింపవలెనె?

యింట మహాలక్ష్మి యెప్పుడు దాండవం
 బొనరించు నొకడు నీ కొనగవలెనె?
 స్థిరత లోలోన నిక్షేపించుధనము నెం
 చగరాని దొకరి జే జాపవలెనె?

పంటపైరులకొప్పు కంట గాయంచునుండు
 కోరిక బెఱసొమ్ము గొనగవలెనె?

గీ. థాత్రి నెవ్వరి రక్షింప దలచినావొ
 కోరువారలచే బూజు గొందు వింతె, చిత్ర.

సీ. అభిక్తన్యవివాహమహోత్సవము నాడు
 జూడలే దిచ్చోట జూడ గలిగె
 జానకీకళ్యాణసంభ్రమం బానాడు
 జూడలే దిచ్చోట జూడ గలిగె
 భోజనుతో ద్వాహభూరివై భవమందు
 జూడలే దిచ్చోట జూడ గలిగె
 రేవతిపరిణయశ్రీవిలాసం బప్పు
 చూడలే దిచ్చోట జూడ గలిగె

గీ. ననుచు నిట రాజ్యరమః బెండ్లియాడ నిన్నుః
బ్రజలు సేవించి సంతోషభరితులైరి, చిత్ర. 96

సీ. అఖిలలోకస్థాపనాచార్యమణి వయ్య
నిజభక్తగురునిచే నిలుపుకొన్న
గర్భస్థితానేకకమలజాండుఁడ వయ్య
నొండుకోవెలను జెల్వొందుచున్న
బహుచరాచరభూతపరిపాలకుఁడ వయ్య
భక్తార్చితార్థము ల్బట్టుచున్న
హరచతుర్ముఖదేవతాగోచకుఁడ వయ్య
నెప్పుడు దర్శనం బిచ్చుచున్న

గీ. నిన్ను సేవింప నెవ్వరో పెన్నిధాన
మెదుటనుండంగఁగనుమూసియేగువారె', చిత్ర.

సీ. కైలాసమేరుసంకాశనాగాశన
స్కంధంబుపై రథోత్సవము గల్గఁ
జందనమందారసంతానకల్పక
వనముల మృగయోత్సవము గల్గ
రంగత్పయఃపయోరాశివీచికలపై
వర్ణింప డోలోత్సవంబు గల్గ
బహుఫణారత్నకుంభద్భుజంగమభోగ
వసతిఁ బర్యంకోత్సవంబు గల్గఁ

గీ. బరకృతోత్సవ మిచ్చుట బ్రాంతె నీకు
భక్తజనులకు నేత్రోత్సవంబె కాని, చిత్ర. 98

- సీ. కోరిక లీనువై కుంతంబులోనిలో
 నగరిలో నామూల నవ్యదివ్య
 సౌధంబుదాపలిసరసమందారవ
 నాంతరామృతసరఃప్రాంతచంద్ర
 కాంతోపతోత్పలకల్పితవర్ణంక
 సకలసౌభాగ్యలక్షణనివాస
 లక్ష్మీమనోజ్ఞవిలాసవశీకృత
 సంభోగసామ్రాజ్యసంతతాభి
- గీ. రామమూర్తికి వాంఛేతరప్రపంచ
 మేమి గావలె లీలార్థ మింతెకాని, చిత్త.
- సీ. గుటుతుగ సద్భక్తికోటి కీనాఁటికి
 విడరానిబహుముఖుడవు నీవు
 సేవకు లెన్నెన్ని త్రోవలఁ జనుచున్న
 వదలక యనుసరించెదవు నీవు
 నిజదాను లాత్తేచ్చ నిలిపి రెచ్చో నిన్నుఁ
 దొలంగ కచ్చోటనే నిలచె దీవు
 శ్రితు లంబలియు వైసఁ జే జూప నది యెంత
 యమృతభోగంబుగా నలరె దీవు
- గీ. జగము లన్నియు నీకు వశ్యము లటంటి
 వీవు నిజదానవశ్యుడ వెంత ఘనత?, చిత్త.
- సీ. వెనుక వేసికొని యుర్వీనాథకోటులు
 నైంధవుఁ గావంగఁ జాలినారె?

ధర నేయుతననుతు శిర మెవ్వఁ డతఁ డీల్ల

శాపించి సింధురా బోపినాఁడె?

సాటించునాసర్వనైస్యంబు లని కట్టు

చే శక్తి నరు నేయఁ జెప్పినారె?

పరులచే నొప్పనిపంతంబు గలభీష్ముఁ

డర్జునాస్త్రంబుల కాఁగినాఁడె?

గీ. మనుజయత్నంబు బలమెంతమాత్ర మీవు

నిజము కరుణించునాతఁడే విజయుడరయ, చిత్ర.

సీ. జనితరంగాపారసంసరణాబ్ధియే

తటిఁ దరింపఁగలేక యెటుఁ గలిగెఁ

జేపట్టి దరిఁ జేర్తు వాపదుద్ధారి వీ

వనుచుఁ గుయ్యిడు చున్న నభయదాన

మీక యుపేక్షించె దింతదయాబ్ధిని

యితర కార్యభరం బ దెంత యున్న

శరణాగతులఁ బ్రోచు బిరుదు నీకున్న దే

కరిరాజుఁ బ్రోవ నిందిర రహస్య

గీ. కేళినంహర్షి తాంతరంగికుండ వయ్యు

రమను జేకొని వేంచేయు అఁవ్వు యేమి?, చిత్ర.

సీ. ఆగామిసంచితప్రారబ్ధము లటుండ

నిజజన్మమందు నే నెల్ల వేళ

నఘములే చేసితి నన్ని యుత్సత్సుధా

సద్భుశనిర్దేతుకజాయమాన

కరుణాకటాక్షవీక్షణ మెంచె కెప్పుడో
ప్రసరింపవలె నే నపారదురిత
వారిధిఁ దరియింపవలెఁ గాని గతి యితః
పర మెఱుంగను భక్తపాలనాంక !

గీ. శేషవర్యంక! రాజ్యలక్ష్మీసహంక!
ప్రధననిశ్శంక! యదుకులాంబుధిశశాంక!, చిత్త.

సీ. ప్రాణులకర్తము ల్పరికింపఁ బదునల్లు
రఁట ధర్మదేవత లవి లిఖించి
చిత్రగుఘ్నలు లెక్క సేయుదురఁట యవి
ధర్మరాజాదుల దండ నునిచి
చేసినవారిచే జెప్పించి భటులచే
బాధించి నరకకూపములయందుఁ
ద్రోయింతురఁట యట్టి దుర్గతిఁ దప్పింప
దఱుడ వాపన్న రక్షకుడవు

గీ. కలవు కలఁని నీపాదకమలములకు
శరణుశరణంటి నభయం బొసంగుమయ్య!, చిత్త

సీ. పూర్వకవీంద్రులు పుణ్యఫలం జేమి
సాక్షాత్కరించి యస్తత్పరంబు
గా గద్యపద్యముల్ గల్పించు మనన వే
వర మొసంగితి వంద్రు వాంఛఁ జేసి
నేర్చినట్లుగఁ గూర్చి నేటి కవిత్యంబు
నీ కంకితముఁ జేసి నెనరు దోషం

జేదోయి యొగ్గినశ్రీపాదరజ మింత

నామిందఁ బాట నీ వేని సామి!

గీ. కృపకుఁ బాత్రముఁ జేయు మక్షీణభాగ్య
లక్షణాంచితపాదపల్లవకరాబ్ధి!, చిత్ర.

105

సీ. కావ్యదోషము లేఱుంగనిమత్కసత్వంబు
విద్యన్నుతంబుఁ గావించినావు

బహి రంత రింద్రియ పరిశుద్ధి లేని నా

తలఁపులోపల వచ్చి నిలచినావు

పుణ్యకర్త మొకింత పూని నే నునచన్నుఁ

బెద్దలచేత మెప్పించినావు

పురుషప్రయత్నంబు గుఱుకెఱుంగనివన్ను

భుక్తి గల్గఁగఁ జేసి ప్రోచినావు

గీ. పతితుఁ జేపట్టినావు చేపట్టినానె

యన్యగతిఁ బోవనీయకు మార్తండు!, చిత్ర.

సీ. శబరి యొంగిలిపండ్లు చవిఁ జూచుననుకంప

కుబ్జగండము పూతఁ గొన్నకరుణ

సాంచాలికూర సాపడినదయాచరి

గోపవృత్త యుగ్మంబుల గ్రోలుకృపను

మాలికుఁ డొసంగుతోమాలెఁ దాల్చినప్రేమ

ద్విజుని కొంగటుకులు దిన్న కూర్చి

గుహుఁడు సాదములు గట్టుట కుబ్బునెనరును

నుడుత దాస్యమునకుఁ గొడముప్రేమ

గీ. శతక మంగీకరింపుము జగతి జనకుఁ
డర్భకావ్యక్తభాషల నలరినట్లు, చిత్ర. 107

సీ. శతక మొకటి మనసా! హరిపాదము
లాశ్రయించవె యని యల్లినాఁడఁ
గరిమ రామా! భక్తకల్పద్రుమా! యని
యొప్పుగా శతకంబుఁ జెప్పినాఁడ
నలరులదండ మీకనఁగ హంసలదీవి
గోపాలశతకంబుఁ గూర్చినాఁడ
యుష్టదంకితముగా నూహించి శతక మే
నంచితంబుగ రచించినాఁడ

గీ. భవదనుగ్రహకవితచేఁ బ్రబలువాఁడ
నవనిఁ గాసుల పురుషోత్తమాఖ్యవాఁడఁ
జిత్రచిత్రప్రభావదాక్షిణ్యభావ!
హతవిమతజీవ శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ! 108

శ్రీమదాంధ్రనాయకశతకము

సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

ఈ ప్రసన్న రాఘవశతకము వ్రాసినది నరసింహ కవియను నామాంతరముగల వంగూరి ముద్దునరస కవి. ఇతని తండ్రిపేరు లక్ష్మయ్య; ఈశతకమునందు రామాయణకథయంతయు నిముడ్చబడియున్నది. ఇందు రెండువందలపద్యములుంటుండే గవి దీనినొకమాట శతకద్యయమనిగూడ వ్యవహరించియున్నాడు.

రాక్షసులచే బీడింపబడి దేవతలు తమదురవస్థలు శ్రీమహావిష్ణునితో విన్నవించుట మొదలుకొని రాముడు సీతాసహితుడై పట్టాభిషిక్తుడగునంతవఱకుఁ గలకథప్రధానాంశములు పోషనీక యీ శతకమున నిముడ్చబడియున్నది.

ఇక్కవి తాను సరసులు మెచ్చునట్లు వ్రాయుచుంటిననియు వరకవిననియుఁ జెప్పకొనెనుగాని యీవిశేషణములకుఁ బుస్తకమునందుగల రచనమునకు సంబంధములేదు. పద్యములలోఁ జాలతావుల యతిగణప్రాస లేకున్నవి. ధారయు తృప్తికరముగలేదు. గణనియమమునకు లోనై శబ్దములనే తారుమాటుఁజేసి పద్యములలో నిమిచ్చికొనియున్నాడు. శతకకవులలోఁ గొందఱు లాక్షణికులయ్యురసపారవశ్యమున వ్యాకరణ నియమము లుల్లంఘించుటచే వారికవిత్వకది యలంకారముగనె చూపట్టుచున్నది. ఈకవి యట్లుగాక భాషానిష్ఠయమున సా

మాన్యపరిచయముగలవాఁడగుటచే బద్ధములలో భావలోపములు, శబ్దలోపములు, వ్యాకరణలోపములు విరివిగాఁ గనుపడుచున్నవి. సామాన్య జనులకు రామాయణకథ నెఱుంగఁజేయుట కీశతక ముపకరించును.

కవినివాసము కాలము కులము నిరూపింపఁదగిన యాధారము లీశతకమున లేకుంటు చే శాఖాచంక్రమణము చేయవలసివచ్చినది. ఇతఁడాధునికుఁడయి యుండవచ్చును. “రాఘవేశ్వరు చారిత్రము నెందఱెన్నిగతులక వర్ణించినక గ్రాలదే” యన్నటుల పాషనమగు రామకథ నెవరెటులవ్రాసినను బఠనయోగ్యమనుటలో నపవర్గదాయక మనుటలో ఆస్తికులు సంశయింపరు.

“ఛందము లక్షణంబెఱుంగఁ జక్కఁగ ధైర్యము తోడఁ జెప్పితిన, దొందరలేదు తప్పలనితోఁచిన” యని కవి తనశక్తిసామర్థ్యములు ధైర్యధైర్యములు స్వయముగఁ జెప్పికొనెను తప్పలతడక గానుండి పఠనయోగ్యముగాని పూర్వముద్రితప్రతుల సంస్కరించిముద్దులొలుకునటు లీశతకము ముద్రించిన వావిళ్లే వారు ఆంధ్రప్రదేశులకు స్మరణీయులు

నందిగామ.

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,

3-3-26

} శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ కస్తు.

వంగూరి ముద్దునరసకవిప్రణీత

ప్రసన్న రాఘవ శతకము.

ఉ. శ్రీహరి జానకీరమణ శ్రీకఘనాయక మీమహా
త్వముక, బాహుబలంబు శౌర్యమును భాను
కులంబునఁ బుట్టురీతియుం, బోహణఁజేసి రాము
కథ పూర్వులు చెప్పఁగ విన్నయంత నా, దాహ
ముతీతె సూక్ష్మముగఁ దల్చెన నేను ప్రసన్న రా
ఘవా. 1

ఉ. మానవజన్మమెత్తి బహుమాయలతోఁ బఞ్చరించు
మాటకే, కానల కేఁగి జానకిని గానక తంత్రముఁ
బన్ని ప్రాపుగా, వానరసేనఁ గూర్చుకొని వాని
జంపి పయోధిదాఁటియుం, దానపులందఱిం దుని
మి ధన్యుడ వైతి ప్రసన్న... 2

ఉ. రామునిపుట్టుపూర్వమును రాముఁడు వచ్చుట
నీతఁ దెచ్చుటల్, రాముఁడు కానకేఁగుటలు రా
క్షసులందఱి సంహరించుటల్, రాముఁ డయో
ధ్య నేలుటయు రాజ్యముఁజేసి సుఖాననుండు
టల్, రాముకథంతఁ జెప్పెదను రంజిలువేడ్కఁ
బ్రసన్న... 3

ఉ. బాలురరీతి నల్వరును బాలును నేయియుఁ
బండ్లు దేనెలక, జాలంగఁ దృప్తినొందుచును
సారెకు స్తన్యములానుచుక గడుక, మూలము
దెల్పకేమిగుల మోహము వారికిఁ బుట్టఁ జేయు
చుక, లీలగనుండి రయ్యెడను లీల నటించి
ప్రసన్న...

12

ఉ. అద్దను ముద్దుఁజూపి జనులందఱుఁ జూడఁగ
గంతులేయుచుక, బ్రొద్దనలేచుచుక నగుచు
పూర్ణశశాంకముఖుండు వేడుకక, ముద్దుగఁ
దల్లులందఱును మోహమునొందుచు భ్రాంతి
నొందఁగా, వద్దను బాయకుండుదురువారని
ప్రేమఁ బ్రసన్న...

13

ఉ. అన్నిటఁ గీర్తిమించి విలునమ్ములు చాలధరించి
తేజము, న్నెన్నెలకన్నమించి విలువిద్యఁ బ్రతా
పమునందు మేటియై, యున్న జగద్గురుం గనియు
నుబ్బుచు దేవతలెల్ల నాత్మలో, నిన్ను స్మరించి
గాంచి రిల నీటుసుఖంబు ప్రసన్న...

14

ఉ. లంకలో సీతపుట్టె యిది లక్షణయుక్తమొ
కీడొయందు బ, ల్బంక మెలంగి రావణుండు
చయ్యన విఫ్రులఁ బిల్వఁబంచి యీ, పంకజగంధి
యున్న మనపట్టణమందిక నెగ్గురాదుగా, శంకను
వీడి పల్కుడనె సాదరదృష్టిఁ బ్రసన్న...

15

ఉ. చెప్పిరి పెద్ద లప్పుడును సీతయు లంకను బుట్టిన
ప్పుడే, ముప్పగు లంక కంచు మఱి మోసము
నీకును బ్రాణహానియున్, దప్పక రాక్షసాచళిక
దత్పరత స్వధియింపఁ బాపమా, నిప్పు దుపాయ
మిద్దియని యెంచరె చెప్పఁ బ్రసన్న... 16

ఉ. చందుగలోన బెట్టి యది సాగరమందున లోతు
నీళ్లలో, ముందుగ నుంచుమంచు మునుమున్ను
గఁ చెప్పిరి పెద్ద లింతలో, సుందరిసీతరాగ నల
సొంపుగఁ జందుగ నుంచి యెంతయున్, సుందరి
లేక నిల్చి యట సాగరగఁజేసెఁ బ్రసన్న... 17

ఉ. పెట్టె మునుంగనీక తనబిడ్డయటంచు సముద్రు
డప్పుడున్, గట్టున చెచ్చి పెట్టినను గ్రక్కున
నెత్తుక భూమిదేవి తా, గట్టున గర్భమం దునిచి
*కొన్ని దినంబులు దానివేడ్కతో, మట్టియు
మీఁదఁగప్ప సుఖమగ్నతనుండెఁ బ్రసన్న... 18

ఉ. యాగముసేయఁబూని భువి యందెది మంచిదొ
చూడుమంచుఁ దా, వేగమె వెంట వచ్చియును
విశ్రమమై బయలున్న దియ్యెడన్, నాగలి గట్టి
చూడుడని నాథుఁడు సెప్పఁగ దున్నుచుండఁ
గాఁ, గాఁగలకార్య మున్నగతిఁ గానఁగవచ్చె
ప్రసన్న... 19

- ఉ. కట్టను దాకి మందసము కంగుమనం జనకుండు
చూడఁగా, మిట్టిన ద్రవ్వ లోతునను మేదిని
లోపల నున్న పెట్టెయుం, బుట్టినఁ దెచ్చి కాను
కగ భూపతి ముందఱఁబెట్ట వారికిఁ, గుట్టము
లిచ్చె తా దొడుగఁ గోకలనిచ్చె బ్రసన్న... 20
- ఉ. తాళముతీసి చూడఁగనె తామరసాననమేనికాం
తియున్, చాలభయమ్మున న్నటెయు సంభ్రమ
మున్ మెలివేసినట్లుగా, బాలను జూచిచూచి
తనభాగ్యముకున్ దలయూచి యూచియున్,
జాలునటంచు సంతసితె సంతతిఁగాంచి ప్రసన్న.
- ఉ. స్వామికటాక్ష మావఱకుఁ జక్కఁగఁజూడఁ గొ
మార్తెగల్గె యీ, భూమిజ యాదిలక్ష్మీ ననుఁ
బూజ్యనిజేయఁ బ్రసన్నుజేయఁగా, నేమిట
నాకుఁదక్కువిక నిందునిభానన సీతయుండఁగాఁ,
గామిత మైనవస్తువులు కావలె నందుఁ బ్రసన్న.
- ఉ. శ్రీకర మైనయాజనకశేఖరుండున్ సుతపుట్ట వేగ
మే, భీకరశాలితమ్మునికి బిడ్డలు నిర్వురు గల్గినంత
కున్, ప్రాకటవస్తుసంపదలు భాగ్యములున్ మితి
లేనివేడ్కలున్, ఆకలి దప్పి దీటి విఘ్న డాత్మ
నుఖించె బ్రసన్న... 23
- ఉ. సీతను గూడి నల్వరును జిన్ని కుమార్తెనుజూచి

యాత్మలోఁ, బ్రీతిమెలంగి యాకులుకు బిడ్డలకు
న్నిఁకఁ బెండ్లి కావలెన్, భ్యాతిగ నొక్కనిర్ణయ
ము కట్టడఁజేతునటంచుఁ బెద్దలన్, బ్రీతినిఁ బిల్వఁ
బంచి వినిపింతునటంచుఁ బ్రసన్న... 24

ఉ. మూఁడుపురంబుల నైలిచి మూఁళ్లనందఱి సహ
రించి యా, నాఁడు హరుండు దా విలును నా
పురిలోపల వేసె నద్ది యీ, నాఁడు తొడంగఁ
జాలునరనాథునకిచ్చెద నాదుబిడ్డ నే, నాడిన
మాటతప్పనిఁక నమ్ముడనంగ ప్రసన్న... 25

ఉ. రామునిరూపురేఖయును రాజసమున్నతి ప్రితి
భక్తియున్, రామునికీర్తి శౌర్యమును రాజగు
ణంబుల నన్నిచూచియున్, రామ గుణాభిరామ
రఘురామునికేతగు నంచు నాత్మలో, రాముని
జూడ తండ్రిమది రంజిలుచుండెఁ బ్రసన్న... 26

ఉ. దేహము కోటిసూర్యకళదీప్తియుఁ జూచి మహా
ద్భుతంబుగా, సాహస మెంచిచూచినను సాధ్యుఁ
డు కాఁడు సురాకేనియున్, బాహుబలుండు
నేండ్లకును బాలుఁడు భక్తులపాఠశాలమున్,
శ్రీహరి నాకుమారుడని చెప్పగనేల ప్రసన్న.

ఉ. తమ్ములయందుఁ బ్రేమయును తథ్యముగాఁ దన
యందు భక్తియున్, తమ్ములు దాను నొక్కటిగఁ

దాల్చిరి రూపును నల్లురై తగఁగఁదమ్ములఁ గూడి
రాఘవుఁడు ధారుణిలో జనియించి వారు క్రొత్త
వ్వులసేవసేయుదురు తప్పక వారు ప్రసన్న...

ఉ. తప్పకయన్నమాట విని దాసులరీతిగ సేవజే
యుచుకొ, ఎప్పుడు పిల్చునోయనుచు నేమప
చారముసేతునోయటం,చొప్పుగఁ బిల్చునప్పటికి
నోరిమి ముగ్గురు గొల్చుచుండఁగా, నప్పుడు
చూచువార లతియబ్బురులైరి ప్రసన్న... 29

ఉ. ఇక్కడ రామభద్రుఁ డొకయీశ్వరుడై జగ
మంత యేలఁగా, నక్కడ సీత లక్ష్మీయయి యం
దటికి స్పృభుతాప్తి నొందఁగా, గ్రక్కున రామ
చంద్రునకుఁ గ్రన్న ప్రయత్నముఁ జేసి తండ్రి
యుకొ, జక్కనిసీతపెండ్లి యని చాటిరి వారు
ప్రసన్న... 30

ఉ. విల్లును దెండి పొండియన వేగమతెచ్చిరి కోటి
మందియుకొ, దల్లడమంద దేవతలు దానవరుద్ర
పయోధియంచు భీతిల్లఁగ రాజవల్లభుఁడు తెచ్చి
టు నిల్చిరి యజ్ఞశాలలో, నెల్లవిధంబుల నివ్విటువ
నేరికిఁగాదు ప్రసన్న... 31

ఉ. కౌశికు ధర్మయాగమును గావఁగఁదెచ్చెనటంచు
రామునికొ, కౌశికుఁ డప్పుడు న్నదిని కాఁగలయర్థ

- ముచూచి యందఱక, కౌశికుడంతయోధ్యకును
గ్రక్కునవచ్చియు రాముఁ దెచ్చునెక, కౌశికు
రాజుచూచి భయకంపితుడయ్యెఁ బ్రసన్న. 32
- ఉ. రాముఁడు సీతకే తగును రామునికే తగు సీత
యంతకుక, రామునిసీతయందు రఘురాముని
దేవి యటంచు దేవతల్, దామును మోదమంది
యును దత్పరతక మదిసంప్రమంబునక, రాముని
సీతఁ జేకొనును రాజిలుమాకుఁ బ్రసన్న... 33
- ఉ. బాలుఁడు రామభద్రుడన బాణము చక్కఁగఁ
బట్టలేఁడు నీ, కేలను నేనె వచ్చెదను కీర్తిని యా
గము నేనె కాచెదక, కాలఖరానిఁ దాటఁగిని ఖం
డనచేసి జయించి వచ్చెదక, జాలదళంబుకూడి
యిదె చయ్యనవత్తుఁ బ్రసన్న.... 34
- ఉ. అందుకుఁ గౌశికుండు గడు నాగ్రహవృష్టిని
జూచి రాజ సీ, వెందుకువచ్చి నీబలము నెందుకు
పంపవు రాముఁ బంపుచుం, ఇందుమతీమతు న్భ
లుక నిప్పుడ యొర్రెద రాక్షసాళి నా, చందమె
ఱుంగవా యనుచుఁ జక్కఁగఁబల్కె ప్రసన్న.
- ఉ. కంపమునొంది రాజు గడు గౌరవదృష్టిని రాము
లత్క్షణుక, దెంపునొనర్చి పంపె నతిదీర్ఘతరంబగు
దాపిలో జనుల్. సుమమటను తలు లతిభార

ముగా మదిఁ జింతిలంగ నా, శాంతయశోవిరాజి
ఘనశక్తియెఱింగి ప్రసన్న... 36

ఉ. రాముఁడు మ్రొక్కెఁ దల్లులకు రామ లొసం
గిరి దీవనల్ గడున్, రామప్రసాదమంది యల
రామునితమ్ముఁడు లక్ష్మణుండు దా, మోమున
కౌశికార్కుఁ డతిమోదము గన్నడ నిచ్చె నస్త్ర
ముల్, కామితమా బలాతిబలకార్తుకివిద్యప్రసన్న.

ఉ. దూరము లేదు రాక్షసులదుందుడు కిచ్చట మీ
రు బాలురే, నారయ మానినర్యుడను నారజనీ
చరులేమిచేయలే, రారయ మమ్మనన్ ఋషివరా
తమసద్దయయున్నయంతటన్, వైరులు ముట్టలే
రనుచు వారకయంటి ప్రసన్న... 38

ఉ. దేవర యేలచింతిలంగ దీనపువాక్యము లాడనే
టికిన్, కావరపడ్డరాక్షసులగర్వమడంచెడఁ గార్తు
కంబులన్, దేవులు దానవావళులు దెంపుగ సా
యమువచ్చిరేనియున్, భావములోన వే వెఱచి
పాఱనటంటి ప్రసన్న... 39

ఉ. బాలురుచూడ నివ్విధిని భద్రములాడుటఁ జూ
చితిచ్చటన్, బాలురుకారు మీరు గుణభాసురు
లంచు నుతించి మానిన, చీలురు మిమ్మునేబో
గడఁ జెప్పఁగ శక్తుడఁగాను శ్రీరమా, లోలుండ
వీవు శేషుఁ డితఁడు న్నననంచుఁ బ్రసన్న... 40

ఉ. ముందట రామలక్ష్మణులు ముచ్చటలాడుచు
మానివెంటయున్, సందడి జేయుచు వృధువఁ
జయ్యనవచ్చెను రాక్షసాళి న, య్యందఱఁ గూ
లై లక్ష్మణుఁడు నందఱు మెచ్చి నుతించుచు
డఁగా, జిందరవందరన్ సలిపి కీఘ్రము చంపె
ప్రసన్న... 41

ఉ. రామునిపాదపద్మములు తాతికి సోకినయంత
మాత్రమే, కామునిబాణమో యవఁగఁ గంజద
ళాక్షి స్వకీయరూపయై, ప్రేమను మ్రొక్కి నిచ్చి
తనపేరును గౌతముఁ డిచ్చుకొనమున్, భామ
వచించె మేటి తన భాగ్యమటంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. కోపముఁబూని యామునియుఁ గొండశిలాకృతిఁ
దాల్చి పొవ్వునన్, కాపముకున్ బ్రతిక్రియను
సాగిలి మ్రొక్కి వచించుమంచనన్, బాపముపోవు
రాఘవునిపాదరజంబది యంటినప్పుడే, కాపవి
మోక్ష మం చనెను నన్నుతి తొల్లి ప్రసన్న. 42

ఉ. అంతయు విన్నవించుటకు నాజ్ఞ యొసంగెను
రాముఁ డింతికిన్, అంతయుఁజూచి యామునియు
నచ్చెరువున్ భయమంది యప్పుడే, సంతసమంది
యామునియు సర్వజగత్ప్రభుఁడంచు నమ్మి తా
నంతట యజ్ఞశాలకడ కాయఁడు నేఁగెఁ బ్రసన్న.

ఉ. రాక్షసబాధ లేక యలరాముకటాక్షము చేత యా
గముకొ, రక్షణగా నొనర్పఁబడె రామునికిచ్చె
సదస్త్రపంక్తిఁ దా, రాక్షసులకొ జయింపుమని రాజి
తకీర్తిమునీశ్వరుండు ప్రత్యక్షములైరి యస్త్రము
ననౌ సురలెల్ల ప్రసన్న... 45

చ. మిథిలకు నేలికై న యలమేటిప్రతిజ్ఞలఁ జేసియుం
డినకొ, బృథివిని బ్రదురామునకుఁ బెంపుగ నె
ట్లయినకొ స్వకన్యకకొ, విధిగ నొసంగ నెంచికొనె
వేయివిధంబుల విఘ్న మొచ్చినకొ, మధుహరుభక్తి
చేత నిఁకమాటునె బుద్ధి ప్రసన్న... 46

ఉ. వేగమె రామలక్ష్మణులు వెంటను గొల్వొగ నమ్ము
సింద్రుడుకొ, రాంగనె రాజుఁదోడుకొని రమ్యము
రాజ్యముపూజ్యమాయటం, చాగతిఁబల్కి మ్రొ
క్కి యలయర్థము కావలెనందుఁ బల్కి సం, యో
గము చేయమంచనె †జనావలిలోనఁ బ్రసన్న. 47

చ. దశరథరాజపుత్రులును ధర్మపరు ల్లరిధీరశౌర్య
లుకొ, విశదము నీకుఁ దెల్పెదను విల్లుప్రభావము
నీప్రతిజ్ఞయుకొ, దశదిశలందుఁ జెప్పఁగను దాము
ను జూచెదమంచు వచ్చిరీ, విశదముకీర్తివంతులనె
విశ్వముమెచ్చ ప్రసన్న... 48

ఉ. తాతని నాతఁడేసి బలురాతనులంపటి సంహరిం
చివి, ఖ్యాతిగ నాదుమాగమినుగాచె మహాత్ముఁ
డటంచుఁబల్కుఁగాఁ, ప్రీతిఁ బెనంగి నాకులుకుచి
డ్డలకున్ దగఁ బెండ్లిఁ జేసెన్, రాముఁడెయల్లుఁ
డైనఁ గడురంజిలు నంచు ప్రసన్న... 49

ఉ. సీతనుజూచి రమ్మనుచుఁ జెప్పెను లక్ష్మణుతోడ
రాముఁడున్, భూతదయావసం డయినభూనుతకీ
ర్తి ముసీంద్రుఁడెంతయున్, శేతములోన సమృతిలె
సీతను సజ్జనపూతఁ జూడఁగా, నాతఁడు సమృతిం
చెఁ జనె లక్ష్మణుఁ డంత ప్రసన్న... 50

ఉ. రాముని జూచి రమ్మనుచు రమ్మసఖిజన మంపె
సీతయున్, రాముని వారు సీత నలరాజసుతుండు
ను దెల్ప రాముఁడున్, శ్రేమమునింగె సీతయును
బెంపుగ సంతసమందె భూమిలో, రామునకుడ్డి సీ
తయని రామలుపల్క ప్రసన్న... 51

ఉ. చూచియు రాముఁడప్పుగువ చోద్యముగాఁ దన
పూర్వపుణ్యమం, చాచెలిసోముపంటయనియాత
నినెమ్మది మెచ్చె నంతలోఁ, దోచెను నూచనం
బులవి తోడనె మంగళచిహ్నితంబులై, రేచిరి
యమ్ముహూర్తమది వేగమెయకాటఁ బ్రసన్న. 52

ఉ. తల్లడమంద దేవతలుదానవులుకొ రఘురాముఁ డి
 ప్పడుకొ, విల్లవలీలఁగాఁదునిమె వేడుకమెచ్చ న్న
 పాలుఁ డాత్మలో, నల్లుఁడు రామభద్రుఁడన నాది
 సురేశ్వరుఁడంచు సీతయుకొ, బల్లవపాణి యాత్మఁ
 దనభాగ్యముమెచ్చెఁ బ్రసన్న... 53

ఉ. శ్రీమద యోధ్యయేలికకుఁ జెన్నుగఁ గమ్మలిఖించి
 పంపెనా, భూమిసుతాసుతుండు తమపుత్రునకిచ్చె
 దనాదుపుత్రికకొ, గామితవస్తుజాతములగౌరవదృ
 ష్టిని గైకొనంగ మీ, కామినులు న్సుబంధుహిత
 . . . కారు లటంచుఁ బ్రసన్న... 54

ఉ. సంతసమంది పెండ్లికని సంభ్రమలీలఁ బెనంగి రా
 జుదా, నింతులు ముగ్గురున్నుతులు నిష్టజనంబును
 బంధువర్గము, ల్దంతితురంగవాద్యములు తప్పెట భే
 రిమృదంగవాద్యముల్, మంతన మాడుచు న్నెడ
 లె మంత్రులతోడఁ బ్రసన్న... 55

ఉ. పున్నమనాటి లగ్నముకుఁ బోవలెనంచు ససంభ్ర
 మంబునకొ, వెన్నెలలోఁ బ్రయాణముల వేడుక
 మీఱఁగఁ జేయుచుకొగడు, న్వన్నెలమీరు వార
 జనవారము వారకసేవఁ జేయ నా, సన్నశరణ్య
 రామువయి భక్తిని గూడి ప్రసన్న... 56

ఉ. వచ్చిరి పెండ్లివారనిన వార్తల నాజనకుండు తా

ను ము,న్తుచ్చటగా నెదుర్కొనుచు మ్రొక్కచు
నారఘువంశనాయకున్, గుచ్చి కవుంగలించు
కొనఁ గోరికమీరంగ రాముతండ్రియున్, మె
చ్చి కవుంగలించుకొనె మిక్కిల్ ప్రేమ ప్రసన్న.

చ. విడిదులుచూపి వారలకు విందులఁబెట్టంగ మో
దమంది యా, కొడుకులఁ దోడుకొంచు ముని
గొబ్బునరాఁగ నసంభ్రమంబున, నివిడిని వాఁఁ
గూడికొని వేడుకమీరంగ మ్రొక్క మానికె,
బడి సుఖవార్తలన్ బలికి వద్రము గాంచె
ప్రసన్న...

58

చ. వరుస ముసీంద్రులుం గొలువ వచ్చె వసిష్ఠమునీ
శ్వరుండు దా, నరుదుగ ఋష్యశృంగుండును
నత్రిమనీశ్వరుఁడొది పెద్దలున్, బరువడి రాఁగఁ
జూచి తనభాగ్యమటంచు నిజాత్తజాతుఁడున్,
గురునకు వచ్చినట్టిమునికోటికి మ్రొక్క ప్రసన్న.

ఉ. రాముని పెండ్లిసంభ్రమము రాజులు కాంతలు
వారకాంతలున్, ప్రేమను జూడ వచ్చి రిలఁ
బెంపుగ మేటిసుగాయకోత్తము, ల్సాములు
నర్తకుల్ విటులు చేటులు బీదలు భాగ్యవంతు
లుం, గోమలవందిపాఠకులు కూర్చిసభాళి ప్ర
సన్న...

60

ఉ. అంగనలెల్లఁగూడి తలలంటిరి వేడ్కను రామ
చంద్రకుక్ష, మంగళహారతిచ్చి తగ వజ్రన మా
డఁగఁ జేసి రప్పడుక్ష, పొంగుచుఁ బట్టువస్త్ర
ములు భూషణస్వగ్వరచందనంబులుక్ష, రంగు
గఁ దాల్చుఁజేసి రలరాముని వేడ్కఁ బ్రసన్న.

ఉ. పెండ్లికుమారుఁ డంచుఁ దగఁ బెట్టిరి బొట్టును
కండ్లఁ గాటుకక్ష, బెండ్లికుమారు రామ యని
వేడ్కను బిల్చిరి పెద్ద లందఱుక్ష, బెండ్లికుమా
రైఁ జేసి కడుఁ బెట్టిరి సొమ్ములు చాల సీతకుక్ష
బెండ్లి కలంకరించియును బేరిమిఁజూచి ప్రసన్న.

చ. మదగజయానసీతకును మంగళనూత్రము గట్టి
రాముఁడుక్ష, మదనునితండ్రికిక్ష వ గువ వచ్చి
కతోఁ దలఁబ్రాలువోసె యా, ముదితశిరంబున
న్నిఁబ్బియుఁడు ముత్యములక్ష దగ నిల్చి యప్పడీ,
మదవతి కండ్లుచేతులును మాటికిఁ జూచె
ప్రసన్న...

63

ఉ. దేవతలెల్ల రత్నఱిని దివ్యసుమావళి. జల్లుసే
యఁగా, భావజరూపుఁ బెండ్లికయి వచ్చినబంధు
జనంబు మెచ్చి రా, భావజమాతసీత తనభావము
లో రఘురాముమెచ్చి స, ద్భావముతోడఁ గో
ర్కులను బాగుగఁగోరి ప్రసన్న...

64

చ. ముదమున రాముఁడవ్విధిని ముద్దియఁగైకొనె
నంతఁ దమ్ములుకొ, సకమల నూర్చిభక్త బిరప
సాధిని మాండవి సత్యుదార్దయై, గెదలుమహా
నుభావ శ్రుతకీర్తిని సాధిని సజ్జనావనక, విదిత
సుకీర్తులకొ జనము వేడుకఁజూడఁ బ్రసన్న...

ఉ. కల్గెను నామరూరైలకు గారవమైఁటునంటియ
ల్లురుకొ, గల్గెను నామభాగ్యమునఁ గంజదళా
తునిపంటిప్రాపు ముకొ, గల్గెను పక్షిముక్తి
యును గర్వవిమోచన మాయె నేటికికొ, గల్గె
నటంచు బిడ్డలను గ్రక్కున నంప ప్రసన్న...

ఉ. వారికి వీరు వీరికిని వాడు నొసంగి యన్నివస్తు
వుల్, కూరిమితోడ వియ్యములు కోరికగా బిగి
కొంగిలింతలుకొ, దారకమూర్తి రాఘవుఁడు
తమ్ములఁ దండ్రీయుఁ దల్లులు వ్రగకొ, జేరుక సీత
వచ్చె (నంత) తన *మిత్రులుగొల్పి ప్రసన్న...

ఉ. భార్గవరాముఁడంతఁ గని భంగముఁ జేతునటం
చు నుగ్రుడై, మార్గము గాచియుండె బలు
మాటును రాముఁడు రాముఁడేషియకొ, భార్గ
వగర్వమున్నుఁచి బాహుబలంబునుజూపి వేగ
మే, మార్గముఁబ ట్టియోధ్యకును మత్తవిలోక
ప్రసన్న...

- ఉ. పట్టణమందునున్న పరివారము లందఱుఁ దోడ్తో
నంగ దాఁ, బట్టముఁ జొచ్చి రాఘవులు భార్యలు
గూడను రాఁగ రాఘవు, ల్పట్టముఁ జొంచుచుం
జనకుపట్టియుఁ దాను రథంబునెక్కి రాఁ, బట్టణ
వాను లంగనలు పాటలు బాడ ప్రసన్న... 69
- ఉ. వీధులు తోరణంబులును విప్రజనంబులు వేద
మంత్రముల్, వీధులలంకరించి తగ వేడుక
లన్నియుఁ జేయుచున్నయా, వీధుల వారకన్య
కలు వేడుక నాడిరి పాడి రంతనా, వీధుల
నన్నిఁ జొంచుచును వేడ్కను వచ్చెఁ బ్రసన్న.
- ఉ. మేళములుకొ మృదంగములు మిక్కుట మైనటు
వంటిబూరగల్, తాళముతప్పెటల్ మిగుల తద్ధి
మిలాడెడువారకాంతలుకొ, వీళవిచిత్రనాట్య
ములు వింతవినోదపుటాటపాటలుకొ, గేళికలా
డుచుకొ మిగులఁ గేళులఁగూడెఁ బ్రసన్న...
- ఉ. ద్వారమునందు రాముఁడును *సీతయు తేరును
డిగ్గి రెంతయుకొ, ధీరులు తమ్ములందఱును దేరుల
నుండి దిగంగఁ జొచ్చియుకొ, వారును వారిభా
ర్యలును వచ్చిరి మంత్రిపురోహితావళుల్,
గూరిమి గొల్వఁగా నృపుఁడు కోర్కులమీఱు
ప్రసన్న...

ఉ. నీతను వెంటఁబెట్టుకొని శీఘ్రముగా రఘురా
ముఁ డప్పడుకొ, ఖ్యాతిగ నిల్లుఁ బొచ్చి కనకా
సనులై రఘురామ నీతలుకొ, ప్రీతిగనుండి రిద్ద
ఱును ప్రేమయు మిక్కుటమై చెలంగుగా, నా
తతకీర్తిశాలు రతియాదరమొప్పుఁ బ్రసన్న...

చ. సకలగుణాభిరాముఁడగు సారససేత్రుఁడు రా
ముఁడు న్సుమిత్రకుఁ కనయుండు లక్ష్మణుఁడు
రాజితకీర్తియుఁ గైకపుత్రుఁడుకొ, ప్రకటగు
ణుండు నాభరతరాజు జఘన్యుఁడు కత్తులంద
ఱికొ, బ్రకటితభక్తిఁ గొల్ప నుఖభావమునందె
ప్రసన్న...

74

చ. భరతసుమిత్రనందనులు భాషితులై తనమేనమా
మల, న్నరుదుగఁ జూడఁ బోయి మఱి యక్కడి
నుండి ప్రమోదలీలల, నిరపు నయోధ్య పట్టి
ణము నివృజనంబులతోడ రాజులుం, బరువడి
రామభద్రునికిఁ బట్టముఁగట్టి ప్రసన్న...

75

ఉ. రా జపు డానతిచ్చె రఘురాముని రాజును
జేయ నంతలో, రాజునుబొచ్చి కైకయును రా
జ్యము నానుతుకీచ్చి రామునికొ, రాజిగఁబంపు
కానలకు రంజిలునామదిలోన వేగమే, రాజుగఁ
జేయవే భరతు రాజ్యముఁగట్టి ప్రసన్న...

76

చ. పిడుగులవంటిమాటలకుఁ బిమ్మటఁ బో యటు
రాజశేఖరుం, దుడుగక తాఁ జలించె మఱి యొ
ప్పగ నిప్పులఁ గ్రాఁగురీతిగా, నడవడివిందు రాఘ
వుఁడు నాకిది ధర్మము సీతమార్గమున్, బడి
యడవిం జరింప నగుపద్ధతి యంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. తల్లికి ముందుగాను చినతల్లికి దండముపెట్టి కన్ను
లన్, గొల్లున నేడ్వఁగా నపుడు ఘూర్ణిలుచు
న్నది యేమిసేతు నే, నొల్లను రాజ్యభోగముల
నోరిమి వచ్చెదఁ బాయలేను నా, తల్లడమంద
నాకొడుక తాళఁగఁ జాల ప్రసన్న... 78

ఉ. సత్యము దప్పరాదు జనసంఘునతా మఱిచింత
యేల నా, నిత్యసరాక్రముండు మదినిశ్చలతన్
వరమిచ్చినప్పుడే, సత్యము తండ్రివాక్యముకు
సమ్మతినొందినవాఁడె పుత్రుఁడున్, సత్యము శీల
మా పురుషసన్నిధినుండఁ బ్రసన్న... 79

ఉ. ఒక్కఁడె రాముఁ డావనము నొందుటఁ జూ
చియు లక్ష్మణుండు దాఁ, గ్రక్కున తర్లగా
మఱియుఁ గంజదళాక్షియు సీత వైనమై, యి
క్కడ నేమి నాకుఁ బతి యెక్కడనుండిన నక్క
డుండెదన్, జక్కనివార్త కాంతుకడ సాధ్య
మెలంగ ప్రసన్న... 80

ఉ. తెచ్చునె రాముడున్ రక్షము తెచ్చిన సూతుఁ
డు నల్వరెక్కినన్, సప్తతి పట్నమున్ వెడల్
చయ్యన తల్లి గుహాశ్రమంబునన్, సామ్యసిలంగఁ
జేరి రిక సూతుఁడు సేవు కథంబు వీసికో, పా
మ్మని పంపవచ్చెఁ బురిఃజొచ్చుట కేడై ప్రసన్న.

ఉ. రాముఁడు తల్లిపోయెనని రాజుకు సూతుఁడు
వచ్చి చెప్పినన్, భామల మాటవెంటి నెడఁ బా
సితి రాము గుణాభిరామునిన్, రాముని దల్చి
తల్చి వది టంపముగాఁ దెగఁ గోసినట్లుగాఁ
జ్రేమను జీవము నివ్వడచివెట్టెను రాజు ప్రసన్న.

ఉ. సంగతి రాత్రియు న్నిలిచి చయ్యన నాగుహఁ
గూడి వేడుక, స్తంగయుదాఁటి తా జడలు గ్ర
క్కునఁ దాల్చియు రాముఁజూచియు, స్తంగన
చాలదుగిఖపడె నందుకు లక్ష్మణుతోడఁ గైక హా
భంగముచేసె నిట్టిరఘుపట్టముఁ గట్ట ప్రసన్న.

ఉ. అక్కడినుండి రాఘవుఁడు సంగనఁ జూచి విచా
రమంది తా, గ్రక్కునఁ జెట్టఁ బట్టుకొని కంబద
భాషిని గారవించియు, న్నక్కువ నూటడించి పలు
మాటను మోమున మోముఁ జేర్చె నా, చక్కె
రబొమ్మ కాల్పడలఁ జయ్యనవచ్చె ప్రసన్న. 84

ఉ. వచ్చి భరద్వాజాశ్రమము వద్దనుజేరి ముసీంద్రుఁ

గాంచి తా, మచ్చటఁజేరి రాత్రి సుఖమందియు
వేడుక దర్శిలేచియున్, ముచ్చట లాడుచు న్న
డువ ముందరజూచియుఁ జిత్రకూటము, న్నచ్చ
ట పర్ణశాల నొకఁ డప్పుడు గట్టి ప్రసన్న... 85

చ. భరతుని వేగరమ్మనుచుఁ బంపిరి లేఖలువ్రాసి వేగ
మున్, వరుసను దమ్ముఁడు న్నొలువ వచ్చుటఁ
జూచి రయోధ్య పట్నమున్, సిరి తొలఁగింది
యేమొయని చింతిలుచుండిన నాడకాడకున్,
గులుతులు చెప్పఁగాను విని గొబ్బినవచ్చె
ప్రసన్న... 86

ఉ. తల్లినిఁ జూడరోసి తమతండ్రికి నగ్నిమఖంబుఁ
జేసియున్, సల్లలితంబులైన నృపసాధ్వలకాంతు
లు మాయఁజూచియున్, మెల్లఁగ గాముఁ దెత్తు
మని మిక్కిలిప్రేమను మంత్రివర్గమున్, వెల్లిరి
రామమార్గమున వేడుకనంత ప్రసన్న... 87

ఉ. వచ్చినమూకఁ జూచి గుహుఁ *డోడయువేయక
యున్న నాతనిన్, సచ్చరితుండునా భరతసాధుఁడు
సంగమమైత్రిఁ జూపియున్, వచ్చె భరద్వాజంగ
నియు వార్తల నెల్ల నెఱింగి యంతటన్, వచ్చిరి
చిత్రకూటముకు వారిని జూచి ప్రసన్న... 88

చ. భరతుఁడు రాముపాదములఁ బట్టుకయేడ్చియుఁ

గన్న తండ్రియుకా, పరమపదంబు కేగెనని వత్సన
రాముండు శోకచిత్తుడై, పరక్రియలగ్నిజేసి తన
పాదుకలిచ్చియుం బంపె దమ్మునికా, భరతుండు
రామపాదుకల భక్తిని చెచ్చె ప్రసన్న... 89

చ. భరతుండు దీక్షజేసి యలపట్టము జేరక తాను
తాపనై, భరమువహింపఁ దమ్ముండును భారతపా
దము గొల్వసాగె నా, భరతుండు రాముపాదు
కలె భద్రమటంచును సేవజేసె నా, భరతుని
బంపి రాఘవుండు పైనము జేసె ప్రసన్న... 90

ఉ. అత్రిమహామునీశ్వరుని యాశ్రమముం దగఁజేరి
వేడుకకా, శ్రోత్రియుఁ డాతఁడిచ్చిననుశోభితమా
సరనంపుటన్నముకా, పాత్రగఁబొంది యాయతిథి
భాగము రాముండు సీత లక్ష్మణుల్, శ్రోత్రియవర్గ
మంపఁ జనె సొంపుగ నెద్దు ప్రసన్న... 91

ఉ. చొచ్చిరి దండకాటవిని జూచి విరాధుని బంపి
యంత భీమచ్చరశూన్యులైన మునిమండలి
నాశరభంగుం డాదిగా, ముచ్చటలాడవచ్చుముని
ముందు నగస్త్యముసీంద్రుఁ గాంచి యా, సచ్చరి
తాత్తులకా గొలిచి శస్త్రములందె ప్రసన్న... 92

ఉ. మాయమృగంబుఁ జూచి పలుమాటును సీతయుఁ
బట్టితెచ్చునెకా, బాయక దానిమెంబడిని బట్టెననం

చును బోవుచుండఁగా, మాయయటంచు రాఘ
వుఁడు మర్త మెఱింగియుఁ గోపచిత్తుడై, సాయ
కమేయ లక్ష్మణుఁడ చచ్చితి నంచు ప్రసన్న...

ఉ. రాముఁడు నిన్నుఁ దల్పె మఱి రాక్షసులందఱు
నేమొ లక్ష్మణా, తామసమేల వేగచను *వేగము
వేగమటంచుఁ బల్కినన్, ఏమిభయంబులే దనఁగ
నించుకమాటల నాడె సీతయున్, రామునిజేర
లక్ష్మణుఁడు రావణుఁ డంత ప్రసన్న... 94

చ. కపటముచేసి వచ్చుటయుఁ గంజదళాక్షియు
జూచి వేడుకన్, దపనియటంచు వచ్చుటయు
దగ్గఱవచ్చిన రూపుఁజూపుటన్, విపదమునొంద
సీత తన వేడుకగాలిరథంబునం దిడెన్, చప
లుఁడు తిన్నఁగా జనెను సాగరలంకఁ బ్రసన్న.

ఉ. పాటలగంధి సీతయును బాష్పజలంబులుగా
స్రవించుచున్, మాటికిమాటికిం దలంచు మాన
సమందున రామరామ ఘో, రాటజటాయువంత
విని రావణగుఱ్ఱపుఁగ్రొందలంబునున్, వాటము
పేర్చి తన్నె మఱి వాఁడునుఁ గూలె ప్రసన్న.

ఉ. లంకకుఁ గొంచుబోవ తన లక్ష్మణయుక్తము
లైన సొమ్ములన్, బంకజగంధి తీసికొనిపైఁటచె
ఱంగునుఁ గట్టివేసినన్, శంకయులేక రావణుఁడు

సాగరు దాటి పరంబులోపల, వృంకజగంధి నుం
చె: వనపాలిటిమ్మత్తు ప్రసన్న... 97

ఉ. వచ్చినజూచి తమ్మునిని వారిజనేత్రుని సీతడించి
యే, వచ్చితివన్న నావని నె యాడనిమాటల నాడి
పొమ్మనెన్, వచ్చితిసంచు నిద్దఱును వార్తలనా
డుచు నున్నచోటికిన్, వచ్చిన సీతగానకను వార
లునేడ్చె ప్రసన్న... 98

చ. అడవిని జాడల న్నెదుక నక్కడఁబడ్డజటాయుం
జూచి నీ, వెనుడ వటంచు: బల్క నపు దేర్చడఁ
జెప్పెను సీతజాడలన్, వడివహసంబు: జేయు:డని
వారిజనాఘని వానిగాల్చి తా, కడపటతల్లి రాక్ష
సు: గ*బంధుని: జంపె ప్రసన్న... 99

ఉ. వచ్చిరి పంపతీరమున వాసముకున్ శబరుండు
వేగమే, వచ్చియు పండ్లు: దెచ్చియును వారిజ
నాభుని కిచ్చి భక్తితో, నచ్చటనుండి తల్లియును
నప్పుడు చూచిరి ఋష్యమూకము, న్వచ్చెడి
వాయుపుత్రు ననివారణజూచె ప్రసన్న...

ఉ. ఎక్కడినుండివచ్చితిరి యెవ్వరుమీరు కులంబు
నెద్ది యే, దిక్కులనేలు మీమహిమ కేటంగ
దెల్పుడు రాకకుం గతం, విక్కడి కన్న లక్ష్మ
ణుడు సీతడు రాముడటంచు సర్వమున్,

జక్కగ స్వీయమాకథను చాటి వచించె
ప్రసన్న... 101

చ. ధరణి నయోధ్య నేలునృపు ధర్మపుటాజ్ఞకు బద్ధుఁ
డై విభుండు రయముతోడ దండకను దొడ్డగ
నిల్చి ఖరాదివీరులక, బొరిగొనవచ్చి యిచ్చ
టను పూతచరిత్రను సీత రావణుండు రహిని
గొంచునేగఁ గను దోరపుదృష్టి ప్రసన్న...

ఉ. తమ్ముడ నేను లక్ష్మణుడ దాసుడ సేవయొన
ర్పవచ్చితిక, మమ్మడుగంగఁ దెల్పితిమి మాన్యు
డ సీచరితంబుఁ దెల్పవే, యిమ్మహి నన్న మ్రొక్కి
యిదె యేర్పడఁ దెల్పెద వాయుపుత్రుడ,
నృమ్మతి సూర్యపుత్రునకు సన్నిధిబంటు ప్రసన్న.

ఉ. అంజనదేవిపుత్రకుడ నాత్తుడ సీకును బంట
నేను మీ, కంజదళాక్షిఁ జూపెదను గ్రక్కున
రం డిఁక ఋష్యమూకముక, మంజులవాణి సీత
గనుమార్గము సేతు నటంచుఁ బల్కినక, రంజి
తమైన ప్రేమయది రాజిలఁబోయె ప్రసన్న...

ఉ. అందుకు రామలక్ష్మణులు నాతఁడు సంతస
మంది రప్పుడే, కొందలమందు నాతఁ డిఁకఁ గొం
కక సర్వచరిత్రదెల్పినక, ముందుప్రయోజనం

బనంగ మోదముతో నలవాలికోడుటన్, కొం
దటితోడ ఋష్యగిరి కూడుట చెల్పె ప్రసన్న.

ఉ. అంజనిపుత్రు డాపిదప నారవిహనున కన్ని చెల్పి
యున్, రంజితమైనది త్రమున రాఘవుఁజేచ్చెను
నూర్యపుత్రునిన్, మంజులరీతి రామునకు మా
టికి మ్రొక్కెను వానరేశుఁడున్, శింశుతమైన
వాక్యములఁ జేరిచె సుత ప్రసన్న... 106

ఉ. వాలికి నీకు నిద్దటికి వాదమదేలనువచ్చె నన్న
నా, యాలిని లోనవేసికొని నన్నపు కట్టులఁ
జంపవచ్చినన్, జాలక నాదుబల్కి యగచాట్లను
బొందిటు డాగినాడ నా, సాలిటివైవ మీ
వనుచుఁ బల్కెను ద్రేమ ప్రసన్న... 107

ఉ. మంచిది వాలిఁ జంపెదను మర్కటనాథ యటం
చుఁ బల్కినన్, సంచితమైనసాములను సామికి
జూపిన మోహతాపమున్, మించియు మూర్ఖ
పోయె మఱి మెల్లన తాఁ దెలివొందిలేచియు,
న్నించుక సేపు దుగిభవడి యింతిదలంచె ప్రసన్న.

ఉ. వాలియు నీవు నిద్దఱును వాదములాడుచుఁ
బోరుచుండినన్, వాలిని సంహరించెదను వచ్చెద
వెంటను దర్లిపొవ్వునెన్, వాలినిఁ బిల్వ రోపపడి

వచ్చియు యుద్ధముసేయునప్పుడుకొ, వాలినిఁ
గూల్చి సూర్యసుతు వైరముదీర్చె ప్రసన్న. 109

ఉ. వాలినిజూచి తారయును వారకమాటికి మోదు
కొంచుఁ దా, వాలి ప్రతాపశాలియని వర్ణనసే
యుచు నెట్లుతాళుదుకొ, బాలగఁ జ్రేమఁ జూచి
నను సారెకుసారెకు గారవించి నీ, బాలునిఁ
జూడు మంగదుని భద్రునినంచు ప్రసన్న... 110

ఉ. రామునియాజ్ఞచేత కపిరాజ్యము నా రవిపుత్రు
కిచ్చినకొ, ప్రేమను తారఁగూడి యతిప్రీతియొన
ర్చుచునుండి వేడుకకొ, వేమటు వానకాలమును
వెళ్లఁగ రాముఁడు పిల్వఁబంపినకొ, భూమిని
నున్న వానరులు బోరునమ్రోయ ప్రసన్న. 111

ఉ. వానరకోటి గొల్వఁగను వచ్చె దివాకరపుత్రుఁ
డప్పుడుకొ, వానరులందఱు గనియు వారిజనా
భుఁడు సీతఁజూడఁగా, నానయుఁజేసె సీతగని
యచ్చటివార్తలఁదెల్ప సంగదుం, బూనెను మారు
తాత్తజుఁడు *నుంగ్రముఁబట్టి ప్రసన్న... 112

చ. పడమర తూర్పు నుత్తరము బంపఁగఁబోయిరి
వానరాధిపుల్, వడి తనచేతిముద్రికయు వాయు
తనూజునిచేతి కిచ్చినకొ, దడయకపోయె వానరు

లతండము నప్పుడు దాక్షిణ్యంబుగక, బుడమిని
జాడల నైదుకఁ జోయిరి వారు ప్రసన్న... 113

ఉ. వచ్చి సముద్రతీరమున వానరులు చ్ఛరణింపి
నప్పుడుక, జచ్చుజటాయువాక్యములు సారెకుఁ
జెప్పగ దుఃఖమంది తా, వచ్చి జటాయువన్న
మఱి వారితొఁజెప్పెను శీతపోలకల్, మెచ్చుగ
లంకమార్గమును మేటిగఁజెప్పె ప్రసన్న... 114

ఉ. ప్రాద్దునలేచి వానరులు పోయి సముద్రపుఁదీర
మంతయుక, దద్దయుఁజూచి యంగదుఁడు దా
టంగలేమని చెప్పుదుండఁగాఁ, బద్ధకు నాంజనే
యుఁడును బర్వతమెక్కె మహద్భుతంబుగాఁ
బెద్దయుఁబెంచి వాలమును పికరమంద ప్రసన్న.

ఉ. పాదములూని బిట్టగసి పావనిదాఁటి సముద్ర
మప్పుడుక, మోదమునొంది రాఘవల మూర్తి
మహత్త్వమటంచు వేగము, న్నాదుగలంకఁజొచ్చి
యును బల్లవపాణిని శీతఁగానకక, లేకని నిశ్చ
యించియును లేకటరాత్రి ప్రసన్న... 116

ఉ. రావణుభోగముక నుఖము రాజ్యనిలాసము
రూపురేఖయుక, భావజాకేళిముచ్చటయు భామ
లుచేసెడు మంగళార్తియుక, భావములోను

జూచి యింక భాగ్యములు నృజ్జడబాము వీనికిఁ
గావరమంది రాఘవులకాంతను దెచ్చె ప్రసన్న.

చ. తెలతెలవాటవచ్చినను ధీరుడునా హనుమం
తుండప్పడుక, కలవరమంద సీత నటుగానక రావ
ణుఁ డేమిచేసెనో, తెలియ దింకేమిసేతు నని దీన
తతో వనమంతఁ జూడఁగా, నెలతనుఁ గాంచె
నొక్కతెను నేడ్చుచునుండ ప్రసన్న... 118

ఉ. అన్నిట రూపురేఖలును నందముచందము మో
ముకాంతియుక, నన్నియు నానవాలులును నక్క
డ రాముఁడు చెప్పినట్లుగా, నున్నవి సీతయేయ
నుచు నుబ్బుచు భూజము నెక్కుచుండఁగాఁ
గన్నులఁగప్ప రావణుఁడు గ్రక్కునవచ్చె ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చినవానిమాటలును వారిజనాభునిదేవిమాట
లుక, మెచ్చియు రాక్షసాధముఁడు మేలుగ నా
శది దీట కేగుటల్, ఇచ్చట సీత యేడ్చుటయు
నింతులు కావలియున్నచందముక, ముచ్చట
దీఁజూచి యలముద్రిక నిచ్చె బ్రసన్న...

ఉ. రామునిచేతిముద్రికను రామకు నిచ్చి శుభంబు
జెప్పియుక, భామశిరస్సునందుఁ గలభాసురరత్న
ముఁ దాల్చి విప్పుటక, వేమటు నాజ్ఞఁదీసికొని

నేగమె తా వనమంతుఁగూల్చి, తామనమంతు
రావణుఁడు దానవమంపె ప్రసన్న... 121

౩. వచ్చినరాక్షసావళిని వాలముచు దెగటార్చి
వైచిత్రా, నిచ్చునవచ్చినట్లుగను నెట్లున వచ్చిన
వారిఁ జంపె నా,నచ్చినయక్షయము దునమె
వారక వానికీ బెద్దవాఁడు నా, మ్రచ్చున
నింద్రజిత్తు నొకమూలకుఁ జేరె ప్రసన్న... 122

౪. ఏమిర వానరాధముఁడ నెచ్చుటయు పిట్టున వచ్చి
తన్న నే, భూమిజుఁ గాంచ వచ్చితిని నెచ్చుట
నినుఁజూచి రావణా, భూమినీతనిచ్చునఁగఁ బావ
ము నెంచక పంపుఁడన్న న, త్వేరిచునిఁ పనుఁడు
నినిపించెనురీతి ప్రసన్న... 123

౫. తోఁకయుఁ గాల్చిన న్నెగసి ఘోరగ దుమ్ముగఁ
జేసి మేడలకొ, వీరను పట్టుమంతయును వేగ
ముగా దహించుఁ జేసి నిర్భీకరవృత్తిఁ జూచి
యల భీతవృగ్గొక్షిని రాముపత్ని చస్తోకవిధాన
మూని యలతోయధి దాఁటి ప్రసన్న... 124

౬. వచ్చినవాయుపుత్రుఁ గని వాచకు లున్నతఁ శ్రీతి
నొందుఁగా,నచ్చటివార్తలం దెలిపి యాదరముగిని
వారిఁగూడి మే,లచ్చుపడంగ నంగదునియాజ్ఞను

వానరపంక్తిఁ గూడియున్, మెచ్చుచు నా మధూ
పఁనమిత్తులరైరి ప్రసన్న.... 125

ఉ. అంతకుమున్ను వానరులు నందఱువచ్చిరి సీతఁ
గాన కత్యంతపుఁ బ్రేమనుండిరి ఘనాత్ములు
రాముఁడు లక్ష్మణుండు ప్రత్యంతముసందునున్న
యలయాద్యుల పల్కులచేత వీరికై, ప్రాంతము
లం గనుంగొనఁగ వారునువచ్చెఁ బ్రసన్న... 126

ఉ. సీతనుఁ జూచివచ్చితిమి శ్రీరఘునాయక లంక
లోపలన్, బ్రీతిగ ముద్రికిచ్చితిమి ప్రేమనాసం
గఁగఁ దెచ్చినార మా, నాతియొసంగురత్నము
ను నాతి మిముం దలపోయుచుండు బ్రహ్మ
తిగ లంకఁగాల్చితిమి కాంచితి మిమ్ము ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చి సముద్రతీరముకు వానరు లారఘురాము
నాజ్ఞచే, నచ్చటఁ దెచ్చి పర్వతములన్నియు
సీలునిచేతి కిచ్చినన్, మెచ్చుగఁ గట్టగట్టి యల
మేటిపరాక్రమశాలి వేడుకన్, ముచ్చటతోడ
వానరులు మూఁకలుగాంచె ప్రసన్న... 128

ఉ. అంతవిభీషణుండు తనయన్నకుఁజెప్పెను రామ
సీత సీ, వింతటనిచ్చినన్ బ్రతుకు నిష్టజనంబుల
టన్న నుగ్రుఁడై, యంతటఁ దన్నెఁ దమ్మునిని

నప్పుడె లంకయుఁ బాసె నాతఁడు, న్నాన్తిము
నందు రామువలె భద్రముగాంచె ప్రసన్న...

ఉ. రమ్మ విభీషణా యనుచు రాఘవుడుం దయఁ
జేసినప్పుడే, హుమ్మనువానరావభియు నోర్పుచు
జెందెను లంకపట్టముక, సమ్మతిఁగట్టి రాఘవుఁడు
నైస్యముతోడను బంపె లంకపై, యమ్మహితుఁ
డు వానరుల సంఘటిఁగూడెఁ బ్రసన్న... 180

ఉ. ఉత్తరగోపురంబునకు నొప్పుగఁబోయెను దాన
వుండు దా, నత్తటిఁబట్టుఁచుత్రములు నాకసమఁ
దునఁదోఁచె నెండకుక, సత్తునపోయె వానరులు
సారెకు వానిని గొట్టుఁబోవఁగా, నత్తటి కా
టం చనియె నానురవైరి ప్రసన్న... 181

ఉ. చూడు విభీషణా యనుచు నుద్ధిగుఁడై రఘు
రాముఁ డప్పుడుక, వేడుకబాణ మొక్కటియు
వేసినతోడ ననేకమస్త్రముల్, గూడియు ఛత్ర
సంఘములఁ గుంభినిఁ గూర్చినఁ జూచి రావణుం
డాడెను రాముసాటి యెవరంచును దాను
ప్రసన్న... 182

ఉ. రావణుతోడ సంగదుఁడు రామునిరీతను బుచ్చి
లంకయుక, కావగ నేలుకొమ్మనినఁ గావ
మందియు రావణుండు తా, భావములోన సంగ

దుని * జంపెదనంచుఁ దలంచ రావణా, చావడి
నీకు సిద్ధమనె సాగుచు నంత ప్రసన్న... 133

ఉ. అండజయాన రావణుని యంగన నీతను బుచ్చు
మంచనెన్, మండుచు రావణాధముఁడు మాని
ని వేగమె లేచి పొమ్మనెన్, దండధరుండు నా
యెదుటఁ దాళఁగ లేఁ డింక పీరు లెక్కయే,
పొండనె రాక్షసాధములఁ బోయిరి పోర ప్ర
సన్న... 134

ఉ. వచ్చినరాక్షసావళిని వాలమునం దెగటార్చు
చుండినెన్, జచ్చుచు రాక్షసావళులు సారెకు
సారెకు వచ్చుచుండఁగా, జచ్చితి యింక మీర
లని చయ్యన మూలబలంబుతోడుగా, వచ్చెను
రావణానురుఁడు వాసవవైరి ప్రసన్న... 135

ఉ. రావణుఁ డివ్విధంబునను రాజితమాబలపంక్తిఁ
బోగఁగా, రావణుపై కిబోయె నలరావణుతమ్ముఁ
డు రామునాజ్ఞచే, రావణుఁ డాగదన్ విడచె
రాముఁడు చూచుచునుండినంతలో, రావణు
తమ్ముఁ డాగద ధరాతలిఁ జేర్చె ప్రసన్న...

చ. తరలనిశక్తినేసి యింక తప్పకపాపుము నాఁగ
నంతలో, మెఱుపులు గ్రుమ్మబాణముల మ్రిం
గుచు వచ్చెడిశక్తిఁ జూచియు, న్నరుణదలిర్ప

లక్ష్మణుడు గ్రహ్మన నర్థము వచ్చి నిల్చినకా
బొరలుచు దాని లక్ష్మణుడు మూర్ఖయు
బోయె ప్రసన్న... 13

ఉ. తమ్ముని జూచి రాఘవుడు శాలిషిమాలయ
బట్టియేడ్చియు, న్నిమిషి రావణానుచని నిప్పుకె
కూల్చెద నంచు నుగ్రుడై, క్రమ్మకలంబులే
నను కాకకు: రాశిలైక లంకకుక, సమ్మి
నిల్వలైక చనె: జచ్చిత నంచు ప్రసన్న... 18

ఉ. సంజని లేను బంపనలె జాగి కనేయ: వేగ ని
ప్పుడే, యంబనెముద్దుబిడ్డనని యంకిత మన
వేణు లాతడు, న్నంజలి: జేపియి కను నాని
మొప్పుగ విక్రమించునక, సుంకితొంకి: దెచ్చి
దనసాహసమొప్పు: ప్రసన్న.... 19

ఉ. ఆక్షణమందు సంజనియు నాశని కిచ్చిన యం
లోపలక, ఏక్షణజేయుచుండగనె వేగవె
లక్ష్మణు: పొక్కమాటు ప్రత్యక్షము నయ్యె
దెల్విగను *కొండునుసూచుతి కిండివచ్చె నా
రాక్షసమూలచింత:నె రాముడు నవ్వె
ప్రసన్న... 14

ఉ. లంకయు నెప్పటట్ల మఱింగ్గల కెక్కయనియె
రాక్షసుల్, ఇంకమఃతేమిటివమని యెద్దగ రా:

ఋఁ డంతలోపలకా, శంకయుఁదక్కి వానరులు
సారెకు రాక్షసపంక్తిఁ దున్నఁగా, లంకను బ్రోచు
రావణుఁడు లజ్జ వహించె ప్రసన్న... 141

ఉ. రాతిరి నింద్రజిత్తు రఘురాముని తమ్ముని సేనను
తయుక, ఖ్యాతిగ నాగపాశములఁ గట్టియు
బ్రీతిని లంకఁజొచ్చియుక, సీతది దక్కెఁగా
యనుచుఁ జెప్పఁగ మిక్కిలిప్రీతిఁజెందె ది,వ్యా
తతకీర్తిరావణుఁడు నాతఁడు పోయె ప్రసన్న.

చ. గరుడుఁదలంప రాఘవుఁడు గ్రక్కువచ్చినఁ బా
టిపోయె నా, ఖరతరసర్పసంచయము కాంక్షను
గొన్నిటి జంపి రాముచే, సరగున నాజ్ఞఁ
గైకొనుచు సాగె నతండును వానరాళియుక,
బరువడి తొల్లియున్నయటు భాసురులైరిప్రసన్న.

చ. భయముఘలైనరాక్షసుల భగ్నముఁ జేసిరి వాన
రాధిపుల్, చెలువతనంబడంగఁగను చింతవహిం
చెను రావణుండు తా, బలమదిపోవ రోయు
చును బంపెను పుత్రుల లక్షమంది నా, బలము
నుజచ్చె వానరులు భద్రము గాంచె ప్రసన్న.

ఉ. అంతట రావణాసురుఁడు నాత్మవిచారము నొం
దుచుండఁగా, నింతవిచార మొంది యిటు లేల
కృశించెదు భూమిలోన నీ, యంతటివాఁడె

చింతిలఁగ నొనాకొ కార్యములంచు నింత్రడి,
త్తంతరభంబు నెక్కి ఘనతంతయుఁ జూపె
ప్రసన్న... 145

చ. కొడుకులు చచ్చిపోయిరని కోపముతోడను
రావణుండు తా, నడలుచునుండఁగా నవుడు
నగ్రసుతుండగు మేఘనాదుఁడు, న్వడివడి నూజి
డించియును ఛర్గనిగూర్చి తపంబుఁజేసి యా,
గడియనువచ్చుతద్రథము గ్రక్కుననెక్కి ప్ర
సన్న... 146

ఉ. గుంపులరాక్షసావళులఁ గూల్చిరి వానరు లంత
వేగమున్, దెంపుగ రావణాసురుఁడు దీనతనాం
దియు నావలించియున్, గంపముచేతవచ్చె నల
*కోటల నేడిటి దాటి రాము పై, నంపలగుంపు
లేయుచును నందఱిఁగూల్చి ప్రసన్న... 147

ఉ. ఇక్కడివార్తయంత విని యింద్రవిజేతయు నీక్ష
ణంబునన్, గ్రక్కున వారిసంగరముఖమ్మున ఖండ
నఁజేసి వచ్చెదన్, జక్కను జూడు తండ్రియని
చాపముచేతనె పూని తేరునుం, గ్రక్కునఁ
దోలె యుద్ధమునకై చనె నయ్య ప్రసన్న...

ఉ. వాడు మహాగ్రకోపమున వానరులం దిగ
మ్రొంగ నార్చుచు, స్నేహువధింతురాముఁ డతఁ

దెచ్చటనుండె నటంచు రాగ నా, వేడిమి
మాచి రాఘవులు వీడు విభీషణ యెవ్వడన్న
దా, వాడనె కుంభకర్ణుఁ డని వాడనిచెప్పె.
ప్రసన్న... 149

చ. బలమగుదివ్యబాణములఁ బావునిపై నటుపంప
నంతలో, బలమును వానిమాయలును భగ్నము
లయ్యెను బ్రహ్మబాణముక, దలఁచియు వాని
పైఁ బనుపఁ దత్క్షణమే యది వాని ద్రుంచెనా,
కులగిరికూలినట్లుగను గూలెను వాడు ప్రసన్న.

ఉ. చచ్చెను కుంభకర్ణుడన స్వాంతమెటుంగక మూ
ర్ఛవోయి తా, నచ్చటలేచి రాఘవుల నందఱు
జంపెన నంచు నుగ్రుడై, మచ్చరకొంతదీర్పు
మని మానక నయ్యతికాయుఁ బంపె దా, వచ్చె
ను రాముఁ డే డనుచు వానిని జూచి ప్రసన్న.

ఉ. కోపముచేత లక్ష్మణుఁడు కూల్చిననాయతికాయుఁ
డప్పుడుక, బాపము మేఘనాథునకు భగ్నము
చేయఁగ హెళామమంతయుక, గోపముఁ బూని
వచ్చె నలఘూర్ణిలు హెళామము నన్విభీషణుం
డోపికఁ జెప్ప వానరులు నొద్దికఁజేరె ప్రసన్న.

ఉ. అంగదవాయుపుత్రకులు నప్పుడు దెచ్చిరి ధాన్య
మాలినిక, రంగుగ యజ్ఞవిఘ్నమును రక్తిగఁ

జేయంగ నెంచి యంతలో, మ్రింగుచు వాసరా
వళుల మ్రింగంగ నాజ్ఞయొరిగి సేనకుక, భం
గముసేయఁగాఁ దివిరి వచ్చెను వాఁడు ప్రసన్న.

ఉ. ముందట రావణానురుఁడు మూలబలంబు లనేక
రాక్షసుల్, కొందలమందకచ్చియును గూయు
చునుండ విభీషణుండు తాఁ, జిందులు ద్రొక్కు
మూఁకలను జెప్పెను రావణు సేనయంచు నా,
చందమునంతయు నివసించె సారెకు నవ్వు
ప్రసన్న...

154

ఉ. ఒక్కొక్క రాక్షసాధముఁడు నొక్కొక్కరాముం
డనంగ నప్పుడు, నైక్కుచిథంబులం బలిసి భీకర
మూర్త్యవతారమైనతా, నెక్కడఁజూడ రాఘ
వుఁడు నేమిమహత్త్వమొ రాక్షసాధము, ల్లి
క్కునఁగూడిరందలును గయ్యముదీతె ప్రసన్న.

చ. రథమును నెక్కి రావణుఁడు రాఁ గవి యింద్రుం
డు రామచంద్రుకు, న్రథమును మాతలిం
బనుప రాఘవుసన్నిధి కొచ్చి నిల్చినక, రథమది
యెక్కి రాఘవుఁడు రంజిల నాకపులంత వేడు
కక, రథముల రామరావణులు రాజిలుజూచె
ప్రసన్న...

156

ఉ. రాముడుగెల్పునంచు సురరాజును వానరు
లంతవేడుకక, వేమరుగెల్పురావణుడు వేగ
మటంచు విశాచరాక్షసుల్, భూమిని జూచు
చుండగను బోరిరి సింహము నేన్దుచాడ్పునక,
రాముడు రావణుండు నలరాక్షసమూలక
ప్రసన్న... 157

ఉ. అంతట రామలక్ష్మణులు నస్త్రములం దగఁ బోరి
పోరియు, న్నంతటఁబోక నిద్దఱును నయ్యిరువాఁ
గులవారుఁ బూన్కితో, వింతగఁ జూచుచు
న్తిగుల విభ్రమమూనియుఁ బోరుచుండఁగా, నం
తటరావణాసురుని యాయువు దీతె ప్రసన్న...

చ. పదియుశిరంబులు స్థనిమి బాహులు నిర్వదిద్రుం
చివేసిన, న్నదరిపడంగ నంతటను నప్పుడె మా
టికిఁ బుట్టుచుండఁగా, మదిదలపోసి రాముఁగని
మర్తముఁజెప్పి విఘ్నేషణుండు నా, సదయుఁడు
నగ్ని బాణమున సత్తువ దీసె ప్రసన్న... 159

ఉ. దేవతలుం బిశాచములు దిక్కులుకొండలు వాన
రాధిపుల్, భావజవైరియుక మఱియు బ్రహ్మలు
నందఱు భీతినొందఁగా, భావములోన నస్త్రమున
బాహులదీసియుఁ దీవ్రముష్టిచే, జావుము రావ
ణా యనుచు జయ్యన నేసె ప్రసన్న... 160

ఉ. అంతట కూలె రావణుడు నద్భుతసంతస మంది
దేవతల్, వింతగఁ బుష్పనర్జములు వేడుక రాఘవు
ముంచి దేవ మా, కెంతనుఖంబుఁ జేరితిని కేశవ
రామయటంచు మ్రొక్కుచున్, గాంతలు మంగ
ళార్తులను గౌరవమిచ్చె ప్రసన్న... 161

ఉ. రాముఁడు విల్లునంబులును రంజిలుతమ్మునిచేతికి
చ్చినన్, భామయువచ్చి రావణునిభామినిబాష్ప
జలంబు కారఁగా, ద్రేమను బ్రాణవల్లభునిపేర్చి
యుఁ జూచుచు మీదప్రాప్తియున్, గామినియే
డై రాముఁడును గాంచెను దాని ప్రసన్న... 162

ఉ. ఆన్నకు రావణాసురుని కగ్నివిధానము నాచ
రించి యా, సన్నతగా త్రిసంపె నలసన్వజనంబుల
తోడ లంకకున్, సన్నతులైనవానరుల జాగ్రతఁ
జెప్పెను రాఘవుండు నా, సన్నలఁజూచి యిట్టు
లనె సారెకుఁ ద్రేమ ప్రసన్న... 163

ఉ. భీకరలంక విప్రుడు విభీషణుఁ బట్టముఁగట్టి రమ్మ
నెన్, బ్రాకటవానరాధిపులఁ బావనిమున్న గువా
రలన్ గడున్, భీకరమొప్పు దోడ్కొనుచు
భేరిమృగంగములుం జెలంగఁగా, శ్రీకరమైనరాజ్య
మును జెల్వగఁగట్టె ప్రసన్న... 164

ఉ. అప్పుడు సీతఁ దె వ్వునుచు నాజ్ఞ యొసంగెను

రాఘవుండు నా, కప్పురగంధి దోడుకొని గ్రక్కు
నవచ్చె విభీషణాదులుక, దెప్పగఁజూచి రాఘ
వులు తెంపుగమాటలనాడె లక్ష్మణా, చెప్పము
సీతన్నఁజొర సీతయుఁబూనె ప్రసన్న... 165

ఉ. రామునిచిత్తముందెలిసి రంజిలునగ్నిని సీతచొ
చ్చియుక, భామను వీతిపెఱాత్తుండును బట్టె
గరంబులఁ దెచ్చి యప్పుడే, స్వామికి నప్పగించి
నను సంభ్రమమందరి చేవదానవుల్, ప్రేమతోఁ
గన్నతండ్రి మునిపీతముఁ జొచ్చె ప్రసన్న...

ఉ. వచ్చినవారికందఱికి వందనమప్పడుచేసె రాముఁ
డు, నవచ్చినవారు సీతకును వారకబుద్ధులునెప్పి
రెంతయుక, ముచ్చటదీట నాముదిత మోదము
నందరిఁజేర్చి యప్పుడే, నచ్చరితుండు రాఘవుఁడు
సమ్మతి నుండె ప్రసన్న... 167

ఉ. వేగమయోధ్యఁ జూడవలె వేకువలేచియు మాఁ
డునాళ్లకుక, ఏగతిఁ జేరవచ్చు నన నిష్టముతోడ
విభీషణుం డనుక, పోగలయట్టిపుష్పకము పూ
ర్వమునుండియు నున్నదిచ్చటక, శ్రీగలభాగ్య
ళాలియది శీఘ్రముచేరు ప్రసన్న... 168

ఉ. తెచ్చునె రామచంద్రుండును దెచ్చి విభీషణుఁ
డంతవేడుకక, సమ్మతి సీత రాముండును పైన్య

ము లక్ష్మణుడేగ నంతయున్, గొమ్మయుఁ జూ
చుచుండఁగను కోరికదీటఁగ రాముఁ డంతవే,
గమ్మున వార్తలందెలుపఁ గాంచెను సీతప్రసన్న.

ఉ. లేచటుతల్లెఁ బుష్పకము లెక్కియులేచటుపంటి
దూరమున్, బూచినవృక్షముల్ నదులు పూర్వ
మువచ్చినయట్టిమార్గమున్, జూచియు దాను
నాతికిని జూపుచు రాముఁడు వేడ్కలన్నియున్,
యోచనఁజేసి రందటును యోధులుగూడి
ప్రసన్న...

170

ఉ. చేరిరి చిత్రకూటమును జెల్వంగ రాముఁడు
మున్ను గాఁగ నా, క్షిరుఁడునైనతమ్మనకుఁ దెల్పఁగ
మారుతి నాతఁడేగి యా, భారత రాజ్యభూమికిని
భద్రములన్నియు కేకయాత్తజం, గూరిచిచెప్పె
నాతఁ డతికూర్చివహింప ప్రసన్న...

171

ఉ. తల్లుల దమ్ములం గనియు పండములం బిగికొఁగి
లింతలన్, జల్లఁగఁగల్గె సీతకును జక్కఁగ మ్రొ
క్కినరాష్ట్ర పుంజనుల్, చల్లనిచూపులం దనిపె
జానకి వారల నంతదేవతా, వల్లభుఁడాదిగా జను
లు వారకమెచ్చె ప్రసన్న...

172

ఉ. వచ్చి రయోధ్యపట్నముకు వాఙ్మములుం జెలఁ
గంగ వేడుక, న్వచ్చిరి యిష్టభృత్యులును వానర

సేనలు గొల్వఁగా మఱి, న్వచ్చియు నిల్లుజొచ్చి
యును వారిజనాభుఁడు కొల్వదీర్పఁగా, వచ్చిరి
దేవసంఘములు వర్ణనఁజేయ ప్రసన్న... 173

ఉ. రాముఁడు సీతఁ గూడుకొని రంజిలుచు న్నడిపి
తమందునక, బ్రేమతోనున్న నందలును బ్రీతి
యొనర్పఁచుఁ గొల్పుచుండఁగా, రామునిఁ జూడ
వచ్చిరటు రాజకుమారులు బంధువర్గముక, భూ
మినిగల్గు నాప్రజలు పొందుగ రాఁగఁ బ్రసన్న.

చ. గురువువసిష్ఠుఁ గౌశికుఁడు కూరిమిబంధుఁడు ఋ
ష్యశ్రృంగుఁడుక, వరుసముసీంద్రవర్గములు వచ్చి
రి వేడ్కను రాముఁజూడఁగా, సరసులు రాజవల్ల
భులు సత్కులజాతులు బంధువర్గముక, గరుణ
తోవచ్చి యాజనకుఁ గ్రక్కున జూడఁ బ్రసన్న.

చ. పరువడి బ్రహ్మనారదులు పార్వతిఁగూడి సదాశి
వుండునుక, మఱి శశిదేవి యింద్రుఁడు విమాన
ములెక్కియు వేడ్కఁజూచుచుక, మెలువడిరం
భయూర్వశియు మేనకముందుగ నాట్యమాడఁ
గాఁ, దరుణులుచూచి వేడుకలఁ దర్లకఁ జూచె
ప్రసన్న... 176

ఉ. కిన్నరయక్షముఖ్యు లొకగీతముఁ బాడఁగ నప్త
దిక్కులుక, జెన్నుగ మండలాధిపులు సిద్ధులు

సూర్యశశాంకు లెల్లరున్, †సన్నను నావిమాన
ములు జక్కగఁ జూచుచునుండ నెచ్చరున్,
‡తన్నట వేడ్కఁ జూచు టది తప్పకయుండె
ప్రసన్న... 177

ఉ. మింట మృదంగనాదములు మిక్కుటమై చెలఁ
గంగ నిక్కడన్, దంటబలీయమేళములు తప్పె
టబూరలు పిల్లఁగ్రోవులన్, మింటనె గప్పి పు
ష్పముల మేదిని నాముని వేషభాషలన్, అంప
చెలంగుభాషణుల నుతటనవ్వు ప్రసన్న... 178

ఉ. వీధులలంకరించెరటు వివులురాజులు వైశ్యసూ
దులున్, వీధుల తోరణంబులును వింతవినోద
ములైనచోద్యముల్, వీధులఁ బచ్చికస్తురియు
వేడుకగా మఱి మేళవాద్యముల్, వీధులవీధు
లం బ్రజలు వేడ్కలు సేయఁ బ్రసన్న... 179

ఉ. ఏనుఁగులు న్రథంబులును నెక్కుఁగుట్టములు
న్నహేమాశ్రయముల్, మానుగ మంత్రివర్గమును
మంచిపదాతులు సర్వసేనలున్, వానరసేనలు
న్నటియు వారలభేదము భల్లుకంబులున్, దాన
వమూఁకలుం గదిసి తర్లకయుండెఁ బ్రసన్న...

† సరసు. ‡ కదలులు.

ఉ. ఆప్పుడయోధ్యపట్టమున నన్నియునొప్పెను రా
జధానియై, యెప్పుడు చూచినన్ శ్రమసి
యెవ్వరినెవ్వరితాముచూచుచున్, అప్పురమం
దుఁ గాంతలను నందముఁజూచిన జందమామ
నున్, దప్పులఁబట్టువారు పరతంత్రులుకారె
ప్రసన్న...

181

ఉ. అందు వసిష్ఠకౌశికులు నత్రిమహామును లాదిఁ
బెద్దలు, న్నందఱుఁగూడి రామునకు నన్నిట మం
చిదినంబుఁ జూచియున్, బొందుగ జైత్రశుద్ధ
మగుపూర్ణిమ నుత్తమవేళ వేడుకన్, అందముఁ
జూచి పట్టమును నప్పుడు గట్టి ప్రసన్న...

182

ఉ. తెచ్చి సముద్రతీరమున ధీరతతోడుత నాంజనే
యులున్, ముచ్చటఁ బూర్ణకుంభముల ముంద
ఱగా మునులంతగూడియున్, అచ్చట సీతరా
ములకు నందఱుగూడియుఁ దానమార్చిరా,
నెచ్చుగఁ జేయువేడుకల నెంతనిచెప్ప ప్రసన్న.

ఉ. కట్టిరి బాసికంబులను గంజదళాక్షికి రామచం
ద్రుకున్, బెట్టిరి చేతముద్రికను భీకరమై జగ
మంత వెల్లఁగాఁ, బట్టిరి ఛత్రచామరము స్రాంత
ములందునఁ దమ్ములున్ హితుల్, కట్టిరి చేత
కంకణము కావుమటందుఁ బ్రసన్న...

184

చ. భరతుఁడు లక్ష్మణుండు నె-బాలుఁడు శత్రుఁ-
హంత భక్తితో, నిరవుగనిచ్చి రాఁ బిరప నెంత
యు రాముఁడు సత్కటాక్షముల్, పటపెను వారి
యందు సతిపంకజనేత్రులఁజూచెఁ బ్రేమతో, సర-
సముతోడ నిష్ఠముల సాగఁగఁడేసి ప్రసన్న...

ఉ. సన్నిధినున్న యట్టియలసాధ్వీకి కోసలరాజపుత్రి-
కిక, పన్నుగ నాసుమిత్రమను బాగుగదండవనుఁ
బెట్టి రందలుక, అన్నము శత్యభోజ్యములు
నందలుకూడియు నానగించెరా, మున్నిట సోఘ్య
మంది రలయావులుకూడి ప్రసన్న... 186

చ. గురువులకుకా నునిప్రముఖకోటికి రాముఁడు
మ్రొక్కి నిచ్చియుక, ఆరయఁగ మీకటాక్ష-
మున నన్ని శుభంబులుగల్గె వేడుకక, దిరముగ
దివ్యవస్త్రములు దివ్యసుమాళులు కోర్కిలేఱు-
గా, సరగునఁ బంచె నందఱికి సారెకు రాజు
ప్రసన్న... 187

చ. గురువు వసిష్ఠుఁ డత్రిమునికూటములెల్లను వేద
మూర్తులై, పరగెడువారిరాఘవుఁడు భక్తిని
మ్రొక్కిన యంతలోపలక, వరమునివర్గమెల్లఁ
గృప వర్ధిలుమంచును దీవనంబిడక, సురుచిర
మందహాసమున శోభిలె నంత ప్రసన్న... 188

ఉ. సీతనుగూడి రాఘవుఁడు చిత్తజుకేలిని నోలలా
డుచుం, బ్రీతిగనుండి రిద్దఱును ప్రేమను మించి
సమానరూపులై, ఖ్యాతిగఁ దమ్ములందఱును
గాంతలుగూడి సుఖంబునొందియున్, సీతకు
రామచంద్రులకు సేవలుచేయు ప్రసన్న... 189

చ. దయగలవాఁడు రాఘవుఁడు ధన్యుఁడు రాముఁడు
రాజ్యమేలఁగా, భయమును లేదు కల్పి యెడఁ
బాయదు సర్వవిధంపుభాగ్యముల్, ప్రియమును
ధర్మము న్దలిగి ప్రేమఁబెనంగి మహావిభూతులై,
ప్రియసఖులున్ సఖిజనులు వేర్చిని గూడి ప్ర
సన్న... 190

ఉ. అట్టిదయాపరుండవని యంజలిఁజేసితి నన్నుఁ గా
వుమీ, గట్టిగ లేదుపొవ్వునక కంజదఱాక్ష కటా
క్షముంచుమా, పట్టిననాదుదుర్దశలఁ బాటఁగఁ
గొట్టి భయంబుదీర్చుమా, చుట్టములేదు నిన్వి
డువఁ జుట్టము సీవె ప్రసన్న... 191

ఉ. దాసజనానుపోష ఫలదాయక పాయక రావె
కావవే, యీసమయాన నీకరుణ యించుక
నిల్పుము జాగుసేయకన్, దాసులదాసదాసుఁ
డను ధన్యునిగా ననుజేయువేగమే, మాసరివా
రిలో మిగుల మన్నన నిమ్ము ప్రసన్న... 192

ఉ. కీదొనరించిన న్నటియుఁ గ్రిందికిఁ ద్రోయక
నన్నుఁగావవే, వేడఁగ నీవె కాక మఱివేతెవ
రింకను దిక్కు దేవ నా, తోడ వసించి యెప్పటికి
దోడును గావఁగదయ్యదేవ నా, పోడిమిఁ
దీర్చి బంధువునిపూనిక దీర్చు ప్రసన్న... 193

ఉ. కింకరులెల్ల-గూడి యొకకీడురలంచక వేసియు
న్నయీ, సంకెలలూడఁదీసి నను జక్కఁగ మొ
క్కలివీడ్చితెచ్చి యో, పంకజనాభ నీకృపకుఁ
బాత్రుడ నే గరుణించి యేలి యో, వేంకట
శైలనాథ గృపవేడుకఁగావు ప్రసన్న... 194

ఉ. ఇంతట మ్రొక్కిన న్విడచి యీప్థముఁ రఘు
నాథుఁ డిచ్చె నే, సంతసమంది యీసుకవి సన్న
తుఁడైన ప్రసన్న రాఘవుం, డెంతమహాత్ముడైన
మఱి యెంతటివారయినఁ మహాత్మునిఁ, బంత
ముతోడ గొల్చియును భద్రములుండు ప్రసన్న.

ఉ. శ్రీకరమైనరామునకు నీతకు బ్రీతిగఁ బద్యవా
క్యముల్, బ్రాకటమైనవైభవము భాష్యముగో
రికఁ జెప్పికొంటిఁ దాఁ, జేకొని చిత్తగించు మిఁక
చెల్వముగా నెడబాయకుండుమీ, లోకము
లోన నీవె గతి లోలుఁడప్రోవు ప్రసన్న...

ఉ. మంగళమాను రామునకు మంగళమా ననుంగన్న
తల్లికి, మంగళమాను లక్ష్మికిని మంగళమా
మముంగన్న నీతకు, మంగళమాను జానకికి
మంగళమా ననుబాయకుండుమీ, మంగళ
మాను నిద్దటికి మమ్మునుగావు ప్రసన్న... 197

ఉ. ఛంపము లక్షణంబెఱుంగఁ జక్కఁగ ధైర్యము
తోడఁ జెప్పితి, తొందరలేదు తప్పు లనితోఁ
చినఁగాని రఘూత్తమాది మీ, యందఱిపాద
భక్తుడను లక్ష్మణపుత్రుడ నారసింహుడ, వందన
మాకవీంద్రులకు వారిజనాభ ప్రసన్న.

ఉ. రాజులమేటిరాజు రఘురాజమహాత్మకు రాజు
మాన్యుడై, రాజితకీర్తిశాలి యగురాముండు
రాజ్యపుప్రేమయుక్తుడై, యీజగమేలురాజు
లకు నిష్టజనంబులు నింపొనర్చె మా, భూజన
భక్తరతుడయి భూతిదలంచె ప్రసన్న రాఘవా.

ప్రసన్న రాఘవశతకము సంపూర్ణము.

వీ రి క.

రామతారకశతకము రచించినకవిపేరు నివా
సము కాలము నెఱుంగినగునాధారము నీశతకమున
లేవు. ఈశతకములో తొంబది తొమ్మిది పద్యములు
మాత్రమే కనుపించుటవలన నింకను గొన్ని పద్య
ములు లభింపవలసియున్నవనియు బ్రత్యంతర సహ
యమునఁ బరిశోధించిన కడమపద్యముల తోఁబా
టు కవిచరిత్రముగల పద్యము కూడ లభించునేమో
యని తోచుచున్నది. భాషాభిమానులగు సోదరు
లలో నీశతకమాతృకలు గలవారు మిగిలినపద్యము
లనుజూచి పంపుదురేని కృతజ్ఞతాపూర్వకముగఁ
బరిగ్రహించి ప్రకటించెదము.

ఈశతకము వ్రాసినవాఁడొక పరమభక్తుఁడు.
శ్రీరామనామామృతపాసముపై మక్కువపీఠికతనకు
వచ్చిరానికవితతో నీశతకమురచించి కృతార్థుఁడ
య్యెను. ఈశతకకర్త కవితానైపుణ్యము గలవాఁ
డుకాఁడు. భాషములగ్రహించి సుశబ్దముల సమ
కూర్చి కవితాసుందరి నలంకరించుటయే కవికర్తవ్య

యుక్తియు బుద్ధియు నూహ దానున కిచ్చి
 భక్తితో మీపాద భజనయందు
 నాసక్తి బుట్టించి యమృతసారంబెల్లఁ
 దారకశతకంబు త్వరితముగను

గీ. బలుకు పలుకించు వేవేగ పరమపురుష
 యింపుగఁ బఠించువారికి నిహము పరము
 దాతవై యిచ్చి రక్షించు ధన్యచరిత...

సీ. నరులార సేయుఁడీ నారాయణజపంబు
 మ్రొక్కి సేవించిన మోక్షకారి
 జనులార పల్కుఁడీ జయరామనామంబు
 కార్యార్థములకెల్లఁ గల్పవల్లి
 ప్రజలార సేయుఁడీ పంకజాతునిపూజ
 సాయుజ్యపదవికి సాయకారి
 మానవబుధులార మటువక దలఁచుఁడీ
 పరమాత్మశబ్దంబు పాపహారి

గీ. పెక్కుమార్గంబులను బోక ప్రేమచేత
 భక్తితో రామమంత్రంబు పఠనజేసి
 మ్రొక్కి సేవించి చెందుఁడీ మోక్షపదవి...

సీ. తలఁచుఁడీ జనులార తారకనామంబు
 గోవిందనామమే కొల్లగొనుఁడీ
 కృష్ణనామం బెపుడు కీర్తనజేయుఁడీ
 మాధవనామంబు మటువకండి

శ్రీ రామతారకశతకము.

హరినామకీర్తన లందందు సేయుఁడి
వాసుదేవస్త్వతి వదలకండి
విష్ణుసంకీర్తన విడువక సేయుఁడి
నరసింహనామంబు నమ్ముకొనుఁడి

గీ. కలియుగంబున జనులార కష్టపడక
నామకీర్తనపరులౌట నయమునుండి
మఱలజన్మంబు గాంచరు మహిసి మీరు.

సీ. ఓపియోపకనైన నొక్కసారైనను
వెఱచి వెఱపు లేక వేడ్కనైన
'హః రామ ! హః కృష్ణ ! హః యచ్యుతా !
భయముతోనైనను భక్తివైసః
ప్రేమతోఁ బుత్రులవేరు బెట్టునను
జలుకను బెంపైన చెలిమినైన
భువిలోన కీర్తికిఁ బురము గట్టునను
వనతటాకములుంచి వాంఛనైన

గీ. నీదునామంబు బలునుట నిఖిలసుఖము
గలుగు వర్ధిలు పురుషుండు ఘనత మెఱుఁ
జన్తకర్తంబు లతనికి జెప్పనేల...

సీ. నీనామమే కదా నిఖిలశాస్త్రములెల్ల
పరలోకప్రాప్తికిఁ బట్టుకొమ్మ
నీనామమేకదా నిఖిలజీవులకెల్ల
నఖిలవైభవముల కాలయంబు

సీనామమేకదా నిర్మలాత్మల జేయ

నజ్జానదీవుల కౌషధంబు

సీనామమేకదా నిశ్చలభక్తుల

కార్యసిద్ధికి నాదికారణంబు

గీ. తునిమి భేదించు దారిద్ర్యదుఃఖమెల్ల

వాసికెక్కించు సంసారవార్ధి గడువ

శాశ్వతం బైనపదవిచ్చు జగతియందు...

సీ. హరిరామ సీను నాయంతరంగమునందు

సాక్షివై యుండుట సత్యమైనఁ

బావనంబాయెను బాంచభౌతికమెల్లఁ

గాయంబు జలముల గడుగ నేల

మమకార ముడిగిన మానును కర్మంబు

వేధించువేల్పుల వెలువనేల

విత్తు ఊణం బైన వీడును గర్మంబు

మోహంబు లుడిగిన మోక్ష మదియె

గీ. నిష్ఠ యీరీతి నిజముగా నిలిచెనేని

మనసు గట్టిన చాలదా మాయగెల్వ

భ్రాంతు లుడిగిన బ్రహ్మంబు బట్టబయలు...

సీ. కామితార్థము నిచ్చు కామధేనువుగల్గ

వెలబెట్టి గోవుల వెదక నేల

మరణంబు లేకుండ మందు దాఁ గల్లఁగా

సభయులై యమునికి జడియ నేల

కల్యాణ మొసఁగెడి కల్పవృక్షము గల్గ
వనపుష్పఫలముల వాంఛ యేల
అమరుల కబ్బని యమృతంబు సేవించి
మధురసంబుల మీఁద మమత లేల

గీ. తారతమ్యంబు లేరీతి తథ్య మనుచు
భజనజేతురు విమర్శల బ్రహ్మవిదులు
స్తుతులు జేయుదు రెప్పుడు సురలుకూడి... ౪

సీ. భూపతి యైపుట్టి భూమి యేలఁగవచ్చు
శత్రుసంహారంబు సల్పవచ్చు
చౌషధ్వివిద్యలు చదివి చెప్పఁగవచ్చు
బహుమంత్రసిద్ధులఁ బడయవచ్చు
కోటికివడిగెత్తి కొల్ల బెట్టఁగవచ్చు
సకలమంత్రంబులు చదువవచ్చు
గంగాదినదులకుఁ గ్రక్కునబోవచ్చు
నుత్తమాశ్రమముల కుఱకవచ్చు

గీ. మగుడ జన్మంబు రాకుండ మాయగెలుచు
విద్య సాధించి శత్రుల విజచికట్టి
అరసి బ్రహ్మంబు గనుగొను టంతెగాక... ౫

సీ. సతమని దేహంబు సంతసిల్లఁగనేల
నిలుచునా యిది వట్టి నీరుబుగ్గ
కాయంబు నిలువదు కడు బ్రహ్మకై నను
బ్రాణంబు నిలుచునా భ్రాంతిగాక

విభవంబు జూడకు విశ్వంబులోపల

సంపద లెప్పుడు సతముగావు

పరులు నావారని పాటింపఁజాలదు

వెళ్లంగఁ దనవారు వెంటరారు

గీ. అనుచు తలపోసి బుధులెల్ల యాశ లుడిగి

మోహబాలంబు లోఁబడి మోసపోక

నిన్ను సేవించుచుందురు నీరజాక్ష...

సీ. ఆవేళ యమునిచే నాపదబడలేక

జడిసి యిప్పుడ మిమ్ము దలఁచుకొంటి

అపరాధి నపరాధి నపరాధి నని మ్రొక్కి

యాశ్రయించితి మిమ్ము నప్రమేయ

శరణన్నమాత్రాన శంకలన్నియు మాని

భయనివారణమాయె భజనచేత

నింత నులభుండగు టెఱుంగనైతినిగాక

యేమరియుందునా యెఱిగియున్నఁ

గీ. దెలిసె మీకృప నాకెల్ల తేటపఱచె

మర్తమెఱిగితి మీకీర్తి మహిమ వింటి

గట్టుదాఁటితి నీవె నాగతియటంటి...

సీ. పరము దప్పక భర్తవర్తన వర్తించి

వేదోక్తమర్తముల్ వెదకి చూచి

శిష్టశీలురయొక్క శుశ్రూషణముచేసి

సర్వప్రదానంబు సంగ్రహించి

కొంతవయాగురుస్వాముల మది నుంచి
హరిజేరు మాన్గంబు సరవి నడిగి
వారిచే బడసిన పరమంత్రరాజంబు
పరచిత్తుడనుగాక పకనజేసి

గీ. మఱచి యేమియుఁ గోరక మర్తమెల్ల
హరికి నర్పించినట్టి యా యధికపుణ్య
మరసి రక్షించు టవియెల్ల నంతెగాక... 12

సీ. హరినామకీర్తన లానాడుచేసిన
నావేదనత్రయ మంటకుండు
నీక్షించి మదిలోన నివకులోత్తమయన్న
నీషణత్రయములు నీక్షకుండు
దశరథాత్మజుఁ గూర్చి ధ్యానంబు జేసిన
దారిద్ర్యదోషముల్ తలఁగియుండు
జానకీపతిమంత్రజపము నొనర్చిన
జన్మకర్మంబులు చెందకుండు

గీ. భక్తిపుష్పంబు పక్వమై పండుఁగాక
అమితకాలంబు లిన్నాళ్లు హరణమయ్యెఁ
బాతకుండ నన్ను రక్షించు పరమపురుష... 13

సీ. మఱిమఱి జిహ్వాకు మాధుర్యమైయుండు
మనసు మీస్తరణకు మఱిగియుండు
వీనులు మీకథ ల్విసవేడ్క లయియుండు
జొడ్కులు మీరూపు చూచుచుండు

బుద్ధి మీత త్వంబు పొందఁగోరుచునుండుఁ
 బూజింప హస్తముల్పొంగుచుండు
 గామ్యంబు మోక్షంబు కాంక్ష జేయుచు నుండు
 భక్తి యీరీతిని బ్రబలుచుండు

గీ. వితరనామంబు పలుకుట కింపుగాదు
 సతతమును నీదు నామంబు సంస్తుతింప
 వార్ష మానందమగుచుండు ననుదినంబు... 14

సీ. నీప్రభావంబులు నిగమంబులేకాని
 పలికి వర్తింప నా బ్రహ్మవశమే
 నీనామమధురచి నీలకంఠుడెగాని
 వేయికన్నులుగల వేల్పువశమే
 నీపాదనఖముచే నిర్భిన్నమయినట్టి
 బ్రహ్మాండకటక మెవ్వరికి వశమే
 నీకీర్తిగొనియాడ నిశ్చలులయినట్టి
 నారదాదులుగాని నరులవశమే

గీ. యెన్నఁగూడనితారల నెన్నవచ్చు
 జలధికణముల గణుతించి చెప్పవచ్చు
 పరమతారకమంత్రంబు పలుకవశమే... 15

సీ. నిన్నాశ్రయించితి నీవాడ ననియంటిఁ
 బాహి మాం కోదండసాణి యంటి
 రఘుకులదీపక రక్షించు మనియంటిఁ
 గరుణసాగర నన్ను గావుమంటి

దైవము నీవని దిక్కు నీవనియంటి
దుష్కృతకర్తముల్ ద్రుంచుమంటి
అఖిలలోకాకాశ్య యశయమిమ్మనియంటి
నీస్థితార్థము లిప్పు డియ్యమంటి

గీ. అడుగ నెంతయు వితరుల నమరవంశ్య
పరుల యాచింప నాకేల పరమపురుష
దాతలకు నెల్ల దాతవో దైవకాయ...

16

సీ. యెచ్చోట హరికథ లెచ్చోట సిద్ధించు
గంగాదితీర్థముల్ గన్న ఫలము
ఎచ్చోట సత్యంబు లెచ్చోట నిత్యంబు
లక్ష్మీనరస్వతు లమరియుండు
రెచ్చోట ధర్మంబు లెచ్చోట దైవంబు
జయము నెల్లప్పుడు జెందుచుండు
నెచ్చోట భక్తుండు నచ్చోట వారియుండు
నిధులఫలంబిచ్చు నింటనుండు

గీ. నీదుభక్తునిగుణములు నిర్ణయింప
ఫలముభాగ్యము నింతని ప్రస్తుతంప
వశమె యెవ్వరికైనను చనుధలోన...

17

సీ. పదివేలగోవులు ప్రతిదినం బొసంగిన
పంచభక్ష్యాన్నము ల్పరగనిడిన
గ్రహణపర్వములందు గజదానమొసంగిన
నశ్వదానంబులు నమితమైన

బెక్కుయాగంబులు ప్రేమతోజేసిన

నితరధర్మంబులు నెన్నియైనఁ

గీ. దుల్యమగునట్టి మీనామతుల్యమునకు
హస్తమశకాంతరముపాటి యవునుగాక
యింతఫలమని వర్ణింప యెవ్వఁ డోపు...

సీ. నాపాలిదైవను నామనంబున నిన్నుఁ

దలఁచి సేవించెద తండ్రివనుచు

నామూల ధనమని నమ్మి యుప్పొంగుచు

దండ మర్పించెద దాతవనుచు

నాతోడు నీవని నవ్వుచుఁజేరుచు

రంజిల్లుచుండెద రాజవనుచు

నాకును గురుడవై నాతప్పు లెన్నక

కాచి రక్షింపఁగఁ గర్త వనుచుఁ

గీ. బెంచి పోషించు కాపాడు వెద్దవనుచుఁ

బుత్తువై ప్రేమ తండ్రికిఁ బుట్టినట్లు

కృపకు పాత్రునిగాఁ జేసికొనుము దేవ...

సీ. బహుజన్మములనెత్తి బాధనొందఁగనేల

పరమపురుషునిగొల్చి బ్రతుకవలయు

శేషవాసనచేతఁ జిక్కి పగవ నేల

శ్రీనివాసునిపూజ సేయవలయు

విషయభోగంబుల విఱ్ఱివీఁగఁగనేల

విష్టుచరిత్రంబు వినఁగవలయు

అస్తదాదులకొఱ కన్పతమాడంగనేల

హరినామకీర్తన లాడవలయు

గీ. దనువు తథ్యంబు గాదని తత్వవిదులు
సంతతధ్యానులై మిమ్ము సంస్మరించి
నిరతమును గొల్పుచుందురు నీరజాత్మ... 20

సీ. ఈప్సితార్థము లిచ్చి యిహమందు రక్షించి
పరమందు మీ సేవప్రాప్తి జేసి
అగణితం బైననీయాశ్రయవంతుల
గణుతించి గ్రక్కున గారవించి
భక్తుని కృపజేసి పరిపూర్ణముగ నుంచి
నిజముగా దాసుల నిర్వహించి
ప్రియముతో బిలిచినఁ ప్రేమతోఁ బొడచూపి
యభయహస్తము లిచ్చి యాదరించి

గీ. యొరుల యాచింప సేవింప నోర్వలేక
వెదకి కనుగొంటి నాపాలివేల్పువనుచు
మగుడ జన్మంబు లేకుండ మందుగోరి... 21

సీ. మూఢులరక్షించి మోక్షమిచ్చుట కీర్తి
ద్రోహులఁ గాచుట దొడ్డకీర్తి
పాపకర్తులకెల్ల పదమిచ్చు టదికీర్తి
ఆత్మసంరక్షణ యమితకీర్తి
నీవాడవనియంట నిర్వహించుట కీర్తి
ప్రేమ దీనులఁ బ్రోవఁ బెద్దకీర్తి

సామాన్యజీవుల సంతసించుట కీర్తి

మునుల రక్షించుట ఘనతకీర్తి

గీ. పెద్దలైనట్టి సంసారపామరులకు
నరసి సాయుజ్యపదమిచ్చు టంతెకాక
యనుచు సేవింతు రీరీతి ననుదినంబు...

సీ. జంతుజాలమునందె జన్మించి కొన్నాళ్లు

ఇతరజన్మంబుల నెత్తియెత్తి

మానవదేహంబు మఱిమఱి యెత్తుచు

నన్నిఁ ద్తంబుల నరసిచూచి

యేవుణ్యవశమున నీజన్మ మెత్తితి

విప్రదేహం బిట్లు విమలచరిత

ఈజన్మమందైన నిప్పుడు నీసేవ

మానక జేసెద మానివంద్య

గీ. వేదశాస్త్రంబులన్నియు వెదకిచూచి

తప్పుగాకుండ నడువ నాతరముగాదు

శరణుజొచ్చితి నింక నాకు శంకయేమి...

సీ. దశరథాత్మజ నీకు దండంబు దండంబు

వై దేహిపతి నీకు వందనంబు

కౌసల్యసుతనీకుఁ గలుగుఁ గల్యాణంబు

జానకీపతి నీకు జయము జయము

అమరవందిత నీకు నాయురారోగ్యముల్

శరధనుర్ధర నీకు శరణుశరణు

నీలమేఘశ్యామ నీకుసాష్టాంగంబు
సురరాజపూజిత శుభముశుభము

గీ. అనుచు వర్ణించి భజించి యాత్మదలంచి
నిలచి సన్నాహంతుండు ని న్నైఋంగు
నతని గనుగొన్న భల మెచ్చ నావశంబె... 24

సీ. భానువంశమునందుఁ బ్రభుడవై జన్మించి

యఖిలవిద్యల నెల్ల నభ్యసించి
తాటకి మర్దించి తపసియాగముగాచి
శిలను శాపముమాన్చి స్త్రీని జేసి
శివునిచాపము ద్రుంచి సీతను బెండ్లాడి
పరశురాముని త్రాణ భంగపఱచి
తంద్రీవాక్యమునకై తమ్మునితోఁ గూడి
వైదేహితోడను వనముకరిగి

ఖరదూషణాదుల ఖండించి రాక్షస
మారీచవృగమును మడియ జేసి
రాక్షసరాజగు రావణుఁ డేతెంచి
సతిగొనిపాపంగ శాంత మలర

సుగ్రీవుగనుగొని సుముఖుడై యప్పుడు
వాలిని వధియించి వరుసతోడ

రాజ్య మాతనికిచ్చి రాజుగాఁ జేవట్టి
కిష్కింధ యేలించి కీర్తిపడసి

గీ. వాయునుతుచేత జానకివార్త చెలిసి
 తల్లి నేతువు బంధించి త్వరను దాటి
 రావణానుజు కభయంబు రయమునొసఁగి
 ఘోరరణమందు రావణుఁ గూలఁ జేసి
 యతనితమ్ముని రాజుగా నమరఁజేసి
 సతిని జేకొని సురలెల్ల సన్నుతింప
 రాజ్యమేలి తయోధ్యకు రాజు వగుచు... 25

సీ. దేహంబు విడుచుట దినము తా నెఱుంగఁడు
 కర్తంబువచ్చుటఁ గానలేడు
 మాఁడవస్థలలోన మునిఁగి తేలఁగలేడు
 ఆఱ్వురుశత్రుల నణఁచలేడు
 మగువల రతులందు మమతమానఁగలేడు
 వాఁడు వీడనిపల్క వదలలేడు
 ఆభిమానరహితుడై యాసలాపఁగలేడు
 ఇంచుకహరిమాయ యెఱుంగలేడు

గీ. నందు బ్రహ్మాంబు తానగు టరయలేక
 బుద్ధిహీనులకడకేఁగి పొందుఁజేసి
 యుదరభరణంబు గానక యుర్విలోన... 26

సీ. నీతి యెఱుంగవు నిందకు నోడవు
 చంచలం బెప్పుడు చెడ్డగుణము
 వాయువేగముకంటె వడిగలవాడవై
 పాతెద వెప్పుడు పడుచుతనము

- పేదపేరొక్కటి పిలుచుట యొక్కటి
 చేరువకర్తంబు చెప్పలేవు
 పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యలోకం బని
 సద్గతియెఱుంగవు జడుడ వగుచు
 గీ. మనసు సీరితి వర్తించు మందమతివి
 నడచి నగరంబు కేగుట నయమె నీకు
 ముందు తెలియక విహరించి మోసపోక... 27
- సీ. యమునిచే బాధల నెట్లొప్పుగావచ్చు
 నన్ని కంబంబున కంటకట్టి
 పాపంబు నానోటఁ బల్కించి యొప్పించు
 చిత్రగుప్తునిబిలచి చెప్పుచునుచు
 దప్పక వారు నాతప్పులన్నియుఁ జెప్ప
 నుగ్రుండై దూతల కొప్పగించి
 బాధించువేళ నాబ్రతు కేలొకొయని
 యేడ్వంగ నెవ్వరు నచటరారు
 గీ. తెలిసివర్తించు మిప్పుడే తెలివి గలిగి
 యనుదినంబును శ్రీరాము నాశ్రయించి
 మ్రొక్కి సేవించి కనుగొంటి మోక్షపదవి...
- సీ. మఱిమఱి నాయొక్క మర్తకర్తంబులు
 ప్రఖ్యాతిజేసెద సాహసరణ
 ధరశీలుడయినట్టి ధన్వంతరిదొరక
 దేహరోగం బెల్ల దెల్పినట్లు

గురుశిష్యుడయినట్టి గురువును గనుగొని

ముక్తిమార్గమునకై మ్రొక్కినట్లు

రక్షింపఁదలంచిన రాజులఁ గనుగొని

యార్తుఁడై యన్నంబు నడిగినట్లు

గీ. విన్నవించెద నావార్త విమలచరిత

అగణితంబైన కలుషంబు లణఁగఁజేసి

నిర్వలాత్తునిగాఁజేయు నిగమవేద్య...

29

సీ. ఎన్ని జన్మంబుల నెత్తితి నేనని

తప్పకబలుకు నాతపసి యొకఁడు

శత్రులమిత్రుల సమముగాఁ జూచుచు

శ్రీహరి నమ్మిన సిద్ధుఁ డొకఁడు

సకలేంద్రియంబులు సాధకంబునః బట్టి

ముక్తుఁడైయుండు నా మునియు నొకఁడు

గీ. బ్రహ్మ యారీతివాడని పలుకవచ్చు

గాని యితరులు నేర్తురే కనుగొనంగ

సకలవేదాంతములగల్గు సార మిదియ...

30

సీ. జపము దేవార్చన చెందనట్టి మతంబు

తామసంబునఁజేయు తపసితపము

పతిభక్తిలేనట్టి పడఁతుల వ్రతములు

యజమానుగూర్చనియాగములును

గురుభక్తిలేనట్టి గూఢమంత్రంబును

విత్తమార్జించెడి వేదములును

కాసులార్జించెడి కన్యకాదానంబు
ధనము వాటునగొన్నధర్మములును

గీ. నెంచిచూచిన నవియెల్ల నేమిఫలము
ఫలము దెలియంగ నేరక పాటివప్పి
నడచి నరకంబుకేగుట నయమె నీకు... 31

సీ. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయక నీవు
ముదుకుందునకు మోక్ష మిచ్చినావు
అకు చేలునిచేతి యటుకులు భక్షించి
యింపైన సుసద లిచ్చినావు
శరణాగతత్రాణ శబరి దెచ్చినపండ్లు
అంచితంబుగ నారగించినావు
వేదవేదాంగ యావిదురుని యన్నంబు
కోరి వేడుకతోను గుడిచినావు

గీ. జానకీనాథ మీదాసజనులయిండ్లః
దులసిదళమైన మాజిహ్వా తృప్తిబొందు
నమృతానంద గోవింద హరి ముకుంద... 32

సీ. ఆశ్రమధర్మమం దాసనొందనివాడు
పాపవాక్యం బెప్పు పలుకువాడు
శ్రీరాము నర్చించి సిరియుఁ గోరినవాడు
మమకారబుద్ధియు మానువాడు
లబ్ధపదార్థంబు లాభంబులనువాడు
పరులకు హితముగాఁ బలుకువాడు

పరులద్రవ్యమునకై పరుగులెత్తనివాఁడు

చెడుగుచేష్టల కొడఁబడనివాఁడు

గీ. యోగసంసారి కీగుణ మెంచవలయుఁ

గాక కడుభక్తివేషంబు గణనజేయ

వలదు సంసారబుద్ధుల వాంఛగాక...

శి

సీ. విష్ణుప్రసంగముల్ విడువక విని గడు

పులకాంకురంబులు పొడమువాఁడు

హరి గానములయందు నాసకల్గినవాఁడు

సకలోపచారముల్ సలుపువాఁడు

ఆతనికర్పించి తా ననుభవించెడివాఁడు

సుమతునికై వడిఁ జూచువాఁడు

సాధులమాన్యుల సౌఖ్యపెట్టెడివాఁడు

మనసులో శ్రీరామ యనెడివాఁడు

గీ. పుణ్యపురుషుండు భక్తుండు పూజితుండు

ధర్మమార్గుండు ధన్యుండు ధార్మికుండు

కలఁడు వేయింట నొక్కఁడు కడమలేఁడు...

శి

సీ. తల్లిదండ్రులఁ గన్న తాతముత్తాతలు

తల్లిపోయినవార్త తాను దెలిసి

జీవించు పెక్కండు జీవకోట్లను జూచి

జననమరణముల జాడలెఱిగి

సర్వకాలము నిల్చి సంపదనుండు నా

విభవంబు రాజులవంత జూచి

పారంబు లేనట్టి పాపపుసంసార

మావేదనలచేత ననుభవించి

గీ. కనియుఁ గానంగజాలరు కర్తవశులు

అస్థిరం బెల్ల స్థిరమన కవనిబుధులు

సన్నుతింతురు విష్ణును సంతతంబు...

85

సీ. ఈషణత్రయమును సేక్షించి మదిలోన

మేలు లేదని వీడు మేటియొక్కడు

సద్గుణంబు తనకు సామాన్య మనియెంచి

స్వస్థుడై యుండు నా సాధుఁ డొక్కడు

అవ్వభోగంబుల నాభాసమని యెంచి

తుచ్చంబుగాఁ జూచు దొడ్డ యొక్కడు

విషయంబులనుబట్టి విరహింపఁజాలక

సూటి దప్పకజూచు సుముఖుఁ డొక్కడు

గీ. వనము పురమని కోరక వాన యనక

యెండ మంచు లటంచును నెలుకలేక

యుండు నీరీతి యవధూత యుర్విలోన...

86

సీ. జన్మదాల్చుఫలము జగదీశ్వరునిమేటి

భవ్యంపుగుణకథల్ బలుకనైతి

బుద్ధిగల్గుఫలము బుధులచెంతను జేరి

హరిజేరుమార్గంబు లడుగనైతి

కాయమొందుఫలమ్ము కర్మసంసారిని

నీయందు చిత్తంబు నిలుపనైతి

బహువత్సరంబులు బ్రతికినబ్రతుకుకు
సకలతీర్థపు సేవ సలుపనైతి

గీ. బాల్య కౌమార యౌవన భ్రాంతిచేత
వ్యర్థమాయెను గాలంబు వాసవనుత
ద్రోహి శరణంటి ననుఁ గావ దొడ్డఘనత... ౪

సీ. సంభ్రమించుఫలము సంసారరహితుఁడై
భజించి నిశ్చలభక్తుఁ డగుచు
భక్తివాత్సల్యంబు భావంబున నెఱింగి
యటుమీఁద సంతాన మమరజేయ
సంతానమార్గంబు సతవని నెఱనమ్మి
యమృతస్వరూపుఁ డై యలరుచుండు
నిన్నదినెంచక నిత్యంబునై చాల
దుష్కర నరకమందునను పడక

గీ. చదువుఫల మిది జగమున నరులకెల్ల
కోటివిద్యలు నవియెల్ల కూటికొఱకు
కోన భేదించి యెలుకను గొనఁగవలెనె... ౫

సీ. మధుశర్కరక్షీరదధిఘృతంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
పనసజంబూద్రాక్షఫలరసంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
కదలికామకరందఖర్జూరములకంటె
రామనామామృతరసము రసము

- నవనుధావరమాన్న నవసీతములకంబై
రామనామామృతరసము రసము
- గీ. రామనామంబునకు నేమి రాదు సాటి
రామనామంబునేవించి నారదుండు
బ్రహ్మబుషియయ్యె నిహమందుఁ బరవినొంది.
- సీ. శ్రీమంతుఁ డగురామచంద్రుని దలఁచిన
నటచేత మోక్షంబు నందినట్లు
జయరామనామంబు జపము గావించిన
జీవాత్మకును ముక్తి జేసినట్లు
కాకుత్స్థతిలకుని గన్నులఁ జూచిన
బహుపేదలకు ధనం బబ్బినట్లు
శ్రీరామచంద్రుని సేవింపఁగలిగిన
నష్టభోగంబులు నమరినట్లు
- గీ. గరుణగలయట్టి సద్గురు గలిగినట్లు
జీవనదులందు స్నానంబు జేసినట్లు
కుటిలమదిలేక జ్ఞానంబు కుదిరినట్లు...
- సీ. ఓరాఘవా! యని యొకసారి దలఁచిన
దుఃఖిభావభో లవన్ని దొలఁగిపోవు
ఓనర రెండవసారి యోరాఘవా! యన
బహుభోగభాగ్యసంపదలు గల్గు
చెలఁగి మూడవసారి శ్రీరామ! యన్నను
ముక్తుఁ డై వైకుంఠమున వసించు

- రమణ నాలవసారి రామచంద్రా! యన
 నతిసీ ఋణస్థుడ వయ్య నీవు
 గీ. అల్పసంతోషసులభుడ వగుదువయ్య
 యెలమి యాజీవపర్యంత మరయ మిమ్ము
 దలంచువారికి నాపదిల్ దొలంగు టరుదె...
- సీ. కీడు మేలని రెండు క్రిందటిజన్మంబు
 సంగ్రహించినయట్టి సంచితంబు
 అనుభవించుచు నరు లాత్మతథ్యము లేక
 మేనెల్ల తమ దని మెచ్చుకొనుచు
 గీడువచ్చినవేళ క్రియ కోర్కెజాలక
 పాపంబుదలతురు భ్రాంతిచేత
 నట్టిపాపంబు తా ననుభవించుచునుండు
 బాయనిసంసారపాశములను
- గీ. బద్ధులై యుండు దుర్జనుల్ పందలగుచు
 బాపఫలములు భాసుర భ్రాంతిగాక
 వలదు యితరులవలె వట్టివాంఛగోర...
- సీ. కర్మ కేషమ్మునఁ గల్గుజన్మంబును
 జన్మహేతువుచేతఁ జెడు నతండు
 మూఢుడై ముందటి ముచ్చటఁ దెలియక
 బద్ధుడై యుండును భ్రాంతితోడఁ
 దనువు సంసారంబు తథ్యం బని తలంచి
 హరినామభజన నాశక్తిలేక

- అనుదినంబును నరుఁ డాసక్తుఁడై నట్టి
పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యమనుచుఁ
గీ. బరుల యాచించి వీడించి పాపమొంది
పుట్టు నీరీతి కాలంబు పృథ్విలోన
నిన్ను చింతింపఁ జేకూరు నీవదంబు... 43
- సీ. రామరామాయని కంజిల్ల నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
అపరాధి నని వల్క్కి యాచింప నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
నీపాదపద్మంబు నెఱునప్పు నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
ఒరుల సేవింపక యోర్పుట నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
- గీ. నేను పంతంబు దప్పక నిన్ను గొలుతు
నీవు పంతంబు దప్పక నిర్వహించు
పంత మిది నీకు నాకును పరమపురుష... 44
- సీ. గోవుమందల కోటిగోదాన మొసంగిన
సరిరావు మీనామసంస్తరణకు
కాశీప్రయాగయు గంగాదితీర్థముల్
సరిరావు మీనామసంస్తరణకు
బహుయజ్ఞములుచేసి వ్రస్తుతికెక్కిన
సరిరావు మీనామసంస్తరణకు

- వేదశాస్త్రంబులు వెదకిచూచినగాని
 సరిరావు మీనామసంస్కరణకు
 గీ. నెంచఁగా నిన్ను వశమె బ్రహ్మాంధ్రులకును
 బుధజనస్తోత్ర సద్గుణపుణ్యచరిత
 అఖిలసురవంద్య దివ్యపాదారవింద...
- సీ. అల్పులమాటల కాసపడఁగ నేమి
 ఫలము బూరుగజూచి ప్రమసినట్లు
 నీచులమాటలు నిశ్చయింపఁగ నేల
 నీరుగట్టినమాట నిలిచినట్లు
 గుణవిహీనునిమాట గుటిసేయఁగా నేల
 గొడ్డుగోవులపాలు గోరినట్లు
 కపట ఘాతకుమాట కాంక్ష సేయఁగ నేల
 కలలోను మేలు దాఁ గన్న యట్లు
- గీ. పామరునిమాట నెంతైన పాటిజేసి
 అడుగఁగోరెడివారిదే యల్పబుద్ధి
 నీతిమంతుల కివి యెల్ల నిశ్చయములు...
- సీ. శ్రీరామనామంబు చిత్తాబ్జముననిల్చి
 ఫాలలోచనుఁ డిల బ్రణతికెక్కె
 గాకుత్స్థతిలకుని కరుణారసంబునఁ
 గల్పాంతరస్థితి కపివహించె
 ఖరవైరిపదరేణుకణములు సోకినఁ
 గలుషము ల్బాసెను గాంత కివుడు

- పులుగురాయఁడు రఘుపుంగవు నుతియించి
నిర్వాణపదమందు నిలచె వేడ్క
గీ. హరికాంబరు లక్ష్మీశు నాత్మ దలఁచి
కూర్చి నరులార మోక్షము గొల్లకొనుఁడి
రామనామామృతంబున కేసరమము... 47
- సీ. సకలభూతవ్రాత సంభవిధ్వంసంబు
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
సకలరక్షోపేత జాలనిర్మూలంబు
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
సకలతీర్థామ్నాయ సాంసంగ్యహవేది
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
సంతత ఘోరాఘసంఘవినాశంబు
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
గీ. సకలమునిజనచిత్తాబ్జసౌరభృంగ
మైన శ్రీరామనామంబు ననుదినంబు
స్తరణసేయుఁడి జనులార సత్కలంబు... 48
- సీ. గాధినందనుయజ్ఞకార్యంబు సమకూర్పఁ
బ్రకటితంబయిన యాస్థానంబు
వాసవతనయుని వసుధపైఁ బడవైచి
వర్ణనకెక్కిన వైభవంబు
రావణుఁ డాదిగా రాక్షసావళి నెల్ల
నాశమొనర్చిన వైపుణంబు
L-36

... ..
... ..

గీ. నిట్టికార్డుకదీక్షాధురీణుఁ డయిన
భూమిజాధిప మిమ్మును బుద్ధియందుఁ
దలఁచి కైవల్యమందిరి తత్త్వవిదులు...

సీ. నాముద్దులయ్యను నాదేవదేవుని
నాపిన్నయన్నను నామూరారి
నారత్నమునుబట్టి నాబంగరయ్యను
నానిధానము రాము నాదువిష్ణు
నాకూర్మిశౌరిని నాబ్రహ్మతండ్రిని
నాదీననాథుని నాదువిభుని
నామనోనాథుని నానోముఖలమైన
నాజానకీధవు నామహాత్ము

గీ. వెదకి కీర్తించి హర్షించి వేడుకొనిన
నఖిలసంపద లిప్పుడు నమరినట్లు
తప్పుతోవలఁ బోయిన ధన్యుడౌనె...

సీ. చెడిపోక నామాట చిత్తమం దుంచుడి
దేవాధిపుని మహాదేవుజపము
నియమంబుతోనైన నిష్ఠతో నైనను
భయముతోనైనను భక్తినైన
శక్తితోనైనను యుక్తితోనైనను
శాంతంబుతోనైన సరసనైన

- రాకపోకలనైన రమ్యులుగానైన
నాటపాటలనైన నలసియైన
గీ. సొక్కియైనను విక్కిలిసోలియైన
నుకతినైనను భక్తుని జూచియైన
జేసి కైవల్య మందుఁడి సిద్ధముగను... 51
- నీ. శ్రీబాసకీనాథ శ్రీరామ గోవింద
వాసుదేవ ముకుంద వారిజాక్ష
శ్రీరంగనాయక శ్రీవేంకటేశ్వర
ప్రద్యుమ్న యనిరుద్ధ పంకజాక్ష
శ్రీరుక్మిణీశ్వర శ్రీహృషీకేశవ
నారాయణాచ్యుత నారసింహ
శ్రీరమావల్లభ శ్రీజగన్నాథక
శ్రీధర భూధర శ్రీనివాస
గీ. రామ జయరామ రఘురామ రామరామ
యనుచుఁ దలఁచిననామము లాత్మయందుఁ
గప్తములుదీర్చి రక్షించు గారవించు... 52
- నీ. కడవాడనా నీవు కన్నులఁజూడవు
నీబంటుబంటును నీరజాక్ష
చెడ్డవాడని నన్ను సరకు సేయవదేమొ
పతితపావనకీర్తి పద్మనాభ
వీడెవ్వఁడని నన్ను విడనాడి బాయకు
కరుణాసముద్ర యోకమలనయన

వేటుజేసియు నన్ను వెరపుగాఁ జూడకు

గోపాల భూపాల గోపవేష

గీ. ఆదిదేవ పరంధామ యవ్యయాత్త

శ్రీరమానాథ శ్రితపోష శ్రీనివాస

కాచి రక్షించు మిఁక నన్నుఁ గామజనక... 53

సీ. చిన్న ముద్దులయన్న చిన్నారిపొన్నారి

సురభూజమా రార సుందరాంగ

నన్ను గన్నయ్య నీ కన్యుండఁగాను వే

నవ్వులు సేయకు నాగశయన

దిక్కుమాలిన నన్ను దేవర బ్రోవుమి

చక్కని నాపాలి చక్రపాణి

అక్కటతో నన్ను ఆదరింపుము వేగ

నిక్కంబు నీవాడ నీలవర్ణ

గీ. అనుచు వేడితి రక్షింపు మరసి నన్ను

నెంతలేదని నీమది నెంచవలదు

కరుణజూడుము నామీఁద కామజనక... 54

సీ. ఎంతనివేడుదు నెంతనిదూరుదు

నెంతనిభాషింతు నేమిసేతు

నెంతనిచింతింతు నెంతనిభావింతు

నెంతనిసేవింతు పంతమలర

నెంతెంతనగవళ మిందిరారమణ నీ

సచ్చిదానంద సౌందర్యమహిమ

- చెప్పను చూడను చెవుల వినంగను
 శక్యమెవ్వరికి నా స్వామినిదు
 గీ. వేషభాషలు వర్ణింప వేయినోళ్లు
 తేషునకునైన వశమానె శ్రీనివాస
 గాన మనుజుండ వర్ణింపఁగా నెఱుంగ... 55
- సీ. మాయలవాడవే మాయలన్నియు జూడ
 జలధులన్నియు మాయ జనులు మాయ
 సూర్యుండు మాయ చుక్కలు మాయ
 యింద్రుండు మాయ చంద్రుండు మాయ
 మెఱయ నగ్నియుమాయ మేఘంబులునుమాయ
 యురుములు నీమాయ మెఱపు మాయ
 వర్షధారలు మాయ వానకాలము మాయ
 చలకాలమును మాయ చలయు మాయ
- గీ. యిట్టిమాయలు గట్టిగా నుర్వినిలిపి
 జనులకెల్లను గర్వము *ల్లలుగఁజేసి
 జగతినడుపుదు నీతి శాశ్వతముగ... 56
- సీ. నీచమీనములోన నీచవృత్తినిజొచ్చి
 పోమకుజంపిన సుభగరామ
 తల లేనివాడవై తగకొండమోసిన
 పతితపావననామ పద్మనాభ
 మిట్టరోమంబుల మేదిని మూతితో
 ద్రొబ్బుచు విహరించు దుష్టహరణ

సగము సింగంబవై జగదపకారుని
యుదరంబు భేదించు నురగశయన
తిరిపెంపువాడవై మురియుచు గొడ్డంట
తిరుగుచు హలివై తివిరి గొల్ల

గీ. తనువు గైకొని వ్రతములు తలఁగఁజేసి
గుఱ్ఱమెక్కిన శతకోటి కోటిమదన
మోహనాంగ దయానిధి ముద్దులయ్య...

సీ. కేశవదేవుని కీర్తనానలముచే

గలుపాటవులనెల్లఁ గాల్పవచ్చు
దామోదరునిస్మృతి తరణిచే సంసార
వార్ధి దాటఁగవచ్చు వసుధలోన
శ్రీరామదేవుని చింతనజేసినఁ

బాపసంఘముల భంజింపవచ్చుఁ
బద్ధనాభస్తోత్ర భవ్యగొడ్డలిచేత
దురితవనాటులఁ ద్రుంచవచ్చుఁ

గీ. గాన గుమతులు మిమ్మును గానలేక
వెట్టిత్రోవలబోదురు వెఱపులేక
తెలిసి సేవించువారికి దివ్యపదవి...

సీ. మహిలోనఁ బొట్టకై మానవిహీనుని

వెంటనే దిరుగుచు వెట్టిబట్టి
నటువలె రాక్షసి యంటినకైవడి

గ్రహముబట్టినరీతి కష్ట మతని

నడుగఁబోయినవార లదలించి పొవ్వున్న
గడ్డించి తలవంచి కండ్లనీళ్లు
గ్రక్కుచు మదిలోన పొక్కుచు నటుమీఁద
నినుజీరు కొందఱు నిజముగాను

గీ. దీనజనమంది రాంగణదేవభూజ
వెనక కడతేరఁజూతురు వేడ్కతోడ
నట్టి నిన్నును సేవింతు నహరహంబు... 59

సీ. ఎందులకేగిన నేపనిచేసిన
జలముచేనైనను శౌఁతినైన
బంగారుపనినైన శృంగారములనైన
సుద్దులనైనను ముద్దునైన
యాత్రలనైనను రాత్రులనైనను
ఉపవాసములనైన నుబ్బియైన
జపములనైనను తపములనైనను
కలుగదు నీదివ్యభుజదంబు

గీ. భక్తిచే నిన్నుఁదలఁచినభాగ్యవంతు
లిందు నందును వేడ్కతో నెనయుచుండి
ప్రబలుదురుగాన ననుగావు పంకజాక్ష... 60

సీ. రావణుజంపిన రామభూషాలుని
సేవింతుఁడీ మీరు సిద్ధురార
సేతుబంధనురాము సేమెచ్చుఁడీ మీరు
తలచ రదేటికో ధన్యులార

ఘనజటాయువు కిచ్చె గాంభీర్యపదమని
 విని యెటుంగ రదేమి విమతులార
 యొక్క బాణంబున వాలిని బడవేసి
 సుగ్రీవుబ్రోచెను సుజనులార

గీ. యట్టిత్రైలోక్యథాముని నాదరమునఁ
 దలప రదియేమిపాపమో ధన్యులార
 భూమిజానాథుఁ డొసంగును బుణ్యపదము...

సీ. పద్మనాభునిమీఁద పాటలుపాడుఁడి
 భవబంధములు మాయ భద్ర మగును
 కమలామనోనాథుఁ గన్నులజూడుఁడి
 నేత్రఫలంబయి నెగడియుండు
 శ్రీగదాధరుసేవఁ జేయుఁ డెల్లప్పుడు
 రోగముల్ దొలఁగి నీరోగి యగును
 కోదండరాముని కోరి భజించుఁడి
 శత్రునాశనమగు సమృతముగ

గీ. నిట్టిలీలావతారుని నీకు హాని
 బలునితమ్ముని గోపాలబాలవిభుని
 బరగ నుతియించి సంపూర్ణపదవిగొనుఁడి...

సీ. పాతెడిపాతెడి బావమఱునికి
 బండిదోలినయట్టి పరమచరితు
 గొల్లముద్దుల చిన్నగుబ్బెతలను గూడి
 విహరించు గోపికావిసుతకృష్ణు

అడవియెంగిలిమేత యావంతబోకుండ

యెత్తిమింగినయట్టి యేవుకాని

దనపాటివారల తగుబాలురను గూడి

సామునుమర్దించు భవ్యచరితు

సీ. దేవు నాశ్రితధేనువు దేవదేవు

జగములన్నియుఁ బుట్టించి సంహరించి

పొసఁగ రక్షించువాని నాబుద్ధిరలఁతు... 63

సీ. కౌసల్యనుతురాముఁ గరుణాసముద్రుని

గంగాదిసదిపానకమలయుగళు

ఖండేందుధరచాపఖండను జగదేక

మండను బ్రహ్మాది మానినందున్

దాటకాంతకు రాము దైత్యసంహారుని

మునియాగరక్షుని మోహనాంగు

బరళురాముని గర్వభంజను లోకైక

రంజను రఘురాము *ఘనతపశాలి

గీ. నెందు నేవెందు కీర్తింతు నేర్పుతోడ

బుద్ధిగల్గిన నీవగుపుణ్యపదము

గని ప్రమోదింపవలయును గవ్వపడక... 64

సీ. ఏల నేవింపరో యేలభావించరో

శ్రీరామనామంబు చిత్తమందు

మాటలాడుచునైన మఱచియునైనను

యెఱుకనైన దినంబు నెఱుంగలేదు

దినమునందైనను తివిరి రాత్రిలనైన
సంధ్యవేళలనైన సంజనైన
భ్రమతచేనైనను భయమునొందైనను
నోపకనైనను నోపియైన

గీ. సకలలోకాధినాథుని సర్వసాక్షి
యాదిదేవుని జిన్నయానందమూర్తి
బుద్ధిదలచిన దురితము లోపుటరుదె... 65

సీ. తెలిసి తెలియఁగలేరు తెల్విచేనొల్లరో
మాయలఁబడి లోకమమతతోడ
రామభూషాలుని రమ్యాక్షరంబులు
నేవేళనైనను నెప్పుడైనఁ
బనిసేయువేళైనఁ బనిలేక యున్నను
జనువేళనైనను జదువునైన
భయమునొందైనను భ్రమతోడనైనను
గలయిక యందుల కలిమినైన

గీ. పరమకల్యాణపరిపూర్ణభద్రమూర్తి
వెన్నదొంగను గోపాలవిభుని ఘనుని
బుద్ధిదలచిన కనులకుఁ బూజ్యపదవి... 66

సీ. పరకాంతలనుగూడి భంగంబునొందక
పరధనంబులఁ గోరి పట్టుపడక
పరులను వేడక పరిహాస మెంచక
పరుల నిందింపక భయములేక

పరులయిండ్లనుజేరి పాపముల్పైయక
పరదారలనుబట్టి భ్రమలఁబడక
సిరుల కాశింపక పరులవెంటను బోక
పర సేవ సేయక పట్టుగాను

గీ. మన్నథుని గన్నవానిని మాయకాని
శంఖచక్రాబ్జములవాని శౌరి నెపుడు
వర్జననుజేసి పల్కుచుండెదనముగ...

67

సీ. మీనమై జలధిలో మేనును దడియక
వేదముల్ దెచ్చిన వేల్పువాని
తాఁజేటిరూపున తగ మందరాద్రిని
వీచుననిచ్చిన విభవకాలి

పందిరూపంబునఁ బరిపంథిఁ బరిమార్చి
కోటమీఁదను నిల్చు గోత్రధరుని
మొకములసామియై మేటిదైత్యుని బట్టి
చించి చెండాడిన సింహమూర్తి

గీ. పొట్టితనమున బలిదైత్యు భూమిద్రోక్కి
రామ రఘురామ బలరామ *చౌధ్ధ కలికి
రీతులను నుతిసేయు దీరితిగాను...

68

సీ. రుక్మిణీనాథుని రూపవర్ణనజేసి
సత్యభామను గూడు శౌరి గనుఁడి
జాంబవతీవన సంచారువేడుఁడి
నూర్యవంశేశుని నుభగమూర్తి

- మిత్రవిందావిభు మేటికీర్తించుఁడీ
 భద్రపుత్రానాథు పాడుఁ డెలమి
 శ్రీశుభాశ్రీశుని చెలువుగ్గడించుఁడీ
 లక్ష్మణాగ్రజు జగద్రక్షణాధ్యు
 గీ. నట్టి శృంగారవంతుని నట్టిఘనుని
 నిట్టివీరుని దలఁచిన నెవ్వఁడైన
 చెల,గి కైవల్యపదవిని జెందవచ్చు...
- సీ. అంధునిచేతికి నర్థంబునిచ్చినఁ
 జూచునా తనమోమునుందరంబు
 కుంటివానికి నొక్కగుఱ్ఱంబు నిచ్చిన
 నెక్కునా తనశక్తి నెన్నఁడైన
 పండునకు యువతి సమకూర్పగల్గిన
 కామంబుతీర్చునా కాంక్షదీట
 అల్పుల కొకవేళ నర్థంబు గలిగినఁ
 దెలివితో నిచ్చునా తెగువతోడ
- గీ. తనను తెలిసికొనఁగ తగు*శక్తి లేక
 ధరణి సంపదలన్నియు తనవటన్న
 లేదు లాభంబు తన కొక లేశమైన...
- సీ. శ్రీరామజయరామ సింధుబంధనరామ
 కారుణ్యసింధుగంభీరరామ
 వారిజోదరరామ వైకుంఠపతిరామ
 దీననాయక దేవ దేవ దేవ

కౌసల్యసుతరామ కాకుత్స్థకులరామ
కంసమర్దన శుభాకారరామ
మావధూవరరామ మానవేశ్వరరామ
యాదిత్యకులజ సర్వాత్మరామ

గీ. కర్తృభంజన లోకలోకాభిరామ
నిర్మలాత్మక సదయోధ్యునిలయ రామ
నీవె గతి మాకు కడించు నిగమవినుత... 71

సీ. యెన్ని జన్మంబులు నెత్తితి నోకాని
మాధవుఁ దలఁపక మందమతిని
అతినిహీనుఁడనైతి నవనిమిఁదను నిట్లు
కాకుత్స్థుఁ గానక గర్వమతిని
గాయంబు లన్నియు మాయంబు లామెహా
గోపాలు నుతిలేక కూలుకీతిని
యెందలు తలిదండ్రు లేమైరి యిప్పుడు
రాఘవు దలఁపక రట్టుపడిరి

గీ. ఇంక నైనను రఘురాము నెల్ల మదిని
బుద్ధిలో నవ్యమార్గంబు బొడమనీక
యనుదినంబును శ్రీరాము నాత్మఁ దలఁతు... 72

సీ. ఓర్పుగాంచగ నెంచి యొరసి చూచెదవేమొ
పట్టదగినకొమ్మ పట్టినాను
వదలంగవలె నని వాదంబులాడిన
మేల్కొని గట్టిగా మెదలువాడ

- నాలాగుగాదని యాయాసపెట్టిన
ముకుళితహస్తుఁడై మ్రొక్కువాఁడ
మొగి నన్నుఁ గైకొక మోస బుచ్చెద నంటె
పాదారవిందము ల్పట్టువాఁడఁ
- గీ. దల్లివయినను సీవె నాతండ్రివైన
దాత మ్రొక్కితి నిన్ను నాదైవ మనుచు
పాపి మా మని పలుమాలు పలుకువాఁడ...
- సీ. వాసుదేవునిపూజ వదలక జేసిన
వైభవంబులు గల్గు వసుధలోన
గోవిందు నెప్పుడు గొల్చి సేవించిన
సంపద లెప్పుడు చాలగల్గు
నారాయణస్థులి నమ్మకముండిన
భుక్తిముక్తియు రెండు పాసఁగ నిచ్చు
విష్ణుసంకీర్తన విడువకజేసిన
దారిద్ర్యదుఃఖముల్ తలఁగియుండు
- గీ. నరులకెల్లను హరిసేవ నయము సుమ్మి
యఖిలసంపదలును గల్గు నాశ్రితులకు
సకలదురితము లెల్లను సమసిపోవు...
- సీ. పంకజాసనవంద్య బ్రహ్మాండనాయక
పంకజలోచన పరమపురుష
శంకరవందిత సంకర్షణవతార
పంకజాక్షునిలోల పద్మనయన

లక్ష్మీశ యోగీశ లక్ష్మణాగ్రజ రామ
 ధాత్రిశ యోగీశ ధర్మహృదయ
 సకలలోకాతీత సర్వగుణాతీత
 సుప్రభాసూర్యకోటిప్రకాశ

సీ. సకలజీవదయావర సార్వభౌమ
 క్షీరసాగరశయన రక్షింపవయ్య
 నిన్ను నే నమ్మియున్నాను నీరజాత్మ... 75

సీ. నీలమేఘశ్యామ నిగమగోచరరామ
 ఫాలలోచనసుత పరమపురుష
 దశరథనందన తాటకిమర్దన
 ఇందీవరేక్షణ యినకులేశ
 అయ్యోధ్యపురవాస యాశ్రితజనరక్ష
 కల్యాణగుణహార కంసహరణ
 విధిశివరక్షక విష్ణుస్వరూపక
 బుధజనపాలక పుణ్యపురుష

గీ. జానకీనాథ మీకును జయము జయము
 సకలబ్రహ్మాండనాయక శరణు శరణు
 కాచి రక్షించు నన్నును గామజనక... 76

సీ. రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
 మున్న జామిఖిండు తాముక్తుడగుట
 రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
 మునిపత్ని శాపవిముక్త యగుట

- రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
యపవర్గమందె ఖట్వాంగుఁ డిలను
రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
యొప్పుగా మోక్షంబు నొందె శబరి
- గీ. రామనామామృతంబును రక్తిఁ గ్రోల
ముక్తిమార్గంబు గలుగును మూఢులకును
రామనామామృతంబున రసికుఁడగును...
- సీ. పంకజాక్షునిపూజ పలుమాటలు చేయక
పరుల నిందించుట పాటియగునె
విష్ణుసంకీర్తన లీవుల వినకను
బరుల మెచ్చుట నీకుఁ బ్రాతియగునె
శేషశయను చాల చెలఁగి కీర్తింపక
పరుల కీర్తించుట భవ్యమగునె
నారాయణస్మృతి నమ్మిక యుండక
పరదేవతల గొల్వఁ బాటియగునె
- గీ. శ్రీరమానాథుఁ డెప్పుడు జిహ్వాయందు
పుణ్యపరు లైననరులెన్నఁ బొందుమీఱ
తలఁచువారికి మోక్షంబు తక్కు మరయ..
- సీ. సాకేతపురిరామ శరణు జొచ్చితి నీకు
రక్షింపవే నన్ను రామచంద్ర
దయతోడ బ్రోవవే దశరథాత్మజ నన్ను
కరుణతోఁ బ్రోవవే కమలనయన

కౌసల్యసుత సన్నుఁ గాచి కఠింపవే
మన్నింపవే సన్ను మును జగక
జానకీపతి చాల సన్నుపయో నాకు
విజయంబు లియ్యవే వేరవెన్య

గీ. పరమపరరామ గోవింద పర్వనాథ
భక్తవత్సల లోకేశ మమిచ్చదుష
ధర్మచరితారిమట్లు చాచిపోక...

79

నీ. నేత్రముల్ గల్గెయు కల్గెతో మీమాపు
సుస్థిరత్వంబున జూపినైతి
జహ్ను గల్గెయు నొట క్షేపణరామము
తాల్చితోడుత కల్ప తలఁపనైతి
శిర మదిగల్గెయు టీతిమీర సాష్టాంగ
ముగఁ జక్కఁగా సాగి మ్రొక్కనైతి
కర్ణముల్ గల్గెయు ఘనమైన మీకథ
ల్వినరించి నేనెట్లు వినఁగనైతి

గీ. హస్తములు గల్గి విము చాల ననుదినంబు
కాంత మొనరంగ పూజలు నలుపనైతి
చిత్తశుద్ధిని మీసేన జేయనైతి...

80

నీ. నాస మున్నందుకు నయముగా నీపాద
తులసి వాసనజూచి చెలఁగనైతి
సంసారమను మహాసాగరంబున ముద్ది
శ్రీరామభజన నే జేయనైతి
L-37

బాల్యంబునను చోరబాధకత్వముజెంది
 నీయనుభక్తియు నిలుపనైతి
 యశావనంబునఁ గామ్యమానసమును నొంది
 కూహారంబున బుద్ధి కడువనైతి

గీ. నెంతపాపినో గాకున్న నెన్నఁడైన
 దేవుఁడని నీవెదిక్కని దెలియఁదగనె
 గాన దుష్కృతమెంచక కాపునన్ను 81

సీ. శ్రీరామ వినుము నేక్షితిని జన్మించిన
 విధము నెవ్వరితోను విన్నవింతు
 తల్లిదండ్రుల నాత్మతనయుల బంధుల
 నతులపోదర దేహనుతుల సఖుల
 అక్కల చెల్లెండ్ర నాప్తుల హితులను
 నితరబంధువులను నిష్టసఖులఁ
 బరుల నావారని బాటించి యెప్పుడు
 జనము లోకము నెల్ల సత్యమనుచు

గీ. భార్యరతికేళిసంబంధభరిత మమర
 దీనికన్నను గల్గునె దివ్యమైన
 బంధ మనన్యంబు ద్రుంచ నీపదమె చాలు... 82

సీ. ఇలను బుట్టినవార లెంతేసియుఁబులైరి
 వీరితో నెటువలె విన్నవింతు
 తల్లితండ్రి నుతుండు దాతన భ్రాతృ
 ప్రభుఁడవు గురుఁడవు బాంధవుఁడవు

నీవుదక్కగ నింక నెవ్వరితోనేని
బల్కుట దెట్టుల పరమపురుష
ఆత్మరక్షక నిన్నె యాశ్రయించితి దేవ
కాచి రక్షించుమీ కమలనయన

గీ. నీదులావంబు గోరిన నిక్కముగను
గోర్కెల్లెను నాకు చేకూరుచుండు
దీనరక్షక భువి నాకు దిక్కునీవె.... 83

శ్రీ. తోచి తోచక నేను తొడరి మీచింతన
చేయక సుసారజలధి మున్ది
యడఁగని తృష్ణల నాహారవాంఛలఁ
బదపడి మోహసంఘ్రాంతిఁ జెంది
తెలిసియు తెలియక దేహవాసనజెంది
తరిగోరి మిమ్ములఁ దలఁచవైతి
మఱచి మర్వక నిత్యచూర్ణంబులను విమ్ముఁ
దల్చక యింద్రియతతులఁ దగిలి

గీ. నట్టిపాపాత్ముడను నన్ను నెలమి నెట్టె
కాచి రక్షించు మన్నించు ఘనతమీఱ
కృపకు బాత్తునిగాఁ జూడు కునలయేశ.... 84

శ్రీ. జననిగర్భమునందు జన్మించినది మొదల్
బాల్యంబునను గొంత ప్రబలుచుండి
యటమీఁదఁ గొమరుప్రాయంబునఁ గొన్నాళ్ల
తల్లిదండ్రులప్రేమ దనరియుండి

యావనప్రాయంబునందు సతిక్రీడ
 నిందియంబుల ప్రేమ నెల్లు దగిలి
 ముసలితనంబున మునుఁగుఁడుఁ గొన్నాళ్లు
 కార్పణ్యములచేతఁ గష్టపడుచు

గీ. నింతకాలంబులను నిన్ను నెఱుఁగలేక
 వృద్ధిబొందితి ప్రకృతిచే విశదముగను
 గరుణజూడుము నన్ను దుష్కర్తి యనక.... 85

సీ. శ్రీరామ నామీద చిత్తంబు రాదాయె

నాతల్లిదండ్రుని నమ్ముకొంటి
 దశరథాత్మజ నీకు దయయింతలేదాయె
 నాయిలువేల్పుని నమ్ముకొంటి
 సత్యసంధుడ నీదు చనువిత లేదాయె
 నాప్రాణవిభుడని నమ్ముకొంటి
 భక్తవత్సల నీకు భావంబు లేదాయె
 నామూలధనమని నమ్ముకొంటి

గీ. దొరపు గావున బ్రోవుము దురితహరణ
 నిందలేకుండ చేపట్టి నిర్వహించు
 పరుల నిందింప నాకేల పరమపురుష... 86

సీ. మూఁఁడు మూఁఁడు ముచ్చటాడఁగ వింత
 దీనులకల్పు లదొక్కవిత
 కోతికోణంగులు గూడియుండఁగ వింత
 కుక్కనక్కలు గూడి కూయ వింత

కోపితోఁ గుటిలుండు కూర్చి జేయుట వింత
కపటభూతకు లెప్పు కలయ వింత
మంత్రులతో మంత్ర మచ్చరించుట వింత
కీడు మే లెటుంగని కోరి వింత

గీ. యెంతవారికి లబ్ధింబు లంతెగాక
ననుభవింపంగ నేర్తురె యధములెల్ల
కలుగు జ్ఞానులచంగతి భువతయశము... 87

శ్రీ. శ్రీరామ నీవు నాచిత్తమంచే నిచ్చి
రక్షింపఁజూచు నన్నక్షయముగ
నన్ను రక్షింపఁచు నాకు లెన్నడు లేదు
నాస్వామి నీచని నమ్మినాను
తల్లెవై నను నీవె తండ్రివై నను నీవె
వేదాంతవేద్య ని స్వేడినాను
అయ్యోద్యహాసా యశుతస్వరూపక
ఈవేళ నీవు నన్నేలుకొనుము

గీ. వేగ రక్షించుచుని నన్ను వేడినాను
నవ్వుఁగాఁజాల నెవ్వరి నెఱ్ఱితోడ
నీకుఁ బ్రియుండను మ్రొక్కితి నీరజాత్... 88

శ్రీ. దీనదయాకర దీనరక్షణ నీవు
కావవే నన్నిట్లు కమలనయన
పరమాత్మ పరమాత్మ పలుకుఁ బొంకించకు
పనులకు మీపాదపద్మసేవ

కమలేశ కమలాక్ష కరుణతో రక్షింపు
 వరములియ్యవె నాకు వరద ఈశ
 లక్ష్మీశ లక్ష్మీశ లలిమీఱుగను నాత్మ
 దలచి రక్షింపవే నీరజాక్ష

గీ. పద్మలోచన పరమాత్మ పారిజాత
 స్వామి రక్షించు మిఁక నన్ను సార్వభౌమ
 నిన్ను నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ... 89

సీ. నిను గొనియాడితి నీకృప గనుగొంటి
 నిజముగా రక్షింప నీవె యంటి
 నీప్రాపు గలదని నీదులోకంబులఁ
 గొనియాడ నేవేళఁ గోరియుంటి
 బ్రహ్మాంబు నీవని పలుమాలు నిన్ను నే
 బ్రస్తుతి సేయుదుఁ బరమపురుష
 దాసుండనని యంటి దయకుఁ బాత్రుఁడ నంటి
 నీకు నే వశుఁడను నేర్పుగంటి

గీ. తల్లితండ్రియు నీవని తలచి యుంటి
 నేను నీవాడనై యుండి నిన్ను గొల్తు
 కాచి రక్షించు మిఁక నన్ను కరుణతోడ... 90

సీ. ఆనాఁడె తెలియక యాయాసమందితి
 నెన్నఁడు మీ సేవ యెఱుంగనైతి
 ముక్తికి మొదలని మూలంబు తెలిసిన
 నీపాదకమలంబు నెమ్మిఁకొల్తు

- నింతసులభుడని యిన్నాళ్లు యెఱిగిన
నానాఁడె మిమ్ము నే నాశ్రయింతు
కర్తంబు లెడబాపి కరుణతోడుత నన్ను
నరసి రక్షించుమీ యాదిపురుష
- గీ. తలఁపులో జాల నమ్మితిఁ దండ్రీవసుచు
పుత్రవాత్సల్యమును నుంచి పొందుమీఱు
నిలిపి రక్షించు మఱ నన్ను నీరజాక్ష... 91
- సీ. హారామ హాకృష్ట హాయచ్ఛ్మతా యని
కోరి కొల్చెద మిమ్ము కోర్కెలర
యీవేళ నావేళ నేవేళనైనను
బ్రాపు దాపని యేను బ్రస్తుతింతు
నారాయణస్త్రుతి నామది నెప్పుడు
కట్టివేళియునుండు కరుణతోడ
వామన శ్రీధర పసుధపాలక నన్ను
కాచి రక్షించుమీ ఘనతమీఱు
- గీ. నాకు నిష్ఠుడవని చాల నమ్ముకొంటి
నీవు కాపాడకున్న వింకెరు దిక్కు
నీకు భక్తుడ మ్రొక్కెద నీరజాక్ష... 92
- సీ. రామకీర్తనలెట్లు లాలించి వినువాఁడు
వైకుంఠపురమున విదలకుండు
కృష్ణనామంబెట్లు కీర్తించి వినువాఁడు
మధ్యమపురమందు మరగియుండు

మధుసూదనాయని మటువక దలఁచిన

మర్తకర్తంబులు మాయమాను

గోవిందనామంబు కోరి నాదముజేయ

దోషపాపంబులు తొలఁగిపోవు

గీ. అచ్యుతానంత గోవింద హరి ముకుంద

పదవి నాకిమ్ము నిన్ను నే బాయకుందు

పద్మలోచన నాశంధి పరమపురుష...

9.

సీ. నీభక్తులగువారి నిఖిలలోకంబుల

నిజముగాఁ బ్రోతువు నీలకర్ణ

నీకీర్తి పొందుగా నీకు సేవలుజేయు

పరమపుణ్యులకెల్ల భవ్యపదము

కోరి నీకీర్తిని గొనియాడి కీర్తించు

మనుజుల కొదవు నీమందిరంబు

భక్తుడై యీరితి భజనచేయఁగ నీవు

నుప్పొంగి యిచ్చెన నొప్పుతోడ

గీ. నిట్టిసేవలు గొనినీవు నిహపరములు

నాదరంబున నాకిమ్ము మోదమాని

గట్టిగా నీవు నన్ను జేపట్టవయ్య...

10.

సీ. యోగమార్గంబున నెగనెద నంటినా

యోగంబునగలు నాయొద్దలేవు

గగనమార్గంబున గడలెనంటినా

కవచభూషణమేది కమలనయన

ఆత్మమార్గంబున నెగనెదనంటినా
యాత్మనమ్మినబంధు వరయలేదు
అభ్రమార్గంబున నరిగెదనంటినా
యశ్వవాహనములు నావిగావు

గీ. నీదురయ యిది నాయందు నిరీచియున్న
నఖిలలోకంబులగును నాకల్పమివుడు
కుతుకమున నన్ను భ్రష్టము కఃపలయేశ... 95

శ్రీ. చిరకాలమున నేను స్థిరప నియుంటినా
జన్మకర్తంబులు జెప్పనేల
శ్రీకృష్ణనామంబు స్థిరమనియుంటినా
భయనివారణమాను పరమపురుష
మనహరమిమ్ము నాహృదయంబులో నిల్పఁ
గరుణతోఁ గాతువు కమలనయన
మురహర నీకు నే ముకుళితహస్తఁడై
మ్రొక్కి సేవింపఁగ మోక్షపదవి

గీ. సన్నతించెద నిన్ను కౌసల్యతనయ
చిత్తగింపుము నాయన్న శ్రీనివాస
శరణఃజొచ్చితి నీకును శరణు శరణు... 96

శ్రీ. కైవల్యపదమును ఘనరూపి యంటినా
కైవల్యమది మిముః గన్నచోటు
బ్రహ్మలోకం బాదిపదమనియంటినా
బ్రహ్మాదులును నిన్నై ప్రస్తుతింతు

ఇంద్రలోకమె నాకు నిష్టంబటంటినా
 అష్టదిక్పతులు మిహ్మాశ్రయింతు
 పదవి పదవిగాదు పరమాత్మ నీపాద
 కమలపదవి యదియ కంసహరణ

గీ. ఇట్టిపదవులు నాకేల యినకులేశ
 కష్టపెట్టక యేవేళ కరుణజూడు
 నిష్ఠతో నన్నుఁగావుము నీలవర్ణ...

సీ. కమలనాభుడ నిన్ను కన్నులఁజూచిన
 సంభవించు ఫలమ్ము స్వామినాథ
 జలజలోచన నిన్ను శరణనివేడిన
 చేపట్టి రక్షించు శేషశయన
 పరమాత్మ పరమేశ పద్మలోచన నిన్ను
 గొనియాడ నేఁజాల గోరినాను
 నారాయణ ముకుంద నరహరి నిన్ను నే
 నెప్పుడు సేవించు నీలవర్ణ

గీ. యిటకు రావయ్య నాతండ్రి యినకులేశ
 తడవుజేయక నన్నేలు ధర్మనిపుణ
 నిలువకను వేగ రావయ్య నీరజాక్ష...

సీ. ధర్మంబు దలఁచిన దనకును జయమిచ్చు
 కర్మంబు దలఁచిన కాదు జయము
 శాంతంబు నుంచిన శాశ్వతపదమొందు
 శత్రుత్వమున మహాచేటు నొందు

- కుటిలత్వమునను దుష్కృతమొందు మనుజుఁడు
కుటిలత్వమే చేటు కువలయేశ
బద్ధులై నటువంటి బంధులగూడిన
తనవెంట నొకరైన తల్లి వారు
- గీ. ఇట్టివారలు నాకేల యినకులేశ
కరుణ నావయి గట్టిగాఁ గలుఁజేసి
పరమపదమిచ్చి నన్నుఁ జేపట్టువయ్య... 99
- సీ. ఆవేశ యమునిచే నాయాసపడలేక
నీవేశనే విమ్ము నెలవుతోడ
నాతల్లిదండ్రుని నమ్మి నీపాదము
ల్పట్టి నేవించెద వద్దనాభ
శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ యని విమ్ము
ప్సరణచేసెదనయ్య చక్రపాణి
కోదండ కోదండ కోదండరామని
కొలిచి నేవించెదఁ గోర్కెదీతి
- గీ. పద్మసంభవముఖనంతపరమపురుష
నన్ను గాచియు రక్షించు నయముతోడ
కరుణతోడుత ననుజూడు కమలనయన
రామతారక దశరథరాజతనయ. 100
- శ్రీరామతారకశతకము సంపూర్ణము.

సీ తి క.

ఈ రామరాఘవశతకమును పల్లి పార్వతీశము గారు రచించిరి ఈయన నివాసస్థానము గుంటూరు జిల్లా పల్నాడుతాలూకాలోని గుత్తికొండ యనుగ్రామము. వీరి దాశపుత్రాదులు గుత్తికొండలోనే యున్నారు. 1908-వ సం. న నేను దాశపుత్రగ్రంథాన్వేషణప్రయత్నములో నున్నతః పార్వతీశము గారి కుమారులు వారింట నున్న గ్రంథముల నా కొనిగిరి. వానిలో నీశతకముకూడ నుండెను. పార్వతీశముగారితండ్రిపేరు నరసింహముగారు. నరసింహముగారుకూడఁ బద్యరచన చేయుచుండినట్లు కన్పట్టుచున్నది. శబ్దాలంకారములకొరకు బాటు వడినస్థలములఁ దప్పఁ దక్కినచోటులనీశతకమునదోషము లంతగా లేవు. అందందు వ్యాకరణవిరుద్ధప్రయోగములు కన్పట్టుచునే యున్నవి. గ్రంథ మొక్కటి రచింపవలెనను సంకల్పముచేతమాత్రమే ప్రేరేపింపఁబడినవారు వ్రాసినగ్రంథము లనేకములు మనకుఁ గలవు. పార్వతీశముగారు శతకము వ్రాసిన కాలమునఁ బద్యరచనయందలి వేలముచెట్టి యిప్పుడున్నంతలేదు.

యాచనకుఁ బద్యరచనయే యప్పటికినిప్పటికిఁ బరమసాధనముగా నున్నది. కాకునూరి అప్పయ్యలాక్షణికుల వారికతమున మా పల్నాటిసీమయే పద్యరచనామార్గమును విశాలపఱచెను. తిట్టుపద్యము లల్లివ్యాపింపఁజేయుదురనుభయముకవిబిరుదధారులయెడఁ బూర్వకాలమునుండి వచ్చుచున్నది. ఈభయమువలన నేమి, పద్యరూపస్తోత్రాపేక్ష నేమి, యాచించినప్పుడు వైదికావధానులకు, (వేదమును వల్లించు నవధానులు) శాస్త్రులకు, సోమయాజులకు, బాకయాజులకు నిచ్చినదానికంటె జను లిప్పటికిఁ గవీశ్వరబిరుదధారులకే యెక్కువగానిచ్చుచున్నారు. కవీశ్వరబిరుదమును ధరించిన యాచకులు వేలకు వేలు గడించితి మని విజ్ఞప్తిగుటయు సంభవించుచున్నది. ఈ యాచకులవలనఁ గవిశబ్దమునకు గౌరవము పోయినదని చెప్పవచ్చును. ఈయాచకులు ఘనమైన కవిశబ్దమును బాడుసేయుచుండఁగా దానిని గమనింపక వారికి నూతాలు లిచ్చు నిప్పటిప్రజల యజ్ఞానమునుగూర్చి మిక్కిలి చింతింపవలసియున్నది. కవీశ్వరబిరుదమును ధరించి చేసినయాచనయే మహాగౌరవకరమని తలంచి యాత్మస్తుతులు గావించికొనుచు, మాకంటె ఘనులు లేరని చెప్పుకొనుచు గర్వపర్వతశృంగము నధిష్ఠించి యుండునజ్జులకు నట్టివారి

కీచ్చుప్రజలకుఁ బైపట్టు లచ్చయించును. విద్వాం
నులు, శాస్త్రజ్ఞులు, నత్కవులు సంతతవాజ్ఞయపరిశ్ర
మము చేయుచుందురు. వారు రాజులయొక్కయుఁ
బ్రజలయొక్కయు నాదరణమును బొందుట యవస
రంబైననగును. ప్రజలు భరింపకపోవుదురుగాక! రాజు
లాదరింపకపోవుదురుగాక! ఉదరపూరణార్థము స్వేద
కణంబులొలుక శరీరమును గవ్వ పెట్టువలసి యున్నను,
నపారదారిద్ర్యంబునఁ గడగండ్ల నందుచున్నను నాత్మ
గౌరవంబు, స్వాతంత్ర్యంబు వదలక యుత్తమమా
ర్గమునఁ బ్రవర్తించిన బిచ్చేరపోతరాజు నెయ్యది
కడుపు చల్లగాఁ గనెనో యా యాంధ్ర దేశమునకు
జయము. పార్వతీశముగాఁగో వారితండ్రి నరసింహ
ముగాఁగో కొందఱఁబొగడుచుఁ గొందఱఁదెగడుచు
వ్రాసినపద్యములు కొన్ని తాళపత్రముల మీఁదఁ
గాన్పించినవి. ఆపద్యముల నుదాహరించుచున్నాను.

క. ఉత్తముల కీయనేర్చిన

యుత్తములను నడుగనేల యుత్తలపదమా

కిత్తఱిని వేదనేటికిఁ

కిత్తము మీ రెఱుంగరయ్య చింతకఫలదా.

1

క. విత్తేశ్వరాంశసంభవ

విత్తాధ్యుం దైన క్రిత్తవేంకటనరసా

యుత్తమలోకముకేగెను

కిత్తము రంజిల్ల మోక్షచింతారకుఁడై.

2

క. అంతట మంత్రాన్నిక్రియ

సాంతముగా నిత్యకర్తృసంస్కారచయం

బెంతందుకా స్త్రధర్తం

బెంతయుఁ జేసితివి నీవ యందఱు సుతులే.

3

కా. ఈరీతిఁ బితృయజ్ఞమిలలో నేవర్తకుల్ చేసిరి

దారిం బ్రౌఢినుమిఱి షోడశమహాదానాది గోదానముల్

సారోదారతనూతనాంబర జలస్థాలీలతో నిచ్చితౌ

వీరాగ్రేసర క్రొత్తబస్వయసుధీ విఖ్యాతభాగ్యోన్నతీ! 4

క. అడుగక యిచ్చెడు దాతల

నడుగుదురా క్రొత్తబస్వయంతటివాడై

నడుపక నడచెడిదానము

కడువడి నక్కపులఁ దన్ను గాదే భూమిఁ.

5

ఈ పద్యములలోని “క్రొత్త” వారు గుత్తికొండలోను, దానికి సమీపమున నున్న జూలకంటిలోను నున్నవారు. వీరు వైశ్యులు.

క. అలఁగుచు రేపల్లెంగల

బలవంతులచుట్టు నిన్ను బలిద్రిష్టుచు మీ

పాలిమేరయొద్దఁ బెట్టెద

వెలయఁగ పువ్వాడ మొండివేంకటరెడ్డి!

1

క. భూసురులు నర్థవాదులు

భాసురు లవనీశులంత భాసింపంగా

శ్రీనహితు లెల్లవైశ్యులు

వాసిగ రేపల్లెఁ బొగడవశమే మాకుఁ.

2

క. ఇలలోదాతల నెన్నఁగ

ఫల మే మింక నిన్నుఁ జూడఁ బాల్పడితిని నా

బల మెఱుంగవేమి చెప్పదు

వెలయఁగ పువ్వాడమొంది పేంకలెత్తి!

క. బలిముఖులైవడి నినుఁ గొని

చలమున నూహుఁడఁ దాత చెప్పకలదే

నలగఁగఁ గొట్టుచుఁ ద్రెప్పెన

వెలయఁగ పువ్వాడమొంది పేంకలెత్తి!

ఈపద్యములలోని “పేంకలెత్తి” యనువారు
రెడ్డిసలజాలనుంఠిల్లా కలుగజుచ్చును గాని వైశ్యులే
యని మెఱుంగనగును. చీరీతి మాషణపద్యముల
నుఁగాని భూషణపద్యముఁ గల గాని విలువ యేమా
త్ర ముండుచో వేఱుగఁ జెప్ప నుక్కుటలేదు. వీనిని
జల్పములలోఁ జేర్చుచున్నాము. పార్వతీశముగారు
సంస్కృతముకూడఁ గొంత చదివినట్లు కాన్పించుచు
న్నది. వీరు సంస్కృతభాషలో రామలింగాష్టకము,
రామచంద్రాష్టకము నని రెండష్టకములు వ్రాసిరి.
వీరు స్తార్తలు. వీరి శిష్యభక్తిని విష్ణుభక్తినిఁ దులయం
దిడి తూప విష్ణుభక్తివైపునకే ములు చూపును. ఈ
రీతి శిష్యభక్తి, విష్ణుభక్తి యొక్కరియందుండుట
మన మతచరిత్ర నెఱుంగనివారికి విచిత్రముగా నుం
డును. అదైవతమతవ్యాప్తిచేఁ గలిగిన ఫలమిది.
పార్వతీశముగారు స్వగ్రామాభిమానసూచకముగా

గుత్తికొండలో నివసించు రామలింగమును భజించు
చున్నా నని చెప్పికొనినాఁడు. వారియష్టకముల దిగు
వ నుదాహరించుచున్నాను.

—ॐ రామచంద్రాష్టకము. ॐ—

1. శ్రీజానకీశం రవికోటిదూపం
హేమాంబరం భక్తజనాభిషేకం,
మోక్షప్రదం దానవదర్శభంగం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
2. పంకేరుహాక్షం దురితౌఘనాశం
కామప్రదం రత్నకిరీటభాసం,
కోదండపాణిం మునియాగరక్షం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
3. సాకేతవాసం గిరిజేశమిత్రం
పల్కాంశుకం కౌస్తుభసద్విభూషం,
సురేంద్రసంపూజితపాదపద్మం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
4. జీమూతగాత్రం దశకంఠలుంతం
గ్రైవేయసదృశమణరాజితాంగం,
కల్యాణదం వానరబృందవంశ్యం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
5. కుండేందుహాసం గహనేవిహారం
తాక్షిర్వృద్ధజం కాయజకోటిభాసం,
శ్రీకంఠకోదండహరం శుభాంగం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

6. మారీచగర్భోపహరం మునీశం
మున్యంగనాకాపవిమోచనంచ,
పాపాఘ్నతూల్యాన్నినిభాత్తరూపం
మందామహే శ్రీరఘరామచంద్రం.
7. వేదాంతవేద్యం భరదూపణఘ్నం
కాఘామృతేంద్రైష్టఫలప్రదానం,
కారుణ్యేంద్రం కమలాయతాపం
మందామహే శ్రీరఘరామచంద్రం.
8. నాగేంద్రతల్పం నికృవాక్యపాలం
మార్తాండమంకాష్టాక్షతథాతం,
వాత్రీసుతామానసకంజమిత్రం
మందామహే శ్రీరఘరామచంద్రం.
9. శ్రీవర్ణమంకాన్వితుభాకరేణ
శ్రీహర్షతీకాఘ్నకపిక్వరేణ,
రామాష్టకం యఃపఠేత్ మనుష్యః
కృతం సమోక్షం లభేత్ సా సత్కం.

❀ రామలింగాష్టకము. ❀

గౌరీనాథ మనంగదర్పహరణం శ్రీకంఠమిందూల్లస
ద్భాశిం చంద్రదివాకరాగ్నినయనం నాగేంద్రభూషోజ్వలం,
సారంగాంబితపాణిపద్మమనఘం దేవేఘ్నసంపూజితం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
గంగాశుభ్రతరంగ చంచలజటాజూటలైశ్చూణిన్వితం
నాగేంద్రాచినసంవికత్కటికటం నాగోజ్జ్వలర్కుండలం,

* గుచ్ఛాద్రి = గుత్తికొండ.

కారుణ్యంచితలోచనం పురహరం కందర్పతోటిప్రభం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

3. గౌరీమానససారసోష్ణకిరణం రుద్రాక్షమాలాధరం
శ్రీనారాయణచిత్తపద్మనిలయం పద్మాసనాద్యర్చితం,
సంసారాద్ధివతజ్జనోరుతరణీం సంగీతలోలం శివం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
4. సంధ్యాకాలవిలాసనృత్యచతురం భక్తేష్టకామప్రదం
నందీకాదిగణేంద్రబృందవినుతం నాకేశసంపూజితం,
లక్ష్మీనాథదృగజ్జపూజితపదం యజ్ఞేశ్వరాభ్యర్చితం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
5. శ్రీమద్భక్తజనాశ్రితక్షణవరం భస్తోజ్వలద్విగ్రహం
కైలాసాధిపమప్రమేయమభవం సోమంసురేంద్రార్చితం,
శార్దూలాజినధారిణం క్రతుహరం వేదాంతవేద్యంవిభుం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
6. గౌరీభూషితవామభాగమసురప్రధ్వంసినంభాసితం
కౌరేర్దత్తసుదర్శనం భవహరం ముక్తిప్రదం శంకరం,
కంజాతాక్షశరంపయోధిశరధిం జ్యోభూతసర్వాధిపం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
7. సూర్యాగ్నిందురసానదాగతినభోం బృహత్సానిరూపానిమాన్
ధృత్వాయోనతతం విరాజతిముదా తందేవ వంద్యం సదా,
కోదండీకృతకాంచనాద్రిమృచరాడ్వాహాదిరూఢం భవం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగం భజే.
8. వ్యాసాత్రిప్రముఖర్షిచిత్తమధువిట్సంసేవ్యపాదాంబుజం
తుండేందూజ్వలమందహాసలహరీ రాజన్ముఖాజ్ఞం హరం,

భక్తామంగళ కైలభేదన మహామంథాఃకథానామహం
శ్రీగుచ్ఛాద్విభురాధివాసమనిశం శ్రీరామచింగంభజే.

9. శ్రీమత్పద్మకులార్ణవేందువిలస చ్ఛ్రీహరసింహస్యస
త్పుత్రేణేహతుపార్వతీశకవి నాచోక్తం శివస్వాస్థ్యకం,
శ్రీగుచ్ఛాద్వినివాహనోభవహరం శ్రీరామచింగస్యజై
యేభక్తాస్సకతం వకంతమహావైయాంతి మోక్షంస్త్రుచం.

వీరి వీరచరణ కెయ్యది పురికొల్పెనో యది విచార్యము. ఘనభావములు గాని, భక్తవరులహృదయ నీమలయందుఁ బ్రతిఫలించు విష్ణుతేజస్సుయొక్క ఛాయగాని, కవిజాబ్జలనము యొక్క వేడిమిగాని, దృశ్యప్రపంచయవనికాంతర్గత వీలాదర్శనవిలాసంబు గాని శతకంబున వెదకవలసి యున్నది. ఆనందాశ్రువు లట్టిహాసములు, హంచల్యము, సంతృప్తనము, పార్వతీశముగాఁగి కవస్తాభేదము కలిగించినట్లు తోచదు. పురాణగాథల నుల్లేఖించువిశేషణములు, సంబోధనములు మొదలగువానితోఁ బద్యములను వీరు నింపిరి. “విరచించుశక్తి పుట్టని పురుషునిచదువులు ప్రకాశములుగావు.” అని కాకుమారి ఆప్పయ్యలాక్షణికులవారు చెప్పినవాక్యములను వీరు దృఢముగా మనస్సునం దుంచుకొనియుందురు. చుట్టును గొండలచేతను నడవులచేతను గృష్ణానదిచేతను నాపరింపఁబడి తక్కినదేశమునుండి వేటైయున్న మావల్నాటిసీమలోఁ బద్యరచనచేఁ బ్రజలయాదరమునుగాని.

గౌరవమునుగాని పొందలేనికాలమునం దీదృశకృషి
 సల్పినందుకు పార్వతీశముగారినిఁ గొనియాడఁదగు
 ను. పార్వతీశముగారికైలి ధాతాశముగా నున్నది.
 వీరు శబ్దాలంకారప్రియులు. యమకమును దఱచుగ
 వాడుదురు. పద్య మెట్లురచించినఁ జదువుట కింపుగా
 నుండునో వీరికిఁ దెలియును. వీరిరచనయందు దఱ
 చు గానట్లుండదు. †పార్వతీశముగారి కుమారులు
 వేంకటనారాయణగారును, హనుమయ్యగారును,
 నాకుఁ దాళపత్రగ్రంథము లొసఁగినప్పు డీశతకము
 నచ్చువేయించెదరాయని యడిగిరి గాని వేయించెద
 నని చెప్పఁజాలక పోయితిని. తాళపత్రగ్రంథము లి
 చ్చువారందఱ టిట్లె యడుగుదురు. అచ్చువేయింతు
 మని యెవరికని చెప్పఁగలము? బౌదాగ్యముతో న
 చొత్తించిన శ్రీయుతులు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశా
 స్త్రులు గారికిని, నీవిషయమున శ్రమపడిన శ్రీమజ్జం
 దారురామారావుపంతులుగారికిని పార్వతీశముగారి
 కుటుంబపక్షమునఁ గృతజ్ఞతను చెల్పుచున్నాను.

52. అఖీసు వేంకటాచలమొదలివీధి,
 తిరువల్లిక్కేణి, చెన్నపురి.
 18—9—13.

} అక్కిరాజు
 ఉమాకాంతం.

† ఈకవి యెఱచినంపత్సరములక్రిందనీశతకము రచించి
 యుండును.

శ్రీ రస్తు.

పల్లిపాఠ్యతీశకృత

శ్రీరామరాఘవశతకము.

ఉ. శ్రీమహిజానుచస్తబః¹ చురేలి ప్తవజీరకుంకుమో
ద్దామః! మృగీమదాగురుయతస్సుటగంధవిశేష
వానిత, స్త్రీమమజాంతగజ్జితవినిత్ర మణీమయ హార
వల్లి కా,స్తోమ! శతాభిరామ! పటుదోర్బల విక్ర
మరామ రాఘవా. 1

ఉ. భానుకులార్జునోప! జితభాగ్దవరామ వసుభిరా
మ! స, జ్ఞానుపరితబాహుర్మితచాపవిముక్తశరా?
గర్వయు, ద్వాపవనాథయాథ మదఖండన భీమ!
సమస్తయోగి స, న్తానిత దివ్యనామ! రిపుమగ్ధన
విక్రమరామ... 2

ఉ. శ్రీధర కాలిదాసులను జిత్తెమునం దిడి సన్ను
తించి శ్రీ, నాథకవీర్తముఖ్యులకు నమ్రుడనై
నుతియించి భక్తీనా, మోరక చంకకోర్చెల స
మున్నతమా శతకం బొనర్చెర, న్నాథులు మె
చ్చ విచ్చెదను సత్కృప గైకొను రామ... 3

చ. దశరథరాట్కుమార! భవతాపనిరాకరణప్రచార!
స, త్కుశికతనూజ బోధిత సుగోప్యతరోజ్జ్వల
మంత్రవార! శ్రీ, పశుపతికార్త్యకాస్ఫటనభాసుర
బాహుయుగప్రసార! దు, ర్వశదశకంఠదోర్బల
నివార! దయాకరరామ...

4

ఉ. శ్రీరఘువీర! భక్తజనచిత్తసరోజవిహార! దీన
మందార! విరోధిదాసపవితానవిదూర! మనోజ
నుందరా, కార! విసీల నీరదవికాసశరీర! విపక్ష
యూధకాం, తారకుతార! దుర్జనవిదూర! గుణా
కరరామ...

5

ఉ. రామ! విరోధిరాక్షసవిరామ! విరాజితనీలకంధర
శ్యామ! కృపాభిరామ! కలుషప్రజమోచనామ!
సద్గుణ, స్తోమ! మహీలలామ! రిపునూదనకామ!
దశాస్యఖండనో, ధ్ధామ! సరోజమిత్ర సమథామ!
పరాక్రమరామ...

6

చ. జలరుహపత్రనేత్ర! రిపుశాసన సుందరవేత్ర! హా
టకో, త్కలన కటిప్రసూత్ర! ఖరదైత్యమహావన
వీతిహేత్ర! దు,ష్కులుషలతాలవిత్ర! సుర
సంఘహృదంబుజమిత్ర! మేచకో, జ్జ్వల ఘనగా
త్ర! యోగివనచైత్ర! జనస్తుతరామ...

7

చ. అసురమదప్రభేద! యమరేంద్రసమర్చితపాద! భ

క్త హృద్విసజనినోద! దుష్టవిప్రవీర శ్రుతామిత
చాపనాద! రాక్షసపతిచిత్తభేద! రవిజాత విభీ
షణ సుప్రసాద! తామసజరహృద్విమోద! నిజ
భక్త ఫలప్రద! రామ...

8

ఉ. రామ! కమత్స్యంశజలరాశిసముజ్జ్వలసోమ! నీ
రద, శ్యామ! త్రిలోకధామ! త్రిదశ ద్విషదీశ
వినాశనక్రమోద్దామ! నిజాఘ్రిభక్త జనితాప
నకామ! కృపాభిరామ! సుత్రామమణిప్రభాధగిత
ధామ! సురోత్తమ రామ...

9

ఉ. సుందరజానకీ హృదయశుభ్ర సరోదుహవద్వీక! శ!
స, ద్వందితచత్వరీదేశ! బలవద్విప్రనాశ! మేల
వారిభృ, ద్భ్రంధసకాశ! నిర్దళితకరదుష్కృత
జన్తసాశ! రా, కేందుయశఃప్రకాశ! దనుజేంద్ర
గజాంకుశ! రామ...

10

చ. వనజదళాయతాక్ష! భవబంధవిమోచనదీక్ష!
ఘోరదుర్జ్వనతలిశిక్ష! బాహుబలశౌర్య నిశాట
విపక్ష భండనా, ద్దనభుజపంచకద్విశతసూదనభా
ర్గవరామగర్వశా, సనకృతిదక్ష! దీనమనుజప్రజ
రక్షక! రామ...

11

ఉ. మండితభోగిరాట్ఘయన! మర్దితపాపవితాన! చం
డకో, దండకథాపథాన! చివుదారణశౌర్యవిరాజ

మాన! దో,ద్దండభరావనీన! ఖగరాజసమాహిత
యాన! పూతమా,ర్తాండకులీన! భక్తజనతావన
పావన! రామ. 12

చ. అతులితభక్తపోష! పరమార్థవిశేష! మణిమయ
ప్రభా, వితతవిభూష! సర్వకపివీరదయాపరితో
ష! నామవా,రితసకలప్రదోష! శబరీలలనామృ
తదాభిలాష! వా,క్పతిహృదయాబ్జపూష! రిపు
భంజనపౌరుష! రామ... 13

చ. అతులితభాగధేయ! జలజాష్టతనూజసహాయ!
భక్త సం,తతవరదాయ! దీనజనదానవిధేయ! సు
వర్ణకుండల,ద్యుతి సముదాయ! మేచకపయో
ధరకాయ! కబంధదైత్యసం,హృత సదుపాయ!
తాపససుహృత్ఫలదప్రియ! రామ... 14

చ. పవనతనూజగక్షణ! భవవ్రజశిక్షణ! దీనపోషణ!
ప్రవిమలకుంతలాభరణ! పద్మదళేక్షణ! సత్యభాష
ణా! రవికులభూషణా! త్రిదశరాట్ హృదయాం
బుజపూషణా! మునీ, ట్సననవిభూతరాక్షసవిదా
రణకారణ! రామ... 15

ఉ. అండజరాట్టురంగ! దనుజాధిపదర్పవిభంగ! యో
గి హృ,త్కాండజభృంగ! వానరవితానలసత్క
రుణాంతరంగ! కో,దండశరప్రసంగ! దురితాట

విపావకవిస్ఫులింగ! మా, రాండజమానసాంబుః
పతంగ! భుజాంగద రామ... 16

ఉ. నారదగానలోల! మునినాథసమాజమనోనుకూ
ల! దు,ర్వాఃబిడౌజనందచనిఫాల! నిరంతర ధర్మ
శీల! శ్మిం, గారసుర్ణ చేల! మశికాంచనమండల
కాంతిజాల! వి,స్తారదయానాల! రిపుసంఘ
రవాచల రామ... 17

ఉ. అంబుజశేత్ర కేదుచరణాబ్జముగంబులు నాదు
మానసా,బ్జంబున నిర్మే సాధుజన సమైతిగా రచి
యించు పద్మికా, న్నంబునః కన్యలుండిన పవతల్ప
పశేతుః దొలంగిపోవె పం, కాంబువు చిల్లనిత్తున
నవామల మైనటు రామ... 18

ఉ. అండజవాహనుండు కనకాంబరచహ్నితుః కన్య
యుండు వే, కండకరప్రదాయుః కరితండదవా
నలుః కద్రితేశకో, కండవిఖండనుండు నగు దైవ
ము సేవసే నమ్మియుంటి బ్ర,హ్మాండ సహస్రనా
యక! హరాబ్జజ సన్నత! రామ... 19

ఉ. శ్రీమహానీయమూర్తికి, విశేషవచః పరిపూర్తికి,
న్త హేలా, ధ్వామదయానునర్తికి, నుపంచితకీర్తికి,
రామమూర్తికి, న్వేషురు సాటిలేకనుచు వేడుక
ఘంటికమ్రాతలొప్పనీ, నామముదిక్కులన్నివంగ
నంగ నొనర్చెద రామ... 20

ఉ. గ్రక్కునఁ గాలకింకరనికాయముడాయఁగ ను
తలోన మున్నిక్కిలి వాతపైత్యములు మించఁగ
నప్పుడు నికొదలంపఁగా, నెక్కినదాత్మ మీశ్వర
ణ నే నొనరించెద నిప్పుడే మది, న్నక్కువతోడఁ
బ్రోవు మింక నారదవందిత రామ... 21

ఉ. కుక్షి నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి జనంబులఁ
బ్రోది సేయఁగా, దక్షుడవీవప్రోచుటకుఁ దండ్రిని
సీతనయండ నన్ను సం,రక్షణ చేసి జన్మజలరాశి
తరింపఁగఁజేయుదంచునే, దీక్షవహించినాడఁ గడ
తేరఁగఁజేయుము రామ.... 22

చ. బలమదగర్వభావమున బాహుయుగోజ్జ్వలదు
ప్రకర్తుడై, జలనిధిడాఁగియున్న శ్రుతిచార్యవినీ
తుని రాక్షసేంద్రుని, జలఁగివధించి వేదములుచే
కొని బ్రహ్మకు మత్స్యమూర్తివై, వెలయఁగనిచ్చి
ప్రోచితిని వేడుకమీఱఁగ రామ... 23

చ. మహితనుధాబ్ధిభాండముగ మందరశైలముమం
థనంబుగా, నహి తరిత్రాడుగాఁగొని సురాసురసం
ఘము వార్ధిఁదర్ప ని,ష్ఠహిచలియింప దిక్కరులు
మానుగ భీతివహింపఁ గూర్చమై, విహితముగా
ధరాధరము వేడుకనెత్తవెరా మ.... 24

చ. ప్రబలమదాతిరేకమున బాహుయుగోద్ధతి పె

పుమీఁజగ, స్వీబుధవచేఁగ్కుఁబట్టి పరివేసనచే
నలయించి కూరత, న్నిబిడధరాతలంబు కడు
నేర్పునజుట్టిన హేమనేత్రునిక, నబలతఘో
ణివైతుసిమి సంభ్రమమొందవె రామ.... 25

చ. శుంభవనర్హత్రబలశోభిత పరస్మసింహమూర్తివై
స్తంభమునందుని న్నెడలే దాకుణవిక్రమభావం
శక్తి ను, జ్ఞాంభణచేమదాన్వితకుచేష్టుని దుష్టు
నిఁ బుత్రభూతుకు, స్తుంభనమొప్పు ద్రుంపి నుతు
కోర్కు లొసంగినరామ.... 26

ఉ. పాపయుగంబు భూగగనభావముల స్మృతిసరింపఁ
జేసి స, మోహమున స్మరించుని చమోఘచమ
శ్శృతితో నణంచి జే,వాదిముసీంద్రులెల్లఁ గొ
నియాడంగ ధారుణి వక్షకిచ్చి సం, పాదితదిష్ట
కీర్తివగు వామనమూర్తివి రామ... 27

ఉ. వీరభుజప్రతాపపుష్పితుల నిర్వదియొక్కమాలు
నే, పారంగద్రుంచి పార్థివజనావళి రక్తముచే బి
త్పక్రియల్, సార మొనర్పఁజేసి త్రిదశప్రజ
మెన్నఁగ విప్రకోటికిక, ధారుణిధారవోసితివి
తథ్యము భాగవరామ... 28

చ. తరణికులంబునకొ దశరథక్షితిభర్తకుఁబుట్టి జాన
కి, స్మరిణయమొంది కానననివాసముచేసి విరాధ

దైత్య సం, హరణమొనర్చి వానరసహాయము
గైకొని పంక్తికంతుని, స్థరమునఁ బట్టిత్రుంచితిని
తోయజలోచన రామ... 29

చ. వెలువక నాప్రబలంబుఁడొగి వెన్నుననిన్ను ధరించి
యాడఁగా, నరుగఁగవానిమాయఁగని హస్తతలం
బునఁ దద్దురాత్తుని, స్థిరముబగిల్చినావు కురు
సింహునిగర్వమణంగ నాఁగటక, గరిపురమెత్తు
సీరివి జగన్నుతదైవమ రామ... 30

చ. యదుకులదుగ్ధసాగరసుధాకరుడై దగుకృష్ణ
మూర్తివై, ముదమున లోకబాధకుల మూర్ఖబక
ప్రముఖానురాదుల, న్లదనమున న్వధించి శిశు
ఘాతుకుదుష్టునిఁ గంసుఁడ్రుంచి పెం, పాదవగ
నుగ్రసేనునకు నుర్విసాసంగిన రామ... 31

చ. త్రిపురములం దహింపఁగ సతీశునికస్త్రమ వాచు
నంతవై, ద్రిపురసతు ల్భ్రమల్ గొనఁగఁ దేజు
న రావిని యావరించి త, ద్విపులసతీప్రతంబు వి
డిపింపఁగ సీవిటుబుద్ధరూపుడా, ల్చిపుడిల నెన్న
శౌర్యమతి నీవె మురాంతక రామ... 32

చ. ధరణిని గల్కిరూపమును చాల్చిజగంబుల దుష్ట
వర్ణసం, కరమనుజాళిఁజూచి తురగంబును నెక్కి
దురంతదంభము, మ్మరుల హరించి బాహుబల

శౌర్యసముజ్జ్వలదుగ్రశక్తిః, స్ఫురణవహింస స
జ్జనులః బ్రోతుప్త సీవేత రామ... 83

చ. పరమపయోబుగాకేనినుః బల్లట మూమకమా
ససుబునక, నిరతము సన్నుతించెనను నిత్యము
నన్తమఃజూచి ప్రాప్తమీ, శరణనివేడితి నిర్మల
సారసనాథ సుచేంద్రసేవితా, తరణశకాంక
లోచన శతాకథరస్తుతరామ... 84

ఉ. సూరిజనాశిపాల! మణిశోభితకుండలకాంతిచాల!
యస్మాదమనోనుకూల! శరణుంపసిత్వాజ్ఞనుశో
వికాల! బృంధారక హృద్విలోల! విబుధద్విష
దీశవిఫాల! పాపసుం, దారవిచక్షకాల! మురసా
శ్వఘననాలరామ... 85

ఉ. తల్లివితంక్రిపిన! పరతత్త్వము సీవ! సఖుండవీచ! నా,
తొల్లిగురుండవీచ! హతదోషుండవీచ! పరుండ
వీచ! నం, పుల్లసరోజశత్ర! పరిపూర్ణదయాం
బుధి వీచ! మేదినీ, వల్లభదైవమీచ! యపవృత్తు
భప్రదరామ... 86

ఉ. పూరిశరంబుగావిడువ భూరిభయంబున మూడు
లోకముల్, చేరి చరింప రక్షకుడు చిక్కక
యున్న గలంగిత్రాతగా, గోరినకాక దానప్రని
కోర్కు లాసంగితివయ్య సీదు దు, రావరమ
హత్త్య మెన్నగ సురాళికశక్యమురామ... 87

ఉ. పొంచి రఘూద్వహుండు భనువు స్థూణరావమొ
నర్చి లక్ష్యము, స్థాంచి మహోగ్రదివ్యవిశిఖం
బున భూస్థలిఁ గూల వాలిభం, జించి పతంగపుత్ర
కునిఁ జేకొని రాజ్య మొసంగి వాని క, భ్యంచిత
లీలఁ గామిత వరాళినొసంగవె రామ... 38

చ. కడుపడితోడ మీపనులఁ గాంక్షజనింప సమీ
హితేచ్ఛచే, నుడుగక వాలమం దిడి మహో
ర్జితసైకతజాల మంబుధి, నివ్వుడువక వేయన
య్యుడుత వీవు పయిం దొరలాడఁ జేతితోఁ,
దడయక దువ్వి బ్రోచితివి దైత్యవిభంజనరామ.

ఉ. వాచవిఁగొన్న తియ్యని నవాయతపక్వఫలంబు
లాత్తకుక, సీచము గాఁ దలంపకయ నిస్తులలీల
భుజించి ప్రీతిచే, గాచఁ దలంచి యిష్ట శుభకా
మఫలంబు లొసంగి వేడ్కతోఁ, గాచవె సత్కృ
పక శబరి కామిని నీవిల రామ... 40

ఉ. శ్రీకర పుణ్యమూర్తి వని చిత్తమునందు ముసీంద్రు
లెల్ల నీ, రాకను గోరియుండి మదిరంజిలుచుకొ
వినతాంతరంగు లై, చేకొనఁ బూర్ణశీతకరు
జేరు చకోరనికాయమట్ల నీ, ప్రాకట సత్కృ
పొన్నతికిఁ బాల్పడియుండరె రామ... 41

ఉ. నక్రమవక్రవిక్రమమునం జలమందుఁ బదంబుపట్టి

నిర్వృత్తతతోఁ బెసంగంగను వారణా జతికీర్త
చిత్తులై, చక్రహరీ నమేశ నను సత్కృప
సేయు మంటన్న చక్రముకొ, జక్రముచే హరించి
గజన త్తముఁ బ్రోచిన రాజు ... 42

ఉ. లేగల గోపదాలకుల వీల విరించి హరింప వే
డ్కుచే, దాగుగ బాలురకొ బతుల బ్రహ్మల సృష్టి
యొనర్ప తిలొ, మాఁగంగ భాతమొక్కిన
విదోషనిఁజేసితి వట్టి సున్నపుక, స్వేగమె నామయిం
బజసి వేమకుప్రోవను రామ... 43

ఉ. గోవుల గోపదాలకుల గోవికలకొ వెసఁజొచ్చి
ముట్టుచుకొ, కావున కేల బొదివి కారుపా
గలో గుమికూడ కీడులై, కావుము కృష్ణకృష్ణ
యనగమృదవాన్ని వారించి సత్కృపం, బ్రోవవె
మున్ను వారల నిరూఢిగ సంప్రమ రామ...

ఉ. అండలఁ జేరకుండ భుజగాఢివు బైఁ బవలించి వెం
టరా, కుండ ఖగేంద్రవాహనము గూడి వనించెడి
వట్టు చూడరా, కుండఁ బయోధిమధ్యమునఁ
కూర్చివనించితి వింక నెట్లు నే, కండకుఁ జేరుటా
ప్పు నింక దైత్యవిభంజనరామ... 45

చ. పరమదయార్థిమూర్తివని ప్రస్తుతించేయఁగఁ
బల్కవేమయో, సరసిజనేత్ర! మీచరణ సారస

భక్తుని నార్తచిత్తునిక, గరుణ యొకింతలేక యి
టఁ గావకయున్నను జూచి నిన్ను ని,ద్ధరణిఁ గృ
పామయుండ వని దల్తురె భక్తులు రామ... 46

ఉ. వేదచతుష్టయంబునను విశ్రుతమైన భవత్ప్రీతా
పము, న్వాదన చేయఁజాల మిము వాసిగ నమ్మితి
నయ్య దాసులక, వేదనసేయనేల దయ వేడుక
వుట్టదె యింక నేమొకో, యాదరమొప్పు బ్రోచు
టకు నర్హతలేదొకొ రామ,...

47

ఉ. దాసుఁడనంటి మీకథ లుదారత నేను దలంచు
చుంటి నేఁ, గానుసుగవ్వకైనఁ గొఱగాని మను
ష్యుండ సంతతంబు నే, వేసటలేక నిన్ను మొఱవె
ట్టుచు వేడిన రావదేమయా, భాసురచిద్విలాస
గతిఁ బాటెల నీవేక రామ...

48

ఉ. సారథివై సదాప్రియ విళాలుండవై హితబాం
ధవుండవై, తారకమూర్తివై పరమధన్యుండవై
కరుణారసుండవై, భూరిగుణాభివైనను విముక్తు
నిఁ జేయుమఁటన్నఁ బార్థనిం, పూరంగఁ బ్రోచి
తీవె పురుషోత్తమ నీవేక రామ...

49

ఉ. ఎంతనియెంతు నిన్ను మఱియెంతని దూరుదు
సాధువుత్తిచే, నెంతని విన్నవెంతు నిక నెంతకు
నిన్నినుతిప్రసంగమే, నెంతగఁజేసినకా మనస దేల

కరంగదదేమి భారమో, శాంతరయోనముద్ర
జలజాతవిలోచన రామ... 50

చ. పతితుండః బాపమానసుండః శక్తివిహీనుండః
బాపకర్షుండః, న్నతిరహితుండః లాలసుండ మానవి
దూరుండమత్తశితుండః, నివృత్తమతప్రదూషకుండః
విశ్రుత సజ్జన సంశకుండ దుష్కర్మతుండమనన్ము
సత్కృపను కీర్ణము ప్రోషవే రామ.... 51

చ. నలినదళాయతాక్ష! కవినందనవాసంతిరాజరక్ష!
సత్కలీత వికాలవక్ష! నినుకాఖిల దానవనాథ
శిక్ష! దుష్కలుషనిరాశరక్ష! బలకౌర్మవిరాధ
వివక్ష! యోగిరా, ధృలలీలకల్పవృక్ష! కంచరద్గుణ
లక్షణరామ.... 52

ఉ శ్రీరఘువంశతోయనిధి కీతమయూఖుండు సేన
కామర, త్సైరుహుం ద్రిజాదయితచాప విఖం
డనుండప్రమేయుండుకొ, సారసనాభుండే కృపను
సారెకుం బ్రోచునుటంచు మీపదాం, భోరుహ
ములో మడిం దలఃతు భూమినుతావర రామ.

ఉ. శారదనీరదేవరిపుశర్వనుపర్వ గజాశ్వభాకరీ,
తారతుషారహీరకలధౌతమహీధరనాకవాహినీ,
పూరమరాళ దేవపుష్పపుంగవకామగవీనుధాల్మి
మం, దారఫణీంద్ర శుంభదవదాత యశస్కుర
రామ.... 54

చ. మనవి వినంగరాదె పరమార్థవిశేషముచూప
రాదె నీ, మనమున నిల్పరాదె సుకమారసుల
క్ష్యము చూపరాదె నా, వినయము చూడరాదె
టవె నీనులకు నివసనింపురాదె యో, ననజదళా
యతాక్ష ననువారకప్రోవవె రామ... 55

ఉ. యవ్వనవేళలందున మదాంధుడనై కుజనోరు
సంగతికొనవులఁజేరి దుర్విషయ తత్పరతం గడు
దుష్టబుద్ధిచే, నవ్వుచు రౌరవాదుల ఘనంబుగఁ
గూలెడు దుర్మనీషి నై, క్రొవ్వుచు నీపదంబు మ
దిఁగోరకయుంటిని రామ.... 56

చ. నిరతము నీపదాబ్జములు నిక్కముగా మదిలోన
నిల్పెదకొన, పరమదయాసముద్ర నను పాలననే
యంగ నీవె సుమ్ము భా, సురగతినాదు నేరములు
శ్రోత్రపథంబునఁబెట్ట కిప్పుడే, ధరధరధీర! పోషిత
మదావళ నాయక రామ... 57

ఉ. దానవవైరులందఱును దైత్యులకై త్రిదివంబుఁ
బాసి యో, దీనశరణ్యమూర్తియని దీనత నిన్దొ
నియాడ వారికిం, పూర మహాదరంబున సముజ్జ్వ
లమోదముతోడ దైత్యరా, ట్సేనలఁజంపి దైవము
ని సిద్ధులఁబ్రోచిన రామ... 58

ఉ. నే భవదాశ్రయండు ఘననిర్మలదాతపు నీవె యం

చు ని, స్నేహజయింతునయ్య మఱియేగతికైన
ను సాక్షి నీవయో, శోభనపంపద నిగులు జొచ్చ
డఁజేయను నీవె గావునకా, లాభమొసంగనమ్మి
తని లంపట దీర్పుము రామ...

59

చ. తనయులు బెంచు తల్లివలె దానిమిగ్గిన తండ్రి
కైవడికా, ఘనముగ దీనసంఘములు గాచు నృపా
లకుచితి నీవు న, న్ననవరతంబు దానుఁ దని యం
చిత భక్తి విలాసవైబరి, స్తనమున సంఘటించి
దయమానుగఁ బ్రాసవె రామ...

60

ఉ. ఏనిరుపాధికుండ నని యెంతయువేడినఁబ్రోవ పం
తటం, బూనికఁలోడ నన్నుఁ బరిపూర్ణరమారస
వృష్టిఁజూడవే, మానితఁతిసాంధ్ర! యసమాన
పరాక్రమ! భక్తసన్నతా, భీనయశోభ్యభువ్య! జ
గతీతనయేశ్వర రామ...

61

ఉ. జూచితి గౌతమీ నదినిఁ జూచితి భద్రనగాధి
రాజ ము, స్థూచితి జానకీపతినిఁ జూచితి వాయు
తనూజముఖులం, జూచితి నిన్ను లక్ష్మణునిఁ జూ
చితి శత్రుసేమాదనాదులం, జూచితి పూర్ణభావ
మున మాటిగ నిన్నును రామ...

62

ఉ. కామముగోరి సంతతవికారమున నృపి క్రోధయు
క్తులై, వేమలు లోభమున్విడక వెంటనె మోహ
మదాతిమత్తులై, యేమర కిన్న రాధములు హే

చ్చగుమత్సరభావలోలులై, నీమఱుగందరట్ల
గుట నేను భజింతును రామ... 63

ఉ. పూసల నూత్రముండు గతిఁబూని జగంబున నీదు
రూపమున్, దానులకబ్బుఁగాక మఱితావకలీల
లుచెప్ప శక్యమా, వాసిగ నీపదంబుఁ గనువారికి
జింతన వేతలేదయా, రోసితి యీకళేబరము
రొంపిని ద్రోయకు రామ... 64

ఉ. అండజగర్భజాదిబహుళాంగములన్నియునీటిపైఁ
గడుం, దండిగబుద్ధుదాకృతులుదాల్చిన నచ్చుఁద
లంచి సూక్ష్మమై, యుండుటగాంచు దెల్వఁగ
ను నుత్తములెవ్వరొ వారె నీవయా, పండితులైన
వారలిటు ప్రస్తుతిసల్పరె రామ... 65

ఉ. దీనదయాలవాల! భవదీపితభంజనశీల! యార్త
స, మ్మానప్రమోదలీల! మునిమానససృత్యవి
నోదభేల! దు, ర్తానవరాడ్విఫాల! గజరాజహృద
జ్జనదానుకూల! ప్రాచీనమునీంద్రసంచయవిశేష
సుపాలనరామ... 66

ఉ. ఘోషజనానుమోద! ముచుకుందముఖార్చిత
పాద! భక్తిసం, తోషవచోవినోద! రిపుదోర్బ
లశౌర్యవిభేద! సత్యసం, భాషణవాద! దుష్టశి
శుపాలవిఖండనచక్రనాద! దు, ర్దోషఖరాసుర
ప్రముఖదుష్టనిషాదన రామ... 67

.. అతిదురవస్థలంబడి సదార్తుఁడనై మొఱవెట్టుచు
న్న మీ, మతికఱంగంగబోవదిది మంచిగుణంబె?
భవత్కృపారసా, మృతజలబిందుసేవనము మీ
క్కిలీ దీనుఁడ నైన నాపయిక, సతతముగల్గఁజే
యుమిఁక సాధుఁడనాపనరామ... 68

.. అన్యసుఖోపభోగములకాశలనొందుచు ముందు
గానకే, ధన్యుఁడనంచు దుస్సౌఖ్యతత్పరతంగదు
హీనబుద్ధియై, యన్యమతాఘరాషణలయాశ్రయ
మొంది పశుప్రవృత్తిచే, మాన్యభవస్వహామహి
మ మర్త్యుఁడెఱుంగుదు రామ... 69

.. పాపనరూపభవత్కళలఁ బాల్పడి నే విచలేదు
శ్రీతిచే, భావములొన మీ చరణపద్మయుగం
బులు గొల్వలేదు నం, భావనచేయలేదు నిను
స్వాంతమునం చతినిష్ఠభక్తిచే, సేవయొనర్పలే
దు ననుఁ జేకొని గావుము రామ... 70

.. కామనుభోపభోగములం గాముకులై యిహా
సౌఖ్యసంగులై, పామరచేతులై భవముఁబాయ
నుపాయము గావలేకయు, నేర్పడుమోహవా
ర్ధిబడి వేదనలం బరితాపయుక్తులౌ, సోమవిహే
తులేగతినిఁ జూతురు నిస్సేల రామ... 71

.. శ్రీమహానీయచిత్తసరీరుహసారసమిత్ర! జానకీ,
రామధరాధినాథ! రవికోటిసమానవిరాజమాన!

ను, త్రామసనందనాదినుత! దైత్యవిలుంతనఖాణ
తూణ! సం, గ్రామమహోగ్రదివ్యమణి కంకణ
భూషణ రామ...

72

ఉ. నీపదభక్తిగల్గి కడునిర్మలులైనరకాదియాతన, స్త్రీషి
తయుక్తిచే నణచి ధీయుతులై విలసిల్లువార లే,
తాపములొందరివు భవతారకమూర్తివి నిన్నుఁ
గొల్తుఁ జి, ద్రూపభవత్పదాబ్జములు రూఢిగఁజూ
పవె రామ...

73

ఉ. నారదశౌనకాబ్జజసనందన మానసపద్మలోల డిం,
డీరశశాంకపారద పటీరసితాబ్జయశోవిశాల! దు,
ర్వారమృగాసురప్రముఖ వర్గవిఫాల! కుచేలర
క్షణా, పారకృపాలవాల! పరిపంథిదవానల! రామ.

చ. సనకసనందనాద్యమరసన్నత! భాస్కర వంశజాత!
కాం, చననవరత్న సంఘటితచారువిభూషణభూషి
తా! ప్రభం, జనసుతభానుజార్జిత! నిశాచరసు
హృత! నిర్జరేంద్రనం, దన! జితఘోరపాతకవితా
ననివారిత! రామ...

75

చ. చిలువనశించెఁగానమునఁ జిక్కె మదేభము మైన
సంబుకు, న్బొలుపుగ మీనువాచవికిఁ బోయియ
ణంగెఁ గృతానుదీప్తికిం, బొలసెనుసిల్లెతావికిని
బోయిచెడె న్భ్రమరంబుగాననీ, ఖలగుణపంచకం
బులను గడ్చుటశక్యమె రామ...

76

ఉ. పంచనసేయవేల! యనివారితసశ్కృపగావవేల!
సన్నిండుకచూడవేల! మది నెంచెద నీకళ్లెల్లః
జాల! నీ, పంచనచిత్తమేల! ననువాసిగఁ జూడవి
వాదమేల! మి, మైంచగ నేనుచాల మది నెంచు
చునుంటిని రామ.... 77

చ. సతతముమీచదాబ్జముల సన్నిధిగోరుచు సంప్ర
మోదులై, వితతసమస్తవోషముల వృత్తినణించి
యకల్పమాత్తులై, హితమగు రామమంత్రమును
నిష్ఠమున స్మరియించువాండనే, యతులితభక్తి
నిన్నుఁ గొనియాడరె యుద్విశి రామ.... 78

ఉ. ఎంతనిదూరువాండ నికనెంతకు నే వినుతించు
వాండ మీ, కెంతనిదెల్పువాండ నిపునెంతకు
యాచనసేయువాండ నే, నెంతనియెంచువాండ
మఱియెంతగ నే మొఱవెట్టువాండ నా, చింత
భవన్తనంబున వసింపఁగఁ జేయుము రామ.... 79

చ. ముదమలరంగ సద్గురునిబోధనచే బరిపూర్ణచి
త్తులై, వదలక నీదునామరసపానమున స్తుదితాం
తరంగులై, సరమలభక్తిచే సతతశాంతితిరస్కృ
తభేదమోదులై, చెదరనిబుద్ధిభక్తు లిల సేవయొ
నర్తురు రామ.... 80

ఉ. దారసుతాళిరక్షణ కుదారమహీశులవద్దఃశేరి వే
సారక మాటిమాటికిని సంస్తుతిచేసిన పాపసం

రతమార్కమూర్తి యై, ప్రవిమలమా భవత్ప
దముః బ్రాపుగఁజేరెద నన్నుబ్రోవుమీ, శివకర
భక్తపాలన విశేషయశోజ్వల రామ... 90

ఉ. నిన్ననిశంబునుం బొగడనేరని నోరొకపాడుబొం
దఁగా, నెన్నదగుం దలంచుటకు నిత్యముగాని
కళేబరంబు పెం, పెన్నగఁ గొల్పితి త్తియన నెన్నఁ
బడుకొ నినుఁజూడనట్టి యా, కన్నులు కుడ్యరం
ధ్రములుగావఁటె గన్దొన రామ... 91

చ. రయమున నీదుపూజను గరంబుగఁజేయని చేతు
లేల స, న్నయముగ నిన్నుఁగోరని మనంబది
యేల వినోదలీలల, న్నియతిగ నిన్ను నెంచని
మనీషయదేల దలంప నన్నియుకొ, నియతము
గావు భక్తులకు నెమ్మదికెక్కవు రామ... 92

ఉ. కారణజీవకోటులకుఁ గాయములో వెలి మధ్య
మందు నిం, డారగనుండు దైవమని హర్షమునం
దగ నీదునామముల్, ధీరులకేనుతింపనగు దివ్య
తరాకృతివైన నిన్ను వే, మాటుగ శాస్త్రజాల
ములు మానుగఁబల్కువె రామ... 93

ఉ. నీపదపద్మ రేణువుల నేరుపహల్యయెటుంగుఁగాని
నీ, తాపభయానకంబు లొగి దాసుల కెన్నఁడు
పెట్టరాదు నీ, ప్రాపునఁజేరి నిన్నెపుడు ప్రస్తుతి

చేయుచునున్న యట్టి నా, యాపదలెల్లఁ దోలు
టకు నర్హముగాడఁడె రామ... 94

ఉ. నీపదపద్మరేణువులనేరు పహల్యఁ డెటుంగుఁగాని
నీ,రూపము రావణానుజుఁ డెటుంగునుగాని
భవత్ప్రభావ ము, గ్రోహతి నారదుండెటుంగు
క్రూరుఁడ నేఁ దెలియంగఁజాల నా, తాపము
లెల్లఁ దీర్చుటకు దాతవు నీవిక రామ... 95

ఉ. ఇష్టముతోడ విమ్ము భజియింపఁగ నింతపరాక
దేల నా, యిష్టముదీర్ప మీమది కఙ్కష్టముగాదె
భరించువారలే, కష్టముగాఁ దలంపనిక గావఁగ
నేరిక నిట్టికష్టముల్, నప్తమొనర్చి ప్రాశ్నమిక
నన్నుఁ బ్రసన్నత రామ... 96

చ. తనయుఁడవైదయాశతఁదారకమంత్రమునాకొ
సంగవే, యనవిని దేవహళానికి సమంచితమంత్ర
రహస్య మంతయుకొ, మనమున నిండఁజెప్ప కడు
మానితమోక్ష మొసంగినట్లనా, మనమునఁ గో
ర్కదీర్చి నను మన్ననచేయవె రామ... 97

చ. నినుమదిఁ గోరినప్తినను నేరము లెంచిన నేమిచే
యువాఁ, డను గృప నన్ను వేడుకను డాయఁగఁ
రావె యవస్థలన్నియు, న్నునుకొని మీకుఁ
దేటపడ ముందుగ నేఁ దగవిన్నవించితికొ, గనుఁ
గొని కావకున్న ననుఁ గావఁగ నెవరె రామ.

చ. దొరవని నిన్ను నేఁగొలిచి దోసముఁ బాసితి
నింక నీవు నా, మొర వినవేల మాధవ! సము
జ్జ్వలభూరికృపారసంబుచే, నరయవదేల ఘోర
దురితాంబుధియందు మునుంగఁజాల నీ, మఱు
గునఁ జేరినాఁడ మటుమాయలఁ బెట్టకు రామ.

ఉ. నారదగాన లీన! ఖగనాయకయానవిభాసమాన!
విస్తారమహేచ్ఛాగ్రదుష్కృత వితానవిదారణస
న్నిధాన బృం, దారకనాథవహ్ని హరిదశ్వసు
తాస్త్రపజీవనాధిరా, త్తారుతరాజరాజ శివనారద
రక్షణ రామ...

100

చ. పరమయాసముద్ర భవబంధవిమోచన బాణ
తూణ వి, స్ఫురదరవిందనేత్ర సురపూజిత
కంఠలసద్విభూషణో, త్కరదశకంఠలుంఠ మగు
తావకకీర్తిలతాంగికంబురు, ట్సరములుగాఁగ
నాకవితసారె కొనంగెద రామ...

101

ఉ. శ్రీయుతకాశ్యపాన్వయ సరిద్వర శీతకరుండు
వల్లివం, శీయుఁ డనంగ నొప్పు నరసింహకవీంద్రు
న కాత్తజుండనే, నోయతులప్రభావ లసదుత్పల
మాలలు నీకొసంగెదఁ, బాయక పార్వతీకుఁ
డను భక్తుఁడఁ బ్రోవుము రామ...

102

శ్రీరామరాఘవశతకము సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

ఈ రామప్రభుశతకము వ్రాసినకవి కాశ్యపగోత్రుఁడనియు కామేశ్వరాఖ్యుఁడనియు నిందలి మూఁడవ పద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరమగుచైలిలో ధారాశుద్ధిగలిగి కేవల భక్తిరసోద్దీపకములుగా నలరారుచున్నవి. ఇతరపద్యానుకరణము లీశతకమునఁ గొలఁదిగాఁ గలవు. కవితానువయోఽతిరేకంబునఁ గామాంధతచే వర్తించితి ననియు జీవితమంతయు రాజసేవచే గడిపితి ననియు బాల్యమున నార్జించిన విద్యావివేకాది కములను బరమార్థచింతనమున కుపయోగింపనైతి నని పశ్చాత్తాపము నొందుచుఁ బలపించుచుఁ బద్యములు వ్రాసినటుల నాయాతావులఁ గలపద్యములు బోధించుచున్నవి.

శ్రీమన్నారాయణుని లీలావిశేషంబుల మానవులు పెక్కువిధంబుల పర్జించుట సహజంబు. అందు నెక్కువఁగ శతకరూపముగ లోకంబున భక్తివర్ణనంబగపడుచున్నది. ఎందఱెన్ని విధంబులఁ గొల్చినను బరమేశ్వరుండు సర్వాంతర్యామియేగాన సముండయి యందఱఁ బ్రోచుచుండు.

ధారాశుద్ధియుఁ బరితాపవిధము జూడ సీగ్రంథము కవికిఁ దుదిపొత్తమనియే తోచును. పలుతావుల వ్యాకరణదోషములు గానవచ్చుచున్నవి. కేవల భక్తిపారవశ్యమునఁ బశ్చాత్తాప మొందుతఱిగూడ

ఛందోవ్యాకరణాదినిర్బంధశృంఖలలకు లోనుగావ
 లేనా యని కవి స్వతంత్రించినటుల నిందలివ్యాకర
 ణదోషములు తెలుపుచున్నది. మొదటినుండి కడమ
 వఱ కీశతకము కవికి దుదిగ్రంథమనియే తెలుపుచు
 న్నది. ఈకవి యావనమునగోపాలలీలాసుధాలహరి
 యనుప్రబంధము మూఁడాశ్వాసములుగ వ్రాసెను.
 ఈతనియింటిపేరు ప్రయాగవారనియు, వైదికబ్రాహ్మ
 ణుడనియు, సర్వేశ్వరపుత్రుడనియు నాప్రబంధ
 మునఁగలదు. గోపాలలీలాసుధాలహరి కేవలశృం
 గారరసముతోఁ దులతూఁగుచున్నది. గోపాలలీలా
 సుధాలహరి రామతీర్థస్వామి కంకితము గావింపఁబ
 డుటవలనను కవివంశావతారాదికమువలనను ఇతఁడు
 విశాఖపట్టణమండలమునకుఁ జెందినవాడని యూహ
 చేయ వీలుకలుగుచున్నది. ఈశతకలిఖితప్రతిమాడు
 గులలోఁ జిక్కుటయుఁ గవి విశాఖపట్టణముమండల
 మువాడనుట కొకతార్కాణము. ఈకవి యిప్పటికి
 నూటయిఱువదిసంవత్సరములక్రిందనున్నటులఁ జెప్పు
 చున్నారు.

ఈశతకము వ్రాతప్రతి మాకంపిన విశాఖపట్టణము
 జిల్లా మాడుగులవాస్తవ్యులు శ్రీయుత బీ. సీ. వై.
 నారాయణశర్మగారు వందనీయులు.

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు ఆండ్ సన్స్.

శ్రీ ర మ్మ.

ప్రయాగ కామేశ్వరకవ్యేతి

శ్రీరామప్రభు శతకము.

శా. శ్రీమత్కారకనామ రామ జయలక్ష్మీధామ నీలాం
బుడ, శ్యామా వైదివిధాను రూపలలితశ్యామా
వళీకామ సు, గ్రామోద్ధామ రమితు పృత్యత
కగ్రంథంబు సీ పే ని, మ్మా మాసక్తిని సావ
ధానమతి నాకర్ణింపు రామప్రభో. 1

శా. నా నామానిజనార్చనీయ మగు నీనామంబు
సచ్చక్తి స, న్నానోహరసలక్షణాంబితలసన్నతైభ
శాద్దూలపు, త్తాస్తిస్థితసూత్ర సూచితసువర్ణా
లంకృతప్రాప్తి సు, ధానాన్వప్సవనాళి హరగత
రత్నంబయ్యె రామప్రభో. 2

శా. శ్రీమత్కాశ్యప గోత్రసంభవుడ నుర్విదేవమ
శ్యుండ ని, మ్మామాసక్తుడ సత్కవిప్రియ
మతిం గామేశ్వరాభిఖ్యుడక, బ్రేమ స్నీకౌక
పృత్యసత్కృతి సమర్పింతు స్వచోదోషముల్,
స్వామి సత్కృపచే క్షమింపు హరి నీలశ్యామ
రామప్రభో. 3

మ. తరుణీలాలనుడైన లోభమదనూత్పయ్యాదిమో
హక్రియా, పరుడైన నొక ఖలుడైన దీనినినినకొ
బాపాఘవిద్యేషియై, పరమాత్మైకవిశేషయుక్తి
మదినాపాదించి నుజ్జానత, త్వరుడొ నిక్కము
నీకృపామహిమచేత న్నించి రామప్రభో. 4

మ. నరుడై పుట్టినవానికెల్లను భవన్నామంబు పాపా
ర్ణవో, త్తరణంబై ధరణి జెలంగంగ ననంత
వ్యాప్తి నీనామసం, స్తరణం బెన్నఁడు జేయ
లేని నరజన్తం బేమిజన్తం బయా, పరికింప న్నకు
వైన మేలు కృతసద్భావంబు రామప్రభో. 5

శా. సంతా కూటముగాదె యంతయును సంసా
రంబు జింతింప లో, సంతా దుర్మలినాకులంబె
కద మే సంతా మహారోగభీ, సంతాపాన్వితమే
కదా జగము నశ్యంబేకదా దీనికై, యెంతో
వ్యాఘ్రుల బొర్ల నేమిటి కయా యీజీవి రామ
ప్రభో. 6

మ. తమపు న్నమ్మగలేదు సంపదలపై తాత్పర్యముకొ
లేదు దు, ర్జనసాంగత్యము గోరలేదు మది
సంసారంబుపై లేదు కాం, చనకాంతాదుల
ప్రేమ లే దితరవాంఛక లేదు నీపాదసే, వనమే

కోరుచు నుంటి నమ్ము మిఁక దైవం బాన రామ ప్రభో.

7

శా. బంధువ్రాతము నమ్మలేదు నుతసంపత్ప్రియియన్
లేదు సం, బంధంబుల్ మదిఁ గోరలేదు మది
సంపర్కంబులున్ లేవు నీ, సంధానం బది నెప్పుది
న్నిలిపితిన్ సందేహమున్ లేదయా, గ్రంథం
బుల్ పదివే లిఁకేల నవమేఘశ్యామ రామ
ప్రభో.

8

శా. చేరన్ రాని మనుష్యులం గొలిచితిన్ సేవించితి
న్నీచులన్, గోరన్ రాని యభీష్టకామములం
బెక్కుల్లోరితిన్ జాలు సం, సారవ్యాప్తులు
నీపదాంబురుహదాస్యం బాత్మఁ గైకొంటి న,
న్నేరితిం దరిఁ జేర్చెదో గుణనిధీ యిన్నేల
రామప్రభో.

9

శా. స్త్రీలోలైకవిశేషమత్తులు ధరిత్రీపాలు రామీంద
వి, ద్యాలాలిత్యము లేక యున్నతటి తత్సంగ
త్యమున్ గీడగుం, శీలంబూడ్చి దురాశ వారి
దినము లేసెవించి సేవించి నే, జాలిం బొందితి
నిన్ను జెందితి దయాసంకల్ప రామ ప్రభో.

10

మ. కరిరాజం గరుణించినా వెలమి గంగానందనుం
బ్రోచినా, వరవిందాక్షిని ద్రౌపదిన్ మనిచినా

వాధర్మరాజాదులం, బరమప్రీతులఁ జేసినావు
విదురు న్బాలించినా వింక న, న్నరుణం బ్రోవఁగ
దయ్య మ్రొక్కెదను మేఘశ్యామ రామప్రభో.

మ. మునిదారం గరుణించినావు శబరి స్తోక్షంబుఁ
జెందించినా, వినజుక రాజుచుజేసినావు ధరణి
బృందారకస్వామిపు, త్రుని జీవింపఁగ జేసినావు
పదభక్తు స్థంభకర్ణానుజ, స్తుని లంకాధిపుఁ
జేసినావు దయ నన్నుక బ్రోవు రామప్రభో.

శా. ఏనాఁ డాత్ముడు పక్షిరాజు కవిరా జేనాఁటిచు
ట్టంబు లం, కానాథానుజుఁ డెన్ని నాల్గు హితుఁ
డాకంఠీరవాఖ్యాత్తజుం, డేనాఁ డాత్మకిరాతనేఁ
డవనిలో నేనాటిచుట్టం బయా, నేనే యన్యుఁ
డనైతి నా పరసతీనిష్కామ రామప్రభో. 13

శా. నేరంబు ల్పరికించకయ్య వినుమా నేనేమియు
స్మల్కినక, భారంబు న్నదినుంచకయ్య యింక నీ
పాదంబె దిక్కయ్య నీ, వారిం జేర్పఁగదయ్య బంధ
ములత్రోవం జెందనీకయ్య నక, గారుణ్యంబునఁ
బ్రోవవయ్య నవమేఘశ్యామ రామప్రభో. 14

శా. నీవే తల్లివి తండ్రివి స్తురుడవు న్నిర్ణేతవుక
థాతవుక, దైవంబు స్థితయు స్సదాగతియు
నానాబంధమిత్రాదులు, న్నీవేభాగ్యము భోగ్య

మున్నిఖలమున్నితోత్సవవ్రాతముకా, భావిం
పకా మఱివేతలేదు సతకుంభత్పేము రామ
ప్రభో. 15

శా. కాంతారత్నము తీతపై గుహునిపై కౌసల్యపై
నల్ల శా, కుంతాదీకునిపై సుమిత్రసుతుపై కుం
భశ్రవోభ్రాతపై, కంతుదేవ్యవివధూటిపై భరతు
పై కామణ్యమున్నట్టి శ్రీ, కాంతా నాపయి ప్రేమ
నిల్పు మిక మేఘశ్యామ రామప్రభో. 16

శా. ఏమంత్రంబు జపించె పక్షికనిరా జేతంత్రముం
జూచి తా, నేముఖ్యాగమ మభ్యసించెను గిరా
తేకుండు నేశాస్త్రముకా, ప్రేమ ఘోచిత నేర్చె
ముక్తిపదవిశ్రీదంబు నీపాదసే, వామాత్రంచె
సమస్తజీవలకు దైవస్వామి రామప్రభో. 17

శా. వేదంబుల్ నిజమైన ముఖ్యముగ నీవే దైవమైన
నృప, త్పాదంబుల్ శుభదంబులైనను భవన్తం
త్రంబు పాపాఘవి, చ్ఛేదం బైనను నీదునా
మము శుభశ్రీతారకంబైన యెం, దేదీ ముక్తికి
సంవియంబు సకలార్విశేంద్ర రామప్రభో.

మ. సతులంచు సుతులంచు మాతలనుచుం జామా
తలంచు న్నిజా, శ్రీతులంచుకా హితులంచు
భ్రాతలనుచుకా చెల్లెళ్లటంచుకా కుల, స్థితు

లంచున్ జనకాదులంచును మహిన్ జీవా
త్తకున్ బంధసం, తతి సంపర్కము లెన్నిగూ
ర్చితి వయా కంజాక్ష రామప్రభో. 19

శా. రేతోబిందువు కాంతగర్భగతమై వృద్ధిన్ జరా
యుస్థితిన్, జైతన్యంబు వహించి పాదముఖనా
సాహస్తముఖ్యాంగసం, పేతంబై తనుబాల్య
యావనజరావేషంబులం జెంది వి, ఖ్యాతిం
బొంది చరించు సీమహితమాయం గాదె రామ
ప్రభో 20

మ. ఉరుబీజంబు మహిగతంబయి పయోయోగం
బుచే నూకరా, కరరూపంబు వహించి పత్రఫల
శాఖాపుష్పసంశోభియై, తరువై నిల్చిఖగాదిజంతు
నివహించి దారైకసంస్థాయై, ధరణింబొల్చుట
సీమహామహిమచేతం గాదె రామప్రభో. 21

మ. జననీగర్భమునందు గొన్నిదినముల్ సంతాప
మొందించి చ, య్యన జన్మింపఁగఁజేసి శైశవము
బాల్యంబున్ వయోవృద్ధతా, దినదీనాకృతులం
ఘటించి నిజమా దేహంబులోఁ బ్రాణికిన్, ఘన
వేషంబు లివెన్నిఁ గూర్చితి వయా కంజాక్ష
రామప్రభో. 22

శా. హేయోద్యోగకళా విలాసముల బోయెన్

బాల్యభావం బయో, ప్రాయం బెల్లను కామినీ
సురతదుర్వ్యాపారతః నిష్ఫలం, బాయెన్
బోయెను కాయపాటవము మిథ్యామోహ
ముల్ హెచ్చెనే, యేయోగంబులుః జాలు
చాలునిక నీవేదిక్కు రామప్రభో. 23

శా. ఆయుర్దాయములోన నర్థము చనెన్ వ్యర్థం
బుగా నిద్రచే, బోయెన్ బాల్యముచేత కొంత
తరుణీభోగేచ్ఛచే యావన, ప్రాయం బెల్లను
వోయె దుర్భరజరాభారంబుచే వార్ధకం, బా
యాసప్రదమయ్యె సత్కీయలు చేయంచాల
రామప్రభో. 24

మ. మదనద్వారవిలాససౌఖ్యములుప్రేమం జూచితిన్
రోచితిన్, మదికాక్షికుచపర్వతోపగతశ్రీమా
వాసముం జేసితిన్, వదలెన్ మోహము నీత
నూభవుడె నానావ్యాభ్రులం బెట్టె నె, మ్మది
నెవ్వారి భజింప నీవెగతి శ్రీకున్నామ రామ
ప్రభో. 25

మ. యువతీనాభిబిలంబు సత్కుచపదంబో నాతి
నూఁగారు నా, గవధూటీతిలకంబో నెమ్మొగము
పొంకంబో సహస్రారమో, చవియా మోవిర
సంబు చెన్నగు సుధాసారంబో కాంతామణి,

గవయన్ యోగికి ముక్తికాంక్ష యగునా
కాంతింప రామప్రభో. 26

మ. తరుణీసీసపయోధరోద్ధతులచేతన్ రాపడెన్ పె
న్నరం, బురతిక్రాంతినిశాతబాణహతి నెన్నుల్
గుండ పిండయ్యెనుం, నరులం జెందినసౌఖ్యమింతె
సరి మీఁదం గీడదే మున్నదో, దరిలే నాపద
బొందఁ జాల గతి మీఁదన్ నీవె రామప్రభో.

శా. నానాదుర్వ్యసనంబులం దిరుగుచు న్నాళీ
కపత్రేక్షణా, ధీనవ్యాప్తులఁగాలమెల్లఁ గడచెం
దెన్ మేనువత్రిల్లె వృద్ధానారీపతిదేవతా యనె
డుశాస్త్రంబన్న చందంబునన్, జ్ఞానం బిప్పుడు
గల్గె ముప్పున దయాసంకల్ప రామప్రభో. 28

శా. వేదాభ్యాసముచేసిశాస్త్రముల నుద్వేలంబుగా
నేర్చి దుర్వాసంబుల్ సఫలంబుఁ జేయుచు
నృపద్రవ్యంబులం గోరుచున్, గాదంచు న్నవు
నంచు ధిక్కరణముల్ గావించు విద్వాంసులం,
దేదీ భూతదయాభుతాసమత వాగ్దేహక
రామప్రభో. 26

మ. వ్యసనాసక్తి వధూటికాజనముపై వాగ్వృత్తి
విత్తంబుపై, పసగా నెమ్మెయి భక్తిచిహ్నములు
దోషన్ నోరుతోడేలు నె, న్నొసలున్ భక్తుఁ

డటన్న చందమున నెంతో కైతవాకారులై,
పొసంగక గాలము బుచ్చు మాద్యకులతప్పుల్
నైపు రామప్రభో. 80

శా. నానామోనులయందు దూఱితిని నానాగర్భ
ముల్ జేరితిక, నానావస్తువులక గ్రహించితిని
నానాదేశముల్ నూచితిక, నానాజాతులఁ
జెందితిక పిసికితిక నామీఁద కారుణ్యముక,
రానిమ్మా యింకనైన గర్భగుహ దూరంజాల
రామప్రభో. 81

శా. నీమంత్రంబె జపించి నిన్నె మదిలో నిత్యంబు
భావించి నీ, నామంబే స్మరియించి నీవదములక
సద్భక్తిః బూజించి ని, మోహమాసక్తి భవత్క
థాశ్రవణముక గావించు ధన్యాత్ము లీ,
భూమిక బావనమూర్తు లాసునులనే పూజింతు
రామప్రభో. 82

మ. హరుపై నైనను దైత్యసంహరునిపై నైనక సదా
భక్తీను, స్థిరవృత్తిక ఘటియించి తత్పదములక
సేవించి సద్వృత్తిత, త్వరులై దూషణమాని
యీషణలపైఁ దప్పించి వర్తించు స, త్పురుష
శ్రేష్ఠుల నీగతిం దలంచి నే పూజింతు రామ
ప్రభో. 83

మ. చలమా నాయువు యకావనంబు మృగతృష్ణాసీ
రపాసీయకాం, క్షులు సంసారసుఖంబు లంగనల
సాంగత్యంబు లంతర్విషో, జ్వలమృష్టాన్నము
లంబుబుద్బుదము లీచాంచల్యమా సంపదల్,
కలలోనైనను వీని నమ్మడగునా కంజాక్ష
రామప్రభో.

84

మ. ధనగర్వంబున కొందఱుకొమహితవిద్యాగర్వతై
కొందఱుకొ, ఘనరాజ్యోన్నతి కొందఱుకొ కుల
బలఖ్యాతిప్రభారూపయా, వనగర్వంబునకొంద
ఱుకొ నిశుభజింపజ్లేకమాధ్యంబునకొ, జననంబుల్
విఫలంబుచేయుదురు భాస్వధామ రామప్రభో.

మ. ఉదయం బస్తమయంబటంచును మహాద్యో
గంబుచే వాసరం, బిదిమాసం బిదివత్సరంబనుచు
దుర్వృత్తికొ బరిభ్రాంతులై, యిదిరాత్రిందివమం
చుమూఢమతినిం తేకానికాలాహించే, తుదినాయు
క్షయమాటకాసరు మహాద్యోస్సారరామప్రభో.

మ. తమపూర్వుల్ మును జావఁగా వినిరొ లేదో
మృత్యు వెవ్వారికికొ, యముఁ డెవ్వారికికొ జుట్ట
మా తనువపాయాభావమా! దేహగే, హము
లుకొ శాశ్వతమా! నరాధము లింకేలా గొల్తు
రుర్వీశులకొ, నుమసామ్యంబగు లక్ష్మీగోరి తను
వుల్ శోషింప రామప్రభో.

87

శా. ఎందుంజూచిన కామమెల్ల మలినంబే లోనిసో
రభ్యమే, మందుకొ దుస్సహార క్తమాంసమల
మూత్రాసహ్యమే దానితోఁ, బొందైనకొ సత
మా! గదాన్వితము తేపో నేడొ పోనున్నదీ,
బొందికొ నమ్మగగా దింకేటిదరివై భూజంబు
రామప్రభో. 38

శా. ఎన్నాళ్లుండుదు రేమిచేయుదు రొకో యేసో
భృముల్ గాంతురో, నిన్నున్నను జచ్చువారిఁ
గనరో నిర్దోహముం జెందర, న్నన్నా మానవు
లెంతమూఢమతు లన్నా నిన్ను సేవింపరా, పన్న
త్రాణధురీణ! శాశ్వతమొకో! భాగ్యంబు రామ
ప్రభో. 39

శా. మందు ల్లాగులు వేల్పు వైద్యులు మణుల్ మం
త్రంబులుకొ పంత్రముల్, బొంది నిల్పంగఁ జా
లునా! యమునితోఁ బోరాడునా! థాతవ్రా, తం
దప్పించునొ యాయువొక్కక్షణమాత్రంబైన.
యెక్కించునో, మందాత్తుల్ గనఁ జాల రీగతుల
శ్రీమన్నామ రామప్రభో. 40

మ. తనుగర్భంబున నున్న వాడు మలమూత్రస్విన్నుఁ
డై శైశవం, బున సంతాపము నొందునాడు క
నుగమ్ముల్ మూసి నిద్రించువే, శను నేవుణ్వుడు

ప్రొచినాఁడొ యతఁ డేలాగుండిన న్బ్రోవఁడా,
మనుజుం డన్యుని జేరి వేడినను క్షేమంబొనె
రామప్రభో. 41

మ. నృపులం గొల్పుట బేరమాడుట మహిభద్రు
సముల్ నీచసే, వ పరావాసము జ్ఞాతివైరము
మహావారాసిపై నేగుటల్, కపటత్వంబున వే
షధారియగుటల్ సంసారి కీకృత్యముల్, కృప
ణత్వంబున సేయునీతి యివి భుక్తింగోరి రామ
ప్రభో. 42

శా. ఏదేశంబున కేగిన స్త్రువులఁ దా నెన్నాళ్లు
సేవించినక, లే దింతైనఫలంబు పూర్వకృత మో
లిందప్ప దవ్వేళకుక, పాదాయాసము దూర
యాసము మహిపాలాతిసేవాప్తి నా, నాదోషం
బు లపారసౌఖ్య మటఁ గానకరాదు రామ
ప్రభో. 43

మ. తనపూర్వార్జితమైన పాపములచేతం దుఃఖసం
తాపమా, ఘనపుణ్యంబులచేత భోగసుతభాగ్య
శ్రీమహాసౌఖ్యముల్, గనునింతే తనకెవ్వరుక
సుఖముదుఃఖంబైన సేయంగలే, రనయంబు స్పృహ
నాశ్రయించుట వృథాయాసంబు రామప్రభో.

శా. సప్తద్వీపమహాధికారమున నాశాతృపులై రే నృ

పుల్, సప్తాచ్ఛిర్ముఖనేతనర్వభువనేశత్వంబు దా
నాత్మలో, వ్యాప్తిం బొందుట మానెనే యితరు
ల న్వాప్తువ్వగా నేటికి, దృష్టి బొందగరా
దు భోగసుఖవృద్ధిం గోరి రామప్రభో. 45

మ. కరుణం బ్రోవగ నేర్తురో శుభములం గావింపఁ
గా నేర్తురో, వరముల్ గూర్చుగ నేర్తురో దురి
తము ల్వారింపఁగా నేర్తురో, పురుషార్థంబు లొ
సంగ నేర్తురో భవాంభోరాశి దాటింతురో, ధ
రణీపాలురఁ గొల్వనేల మది సంతాపింప రా
మప్రభో. 46

మ. తనవారంచును దానటంచుఁ దనసత్త్వంబుచు
దా శక్తుఁడం, చును దుర్మానత మానవుండు వి
హరించున్తోహవిభ్రాతుఁడై, తనవారెవ్వరో దా
నెవండా తనసత్త్వం బెద్దియో శక్తి నె, వ్యనిలోఁ
గానఁడు మూలకారణము దైవంబెన్న రామ
ప్రభో. 47

మ. ధనమెందైన నృపాగ్నిచోరులకు సంతానంబులం
జెందుఁ జెం, దును గాయంబు చితాగ్ని యందుఁ
దిగమై దుష్కర్తయుం గీర్తిమా, యనిదై నిల్చు
మహీతలంబునను ధర్మాధర్మముల్ వెంటనే, చను
దెంచుం జనుఁడెంతఁ జేసిన విశేషంబెంత రామ
ప్రభో. 48

మ. తనపూర్వార్జితపుణ్యపాపఫలముల్ తన్నొందు
నెన్నాళ్లకున్, దనకై వండిన వంటకంబుఁ దినకు
న్నంబోవదేవేళకున్, మనుజుల్ దుఃఖిన్సుఖైకహే
తుగతిమర్తంబైన కర్తంబుఁ గ, న్నొనఁగాలేదు మ
నీషతోఁ దెలిసి నిన్నుంజెందు రామప్రభో 49

శా. ఏయేజన్మములెత్తెనో మునుపు నేయేజన్మముల్
పొందునో, యాయాకృత్యము లేమియుం దెలి
సెనా యాబాంధవన్నేహమే, మాయెన్ దీనికి
నింతనింతవలెనా యాచందమేకదయా, కా
యంబు ల్పరికించి చూచినఁ ద్రిలోకస్వామి
రామప్రభో. 50

శా. దాయాదు ధ్ధినచోరులా ఖలులబాధల్ మాధు
రీఖడ్గముల్, మాయామోహినిదార దానిచప
లోన్తాదక్రియావారిద, చ్ఛాయ న్నైల్లవు సంకె
లల్ సుతులు పుష్పసూతపాశంబు లీ, యా
యాసంబుల వాడు నిన్ను నుతిఁ జేయన్ లే
డు రామప్రభో. 51

శా. ఎన్నో జన్మములెత్తియెత్తి కడగా ల్లెన్నో మును
నొందియె, న్నెన్నో నారకదుఃఖముల్ గుడిచి
తా నిన్నాళ్లకుం జీవలో, కౌన్నత్యాస్పదవిప్రదే
హకులవిద్యాయుక్తుడై జ్ఞానసం, పన్నత్యంబు వ
హింపకున్న సరజన్తంబేల రామప్రభో. 52

శా. నిన్నుం గొల్చిన భాగ్యసంపదలు రానీవేమి రా
నీ సమ, స్రాన్వ త్యంబులు గల్గనీ గలుగనీ హైన్యం
బు సంజ్ఞానసం, పన్న త్యంబు లభింపనీ జడమతి
ప్రాయంబు సిద్ధింపనీ, యెన్నెనా యచి మాకు
సప్తతమయా యిన్నేల రామప్రభో. 53

మ. మతిలో నాకొకయాసపుట్టె వినుమా మాయ
య్య విద్యజ్ఞుల్, పతితప్రాతము నీవు బ్రోతు
వనుచుకా బాపింతు రెల్లప్పుడుకా, శ్రుతివాక్యం
బులచేత ధర్మవిలసత్సాక్షుల్ నిజంబైనచో, గతి
మాకుంబరికింప నీవెకదలోకస్వామి రామప్రభో.

మ. కరము ల్గల్గుటకుకా ఫలంబు కడుచేడ్క నిన్ను
బూజించుటే, చరణద్వంద్వఫలంబు తావకనివా
సంబుల్లనం బోవుటే, పురుషార్థంబులఁ జెందు వా
క్సరణి నీపుణ్యాభిధానస్తుతికా, వరలుకా వీనులు
నీకథ ల్వినిన భావ్యంబౌచు రామప్రభో. 55

శా. పాపాణంబు భవత్పదాంబురుహసంపర్కంబుచే
శుద్ధమై, యోషారత్నము నీనె నీవిమలనామో
ద్దేశయుక్తిన్ మహా, దోషంబుల్ విడనాడి నాకు
భవుఁ డెంతో మానియై మించఁడే, భాషావల్ల
భుఁ డైన నీమహిమ దెల్పకలేడు రామప్రభో.

శా. దానంబుల్ వ్రతహారము ల్కీర్తువులుకా

ధర్మక్రియాతంత్రముల్, నానాతీర్థజలావగాహ
నములు న్నానాటికి నేయఁగాఁ, బోనానే భవ
దీయనామము భవాంభో రాశికిఁ నావచం, దాన
ద్వాఁ గనుపింప వార్షికపయోదశ్యామ రామ
ప్రభో.

57

శా.క్షీరంబు ల్లుడసీరముల్ మధువు లక్షీణామృతా
సారఖ, ధూరిగోస్తవసద్రసాలపనసేతుస్వాదు
మాధుర్యముల్, సారోదారము నీదునామసుధ
నాస్వాదించు నాజిహ్వాకుఁ, తొరంబై గనుపిం
చు నీలమణిమేఘశ్యామ రామప్రభో.

58

మ. గురుశుశ్రూష యొనర్చి వేదములు పెక్కుల్
నేర్చి దండాజినాం, భరముల్ గైకొని బైతము
ల్లానుచుఁ బ్రేమం బ్రహ్మచర్యవ్రతం, బరుదారక
ధరియించి నిత్యమును సాయంప్రాతరగ్నిక్రియా,
పరిచర్యం జరియింపలేదు జనియెఁ బ్రాప్త్యంబు
రామప్రభో.

59

మ. నిజకాంతాఋతుకాలసంగతుఁడనై నిత్యంబు స
త్సంచయ, జ్ఞజపాద్యాపర హేమామదైవపితృయ
జ్ఞస్తార్తకర్తక్రియా, వ్రజముఁ క్రౌతవిధిం జరిం
పుచును గార్హస్థ్యంబు వేదక్రియా, భజనీయం
బుగ నేయలేదు జనియెఁ బ్రాప్త్యంబు రామ
ప్రభో.

60

మ. కులభారంబు కుమారుడై నిలిపి యగ్నుల్ గొం
తుఁ గాంతారభూ, ములకుక ధర్మసతీసమేత
ముగ సమ్మోదంబుతో నేగి కా, నలఁ జాంద్రా
యణకృత్తతత్వరత వాసప్రస్థదీక్షావిధిక, నలు
పకలేదు నిరర్థకంబుగఁ జనెక జన్మంబు రామ
ప్రభో.

61

మ. గతపిద్యేషహితక్రియాపరుడనై కాషాయదం
డంబు లా, యతరీతిక ధరియింపుచు స్వీణవసు
ధ్యానైకపారీణతక, వ్రతముల్బుల్బుచు నీషణల్
విడివడక గ్రామైకరాత్రస్థితక, యతినై యుం
డుట లేదు బ్రహ్మ మతిగమ్యం బయ్యె రామ
ప్రభో.

62

శా. నాసాగ్రంబున బృష్టినిల్పి జగమంతా బ్రహ్మసద్భా
వమై, భాసిల్లంగను నగ్నవృత్తి సమతాభ్యాసం
బుఁ గావించి శ్రీ, వ్యాసాదిప్రముఖప్రణీతగతి
నాత్మారామతక హంసవ, ద్వాప్యసంగంబు వహిం
పలే దెచటికైవల్యంబు రామప్రభో.

63

శా. ఆధారస్థితవాయుపూర్వగతిగా నంకించి రేచించి
స, ద్బోధానందఘనప్రకాశమహిమక బూరించి
కుంభించి స, రావధారంబులు మూసి నిశ్చలస

హస్తా రామృతం బాని యో, గాఢీనస్థితి నుండ
లేదు భవదైక్యం బెట్లు రామప్రభో. 64

మ. ధరణిఁ తీర్థము లెల్ల నీరములెకా దైవంబులె
ల్లఁ శిలాం, తరమృద్ధ్రాసములేఁదా విమలసు
ధ్యానైకపారీణుఁడో, వరయోగీంద్రున కిన్నియేల
నిజభావం బందుపై సంతటఁ, తిరమై నిల్చిన
నిన్నుజూచుకొను చింతేకాక రామప్రభో.

మ. అణుమాత్రంబొ మహత్తరంబొ మృదయం బ
త్యోతమానో బహిర్గణనీయంబొ దృగంతగోచ
రమొ యీతౌవృత్తికిం దూరమో, గుణియో
నిర్గుణియో వికోశమొ లసత్కోశంబొ నీరూప
ముక, గణుతింపం దరమార్పురీనిలయవద్గణ్యం
బు రామప్రభో. 66

మ. యమునాసంగముఁ జూడనేటికి నుషుమ్నాసం
గముం జూచుచో, గమలాసంగము గోరనేమి
టికి పట్కంజాప్తుఁడై యున్నచో, నమృతాంధ
త్వము గోరనేటికి సహస్తారామృతం బానుచో,
దమియై యుండిన సన్తుసీంద్రున కసాధ్యంబెద్ది
రామప్రభో. 67

మ. మతభేదంబులు సేయనేల యతికి న్నాయాప్రపం
చంబు న, మృతివయ్యుం గడుసేయనేల వ్రతము

ల్లాత్సర్యశూన్యంబు నై, సతులం గోరంగ నేల
ముక్తితరుణీసౌఖ్యంబుసర్వేషణా, యుతమై యుం
డంగ మకానిలోకసురలోకా రామ రామప్రభో.

మ. వసుధాతల్ప మనల్పసౌఖ్యకరమై స్వాధీనమై
యుండ న, భస్మసనాయాసము తూలికొమ్మదుల
తల్పం బేల బాహుపథా, ససుఖాసుగముచెం
త నిల్పను బ్రధానం బేలపుణ్యాంగనా, వసతికా
భిక్షులుగల్గనేల నృపసేవావృత్తి రామప్రభో. 69

మ. సముద్రై భూతదయాభుతాగుణవిశేషంబున్న
చో బంధుబృందములేలా వసుమున్న మిత్రబ
హుమానం బేల సుజ్ఞానికికా, శమమున్నకా నృప
భోగభాగ్యసుఖవాచావర్తనం బేల సంయమియై
నకా ధనమేల మకానిజనదైవాధీశ రామప్రభో.

మ. సదౌఘంబులు లేవె నీకములు “భిక్షాందేహి
మే” యన్న భూ, సురపుణ్యాంగన లన్నమివ్వరె
తరుస్తోమంబులం ధామవా, సరసామోదముగ
ల్గదే వసుమతీశయ్యాసుఖం బొప్పదే, వరము
ల్లార్చుంగ నీవు నేల నృపసేవావృత్తి రామ
ప్రభో. 71

కా. అంతాసమృతమే జగన్నటన మాత్మారాముడౌ
యోగికికా, చింతాశూన్యము చేరిషకరమాన

ధూనిర్మోహముకొ శాంత ము, త్యంతాహ్లాదము
సంతతాగమశిఖాంతాలోపనభ్యాంతరం, బింబ
నిత్యము సీపదాంబురుహచింతే వృత్తి రామ
ప్రభో.

7

శా. ఆచార్యుండయి వీగవచ్చు నయగారై శిష్యుల
గూర్చి మి, థ్యాచారంబులు చెప్పవచ్చు నుడి
సేయింసంగ వేదాంతముల్, వాచాలుండయి
ల్పవచ్చు విగమవ్యాఖ్యార్థసంవేద్య నీ, ప్రాచు
ర్యాదిమతత్త్వ మజ్ఞులకు లభ్యంబౌనె రామ
ప్రభో.

71

మ. జననవ్యాధినివారకంబు భవసంసారాబ్ధికిం దార
కం, బసఘశ్రీపదవీపదంబు విగమవ్యాపారపారం
బు న, న్తునిదిప్తంబగు రామతారకము వీనుల్ చేరి
నర్తింపకకొ, జనులేలా యచుకింక రార్భటికి సం
తాపింప రామప్రభో.

74

మ. కరు లశ్వంబులు కాంత లందలములుకొ గంధ
ప్రసూనంబు లం, బరముల్ రత్నవిభూషణం
బులు గృహస్రాకార మారామభా, స్వరశయ్యా
సనవస్తుజాలములు మోక్షం బివ్వఁగాఁజాలునా,
నరులయ్యా నినుగొల్వ రీత్రమలలోనం జిక్కి
రామప్రభో.

75

శా. రాజన్నట్టిపదంబు ధర్మతనయున్ రామున్ హరి
శ్చంద్రునిన్, భోజం జేరె యశోదయానయక
శాపుణ్యక్షమాయుక్తమై, తేజోహీనులు నేటి
రాజులు యశోధీరాజు లీరాజులన్, ధీజాడ్యంబున
గొల్వఁ గష్టఫల మింతే సుమ్ము రామప్రభో.

మ. కళ లశ్వత్థరళంబు లర్థములు మేఘచ్ఛాయలున్
బ్రాణవు, త్తులు విద్యుల్లత లెండమావు లిల
ఖిద్యోతంబులున్ బుద్ధుదం, బులు వంతావళ
కర్ణరీతులు నభగిపుష్పంబు లుల్కారుచుల్, చల
సంపత్తుల నుబ్బువాడు నిను గొల్వఁ తేడు
రామప్రభో. 77

శా. ఆధివ్యాధులకొషధంబు గ్రహపీడారణ్యదావం
బుచి, ద్భోధానందఘనవ్రదీపికళికాపూర్ణీకృత
స్నేహమో, హాధారాధరమారుతంబు భవదీ
యోదగ్రనామంబు జి, హృదీనంబయి నిల్వ సు
శయ మింకేలా మాకు రామప్రభో. 78

మ. తరుణీబాహులతో గ్రహశ వలయాంతర్వర్తిని
మోహదు, స్తరవారాశి తరింపలేక తిరుగన్ దా
క్షిణ్యశీలుండవై, కరుణాలోకనరాశిగోచరలస
త్కళ్యాణసంధాయి నీ, చరణద్వీపము చేరితిన్
సుఖనివాసంబయ్యె రామప్రభో. 79

శా.కాంతానాభికుచోరువక్త్రములు వేడ్క జూచితిన్ రోసితిన్, కంతుప్రాజ్యవిలాస కేళి మదికెక్కన్ గూడితిన్ ప్రేమమై, సంతాపం బొకయింత లేక కులటాసంయోగినై యోగినై, రంతుల్ మానితి నిన్ను జేరితి కృపన్ రక్షింపు రామప్రభో.

శా.రాజద్వారము నాశ్రయించి భటదుర్వారైక హుంకారతిన్, తెజోభంగముజెంది కుంది మదవృత్తిన్ మన్నభద్వారసే, వాజాడ్యంబున లోకనిందఁ బరితాపం బందితిన్ జెందితిన్, జేజేస్త్రీనృపసేవ చాలునిక లక్ష్మీధామ రామప్రభో.

శా.సంసారం బనుసాగరంబు దరిగాంచన్ శక్యనూయేరికిన్, హింసాకృత్యములందుఁ జెప్పదరమాయేనాఁటికిం గామముల్, సంసర్గంబున హెచ్చుగాని యొకలేశంబైన శాంతింప నీ, సంసారంబుధిదాఁట నావ విను నీసంసేవ రామప్రభో.

శా.నామాటల్ భవదీయసన్నతులుగా నాచేయు సంచారముల్, నీమాంగల్యతనుప్రదక్షిణముగా నిద్రాసమాధిస్థితిం, గా మావల్లభ! భోజనాదివిషయాభ్యాసంబు నీపూజగా, నేమే జేసిన నీసవర్య విధిగా నీక్షింపు రామప్రభో. 88

మ. ఉపవాసంబులు చేసినన్ దివసమధ్యోర్విస్థలీవా

నులై, జపముల్జేసిన యాగవైదికమహాచారం
బులం జేసినకా, దపముల్జేసినః బూజుజేసిన మహా
దానంబులం జేసినకా, విపరీతంబగు నీకొసంగని
క్రియావిఖ్యాతి రామప్రభో. 94

శా.నీకే నెంగిలిపెట్టజాలను దయకా నీరామ్మపైఁ
దన్నఁగా, నా కాలాడదు వ్యర్థయంబు గను
నీనామంబుః జింతింపఁగా, నేకాగ్రస్థిరబుద్ధి
నిల్వ వకటా యేలాగు నీరూపముకా, నాకుకా
గానఁగవచ్చు ఫక్తి యనుమంతకా లేక రామ
ప్రభో. 85

శా.త్రోతస్తార్తవిధానయజ్ఞమఖదీతాపృత్తులేజాడవో,
జ్ఞాతృజ్ఞేయము లెట్టివో విమలమంత్రాచారపూ
జాతపసి, ప్రాతస్నానవిధాన మేవిధమొ జీవ
బ్రహ్మ లేచందమో, యితాత్పర్యము లేనె
ఱుంగనిక నీవే దిక్కు రామప్రభో. 86

శా.అన్నల్దమ్ములు నాలుబిడ్డలు ధనంబాల్జింపు చున్నం
తకుకా, దన్ను న్నన్నను జేతు రెంతయును వృద్ధ
త్వంబునకా ఖిన్నుడై, యున్న న్నన్నులఁ జూడ
రీవిఫలసంయోగంబులే సౌఖ్యముల్, దున్నల్
మానరుగాక మానవులు పొందుల్ కీడు రామ
ప్రభో. 87

మ పరకాంతారతిఁ గోరు నన్యధనముల్ ప్రాపిం
పఁగాఁ జూచు నొ, క్కరి భాగ్యోన్నతికి న్విషా
దపడి లెక్కల్ పెట్టు పైదోషముల్, మఱచు
న్దా నొనరించు దోషముల నున్నతంబు నాచిత్త
మె,వ్వరి మన్నింపదు దీనిగర్వ మకటా వారింపు
రామప్రభో. 88

శా. వీడివీడదు దుష్టసంతతి వధూవిప్రంభలీలారతుల్
కూడికూడదు భక్తసాధుజనసద్గోషిం భవత్కి
ర్తనక, పాడిపాడదు నాదుచిత్త మధికౌన్న
త్యంబు సత్యంబు తా, నాడీయాడదు దీని
యుబ్బడపవయ్యా వేగ రామప్రభో. 89

మ. కొడు కేతప్పులు చేసినక బరులతోఁగొట్లాటవైఁ
దెచ్చినక, చెడుజాడ నివహరించిన న్దనకుఁ
డాక్షేపింప కాపుత్రునిక, కడులాలించి యభీ
ష్టభోగముల వేడ్కల్ గూర్చి రక్షించుకై,
వడి భక్తావళి నీవుప్రోతు వట దైవస్వామి రామ
ప్రభో. 90

శా. పుత్రుల్ మోక్షదులన్నచో శుకమరుత్పుత్రాప
గాపుత్రులే, పుత్రుల్లాంచరి యాగదీక్ష సుమనో
భోగాస్వదం బన్నచో, పత్రీశుండు కిరాతుఁ
డేముఖములం భావించి గావించిరో, సూత్రామా

ర్చిత నిన్నుఁగొల్చిన లభించుకొ ముక్తి రామ
ప్రభో. 91

మ. జననంబాదిగ నేనుజేసిన సుదుష్కర్తృబు లెన్న
య్య ప్రా, క్తన జన్తార్జితకర్తృసంఘము లసంఖ్యా
తంబు లీకర్తృబంధన మెన్నాళ్లకు దీఱదెన్నఁడు
చిదానంబు సిద్ధించునీ, జననం బేవిధిఁ బోవు
బ్రోవఁగదవే సద్వంద్య రామప్రభో. 92

మ. ధనమందుం బ్రియజారకాంతలపయిం దారాత్మ
జశ్రేణివై, ఘనగ్రీవాదులమీఁద గేహము
పయికొ గాపేయమున్నట్లై పా, వనచారిత్ర
భవత్పదాబ్జములపై వాంఛాలతల్ గూర్పవే,
నిను సేవింపదు నామనం బకట! దీని న్బండు
రామప్రభో. 93

మ. పరదోషంబుల నుద్భటింతుతటి జిహ్వల్ రెండులే
కంతఁ బెం, పర నాత్మీయగుణంబులం బొగడుచో
వక్త్రంబులు న్వేయునా, పరకాంతావళిఁ జూచు
చోనయనముల్ భావింపఁగారెండువే, లరయం
గానగు మూఢచిత్తుల కహల్యావంద్య రామ
ప్రభో. 94

మ. ధరణీరేణువులు స్తుషారగణము ల్తారాగణశ్రే
ణులుకొ, తరగల్ చిమ్మినబిందువు ల్తలుచు

వానక వారిధారావళుల్, సరవిక సంఖ్య
యొనర్పవచ్చు మును నాజన్తంబు లేన్నయ్యె
నో, పరికింపం దరమా విధాతకయిన నాభివింప
రామప్రభో. 95

మ. కలపంబంతటఁ బూసినక సహజదౌర్గంధ్యంబు
తామానునా, చెలిమి న్బూతపదంబు దెచ్చినను
దుశ్చేష్టల్ విడక జూచునా, మలభూయిష్టము
మేను దీని సుఖము ల్తాయామయాల్పస్థితుల్,
పలుగుకజాడలు దీనియున్నగతి జెప్పక రోత
రామప్రభో. 96

మ. భరితగ్రాహజలాశయంబు తృణముక వైగప్పు
కూపంబు త,స్కరసంక్రాంతవనంబు లీనభుజగాగా
రంబు సింహస్థకం, దగ మంభోధివిహరిజీర్ణతరి
యంతెగికిటభూజంబు దుర్భరసంసారము దీని
సౌఖ్యములు గోరక రాదు రామప్రభో.

మ. అపలోకించితి వేదశాస్త్రములు మంత్రామ్నా
యము జ్ఞాపితిక, వివరింపంబడె సాంఖ్యయో
గములు నన్వేషించితిక దంత్రముల్, లవమా
త్రంబును జ్ఞాన మబ్బ దింక నేలా యన్యథాచిం
తనల్, దివిజాధీశ్వరవంద్య సీస్తరణమేదిక్కుయ్య
రామప్రభో. 98

మ. తనభావంబునఁ దన్నుఁ జూచుచు సమస్తప్రాణి
సంతానమం, దునఁ దన్నుం గనుఁగొంచు భూత
ములయందుం బ్రీతిరెట్టించి ప్రా, క్తనకర్తంబుల
కోర్చి భావిఫలముల్ దానంటకున్నట్టి ధ, న్యున
కంసస్థితి ముక్తికాంతయగు ధీరోదాత్త రామ
ప్రభో.

99

మ. వరుసంజేసిన ప్లాపము బ్బలఁపఁ ద్రోవక రాని
దుగిఖంబులౌ, మరణాయాసము దల్చుకొన్న
భరియింపక రాని సంతాపమా, నరకావాసదు
రంతభేదములు విన్నక భీతిరెట్టిల్లు నీ, పరితా
పంబు హరించు బంధువుఁడ వీవా కావె రామ
ప్రభో.

100

మ. దయ భూతంబులయందుఁ జిత్తము భవత్పాదా
బ్జయుగ్మంబుపై, భయ మంహశ్చరితంబులక
వ్యసనముల్ బ్రహ్మైక్యవిజ్ఞానమం, దయశోవుత్తి
ననూయ సజ్జనసమూహాత్యంతసాంగత్యముక,
దయచేయంగదవయ్య వార్షి కపయోదశ్యామ
రామప్రభో.

101

మ. పదము ల్పూజయొనర్తునో కరములక భావించి
పూజింతునో, హృదయం బర్చయొనర్తునో
భుజయుగం బేవేళపూజింతునో, వదనాలంకృతి.

జేతునో శిరము గ్రీవాపీఠిఁ బూజింతునో, సద
యాంతరికరణా సమర్చనవిశేషంబెంతు రామ
ప్రభో. 102

మ. తులసీకోమలదామ ముంచవలయున్ దోరంత
మున్ జూపుమా, విలసద్రత్న కిరీటముంచెద శి
రోవీధిన్ దయంజూపుమా, జలజాతంబులఁ బూ
జఁజేసెదఁ బదాబ్జాతంబులం జూపుమా, కలమా
న్నం బమృతోపహార మిదిగో కైకొమ్ము రామ
ప్రభో. 103

శా. మందారంబులొ కుండమాలికలొ శామంతిల
తాంతంబులొ, యిందు క్షేపదళారవిందకరవీ
రేందీసరశ్రేణులొ, ఛందోవందిత పారిజాతతులసీ
చాంపేయదామంబులొ, యిందేదీ ప్రియ
మిందితారమణ నీ కేనిత్తు రావప్రభో. 104

మ. కలధౌతాంబర ముత్తరీయము లసద్గంధానులే
పంబు కో, మలమందారలతాంతమాలికలు
శ్రీమద్రత్న కేయూరమం, డలమంజీరకిరీటహా
రములు నానాసౌధశయ్యాసనో, జ్వలభోగ్యం
బు లొసంగెదన్ గొనుము శశ్వత్ప్రేమ రామ
ప్రభో. 105

మ. చరణన్యాసవిలాసయోగ్యమగులాక్ష రాగముం

జందనా, గురుకర్పూరమృగీమదాంజన లసద్ధో
రోచనాకుంకుమా, దిరసామోదవిలేపనాభర
ణమున్ ధీచాతురిన్ సీతవ, న్నై రుచింపం
గయిసేతు చేతులలరన్ నీవెన్న రామప్రభో.

మ. తమణార్కాంశునిభో త్తరీయపట మంతర్వస్త్రకౌ
శేయభా, సురకూర్పాసనిచిత్ర సత్కనకవాసో
వాసనావాససం, వరణంబుల్ పరిధేయభూష
ణము దేవా దేవి కర్పించెదన్, సరసాలోకను
ధారసోల్లహరి నాచారింపు రామప్రభో. 107

శా. మందారాంబుజపారి జాతనుమశామంతీజపామం
జరీ, కుందేందీవరకేతకీవకులసద్గుచ్ఛప్రసూనావ
ళుల్, పొందొప్పున్ గచధార్యభూషణములన్
భూజాని గై సేసెదన్, వందారుప్రియ ప్రేమం
గైకొనుము సేవావృత్తి రామప్రభో. 108

మ. మణిమంజీర సువర్ణ కింకిణీరణన్తాణిక్యవస్త్రేఖలా,
గుణ రత్నాంచితకర్ణపూర మణిమత్కోటిరకే
యూర కం, కణహారాదిశరీరధార సదలంకారం
బులన్ భక్తపో, షణ సంవీతమొనర్చెదన్
గనుము శశ్వత్ప్రేమ రామప్రభో. 109

శా. దీనం దప్పులు గల్గినన్ బుధజనుల్ ధిక్కారము
ల్తాని బో, ధానందస్థితి నీకృతిన్ గరుణచే నంగీ

కృతిం జేసినన్, దానన్ సత్కృతిః గాంచి సర్వ
జనమాన్యంబౌను దుత్తూరమున్, జానొందన్
నుతిగాంచి మించదె భువిన్ సర్వజ్ఞరామప్రభో.

శా. శ్రీరామప్రభునామనిహ్నుతము భూరిజ్ఞానశాం
తిక్షమా, వైరాగ్యప్రద మాత్మబోధకము
దుర్వాప్యపారవిచ్ఛేదవా, క్షారోదారము నీకృ
తిం జదువ నాకర్ణించినన్ వ్రాసినన్, శ్రీరామ
ప్రభుః డిచ్చు నవ్యయసద శ్రీభోగసౌఖ్యాగ్య
ముల్.

111

శ్రీ రామ ప్ర భు శ త క ము
సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

ఈశతకమువ్రాసిన పావులూరిమల్లన రాజరాజన
రేంద్రునికాలముననుండి పావులూరిగణితము వ్రాసిన
మల్లనయే యని తొల్లి వ్రాసినవ్రాతలు ప్రమా
దములని తోచుచున్నది. గణితశాస్త్రములోని

“పావులూరివిభుఁ డను

గార్గ్యగోత్రోద్భవుఁడ౯”

“శిష్యనపుత్రుఁడ మల్లనాఖ్యుఁడ౯”

అనుపద్యభాగములవలన గణితశాస్త్రము వ్రాసిన
మల్లనకవి శివన్నపుత్రుఁ డనియు గార్గ్యగోత్రుఁ డని
యుఁ దెలియుచున్నది. భద్రాద్రిరామశతకమువ్రాసి
నకవియో ఇందలి 102, 103, 104 పద్యములవలన
వాసిష్ఠగోత్రుఁ డనియు రామమంత్రికుమారుఁ డని
యుఁ దెలియుటవలన నిరువు రొకటిగా భావించుట
నామసామ్యమువలనఁ గలిగినభ్రాంతియేగాని వేఱు
గాదు.

భద్రాద్రిరామశతకమునందలి కవితాధార యంత
ప్రాధముగా లేదు. ఇందలిపద్యములన్నియు మకార
ప్రాసతో రచింపఁబడుట యొకవిశేషము. ఇటుల
రచించుటకుఁ గారణము మకుటమంతయు నొకపా
దము నాశ్రమించుటయే యై యున్నది. ఇందలిపద్య

ములలో మనోహరములగు కల్పనములుగాని రమణీయములగు భావములుగాని లేవు. పురాణములకు సరిపోలు శ్రీరామునివిశేషణముల కూరుపుమాత్రము ప్రతిపద్యమున నిముడ్పబడియున్నది. శ్రీరామ నామ చింతనాపరుల కీశతకము రామస్తరణము గా విండుపట్టున మిగులనుపయోగకరముగా నుండును.

ఈకవి పావులూరినివాసినని చెప్పికొనినాడు, పావులూరులు పెక్కులుంటవలనఁ గవినివాసమగు + పావులూ రేదియో తెలిసికొనఁదగిన యాధారములు కానరావు. ఇంకలిపద్యములయందు రామనామము పెక్కుమాటు లిముడ్పబడియుంటవలన నీశతకకర్త రామనామామృతపాన ప్రమత్తుఁడుగనుండి భక్తుల కీశతకరూపమున రామనామామృతమును బ్రసాదించెనేమో యని తోచెడిని.

కవి యీశతకమును మిగుల బాల్యావస్థలో వ్రాసినటులఁ బదప్రయోగలాఘవమునుబట్టి ధారాలోపమునుబట్టి యూహింపవచ్చును. శతకము సులభము సుబోధమునై యున్నది.

నందిగామ. } ఇట్లు భాషానేపథులు,
1-1-25. } శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

+ పంగవోలు తాలుకా పావుతూరు కవినివాసమని కొందఱుందురు.

శ్రీ రస్తు.

పావులూరి మల్లనకవిప్రణీత

శ్రీభద్రాద్రిరామశతకము.

- క. శ్రీమద్రఘువంశార్జున
సోమా శ్రీరామనామ సువ్రతకామా
కోమలదేహశ్యామా
శ్రీమద్భద్రాద్రిథామ శ్రీరఘురామా. 1
- క. వామాంకమందు సీతా
భామయు సౌమిత్రి పుడిని భరతుఁడు గొల్వక
సామిరితోడ నొప్పిన, శ్రీ... 2
- క. స్వామీ నీదేభారము
పామరుఁడను బాతకుఁడను బతితుఁడ సీతా
రామా నీపదములె గతి, శ్రీ... 3
- క. రామ ద్వయాక్షరమంత్రము
నామనమున నిల్వనిమ్ము నారాయణ డెఱా
శ్రీమంతుఁడ స్థితవక్త్రుఁడ, శ్రీ... 4

- క. ఏమయ రామబ్రహ్మ
 నీమహిమోక్తులను నెన్న నీశునితరమా
 తామరసగర్భతరమా, శ్రీ.... 5
- క. రామా నీదయ రాదుగ
 నామీడను నాదిదేవ నారదవినుతా
 మోమైనఁ జూపవైతివి, శ్రీ... 6
- క. రామా దైవశిఖామణి
 సామజరాడ్వరద సత్యసంధవ్రతుఁడా
 యేమని పొగడుదు నిన్నుక, శ్రీ... 7
- క. రామా నీస్తర జెప్పుడు
 నేమటకక సర్వకాల మేర్పడఁ దలఁచే
 నామనవి చిత్తగింపుము, శ్రీ... 8
- క. రామ యభిరామ రాఘవ
 తామరసదళాయతాక్ష తాపసరక్షా
 కామారిధనుగిఖండన, శ్రీ... 9
- క. రామా రఘుకులతిలకా
 కామాదులఁ గడకుఁ జిమ్మి కడతేచ్చెడి శ్రీ
 స్వామి వని నిన్ను నమ్మితి, శ్రీ... 10
- క. రామ యనువర్ణయుగ్మము
 నేమముతోడను జపించునియతాత్మలకుక
 గామితమోక్షము లిత్తువు, శ్రీ... 11

- క. భీమప్రస్తుతనామా
హైమవతీజప్యనామ యచ్యుతరామా
కోమలమేఘశ్యామా, శ్రీ... 12
- క. రామా రమణీయగుణ
ప్రొమా సమరజితరామ సుందరరామా
భీమవరాక్రమ దివ్య, శ్రీ... 13
- క. శ్రీమంతం బగుతారక
నామజపం బనిలసుతుండు నాగాంతకుండున్
వేమలు నెదురుగఁ జేతురు, శ్రీ... 14
- క. రామ యనుమంత్రరాజము
నా మాధుర్యము మృదుత్వమాయద్భుతమున్
ఏమహాసీయుల కబ్బునొ, శ్రీ... 15
- క. రామా యనునీనామము
ప్రేమన్ బరియించినట్టి ప్రీతాత్మలకున్
శ్రీమత్పదగతి యిత్తువు, శ్రీ... 16
- క. రామా కల్యాణాంచిత
ధామా శ్రీరంగధామ దశరథరామా
భూమిసుతాధిప రామా, శ్రీ... 17
- క. రామ యహల్యాశాపవి
రామా వైకుంఠధామ రవిపుత్రబల
ప్రొమ రణరంగభీమా, శ్రీ... 18

- క. శ్రీమజ్జితవిద్యుద్ధణ
థామా దుర్బదవిరామ తాపసరామా
హేమహరిణమును ద్రుంచిన, శ్రీ... 19
- క. రామా కల్యాణప్రద
నామా కోదండరామ నవ్యభుజంగో
ద్దామ దశకంఠలుంతన, శ్రీ... 20
- క. రామా రక్షక మ్రొక్కెద
రామా నన్నేలుకొఱకు రాజకుమారా
శ్రీమహనీయ దయానిధి, శ్రీ... 21
- క. రామా నీదగునామము
సామప్రియ శివునిపత్ని సరవిణ్ జపమున్
గామితమతి నొసరించెను, శ్రీ... 22
- క. రామా యెల్లప్పుడు మీ
రామతో నావెంట నంటి రమ్మా విలస
త్సేమను మోక్షం బిమ్మా, శ్రీ... 23
- క. రామయ్య రామ నీతా
రామా పట్టాభిరామ రాఘవరామా
శ్రీమృత్యుంజయపూజిత, శ్రీ... 24
- క. శ్రీమహిత రామభద్రా
కామితకరుణాసముద్ర కార్తకహస్తా
హేమశరాసన వందిత, శ్రీ... 25

- క. రామ శ్రీమదయోధ్యా
రామా రాజీవనాభ రవికులసోమా
హేమమణికాంచిదామా, శ్రీ... 26
- క. రామా రాజాధిరాజ
శ్రీమణినూపురపదాబ్జ శ్రీరవితేజా
వామన వరకుశశయనా, శ్రీ... 27
- క. రామ జగదేకవీరా
శ్రీమదయోధ్యావిహార శివజపితగుణా
సామోద సార్వభౌమా, శ్రీ... 28
- క. రామా రాతిరి వేకువ
జామున నినుఁ బ్రస్తుతింతు జన్మఫలముకై
రామా రాక్షసనిగ్రహ, శ్రీ... 29
- క. రామా నను విడనాడకు
రామా ననుఁ గన్నతండ్రి రఘుకులముఖ్యా
రామా నను రక్షింపుము, శ్రీ... 30
- క. రామా రవిసుతపాలక
రామా భక్తాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
చామరచత్రాలంకృత, శ్రీ... 31
- క. రామా రాజకులాగ్రణి
రామా నాచక్కినయ్య రఘునాథయ్యా
రామా నాప్రియదైవమ, శ్రీ... 32

క. రామాభరతాగ్రజ నీ

నామము నాజిహ్వామందు నటియించుత శ్రీ
రామ రాజ్యాభిరామా, శ్రీ... 33

క. రామా సకలామరనుత

ధీమణి శ్రీరామదేవ దివిజస్తుత్వా
నామొఱ మది నాలింపుము, శ్రీ... 34

క. రామా రాజానన రఘు

రామా నాతోడునీడ రారా రామా
శ్రీమహితసింధుబంధన, శ్రీ... 35

క. రామా దశరథనందన

రామా రాజీవనేత్ర రాఘవ రామా
శ్రీమించునీచరిత్రలు, శ్రీ... 36

క. రామా పరమదయాకర

రామా రాకేందుముఖవిలాసా భాస
చ్చీమకరాబ్జశ్రీవద, శ్రీ... 37

క. రామా సీతావల్లభ

రామా దాశరథి వాసరాధిపతానా
శ్రీముఖచంద్రచకోరా, శ్రీ... 38

క. రామా మీతిరువడిఘలు

చామంతిసుపుష్పములను చంపకములచేఁ
గామించి పూజఁ జేసెద, శ్రీ... 39

- క. రామా దాసజనార్జిత
రామా రంజితపదాబ్జరతి నాకిష్టా
శ్రీమహిళామానసహర, శ్రీ... 40
- క. రామా పవనజవాహన
రామా లోకాభిరామ రాజవరేణ్యా
శ్రీమాధవ శ్రీరామా, శ్రీ... 41
- క. రామ రాజేంద్ర రాఘవ
రామా నాగారితురగ రాక్షసభంగా
శ్రీమత్ఫణింద్రశయనా, శ్రీ... 42
- క. రామా త్రిభువనరక్షక
రామా దీనజనబంధు రఘుకులసింధూ
స్వామి దయాపరమూర్తి, శ్రీ... 43
- క. రామా నాయిలు వేలుప
రామా హరి రామ ఘోరరావణహరణా
రామ సాకేతరామా, శ్రీ... 44
- క. రామా శ్రీజగతీధవ
యేమిర శ్రీరామచంద్ర యిల నీవాడక
నీమీడితలపు నిష్ఠా, శ్రీ... 45
- క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామాత్మారామ లోకరక్షణ రామా
రామ కౌసల్యనందన, శ్రీ... 46

- క. రామా రఘునందన శ్రీ
దామోదర తార్త్యవాహ తాటకహరణా
రామ ఖరదూషణాతంక, శ్రీ... 47
- క. రామా శాశ్వతబాంధవ
రామా నను గన్నతండ్రి రామనృపాలా
రామ నావెన్ని ధానమ, శ్రీ... 48
- క. రామా నను మన్నింపగ
రామా నీకన్నఁ బ్రోచురా జిక నేడి
రామా రాజలలామా, శ్రీ... 49
- క. రామా యిదిగో సమయము
రామా రక్షించు నన్ను రామ దయాళూ
రామార్తదీనపోషక, శ్రీ... 50
- క. రామా సుందరమందిర
శ్యామాంగా హేమవర్ణచక్రాసిధరా
కోమలగురుపదయుగళా, శ్రీ... 51
- క. రామ గోవింద యక్షు
వామన పరవాసుదేవ వసుధారమణా
కామశతకోటిరూపా, శ్రీ... 52
- క. భీమభయంకరబాణ
స్తోమా సాకేతవాస సూనృతవాక్యో
ద్ధామా నిను నెంచెద విను, శ్రీ... 53

- క. సీమహిమ లెన్ని పురుషులు
ఈమని విత్తంబు లడుగ నియవేమి హరి
నే ముఖ్యుఁ డౌట యెట్లను, శ్రీ... 54
- క. రామా నాస్వాంతములో
నేమముగా నిరత మేను నిన్న ర్చింతున్
హేమకుసుమములచేతను, శ్రీ... 55
- క. రామా వాలిని గూల్చిన
రామా సుగ్రీవరక్ష రాజేంద్రనుతా
ప్రేమను వందన మిదిగో, శ్రీ... 56
- క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామా శ్రీపుండరీక రాజితచరణా
రామాంజలి నేఁ జేసెద, శ్రీ... 57
- క. రామా రావణుతమ్ముని
రామా లంకాధిపతిగ రమ్యతఁ జేయన్
సామర్థ్యము సీకేతగు, శ్రీ... 58
- క. భూమిజవర పురుషోత్తమ
నామది నెడ బాయకుండు నలినదళాక్షా
వేమలు వినుతించెద నిను, శ్రీ... 59
- క. రామా విశ్వామిత్రుని
కామితయజ్ఞంబు ఘనతఁ గాచిన దేవా
సీమహిమ లెన్న శక్యమ, శ్రీ... 60

- క. కోమలవర్ణము గలిగిన
భూమిజుఁ గైకొనినభూరిభుజబలసాంద్రా
శ్యామలకోమలకరపద, శ్రీ... 61
- క. రామ శ్రీరంగనాయక
యీమహిలోపలను గోర్కు లింపున నిచ్చే
రాముడని కోరి వేడితి, శ్రీ.... 62
- క. కోమలశ్యామలతులసి
దామము ధరియించినట్టిదశరథసుత శ్రీ
రామ మదాత్తారామా, శ్రీ... 63
- క. శ్రీమన్తంగళవిగ్రహ
నీమంగళవర్ణనీయనిచయము మదిలో
నేముందుగ సేవించెద, శ్రీ... 64
- క. కామితఫలదుండ వంచును
నే మిమ్ముల నాశ్రయించి నిరుపమభక్తికొ
నామోచ్చారణఁ జేసెద, శ్రీ... 65
- క. రామా నీదయచేతను
రామా నీపాదభక్తి రంజిలుచుండున్
రామా ననుఁ బోషించుమ, శ్రీ... 66
- క. స్వామీ నీవే ప్రభుడవు
స్వామీ నీనామజపము సర్వసుపర్వుల్
వేమటు సన్నుతిఁ జేతురు, శ్రీ... 67

- క. రామా నాకలుషంబులు
నామోచ్చారణముచేత నాశము నొందున్
నామనమునఁ జింతించెద, శ్రీ... 68
- క. రామా త్రిభువనపూజిత
రామా నీపాదపద్మరజమును మదిలో
రామా యెపుడు స్మరించెద, శ్రీ... 69
- క. రామ విమలాత్మ సీతా
భామానవమదన కదనభంజితదైత్య
స్తోమ ఘనశ్యామా యో, శ్రీ... 70
- క. రామా నినుఁ గొనియాడెద
నీమృదుపదములును మోము సీమస్తకమున్
దామరలఁ గేరు కరములు, శ్రీ... 71
- క. రామ కపురంపుహారతి
నామక్కువ పల్లెరమున నంచితభక్తిన్
నే మీకిచ్చెదఁ గైకొను, శ్రీ... 72
- క. రామేంద్ర సీలసీరద
శ్యామా గుణరుచిరరామ చంపకనాసా
ఆమోదకర విహారా, శ్రీ... 73
- క. రాముడు తండ్రియు సీతా
రామయు తల్లియని మదిని బ్రస్తుతిఁ జేతున్
నామనవి వినుము రామా, శ్రీ... 74

- క. శ్రీమత్పరమేశ్వరకరు
జామధురస యురగలోకనాయక కృష్ణా
ప్రేమను నిను నమ్మితిరా, శ్రీ... 75
- క. శ్రీమత్పరమదయానిధి
శ్రీమత్సంకేరుహఃకు శ్రీయుతవయో
శ్రీమానిసీమనోహర, శ్రీ... 76
- క. శ్రీమధురాపురి వెలసిన
శ్రీమృదుశ్రీపాదములను జెన్నలరంగా
నామనమున సేవించెద, శ్రీ... 77
- క. భీమనకులధర్తార్జున
స్తోమము పరిపాలనమున సొంపువహించెన్
సామివనిఁ బ్రస్తుతించెద, శ్రీ... 78
- క. శ్రీమధునూదన ధర్మ
శ్రీమద్వసుదేవతనయ శ్రీకర కృష్ణా
యేమిర యింక ననుఁ బ్రోవర, శ్రీ... 79
- క. శ్రీమురళీధర హేలా
శ్రీమద్గోపాల భక్తసేవితశీలా
శ్రీమునిరా డర్చితపద, శ్రీ... 80
- క. సోమకుండు వార్ధిలోపల
ధీమతితో నుండువానిఁ ద్రెంచి శ్రుతుల నా
తామరసగర్భు కొనఁగవె, శ్రీ... 81

- క. ప్రేమతో నమృతము దరచంగ
నీమంబుగ కమతరూపు నీవెత్తవె యా
భీమమహీధ్రముకొఱకై, శ్రీ... 82
- క. కామమున హిరణ్యాక్షుం
డామహిగొని వెళ్లనప్పు డాతని ద్రుంపక
ప్రేమ వరాహమ వైతివి, శ్రీ... 83.
- క. భీమబలోద్ధతి విజయ
స్తోమా నరసింహరూప సురవైరిబలో
ద్దామా జయవిక్రమ నయ, శ్రీ... 84.
- క. వామనరూపముతోడుత
భూమంతయు నేలుచున్న భూరిబలీంద్రు
నీమాయచేతఁ ద్రొక్కవె, శ్రీ... 85.
- క. ప్రేమ ముయ్యేడు మాటులు
భూమిం జరియించి రాజపుత్రుల ద్రుం చా
భూమి బుధకోటి కిచ్చిన, శ్రీ... 86.
- క. భూమిజను పంక్తికంఠుడు
ప్రేమం గొనిపోవ నతనిపృథుతరశిరముల్
భీమముగఁ ద్రుంచి మించిన, శ్రీ... 87
- క. భూమిజనసస్యవృద్ధికి
నేమముతో హలము వట్టి నేతలఁ బ్రోచే
యామహిమ నీకెతగునయ, శ్రీ... 88

- క. నీమహిమ లెన్న శక్యమె
యామహిలోఁ ద్రిపురవిజయ్యులై తగుస్త్రీ
గామితులఁ జేసి వెలసిన, శ్రీ...
- క. భూమింద్రులెన్న జగముం
భీమతిఁ బాలించి యవనధీరులఁ జంపన్
గామముతోడుత వెలసిన, శ్రీ...
- క. శ్రీమందిర వరరమణా
కామితకమనీయ గరుడగమన మురారీ
నే మీకు మ్రొక్కెద నయో, శ్రీ...
- క. రామ నవమోహనాంగా
రామా సీతాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
రామ భవవర్గభంగా, శ్రీ...
- క. రామానుజ నన్నే లిన
స్వామీ శ్రీకృష్ణదేవ సదమలనామా
రామా జనకామ జయ, శ్రీ...
- క. రామా కస్తురిరంగా
సోమ శరశ్చంద్ర గాంగ శుభ్రయశశ్రీ
కామా నను గరుణింపుము, శ్రీ...
- క. రామ మిము సన్నుతించెద
నామానసవీధియందు నగధర కృష్ణా
దామోదర యని సతతము, శ్రీ...

- క. రామ కరుణాలవాలా
శ్యామలరుచిజాల భక్తజనయోగీంద్రా
ద్యామరసస్తునిపాలా, శ్రీ.... 96
- క. రామ సామ్రాజ్యధుర్య
ధీమహిత సుమేరుధైర్య దితిజావార్య
స్తోమామరగణవర్య, శ్రీ... 97
- క. రామునికన్నను రెండవ
సామియు లేడనుచు నీవె సర్వం బనుచున్
వేమాటు విన్నవించెద, శ్రీ... 98
- క. రాముడునువినా దైవము
భూమిన్ లేడనుచు మదిని బొందుగ నేనీ
నామామృతంబుఁ గ్రోలెద, శ్రీ... 99
- క. శ్రీమదయోధ్యానాయక
కోమలనీలాభ్రదేహ గోధ్వజవినుతా
శ్రీమారుతసుతు నేలిన, శ్రీ... 100
- క. రామ వరపావులూరి
స్వామివి నీవనుచు నమ్మి శతకము భక్తిన్
ప్రేమ రచించితిని గొను, శ్రీ... 101
- క. శ్రీమహితపావులూరి సు
ధాముడు రామన్న మంత్రితనయుడఁ గవిసు
త్రాముడ మల్లనసచివుడ, శ్రీ... 102

క. పోమార్కనేత్ర విను నే
 సీమహి వాసిష్ఠగోత్రహిమకరుడను సు
 శ్రీమీఱ విన్నుఁ గొల్చెద, శ్రీ... 103

క. స్వామీ ధర బాపమకుఁ
 రామనకుం బుత్త్రకుడను రమణీయగుణో
 ద్దాముడ నాప స్తంబుడ, శ్రీ... 104

క. ఈమహిలో నీశతకం
 బేమనుజుఁడు వ్రాయుఁ జదువు నీప్సితఫలముకొ
 భ్రేమ నొసంగుము దయచే
 శ్రీమద్భద్రాద్రిధామ శ్రీరఘురామా. 105

భద్రాద్రిరామశతకము

సంపూర్ణము.

—————

స్వీ రి క

మూరుతిశతకము భక్తిరసప్రధానమై ఆంజనే
యుని బలవరాక్రమస్థైర్యాదికములను గొనియాడు
దున్నది. అప్పకవీయమునం దుదాహరింపఁబడిన
మరున్నందనశతకమునకు నీమూరుతిశతకమునకు సం
బంధములేదు. మరున్నందనశతకమునుండి తీసి యు
దాహరింపఁబడిన అప్పకవీయములోని పద్య మిడి-

కా. “కోపాటోపము కుస్మిగంతులు భవ
త్కుంఠీభవచ్ఛార్యరే
భాషాండిత్యమయారె నీకును నమ
స్కారంబు లంకాపురీ
పాపగ్రంథికులాంగనా కుచతటి
వైలాపతద్ద్రాహ్యబా
హాపాటచ్చరరామదాస తపదా
సోహం మరున్నందనా.”

ప్రకృతశతకము మూరుతిని సంబోధించున దగు
టచేతను ఉదాహృతశతకము మరున్నందనుని సం
బోధించునదగుటచేతను రెండు నొకటే యనుప్రవా
సము విశ్వాసపాత్రముగ లేదు.

ఈమూరుతిశతకమును రచించినకవి కొటికలపూడి
గోదండరామయ్య. ఇతఁడు బోయ్కొత్తపాఠశాలకుఁ

డు. ఈ శతకమునఁ గవి తన గోత్రము తండ్రి పేరు చెప్పకొనకపోవుట అలసఁ గవినిగూర్చిన విశేషాంశములు గురుతింప వీలుకలుగుటలేదు. కొటికలపూడి వారిలో నందవరీకులు వైదికలు గలరు. రెండుకుటుంబములయందును బూర్వకవులు కలరుగాని మారుతిశతకకర్త గోత్రము చెప్పకొనకపోవుటచే నేశాఖీయుఁడొ నిర్ణయింప వీలులేకపోయినది. ఈ శతకము వ్రాసిన కోదండరామకవి ఉభయభాషలలో మంచిపండితుఁడును నిరర్థకవితాధారగలవాఁడనియు శతకమును బఠించినవా రెఱుంగఁగలరు.

మారుతిశతకము మృదుమధురధారతో నుండుటచేఁ బఠనీయముగా నున్నది. ఆంజనేయుని దివ్యలీలలు త్రేప్రిక్షించుచు రామాయణమునకు సంబంధించినచర్యలను వర్ణించుచు వాలాద్యచయవములను గొండాడుచు నొక్కొక్కపద్య మొక్కొక్కనూతనభావముతో నలంకరించి కవి మనోహరముగా శతకము రచించియున్నాఁడు. క్రొత్తపోకడలతో నిండియున్న యీ శతకము పఠనీయమైయున్నది.

నందిగామ. }

1-1-25. }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,

శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

కొటికలపూడి కోదండరామకవిప్రణీత

మారుతిశతకము.

శా.శ్రీమద్రామకథానుధారసము లేశీమం బ్రవర్తిం
చుఁ ద,దూభమిన్ హర్షపయఃపరితనయనంబుల్
కంటకాంచత్తను, శ్రీమీఱన్ దృఢభక్తితోడ
శిరమున్ జేదోయి బోడించి నా, నామానీం
ద్రులు మెచ్చ నిల్చి తగు నిన్ నర్జించెదన్
మారుతీ! 1

శా.కంజాప్తాన్వయదుగ్ధవారినిధి రాకాచంద్ర సద్యా
కృముల్, కంజాక్షీమణి యైనసీతకును దత్కాం
తా మతల్లీవచః, పుంజుబుల్ రఘుభర్తకున్
దెలుపుచున్ బుత్రాకృతిన్ వారిచెం,తం జెల్వారం
జరించి మించిననినున్ ధ్యానించెదన్ మారుతీ!

శా.సీతారాముల కగ్రనందనుఁడు కిష్కింధాపుర
స్వామికిన్, జేతెల్పుధికరుండు లక్ష్మణునకున్
జీవానుసంధాత దు,ర్దైతేయాళికి దండపాణి
యపవర్గశ్రీకి నాకుం డనా, భాతిన్ భాసీలుభ
వ్యభవ్య నిను సంభావించెదన్ మారుతీ! 3

శా.రామస్వామి నినుక స్వకీయపరివారంబందు
నగ్రేసరుం, గా మన్నించుటఁగాదె ముందు భవ
దాఖ్యం బల్కి సీతాసతిక, సౌమిత్రిక భరతా
దులక బిదప నెన్నంజొత్తు రుద్వీజను, వీమా
హత్త్యముఁ దెల్పుపాటినరు లేరీ భూస్థలిక
మారుతీ.

4

శా.పారావారము గోష్ఠదంబు చుశకప్రాయుల్ని శా
టుల్ హిమా, నీరూపంబులు వాలవహ్నిశిఖ
లున్నిద్రాలి దివ్యాస్త్రముల్, పూరేకుల్ జయ
లక్ష్మీ భార్య సమరంబుల్ కేళు లర్కాన్వయా,
థాదుక గొల్చుట కృత్య మై తగు నినుక
థ్యానించెదక మారుతీ!

5

శా.శైలోన్మాలనలోహపాశము రహితాహిద్విష
త్ప్రాణవా, తూలవ్యాళము భానునందనచమూ
దుర్గంబు ధూమ్రాక్షకం, తాలోలాయస చండవా
గురుదళాస్యాంచత్పరీదాహకో, తాలాలాత మ
నంగభాసిలు భవద్వాళం బహూ మారుతీ! 6

శా.భీమాకారభుజంగరాజవపురాభీలంబు దుర్ధాంత
సం, గ్రామక్షౌరితశౌర్యమూలము హతాక్షప్రాణ
వాతూల ము,ద్దామశ్రీయుత పంక్తికంతపురసద్ద
ప్రేషితాగ్నిచ్ఛటా, దామోద్ధీప్తదిగంతరాళము
భవద్వాళం బహూ మారుతీ!

7

మ. సరసీజాప్తకులావతంసుని యశస్సమ్యక్సుధాపూ
రమం, బరభాగంబున దిక్తటంబులను శంభదవ్వి
త్తితోఁ బూయ నిర్ఘ్నరసంఘంబులు గూర్చుకూ
ర్చకరణిక్ రాజిల్లుయుష్మన్నహః, గరభృత్సన్ని
భవాల మెంచి పొగడంగా శక్యమే మారుతీ!

మ. జలజాతాప్తకుమారనైన్యపటలీ జాతార్భటి
కోటిచేఁ, జలితం బైన సతారకాగ్రహవిరాజ
ద్యోమభాగంబు భూ, స్థలిమీదం బడకుండ
రాఘవుఁడు సంస్థాపించు మేలైనబం, గరుకంబం
బన నీదువాల మమరుక్ గాఢవ్రతీ మారుతీ!

శా. గూఢపవోపమానశరకోటుల రావణముఖ్య
దైత్యులక్, గాఢగతిక్ వధించి తగఁ గంజ
హితాన్వయుమ్రాల వానరుల్, ప్రాధిమ నిల్వఁ
బో గెలుపు గాటగతిక్ భవదీయవాల మా, రూ
ఢవియత్పథం బగుచు రూఢి వెలుంగుఁగదయ్య
మారుతీ! 10

శా. లంకావల్లభతోడ రాముఁడు రణారంభంబు
గావించుచోఁ, బొంకంబొప్పుగ నీవు వాహనమ
వై పొల్పారి తవ్వేళ ని, శృంకక్ నీదగువాల
మభ్రపటలీచంచత్పటోపేతతా, ర్నాంకం బొచు
వెలింగె నిన్బొగడ శక్యం బేరికొ మారుతీ! 11

శా. శ్రీరామాంఘ్రిసరోజభక్తిభరితున్ సీతాంగనా
స్తుత్యసం, చారున్ రావణనైన్యదావదహనున్
సౌవర్ణధాత్రీధరా, కారున్ భానుతనూజమం
త్రివరు లంకాపట్టణధ్వంసకున్, వీరున్ నిన్ను
భజింతు నన్ను దయతో వీక్షింపుమీ మారుతీ!

శా. వ్యాధాధీశ్వర భోగసన్నిభ లసద్వాలాగ్రబద్ధా
సురీ, చేలగ్రాసవివర్ధమాన ఘనరోచిష్కేశ నిర్ద
గ్ధలం, కాలంకారుని జంబుమాలిముఖదైత్యగ్రా
వఃక్రాయుధున్, ఫాలాక్షస్తుతు నిన్నుఁ గొల్చె
ద ననున్ బాలింపుమా మారుతీ! 18

శా. మైనాకాచలతుంగభంగచయ సమృద్ధోత్థితాంభో
నిధి, ధ్వజగ్రాసవివర్ధకంతనినదధ్వస్తాఖిలక్రవ్య
భు, క్షేనాకర్ణుని హేమఽర్ణుని దమక్షేమక్షమా
కీర్ణు సీతానాథాశ్రమపూర్ణు నిన్నుఁ గొలుతున్
ధన్యాకృతీ మారుతీ! 14

మ. కటిసూత్రంబును జన్మిదంబు జడలున్ గౌశేయ
కౌపీనముల్, పటుశృంగారపలాశదండములు
సారంగాజినంబుల్ శిఖో, దృఢదర్భాంకురము
ష్టియున్ భసితలేపం బెంతయున్ భాసిలన్,
పటురూపంబున రామునిన్ గనిననిన్వర్జిం చెదన్
మారుతీ! 15

మ. అపశబ్దంబు నిరర్థకంబు విఫలం బన్యాయ
మాక్రోశ మ,వ్యవదేశం బనిమిత్త మత్యధిరవం
బస్పష్ట మప్రాప్తకా, ర్యవరం బైననికృష్టవాక్కు
భవదాలాపంబునక లేమి ని, ప్కపటస్ఫూర్తి
నుతించెనిక జనకజాకాంతుం డహోమా మారుతీ!

మ. హితముక సత్యము సాధువాక్యవినుతం బిష్టం
బు విస్పష్ట మం,చితకంఠస్వర మల్పవర్ణ మఖిలశ్రే
యస్కరం బర్థవి, స్మృతముక బ్రస్తుతకార్య
కారి యగుచుక శోభిల్లు నీవాక్యసం, తలికిక
రాముడు సంతసించెను భరీ! ధర్మాకృతీ!
మారుతీ!

17

మ. తపనా కారఘనద్యుతీ! నగధృతీ! దైతేయకాలా
కృతీ!, జపహోమామాధిృతీ! బృహస్పతిమతీ!
సంతుష్టసీతాసతీ!, కపిరాజాప్తనుతీ! మహాగుణ
తతీ! కాకుత్స్థసేవారతీ!, విఫులానందయుతీ!
వ్రభంజనగతీ! విశ్వోన్నతీ! మారుతీ!

18

మ. అవితాశేషకపీంద్రనైశ్యవితతీ! హర్యక్షతుల్యా
కృతీ!, దివిజవ్రాతకృతస్తుతీ! మహానాదిబ్రహ్మచ
ర్యవ్రతీ!, జవనిర్ధూతసదాగతీ! దివసకృత్సంప్రా
ప్తసర్వస్మృతీ!, స్తవనీయాహవహర్నితామరపతీ!
తౌంటిక్షీతీ! మారుతీ!

19

ఉ. సత్యము దానముకొ దపము శౌచము శాంతము
రామభక్తి సాం, గత్యము బ్రహ్మచర్యము సుఖ
స్థితి మార్దవ మార్జవంబుఁ బాం, డిత్యము శ్రద్ధ
నీతి దయ ధీరత ధర్మముఁ బుణ్యకర్మముల్, నిత్య
ము నీకడకొ నిలుచు నిన్ను నుతింపఁ దరంబె
మారుతీ!

20

చ. విరతి వివేకముకొ సమత వేదసమాదరణంబు
యోగముకొ, కరుణ దమంబు మైత్రి మురఘస్త
రుపూజన మార్జవం బుపా,యరుచియ కామ మో
రిమి మితాశన మాదిగ సత్త్వధర్మముల్, నిగత
ము నిన్నుఁ గొల్పుటను నీకు సమానులు లేరు
మారుతీ!

21

మ. విలనశ్చైస్యము విక్రమక్రమము ప్రావీణ్యంబు
గాంభీర్యము, జ్వలశౌర్యంబు జవంబు నీతి
ప్రతిభాసాంగత్యదాక్షిణ్యముల్, బలముకొ
ధైర్యము సాహసంబు విజయోపాయంబు నీయం
దు నిర్మలవృత్తికొ నసియించె నిన్నుఁ బొగడకొ
మాశక్యమే మారుతీ!

22

మ. పరుషత్వంబు మదంబు నాస్తికత దంభం బీర్వ్య
మోహంబు మత్సర మన్యాయము కామలోభ
ములు దౌర్జన్యంబు రోషంబు దర్పరుజల్ భీతి

దురాశ నిర్దయ వివాదం బార్తి జాడ్యంబు
ము, చ్చరతక నీభటునైనఁ జెందవు నినుక
గాంక్షించునే మారుతీ! 23

చ. విపులతపోధనుండవు పవిత్రచరిత్రుడ వాహవ
క్రియా, నిపుణుడ వజ్రనాభపదసీరజభక్తియు
తుండ వాగమాం, తపటురహస్యవేదివి దృఢ
వ్రతశాలివి బ్రహ్మచర్యవి, ఘ్నపతివి మృత్యు
శూన్యుడవు గర్వవిహీనుడ వీవు మారుతీ! 24

మ. గణనాతీతము లైనసద్గుణతతుల్ కంఠాతమిత్రా
న్వయా, గ్రణియందుం బలె నీకడక గలుగు
టక రాముక బలెక నిన్నిచ, క్షణు లర్పించి
యనిష్టవర్జనము లిష్టప్రాప్తులం బొంది యు, ల్బ
ణసౌఖ్యంబులఁ బండియుండెదరు భూభాగంబు
నక మారుతీ! 25

శా. శ్రౌతస్తార్తపురాణ పాశుపతదీక్షాపాంచరాత్రా
గమ, ద్వైతాద్వైతకథాశ్రుతిస్త్రుతులు వార్తా
దండనీతిత్రయీ, జ్యోతిర్దర్శనసాంఖ్యయోగ
†వచసోయుక్న్యాయశాస్త్రాదులుక, పితానాథు
దయక భవద్రసన రంజిల్లుంగదా! మారుతీ! 26

శా. క్రూరాకారచమూవృత ప్రచురరక్షోరాజధానీ

మహా, వీరంబందు నిశాటశోణితరురావిక్షిర
ముల్ వేల్పు దు, ర్వారాగ్నేయశిఖల్ సృజించి
సమ రారంభప్రవర్ణక్రియన్, శ్రీరామేశ్వరుఁ
దృఢుఁడేసితివి కర్తిషాగ్రణీ! మారుతీ! 27

శా. అతౌద్యస్తభుగంగరక్తసమిధాజ్యాదుల్ ప్రతా
పాగ్నిలోఁ, బ్రక్షేపం బొనరించి రావణపురస్తా
గ్వంశశాలాదులన్, దక్షత్వంబునఁ గాల్చి వేల్పు
లఁ బ్రమోదస్వాంతులం డేసి వి, శ్వక్షేమం బొ
నరించునీక్రతువు మెచ్చన్ శక్యమే మారుతీ!

చ. గరుడునికంటె మారుతముకంటెఁ దటిల్లతకంటె ని
ర్జరే, శ్వరుభిదురంబుకంటె హరిచక్రముకంటె
శరంబుకంటె భా, స్కరుహరికంటెఁ గృష్ణవృగి
కంటె విమానముకంటె జారసుం, దరిచలదృష్టి
కంటె బలితంబు భవజ్జవ మెన్న మారుతీ! 29

మ. జలధిధ్వానము భేరికాధ్వనులు గర్జానాదముల్
ఝల్లరీ, విలసద్రావము వజ్రపాతభవగంభీరస్వనం
బుల్ జగ, త్ప్రళయారంభవిజృంభమాణపురజి
దృఢవాఙ్మహాసార్భటుల్, బలిమిన్ నీవు రణం
బులోఁ గొలుపుబొబ్బం బోలునే మారుతీ! 30

మ. హిమవంతంబు మహేంద్రమున్ మలయమున్
హేమాద్రియుం జక్రవా, శముఁ గైలాసము

మందరంబును మొదల్ గాఁ గల్లుశై లేంద్రముల్,
సమరాభీలవిజృంభమాణవిపులోత్సాహప్రవృద్ధ
త్రివి, క్రమదేవోపమతావకాంగముల నెంచం
బోలునే మారుతీ! 31

మ. భుజగాధీశ్వర భోగిభోగనిభముల్ భూభాగ
ధారేయదిగ్గజతుండప్రతిమానముల్ దనుజదు
ర్గద్వారబద్ధాదర, వ్రజవృత్తార్గళరూపముల్ దివి
జసాలప్రాజ్యశాఖాభముల్, త్రిజగత్తున్మత్యము
లైనసీభుజము లర్థిక్ గొల్చెదన్ మారుతీ! 32

శా. మేరూష్టాలనయోగ్యశక్తియుతముల్ మిత్రాత్మ
జస్తుత్యముల్, వైరాస్వీతనిశాటకోటిదళనావా
ర్యంబు లార్తార్తిసం, హారోదారము లజ్జ్వల
త్కనకభూషాంతస్థరత్నప్రభా, పూరాపూర్ణము
లైనసీకరములన్ భూషించెదన్ మారుతీ! 33

మ. ఘనకాఠిన్యసమేతముల్ జలజరాగచ్ఛాయముల్
సాయకా, సనచక్రంబుజశంఖమత్స్యముఖ
భాస్వత్సౌమ్యరేఖావళుల్, వనజాస్తాన్వయపా
దపద్మయుగసేవాజాతవైదగ్ధ్యముల్, జనసంస్తు
త్యము లైనసీదుకరముల్ వర్ణించెదన్ మారుతీ!

ఉ. రావణువక్షముం బొడిచి రాక్షసులన్ వధియిం
చుదార్థ్యమున్, శ్రీవరుఁడైనరాముపదసేవ యొ

నరౌడిమార్దవంబు భ, క్తావళిదైన్యదుఃఖముల
నన్నిటిఁ బాపెడిభూరిశక్తియుక, తావకపాణిప
ద్మముల దట్టములై వసియించె మారుతీ! 35

మ. చటులధ్వానము భీషణాననముఁ జంచద్భూరివా
లంబు వి, స్ఫుటదంష్ట్రాంకురముల్ మహోగ్ర
నఖముల్ సూక్ష్మావలగ్నంబు ను, ద్భటశౌర్యం
బు మనోజవం బతులసత్త్వం బొప్పచున్నట్టిమ,
ర్కటసింహు నిను విన్న భీతిలుఁ జూచి! . రక్ష
స్తతు ల్దాదుతీ! 36

మ. తనకుకొ శక్రుఁ డుపాయనం బొసఁగుముక్తాహార
మారాముఁ డి, చెప్పను సీతాసతి కాసతీతిలకమి
చ్చె స్త్రీకు నీవప్పు డా, ఘనహారంబు ధరించి దే
వతటినీకల్లోలపందీప్తకాం, చనఁజైలంబువలెకొ వె
లింగితివి భాస్వద్భారతీ! మారుతీ! 37

మ. మణిహారంబులు రత్న కుండలములుకొ మాణిక్య
కోటీరకం, కణముల్ కాంచనమేఖలల్ జలజరా
గస్ఫారమంజీరముల్, ప్రణతాశేషవిభూషణా
వళులు దీప్యచ్ఛేలముల్ రాఘవా, గ్రణిచేఁ గై
కొని తొల్పుని న్గనుఁగొనకొ గాంక్షించెదకొ
మారుతీ! 38

చ. కనకముకంటె మానికముకంటె హుతాశనుకంటె

బాలనూ, రుగ్మనిరుచికంటెఁ బల్లవసరోరుహహల్ల
కపంత్రీకంటె భూ, తనయునికంటె సాంధ్యజలదం
బులకంటెను శోణకాంతులక, దనరెడినీముఖా-
బ్జము గనక మది వేడుకపుట్టె మారుతీ! 39

ఉ. మండితరత్న కుండలసమంచితగండయుగంబు బా
లమా, ర్నాండనిభారుణచ్ఛవియుతంబు విలోలవి
శాలనేత్ర మా, ఖండలరత్న రాజదలకంబు ను
ధాంశునిభంబుఁ జంద్రికా, పాండురమందహాస
మయి భాసిలు నీవదనంబు మారుతీ! 40

మ. కమలాప్తాన్వయమంత్ర రాజపద దీక్షాస్పందదూ
ర్ధ్వాధరో, ప్తము నాసాగ్రగతావలోకనము సం
ధ్యాకాలపంకేరుహః, క్రమయుక్తార్థనిమిలితాక్షి
యుగ మారమ్యస్థితాంకూర ము, త్రమలేజం బ
గునీముఖంబు సరి పద్మం బెట్లగుక మారుతీ! 41

మ. భరితక్రోధవిఘ్నాన్తమాననయనాబ్జాతంబు భీభత్స
రా, ద్రరసాకీర్ణము వజ్రివజ్రనిభదంస్త్రాదుర్నిరీ
క్ష్యంబు దు, ధరనిర్ద్రావభయంకరం బగుభవద్వ
క్తంబు వీక్షించి సం, గరభూభాగముఁ బాసి
పర్వదు రహౌ క్రవ్యాశనుల్ మారుతీ! 42

చ. అనిలునకుం గుమారుండ వహర్పతినూతికిఁ బెద్ద
మంత్రి వం, జనకుఁ దనూభవుండవు నిశాచరవీరు

ల కంతకుండ వ, ద్దునునకుఁ గేతనఘండవు సూర్య
కులాగ్రణికిఁ భటుండవై, తనరెడినీకు వందన
ముదంచితభక్తి నొనర్తు మారుతీ! 43

చ. భ్రమణము సేయువేళ మురభంజనుచక్రమురీతి
నభ్రభా, గమునకు నెత్తువేళ లయకాలునిదండ
ముమాడ్కి నంసదే, శమున ధరించువేళ విలసజ్జ
లధీశుని పాశమట్లు నీ, విమలినవాల మొప్పు బ్ర
తిసీరభయంకర మాచు మారుతీ! 44

మ. దనుజశ్రేణికిఁ గర్ణశల్యములు సీతాదేవికిఁ జా
టువా, క్యనిరూఢుల్ రఘుభర్తకుఁ విజయవా
ద్యధ్వానము లేశవా, హిని కాహ్వరవంబు
లర్కజునకుఁ హేలాస్పదంబుల్ భవ, ధ్వనసాం
గ్రామికసింహనాదము లహో ధన్యాకృతీ!
మారుతీ! 45

శా. మైనాకాచలవర్యశీర్షమునకుఁ మాణిక్యకోటిర
మై, నానామానిహృదంబుజాతములకుఁ మా
ర్తాండబాలాతపం, బై నిర్దిష్టసరోజహల్లకనిభం
బై సౌమ్యరేఖావళి, స్థానంబై తగు సిదుపాద
ములకుఁ దండంబు లోమారుతీ! 46

ఉ. పాపములం దొలంఁచు బహుబంధము లూడ్చును

రామభక్తికీ, బ్రాహ్మదైన్యదుఃఖములఁ బాపు
సమగ్రసమస్తసంపదల్, చేపడునట్లు సేయు రణ
సీమ జయంబు లొసంగుఁ దావక, శ్రీపదపద్మసేవ
యింకఁ జెప్పెడిదేమిటివీర! మారుతీ! 47

మ. కలనం దావకముష్టిఘాత మఖిలక్రవ్యాశిరాణ్ణ
స్తకావళికిం బైఁబడువజ్రపాత మింక సీవాలంబు
దైత్యాంగక, స్థలులం జుట్టిన కాలపాశము భవ
త్సందర్శనంబు ల్సారా, రులకుఁ యామృతభటప్ర
దర్శనములై రూఢిఁ దగుఁ మారుతీ! 48

మ. యమసంబంధిగుణప్రసూర్తి నియమవ్యాపార
ముఁ బ్రాణసం, యమనం బక్షనిరోధమానసగ
తుల్ న్యాసాధ్వముఁ ధారణ, క్రమముఁ
భూరిసమాధినిష్ఠయును సంగంబుల్ దగం గల్లు
యో, గము భాగంబుగఁ గొన్న నిన్నుఁ గని లో
కం బెన్నదే మారుతీ! 49

శా. ద్రోణాద్రింద్రమహాషధుల్ పెరటిమందుల్
భూరిలంకాపుర, ఊణీచక్రము హేమమకుండ
ము దినేశుం డొజ్జధాత్రీధ్రముల్, పాణిం బూ
నినపుష్పగుచ్ఛములు శ్రీరాముండు జంభారిపా,
షాణసూతకీరీట మైననిను మెచ్చుఁ శక్యమే
మారుతీ! 50

మ సరసీజాప్తవిభావిభాసితనవాబ్జశ్రీలకుం దాపు
 లై, యరవిందాంకుశశంఖచక్రముఖరేఖానేక
 దీప్తంబు లై, దురితవ్రాతమదేభమర్దనచణస్తుత్య
 ర్హాసింహంబు లై, తరుణప్రాయము లై నసీచరణ
 ముల్ ధ్యానించెదన్ మారుతీ! 51

మ. పటుభూమిారుహా + కంకపత్రములు శుంభద్భా
 వుఖాఖాగదల్, కుటిలాకుంచితపాదచాపము
 నఖక్రూరాసిపుత్తుల్ సము, ధృటదంష్ట్రగ్రకు
 తారముల్ పసతలప్రాసంబు లొప్పన్ విశం, కట
 వృత్తిన్ రణభూమిఁ ద్రుంచితివిగాత్రవ్యాదులన్
 మారుతీ! 52

ఉ. పాణితలోరుతాడనము బ్రహ్మశరంబుగఁ దన్ను
 టన్ జగ, త్పాణిశలీముఖంబులుగ దంతనికృం
 తన మెంచ హవ్యభు, గ్భాణము గాఁగ ముష్టి
 హతి పాశుపతాస్త్రము గాఁగ దానవ, శ్రేణుల
 యుద్ధభూమి జముఁజేర్చి వెలింగితి వీవు. మారుతీ!

ఉ. మాత్తికతుల్యకల్యనఖమండలముల్ తరుణారు
 ణాంగులీ, యుక్తము లూర్చి కాగతసమున్నత
 రత్న మరీచిజాలసం, యుక్తము లబ్జగాగమణి
 సంయుతనూపురనాదవంతముల్, రక్తరుచుల్ ద్వి
 దంఘ్రులు తిరం బగుభక్తి భజింతు మారుతీ. 54

చ. తరువులకెల్లఁ బల్లవవితానములొడు మహేంద్ర
ముఖ్యభూ, ధరములకెల్ల ధాతునముదాయము
లొడు దశాస్యప్రోలికిన్, సురుచిరవహ్ని కీల
లగుచున్ దగుతావకపాదదీధితుల్, మలువక
మన్ననోగతతమం బణంగించును గాక మారుతీ!

ఉ. బంధుర మైనభీతిఁ గొని పర్వతకందరదాగు త
జ్జగ, ద్బంధుకుమారవర్జునకు భానుకులాగ్రణి
బాంధసంబు వే, సంధిలఁ గూర్చి వాలిని విసం
జ్ఞనిగాఁ బొడిపించి మించి కి,ష్కింధకు రాజుఁ
జేసితివి కీర్తిఘనుండవు నీవు మారుతీ! 56

చ. అడవులఁ గొండలం దిరిగి యాకులుఁ గాయలుఁ
గోసి తించు నే, ర్పడ నదులం గొలంకుల జలం
బులు గ్రోలుచు నున్నక్రోతులం, జడులను భాను
జండు గొని చక్కఁగఁ ద్రిప్పుచుఁ గార్యసిద్ధు
లం, బడయుట చూడ నీదుప్రతిభామహిమం
బునఁ గాదె మారుతీ! 57

శా. సౌమిత్రిప్రబలప్రతాపశిఖిచేఁ జాకుండ నుగ్రీ
వునిన్, గామాంధున్ రఘునాథుపాదముల
వేడ్కన్ వ్రాలఁగాఁ జేసి త, త్ప్రేమాధిక్యము
చేతఁ బ్రాణసహితున్ శ్రీమంతుఁ గావింపవే,
నీమంత్రిత్వము వర్ణనీయము గదా సత్యోన్నతీ!
మారుతీ! 58

శా.నీవొక్కండవు తక్కి భానుఁ డయినకా దేవే
 డ్యుఁడైనకా విహా, దేవుం డైనను బ్రహ్మదేవుఁ
 డయినకా దేవేశ్వరుం డైన సం, భావింపంబడు
 రామముద్రిక భరింపంజాలరా దౌట నీ, ప్రావీ
 ణ్యాదులు విశ్వతోధికము లై భాసిల్లు
 నోమారుతీ!

59

శా.లంకాపట్టణదుర్గపాలనసముల్లాసాన్వితకా గీక
 సా,లంకారాన్విత నీలతుందిలశరీరప్రాజ్వలకా
 లంకిణికా, శంకాశంకము లేక ముష్టిహతిచే
 శాసించి కార్యార్థి వై, పాంకం బొప్పుగ లంకఁ
 జొచ్చిననినుకా భూషించెదకా మారుతీ!

60

మ.జలధిప్రేరితుఁడై హిమాద్రిసుతుఁడు త్సాహం
 బుతో వచ్చి నీ,జలజాతప్రతిహానపాదములు
 శీర్షంబందుఁ గోటిరముల్, బలె భక్తికా ధరి
 యించి తత్క్షణమే జంభద్వేషికికా మాన్యుఁ
 డై, యలరెకా నీభజనంబు రావ.భజనం బట్లే
 కదా మారుతీ!

61

మ.గగనాధ్వంబున వార్ధిమీఁదఁ జనుజాగ్రద్గండ
 భేరుండదై, త్యగణాదిత్యవిమానసంఘముల ఛా
 యం బట్టి భక్షించుచే, యగుణగ్రాహిణి
 యైనసింహికను వహించన్నఖశ్రేణిచే, జగ

మెన్నుకొ వధియించునీబలము మెచ్చుకొ శక్యమే
మారుతీ! 62

శా.క్షోణీచక్రము దిద్దిచు దిరుగ నాసోటించి
రాముకొ జగ, తప్పిణుకొ సన్నుతి చేసి భూరి
తనువధాకుంచితు బై తగక, బాణిద్వంద్వము
సాచి భూధరముపైఁ బాదంబులు బూని
గీ, ర్వాణాధ్వంబున వార్ధిపై కెగయు నిన్
వణ్ణించెనకొ మారుతీ! 63

మ. స్వతనూత్పాదిత మౌట రావణుపురిస్థానంబుఁ
జూడకొ వియ, ద్గతితో మేరువు నక్షిణాశకుఁ
జనంగాబోలు నంచుకొ సుర, ప్రతతుల్ చూస
నిజాంగపింగళరుచిభ్రాజద్వ నాళీకృతో, త్థితయుం
సాచయ మొప్పు దాటితి వహేళా! యామ్లాం
బుధికొ మారుతీ! 64

ఉ. కాంచనపక్షముల్బలె స్వకాయరుచిస్థగితాభ్రణో
టిరా,ణించగఁబాదసంగతఫణిప్రభువైఖరిఁబుచ్చ
మొప్పఁగాఁ, జంచువు లట్లసాచినభుజంబులు
మీఱఁగ వైనతేయున, ట్లంచితశక్తితోడ లవ
ణాంబుధి దాటితి వార మారుతీ! 65

శా.రంగద్భంగతురంగముల్ ఘనరథగ్రామంబు జి
మూతమా, తంగంబు ల్లకరోగ్రవీరతతి రత్న

స్వర్ణముల్ గల్లుటక, నింగిక ముట్టి యెదుర్చు
సింధువిభునిక నీకంటె నన్యుండు దాఁటంగా
శక్తుండు లేడటంచు నిను వేడ్కక మెచ్చెదక
మారుతీ! 66

ఉ. రావణువేరు చెప్పిన సురప్రభుఁడైన వడంకు
దుష్టస, త్వావిలగర్భ మైనలవణాంబుధిఁ జూచిన
భీతిపుట్టు నీ, వావనరాశి దాఁటి దనుజాధిపుగే
హముఁ జూచ్చి జానకీ, దేవిని గాంచి వచ్చుట
మదిం దలపొసితి నిట్టిసాహసం, బీవిధ మైనదై
ర్యము మహిం గలదే యొరునందు మారుతీ!

శా. ఫాలాక్షాద్భుతచాపఖండనకలాప్రాధికవిజృంభిం
చు నీ, తాలోలారుణపాణిపద్మమున నిత్యం బుం
డి భాస్వన్నయూ, ఖాళిం గేరెడివజ్రకాంతుల న
మూల్యంబైన శ్రీముద్రికక, గేలం బట్టిన రామ
భక్తుని నినుక గీర్తించెదక మారుతీ! 68

ఉ. రావణు నిష్కటంబున ధరాతనయం దగఁ జూచి
రామగో, త్రావరుఁ డానవా లొసఁగురత్నమ
యోర్తిక భక్తినిచ్చి యా, దేవుని మంజువాక్య
ములఁ దెల్పి తదంబుజనేత్రచేత మే, వ్రీవన లొం
దినాఁడ విది దివ్యులకైనఁ దరంబె మారుతీ! 69

చ. అతులితరామముద్రిక ధరాత్వజకిచ్చి తదీయమా

భీసం, గతేరమణీయరత్నముఁ దిరంబగు భక్తిని
గొంచు రాఘవ, క్షీతిపతి కింపుతో నొసఁగు కేశ
వదుం డితఁడంచు దేవతల్, నుతు లొనరింప నొ
ప్పితి వనూనచరిత్రుడ వీవు మారుతీ! 70

ఉ. స్వందనవాజిదంతిభటసంగసమేతు విసీలభూమి
భృ, త్తుందిలదేహు సింహనిభదోర్బలు శక్రము
ఖాఖిలామరా, క్రందనకారి దివ్యశరగర్వితు నక్ష
కు నొక్కగుడ్డుచే, మ్రందఁగఁ జేసినాఁడ పతిమా
నము తావకశక్తి మారుతీ! 71

ఉ. రావణమంత్రిపుత్రుల పరాక్రమసింహుల భూ
రిగర్వతో, షావిలచిత్తులన్ సమవయస్కుల
ఘోరచమూసమేతులన్, బావకతుల్యశస్త్రయు
తపాణుల నేడ్వర నాహచస్థలిన్, దేవతలెన్న
వాలనిహతిన్ విధియించితి వార మారుతీ! 72

ఉ. జంభవిరోధికిన్ హృదయశల్యము రావణువీటి
కిన్ జయ, స్తంభము దైత్యవాహిని కుదంచితదు
ర్గము సంగరక్రియా, రంభమునన్ మృగేంద్ర
మన రాజిలుచున్ననరాంతకున్ సమి, త్కుంభినిఁ
గూలఁజేసితివి ఘోరపదాహతి నార! మారుతీ!

చ. అశనిసమానసాయకు దవానిలసన్నిభపైన్యసం
యుతున్, బ్రశమితదేవతాస్తయుఁ బ్రభంజనవే

గు నృసింహవిక్రమున్, దశముఖనందనున్
విపులదైర్యవినిర్జితమందరాచలున్, ద్రిశిరుని
నొంటిగుద్దన వధించితి వార! మహాత్మమారుతీ!

ఉ. రావణు నెమ్మనంబునఁ దిరంబుగ నున్నజయాశ
బ్రుంగ ను, గ్రీవనలాంగదద్వివిదకేసరిముఖ్యకపు
ల్పెలంగ దే, వావళు లెల్లఁ బొంగ దివిజారిబ
లంబు కలంగ పాంపరా, యావని నయ్యకంపనుఁ
బదాహతిఁ గూల్చితి వార! మారుతీ! 75

శా. శంభున్ జంభరిపున్ జయించి శమనున్ శా
సించి యక్షేశు నం, రంభం బూడ్చి జలేశపావక
మరుత్కృవాదచంద్రాంకులన్, శుంభద్వృత్తి
జయించి మించినదశాస్యున్ ఘోరయుద్ధక్రి
యా, రంభం బందుఁ గఠోరముష్టిహతి మూర్ఛం
బుచ్చి తో మారుతీ! 76

శా. ఊణీనాథుల గెల్చి యక్షతతులం జూర్జంబు గా
వించి గీ, రాక్షసప్రాతము నొంచి కింపురుషులన్
వారించి విద్యాధర, శ్రేణి బాఱఁగఁ దోలి భో
గివరులన్ శిక్షించి దైత్యళికిన్, బ్రాణం బైనని
కుంభునిన్ రణములో మ్రందించితో మారుతీ!

మ. జలధుల్ రొంపి యొనర్ప శీతకరభాస్వద్బింబ
ముల్మింగ భూ, తల మాకాశముఁ గేలఁ బట్టి

కడిమిన్ దాళంబు వాయంపఁ గొం, డలు
పాదంబుల గుండసేయఁ గను నుద్యత్తేజు ధూ
మ్రాక్షునిన్, గలనన్ ద్రుంచిననీకు మ్రొక్కితి
ననున్ గావన్వలెన్ మారుతీ! 78

మ. మయునిన్ శంబరు నింద్రజిత్తునముచిన్ మారీచు
వైరోచనున్, రయమొప్పన్ గెలుకంగఁజాలు
కుహనారాశిన్ మహామానివే, పయుతున్ ధీరు
నిగ్రాలనేమిఁ గని వజ్రక్రూరవాలాహతిన్, లయ
మున్ జేసిననీకు మ్రొక్కెద ననున్ గక్షింపుమీ
మారుతీ! 79

మ. అనలాధానము సోమమున్ జయన బార్హస్పత్య
ముల్ వైశ్రవం, బును సౌత్రానుణి రాజసూయ
సవనంబున్ బొందరీకంబు నా, గనివాసగంబుఁ దు
రంగమేధము మొక్కలాఁ గల్గుయజ్ఞంబు లె, ల్ల
ను నీసేనకు సాటిగా వని బుధుల్ వాక్రుత్తురో
మారుతీ! 80

శా. గంగన్ గౌతమి నర్మకన్ జలనిధిన్ గావేరిఁ జర్చ
ణ్యుతిన్, దుంగన్ భద్రను గండకిన్ సరయువున్
దోషాపహన్ శోణభ, ద్రం గాళిందిని గృష్ణవేత్ర
వతి శివ్రన్ మున్లుకంఠన్ భవ, న్నాంగళ్యాన్విత
పాదసేవ బుధసంభావ్యం బగున్ మారుతీ! 81

మ. సుమదానంబు సుచర్లదానమును వాపోదాన
ముఖ రౌప్యదా, నము గోదానము గేహదాన
మును గన్యాదానముకా థాన్యదా, నము భూ
దానము రత్నదాన మవిదానం బాదిగాఁగల్గుదా,
నములకా జేరుఫలంబు నికాగొలిచినంతకా వచ్చు
నో మారుతీ!

82

మ పటువేగంబును వజ్రసారనఖముల్ భర్తప్రభా
దేహ ము, దృఢతశౌగంధము ముకుందపాదయుగ
సేవాభారముకా జాలఁ గల్గుటకుకా నీసరి గాన
భక్తులకు మేల్లూర్పంగఁ బక్షింద్రుఁ డా, పట
నికాబోలఁ డటంచుఁ జూచెదను మద్భావంబునకా
మారుతీ!

83

మ. ప్రణవోపేతనమఃపదంబుమొద లాపైపైచతు
ర్థ్యంతవ, ధ్వుణవన్నామకవాయునందను లొగికా
గూర్చకా ద్రివేదర్తుసం, గణనకా వర్ణము లొప్పు
మంత్రమగుచుకా గన్పట్టు దానికా విచ, త్తణు
లెల్లకా జపియించి కోరెదరు నీకారుణ్య మో
మారుతీ!

84

మ. ఘనసేనాచరణోత్థితోరురజ మాకాశంబునకానిం
డఁ దూ, ర్యసినాదంబుల దిక్తటంబు లదరకా రాజ

ద్రథారూఢుఁడై, ధనురాద్యాయుధపాణియై
సమరగోత్రం జేరుతజ్జంబు మా,లిని లీలక వధి
యించు నిన్నుఁ బొగడక లే రెవ్వరుక మారుతీ!

మ. కరిసింహాదులు నీరుఁ ద్రావుటకునై కాసారముక
జేరుచో, గరిమం బట్టి వధింపుచుండెడిమహా
గ్రగ్రాహిణికవజ్రబం,ధురదృప్యన్న ఖకోటిచేతమ
దశాద్ధూలంబు లేడిం బలెక,స్థిరశక్తిక విదళించి
మించు నిను నర్థిం గొల్చెనక మారుతీ! 86

మ. మురడిద్బ్రహ్మముఁ దాఁకి సంగరములో ము
క్కాకలం దీటి ని,ర్జరసేనం బలుమాటులాలము
లఁబాటందోలి శార్దూలదు,ర్ధరతేజుం డగుమాత్ర్య
వంతు ననిలో లాంగూలవిక్షేపవి,స్ఫురణక వారి
ధివై చి నాగభవనంబుక జేర్చితో మారుతీ! 87

శా. ఖర్వాఖర్వచమూసమేతు లయి వేగక జిత్రసే
నాదిగం,ధర్వుల్లోగ్రానగంబునన్నిధినినుక దాఁకం
గ వారందఱిక,గర్వం బొప్పుగ వాలతాడనము
లక బాహుప్రహారంబులక,బర్వంజేసి జయంబుఁ
గొన్ననిను సంభావించెదక మారుతీ! 88

చ. సమరములో నిశాచరులఁ జంపుతఱిక లయరు
ద్రుపోలికక,గ్రమమున వేదము ల్చదువుకాలము
నక బరమేష్ఠికైవడిక,శమయుతు లై నభక్తులకు

సంపద లిచ్చెడివేళ జానకీ,రమణునివై ఖరిక జగతి
రాజిలునిన్ను భజింతు మారుతీ! 89

ఉ. ధైర్యముచేత మేరుగిరి దానముచేత ఘనాఘనం
బు గాం,భీర్యముచేత వారినిధి భీషణతేజము
చేత సూర్యుడుకా, స్థైర్యముచేత భూమిసతి ధ
ర్మముచేత జముండు నుజ్జ్వల, చౌర్యముచేత
సింహమును సామ్యమువత్తురు నీకు మారుతీ!90

ఉ. వాలము గల్లుమేరుగిరి వాక్కులఁ బల్కెడిమత్త
దంతి యా,భీలము దాల్చు సింహము విచిత్ర
గతిక రణమాచరించుశా,ద్దూలము క్రోతిదూపు
గొనురుద్రుఁ డితండని వేల్పు లెన్నఁగా,నాలము
లో వెలింగి దనుజావళిఁ ద్రుంచితి పీపు మారుతీ!

శా.నీకుకా మామకమంత్ర మిచ్చెదను దీనిక నిత్య
ముక బల్కుచోఁ, గాకున్ధాన్వయుమంత్రరా
జముగతిక గళ్యాణసంధాత యై, శోకంబు ల్దొ
లఁగించు స్వర్గ మిడునంచుం జెప్పి స్వప్నంబులో,
నా కామంత్ర మొసంగునిన్ను మదిలోన గొ
ల్చెదక మారుతీ! 92

మ. కదలీభూరుహపండమండితవని గళ్యాణగేహం
బులోఁ, ద్రిదశాధీశ్వరరత్న సంఘటితవేదిక నిల్చి
సీతాధిపుకా, హృదయాబ్జంబున నుంచి సంయ

మిచయం బెన్నంగఁ బూజించి త,త్పదభక్తి
దగునీకు మ్రొక్కెద ననుక బాలింపుమీ మా
రుతీ! 93

శా. లీలానిర్జితమన్న ఘండ వగువర్ణిత్రేష్ఠు నిన్నెన్నుబో
కాలుంబిడ్డలు గేహముం గలిగి హేమాశక్
సమస్తావసీ, పాలవ్రాతము నాశ్రయించుజనులక
బల్కింప నేమంచు నే, నాలోచించి వచించినాఁ
డ నిది నీ వాలింపుమీ మారుతీ! 94

మ. మును దాతౌయణి కైకొనెక బిదప జీమూతా
త్తజక బెండ్లియా, డెను గంగాసతి దొరతిం గల
సెఁగంఠేకాలుఁ డవ్వేల్పు కా, ముసి నిర్జించుటదె
ట్టిదో తెలియ దామూఢాంగజక బ్రహ్మచర్యని
రూఢిం నగునీవు గెల్పుట యథార్థంబౌ జమీ
మారుతీ! 95

ఉ. కావు నవుంసగుండవును గావు జడుండవు వృద్ధ
దేహివిం, గావు గదార్తు లెవ్వియును గల్గవు భామ
లలోన నుండిన, ర్వావసగంబులుం గనుచు నస్థలితం
బగుబ్రహ్మచర్యసం, సేవన మెట్లుసల్పితి విచిత్రము
నీచరితంబు మారుతీ! 96

చ. పలుక నసత్యవాక్యములు పావనమూర్తివి బ్రహ్మ
చర్యని, ర్దళితమనోభవుండవు నితాంతదయామతి

వాశ్రితావనో, జ్వలఘనశక్తిశాలివి ప్రసన్నము
ఖాంబురుహుండ వైననికొ, దలఁచినుతించినాఁడఁ
బ్రమదంబునఁ గావుము నన్ను మారుతీ! 97

ఉ. దండము చండముష్టిహతిసండితదానవచక్రవర్తి
కికొ, దండము వేదచోదితవిధానసమర్చితరామ
మూర్తికికొ, దండము భానుసూనుసముదంచితసై
న్యచయోగ్రవర్తికికొ, దండము భర్జితాశ్రితజనప్ర
కరార్తికి నీకు మారుతీ! 98

చ. అరినివహంబుచేతను గదార్తులచేతను లేమిచేతఁ
ద, స్కరతతిచేతఁ బన్నగపిశాచగణంబులచేతదుర్జ
నో, త్కరములచేతనేటియధికారులచేతను గల్లు
బాధలకొ, గురుతుగఁ బాపి బ్రోవు మిదె కోరి
భజించితి నిన్ను మారుతీ! 99

చ. జయజయ హేమకూటనిభసన్నిభదేహ నిశాట
వాహినీ, చయఘనగంధవాహ జవసత్వజితాంబుజ
బంధువాహ దుర్లయయుతరావణాసురపుగన్ధగి
తోజ్వలహవ్యవాహ నిర్భయభరితోహ రామ
పదభక్తిసమంచితగేహ మారుతీ! 100

శా. సీతాభర్తకు మన్తనీషితములకొ జిత్రంబులో
జాలి సం, జాతం బయ్యెడురీతిఁ దెల్పుచుఁ దదా
జ్ఞకొ ముందుగాఁ బొంది కం, జాతస్ఫీతతదీయపా

దయుగళీసద్భక్తియుక్ ముక్తియుక్, వ్రీతిక్
గూర్వఁ గదయ్య నీశరణ మర్థిక్ బొందితిక్
మారుతీ! 101

మ. హరిపాదాంబుజభక్తిసంయుతుండ నీప్యజ్ఞోతి
షామ్నా యవి,ద్దురుండక్ గొట్కిలపూడివంశభ
వుండక్ గోదండరామాఖ్యుండక్,విరతిజ్ఞానయు
తుండ నన్ను గరుణక్ వీక్షించి తాపత్రయ,స్ఫు
రణంబుల్ తొలగించి బ్రోవు మరుణాంభోజ.
ద్యుతీ మారుతీ! 102

మారుతీశతకము సంపూర్ణము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి 1-3 రూ.

అచ్చ తెనుగు రామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1
అథ్యాత్మ రామాయణము, క్రొత్త కూర్పు ...	1
అనంతః ఛందము, ఛందోదర్పణము ...	0
అనిరుద్ధచరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయ్యామాత్యప్రణీతము	0
అప్పకవీయము, శ్రీ గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారి విమర్శతో నున్నది ...	2
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము)	0
అముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో మేలుకాకితములమీద చక్కఁగ మరల ముద్రించియున్నారము	3 8
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము ...	0
ఆంధ్ర భాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఓదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్ని విధముల బాగుగ నున్నది ...	6
శ్రీమదాంధ్ర భారతము-పద్య కావ్యము:—	
7 సంపుటముల ప్రతి ...	15
3 సంపుటముల ప్రతి ...	15
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము ...	2
ఆరణ్యపర్వము ,, ...	2
విరాటోద్యోగపర్వములు ,, ...	2
భీష్మద్రోణపర్వములుగల సంపుటము ...	2
కర్ణశల్యసౌప్తిక శ్రీ పర్వములు,, ...	2
కాంతిపర్వము ,, ...	2

ప్రతి 1-కి ర్పు. అ.

అనుశాసనిక, ఆశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహా			
ప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణవర్ణములుగల సంపుటము2			
ఆదిపంచకము, ఒక టేసంపుటము	...	6	8
యౌద్ధపంచకము	,,	4	4
శాంతిసప్తకము	,,	4	4
ఆదిపర్వము, మాత్రము పెద్దచ్చు, చిన్ననైజు		1	8
ఆనందరంగరాట్టందము, కాలిగొబైండు	...	1	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0	2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, అట్టబైండు	...	0	12
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబ			
నిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము		0	12
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	...	0	8
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము			
చక్కనికూర్పు	...	2	0
కవికర్ణరసాయనము, (మాంధాతచరిత్ర)	...	1	8
కళావూర్ణోదయము, దళసరి కాగితములు	...	2	4
కాశీఖండము, చక్కనికొత్తకూర్పు	...	1	8
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)		0	4
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము		0	8
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు			
గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	...	0	2
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రా			
మాయణమునకు సరియైనపద్యము, కవనముమిక్కిలి			
సాంపు; పీఠిక ఆదివిపులము	...	7	8
చాటుపద్యమణిమంజరి, కొత్తకూర్పు, ప్రథమభాగము1			4
డిటో రెండవభాగము, సాధారణప్రతి		1	6

ప్రతి 1-కి ర్వు. అ.

గరుడాచలము, యక్షగానము, పెద్దచ్చు ...	0	2
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము ...	1	2
కైమినిభారతము, ఆశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	1	0
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు ...	0	12
తెనుగుసమస్యలు ...	0	2
దశకుమారచరిత్రము, పద్యకావ్యము, కేతనకవికృతము	1	8
దశావతారచరిత్ర, నూతనముద్రితము ...	2	0
దసరాపద్యములు ...	0	2
నరసభూపాలీయము, అట్టబెండు ...	0	10
*నలూపాఖ్యానము, సటీక, చిన్ననైజు ...	0	6
నలచరిత్ర, ద్విపద ...	0	14
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	0	12
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్రకవికృతము	0	6
నీలానుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మకవికృతము	0	4
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రగడ, క్రొత్తకూర్పు	1	0
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము ...	0	12
డిటో వేంకటనాథరాజకవికృతము	1	4
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు ...	0	10
పారిజాతాపహరణము, చిన్ననైజు క్రొత్తకూర్పు	0	8
బసవపురాణము, పిడుపర్తిసోమనాథప్రణీతము	2	4
బిల్హణీయము, చక్కనికూర్పు ...	0	8
భాస్కరరామాయణము, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	4	0
భోజరాజీయము, అనంతామాత్యకృతము ...	1	4

హావిల్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎన్ ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.

